מבחר עלונים

וישב

שנת תשפ"א

	ער"ש	מוצ"ש	בעלזא	ר"ת
ירושלים	04:00	05:16	05:32	05:54
בני ברק	04:14	05:17	05:28	05:50
חיפה	04:04	05:15	05:28	05:50
אשדוד	04:16	05:18	05:29	05:51
בית שמש	03:59	05:17	05:31	05:53
קרית גת	04:18	05:18	05:31	05:53
נוף הגליל	04:07	05:14	05:28	05:50

כשדפוס ושירות נפלאים...

גרפוMAT
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים
שעות פתיחה: א.-ה. 10-19 רצוף, יום שישי 10-12
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018
g5337722@gmail.com

בס"ד

כשאנחנו חוגגים
אסיבות חנוכה בבית, אאות ילדים
נאנקים בבתי החולים...

בואי נעשה משהו טוב, הצטרפי אלינו

להפיץ את האור ואת השמחה

אפשרות לארגון אוניקה לחולים הארותקים לבתיהם

מתנדבות מאוחדים יתפרסו בימי החנוכה ויחלקו מארזי ממתקים לילדים המאושפזים בבתי חולים, ויגרמו גם להם לשמוח בחג החנוכה.

נקבל בברכה גם מארזי ממתקים בכדי לחלקם לילדים החולים!

מאוחדים

יחד למען עם ישראל

חייגי כעת והצטרפי לסיירת המתנדבות של מאוחדים:

054-845-8815

או הצטרפי כעת לקבוצת המתנדבים בוואטסאפ

בתי כנסת מרכזיים

זכאים לקבל סט של "מידות טיש" חינם!

פרשת וישב, שבת חנוכה, כ"ו בכסלו תשפ"א

גיליון מס' 427
שנה 8

שַׁבָּת טִישׁ

מִתּוֹךְ סִדְרַת סִפְרֵי "שַׁבָּת טִישׁ"

סִפּוּרִים וְאַגָּדוֹת ❁ פְּנִינִים וּפַרְפְּרָאוֹת ❁ מִדּוֹת וַהֲלִיכוֹת

סִפּוּרִים בַּפָּרָשָׁה

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב (לז, א) - **בִּקֵּשׁ יַעֲקֹב לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה, קָפַץ עָלָיו רֻגְזוֹ שֶׁל־יוֹסֵף** (רש"י)

סִפֵּר רַבִּי שִׂמְחָה בּוּנִים מֵאוֹטְווֹצְק, כִּי זְקֵנוֹ רַבִּי יִצְחָק מִוּוּרְקִי לָמַד פַּעַם אֶת דִּבְרֵי רַשִּׁ"י אֵלּוּ, וּלְפֶתַע נִזְעַק וְשָׁאַל בִּתְמִיהָה: "וְכִי לְמִי מַגִּיעָה שַׁלְוָה בָּעוֹלָם, אִם לֹא לְיַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּחִיר הָאָבוֹת? וַהֲרֵי לְמִי נִבְרָא הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, אִם לֹא לְיַעֲקֹב אָבִינוּ? וּמַדּוּעַ אֵפוֹא קָפַץ עָלָיו רֻגְזוֹ שֶׁל־יוֹסֵף כַּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה"?! וּמִיָּד הֵשִׁיב וְהִסְבִּיר: "בֶּאֱמֶת הִגִּיעָה לוֹ לְיַעֲקֹב שַׁלְוָה בָּעוֹלָם, אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ לְבַקֵּשׁ אֶת־הַדָּבָר כְּלָל, כְּפִי שֶׁנֶּאֱמַר בִּתְהִלִּים "דּוֹם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ", וּמִפְּנֵי שֶׁבִּקֵּשׁ קָפַץ עָלָיו רֻגְזוֹ שֶׁל־יוֹסֵף".

עַל רַבִּי יַעֲקֹב שִׁמְשׁוֹן מִקּוֹסוֹב, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי חַיִּים מִקּוֹסוֹב בַּעַל "תּוֹרַת חַיִּים", הִמְלִיצוּ בְּנֵי דוֹרוֹ וְאָמְרוּ: "בִּקֵּשׁ יַעֲקֹב לֵישֵׁב בְּשַׁלְוָה וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ". אֶת אִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁנָּשָׂא בְּגִיל י"ד, גֵּרֵשׁ לְאַחַר עֶשֶׂר שָׁנִים מִנִּשּׂוּאֵיהֶם, לְאַחַר שֶׁלֹּא נִפְקְדָה בְּבָנִים, וְגַם אֶת אִשְׁתּוֹ הַשְּׁנִיָּה גֵּרֵשׁ מֵאוֹתָהּ סִבָּה. וְאָז נָשָׂא בַּשְּׁלִישִׁית אֶת בַּת רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף מֵאוֹסְטְרָהָא, וְיִחֵל לְהִפָּקֵד בְּבָנִים. תְּפִלּוֹת רַבּוֹת הֶעְתִּיר לְשֵׁם כָּךְ, וּלְבַסּוֹף תָּלָה אֶת־הַסִּבָּה בְּהַקְפָּדָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה צְבִי מִסַּוְרַן. הָיָה זֶה בְּעֵת נִשּׂוּאֵי אָחִיו רַבִּי יוֹסֵף אַלְטֶר מֵרַדּוֹוִיץ עִם נֶכְדָּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק מִסַּוְרַן, וְכַאֲשֶׁר נוֹצְרוּ חִלּוּקֵי דֵעוֹת בֵּין הַמְּחֻתָּנִים כְּדִבְרֵי חֲזַ"ל שֶׁאֵין כְּתֻבָּה שֶׁאֵין בָּהּ תִּגְרָה, הִתְעָרֵב רַבִּי יַעֲקֹב שִׁמְשׁוֹן בָּהֶם. הִקְפִּיד עָלָיו רַבִּי מֹשֶׁה צְבִי, וְכִשְׁגָגָה הַיּוֹצֵאת מִפִּי הַשַּׁלִּיט, נִשְׁמְעָה מִפִּיו גְּעָרָה הָעוֹסֶקֶת בְּבָנִים. עֵקֶב כָּךְ, נָסַע רַבִּי יַעֲקֹב שִׁמְשׁוֹן לְאַחַר נִשּׂוּאָיו בַּשְּׁלִישִׁית, אֶל־קִבְרוֹ שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה צְבִי, וְשָׁם עָמַד וּבִקֵּשׁ אֶת־מְחִלָּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק וְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו לְהַעְתִּיר עָלָיו לִישׁוּעָה. בְּאוֹתוֹ לַיְלָה הִתְגַּלָּה אֵלָיו הַצַּדִּיק מִסַּוְרַן בַּחֲלוֹמוֹ, וְהוֹדִיעוֹ כִּי תְּפִלָּתוֹ הִתְקַבְּלָה, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ כִּי הַבֵּן שֶׁיִּוָּלֵד יִקָּרֵא עַל־שְׁמוֹ מֹשֶׁה. וְאָמְנָם, לִתְקוּפַת הַשָּׁנָה נוֹלַד בְּנוֹ יְחִידוֹ רַבִּי מֹשֶׁה מִקּוֹסוֹב, שֶׁהָיָה גָּבוֹהַּ מִשִּׁכְמוֹ וָמַעְלָה מִכָּל־הָעָם מֵעַל שְׁנֵי מֶטְרִים וּבַעַל צוּרָה הֲדוּרָה, וְהִתְפַּרְסֵם בְּחִבּוּרָיו "לֶקֶט עָנִי" עַל־הַתּוֹרָה וּמוֹעֲדֵי הַשָּׁנָה.

כִּי־בֶן־זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים (לז, ג)

יָשַׁב פַּעַם רַבִּי אַבְרָהָם מָרְדְּכַי אַלְתֶּר מִגּוּר בַּעַל "אִמְרֵי אֱמֶת", וְהִזְכִּיר אֶת דִּבְרֵי בַּעַל הַטּוּרִים שֶׁדָּרַשׁ אֶת תֵּבַת **זְקֻנִים** בְּרָאשֵׁי הַתֵּבוֹת שֶׁל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה: **זְרָעִים, קָדָשִׁים, נָשִׁים, יְשׁוּעוֹת** הוּא סֵדֶר נְזִיקִין, **מוֹעֵד**, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹסֵף לָמַד מִפִּי אָבִיו אֶת־סִדְרֵי הַמִּשְׁנָה הַלָּלוּ, וְזֶה פֵּרוּשׁ 'זְקֻנִים'. וְשָׁאַל הָרַבִּי: "וַהֲרֵי יֶשְׁנָם שִׁשָּׁה סְדָרִים בַּמִּשְׁנָה, וְלֹא רַק חֲמִשָּׁה, וְהֵיכָן מֻזְכָּר אֵפוֹא סֵדֶר **טָהֳרוֹת**"? וְהֵשִׁיב מִיָּד: "מִכָּאן נִלְמַד, שֶׁעַל סֵדֶר טָהֳרוֹת, צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲמֹל וְלִטְרֹחַ בְּעַצְמוֹ, כִּי אֶת־הַטָּהֳרָה לֹא נִתָּן לְקַבֵּל בִּידִיעָה בִּלְבַד מִפִּי הָאָב"...

וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיַּצִּלֵהוּ מִיָּדָם (לז, כא)

יָשַׁב פַּעַם הַ"דִּבְרֵי חַיִּים" מִצַּנְז עִם רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִשְּׁקְלוֹב וְאָמַר: "יוֹדֵעַ מַדּוּעַ נֶחְשָׁב מַעֲשֶׂה הַהַצָּלָה שֶׁל רְאוּבֵן שֶׁהִצִּיעַ לְהַשְׁלִיכוֹ אֶל־הַבּוֹר, יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר יְהוּדָה שֶׁהִצִּיעַ לִמְכֹּר אוֹתוֹ לְמִצְרַיִם? מִפְּנֵי שֶׁרְאוּבֵן אָמְנָם הִצִּיעַ לְהַשְׁלִיכוֹ לְבוֹר מָלֵא נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, אוּלָם הַבּוֹר הָיָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם שָׁמוּר הָאָדָם יוֹתֵר אֲפִלּוּ אִם נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים מְסוֹבְבִים אוֹתוֹ. אוּלָם יְהוּדָה הִצִּיעַ לִמְכֹּר אֶת יוֹסֵף לַיִּשְׁמְעֵאלִים וּלְהוֹצִיאוֹ לְחוּץ לָאָרֶץ, וְשָׁם גַּם אִם הָאָדָם

פְּנִינִים

אֵלֶּה תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף (לז, ב) - הַתֵּבוֹת **יַעֲקֹב יוֹסֵף** בְּגִימַטְרִיָּה **הוּא הָיָה דּוֹמֶה בְּזִיו אִיקוֹנִין**, כְּדִבְרֵי רַשִּׁ"י שֶׁיּוֹסֵף הָיָה **דּוֹמֶה** לְאָבִיו.

אֶת־דִּבָּתָם רָעָה (שם) - מוּבָא בְּתַרְגּוּם יוֹנָתָן שֶׁאֲחֵי יוֹסֵף הָיוּ חוֹתְכִים אֶת **אֹזֶן וּזְנַב הַבְּהֵמָה** לִרְפוּאָתָהּ, וְיוֹסֵף חָשַׁב שֶׁאוֹכְלִים אֵיבָר מִן־הַחַי. וְרֶמֶז לָזֶה, כִּי הַתֵּבוֹת **דִּבָּתָם רָעָה** הֵן בְּגִימַטְרִיָּה **כִּי הָיוּ חוֹתְכִים הָאֹזֶן וּזְנַב הַבְּהֵמָה**.

וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־הַדָּבָר (לז, יא) - **שָׁמַר** אוֹתִיּוֹת **רָשַׁם**, לְרַמֵּז לְדִבְרֵי הַמִּדְרָשׁ שֶׁיַּעֲקֹב **רָשַׁם** אֶת חֲלוֹמוֹתָיו שֶׁל יוֹסֵף, **רָשַׁם מָקוֹם שָׁעָה**.

וַיָּשָׁב רְאוּבֵן אֶל־הַבּוֹר (לז, כט) - מְפָרֵשׁ רַשִּׁ"י, שֶׁרְאוּבֵן לֹא הָיָה בִּשְׁעַת הַמְּכִירָה, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה עָסוּק בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּשַׂקּוֹ וְתַעֲנִיתוֹ עַל שֶׁבִּלְבֵּל יְצוּעֵי אָבִיו. וְרֶמֶז לָזֶה בַּתֵּבוֹת **וַיָּשָׁב רְאוּבֵן** שֶׁהֵן נוֹטָרִיקוֹן וּבַמְּכִירָה **נִתְעַסֵּק רְאוּבֵן בְּשַׂקּוֹ** וּבְתַעֲנִיתוֹ, **שֶׁבִּלְבֵּל יְצוּעֵי אָבִיו בַּלַּיְלָה**.

וַאֲנִי אָנָה אֲנִי־בָא (לז, ל) - כַּאֲשֶׁר אָדָם נִמְצָא בְּצָרָה, מוֹצֵא הוּא נֶחָמָה **בַּתְּהִלִּים** שֶׁל **נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל** דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְשׁוֹאֵב חִיּוּת וְחִזּוּק. וְדָבָר זֶה מְרֻמָּז בְּתֵבַת **אָנָ"ה** שֶׁהִיא נוֹטָרִיקוֹן אֲמִירַת **נְעִימַת הַתְּהִלִּים**, וּלְשָׁם הוּא בָּא כְּדֵי לְהֵחָלֵץ מִצָּרָתוֹ. וְהַתֵּבוֹת **אָנָה אֲנִי־בָא** נוֹטָרִיקוֹן **אַחַר הַמְבָרֵךְ נַעֲנֶה אָנוּ אָמֵן יְהֵא בְּקוֹל נָעִים**, כְּדִבְרֵי חֲזַ"ל **שֶׁהָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ בְּקוֹל רָם**, קוֹרְעִים לוֹ גְּזַר־דִּין שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה.

וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם (לז, לה) - **וַיְמָאֵן** נוֹטָרִיקוֹן **אֵין מְקַבְּלִים נִחוּמִים** וְהוּא יֶשְׁנוֹ, כְּדִבְרֵי רַשִּׁ"י שֶׁאֵין אָדָם מְקַבֵּל תַּנְחוּמִים עַל־הַחַי.

כִּי־אֵרֵד אֶל־בְּנִי אָבֵל שְׁאֹלָה וַיֵּבְךְּ אֹתוֹ אָבִיו (שם) - סוֹפֵי תֵּבוֹת בְּגִימַטְרִיָּה **זֶה גֵיהִנֹּם**, כְּדִבְרֵי רַשִּׁ"י שֶׁסִּמָּן הָיָה לְיַעֲקֹב שֶׁאִם לֹא יָמוּת אֶחָד מִבָּנָיו בְּחַיָּיו, מֻבְטָח שֶׁלֹּא יִרְאֶה פְּנֵי **גֵיהִנֹּם**.

וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה־תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה (לט, ו) - מְפָרֵשׁ רַשִּׁ"י, שֶׁרָאָה עַצְמוֹ מוֹשֵׁל הִתְחִיל **מְסַלְסֵל בִּשְׂעָרוֹ** וְאָמַר הַקָּבָּ"ה אֲנִי מְגָרֶה בְּךָ אֶת־**הַדֹּב**. וְרֶמֶז לָזֶה, שֶׁאִם **תְּסַלְסֵל** וְתַהֲפֹךְ אֶת תֵּבַת **שֵׂעָר** בְּאַתְבַּ"שׁ, תְּקַבֵּל גִּימַטְרִיָּה **י"ב**, כְּמִנְיַן **דּוֹ"ב**.

שְׁלֹשֶׁת הַסַּלִּים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם (מ, יח) - **שְׁלֹשֶׁת הַסַּלִּים** בְּגִימַטְרִיָּה בְּדִיּוּק **שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם**.

זמני השבת - ירושלים
הדלה"נ 4.00 צאת השבת 5.16 רבנו תם 5.54

אין בית בלי ספרי היסוד
"שבת טיש" ו"מידות טיש"

לקבלת הגיליון והנצחות
דוא"ל: 5806777@gmail.com

מְאוֹרוֹת

רַבִּי דָּוִד קוֹנְפוֹרְטִי בַּעַל 'קֹרֵא הַדּוֹרוֹת' זַצַ"ל

לְיוֹם הַהִלּוּלָא כ"ד בְּכִסְלֵו תס"ה

מִגְּאוֹנֵי הַתּוֹרָה בְּדוֹרוֹ, בָּקִי בְּנִגְלֶה וְנִסְתָּר, וְנוֹדַע עַל־שֵׁם סִפְרוֹ הַהִיסְטוֹרִי לְתוֹלְדוֹת גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַמַּדְפִּיסִים קָרְאוּ אֶת־שְׁמוֹ 'קֹרֵא הַדּוֹרוֹת', וְנֶחְשָׁב לְסֵפֶר יְסוֹד בְּתוֹלְדוֹת עַמֵּנוּ וְהוּא גָּדוּשׁ בִּידִיעוֹת רַבּוֹת וּמְעַנְיְנוֹת, וְאַף הַחִידָ"א שָׁאַב מֵידָע מִמֶּנּוּ. הַסֵּפֶר נִדְפַּס לָרִאשׁוֹנָה בְּוֶנֶצְיָה שְׁנַת תק"ו בִּידֵי רַבִּי דָּוִד אַשְׁכְּנַזִּי אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם בֶּן הָ"אֵשֶׁל אַבְרָהָם", בְּלִי הַזְכָּרַת שֵׁם הַמְחַבֵּר, וְלָכֵן מְכַנִּים רַבִּים בְּטָעוּת אֶת הַמְחַבֵּר עַצְמוֹ רַבִּי דָּוִד קוֹנְפוֹרְטִי בְּכִנּוּי אַשְׁכְּנַזִּי, בְּעוֹד הַכַּוָּנָה לַמַּדְפִּיס וְלֹא לַמְחַבֵּר. הוּא נוֹלַד בְּסָלוֹנִיקִי לְמִשְׁפַּחַת רַבָּנִים, וְקִבֵּל תּוֹרָה מִגְּדוֹלֵי הָעִיר. אֶת תּוֹרַת הַקַּבָּלָה הֵחֵל לִלְמֹד כְּבָר בְּגִיל י"ח, וְקִבְּלָהּ מִפִּי רַבִּי יֶפֶת הַמִּצְרִי שֶׁקִּבֵּל מֵרַבִּי חַיִּים וִיטַאל. בִּצְעִירוּתוֹ עָלָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבָהּ נָשָׂא אֶת בַּת רַבִּי אֲדוֹנִיקָם, בְּנוֹ שֶׁל הַמְדַקְדֵּק הַנּוֹדָע רַבִּי מְנַחֵם דֶּה־לוֹנְזַאנוֹ. בִּהְיוֹתוֹ מְבַקֵּשׁ תּוֹרָה, נָסַע לְמִצְרַיִם כְּדֵי לְקַבֵּל תּוֹרָה מִפְּנֵי זִקְנֵי הַדּוֹר, מִשָּׁם שָׁב לִירוּשָׁלַיִם וְלָמַד מִפִּי גְּדוֹלֵי הַתּוֹרָה שֶׁבָּהּ, וְשׁוּב יָצָא לְאִיזְמִיר. בְּהֶמְשֵׁךְ חַיָּיו הִתְגּוֹרֵר שׁוּב בְּמִצְרַיִם וְיָשַׁב בָּהּ עַל־מִדִּין. אֶת פִּרְסוּמוֹ קָנָה אָמְנָם עַל־שֵׁם סִפְרוֹ הַהִיסְטוֹרִי, וְכֵן הִשְׁתַּמֵּר חִבּוּר נוֹסָף הַמְיֻחָס אֵלָיו בְּשֵׁם "זִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם" לִרְשִׁימַת קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר בִּגְלִילוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אוּלָם בְּדוֹרוֹ נוֹדַע כְּאֶחָד מִגְּדוֹלֵי הַתּוֹרָה וּמֵחֲשׁוּבֵי הַמְשִׁיבִים בַּהֲלָכָה. מִכְּתָבָיו אָנוּ לְמֵדִים, כִּי הֵכִין קֹבֶץ מִתְּשׁוּבוֹתָיו, אַךְ לְמַרְבֵּה הַצַּעַר יָרַד הַחִבּוּר לַטִּמְיוֹן וְרַק תְּשׁוּבוֹת מְעַטּוֹת שָׂרְדוּ מִמֶּנּוּ. שְׁנַת פְּטִירָתוֹ אֵינָהּ בְּרוּרָה, וְיֵשׁ הַמַּקְדִּימִים לִשְׁנַת ת"נ.

יוֹסִיף דַּעַת

שינוי מעניין בלשון הפסוקים בפרשתנו, מעורר עניין במנהג ישראל לגבי קריאת שמות הילדים. על בנו הראשון של יהודה בן־יעקב נאמר "ויקרא את־שמו ער" משמע שיהודה קרא לו כן, ואילו בבן שני נאמר "ותקרא את־שמו אונן", דהיינו שאשתו נתנה לו את־השם. ואף בבן השלישי נאמר "ותקרא את שמו שלה", אולם מיד נאמר "והיה בכזיב בלדתה אותו". וכתבו כמה מגדולי הראשונים מה הטעם שנאמרה הוספה זו? ולשם מה צריכים אנו לדעת היכן היה יהודה בשעה שילדה אשתו את־בנם השלישי? אלא מכאן אנו למדים, שהמנהג הקדום היה שהאב קורא את שם הבן הראשון, והאם את השם השני, ושוב חוזר חלילה לאב, אולם כשנולד השלישי שהה יהודה בכזיב, ולכן קראה האשה את שם הילד. כך מובא גם בליקוטי יושר על הנהגות בעל תרומת הדשן, שכשנולד הבן הראשון הרשות בידו לקרוא את־שמו, ולאשתו הרשות ליתן ה'קבעטריט' למי שהיא רוצה, היינו הסנדקאות. כך מובא גם בספר עיקרי הד"ט, והוא מוסיף שאם האשה רוצה שייקרא הבן על־שם אביה, יקרא אותו בשני השמות משום שלום בית ויקדים את שם אביו, כי מי יודע אם יזכה לבן נוסף. ומביא בשם רבי אברהם מיוחס מחכמי ירושלים, שהסיבה שמתו נדב ואביהוא, מפני שאהרן הקדים את שם חותנו לשם אביו, וקרא לבכורו נדב על־שם עמינדב ואת בנו השני אֲבִיהוּא דהיינו אָבִי־הוּא. מנהג קדום זה נשמר עד היום אצל בני עדות המזרח, אולם בני אשכנז נוהגים להיפך, ואת שם הבן הראשון נותנים לאשה, וכתבו שהטעם לזה כי האשה סבלה צער לידה, ומשם מתחלפים לסירוגין. רמז למנהג זה כתב החיד"א בשם רבנו אפרים, כי גרשום בכורו של משה רבנו, נקרא על־ידי אמו צפורה, שנאמר "אשר שם האחד" נוטריקון אשה שהיא קראתו בשם זה, ומשה קרא לבנו השני אליעזר. מנהג שלישי מובא בספר תולדות יהודי בגדד, ועל־פיו ניתנים שמות הבנים בידי האב ושל הבנות בידי האם, ונהרא נהרא ופשטיה.

סִפּוּר לְשֻׁלְחַן הַשַּׁבָּת

הָיֹה הָיָה

וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחָטָאתִי לֵאלֹקִים

הַמַּעֲשֶׂה אֵרַע בָּעֲיָרָה הַקְּטַנָּה סְמוֹרְגוֹן שֶׁבִּמְחוֹז הוֹרוֹדְנָא שֶׁבְּרוּסְיָה הַלְּבָנָה, לִפְנֵי כְּמָאתַיִם שָׁנָה. בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ שֶׁבָּעֲיָרָה, יָשְׁבָה קְבוּצָה גְּדוֹלָה שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מֻפְלָגִים יוֹשְׁבֵי אֹהֶל, אֲשֶׁר הָגוּ בַּתּוֹרָה בְּהַתְמָדָה נִפְלָאָה, וּבָהּ הִשְׁתַּעַשְׁעוּ כָּל־יְמֵיהֶם. בְּאוֹתָם יָמִים רְחוֹקִים, עֲדַיִן הָיְתָה הִתְנַגְּדוּת לְדֶרֶךְ הַחֲסִידוּת שֶׁל הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ וְתַלְמִידָיו, וְאַף צוֹרְבֵי הָעֲיָרָה הִתְנַגְּדוּ לָהּ נִמְרָצוֹת, בְּלִי לְהַכִּיר אוֹתָהּ לִפְנַי וְלִפְנִים. יוֹם אֶחָד, רָאוּ לוֹמְדֵי בֵּית־הַמִּדְרָשׁ בָּחוּר צָעִיר וּבִלְתִּי מֻכָּר, שֶׁיָּשַׁב בַּיַּרְכָתַיִם, וְהָגָה בַּתּוֹרָה בְּנִגּוּן שׁוֹבֵה־לֵב. לִבָּם שֶׁל הַלַּמְדָנִים הָלַךְ שֶׁבִי אַחַר נְעִימָתוֹ הָעֲרֵבָה, וְהֵם הֵחֵלּוּ לִתְהוֹת עַל־קַנְקַנּוֹ וְלִבְדֹּק מֵהֵיכָן בָּא וּמִי הֵם רַבּוֹתָיו. הַצָּעִיר הָיָה אֶחָד מֵחֲסִידָיו הַמְקֻשָּׁרִים שֶׁל רַבִּי מָרְדְּכַי מִלֶּכְבִּיטְשׁ, וּמִכֵּיוָן שֶׁיָּדַע עַל הַהִתְנַגְּדוּת הַגְּדוֹלָה כְּנֶגֶד צַדִּיקֵי הַחֲסִידוּת, הִסְתִּיר אֶת־זֶהוּתוֹ וְנִסָּה לְהִשְׁתַּמֵּט בְּשָׂפָה רָפָה מִלַּמְדָנֵי בֵּית־הַמִּדְרָשׁ. אוּלָם הַלָּלוּ לֹא נָתְנוּ לוֹ מָנוֹחַ, עַד שֶׁנֶּאֱלַץ לְסַפֵּר כִּי הוּא מֵחֲסִידָיו שֶׁל הַצַּדִּיק מִלֶּכְבִּיטְשׁ. "שֶׁמָּא תּוּכַל לוֹמַר לָנוּ דְּבַר־תּוֹרָה כָּלְשֶׁהוּ שֶׁשָּׁמַעְתָּ מֵרַבְּךָ, עַל־דֶּרֶךְ הַחֲסִידוּת"? שָׁאֲלוּ, וְהַלָּה נַעֲנָה מִיָּד: "בַּשַּׁבָּת שֶׁעָבְרָה בָּהּ קָרְאוּ אֶת פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב, תָּמַהּ הָרַבִּי עַל־דִּבְרֵי יוֹסֵף הַצַּדִּיק לְאֵשֶׁת פּוֹטִיפַר '**וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחָטָאתִי לֵאלֹקִים**', שֶׁהֲרֵי לִכְאוֹרָה הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר '**וְחָטָאנוּ לֵאלֹקִים**', כִּי הֲרֵי גַּם לִבְנֵי נֹחַ נֶאֶסְרָה אֵשֶׁת־אִישׁ?! אֶלָּא שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק לֹא רָצָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִם אֵשֶׁת פּוֹטִיפַר וְלֹא רָצָה לְהִשְׁתַּתֵּף עִמָּהּ אֲפִלּוּ בְּדִבּוּר". הַדְּבָרִים הִרְשִׁימוּ מְאֹד אֶת־הַלַּמְדָנִים וְיַחַד נִמְנוּ וְגָמְרוּ: "דְּבַר־תּוֹרָה כָּזֶה לֹא יָכוֹל לוֹמַר, אֶלָּא מִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ", וְהֶחְלִיטוּ לְשַׁגֵּר כַּמָּה מֵחֲשׁוּבֵי הַחֲבוּרָה אֶל הַצַּדִּיק, כְּדֵי לִתְהוֹת עַל־קַנְקַנּוֹ.

עָבְרוּ שָׁבוּעוֹת מִסְפָּר, וְהַשְּׁלִיחִים לֹא שָׁבוּ אֶל־עֲיָרַת הֻלַּדְתָּם וְנוֹתְרוּ בְּצֵל הַצַּדִּיק. הַדָּבָר הִפְלִיא אֶת בְּנֵי הַחֲבוּרָה, וְהֶחְלִיטוּ לְשַׁגֵּר חָבֵר נוֹסָף לְשָׁם, אוּלָם גַּם הַלָּה לֹא שָׁב עַל־עִקְבוֹתָיו, וְנוֹתַר בְּלֶכְוִיטְשׁ. כָּךְ נָסְעוּ בָּזֶה אַחַר־זֶה, עַד שֶׁכָּל־הַחֲבוּרָה עָזְבָה אֶת־הָעֲיָרָה וְהָלְכוּ לִשְׁאֹב תּוֹרָה וַחֲסִידוּת אֵצֶל הָרַבִּי. עָבְרוּ שָׁבוּעוֹת מִסְפָּר, וּבְנֵי־בֵּיתָם שֶׁל הָאַבְרֵכִים הֵחֵלּוּ לִדְאֹג לִשְׁלוֹמָם, וְאַחַר שֶׁחָקְרוּ וּבָדְקוּ, נוֹדַע לָהֶם כִּי הֵם שׁוֹהִים אֵצֶל רַבִּי מָרְדְּכַי מִלֶּכְוִיטְשׁ וְהֵחֵלּוּ לְהִתְנַהֵג בְּדַרְכֵי הַחֲסִידוּת בַּנָּתִיב שֶׁסָּלַל לָהֶם הַצַּדִּיק. נָקֵל לְשַׁעֵר, כִּי הַבְּשׂוֹרָה הִכְתָה גַּלִּים בָּעֲיָרָה הַקְּטַנָּה, וְהַדָּבָר עוֹרֵר רַעַשׁ גָּדוֹל בֵּין הַתּוֹשָׁבִים כֻּלָּם. בַּאֲסֵפָה בְּהוּלָה שֶׁהִתְכַּנְּסָה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, בָּהּ הִשְׁתַּתְּפוּ רָאשֵׁי הַקְּהִלָּה וַאֲבוֹת הַמִּשְׁפָּחוֹת, הֻחְלַט, כִּי כַּאֲשֶׁר יָשׁוּבוּ הָאַבְרֵכִים אֶל־הָעֲיָרָה, יִמָּנְעוּ מֵהֶם לְהִכָּנֵס לְבָתֵּיהֶם, עַד אֲשֶׁר יַסְכִּימוּ לָשׁוּב לְדַרְכָּם כְּמִיָּמִים יָמִימָה, וְיַחְדְּלוּ לְחַפֵּשׂ לְעַצְמָם דְּרָכִים עֲקַלְקַלּוֹת שֶׁלֹּא שְׂעָרוּם אֲבוֹתֵינוּ. וְאָמְנָם, יָמִים סְפוּרִים לְאַחַר מִכֵּן, שָׁבָה הַחֲבוּרָה אֶל־הָעֲיָרָה, וּלְחֶרְדָּתָם גִּלּוּ בָּזֶה אַחַר־זֶה, כִּי דַּלְתוֹת בֵּיתָם נְעוּלוֹת בִּפְנֵיהֶם, וְאַף בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ הַמֻּכָּר וְהָאָהוּב שֶׁלָּהֶם, נֶאֶסְרָה דְּרִיסַת כַּף־רַגְלָם. אוּלָם הַדָּבָר לֹא הִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם כְּלָל וְעִקָּר, אֶלָּא לְהֵפֶךְ, עוֹדֵד וְחִשֵּׁל אוֹתָם לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכָּם, אוֹתָהּ רָאוּ כְּדֶרֶךְ נְכוֹנָה וּסְלוּלָה לְהִתְקָרֵב לְבוֹרֵא הָעוֹלָם וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם. מֵחֹסֶר בְּרֵרָה, תָּרוּ בְּנֵי הַחֲבוּרָה אַחַר מִבְנֶה כָּלְשֶׁהוּ, וּלְבַסּוֹף מָצְאוּ צְרִיף רָעוּעַ וּמָט לִפֹּל שֶׁעָמַד מִחוּץ לָעֲיָרָה, וּלְאַחַר שֶׁהִכְשִׁירוּהוּ מְעַט, קָבְעוּ בּוֹ אֶת־מְקוֹמָם לְתוֹרָה וּתְפִלָּה. הֵם אָכְלוּ לֶחֶם צַר וּמַיִם לַחַץ מִמָּזוֹן מְעַט שֶׁהִצְלִיחוּ לֶאֱסֹף מִכַּמָּה יְהוּדִים רַחֲמָנִים, וְהִתְגַּבְּרוּ עַל־כָּל הַקְּשָׁיִים כְּדֵי לַעֲרֹךְ אֶת־תְּפִלּוֹתֵיהֶם הַנִּלְהָבוֹת בְּדֶרֶךְ לֶכְוִיטְשׁ, וּבִלְמוּד תּוֹרָה בְּהַתְמָדָה נִפְלָאָה. פַּעַם אַחַת, חָלָה אֶחָד מִבְּנֵי הַחֲבוּרָה וְנָפַל לְמִשְׁכָּב. חֲבֵרָיו הִתְמַסְּרוּ לְמַעֲנוֹ וְעָשׂוּ אֶת־כָּל אֲשֶׁר בִּיכָלְתָּם כְּדֵי לְהָקֵל מֵחָלְיוֹ, וְשָׁלְחוּ לְהַזְכִּירוֹ לִישׁוּעָה וְרַחֲמִים אֵצֶל רַבָּם. תֹּכֶן תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל־הָרַבִּי הָיָה לְשׁוֹן הַפָּסוּק: "וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם ה' מָלָךְ", וְעַל־אַף שֶׁהַדְּבָרִים נִרְאוּ כִּסְתוּמִים וַחֲסְרֵי פֵּשֶׁר, הִתְחַזְּקוּ הַחֲסִידִים בֶּאֱמוּנַת צַדִּיקִים תְּמִימָה וְשָׁבוּ לַעֲבוֹדָתָם בַּקֹּדֶשׁ.

בְּאוֹתָהּ עֵת הָיָה "יוֹם הֻלֶּדֶת אֶת־פַּרְעֹה", כַּאֲשֶׁר הַפָּרִיץ הַמְּקוֹמִי חָגַג אֶת יוֹם־הֻלַּדְתּוֹ "וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה לְכָל־עֲבָדָיו". אֶל־הַמִּשְׁתֶּה הֻזְמְנוּ אֲצִילֵי הַסְּבִיבָה, וּכְטוֹב לִבָּם בַּיַּיִן, יָצְאוּ לְטַיֵּל יַחַד עִם הַפָּרִיץ הַמְּקוֹמִי, וְסִיְּרוּ בְּרַחֲבֵי אֲחֻזָּתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁהִשְׂתָּרְעָה עַל־פְּנֵי שֶׁטַח נִרְחָב. הַפָּרִיצִים רָכְבוּ עַל סוּסֵיהֶם הָאַבִּירִים, וּלְפֶתַע שָׁמְעוּ קוֹלוֹת רָמִים וְנִרְגָּשִׁים מִצְּרִיף נִדָּח שֶׁעָמַד בְּיַרְכְּתֵי הָעֲיָרָה. "מַה פֵּשֶׁר הַקּוֹלוֹת הַלָּלוּ"? שָׁאֲלוּ אֶת־מְאָרְחָם, אוּלָם גַּם הוּא לֹא יָדַע לְהַסְבִּיר אֶת פֵּשֶׁר הַדָּבָר. חֶרֶשׁ יָרְדוּ הַפָּרִיצִים מִסּוּסֵיהֶם, נִגְּשׁוּ אֶל הַצְּרִיף הָרָעוּעַ, שֶׁהַפָּרוּץ הָיָה מְרֻבֶּה בּוֹ עַל־הָעוֹמֵד, וְהֵצִיצוּ פְּנִימָה. הַמַּחֲזֶה שֶׁרָאוּ הִפְעִים אוֹתָם לַחֲלוּטִין. בִּפְנִים עָמְדוּ יְהוּדִים צְעִירִים, עֲטוּפִים בְּטַלִּיתוֹת וּמְעֻטָּרִים בִּתְפִלִּין, וּתְפִלָּתָם הָיְתָה כֹּה מְרַגֶּשֶׁת וְנִלְהֶבֶת, עַד שֶׁאֲפִלּוּ הַפָּרִיצִים הַנָּכְרִיִּים חָשׁוּ אֶת הָאֲוִירָה הַקְּדוֹשָׁה וְהָעִלָּאִית. "שׁוֹטֶה שֶׁבָּעוֹלָם"! קָרְאוּ הַפָּרִיצִים הַשְּׁתוּיִים אֶל־מְאָרְחָם, "מַדּוּעַ הוֹלַכְתָּ אוֹתָנוּ בַּאֲחֻזָּתְךָ כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָנוּ שָׂדוֹת וּכְרָמִים, כַּאֲשֶׁר יֶשׁ־לְךָ כָּאן בַּאֲחֻזָּתְךָ אַנְשֵׁי מַעְלָה שֶׁנִּרְאִים כְּמַלְאֲכֵי מָרוֹם? וּמַדּוּעַ לֹא סִפַּרְתָּ לָנוּ עַל־כָּךְ כְּלָל"?! הַפָּרִיץ עָמַד וְהִבִּיט בַּמִּתְרַחֵשׁ בְּהִשְׁתָּאוּת, וְהֶחְלִיט לַחֲקֹר אֶת־הָעִנְיָן. לְפַלְיָאָתוֹ נוֹדַע לוֹ, כִּי אַבְרֵכִים אֵלּוּ גֹּרְשׁוּ מִבָּתֵּיהֶם, וְהַבּוֹחֶשֶׁת בַּקְּדֵרָה וּבַעֲלַת הַדֵּעָה, הִיא אֵשֶׁת רֹאשׁ הַקָּהָל, שֶׁחֲתָנָהּ הָיָה מֵרָאשֵׁי הַחֲבוּרָה, וּמֵרֹב כַּעְסָהּ עָלָיו הוֹצִיאָה לַפֹּעַל אֶת הַהַחְלָטָה לְגָרֵשׁ אֶת הַחֲסִידִים מִבָּתֵּיהֶם. חֲמָתוֹ שֶׁל־הַפָּרִיץ הִתְלַקְּחָה בְּקִרְבּוֹ, וּמֵרֹב כַּעַס שָׁלַח אֶת־קַלְגַּסָּיו לֶאֱסֹר אֶת־הַגְּבִירָה בָּרֶפֶת שֶׁל בַּעֲלֵי חַיִּים בְּזִוּיִים, עַד שֶׁבְּנֵי הָעֲיָרָה בִּטְּלוּ אֶת־הַחְלָטָתָם הַמְּבִישָׁה. "עַכְשָׁו אָנוּ מְבִינִים אֶת תְּשׁוּבַת הָרַבִּי, שֶׁל לְשׁוֹן הַפָּסוּק 'וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם ה' מָלָךְ'", אָמְרוּ הַחֲסִידִים בְּהִתְפַּעֲמוּת זֶה לָזֶה, "כִּי דַּוְקָא עַל־יְדֵי הַגּוֹיִם הִתְבָּרֵר כִּי ה' מֶלֶךְ, וְדַרְכָּם הִגִּיעָה לָנוּ הַפְּדוּת הַיְשׁוּעָה".

ספור לשלחן השבת

היה היה

ובגפן שלשה שריגם

הדבר ארע בשנת תש"א, בתחלתה של שואת יהודי אירופה, כאשר תלמידי ישיבת מיר, הצליחו בצורה נסית ובהשגחה פרטית מפלאה, להמלט מפולין העשנה והגיעו דרך סביר עד העיר קובה שביפן אשר במזרח. שאלה הלכתית סבוכה התעוררה בעקבות כך, שכן מחלקת עתיקה היא היכן עובר קו התאריך ההלכתי הקובע את זמני השבת והמועדים, אולם לא היתה נוגעת למעשה עד לעשרות שנים קדם לכן, כשהגיעו לשם ראשוני היהודים במלחמת העולם הראשונה. מכיון שקובה נמצאת במרחק של 100 מעלות מזרחה לארץ ישראל, נוצר וכוח סוער בין הסוברים שקו התאריך ההלכתי נמצא במרחק 90 מעלות מירושלים, ולפי זה חלה שם השבת כאשר בארץ ישראל כבר יום ראשון, לבין הסוברים שקו התאריך הוא במרחק 180 מעלות, ולשיטתם מתחילה השבת ביפן שש שעות מקדם לשבת שבארץ ישראל. השאלה היתה סבוכה פי כמה, כאשר יום הכפורים הלך והתקרב והשאלה על זמן הצום היתה גורלית וקשה. רבים מגדולי הדור נקטו בדעה שיש לשמר את־השבת כמו בארץ ישראל, וביניהם היו רבי שלמה מזויל, ובעל "בני ציון" רבי דוד שפירא, שנחשב כבר־סמכא בעניני חשוב הלוח והמולדות; אולם החזון אי"ש נקט בדעה ברורה, כי יש לאחר ביפן את זמן השבת ולא להקדים. במברקו ששלח בערב יום כפור, כתב: "אחים יקרים, אכלו ביום הרביעי וצומו תענית יום הכפורים ביום החמישי, ואל תחושו לשום דבר". אחד הגאונים שהתבקשו להצטרף לדעתו של החזון אי"ש, היה רבי יצחק זאב מבריסק, שאף הוא נקט כדעתו, אולם נמנע מלחתם על המברק. נמוקו היה, שמא יגיע המברק ליעדו לעת־ערב, לאחר שהגולים כבר יקבלו עליהם את הצום, ומכיון שכך יצומו בשני הימים ויבואו לידי פקוח נפש, חלילה.

אחד מחשובי הרבנים, הפנה את־הענין אל אחד מרבני הדור שנחשב לגאון גדול בתורה, אך מעמדו היה שנוי במחלקת. הדבר לא מצא חן בעיניו של הרב מבריסק, שכן דעתו לא היתה נוחה מתפקידו של אותו רב, וכששמע השואל כי הרב מבריסק מקפיד עליו, מהר ועלה לביתו. לשאלתו מדוע כה רגז עליו, פתח הרב ואמר: "בפרשת וישב נאמר '**ויספר שר־המשקים את־חלמו ליוסף, ויאמר לו בחלומי והנה־גפן לפני. ובגפן שלשה שריגם, והוא כפרחת עלתה נצה, הבשילו אשכלתיה ענבים**'. ונחלקו חז"ל בחלין בדרש הפסוק. לדעת רבי אליעזר גפן זה העולם, שלשה שריגם הם אברהם יצחק ויעקב, והיא כפרחת אלו האמהות, אשכלתיה אלו השבטים. אך לדעת רבי יהושע, גפן זו תורה, השריגם הם משה אהרן ומרים, והוא כפרחת אלו סנהדרין, אשכלתיה אלו צדיקים שבכל־דור. ואמר רבן גמליאל 'עדין צריכים אנו למודעי', שכן רבי אלעזר המודעי מפרש גפן זו ירושלים, שלשה שריגם הם בית המקדש, מלך וכהן גדול, כפרחת אלו פרחי כהנה, אשכלתיה אלו הנסכים. ומה נאמר להלן? '**ואקח את־הענבים ואשחט אתם אל־כוס פרעה, ואתן את־הכוס על־כף פרעה**'. ומהו אפוא פשר החלום של שר המשקים? הוא חלם שהוא נוטל את שלשת האבות הקדושים, את האמהות והשבטים, את משה אהרן ומרים, את הסנהדרין והצדיקים שבכל־דור, את ירושלים והמקדש, המלך והכהן הגדול, את פרחי הכהנה והנסכים, ואת כלם הוא שוחט ומוסר לפרעה, דהינו את־כל השליטה של כלל ישראל הוא מוסר בידיו". "ואף אתה", סים הרב מבריסק את־דבריו, "עשית מעשה דומה לשר המשקים, ומסרת את השאלה הגורלית בידיו של רב, המשמש בתפקיד שנוי במחלקת, ובכך אתה ממליך אותו להיות מורה הוראה לכלל ישראל".

דבריו הנוקבים של הרב מבריסק, חדרו אל־לבו של אותו רב, וכדי לתקן את־העול שעשה, בקש לקבל דרך תקון למעשיו. אך במקום תשובה, פתח הרב מבריסק בספור: "מעשה בגביר העירה שירד מנכסיו והגיע עד פת־לחם. מחסר ברירה החליט להפך לבעל־עגלה, ומשארית הממון שנותר לו, רכש עגלה ושני סוסים. כששמעו העגלונים הותיקים על המתחרה החדש, החלו לטכס עצה כיצד למנע מאותו עשיר לשעבר להתחרות עמם. לאחר התיעצות, פנה זקן העגלונים אל־הנגיד היורד, ושאלו: 'נודע לי כי החלטת להפך להיות עגלון', וכשהלה השיב בחיוב, המשיך 'יודע אתה איזו אחריות כבדה נטלת על־עצמך"? וכשראה שהלה פוער את־עיניו בתמהון, הסביר את־עצמו: 'תאר לעצמך, כיצד עגלתך מלאה בנוסעים שבקשו לנסע עמך, ואתה נקלע באמצע הלילה לתוך יער חשוך השורץ חיות־טרף, והנה העגלה שוקעת בבצה עמקה. הרי הכנסת את כל־נוסעיך בסכנה אימה, ומה תעשה אפוא'? חיך האיש בהקלה ואמר, 'הרי קניתי גם שוט חזק, וכאשר העגלה תתקע בבץ, אצליף בסוסים והם יתאמצו להוציא את העגלה החוצה'. הסכים עמו הזקן, אולם שאל מיד 'ומה תעשה אם הבץ יהיה עמק, והסוסים לא יצליחו להחלץ גם כשתכה אותם ללא הרף'? נסה הגביר־לשעבר לחפש דרכים שונות, והציע שהוא עצמו יסיע לסוסים יחד עם הנוסעים כדי לחלץ את העגלה, אולם הזקן התעקש על־שלו: 'ואם כל־מאמציך יהיו לשוא, והעגלה לא תחלץ מהבץ, מה תעשה אז'? נבוך האיש ובקש מהזקן פתרון, והלה אמר בחיוך: 'מוכן אני להעניק לך עצה נפלאה, אולם דורש אני ממך להתחיב שלא תהפך להיות עגלון'. וכשהגביר לשעבר הבין כי טעה בבחירת מקצוע העגלונות, אמר הזקן בפקחות 'עגלון מנסה, אינו נכנס לכתחלה לתוך הבצה. אבל מי שכבר נפל בפנים, אין לו שום עצה ותחבולה כיצד להחלץ משם'". ובסימו, פנה הרב מבריסק לאיש־שיחו ואמר: "אף אתה, אחרי שנכנסת אל־תוך הבץ, אין לי דרך איך לחלץ אותך ממנו"... ♦

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ויחלם יוסף וגו' (לז, ה) - צריך לדעת, למה היה יוסף מגדיל השנאה במה שהיה מספר חלומות גדלתו מגידות, ומה־גם אחר יודעו כי הוא שנאוי בעיניהם כאומרם ז"ל בפסוק ויאמר לו הנני, שמסר עצמו למיתה. ואולי כי נתכון להודיע אותם כי מן־השמים העלוהו למעלה ומעשה יעקב היא בהסכמת עליונים ומזה יחדלו משנוא אותו:

או יכון להודיעם, כי עדין יצטרכו אליו ויבואו וישתחוו לו, ואולי כי בידעם כן ירחיקו השנאה לבל ינקם מהם לעת יפלו לפניו, כי השבטים יכופו ראשם לגזרת אל עליון ולמצביה:

כי אם־זכרתני וגו' (מ, יד) - אולי שהתנה עליו שלא יתקים הפתרון הטוב אלא בתנאי אם־זכרתני, וטעם יוסף ששם בטחונו בו, לצד כי ראה חלומו יגיד בשורה טובה כי ישראל נמשלו לגפן, כאומרם בפסוק **והנה־גפן לפני וגו'**, ואם לא בא החלום אלא לדבר הנוגע לשר המשקים, היה די לה' להראותו שנותן הכוס על־כף פרעה, אלא ודאי הראוהו על־יוסף שהוא הגפן שהיה לפניו שם בבית־הסהר. ואומרו **והיא כפרחת** - פרוש, שתפריח ותעלה הגפן. **נצה** - פרוש יתעלה ממדרגה למדרגה, והוא שהודיעו מכלל הפתרון ואמר לו כי אם־זכרתני וגו', ואחר האמת כן היה, שעל־ידו נתעלה יוסף, וסבר יוסף שיפרש לו הדבר הנאמר לו בחלום וגלה לו סודו. וטעם שנענש יוסף, כי טעה בחשבו כי מרצונו של שר המשקים תהיה מעלת יוסף, ולא כן הוא, שאמת כי ה' יעשה הדבר על־ידו אבל לא לרצונו, וכמו שכן היה, שעל־כרחו דבר אל־פרעה ושם אתנו. ובמראה החלום שהודיעו הדבר לשר המשקים, כדי שיתבשר יוסף בדבר, לא שישים בטחונו בו:

דברי הימים

באזור רמת כורזים שבגליל, קיים בור עתיק המזוהה בטעות כ'בור יוסף', בו הוטל יוסף הצדיק בידי אחיו. הבור מוזכר גם במדרש תנחומא ומביאו בעל הטורים, שכאשר שבו בני יעקב מקבורת אביהם, עבר יוסף ליד הבור בו הושלך, ובירך 'ברוך שעשה לי נס במקום הזה', ולכן חששו האחים שהוא נוטר להם בלבו על מה שעשו לו, אולם הוא פייסם כי מה' יצא הדבר. מקור הזיהוי הוא ממסורת מוסלמית בלבד, והשתרבב אף לספרי הנוסעים לארץ ישראל, כמו "אהבת ציון" לרבי שמחה האס מזאלאזיץ שביקר בארץ בשנת תקכ"ד יחד עם שיירת העולים החסידית הראשונה שהגיע ארצה. אולם הזיהוי מוטעה מיסודו, כפי שכתבו בעל "תבואות הארץ" ועוד, שכן מכירת יוסף היתה בדותן הסמוכה לעיר שכם שבנחלת אפרים, ולא בגליל בנחלת זבולון. יש ששיערו, כי הטעות השתרבבה מהבור שבו התחבא יוסף בן־מתתיהו לאחר נפילת יודפת שבגליל. קוטרו של הבור שבגליל הוא כמטר אחד, ועומקו כשלושה מטרים. הוא מוקף בארבעה עמודים ועליהם כיפה עתיקה, ולפני כ־600 שנה נבנה במקום ח'אן לעוברי אורח. לא רחוק משם מצאו בעלי דמיון גם מבנה עתיק, עליו החליטו שהוא שריד מביתו של יעקב אבינו, והבלים ידברו. בנוסף מספר בעל "אהבת ציון" הנזכר, והקדימו הנוסע רבי משה באסולה, על כי "רחוק מצפת שמונה מילין, עוברים הירדן ללכת לדמשק על גשר אבנים, וקורין אותה גשר יעקב, ואומרים כי שם עבר יעקב אבינו עליו השלום בשובו מחרן, והוא צר מאוד שם, ואחר־כך מתרחב והולך ונכנס בימה של טבריה". אולם גם על־כך כתב בעל "תבואות הארץ" שהוא זיהוי מוטעה ומקורו מהערבים, שכן מעבר יבוק האמיתי נמצא דרומית לבקעת בית שאן, מול העיר שכם.

מְשֻׁבָּח

בְּעֶרֶב יָמָיו שֶׁל הַנְּצִי״ב מִוּוֹלוֹזִ׳ין, כַּאֲשֶׁר הַזִּקְנָה קָפְצָה עָלָיו וְהוּא הִתְכַּוֵּן לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֶחְלִיט לְמַנּוֹת אֶת בְּנוֹ רַבִּי חַיִּים בֶּרְלִין, לְמַלֵּא אֶת־מְקוֹמוֹ בַּיְשִׁיבָה. הַמִּנּוּי עוֹרֵר סְעָרָה גְּדוֹלָה בַּיְשִׁיבָה, וְחֵלֶק מֵהַתַּלְמִידִים רָאוּ בְּכָךְ פְּגִיעָה בְּרַבִּי חַיִּים מִבְּרִיסְק שֶׁהָיָה הַמִּשְׁנֶה לְרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, וְיִצְטָרֵךְ מֵעַתָּה לִהְיוֹת כָּפוּף לְדַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי חַיִּים בֶּרְלִין, וְלֹא חָסְרוּ מְחַרְחֲרֵי רִיב שֶׁיָּצְקוּ שֶׁמֶן לַמְּדוּרָה וְגָרְמוּ לְמַחֲלֹקֶת הַרְסָנִית בַּיְשִׁיבָה. רַבִּי חַיִּים בֶּרְלִין לֹא הֵשִׁיב לִמְחָרְפָיו דָּבָר, וְרַבִּי אִיסֶר זַלְמָן מֶלְצֶר הִתְבַּטֵּא פַּעַם, כִּי ׳הוּא הָיָה הַצַּדִּיק בְּווֹלוֹזִ׳ין׳. וּלְפֶלֶא הוּא, שֶׁתַּאֲרִיךְ סְגִירַת יְשִׁיבַת ווֹלוֹזִ׳ין, שֶׁנִּסְגְּרָה עֵקֶב דְּרִישׁוֹת הַמֶּמְשָׁלָה הָרוּסִית לְהַכְנִיס בָּהּ לִמּוּדֵי חֹל, הָיָה בְּדִיּוּק בְּיוֹם הֻלַּדְתּוֹ שֶׁל רַבִּי חַיִּים בֶּרְלִין, וְרָאוּ בְּכָךְ אוֹת וּמוֹפֵת וּמֵעֵין אֶצְבַּע אֱלֹקִים. עַל צִדְקָתוֹ וְטֹהַר מִדּוֹתָיו שֶׁל רַבִּי חַיִּים, אֶפְשָׁר לִלְמֹד מֵהַמִּקְרֶה הַזֶּה. אֶחָד מִבַּחוּרֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁהָיָה מִגְּדוֹלֵי הַלּוֹחֲמִים נֶגְדּוֹ, בִּקֵּשׁ לְיָמִים לַעֲזֹב אֶת ווֹלוֹזִ׳ין, כְּדֵי לְשַׁמֵּשׁ כְּשׁוֹחֵט וּבוֹדֵק בְּעִיר אַחֶרֶת. בָּא הַתַּלְמִיד אֶל הַנְּצִי״ב רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה וּבִקֵּשׁ קַבָּלָה לִשְׁחִיטָה, שֶׁבִּלְעָדֶיהָ לֹא יְקַבֵּל אֶת־הַמִּשְׂרָה, וְהוּא שְׁלָחוֹ לִבְנוֹ שֶׁשִּׁמֵּשׁ בְּפֹעַל בְּהַנְהָגַת הַיְשִׁיבָה. רַבִּי חַיִּים קִדְּמוֹ בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת, וְלֹא הִזְכִּיר לוֹ מְאוּמָה עַל רְדִיפָתוֹ אוֹתוֹ. לְאַחַר שֶׁבָּחַן אוֹתוֹ בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה וְהַלָּה עָנָה כַּהֲלָכָה, אָמַר לוֹ רַבִּי חַיִּים: ״יוֹדֵעַ אַתָּה, כִּי שׁוֹחֵט וּבוֹדֵק בְּיִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִהְיוֹת גַּם יְרֵא שָׁמַיִם, וּבִכְלַל זֶה אָסוּר לוֹ לִהְיוֹת מַלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים״. הֵבִין הַלָּה אֶת־כַּוָּנַת הַדְּבָרִים וְעָמַד עַל־מִשְׁגֵּהוּ הַגָּדוֹל וְהַצַּעַר הָרַב שֶׁגָּרַם לְרַבִּי חַיִּים בְּמִלְחַמְתּוֹ, וּמִיָּד הִבִּיעַ אֶת־חֲרָטָתוֹ עַל־מַעֲשָׂיו, וְרַבִּי חַיִּים נַעֲנָה לוֹ בַּאֲצִילוּת רוּחוֹ וְנָתַן לוֹ אֶת הָאִשּׁוּר.

רַבִּי שְׁלֹמֹה זַלְמָן אוֹיֶערְבַּךְ נָסַע פַּעַם בְּרִכְבּוֹ שֶׁל נַהָג צָעִיר, וְאֶל הַנְּסִיעָה הִצְטָרֵף בָּחוּר נוֹסָף מִתַּלְמִידֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁהִתְלַוָּה אֶל־הָרַב בְּדַרְכּוֹ לִמְחוֹז חֶפְצוֹ. אוֹתוֹ נַהָג הָיָה צָעִיר פָּזִיז וַחֲסַר אַחֲרָיוּת, וְהַנְּסִיעָה הַחֵלָּה בִּמְהִירוּת וּבְחֹסֶר אַחֲרָיוּת מְשַׁוֵּעַ. לֹא עָבַר זְמַן רַב, וְהַמְּכוֹנִית נִתְקְעָה עַל־יוֹשְׁבֶיהָ בְּתוֹךְ קִיר אֵיתָן, וּבְנֵס לֹא נִזּוֹק אִישׁ. רַבִּי שְׁלֹמֹה זַלְמָן יָשַׁב עַל־מְקוֹמוֹ כְּשֶׁפָּנָיו מְתוּחוֹת וַחֲרֵדוֹת, אַךְ פִּיו הָיָה חָתוּם וְסָגוּר, וְלֹא הוֹצִיא מִשְּׂפָתָיו מִלָּה אַחַת. לְאַחַר דֶּרֶךְ הַחַתְחַתִּים הִגִּיעוּ לִמְחוֹז חֶפְצָם, וְאָז הִמְתִּין עַד שֶׁאוֹתוֹ תַּלְמִיד שֶׁהִצְטָרֵף אֲלֵיהֶם יֵרֵד מֵהַמְּכוֹנִית. אוֹ־אָז פָּנָה אֶל הַנַּהָג וְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ בְּשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ עַל אֲשֶׁר סִכֵּן שָׁלֹשׁ נְפָשׁוֹת בִּנְסִיעָתוֹ הַנִּמְהֶרֶת, וְדָרַשׁ מִמֶּנּוּ לְהַבְטִיחַ לוֹ כִּי מֵעַתָּה יִנְהַג בִּזְהִירוּת וּבִמְתִינוּת. בִּדְבָרָיו הַנּוֹקְבִים אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁלֹמֹה זַלְמָן: ״דַּע לְךָ, כִּי מִיָּד כְּשֶׁהִתְחַלְתָּ לִנְהֹג בִּפְזִיזוּת, רָצִיתִי לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ לַעֲצֹר מִיָּד אֶת־הָרֶכֶב וּבִקַּשְׁתִּי לָרֶדֶת לְדַרְכִּי, אוּלָם מִכֵּיוָן שֶׁאוֹתוֹ בָּחוּר יָשַׁב אִתָּנוּ, לֹא רָצִיתִי לְבַזּוֹתְךָ בְּעֵינָיו, שֶׁכֵּן נוֹחַ לוֹ לָאָדָם שֶׁיַּפִּיל עַצְמוֹ לְכִבְשַׁן הָאֵשׁ, וְאַל־יַלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים״.

רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מֵרוּדְנִיק בִּקֵּר פַּעַם בְּעִיר אַחַת, וּבְנֵי הָעִיר עָרְכוּ לִכְבוֹדוֹ סְעֻדָּה גְּדוֹלָה. טָעוּת הָיְתָה לָהּ לַמְּשָׁרֶתֶת וְהֶחֱלִיפָה בֵּין הַשֶּׁמֶן לַנֵּפְט, וְיָצְקָה נֵפְט בִּנְדִיבוּת בַּתַּבְשִׁיל שֶׁנֶּאֱפָה לִכְבוֹד הָאוֹרֵחַ. כְּמִנְהַג הַמָּקוֹם, הֵבִיאוּ אֶת־הַקְּדֵרָה לָרִאשׁוֹנָה לִפְנֵי הָאוֹרֵחַ, וְהוּא הֵבִין מִיָּד אֶת הַמִּשְׁגֶּה שֶׁנַּעֲשָׂה. מֵרֹב חֶמְלָתוֹ עַל הַמְּשָׁרֶתֶת הָעֲלוּבָה, וּכְדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲלֵב וּבַעֲלֵי־הַבַּיִת לֹא יִשְׁפְּכוּ אֶת־דָּמָהּ, הִתְאַמֵּץ רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ וְאָכַל אֶת הַתַּבְשִׁיל כֻּלּוֹ בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ שֶׁל־מַמָּשׁ בְּלִי אֹמֶר וּדְבָרִים, וּלְאַחַר מִכֵּן יָצָא הַחוּצָה וְהֵקִיא אֶת־הַכֹּל.

סִפּוּר נִפְלָא עַל הֶחָזוֹן אִי״שׁ וּזְהִירוּתוֹ שֶׁלֹּא לְהַלְבִּין פְּנֵי אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל בָּרַבִּים, סִפֵּר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר צָדוֹק טוּרְצִ׳ין, שֶׁהָיָה אֶחָד מֵחֲשׁוּבֵי תַּלְמִידָיו. הַמַּעֲשֶׂה אֵרַע בְּעֵת חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁל יְשִׁיבַת נוֹבְהַרְדוֹק בִּבְנֵי־בְרַק, שֶׁאֶת מִגְרָשָׁהּ הֶעֱנִיק הַנָּדִיב ר׳ קַלְמָן בְּלַאס. אַחַד הַנּוֹכְחִים, אִישׁ בַּדְּחָן וּמְשַׂמֵּחַ אֱלֹקִים וַאֲנָשִׁים, שֶׁהֶחָזוֹן אִי״שׁ הָיָה נֶהֱנֶה בְּדֶרֶךְ־כְּלָל מִדִּבְרֵי הַצַּחוּת שֶׁלּוֹ, אָמַר בְּקוֹל אֶת דְּבַר הַחִדּוּד הַנּוֹדָע, כִּי רָאשֵׁי הַתֵּבוֹת קַלְמָ״ן הֵם כִּ׳זַּבְנוּ לַ׳צְנוּ מָ׳רַדְנוּ נִ׳אַצְנוּ, וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַשֵּׁם קַלְמָן נִכְתַּב בְּקוּ״ף וְכִזַּבְנוּ בְּכָ״ף, הֲרֵי כְּבָר שָׁנִינוּ ״בַּת קוּ״ף כְּבַת כָּ״ף״. כְּשֶׁשָּׁמַע הֶחָזוֹן אִי״שׁ אֶת־הַדְּבָרִים, קָם עַל־אֲתַר וְאָמַר: ״לֹא זֶהוּ הוּא הַנּוֹטָרִיקוֹן שֶׁל קַלְמָ״ן, אֶלָּא קַ׳לְמָן נָ׳דָב מִ׳גְרָשׁ לַ׳יְשִׁיבָה״, וּבְכָךְ הִצִּיל אֶת־כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַנָּדִיב.

סִפֵּר נֶכְדּוֹ שֶׁל הָ״אִמְרֵי אֱמֶת״ מִגּוּר, כִּי פַּעַם שׂוֹחַח אָבִיו עִם זְקֵנוֹ זֶה, וּבֵין הַדְּבָרִים הִזְכִּיר אִישׁ פְּלוֹנִי וְכִנָּה אוֹתוֹ בַּכִּנּוּי הַשָּׁגוּר בְּפִי הַבְּרִיּוֹת עַל־שֵׁם צֶבַע שְׂעָרוֹ. נִרְתַּע הָ״אִמְרֵי אֱמֶת״ וְאָמַר לְנֶכְדּוֹ: ״עָלֶיךָ לְבַקֵּשׁ אֶת־סְלִיחָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם, שֶׁכֵּן כִּנִּיתָ אוֹתוֹ בְּכִנּוּי שֶׁלֹּא לְפִי כְּבוֹדוֹ״. הִתְפַּלֵּא הַנֶּכֶד וְשָׁאַל: ״וַהֲרֵי כֻּלָּם מְכַנִּים אוֹתוֹ כָּךְ״?! וְהָרַבִּי הֵשִׁיב בְּנֶחֱרָצוּת: ״נוּ, וַהֲרֵי יֵשׁ מָקוֹם בַּגֵּיהִנֹּם בִּשְׁבִיל כֻּלָּם״. פָּנָה הַנֶּכֶד וְשָׁלַח מִכְתָּב עָרוּךְ אֶל אוֹתוֹ אָדָם, בּוֹ הוּא מְבַקֵּשׁ אֶת־סְלִיחָתוֹ עַל שֶׁכִּנָּה אוֹתוֹ בִּפְנֵי הָרַבִּי בַּכִּנּוּי הַשָּׁגוּר. לְאַחַר זְמַן־מָה הִגִּיעַ אֵלָיו מִכְתַּב הַתְּשׁוּבָה וּבוֹ כּוֹתֵב הַלָּה כִּי הוּא מוֹחֵל לוֹ מְחִילָה גְּמוּרָה, וְהוּא מִהֵר לְהַרְאוֹת אֶת־הַמִּכְתָּב לִזְקֵנוֹ הָ״אִמְרֵי אֱמֶת״, וּכְשֶׁרָאָה הָרַבִּי אֶת־מִכְתַּב הַתְּשׁוּבָה נֶהֱנָה מִכָּךְ עַד־מְאֹד...

שָׁנָה אַחַת, בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלְּאַחַר חַג הַפֶּסַח, עָרַךְ אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמוֹ שֶׁל רַבִּי מָרְדְּכַי חַיִּים מִסְּלוֹנִים קִדּוּשׁ לְרֶגֶל בִּתּוֹ שֶׁנּוֹלְדָה, וְכַנָּהוּג הֵבִיא לְבֵית־הַכְּנֶסֶת קוּגֶל אִטְרִיּוֹת. מִכֵּיוָן שֶׁהַשַּׁבָּת הָיְתָה סְמוּכָה מְאֹד לְפֶסַח, וַעֲדַיִן לֹא הָיוּ אִטְרִיּוֹת שֶׁנֶּאֱפוּ לְאַחַר הֶחָג, הֵחֵלּוּ הָאֲנָשִׁים לַחְקֹר אֶת בַּעַל־הַשִּׂמְחָה לִמְקוֹר הָאִטְרִיּוֹת, וְכַאֲשֶׁר שָׁמְעוּ שֶׁנִּמְכְּרוּ בִּמְכִירַת חָמֵץ, מָשְׁכוּ יְדֵיהֶם מֵהַקּוּגֶל וְלֹא רָצוּ לְהִסְתַּמֵּךְ עַל־הַמְּכִירָה. רָאָה רַבִּי מָרְדְּכַי חַיִּים אֶת בַּעַל־הַשִּׂמְחָה עוֹמֵד בִּמְבוּכָה וּבַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, וּמִיָּד נָטַל פְּרוּסַת קוּגֶל וְהֵחֵל לֶאֱכֹל כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַיְּשׁוֹ, וּכְשֶׁרָאוּהוּ הַמִּתְפַּלְּלִים אוֹכֵל, עָשׂוּ אַף הֵם כָּמוֹהוּ, וַתְּחִי רוּחוֹ שֶׁל־הָאִישׁ.

מְטֻעָם

יוֹסֵף בֶּן־שְׁבַע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה (לז, ב)

מְכִירַת יוֹסֵף רְמוּזָה בִּשְׁמוֹת טַעֲמֵי הַמִּקְרָא, שֶׁהֵם: זַרְקָא, מַקַּף־שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סֶגּוֹלְתָּא, פָּזֵר גָּדוֹל, תַּלְשָׁא תְּלִישָׁא, אַזְלָא גְּרִישׁ, פָּסֵק, רְבִיעַ, שְׁנֵי גְּרִישִׁין, דַּרְגָּא תְבִיר, מַאֲרִיךְ טַרְחָא אַתְנָח, שׁוֹפָר מְהֻפָּךְ קַדְמָא, תְּרֵי קַדְמִין, זָקֵף קָטֹן, זָקֵף גָּדוֹל, שַׁלְשֶׁלֶת, תְּרֵי טַעֲמֵי, יְתִיב, סוֹף פָּסוּק. זַרְקָא בְּגִימַטְרִיָּה קְטַנָּה י״א שֶׁהֵם י״א הַשְּׁבָטִים שֶׁזָּרְקוּ אֶת־יוֹסֵף שֶׁהָיָה מֻקָּף בְּמִצְוֹת, וְהַזַּרְקָא בְּצוּרַת נָחָשׁ שֶׁהָיָה בַּבּוֹר, וְיוֹסֵף הוּא הַשּׁוֹפָר שֶׁהָיָה מְשֻׁפָּר בְּיֹפִי, וּבִקְּשׁוּ אֶחָיו שֶׁתֵּלֵךְ מִמֶּנּוּ הַסְּגֻלָּה שֶׁחָשַׁב לִמְלֹךְ, אַךְ גָּרְמוּ לַאֲבִיהֶם פִּזּוּר גָּדוֹל שֶׁנִּסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל שֶׁתָּלְשׁוּ מִמֶּנּוּ אֶת־יוֹסֵף וְהוּא נִתְלַשׁ מֵחַיֵּי קְדֻשָּׁה, וְאָזְלוּ וְהָלְכוּ וְגֵרְשׁוּהוּ מֵעַמָּם לְבֵין הָאֻמּוֹת, וְאָז רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל־יַעֲקֹב הִפְסִיקָה אֶת רְבִיעָתָהּ וְהַשְׁפָּעָתָהּ, וּבְכָךְ גָּרְמוּ שְׁנֵי גֵרוּשִׁין לְיַעֲקֹב, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְיוֹסֵף שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ, וְכָךְ נִשְׁבְּרָה דַּרְגָּתוֹ, וְהָיָה מַאֲרִיךְ טִרְחָא עַל שִׁבְרוֹ הַגָּדוֹל וְנִזְכַּר כָּל־יוֹם בִּימֵי קֶדֶם שֶׁהָיָה לוֹמֵד עִם־בְּנוֹ, וְזָכַר אֵיךְ הַבֵּן הַקָּטָן זָקַף קוֹמָתוֹ וְנַעֲשָׂה גָּדוֹל בַּתּוֹרָה. אוּלָם כָּל־זֹאת עָשָׂה הַקָּבָּ״ה בְּרַחֲמָיו עַל־יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁאִם לֹא כָּךְ, הָיָה יוֹרֵד לְמִצְרַיִם בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת שֶׁל־בַּרְזֶל, וְהֵם שְׁנֵי הַטְּעָמִים שֶׁהֶעֱמִיד הַקָּבָּ״ה לְאַבְרָהָם בִּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, אוֹ שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת אוֹ גֵּיהִנֹּם, וְאָז הִתְיַשֵּׁב יַעֲקֹב בְּמִצְרַיִם וּבִמְהֵרָה יָבוֹא הַקֵּץ לְגָלוּתֵנוּ. (מנחת עני)

מֻדְגָּשׁ

רֶמֶז נָאֶה מָצָא רַבִּי יִצְחָק אֶלְחָנָן מִקּוֹבְנָה בְּשִׂיחָתוֹ שֶׁל יְהוּדָה עִם תָּמָר, וּבְטַעֲמֵי הַמִּקְרָא שֶׁעַל־הַתֵּבוֹת. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים דִּבְּרוּ בֵּינֵיהֶם בְּנֹסַח ׳וַיֹּאמֶר׳ ׳וַתֹּאמֶר׳, וְטַעֲמֵי הַנְּגִינָה שָׁוִים בְּכָל־צֶמֶד. תְּחִלָּה וַיֹּאמֶר הָבָה־נָּא אָבוֹא אֵלַיִךְ, וְהִיא מְשִׁיבָה וַתֹּאמֶר מַה־תִּתֶּן־לִּי, וְהַתֵּבוֹת וַיֹּאמֶר וַתֹּאמֶר בְּפַשְׁטָא. וְשׁוּב וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדִי־עִזִּים מִן־הַצֹּאן, וְתָמָר מְשִׁיבָה וַתֹּאמֶר אִם־תִּתֵּן עֵרָבוֹן עַד שָׁלְחֶךָ, וּשְׁתֵּי הַתֵּבוֹת בְּטַעַם זָקֵף גָּדוֹל. וּבְהֶמְשֵׁךְ וַיֹּאמֶר מָה הָעֵרָבוֹן אֲשֶׁר אֶתֶּן־לָּךְ, וְהִיא מְשִׁיבָה וַתֹּאמֶר חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ, וְכָאן הַתֵּבוֹת מֻטְעָמוֹת בִּרְבִיעַ. וּלְלַמֶּדְךָ בָּא הַדָּבָר שֶׁהַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה לְשָׁלוֹם הִיא עַל־יְדֵי סִגְנוֹן הַדִּבּוּר, וּבְאוֹתָהּ נְעִימָה שֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר - עוֹנִים לוֹ. כְּשֶׁדִּבֵּר בְּפַשְׁטָא הֵשִׁיבָה לוֹ כָּךְ, וְאִם בְּזָקֵף גָּדוֹל דִּבֵּר הֵשִׁיבָה לוֹ בּוֹ, וּכְשֶׁסִּלְסֵל בִּרְבִיעַ, אַף הִיא עָנְתָה לוֹ בְּאוֹתָהּ נְעִימָה...

מְמֻלָּה

בָּעִיר סִיגֶט שֶׁלִּפְנֵי מִלְחֶמֶת הָעוֹלָם, הִתְגּוֹרֵר בַּדְחָן מְפֻרְסָם בְּשֵׁם רַבִּי הִירְשׁ־לֵייבּ גּוֹטְלִיבּ, שֶׁהָיָה מְשַׂמֵּחַ אֱלֹקִים וַאֲנָשִׁים וְאִמְרוֹת־כָּנָף רַבּוֹת הִשְׁתַּמְּרוּ מִמֶּנּוּ. פַּעַם נָשָׂא דְּבָרִים בְּפָרָשַׁת וַיֵּשֶׁב וְהִקְשָׁה: ״הֲרֵי חֲזַ״ל אָמְרוּ שֶׁכָּל־הַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִים אַחַר הַפֶּה, וּמַדּוּעַ אֵפוֹא לֹא פָּתַר יוֹסֵף אֶת חֲלוֹם שַׂר הָאוֹפִים לְטוֹבָה? אֶלָּא שֶׁיּוֹסֵף אָמַר לִשְׁנֵי הַשָּׂרִים ׳סַפְּרוּ־נָא לִי׳, וְכַוָּנָתוֹ הָיְתָה שֶׁיְּסַפְּרוּ בְּיָדָיו מָעוֹת, אוּלָם רַק שַׂר הַמַּשְׁקִים עָשָׂה כֵּן שֶׁנֶּאֱמַר ׳וַיְסַפֵּר שַׂר־הַמַּשְׁקִים׳, אַךְ אֵצֶל שַׂר הָאוֹפִים נֶאֱמַר ׳וַיֹּאמֶר׳, וְיָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּאֲמִירָה בִּלְבַד, וְלָכֵן אָמַר יוֹסֵף ׳הַקַּמְצָן הַזֶּה יֵלֵךְ לְמִיתָה׳״...

חוֹזֵר הָיָה רַבִּי מָרְדְּכַי חַיִּים מִסְּלוֹנִים וְאוֹמֵר בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל מִסְּלוֹנִים: ״יוֹסֵף הַצַּדִּיק פָּנָה אֶל־הַמַּלְאָךְ וְאָמַר ׳אֶת־אַחַי אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ׳, מְבַקֵּשׁ אֲנִי לִהְיוֹת אִתָּם בְּאַחְדוּת. וְאַף־עַל־פִּי שֶׁהַמַּלְאָךְ אָמַר ׳נָסְעוּ מִזֶּה׳, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם הִתְרַחֲקוּ מֵהָאַחֲוָה עִמּוֹ, עֲדַיִן ׳וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף אַחַר אֶחָיו׳, כִּי אוֹ חַבְרוּתָא אוֹ מִיתוּתָא״!

ימי החנוכה תשפ"א
גיליון מס' 428
שנה 8

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות • פנינים ופרפראות • מדות והליכות

ספורים

בְּאֶחָד מִימֵי הַחֲנֻכָּה, יָשַׁב רַבִּי אַבְרָהָם דֹּב מֵאבְּרִיטְשׁ בַּעַל "בַּת־עַיִן", וְאָמַר: "בְּפָרָשַׁת וַיֵּשֶׁב הַנִּקְרֵאת בַּחֲנֻכָּה אוֹ סְמוּךְ לָהּ, נֶאֱמַר 'וַיְהִי מִקְּצֵה שְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים וַיֻּגַּד לִיהוּדָה לֵאמֹר זָנְתָה תָּמָר כַּלָּתֶךָ'. וְכָךְ מִתְבָּאֵר הַפְּסוּק עַל־פִּי הַדְּרָשׁ. בְּפֵרוּשׁ הַחֲנֻכָּה, בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְרֹאשׁ־הַשָּׁנָה, בּוֹ גְּמַר הַחֲתִימָה הַטּוֹבָה, עוֹמְדִים מַלְאֲכֵי חִבָּלָה לִפְנֵי הַקָּבָ"ה, אֲשֶׁר הַשֵּׁם הֲוָיָ"ה כְּלוֹ נִמְצָא בַּשֵּׁם יְהוּדָה, וּמְקַטְרְגִים עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַשְּׁקוּעָה בְּתַאֲוֹתֶיהָ, וְתוֹבְעִים אֶת־דִּינָהּ לִשְׂרֵפָה. וּכְשֶׁהוּא מוֹצֵאת, טוֹעֲנַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל 'לְאִישׁ אֲשֶׁר־אֵלֶּה לּוֹ אָנֹכִי הָרָה' - הֲרֵינִי דְּבוּקָה רַק בְּאָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וּרְאֵיָה לְכָךְ 'הַכֶּר־נָא לְמִי הַחֹתָמֶת וְהַפְּתִילִים וְהַמַּטֶּה הָאֵלֶּה' - רְאֵה נָא אֶת הַפְּתִילוֹת וְהַשְּׁמָנִים שֶׁאָנוּ מַדְלִיקִים בַּחֲנֻכָּה הַמְעִידִים כִּי אָנוּ דְּבוּקִים בְּקָבָ"ה בֶּאֱמֶת, אֶלָּא שֶׁאָנוּ נִכְשָׁלִים לְעִתִּים בְּצוֹק הָעִתִּים בִּדְבַר חֵטְא וְעָוֹן. 'וַיַּכֵּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר, צָדְקָה מִמֶּנִּי, כִּי־עַל־כֵּן לֹא־נְתַתִּיהָ לְשֵׁלָה בְנִי' - מְקַבֵּל הַקָּבָ"ה אֶת־דִּבְרֵי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹמֵר כִּי כְּבִיכוֹל הָאַשְׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נְתַתִּיהָ לְשִׁילֹה בְּנוֹ, וְעַדַיִן לֹא הֵבִיא אֶת־הַמָּשִׁיחַ זֶה קָרוֹב לְאַלְפַּיִם שָׁנָה". וּכְשֶׁסַּיֵּם, אָמַר הָרַב בַּאֲנָחָה: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל־עוֹלָם! לָמָּה עוֹד תִּתְמַהְמֵהַּ? מַהֵר וּשְׁלַח לָנוּ אֶת־מְשִׁיחֵנוּ לְגָאֳלֵנוּ"!

שָׁנָה אַחַת בִּימֵי הַחֲנֻכָּה, נֶעֱרַךְ בְּבֵית־מִדְרָשׁוֹ שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה מֵרוֹזְוָדוֹב סִיּוּם הַשַּׁ"ס. בְּדַבְּרָיו הִזְכִּיר הָרַבִּי אֶת הַמּוּבָא בְּתַרְגּוּם־שֵׁנִי עַל מְגִלַּת־אֶסְתֵּר, כִּי בְּבַסֵּא שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, הָיָה חָקוּק צִיּוּר שֶׁל מְנוֹרַת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וּבְשִׁבְעַת הַקָּנִים הָיוּ חֲקוּקִים שְׁמוֹת שִׁבְעַת רוֹעֵי הָעוֹלָם. וְשָׁם מְנוּיִים שְׁמוֹתָם שֶׁלֹּא כִּשְׁמוֹת שִׁבְעַת הָרוֹעִים שֶׁהֵם שִׁבְעַת הָאִשְׁפִּיזִין, אֶלָּא: אָדָם, נֹחַ, שֵׁם, אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, וְ'אִיּוֹב חֲסִידָא' בֵּינֵיהֶם. "וְיוֹדְעִים אַתֶּם מַדּוּעַ נִמְנוּ דַּוְקָא אֵלּוּ"? שְׁאַל הָרַבִּי, וְהֵשִׁיב: "מִפְּנֵי שֶׁשְּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ רָאָה בְּרוּחַ־קָדְשׁוֹ, כִּי עֲתִידִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָתוּר אַחַר שֵׁם מָקוֹם טָהוֹר לְהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת, וְלָכֵן חָקַק אֶת שְׁמוֹת שִׁבְעַת הָרוֹעִים הָלָלוּ, שֶׁבְּכָלָם מָצִינוּ לְשׁוֹן בְּרָכָה, כְּדֵי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ נֵס. וְאֶצֶל אִיּוֹב נֶאֱמַר: 'וַה' בֵּרַךְ אֶת־אַחֲרִית אִיּוֹב מֵרֵאשִׁתּוֹ'".

הֲכָנוֹתָיו שֶׁל ה"יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל" מֵאֶלְכְּסַנְדֶּר טֶרֶם הַדְלָקַת נֵרוֹת חֲנֻכָּה, הָיוּ נִמְשָׁכוֹת זְמַן רַב, וְהָיָה מְשׁוֹטֵט בְּבֵיתוֹ כְּשֶׁהוּא שָׁקוּעַ בְּשִׂרְעַפָּיו בְּדִבְקוּת נִפְלָאָה. אֶחָד מֵחֲסִידָיו עָקַב פַּעַם אַחֲרָיו וְהִתְפַּלֵּא לִרְאוֹת, כִּי אַחֲרֵי כָּל הַהֲכָנָה הָאֲרֻכָּה, הָיָה נִרְאֶה בִּשְׁעַת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת כְּאֶחָד הָאָדָם. הִבִּיעַ הַלָּה אֶת־תִּמְהוֹנוֹ בִּפְנֵי הָרַבִּי: "וְכִי הַהֲכָנָה לַמִּצְוָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר מֵהַמִּצְוָה עַצְמָהּ"? וְנֶעֱנָה: "הֲרֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה הִיא בְּכֹחַ עֶלְיוֹן וּבְהַשְׁפָּעָה מְמָרוֹם, וְהִיא מִתְקַבֶּלֶת בְּמָרוֹם גַּם כְּשֶׁעוֹשִׂים אוֹתָהּ בְּפַשְׁטוּת. אוּלָם הַהֲכָנָה לַמִּצְוָה תְּלוּיָה בִּפְעֻלּוֹת הָאָדָם, וְלָכֵן יֵשׁ לְהַרְבּוֹת בִּפְעֻלּוֹת וּלְהִתְכּוֹנֵן אֵלֶיהָ כָּרָאוּי".

שַׁמָּשׁוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מִטָּאש הָיָה תָּמִים מְפֻלָּג, וּכְשֶׁהָיָה הָרַבִּי מֵבִין אֶת נֵרוֹת הַחֲנֻכָּה, הָיָה שׁוֹאֵל אוֹתוֹ: "כַּמָּה מַדְלִיקִים הַיּוֹם"? וְהַלָּה הָיָה מֵשִׁיב בְּתָמִימוּת: "אֶמֶשׁ הִדְלִיקוּ כָּךְ וְכָךְ", וְלֹא אָמַר אֶת מִסְפַּר הַנֵּרוֹת שֶׁל־הַיּוֹם, מִבֵּיוָן שֶׁדִּמָּה אֶת נֵרוֹת הַחֲנֻכָּה עִם יְמֵי סְפִירַת הָעֹמֶר, וְחָשַׁב שֶׁמִּי שֶׁמַּזְכִּיר אֶת מִסְפַּר הַנֵּרוֹת, כְּבָר יָצָא יְדֵי־חוֹבָתוֹ וְלֹא יָכוֹל לְבָרֵךְ. הַנּוֹכְחִים לֹא הֵבִינוּ אֶת כַּוָּנַת הָרַבִּי, אוּלָם הַחֲסִידִים פֵּרְשׁוּ, כִּי עָשָׂה כֵּן כְּדֵי לְעוֹרֵר זְכוּת לְמַעְלָה, עַד כַּמָּה מַקְפִּיד אֲפִלּוּ אָדָם כֹּה פָּשׁוּט וְתָמִים עַל דִּקְדּוּק הַהֲלָכָה.

פְּנִינִים

גַּם **חֲנֻכָּה** מְרֻמָּז בְּסֵדֶר אָלֶ"ף־בֵּי"ת: **אַנְטִיּוֹכוּס בַּגְרִים** גָּזְרוּ דְּנִבְטַל הַחֹדֶשׁ וְיוֹם ז' ח' (שַׁבָּת וּמִילָה), **טֹהַר יוֹחָנָן כֹּהֵן, לָאֵל סָמְכוּ עֲזָרוֹ פֶּה**, **צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים רָאוּ שְׁנִדְלָק תְּמָנְיָא**. וְכֵן בְּאַתְבַּ"שׁ: **אַנְטִיּוֹכוּס תִּבְּרוּ, בַּגְרִים שָׁרְפוּ, גָּבְרוּ רַחֲמָנִים, דָּרְכוּ קָשְׁתָם, הָרְגוּ צוֹרְרֵיהֶם, וּמָצְאוּ פַּךְ**, זֵכֶר עֲשָׂה, **חֲנֻכָּה סָדְרוּ, ט' נֵרוֹת, יְשׁוּרָאלִים מַדְלִיקִים, כֹּהֲנִים לְוִיִּים**. (חנוכת הבית לדוד)

לָמָּה מַנִּיחִים אֶת נֵרוֹת הַחֲנֻכָּה **לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה** טְפָחִים? כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֶת־הַמִּצְוָה **בְּצִנְעָה**. וּמְדוּעַ אִם הִנִּיחָהּ **לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרִים** אַמָּה פְּסוּלָה? לְרַמֵּז כִּי הַיְהֵרָה **פְּסוּלָה**. (החיד"א)

לָמָּה תִּקְּנוּ חַז"ל לְהַדְלִיק נֵרוֹת חֲנֻכָּה **בְּפַרְהֶסְיָה** וּלְפַרְסֵם אֶת־הַנֵּס, וְלֹא תִּקְּנוּ קְרִיאַת **הַמְּגִלָּה** כְּמוֹ בְּפוּרִים? מִפְּנֵי שֶׁכְּבָר קִבְּעוּ אֲנָשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁאִסְתֵּר הוּא סוֹף כָּל־הַנִּסִּים שֶׁנִּתְּנוּ לִכָּתֵב, וּמֵאָז פָּסְקָה רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ. וְרָמַז לָזֶה, שֶׁכְּתָבֵי הַקֹּדֶשׁ הֵם **כ"ד**, וַחֲנֻכָּה הוּא **בְּכ"ה** בְּכִסְלֵו, לוֹמַר שֶׁהוּא לְאַחַר **כ"ד הַסְּפָרִים** וְלֹא נִתַּן לִכָּתֵב. וְכֵן רָמַז בְּתִבַת **חֲנוּכָּה** שֶׁהִיא נוֹטָרִיקוֹן ח' נְבִיאִים, ו' כְּתוּבִים, ה' מְגִלּוֹת, לוֹמַר שֶׁמִּכָּאן וְאֵילַךְ לֹא נִתַּן לְהִכָּתֵב וְלָכֵן עָשׂוּ פִּרְסוּם עַל־יְדֵי הַנֵּרוֹת. (רבי יוסף חיים זוננפלד)

רָמַז בְּשֵׁם **חֲנוּכָּה**, שְׁבָּח' יָמִים הָיוּ מַעֲלִים בְּמְנוֹרַת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ ז' נֵרוֹת, וְיַחַד הֵם **נ"ו**, וְהַנֵּס הֵחֵל בְּ**כ"ה** לְחֹדֶשׁ כִּסְלֵו. (תורת חיים)

חֲנוּכָּה הִיא נוֹטָרִיקוֹן: **נַעֲשָׂה וְנִגְמָר חֲתִימַת כָּל־הָעוֹלָם, חַיִּים נְעִימִים הַצְלָחָה וּבְרָכָה כָּרָאוּי**, כִּי זְמַן **הַחֲנֻכָּה** הוּא **גְּמַר חֲתִימָה טוֹבָה** כַּמּוּבָא בְּסִפְרֵי הַקַּדְמוֹנִים. (אמרי מ"י)

חֲנוּכָּה נוֹטָרִיקוֹן: **חֹשְׁמוֹנָאִים נִלְחֲמוּ וְנִצְּחוּ כָּל־הַיְוָנִים, חֻשִּׁים נִכְנְסוּ וּפִנּוּ כְּלֵי הַהֵיכָל, חֲבִיבִין נִמְצְאוּ וּבְקַרְקַע כַּד הַשֶּׁמֶן, חָתוּם נִמְצָא וּבְטַבַּעַת כֹּהֵן הַגָּדוֹל, חִבָּתָם נִגְלֵית וְהִסְפִּיק כָּל הַשְּׁמוֹנָה, חֲכָמִים נִמְנוּ וְקִבְּעוּ פְּסָלּוֹ הַבָּא, ח' נֵרוֹת וְלִגְמֹר כָּל־הַהַלֵּל**. (המאסף)

שִׁלְשָׁה פְּסוּקִים מוּבָאִים בַּמָּסוֹרָה שֶׁבָּהֶם תֵּבַת **'כִּי': כִּי בַסָּכּוֹת** הוֹשַׁבְתִּי - **סָכָּה, כִּי בָרְחוֹב** נָלִין - **עֵרוּב, כִּי נֵר מִצְוָה** וְתוֹרָה אוֹר - **נֵר חֲנֻכָּה, כ"י** - שֶׁכָּשֵׁר בְּגֹבַהּ **י'** וּפָסוּל מֵעַל **כ'**. (פני דוד)

זמני הדלקת נר חנוכה - ירושלים
שקיעת החמה: 4.39 צאת הכוכבים: 4.59

אין בית בלי ספרי היסוד
"שבת טיש" ו"מידות טיש"

לקבלת הגיליון והנצחות
דוא"ל: 5806777@gmail.com

סִפּוּר לְשֻׁלְחַן הַשַּׁבָּת

הָיֹה הָיָה

קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת

רַבִּי מֹשֶׁה מִוּיִשְׁגְּרַד, הָיָה מֵחֲשׁוּבֵי תַּלְמִידָיו שֶׁל 'הַיְּהוּדִי הַקָּדוֹשׁ' מִפְּשִׁיסְחָא, וְהָיָה חָבִיב עָלָיו מְאֹד, עַד שֶׁהָפַךְ לִהְיוֹת בֶּן־בֵּיתוֹ, וַיְשָׁרֶת אֹתוֹ וַיַּפְקִדֵהוּ עַל־בֵּיתוֹ וְכָל־יֶשׁ־לוֹ נָתַן בְּיָדוֹ. הַדָּבָר הָיָה בִּתְחִלַּת הַחֹרֶף, כַּאֲשֶׁר אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמוֹ שֶׁל 'הַיְּהוּדִי' הֵבִיא לוֹ כְּמַתָּנָה קְעָרָה עֲשׂוּיָה מִכֶּסֶף טָהוֹר, כְּדֵי לְהִזָּכֵר בְּפָנָיו בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. 'הַיְּהוּדִי' שָׂמַח מְאֹד בַּמַּתָּנָה הַיְקָרָה, אוּלָם לֹא לְשֵׁם עַצְמוֹ הִתְכַּוֵּן, אֶלָּא לְשֵׁם־שָׁמַיִם, שֶׁכֵּן הֶחְלִיט לְיַעֵד אוֹתָהּ לִימֵי הַחֲנֻכָּה הַקְּרֵבִים וּבָאִים. פְּעָמִים רַבּוֹת חָזַר הָרַבִּי וְסִפֵּר לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ, עַל הַמַּתָּנָה הַיְקָרָה שֶׁקִּבֵּל וְעַל־כַּוָּנָתוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ בִּימֵי הַחֲנֻכָּה הַקְּרֵבִים וּבָאִים, וּכְכָל שֶׁהַזְּמַן הָלַךְ וְהִתְקָרֵב, הִזְכִּיר אֶת־הַדָּבָר בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת עֲצוּמָה לַמִּצְוָה. וְהִנֵּה הִגִּיעַ עֶרֶב יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל־חֲנֻכָּה, וּלְפֶתַע נִזְכַּר רַבִּי מֹשֶׁה, נֶאֱמַן־בֵּיתוֹ שֶׁל־הָרַבִּי, כִּי טֶרֶם הִטְבִּילוּ אֶת הַקְּעָרָה בְּמִקְוֶה טָהֳרָה כַּדִּין, וּבְהֶעְדֵּר הַטְּבִילָה לֹא תִּהְיֶה הָאֶפְשָׁרוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ. מִהֵר רַבִּי מֹשֶׁה, וְנָטַל אֶת קַעֲרַת־הַכֶּסֶף הַיְקָרָה בְּיָדוֹ, וְאָץ אֶל הַמִּקְוֶה כְּדֵי לְהַטְבִּילָהּ. הַיְרִידָה אֶל הַמִּקְוֶה שֶׁל פְּשִׁיסְחָא בְּאוֹתָם יָמִים נִמְשְׁכָה בְּמֶשֶׁךְ לְמַעְלָה מִמֵּאָה מַדְרֵגוֹת, וְהַבּוֹר עַצְמוֹ הָיָה עָמֹק מְאֹד לְמַעְלָה מִקּוֹמַת אִישׁ. כְּדֵי לִטְבֹּל, הָיוּ עוֹמְדִים עַל הַמַּדְרֵגָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהָיְתָה רְחָבָה מְעַט, וּמְמַהֲרִים לָצֵאת בְּחִפָּזוֹן, שֶׁכֵּן הַמַּיִם עַצְמָם הָיוּ קְפוּאִים עַד כְּדֵי סַכָּנָה. אִתְרַע מַזָּלוֹ שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה, וְכַאֲשֶׁר הוֹשִׁיט אֶת־יָדָיו כְּדֵי לְהַטְבִּיל אֶת־הַקְּעָרָה הַכְּבֵדָה בְּתוֹךְ מֵי הַמִּקְוֶה, נִשְׁמְטָה זוֹ מִיָּדָיו וְצָלְלָה כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים. בֶּהָלָה אֲחָזָה אוֹתוֹ, שֶׁכֵּן הֵיטֵב זָכַר אֶת דִּבְרֵי הָרַבִּי עַל הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּקְּעָרָה בַּחֲנֻכָּה, וְעַל־אַף הַקֹּר הָעַז, הֶחְלִיט לְנַסּוֹת לְאַתֵּר אֶת־הָאֲבֵדָה. אַחַר שֶׁפָּשַׁט אֶת־בְּגָדָיו, צָלַל אֶל הַמַּיִם הַקְּפוּאִים וְהָעֲמֻקִּים וְגִשֵּׁשׁ בָּהֶם בְּיָדָיו הָרוֹעֲדוֹת מִקֹּר, אוּלָם הֶעֱלָה חֶרֶס בְּיָדוֹ. שָׁעָה אֲרֻכָּה בִּלָּה בְּתוֹךְ הַמַּיִם, כְּשֶׁנִּשְׁמָתוֹ כִּמְעַט פּוֹרַחַת מִגּוּפוֹ מֵרֹב צִינָּה, וּכְשֶׁחָשׁ כִּי כְּבָר הִגִּיעַ לִידֵי סַכָּנָה מוּחָשִׁית, יָצָא הַחוּצָה בְּדַאֲבוֹן־נֶפֶשׁ.

עִם שׁוּבוֹ לְבֵית הָרַבִּי, נִדְהַם רַבִּי מֹשֶׁה לִשְׁמֹעַ, כֵּיצַד הָרַבִּי יוֹשֵׁב וּמְסַפֵּר לְאַנְשֵׁי־בֵּיתוֹ עַל חֶפְצוֹ הַגָּדוֹל לְחַדֵּשׁ אֶת־הַקְּעָרָה הַיְקָרָה, וְהִפְלִיא שָׁעָה אֲרֻכָּה אֶת חֲשִׁיבוּת הַמַּתָּנָה וְאֶת אָשְׁרוֹ הַגָּדוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ בְּעֶרֶב לְאַחַר הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה. דִּבְרֵי הָרַבִּי הִגְבִּירוּ אֶת־פַּחֲדוֹ שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה, שֶׁחָשַׁשׁ מִתְּגוּבַת הָרַבִּי כַּאֲשֶׁר יִשְׁמַע שֶׁהַקְּעָרָה אָבְדָה בַּמִּקְוֶה, וּכְחֵץ מִקֶּשֶׁת שָׁב אֶל בּוֹר הַמַּיִם, כְּדֵי לְחַפְּשָׂהּ שֵׁנִית. שׁוּב יָרַד וְטָבַל בַּמַּיִם הַצּוֹנְנִים, שׁוּב גִּשֵּׁשׁ וְהִתְאַמֵּץ לְחַפְּשָׂהּ בִּפְנִים, אוּלָם לַשָּׁוְא הָיָה כָּל־עֲמָלוֹ. וְהִנֵּה הִגִּיעַ זְמַן תְּפִלַּת מִנְחָה, וּלְאַחֲרֶיהָ תְּפִלַּת עַרְבִית. הָרַבִּי הִדְלִיק כְּבָר אֶת נֵרוֹת הַחֲנֻכָּה, וְרַבִּי מֹשֶׁה עוֹמֵד וְרוֹעֵד כֻּלּוֹ מִפַּחַד. שָׁעָה אֲרֻכָּה יָשַׁב הָרַבִּי לְיַד הַנֵּרוֹת, וְאָמַר בִּדְבֵקוּת אֶת הַפִּזְמוֹנִים וְהַתְּפִלּוֹת, וּלְאַחַר מִכֵּן נָטַל יָדָיו לִסְעֻדַּת הַלַּיְלָה. מִיָּד לְאַחַר שֶׁבָּצַע אֶת־הַלֶּחֶם, הִתְבַּטֵּא הָרַבִּי כִּי הוּא מִשְׁתּוֹקֵק כְּבָר לֶאֱכֹל אֶת־הַמָּרָק מִתּוֹךְ הַקְּעָרָה הַחֲדָשָׁה, וְרַבִּי מֹשֶׁה הֶחְלִיט לְנַסּוֹת שׁוּב לְחַפְּשָׂהּ. הַפַּעַם הֵאִירוּ מִן־הַשָּׁמַיִם אֶת־מַזָּלוֹ, וּמִיָּד כְּשֶׁיָּרַד אֶל־הַמַּיִם, רָאָה לְהַפְתָּעָתוֹ אֶת־הַקְּעָרָה צָפָה אֶל־מוּלוֹ, וּבְנָקֵל הִצְלִיחַ לְמָשׁוֹתָהּ מִן־הַמַּיִם וֶהֱבִיאָהּ לְבֵית הָרַבִּי. בְּאֵין רוֹאִים נִקָּה אוֹתָהּ כָּרָאוּי וְהִנִּיחַ אוֹתָהּ בַּמִּטְבָּח, וְאַחַר זְמַן קָצָר רָאָה כֵּיצַד מַכְנִיסִים אוֹתָהּ אֶל־הָרַבִּי, וְהַכֹּל בָּא עַל־מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם.

עָבְרָה כְּמַחֲצִית הַשָּׁנָה, בְּמַהֲלָכָהּ לֹא יָדַע אַף־אֶחָד אֶת הַרְפַּתְקָאוֹתָיו שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה וְהַקְּעָרָה, וְהִנֵּה הִגִּיעַ חַג הַשָּׁבֻעוֹת. 'הַיְּהוּדִי' נָסַע אֶל רַבּוֹ 'הַחוֹזֶה מִלֻּבְלִין', וְשָׁם פָּגַשׁ אֶת רֵעוֹ הַטּוֹב רַבִּי דָּוִד מִלֶּלוֹב. גַּם רַבִּי מֹשֶׁה מִוּיִשְׁגְּרַד, בֶּן־בֵּיתוֹ שֶׁל 'הַיְּהוּדִי' הָיָה בְּלֻבְלִין, וּלְפֶתַע תְּקָפוּ אוֹתוֹ כְּאֵבֵי שִׁנַּיִם עַזִּים, שֶׁהֵסֵבּוּ לוֹ יִסּוּרִים בִּלְתִּי נִסְבָּלִים. בְּאֵין־אוֹנִים, פָּנָה רַבִּי מֹשֶׁה אֶל רַבּוֹ 'הַיְּהוּדִי', וּבִקֵּשׁ לְהַזְכִּיר אֶת־עַצְמוֹ לְפָנָיו כְּדֵי שֶׁיַּעְתִּיר בַּעֲדוֹ. אוּלָם כְּשֶׁבִּקֵּשׁ לְהִכָּנֵס אֵלָיו, רָאָהוּ יוֹשֵׁב עִם רַבִּי דָּוִד מִלֶּלוֹב וְהַשְּׁנַיִם מְשׂוֹחֲחִים יַחַד. הִמְתִּין רַבִּי מֹשֶׁה בְּסָמוּךְ לַפֶּתַח, וְהִנֵּה הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת רַבִּי דָּוִד שׁוֹאֵל אֶת 'הַיְּהוּדִי': "אֵיךְ מְסַכְּנִים אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל עַד כְּדֵי־כָּךְ"? וְגַם תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל הָרַבִּי הִגִּיעָה לְאָזְנָיו: "בִּקַּשְׁתִּי לִבְדֹּק עַד הֵיכָן מַגִּיעָה אַהֲבָתוֹ אֵלַי". רַבִּי מֹשֶׁה לֹא הֵבִין אֶל־מִי כַּוָּנַת שִׂיחָתָם, שֶׁכֵּן הָיָה טָרוּד בִּכְאֵבֵי שִׁנָּיו. כַּאֲשֶׁר נִכְנַס לְרַבּוֹ וְהִתְאוֹנֵן בְּפָנָיו עַל־יִסּוּרָיו, אָמַר לוֹ 'הַיְּהוּדִי' כָּךְ: "הִכָּנֵס נָא לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ, הוֹצֵא אֶת הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לְחֻמַּשׁ שְׁמוֹת, פְּתַח אֶת־הַמָּקוֹם הָעוֹסֵק בִּפְסוּקֵי 'וַיִּסַּע', 'וַיָּבֹא', 'וַיֵּט' שֶׁל קְרִיעַת יַם־סוּף, תֵּן אֶת־אֶצְבָּעֲךָ עַל הַשֵּׁן הַכּוֹאֶבֶת, וֶאֱמֹר אֶת דִּבְרֵי הַזֹּהַר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וּבְטוּחַנִי שֶׁתִּתְרַפֵּא מִיִּסּוּרֶיךָ". עָשָׂה רַבִּי מֹשֶׁה כֵּן, וּלְמַרְבֵּה פְּלִיאָתוֹ הוֹעִילָה הַסְּגֻלָּה בְּאֹפֶן נִפְלָא, וּכְאֵבָיו נֶעֶלְמוּ בֶּן־רֶגַע. לְאַחַר שֶׁהִתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ, הֵבִין לְמַפְרֵעַ אֶת תֹּכֶן שִׂיחָתָם שֶׁל 'הַיְּהוּדִי' וְרַבִּי דָּוִד מִלֶּלוֹב. "הֲרֵי הֵם דִּבְּרוּ עָלַי", אָמַר לְעַצְמוֹ, "וְיוֹצֵא אֵפוֹא שֶׁהָרַבִּי יָדַע בְּדִיּוּק עַל הֲלִיכוֹתַי הַחוֹזְרוֹת וְנִשְׁנוֹת אֶל־הַמִּקְוֶה, וְהַסַּכָּנָה הָעֲצוּמָה שֶׁהָיִיתִי בָּהּ, וְהוּא אַף הִשְׁגִּיחַ עָלַי בְּעֵינֵי־קָדְשׁוֹ וּפְדָאַנִי מֵרֶדֶת שַׁחַת".

וּמְסַפְּרִים, כִּי רַבִּי מֹשֶׁה הֶאֱזִין גַּם לְהֶמְשֵׁךְ שִׂיחָתוֹ שֶׁל רַבִּי דָּוִד מִלֶּלוֹב עִם רַבּוֹ 'הַיְּהוּדִי', וְשָׁמַע כֵּיצַד 'הַיְּהוּדִי' מִתְנַצֵּל בִּפְנֵי רַבִּי דָּוִד וְאוֹמֵר לוֹ, שֶׁאִם מַקְפִּיד הוּא עַל־אָדָם כָּלְשֶׁהוּ, אָז הַלָּה נֶעֱנָשׁ תֵּכֶף מִן־הַשָּׁמַיִם. תָּמַהּ רַבִּי דָּוִד לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים, וְשָׁאַל: "כֵּיצַד אֶפְשָׁר לְהַקְפִּיד עַל־יְהוּדִי"?! וְ'הַיְּהוּדִי' תִּקֵּן אֶת־עַצְמוֹ וְאָמַר: "לֹא הָיְתָה כַּוָּנָתִי לְהַקְפָּדָה, אֶלָּא אִם גּוֹרֵם לִי אָדָם כָּלְשֶׁהוּ חֲלִישׁוּת הַדַּעַת, אֲזַי הוּא נֶעֱנָשׁ מִיָּד". וְשׁוּב תָּמַהּ רַבִּי דָּוִד וְהִקְשָׁה: "וְכִי מֻתָּר שֶׁתִּהְיֶה חֲלִישׁוּת הַדַּעַת עַל־יְהוּדִי"?! הִזְכִּיר לוֹ 'הַיְּהוּדִי' אֶת דִּבְרֵי הַגְּמָרָא 'חָלַשׁ דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן', אוּלָם רַבִּי דָּוִד אָמַר מִיָּד: "הֵילִיגֶער יוּד! יוֹדֵעַ אַתָּה מַדּוּעַ סִפְּרוּ לָנוּ חֲזַ"ל דָּבָר זֶה? כְּדֵי שֶׁנֵּדַע שֶׁדָּבָר זֶה אֵינוֹ נָכוֹן לָנוּ לַעֲשׂוֹת"... ♦

מְאוֹרוֹת

רַבִּי עֻזִּיאֵל מַיְזְלִישׁ מֵעִיר־חָדָשׁ זַצַ"ל

לְיוֹם הַהִלּוּלָא כ"ה בְּכִסְלֵו תקמ"ו

מִגְּדוֹלֵי גְּאוֹנֵי וְצַדִּיקֵי דּוֹרוֹ, וּמְחַבֵּר סְפָרִים חֲשׁוּבִים. נוֹלַד בִּשְׁנַת תק"ד לְמִשְׁפָּחָה מְיֻחֶסֶת, מִגֶּזַע הַמְגַלֶּה עֲמֻקּוֹת, הָרַמָ"א, הַבַּ"ח, הַמַּהֲרַ"ם מִלֻּבְלִין, רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ, וָמַעְלָה בַּקֹּדֶשׁ. מִצְּעִירוּתוֹ נוֹדַע בְּכִשְׁרוֹנוֹתָיו הַבְּרוּכִים, וּבְגִיל י"ד כְּבָר נָשָׂא דְּרָשָׁה גְּאוֹנִית שֶׁהִפְלִיאָה אֶת־שׁוֹמְעָיו, וּלְיָמִים נִדְפְּסָה בְּסִפְרוֹ. הָיָה מֵחֲשׁוּבֵי תַּלְמִידֵי הַמַּגִּיד מִמֶּזְרִיטְשׁ וְעוֹד זָכָה לִנְסֹעַ אֶל הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב, וּמַזְכִּיר דְּבַר־תּוֹרָה מִשְּׁמוֹ בְּסִפְרוֹ: "עַל־דֶּרֶךְ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי אִישׁ קָדוֹשׁ וְטָהוֹר רַבֵּנוּ יִשְׂרָאֵל בַּעַל־שֵׁם־טוֹב". שִׁמֵּשׁ בְּרַבָּנוּת אוֹסְטְרוֹבְצָא, אוּלָם סָבַל מֵרְדִיפוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר, וְאֵלּוּ גֵּרְשׁוּהוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת. מְסֻפָּר, כִּי יְהוּדִי פָּשׁוּט אֶחָד בִּקְצֵה הָעִיר אֵרַח אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת, וְהִבְטִיחוֹ כִּי בִּשְׂכַר זֹאת יִזְכֶּה לְחָתָן תַּלְמִיד־חָכָם. וְאָכֵן הִתְקַיְּמָה בִּרְכָתוֹ, וְהַלָּה הִשִּׂיא אֶת־בִּתּוֹ לְרַבִּי אַרְיֵה לֵייבּוּשׁ מֵאוֹזְ'רוֹב מִתַּלְמִידֵי 'הַחוֹזֶה' וְ'הַיְּהוּדִי הַקָּדוֹשׁ'. עִיר רַבָּנוּתוֹ הַשְּׁנִיָּה הָיְתָה רִיטְשְׁוַל, וּמִשָּׁם עָבַר לְנֵיְשְׁטָאט, בָּהּ נִפְטַר בִּהְיוֹתוֹ בֶּן מ"ב שָׁנִים בִּלְבַד. צַדִּיקֵי הַדּוֹר כִּנּוּהוּ 'עֶבֶ"ד הַשֵּׁם' נוֹטָרִיקוֹן עֻזִּיאֵל בֶּן־דְּרֶעזִיל, וְאָמְרוּ עָלָיו שֶׁלֹּא טָעַם טַעַם חֵטְא, כְּעֵדוּת אָחִיו רַבִּי יִצְחָק מִצּוּזְמִיר, שֶׁכּוֹתֵב עָלָיו שֶׁלֹּא מָשׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל וְהֵמִית עַצְמוֹ עַל־הַתּוֹרָה. הוֹתִיר חִבּוּרִים נִרְחָבִים וִידוּעִים: 'מְנוֹרָה הַטְּהֹרָה' - עַל הִלְכוֹת שַׁבָּת, שֶׁעָלֶיהָ מוֹפִיעָה הַהַסְכָּמָה הַיְחִידָה שֶׁל הָרַבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיזֶ'נְסְק, 'תִּפְאֶרֶת עֻזִּיאֵל' - עַל הַתּוֹרָה וְאַגָּדוֹת חֲזַ"ל, 'תִּפְאֶרֶת הַצְּבִי' - עַל מַסֶּכֶת בֵּיצָה, 'כֶּרֶם שְׁלֹמֹה' - עַל סֻגְיוֹת הַשַּׁ"ס, וְ'עֵץ הַדַּעַת טוֹב' - עַל מַסֶּכְתּוֹת שַׁבָּת וּכְתֻבּוֹת.

יוֹסִיף דַּעַת

בעבר, נהגו רבים לשחק בחנוכה בקלפים, הם 'קארטין' או 'קוויטלאך' בלשון אשכנז. אולם גדולי הדורות התרעמו על־כך משום 'משחק בקוביא'. החיד"א כתב על 'גיעול הקרטין' ש'אוי להם כי גמלו לנפשם רעה'. ה'קדושת לוי' כתב, שהפרצה התפשטה וקל בעיניהם דבר זה, אולם יש בוודאי קליפה גדולה שלא ראוי להזכירה, והמשחק בה נשכחת ממנו יראת ה', נכשל בגזל ומיטמא בקליפות. ה'בני יששכר' כותב שקרט"ן בגימטריה שטן והמשחק הומצא בידי הקליפה, ל"ו קליפות כנגד ל"ו נרות זה לעומת זה לבטל תורה. אולם אחרים הקילו בכך בחנוכה, כגון ב'ספר חסידים קטן' ושו"ת חוות יאיר, וכן אמר רבי חיים זוננפלד שגם זה מנהג ישראל עם־קדוש, ועדיף בכך מאשר לפנות את־זמנם לבטלה המביאה לידי חטא, אך בוודאי שלא לשחק במעות. החת"ם סופר כותב באיגרת, כי מקור המנהג מיום לידתו של הנוצרי שחל לעתים בחנוכה, ומכיוון שנמנעו מלימוד תורה ולא רצו להגיע לידי בטלה, שיחקו בקלפים, וכותב שקשה לבטל את־המנהג ורוצה להתיר קצת 'כגון קוויטלעך שקורין בלעטי"ן בלשון אשכנז', לאלו שאינם לומדי תורה. ה'אבן עזרא' כבר מגנה את הקלפנים: "מצחק בקוביה מכתו טריה, ואחריתו שאייה יקולל בשערים", אולם רבי יהודה אריה די־מודינה שהיה רגיל במשחק זה ואף הפסיד בה את־כספו, כתב בהלצה על־משקל שירו: "מצחק בקוביה מלאכתו נקייה, וכוסו רוויה בכף איש שערים". היו שדרשו את תיבת 'וישכחהו' שנקראת בפרשה שלפני חנוכה בנוטריקון: "וועלכער ייד שפילט כארטן חנוכה, האט וואויל" (מי שמשחק בקלפים בחנוכה - טוב לו), ואחרים דרשו להיפך: "וועלכער ייד שפילט כארטן חנוכה, האט ווייטיק (מי שמשחק בקלפים בחנוכה, מכתו טרייה)... אחרים דרשו בהלצה "כלבים משחקים - אליהו בא לעיר", אל תיקרי 'כלבים' אלא 'קלפים'... ודרשו את נר של חנוכה שנקרא 'שרגא' בלשון חז"ל והוא נוטריקון שאָל, רייץ, גרין, אייכל - ארבעת סוגי הקלפים דאז...

הָיֹה הָיָה

סִפּוּר לְשֻׁלְחַן הַשַּׁבָּת

הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קֹדֶשׁ הֵם

פַּעֲמַיִם בְּשָׁנָה, נוֹהֵג הָיָה הֶחָסִיד רַבִּי פִּינְחָס לִנְסֹעַ מִבֵּיתוֹ אֲשֶׁר בְּזִיטוֹמִיר אֶל רַבּוֹ, הַ'סָּבָא' קַדִּישָׁא רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵרוּזִ'ין, בִּימֵי הַחֲנֻכָּה וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת. דָּבָר לֹא מָנַע מִמֶּנּוּ מִלְּחַלּוֹת פְּנֵי רַבּוֹ, לֹא גְּשָׁמִים זוֹעֲפִים בַּחֹרֶף, וְלֹא חַמָּה יוֹקֶדֶת בַּקַּיִץ. שָׁנָה אַחַת הָיָה הַחֹרֶף קָשֶׁה וּמְשֻׁפָּע בִּשְׁלָגִים כְּבֵדִים. אוּלָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ יְמֵי הַחֲנֻכָּה, וּבְנֵי־בֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי פִּינְחָס רָאוּהוּ מִתְכּוֹנֵן כְּדַרְכּוֹ לִקְרַאת נְסִיעָתוֹ לְרוּזִ'ין, הִתְמַלְּאוּ תִּמָּהוֹן וּפְלִיאָה. "הֲלֹא סַכָּנַת נְפָשׁוֹת הִיא הַנְּסִיעָה בְּמֶזֶג אֲוִיר כֹּה סוֹעֵר", טָעֲנוּ בְּפָנָיו, אוּלָם הוּא בִּטֵּל אֶת־דִּבְרֵיהֶם בְּמִחִי־יָד, וְהוֹדִיעַ לָהֶם כִּי מָנוּי וְגָמוּר עִמּוֹ לְהַמְשִׁיךְ בְּמִנְהָגוֹ הַקָּבוּעַ, וְכִי חַיָּיו אֵינָם חַיִּים אִם לֹא יַעֲלֶה לִפְקֹד אֶת בֵּיתוֹ נָאוֶה קֹדֶשׁ שֶׁל רַבּוֹ הַנַּעֲרָץ. עַד מְהֵרָה יָצָא רַבִּי פִּינְחָס לְדַרְכּוֹ, כַּאֲשֶׁר סוּסָיו מְפַלְּסִים בְּקֹשִׁי אֶת־דַּרְכָּם בְּתוֹךְ הַשֶּׁלֶג הֶעָמֹק, בֵּינוֹת רוּחוֹת הַסְּעָרָה הָעַזּוֹת. מַסְלוּלוֹ הַשְּׁנָתִי שֶׁל רַבִּי פִּינְחָס הָיָה קָבוּעַ וּמָדוּד. הַתַּחֲנָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלּוֹ הָיְתָה בְּדֶרֶךְ־כְּלָל בְּפֻנְדָּק יְהוּדִי שֶׁבְּאַחַד הַכְּפָרִים הַסְּמוּכִים לְדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ, וְשָׁם הָיָה לָן אֶת הַלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן שֶׁל־חֲנֻכָּה, וְאַף מַדְלִיק שָׁם אֶת־הַנֵּרוֹת. לְמָחֳרָת הָיָה מַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ, וּמַגִּיעַ לְרַבּוֹ טֶרֶם הַדְלָקַת נֵר שֵׁנִי שֶׁל־חֲנֻכָּה. אוּלָם בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, עָשׂוּ הַסּוּסִים אֶת־דַּרְכָּם בַּעֲצַלְתַּיִם בְּתוֹךְ הַשֶּׁלֶג הֶעָמֹק, וְכַאֲשֶׁר הִגִּיעַ אֶל הַכְּפָר, כְּבָר הָיְתָה הַשָּׁעָה קְרוֹבָה לַחֲצוֹת־הַלַּיְלָה. תְּחִלָּה נִבְהַל הַחוֹכֵר הַיְּהוּדִי לְשֵׁמַע הַדְּפִיקוֹת עַל־דַּלְתּוֹ בְּאִישׁוֹן לַיְלָה, אוּלָם מַהֵר מְאֹד זִהָה אֶת־הַקּוֹל שֶׁל אוֹרְחוֹ הַקָּבוּעַ רַבִּי פִּינְחָס, וּמִהֵר לְהַכְנִיסוֹ הַבַּיְתָה בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת. הַבַּיִת הָיָה חַמִּים וְנָעִים, וְרַבִּי פִּינְחָס יָשַׁב לָנוּחַ מְעַט, אוּלָם טֶרֶם פָּנָה לִסְעֹד אֶת־לִבּוֹ, פָּנָה לַחֶדֶר שֶׁהוּכַן בַּעֲבוּרוֹ, כְּדֵי לְהַדְלִיק אֶת הַנֵּר הָרִאשׁוֹן שֶׁל־חֲנֻכָּה. יָשַׁב רַבִּי פִּינְחָס לְיַד הַנֵּר, וּלְאַחַר שֶׁסִּיֵּם לוֹמַר אֶת־הַפִּזְמוֹנִים וְהַמִּזְמוֹרִים כַּנָּהוּג, נָפְלָה עָלָיו תַּרְדֵּמָה מֵרֹב עֲיֵפוּת וּלְאוּת.

וּלְפֶתַע, נִשְׁמְעוּ קוֹלוֹת רָמִים מִחוּץ לַפֻּנְדָּק, וְעַד־מְהֵרָה נִשְׁמְעוּ נְקִישׁוֹת רָמוֹת עַל־הַדֶּלֶת שֶׁהָפְכוּ לַחֲבָטוֹת עַזּוֹת. פַּחַד וְאֵימָה נָפְלוּ עַל־בְּנֵי הַבַּיִת, וְהֵם הֵבִינוּ מִיָּד כִּי חֲבוּרַת שׁוֹדְדִים פָּשְׁטָה עַל־בֵּיתָם. אַךְ עוֹד בְּטֶרֶם הִתְעַשְּׁתוּ כְּבָר נִפְרְצָה הַדֶּלֶת לִרְוָחָה, וַחֲבוּרַת שׁוֹדְדִים עַזִּים נִכְנְסָה פְּנִימָה בְּשַׁאֲגוֹת פֶּרֶא, וְהֵחֵלּוּ בִּמְלַאכְתָּם הַנִּבְזִית. יְדֵיהֶם שֶׁל בַּעַל־הַבַּיִת וּבְנֵי־בֵיתוֹ נִכְבְּלוּ בִּמְהִירוּת, וּבְנֵי הַחֲבוּרָה הֵחֵלּוּ לָתוּר אַחַר חֶפְצֵי עֵרֶךְ בֵּין חַדְרֵי הַבַּיִת, כְּשֶׁהֵם מַרְוִים אֶת־צִמְאוֹנָם מִפַּעַם לְפַעַם בִּלְגִימוֹת הֲגוּנוֹת מִבַּקְבּוּקֵי הַשֵּׁכָר שֶׁעָמְדוּ הָכֵן. מֵחַדְרוֹ שָׁמַע רַבִּי פִּינְחָס אֶת הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ, וְלִבּוֹ עָמַד מִפַּחַד. הַשּׁוֹדְדִים טֶרֶם גִּלּוּהוּ, אַךְ הוּא יָדַע כִּי זְמַנּוֹ קָצוּב, וְעוֹד מְעַט יִתָּפֵס גַּם הוּא בִּידֵיהֶם הַחֲסוֹנוֹת. מִתּוֹךְ יְדִיעָה כִּי אֵלּוּ הֵן שְׁעוֹתָיו הָאַחֲרוֹנוֹת, שָׁלַף אֶת סֵפֶר הַזֹּהַר שֶׁהָיָה נוֹשֵׂא עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ קֶבַע, וְהֵחֵל לַהֲגוֹת בּוֹ בִּדְבֵקוּת, כְּשֶׁהוּא מוֹסֵר אֶת־עַצְמוֹ בִּידֵי אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם. בִּסְעָרַת־רוּחוֹ שָׁכַח רַבִּי פִּינְחָס אַט־אַט אֶת הַסַּכָּנָה בָּהּ הוּא שָׁרוּי, וְהֵחֵל לוֹמַר אֶת מִלּוֹת הַזֹּהַר בְּקוֹל נִלְהָב, בְּלִי לָשִׂים לֵב כִּי הוּא מַזְמִין בְּכָךְ אֶת הַלִּסְטִים אֵלָיו. וְהִנֵּה נִפְרְצָה הַדֶּלֶת, וּבַפֶּתַח עָמַד רֹאשׁ הַשּׁוֹדְדִים בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ. רַבִּי פִּינְחָס עָצַם אֶת־עֵינָיו בְּפַחַד וְהִתְכּוֹנֵן לַגָּרוּעַ מִכֹּל, אוּלָם לְפַלִיאָתוֹ שָׂרְרָה דּוּמִיָּה עֲמֻקָּה בַּחֶדֶר. אַט־אַט פָּקַח אֶת־עֵינָיו, וּלְחֶרְדָּתוֹ רָאָה מוּלוֹ שׁוֹדֵד חָסוֹן וּמַפְחִיד, בַּעַל שֵׂעָר פֶּרֶא וְחָמוּשׁ בִּכְלֵי נֶשֶׁק, הַמַּבִּיט בּוֹ בְּעֵינַיִם חוֹדְרוֹת. "שֶׁמָּא הִנְּךָ פִּינְחָס מִזִּיטוֹמִיר"? שָׁאַל, וְרַבִּי פִּינְחָס הִבִּיט בּוֹ מִשְׁתָּאֶה, כְּשֶׁהוּא מֵשִׁיב בְּחִיּוּב בְּקוֹל רוֹעֵד. "הַא, חֲנֻכָּה הַיּוֹם"?! נִשְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל־הַבִּרְיוֹן, וּבְעוֹדוֹ מַבִּיט בַּסֵּפֶר שֶׁבִּידֵי רַבִּי פִּינְחָס הִמְשִׁיךְ וְאָמַר רַכּוֹת: "לוֹמֵד הִנְּךָ אֶת־הַזֹּהַר, הַאֻמְנָם"?! וְרַבִּי פִּינְחָס לֹא יוֹדֵעַ אֶת־נַפְשׁוֹ מֵרֹב תַּדְהֵמָה. "הַאִם אֵינְךָ מַכִּירֵנִי", שָׁאַל הַשּׁוֹדֵד, וְרַבִּי פִּינְחָס הִבִּיט בּוֹ כַּחֲלוֹם־רָעַם, אַךְ הִתְקַשָּׁה לְזַהוֹתוֹ מֵאֲחוֹרֵי הַמַּרְאֶה הַפִּרְאִי. "וּבְכֵן, אֲנִי הוּא יִצְחָק, חֲבֵרְךָ הַטּוֹב מִנֹּעַר", וְרַבִּי פִּינְחָס כִּמְעַט וְהִתְעַלֵּף.

עַד מְהֵרָה כִּנֵּס רֹאשׁ הַשּׁוֹדְדִים אֶת חֶבֶר מְרֵעָיו, וְצִוָּה עֲלֵיהֶם לְשַׁחְרֵר אֶת־כָּל הַשְּׁבוּיִים, לְהָשִׁיב אֶת־כָּל הָרְכוּשׁ הַגָּזוּל לִמְקוֹמוֹ, וּלְהָשִׁיב אֶת־הַסֵּדֶר בַּבַּיִת עַל־כַּנּוֹ. לְאַחַר שֶׁכֻּלָּם עָשׂוּ כִּדְבָרָיו, הוֹרָה לָהֶם לַעֲזֹב אֶת־הַבַּיִת, וְהוּא הֵחֵל לְסַפֵּר אֶת־קוֹרוֹתָיו בְּאָזְנֵי רַבִּי פִּינְחָס יְדִידוֹ, וּבְאָזְנֵי הַחוֹכֵר וּבְנֵי־בֵיתוֹ. "וּבְכֵן, כְּפִי שֶׁהֲבַנְתֶּם אֲנִי יְדִידוֹ שֶׁל רַבִּי פִּינְחָס, וְיַחַד לָמַדְנוּ בְּהַתְמָדָה בִּימֵי נְעוּרֵינוּ. לְאַחַר נִשּׂוּאַי עִם בִּתּוֹ שֶׁל מוֹכְסָן עָשִׁיר, יָשַׁבְתִּי וְלָמַדְתִּי בְּהַתְמָדָה לְלֹא דַּאֲגוֹת פַּרְנָסָה, שֶׁכֵּן הָיִיתִי סָמוּךְ עַל שֻׁלְחַן חוֹתְנִי, אוּלָם הַיֵּצֶר הָרַע נִטְפַּל אֵלַי, עַד שֶׁהִצְלִיחַ לְהוֹרִיד אוֹתִי לִבְאֵר שַׁחַת. הָיָה זֶה כַּאֲשֶׁר פַּעַם, בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל סַגְרִיר קָשֶׁה, בִּקְשָׁה מִמֶּנִּי רַעְיָתִי לְנַסּוֹת לְסַיֵּעַ לְכַמָּה עֲרֵלִים שֶׁיּוֹשְׁבִים בַּפֻּנְדָּק שֶׁל־אָבִיהָ, וְאֵינָם מוֹצְאִים יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם בְּחִשּׁוּב רִוְחֵיהֶם. תְּחִלָּה סֵרַבְתִּי, שֶׁכֵּן חַסְתִּי עַל בִּטּוּל תּוֹרָתִי, אוּלָם כַּאֲשֶׁר זוֹ הִרְבְּתָה עָלַי דְּבָרִים, עָשִׂיתִי כְּמִצְוָתָהּ וּפָתַרְתִּי אֶת הַתִּסְבֹּכֶת עַל־נְקַלָּה. לֹא עָבְרוּ יָמִים אֲרֻכִּים, וְשׁוּב יָשְׁבָה אוֹתָהּ חֲבוּרָה בַּפֻּנְדָּק וְהִתְוַכְּחוּ בֵּינֵיהֶם, וְשׁוּב נִקְרֵאתִי לְפַשֵּׁר בֵּינֵיהֶם. בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן הֵבַנְתִּי, כִּי הַלָּלוּ אֵינָם אֶלָּא שׁוֹדְדֵי דְּרָכִים, אוּלָם שָׁתַקְתִּי וְלֹא אָמַרְתִּי דָּבָר. בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנִים, הָפַכְתִּי לִהְיוֹת שֻׁתָּף פָּעִיל בַּחֲבוּרָתָם, אָמְנָם לֹא כְּשׁוֹדֵד מַמָּשׁ, אֶלָּא כִּמְמֻנֶּה עַל חֲלֻקַּת הַשָּׁלָל וְיָדַעְתִּי אֶת־כָּל סוֹדוֹתֵיהֶם. בִּרְבוֹת הַשָּׁנִים, הִתְדַּרְדַּרְתִּי עוֹד, עַד שֶׁהָפַכְתִּי לִהְיוֹת שׁוֹדֵד מִן־הַשּׁוּרָה, וּבִמְהֵרָה עָלִיתִי לִהְיוֹת רֹאשׁ הַחֲבוּרָה. עַתָּה, כְּשֶׁרָאִיתִי אֶת־פָּנָיו שֶׁל רַבִּי פִּינְחָס וְאֶת נֵר הַחֲנֻכָּה הַדּוֹלֵק, נִדְלַק לְפֶתַע הַנִּיצוֹץ הַיְּהוּדִי שֶׁבְּקִרְבִּי, וּבְבַת־אַחַת גִּלִּיתִי עַד הֵיכָן שָׁקַעְתִּי בְּיָוֵן מְצֻלָּה. הֲרֵי נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם, וְנֵר הַחֲנֻכָּה הִבְעִיר בִּי שׁוּב אֶת־נִשְׁמָתִי, וְהֶחְלַטְתִּי עַתָּה נְחוּשָׁה, לְהַשְׁלִיךְ אֶת־כָּל מַעֲשַׂי הָרָעִים הַצִּדָּה, וְלָשׁוּב לִהְיוֹת יְהוּדִי כָּשֵׁר". כְּשֶׁהִגִּיעַ רַבִּי פִּינְחָס לְרוּזִ'ין, לֹא הָיָה הַפַּעַם לְבַדּוֹ. הַשּׁוֹדֵד לְשֶׁעָבַר נִלְוָה עִמּוֹ, וְהוּא נוֹתַר בְּרוּזִ'ין כְּדֵי לְטַהֵר אֶת־נִשְׁמָתוֹ, עַד שֶׁשָּׁב לְכוּר מַחֲצַבְתּוֹ כְּתִינוֹק שֶׁנּוֹלַד. ♦

פְּנִינֵי אוֹר הַחַיִּים

מִדִּבְרֵי הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ

אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה (במדבר ח, ב) - וְיֵשׁ לָנוּ לַחֲקֹר זֹאת מֵעַתָּה, שֶׁלֹּא בָּא הַמְּנוֹרָה אֶלָּא לְהַגִּיד נִסָּהּ, שֶׁבְּנֵר מַעֲרָבִי הָיָה מַסְפִּיק בְּנֵר מִצִּדָּהּ הָאֶחָד וְנֵר מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִי, וְיֵשׁ לוֹמַר כְּפִי הַפְּשָׁט שֶׁהוּא לְנוֹי שֶׁאַחַר שֶׁהֻצְרְכָה בִּיאָתָהּ לְרֶמֶז הַנִּזְכָּר, אֵין נָכוֹן לְהָבִיא בֵּית־ה' אֶלָּא דָּבָר מְתֻקָּן וְנָכוֹן שֶׁבַּמְּנוֹרוֹת. וּבְדֶרֶךְ רֶמֶז יִרְמֹז בְּשִׁבְעָה נֵרוֹת לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כָּל־אֶחָד יִרְמֹז לִכְלָל הָעֲשִׂירִי. וְרָמַז כִּי כֻּלָּן מְאִירִים לְנֹכַח הַמַּעֲרָבִי שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּעֲרָב, כַּיָּדוּעַ לְיוֹדְעֵי־חֵן. וְרָמַז גַּם־כֵּן שֶׁכֻּלָּם כָּלִים, וְנֵר יִשְׂרָאֵל לֹא יִכְבֶּה, וְתִמְצָא שֶׁהֶאָרַת הַנֵּרוֹת אֵינוֹ אֶלָּא בַּלַּיְלָה וְהוּא סוֹד הַגָּלוּת שֶׁנִּקְרָא לַיְלָה, מַה־שֶּׁאֵין־כֵּן בְּבוֹא זְמַן הַיְשׁוּעָה הַמִּתְיַחֵס לָהּ בֹּקֶר, כְּתִיב אָתָא בֹקֶר וְגוֹ', יִכְבֶּה נֵר הָאֻמּוֹת וְיִשָּׁאֵר מִכְּלָלוּתָם נֵר יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. גַּם רָמַז בְּמִצְוַת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁיְּכַוֵּן הַמַּדְלִיק בַּהַדְלָקָתָם שֶׁתִּהְיֶה הֶאָרָתָם לְמוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה, שֶׁהַכֹּל יִהְיוּ לְצָרְכֵי יִשְׂרָאֵל הַמִּתְיַחֵס לָהֶם שֵׁם פָּנִים כַּיָּדוּעַ לַמְּבִינִים:

וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם וְגוֹ' (ויקרא כו, ח) - אוֹמְרוֹ לֶחָרֶב, פֵּרוּשׁ תִּהְיֶה נְפִילַת הָאוֹיְבִים לִפְנֵי עַם ה' כְּשִׁעוּר הַנְּפִילָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה מֵהַחֶרֶב. וּבְדֶרֶךְ רֶמֶז יִרְצֶה, עַל־דֶּרֶךְ אוֹמְרָם בְּמַעֲשֶׂה נֵס בְּנֵי חַשְׁמוֹנַאי, שֶׁרָאָה מַלְאָךְ שׁוֹלֵף חֶרֶב נֶגֶד הָאוֹיֵב, וְהוּא מַה שֶּׁרָמַז בְּאָמְרוֹ וְנָפְלוּ וְגוֹ', לֶחָרֶב פֵּרוּשׁ הַנִּשְׁלָף מֵהַמַּלְאָךְ:

וּמְשַׂנְאָיו מִן־יְקוּמוּן (דברים לג, יא) - אוֹמְרוֹ מִן־יְקוּמוּן, לְדִבְרֵיהֶם ז"ל שֶׁנִּתְנַבֵּא עַל מַלְכוּת יָוָן שֶׁעֲתִידָה לִפֹּל בְּיַד חַשְׁמוֹנַאי, לָזֶה אָמַר וּמְשַׂנְאָיו מִן־יְקוּמוּן, פֵּרוּשׁ אֲפִלּוּ מִן־הַזְּמַן עַצְמוֹ שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם הַשּׂוֹנְאִים קִימָה וְיִשְׂרָאֵל שְׁפָלִים בִּזְמַן עַצְמוֹ, מְחַץ מָתְנַיִם קָמָיו וְגוֹ', וְכֵן הָיָה, וְדָבָר זֶה הָיָה הַצְלָחָה בְּנֵס וָפֶלֶא.

דִּבְרֵי הַיָּמִים

מתתיהו הכהן ממודיעים, אבי משפחת חשמונאי, היה בנו של יוחנן כהן גדול, עליו כתבו שהיה בנו של שמעון הצדיק משיירי כנסת הגדולה, שהיה דור שביעי ליהושע בן־יהוצדק הכהן מבוני בית־המקדש השני, ולדעת הראב"ד היה בנו ממש ושמו המקורי היה עדו. משמרתם היתה משמרת יהויריב, ששימשו בעבודה בשעת חורבן הבית הראשון, והיו הראשונים שהקריבו בבניין בית שני. שבעת הדורות בין שמעון ליהושע הם: שמעון בן חוניו, בן ידוע, בן יונתן, בן יוידע, בן אלישיב, בן יויקים, בן יהושע הכהן הגדול שהיה מראשי שבי ציון וסייע לזרובבל בן־שאלתיאל לבנות את בית המקדש השני, בן יהוצדק הכהן אחיו של עזרא הסופר, בן שריה שהיה מאחרוני הכהנים בבית המקדש הראשון, בן עזריה, בן חלקיה, בן שלום, בן צדוק, בן אחיטוב, בן אמריה, בן עזריה, בן יוחנן, בן עזריה, בן אחימעץ, בן צדוק, בן אחיטוב, בן אמריה, בן מריות, בן זרחיה, בן עוזי, בן בוקי, בן אבישוע, בן פינחס, בן אלעזר, בן אהרן הכהן. לשמעון הצדיק היו שלושה בנים: שמעי הבכור, חוניו שברח למצרים בגלל שאחיו התקנא בו על שכיהן, ושם העמיד מזבח, ויוחנן אבי מתתיהו.

בני מתתיהו הם: יהודה המכבי, יונתן הוופסי, יוחנן הגדי, שמעון התרסי, אלעזר החורני. שלשלת נשיאי בית חשמונאי יצאו משמעון התרסי, והיו לו שני בנים ובת: יוחנן הוא ינאי, הורקנוס, ובתו אשת תלמי מלך מצרים. ליוחנן היו שלושה בנים: אריסתובלוס, אנטיגנוס, ואלכסנדר הוא ינאי המלך שנשא את שלומית אחותו של שמעון בן־שטח, ולהם שני בנים אריסתובלוס השני והורקנוס השלישי שנלחמו ביניהם. הורדוס המלך נשא את מרים בת אלכסנדר בן הורקנוס השלישי, ומאז עבר השלטון לידי רומא עד חורבן הבית בשנת ג"א תתכ"ח, שייבנה במהרה.

מִשְׁבְּחֵי גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל

מְשֻׁבָּח

בִּתְחִלַּת שְׁנַת תשי"ד, שָׁלַח רַבִּי אַהֲרֹן קוֹטְלֶר כַּמָּה מִתַּלְמִידָיו הַמְצֻיָּנִים לְיַסֵּד יְשִׁיבָה בָּעִיר פִילָדֶלְפְיָה. כַּעֲבֹר תְּקוּפָה קְצָרָה, בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁל יְמֵי הַחֲנֻכָּה, הִתְכַּנְּסוּ תַּלְמִידֵי הַיְשִׁיבָה הַחֲדָשָׁה לִכְבוֹד בִּקּוּרוֹ שֶׁל רַבִּי אַהֲרֹן, שֶׁהָיָה אָמוּר לְהַגִּיעַ מִלֵּייקְווּד בְּשָׁעָה מְסֻיֶּמֶת, אַךְ בְּסוֹפוֹ שֶׁל־דָּבָר הִגִּיעַ רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה בְּאִחוּר נִכָּר, וְהַדָּבָר כְּבָר גָּרַם לִדְאָגָה בְּקֶרֶב הַמַּמְתִּינִים. לְאַחַר־מִכֵּן הִתְעַנְיֵן אֶחָד מֵהֶם אֵצֶל נַהַג הָרֶכֶב עַל סִבַּת הָאִחוּר, וְכֹה סִפֵּר הַלָּה: "יָצָאנוּ לְדַרְכֵּנוּ בְּלֵיל 'זֹאת חֲנֻכָּה', כַּאֲשֶׁר גִּשְׁמֵי בְּרָכָה יָרְדוּ בְּזַעַף. מַסְלוּל הַנְּסִיעָה הָיָה אָרֹךְ מְאֹד, וּבְמַהֲלָכוֹ עָבַרְנוּ דֶּרֶךְ יְעָרוֹת וּדְרָכִים שׁוֹמְמוֹת. בְּאֶמְצַע הַנְּסִיעָה, נִרְדַּם רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה לִזְמַן קָצָר, וְכַאֲשֶׁר הִתְעוֹרֵר הִבִּיט אֲחוֹרָה וְשָׁאַל בְּפַלִיאָה: "הֵיכָן הַנּוֹסֵעַ שֶׁהִצְטָרֵף אֵלֵינוּ"?! תְּחִלָּה לֹא הֵבַנּוּ אֶת־כַּוָּנָתוֹ, אַךְ הוּא הִסְבִּיר כִּי כַּוָּנָתוֹ לְאָדָם שֶׁרָאָה זְמַן קָצָר קֹדֶם לָכֵן, עוֹמֵד בְּצִדֵּי הַכְּבִישׁ וּמְאוֹתֵת בְּיָדוֹ בְּבַקָּשַׁת נְסִיעָה. נִסִּינוּ לְהַסְבִּיר לוֹ, כִּי לְדַעְתֵּנוּ יֵשׁ לְהִמָּנַע בְּשָׁעָה כָּזֹאת מִלֶּאֱסֹף אָדָם בִּלְתִּי מֻכָּר, וְיִתָּכֵן שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה אֲפִלּוּ חֲשַׁשׁ סַכָּנָה, אוּלָם הוּא הִתְפַּלֵּא וְהִשְׁתּוֹמֵם עַל־דְּבָרֵינוּ, וְטָעַן שֶׁלֹּא יִתָּכֵן לְהַשְׁאִיר אָדָם בְּלַיְלָה כֹּה גָּשׁוּם וְסוֹעֵר בִּכְבִישׁ נִדָּח. וְגַם כַּאֲשֶׁר נִסִּינוּ לְשַׁעֵר שֶׁמִּן־הַסְּתָם מְדֻבָּר בְּאָדָם נָכְרִי, לֹא הִרְפָּה רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, עַד שֶׁנֶּאֱלַצְנוּ לָשׁוּב עַל־עִקְבוֹתֵינוּ וְלֶאֱסֹף אֶת־הָאִישׁ הַלָּז, וְזוֹ הַסִּבָּה לְאִחוּרֵנוּ".

❀

בִּירוּשָׁלַיִם הָעַתִּיקָה שֶׁלִּפְנֵי שְׁנוֹת־דּוֹר, הִתְגּוֹרְרוּ עוֹלִים רַבִּים מֵעָרִים שׁוֹנוֹת בַּגּוֹלָה, שֶׁבָּאוּ אַרְצָה כְּדֵי לִחְיוֹת בָּהּ אֶת שְׁאֵרִית חַיֵּיהֶם וְלִזְכּוֹת לְהִטָּמֵן בֵּין־רְגָבֶיהָ. הָיוּ בָּהֶם אַנְשֵׁי מַעְלָה שֶׁכִּהֲנוּ בְּרַבָּנוּת וְהִנְהִיגוּ עֵדוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, וְעַתָּה הִתְנַהֲגוּ בְּפַשְׁטוּת וַעֲנָוָה כְּאַחַד הָאָדָם, וְהָיוּ גַּם אֲנָשִׁים נִסְתָּרִים וּמְעֻלָּפִים בְּחֶבְיוֹנִים שֶׁאַף־אֶחָד לֹא עָמַד עַל־מַהוּתָם. אֶחָד מֵאֵלּוּ הָאַחֲרוֹנִים הָיָה אִישׁ נִסְתָּר וְנֶחְבָּא, שֶׁאֲפִלּוּ אֶת־שְׁמוֹ לֹא יָדַע אִישׁ עַד יוֹם־מוֹתוֹ. בְּנֵי הָעִיר הָעַתִּיקָה כִּנּוּהוּ: 'הַחַזָּן בַּעַל מָרָה־שְׁחֹרָה' עַל־שֵׁם עַצְבוּתוֹ וְתוּגָתוֹ, וְעַל־אַף שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא דִּבֵּר אֶלָּא הִשְׁתַּמֵּשׁ בִּרְמִיזוֹת קַלּוֹת בִּלְבַד, הֲרֵי שֶׁלִּפְעָמִים הָיָה מַשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בְּאִישׁוֹן לַיְלָה, וְקוֹלוֹ הָיָה עָרֵב וּמָתוֹק, בִּנְעִימוּת שֶׁלֹּא מֵעָלְמָא הָדֵין. הָאִישׁ הָיָה מְכֻנָּס בְּתוֹךְ עַצְמוֹ, לֹא נָטַל מְאוּמָה מִבָּשָׂר וָדָם, וְיָשַׁב כָּל־יָמָיו בְּפִנַּת בֵּית־הַמִּדְרָשׁ כְּשֶׁהוּא שׁוֹקֵד עַל־הַתּוֹרָה בְּהַתְמָדָה נִפְלָאָה. כֻּלָּם יָדְעוּ שֶׁהוּא בַּעַל קוֹל נִפְלָא וּמָתוֹק, וְהִתְחַנְּנוּ לְפָנָיו לְכַבֵּד אֶת־ה' מִגְּרוֹנוֹ כִּשְׁלִיחַ־צִבּוּר, אַךְ מֵעוֹלָם לֹא הֵגִיב לַהַצָּעָה. מִנְהָג הָיָה לוֹ לְאוֹתוֹ חַזָּן עָלוּם, וּבְכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ שֶׁל אֶחָד מֵחֲשׁוּבֵי הָרַבָּנִים שֶׁבָּעִיר הָעַתִּיקָה, וּמְנַגֵּן אֶת־הַזְּמִירוֹת לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּקוֹל כֹּה נָעִים, עַד שֶׁמֵּאוֹת אֲנָשִׁים עָמְדוּ מִחוּץ לַבַּיִת וְהִתְמוֹגְגוּ לְשֵׁמַע הַקּוֹל הַנִּפְלָא. הַדָּבָר נִמְשַׁךְ יָמִים רַבִּים, אוּלָם כַּאֲשֶׁר שָׁמַע הָרַב הַמְאָרֵחַ כִּי רַבִּים צוֹבְאִים עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ, לֹא הָיְתָה דַּעְתּוֹ נוֹחָה מִכָּךְ, וְהֶחְלִיט לְבַטֵּל אֶת־הַמִּנְהָג. הוּא בִּקֵּשׁ מֵאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ לִנְעֹל אֶת־דֶּלֶת הַבַּיִת בְּמוֹצָאֵי הַשַּׁבָּת הַקְּרוֹבָה, שֶׁהָיְתָה הַשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל חֲנֻכָּה בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, וְלֹא לְהַכְנִיס אֶת־הַחַזָּן הַבַּיְתָה. רַבִּים הִגִּיעוּ כְּמִנְהָגָם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת לְאַחַר שֶׁהִדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר הַשֵּׁנִי בְּבֵיתָם, אוּלָם לְאַחַר שֶׁהִמְתִּינוּ עַד־בּוֹשׁ, הִתְיָאֲשׁוּ וְשָׁבוּ הַבַּיְתָה. רַק מְעַטִּים נִשְׁאֲרוּ לְהַמְתִּין, וּלְפֶתַע נִשְׁמַע קוֹל מִתְגַּלְגֵּל כְּשַׁאֲגַת אֲרִי: "פִּתְחוּ־לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק אָבֹא־בָם אוֹדֶה יָהּ", וּמִבַּעַד לַחֲשֵׁכָה בְּקָעָה דְּמוּתוֹ שֶׁל הַחַזָּן הַמִּסְתּוֹרִי שֶׁהִנְעִים בְּקוֹלוֹ הַנִּפְלָא אֶת־פְּסוּקֵי הַהַלֵּל שֶׁאוֹמְרִים בַּחֲנֻכָּה. דַּלְתּוֹ שֶׁל־הָרַב נִפְתְּחָה חִישׁ מַהֵר, וְהַחַזָּן יָשַׁב כָּל־אוֹתוֹ לֵיל חֲנֻכָּה בְּשִׁיר וּמִזְמוֹר, עַד שֶׁנַּפְשָׁם שֶׁל הַשּׁוֹמְעִים כִּמְעַט וְכָלְתָה מֵרֹב תַּעֲנוּג עִלָּאִי. לְמָחֳרַת הָמְתָה כָּל־הָעִיר, וְרַבִּים הֶעֱלוּ אֶת־הַהַצָּעָה, לְנַסּוֹת לְכַבֵּד אֶת־הַחַזָּן בִּתְפִלָּה בְּצִבּוּר בַּשַּׁבָּת הַבָּאָה, בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שֶׁל־חֲנֻכָּה. הֵחֵלּוּ כַּמָּה חוֹבְבֵי זִמְרָה לְדַבֵּר עַל־לִבּוֹ שֶׁל־הַחַזָּן, אוּלָם קָשֶׁה הָיָה לְהָבִין אִם הוּא מִתְרַצֶּה אוֹ לֹא, וְהוּא פָּטַר אוֹתָם בְּנִיד רֹאשׁוֹ. נִסּוּ הַלָּלוּ לְהַצִּיעַ לוֹ סְכוּם גָּבוֹהַּ בִּשְׂכָרוֹ, אוּלָם הוּא לֹא הִבִּיעַ כָּל־רָצוֹן לַהַצָּעָה, וּרְמִיזוֹתָיו לֹא הוּבְנוּ עַל־יָדָם. לְבַסּוֹף הִצִּיעַ אֶחָד מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר, לְהַדְפִּיס מוֹדָעוֹת גְּדוֹלוֹת עַל הַחַזָּן הַמְהֻלָּל שֶׁעָתִיד לְהִתְפַּלֵּל בַּשַּׁבָּת הַקְּרוֹבָה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת 'הַחֻרְבָּה' שֶׁבָּעִיר הָעַתִּיקָה, וְעַד־מְהֵרָה הִתְפַּרְסֵם הַדָּבָר בִּירוּשָׁלַיִם כֻּלָּהּ. הִגִּיעַ לֵיל שַׁבַּת 'זֹאת־חֲנֻכָּה', וְקָהָל עָצוּם גָּדַשׁ אֶת בֵּית־הַכְּנֶסֶת מִבַּיִת וּמִחוּץ. לְשִׂמְחָתָם הִגִּיעַ אַף הַחַזָּן הַמִּסְתּוֹרִי, שֶׁבְּדֶרֶךְ־כְּלָל הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ הַיָּשָׁן שֶׁבַּחֲצַר הַחֻרְבָּה, וְהִתְיַשֵּׁב בְּפִנַּת בֵּית־הַמִּדְרָשׁ הַגָּדוֹל. לְאַחַר תְּפִלַּת מִנְחָה, הִצִּיעוּ לוֹ הַגַּבָּאִים לַעֲמֹד לִפְנֵי הַתֵּבָה, אוּלָם הוּא שִׁלַּח אוֹתָם מִפָּנָיו בְּהֶנֵף אֶצְבַּע, וּמֵחֹסֶר בְּרֵרָה שָׁלְחוּ חַזָּן אַחֵר בִּמְקוֹמוֹ. הַדָּבָר נִשְׁנָה גַּם בִּתְפִלַּת עַרְבִית, וְהַצִּבּוּר הִתְפַּזֵּר הַבַּיְתָה בְּפַחֵי־נֶפֶשׁ. לְמָחֳרָת, בְּיוֹם שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, שׁוּב חָזַר הַמַּחֲזֶה וְנִשְׁנָה, וְהַחַזָּן לֹא נֶעְתַּר לְבַקָּשׁוֹת הַגַּבָּאִים לֵירֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְ'שׁוֹכֵן עַד'. הַתְּפִלָּה נִמְשְׁכָה, וְחַזָּן אַחֵר הִתְפַּלֵּל אֶת חֲזָרַת הַתְּפִלָּה וְאַף הֵחֵל בַּאֲמִירַת הַהַלֵּל כַּנָּהוּג בַּחֲנֻכָּה, אוּלָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ לַפָּסוּק "שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי־ה' גָּמַל עָלָיְכִי", בָּקַע לְפֶתַע קוֹל גָּדוֹל כְּרַעַם מִתְגַּלְגֵּל מִפִּנַּת בֵּית־הַמִּדְרָשׁ, וְהַחַזָּן הִמְשִׁיךְ אֶת אֲמִירַת הַהַלֵּל לְיַד עַמּוּד הַתְּפִלָּה. הַתְּפִלָּה בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת, הָיְתָה עִלָּאִית וְנִשְׂגֶּבֶת, וְהָיְתָה אֲפוּפָה בְּעֹנֶג רוּחָנִי שֶׁקָּשֶׁה לְתָאֲרוֹ. תְּפִלָּתוֹ שֶׁל־הַחַזָּן הָיְתָה בִּנְעִימוּת וּמְתִיקוּת בִּלְתִּי מְצוּיִים, וְכַמָּה מֵהַמִּתְפַּלְּלִים וּבִיחוּד בְּעֶזְרַת הַנָּשִׁים, הִתְעַלְּפוּ לְאַחַר שֶׁנַּפְשָׁם כָּלְתָה מֵרֹב עֹנֶג וְהִתְרוֹמְמוּת הַנֶּפֶשׁ. הַתְּפִלָּה הִסְתַּיְּמָה רַק בְּשָׁעָה שְׁתַּיִם אַחַר־הַצָּהֳרַיִם, וְהָפְכָה לִהְיוֹת הַנּוֹשֵׂא הַמְדֻבָּר בְּיוֹתֵר בִּירוּשָׁלַיִם הָעַתִּיקָה דְּאָז. אוּלָם, מֵאָז לֹא שָׁב הַחַזָּן יוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַצִּבּוּר, וְעַד יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן לֹא יָדְעוּ לֹא אֶת שְׁמוֹ וְלֹא אֶת מוֹצָאוֹ, וּקְבָרוּהוּ בְּהַר הַזֵּיתִים תַּחַת הַשֵּׁם 'פְּלוֹנִי אַלְמוֹנִי'. אַךְ גַּם לְאַחַר שָׁנִים אֲרֻכּוֹת אַחַר פְּטִירָתוֹ, הִמְשִׁיכוּ לְנַגֵּן מִנִּגּוּנָיו הָעֲרֵבִים שֶׁהִשְׁתַּמְּרוּ בִּזְכוּת אוֹתָהּ שַׁבָּת נִפְלָאָה.

מְטְעָם

וַיִּקַּח מֹשֶׁה (במדבר ז, ו)

בְּטַעֲמֵי זָקֵף קָטֹן, לְרַמֵּז שֶׁהָאִישׁ מֹשֶׁה מַנְהִיגָם שֶׁל־יִשְׂרָאֵל, הָיָה עָנָו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם. (מראה יעקב)

נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם (שם יא)

בְּטַעֲמֵי מַהְפַּךְ פַּשְׁטָא זָקֵף קָטֹן, לְרַמֵּז שֶׁכָּל הַמַּשְׁפִּיל אֶת־עַצְמוֹ, הַקָּבָּ"ה מַגְבִּיהוֹ וְזוֹקְפוֹ. (שם)

וַיְהִי הַמַּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן (שם יב)

תֵּבַת הַמַּקְרִיב בְּטַעַם תְּבִיר, כִּי לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא־תִבְזֶה, וְזֶהוּ עִקַּר כַּוָּנַת הַמַּקְרִיב. (שם)

כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת (שם יד)

נוֹטָרִיקוֹן: כַּף - כָּ"ף פָּחוֹת דְּהַיְנוּ לְמַטָּה מִכָּ"ף אַמָּה, אַחַת - אָלֶ"ף חֵי"ת תְּמוֹנָה, כְּבֵית הִלֵּל, עֲשָׂרָה - עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן־הַשּׁוּק, זָהָב - זְמַנָּהּ הַשְּׁמָשׁוֹת בֵּין, מְלֵאָה - מִצְוָתָהּ לְהַדְלִיק אֵצֶל הַפֶּתַח, קְטֹרֶת קָרוֹב טֶפַח רֹחַב תַּדְלִיק. (רבי צבי הירש מזידיטשוב)

זֹאת | חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ מֵאֵת נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל (שם פד)

נוֹטָרִיקוֹן שֶׁל דִּינֵי חֲנֻכָּה: זֶרַע אֱמוּנִים תִּקְּנוּ, חֵי"ת נֵרוֹת כַּהֲלָכָה תֵּכֶף, הַפֶּתַח מִשְּׂמֹאל זְמַנָּהּ בִּשְׁקִיעַת חַמָּה, בְּשִׁעוּר יָדוּעַ וְלִגְמֹר מִזְמוֹר, הַמַּדְלִיק מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם חַד, אֶחָד תְּדַיֵּק וְתוֹסִיף, מְאוֹרָהּ אָסוּר תַּשְׁמִישׁ, נָשִׁים שְׁכֵנִים יַדְלִיקוּ אוֹ יִשְׁתַּתְּפוּ, יָמִים שְׁמוֹנָה רְצוּפִים אוֹתוֹת לִזְכֹּר. (פרפראות בשבעה שערים)

מְדֻגָּשׁ

הָאַקְרוֹסְטִיכוֹן (רָאשֵׁי הַבָּתִּים) שֶׁבַּפִּזְמוֹן "מָעוֹז צוּר יְשׁוּעָתִי" הֵם מָרְדְּכַי, וּמְשַׁעֲרִים שֶׁהוּא רַבִּי מָרְדְּכַי בַּ"ר הִלֵּל אַשְׁכְּנַזִּי מִנִּירֶנְבּוּרְג, אוֹ הַפַּיְטָן רַבִּי מָרְדְּכַי הַלֵּוִי מִמַּגֶּנְצָא. בְּקִצּוּר שְׁלָ"ה כּוֹתֵב, שֶׁהַשִּׁיר מְדַבֵּר עַל שָׁלֹשׁ הַמַּלְכֻיּוֹת, בָּבֶל, מָדַי וְיָוָן, וְגָלוּת יִשְׁמָעֵאל אֵינָהּ מֻזְכֶּרֶת בּוֹ, וּמֵבִיא לָרִאשׁוֹנָה אֶת הוֹסָפַת הַקֶּטַע הָרְבִיעִי 'חֲשׂף', וְנֻסָּחוֹ: "חֲשׂף זְרוֹעֲךָ קָדוֹשִׁי". בְּנוֹסָף מֵבִיא בַּיִת רְבִיעִי כְּהוֹסָפָה בְּשֵׁם הָרַמָּ"א בְּנֹסַח זֶה: "מֵעוֹלָם הָיִיתָ יִשְׁעִי, כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי; יִשְׁמַע נָא קוֹל שַׁוְעִי, מַלְכִּי וֵאלֹהֵי קָדְשִׁי; הַעֲבֵר חַטָּאתִי וּפִשְׁעִי, גַּם בְּגָלוּת הַשְּׁלִישִׁי; חַזֵּ"ק יִשְׂרָאֵל, וְהַכְנִיעַ יִשְׁמָעֵאל, וּמֵאֱדוֹם תִּפְדֶּה נַפְשִׁי". אוּלָם נִכָּר שֶׁנָּפְלוּ כָּאן שְׁתֵּי טָעֻיּוֹת, שֶׁכֵּן הָרַמָּ"א חָתַם אֶת־שְׁמוֹ מֹשֶׁ"ה בְּרָאשֵׁי הַבָּתִּים, וְלָכֵן צָרִיךְ לְהַגִּיהַּ 'שְׁמַע נָא קוֹל שַׁוְעִי', וְלֹא 'יִשְׁמַע נָא', וְכֵן צָרִיךְ לוֹמַר 'בְּגָלוּת הָרְבִיעִי' וְלֹא 'הַשְּׁלִישִׁי'.

מְמֻלָּח

הַשַּׁמָּשׁ שֶׁל בְּיַאלִיסְטוֹק בִּימֵי רַבִּי מֹשֶׁה זְאֵב מַרְגָּלִיּוֹת בַּעַל "מַרְאוֹת הַצֹּבְאוֹת", הָיָה אִישׁ רַע וְצַר־עַיִן. הָרַב סָבַל מִמֶּנּוּ מְרוֹרוֹת, שֶׁכֵּן הָיָה מְעַכֵּב אֶת־מַשְׂכֻּרְתּוֹ שֶׁנִּשְׁלַח עִמּוֹ, וְהָרַב שָׁתַק מֵרֹב צִדְקוּת. פַּעַם הִתְעַכֵּב כִּשְׁבוּעַיִם, וּכְשֶׁבָּא לְרַבִּי מֹשֶׁה זְאֵב, אָמַר לוֹ: "שְׁלֹשָׁה שַׁמָּשִׁים הֵם. שַׁמָּשׁ שֶׁמַּדְלִיקִים בּוֹ נֵרוֹת חֲנֻכָּה, 'שַׁמָּשׁ' שֶׁכּוֹרְכִים בּוֹ אֶת־הַצִּיצִית, וְשַׁמָּשׁ שֶׁל־בְּיַאלִיסְטוֹק. שַׁמָּשׁ שֶׁל נֵרוֹת חֲנֻכָּה - אֵשׁ שׂוֹרַפְתּוֹ, שַׁמָּשׁ שֶׁל־צִיצִית - מִתְפַּתֵּל וּמִתְעַוֶּה כְּשֶׁכּוֹרְכִים אוֹתוֹ, אוּלָם שַׁמָּשׁ שֶׁל־בְּיַאלִיסְטוֹק - אֵין הָאֵשׁ שׁוֹלֶטֶת בּוֹ וְאֵין עֲוִית אוֹחֶזֶת בּוֹ, עַד שֶׁאִי־אֶפְשָׁר לְהִפָּטֵר מִמֶּנּוּ"...

סְגֻלַּת יְמֵי הַחֲנֻכָּה הִיא הַהִתְחַדְּשׁוּת בַּעֲבוֹדַת ה', לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בְּחִיּוּת, וְלֹא כְּמִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה. וְלָכֵן יֵשׁ לְהַדְלִיק נֵרוֹת חֲנֻכָּה "עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן־הַשּׁוּק", שֶׁתִּכְלֶה הָ'רְגִילוּת' בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, וְיֵעָשׂוּ בְּחִיּוּת חֲדָשָׁה. וְלָכֵן מִצְוַת חֲנֻכָּה בְּנֵר שֶׁשּׁוֹאֵב כָּל־הָעֵת שֶׁמֶן מְחֻדָּשׁ. (רבי מרדכי שלמה מבאיאן)

ליקוטים וסיפורים נפלאים וישב - חנוכה

"אלה תולדות יעקב יוסף" (לז, א)

"ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף" (רש"י).
זקיני הרה"ק רבי אלעזר רובין מסאסוב-גלאגוב זיע"א חלה פעם בצעירותו במחלת הטיפוס, וכשבא חותנו הרב מבלקאמין זצוק"ל לבקרו סיפר לו בתוך דבריו, מעשה בגנב אחד שהצטרף לחבורה של גנבים, ובימיו הראשונים התחילו ללמדו איך לגנוב, ואחד מן הכללים שלימדו בכדי להצטרף לחבורתם היה, שאם יתפסו אותו יום אחד וייסרו אותו, אפילו במכות קשות, לא יגלה בשום אופן מי שלח אותו לגנוב. ויהי היום, תפסו אותו שוטרי העיר והתחילו לייסרו בכל מיני עינויים וחקירות, עד שיגלה ויאמר מי שלחו ומי בני חבורתו. אך הוא עומד בשלו וכפי שלימדו אותו לא פתח פיו, ועל אף שהיכו בו מכות נוראות עמד בכולן ולא סיפר מאומה. החליטו השוטרים לקחת את בנו של אותו גנב ולהכותו מול אביו, מיד כשראה איך מייסרים את בנו לא עמד בזה, והסכים לגלות את כל שמות חבריו הגנבים, כשתפסו אותם ונפגשו עימו, שאלוהו מדוע הסגירם לשוטרים, הלא הוא הפר את הכללים. השיב להם: אמנם קיבלתי על עצמי לעמוד אפילו בעינויים קשים, אך זה היה על גופי ולא כשאני רואה איך שמכים ומענים את בני, שהרי לא ייתכן שאב יוכל לראות את בנו מתייסר.
זהו "ביקש יעקב לישב בשלווה", יעקב אבינו בצרותיו עצמו קיבל בשלווה ונלחם במוחו לראות שהכל מאתו יתברך, אך "קפץ עליו רוגזו של יוסף", כשהגיע לצרת בנו, שם היה הניסיון קשה עד מאוד.
(שיח יעקב יוסף)

כאשר נלחם צבא ארצות הברית בעיראק, הוא השתמש במיטב הפיתוחים הטכנולוגיים שעמדו לרשותו, מצלמות זעירות ומזל"טים המסוגלים לקלוט ממרחק קילומטרים את פרצופיהם של המבוקשים.
הצבא היה די בטוח בניצחונו המהיר...
פרט אחד הוא לא לקח בחשבון, פרט קטן - אבל קריטי במיוחד...
המלחמה התנהלה בשטח מדברי, מלא בסופות חול ואבק! ובסופת חול, כידוע, אי אפשר לראות שום דבר!!! ולכן, איזו תועלת יש בו במזל"ט המשוכלל, אם הראות כה מטושטשת והוא אינו מסוגל לקלוט את העומד במרחק מחצית המטר מולו???
.....

"וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום" (לז, ד)

הם לא יכלו לשאת את דברי האחווה שהיה מדבר אליהם, כי טענה הייתה בפיהם: אם אנחנו חוטאים בעיניך, הרי מצוה עליך לשנוא אותנו - "הרואה בחברו דבר ערווה (עבירה) מצוה לשנאותו" (פסחים קיג) - ומדוע אפוא אתה מדבר אלינו דברי אחווה ושלום, הרי עלינו להסיק מזה אחת משתי אפשרויות: או שאינך רואה בנו דבר עבירה, ואם כן הוצאת עלינו סתם דיבה רעה! או שאמנם רואה אתה בנו דבר עבירה, ובכל זאת אינך שונא אותנו, הרי אתה עושה בכך דבר עבירה וצריך לשנוא אותך!
ולכן - "וישנאו אותו". (תורת משה)

"וישנאו אותו..." (לז, ד)

שאלו רב אחד כיצד יכול הוא לקרב את החופשיים ולאהוב אותם כשהם עוברים על כמה עבירות שבתורה? השיב: מוטב שאכשל באהבת חינם מאשר בשנאת חינם.
משכיל אחד היה מבאי ביתו של בעל "ערוך השולחן", ר' יחיאל מיכל אפשטיין, ואף הוא היה מקרבו. שאלוהו: הייתכן שהוא מקרב יהודי שעובר על עבירות חמורות שבתורה הרי נאמר משנאיך ה' אשנא? השיב: ייתכן שעל פי דין מחויב אני לשנאותו, אבל מה אעשה שאיני יכול לשנוא יהודי.

"ויאמר לו הנני" (לז, יג)

"נזדרז למצות אביו ואף על פי שהיה יודע באחיו ששונאין אותו" (רש"י).
פעם אחת באה אמו של התנא רבי ישמעאל אל בית המדרש והתלוננה לפני החכמים "בני ישמעאל אינו מכבד אותי".
החכמים נבהלו ותמהו כיצד ייתכן הדבר? איך אפשר שרבי ישמעאל, התנא הגדול, לא יכבד את אמו? "במה אין הוא מכבד אותך?" שאלו את האם הצדקנית. סיפרה אמו של רבי ישמעאל: אני אוהבת מאוד את התורה ואת לומדיה, ואני מאושרת על שבני הוא מגדולי החכמים. כאשר חוזר בני מבית המדרש, לאחר יום שלם של עיסוק בתורה, רבה שמחתי לקראתו אני מבקשת אז לרחוץ את רגליו ורוצה לשתות את המים, שרחץ בהם רגליו הקדושות, אך בני אינו מסכים שאעשה זאת, והוא מסרב למלאות בקשתי.
כששמעו זאת החכמים, הבינו שרבי ישמעאל מסרב לאמו, כיון שאינו רוצה להטריח אותה, ומפני כבודה.
בכל זאת ציוו החכמים על רבי ישמעאל לציית לאמו ולעשות כרצונה, מכיוון שמילוי רצונה של אמא הוא כבודה.
"עשה כרצון אמך". אמרו לו החכמים, "אף זהו כיבוד אם"!
(ע"פ תוספות קידושין דף ל"א ע"פ הירושלמי)

לעי"נ האשה החשובה
מרת **מרים יוכבד** ב"ר **צבי**
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון

לעי"נ הרה"צ
ר' **פנחס** בן ר' **בנימין בינוש**
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים וישב - חנוכה

"וימצאהו איש תועה בשדה" (לז, טו)

כתב הרמב"ן "ולהודיענו עוד, כי הגזירה אמת והחריצות שקר".
אברך אחד נכנס אל רבו בקול תאניה ואניה: "רבי קדוש, עד עכשיו הייתה לי עבודה קבועה אצל אחד מבעלי הבית המקומיים, משם הייתה פרנסתי ופרנסת אנשי ביתי בהרחבה, אך זה עתה קיבלתי מכתב פיטורין, ואני אנה אני בא... מניין יהיה לי להאכיל את ילדיי?"
הקשיב הרב בקשב רב ולבסוף שאלו: "אמור נא, האם יש לך תיבת דואר התלויה בפתח ביתך?"
"אכן, יש ברשותי תיבת דואר" השיב האברך מבלי שהבין את הקשר בין תיבת הדואר לצרתו.
המשיך הרבי ושאל: "האם מפעם לפעם הנך מקבל בה מכתבים?"
נענה האברך שעדיין לא הבין שייכות הדואר לצרתו: "כן, אני מקבל מפעם לפעם מכתבים".
המשיך הרב לשאול: "אולי כבודו יודע מיהו הדוור המביא לפתחך את המכתבים?"
"לא, איני יודע, וכי איכפת לי מיהו המביא את הדואר? העיקר שהמכתבים מגיעים אליי" השיב האברך.
חייך הרב, הגביר קולו ואמר בתמיהה: "אם אתה לא מתעניין מי הדוור המביא לך את המכתבים, מדוע אתה כל-כך מתעניין ב'דוור' המביא לך את הפרנסה מהבורא - הרי הקב"ה בכבודו ובעצמו זן ומפרנס ברחמיו את כולם, מה איכפת לך מי יהיה השליח שלו מכאן ואילך".
(באר הפרשה)

.....
כאשר המלאך הרע מזהה כי יש בנו פוטנציאל גדול - הוא מפזר לנו אבק וערפל! ככל שהפוטנציאל גדול יותר - האבק סמיך יותר!!!
במקום שהאדם ישמח כאשר הוא מחתן את צאצאיו, עולים בו פתאום מחשבות על אחיו שלא הגיע, ועל הצלם שאיחר בשעה...
במקום שהאדם יודה לה' על יום שמח - הוא נזכר בקשיים, הוא נתקף בקנאה, בעצב, בבלבול.
הבלבול הזה - הוא האבק שממלא את הדרך אל האור!!!
משה רבינו בחיר הנביאים לא ולא נרתע "ומשה ניגש אל הערפל!" **הוא נכנס דווקא לתוך המקומות החשוכים הללו, בלי פחד, עם הרבה מוכנות להילחם על המטרה!**
ומדוע הוא התעקש להיכנס לשם?
.....

"ויפשיטו את יוסף את כתונת הפסים אשר עליו" (לז, כג)

מעיר רבי שלום שבדרון זצ"ל: מה ראו להפשיטו את כתונת הפסים מיד כשבא אליהם? וכי מחמת שנאה עשו זאת?
שמעתי לבאר, שלא בגלל שנאה עשו זאת, אלא מאחר ומבואר במסכת שבועות (דף לא) מנין לשניים שבאו לדין, אחד לבוש סמרטוטין ואחד לבוש איצטלית בת מאה מנה, שאומרים לו לבוש כמותו או הלבישהו כמותך, תלמוד לומר "מדבר שקר תרחק". למדין אנו שראיית העין עלולה להטות דין, א"כ אחי יוסף שדנו אותו אם הוא חייב מיתה, חששו שהכתונת פסים שעשה לו אביהם שגרמה להם השנאה נגדו היא תטה את לבם מלדון דין אמת, לכן הפשיטו מיוסף את כתונת הפסים. ללמדנו שכל מה שעשו, על פי דין תורתינו הקדושה עשו.

"ויקחוהו וישליכוהו אל הבורה" (לז, כד)

הרה"ק בעל ה'בית ישראל' זי"ע היה מספר את המשל הידוע בדרך צחות, על 'ההיא סבתא' ששנתה ב'צאינה וראינה' (ספר המספר את סיפור הפרשה בלשון 'אידיש', ונהגו נשות ישראל מדור הקודם (עד היום) להגות בו מידי שבת בשבתו), בהגיעה ל'מכירת יוסף', לא הייתה יכולה לעצור את בכייה, ויללה בדמעות שליש על הנער שנמכר על לא עוול בכפיו, לעבר הבלתי ידוע,
לשנה הבאה, בשובה לקריאת פרשת וישב ב'צאינה וראינה', נענתה לאמר, יוסף, יוסף, בשנה הזאת לא אזיל דמעה בעדך, שהרי כבר ראית אשתקד מה אירע לך בלכתך אליהם, ומדוע שבת על אותה הדרך... והיה ה'בית ישראל' אומר, לא מליצה ולא צחות יש כאן כי אם קורטוב של אמת כואבת, כי כן נמי מנהגינו, פעמים ונכשלים אנו בהליכה אחר יצרינו כסומים בארובה, ואם ראית שבעבר נכשלת, מדוע שבת לילך ולהתקרב אל מקום הסכנה - יצר הרע... ברח לך לבל תכשל שוב, אחרי ש'בעל ניסיון' אתה כי המקום מסוכן עבורך.
(באר הפרשה)

"ויאמר ותאמר" (לח, טז), (לח, יז), (לח, יח)

בניגון הטעמים בפסוקים אלו בשיחה בין יהודה ותמר יש משמעות מעניינת כאשר "ויאמר" בפסוק טז מוטעם בניגון פשטא, וגם בתשובתה של תמר יש טעם פשטא. בפסוק יז על המילה "ויאמר" יש זקף גדול וכן על "ותאמר" יש זקף גדול. ובפסוק יח על המילה "ויאמר" יש טעם רביעי וכך גם במילה "ותאמר" שם.
אמר הרה"ג ר' יצחק אלחנן ספקטור ז"ל אפשר ללמוד מכך דרך ארץ, כאשר האיש מדבר בניגון מסוים, התשובה תגיע באותה המנגינה. לכן האדם צריך תמיד לדבר בנעימות ואז ממילא יקבל ג"כ מהאשה תגובה נעימה.

"היא מוצאת" (לח, כה)

נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים (רש"י ע"פ גמ' בברכות מג).

ליקוטים וסיפורים נפלאים וישב - חנוכה

בחסידות סקווירא נהגו לא לשיר שיר מסוים כאשר יום טוב חל בשבת.
פעם עבר לפני התיבה שליח ציבור שלא היה בקי כל כך במנהגי ה'חצר' והחל להסתלסל במנגינת השיר ההוא.
החסידים היו בטוחים שהנה הרבי ייגש אליו ויעיר לו, ויפסיקנו מלשיר. אבל כ"ק האדמו"ר מסקווירא, הידוע באצילותו ובנועם חינו, לא עשה זאת.
עד שאחד החסידים ניגש אל הרבי ואמר שצריך להעיר לחזן. האדמו"ר חייך, ואמר: 'נכון שיש בסקווירא מנהג לא לשיר את השיר הזה ביו"ט שחל בשבת, אבל בסקווירא יש גם מנהג שלא לבייש בני אדם.

* * *

בתקופה מסויימת אירע בישיבת פורת יוסף שנעלמו כספים וחפצים מהמעילים התלויים במקומם. יד נעלמה פשפשה בכיסים ושלתה את תכולתם...
הציבו מארב, והניחו פיתיון בכיס מקטורן.
והנה בחור נכנס, העיף מבט בהול לצדדים שלח יד... ונתפס.
בקול תרועה הודיעו על לכידת הגנב. מספר תלמידים נהרו החוצה לחזות במתרחש.
הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל שישב והגה בתורה הבחין בתסיסה המתרגשת בחוץ, ושאל "מה קרה" אמרו לו: "תפסו את הגנב"!
קם רבי בן ציון ממקומו, יצא ופנה לנאספים בתמיהה: "ובכן, באים לראות בהוצאה להורג"?! לא הבינו: "איזה הוצאה להורג"?
הסביר להם: "גנב הוא וכבר נתפס. מדוע תתגודדו סביבו להכלים פניו? האם לא למדתם שהמלבין פנים כשופך דמים? מאימתי דינו של גנב במיתה"?!

* * *

פעם התאכסן הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל באחת האכסניות בשבת קודש. והנה קודם הקידוש החל בעל האכסניה להוכיח ולבייש את אשתו בטענו שהיא תמיד שוכחת לכסות את החלות במפה שלהן.
פנה רבי ישראל אל בעל הבית ואמר לו: הרי כל הטעם שצריכים לכסות את החלות הוא משום שלא יראו החלות בושתם בשעה שמקדשין על היין' ועתה התבונן בעצמך: אם לבושת הפת שהיא דומם, חששו, היאך לא תחשוש לבייש ולהלבין פנים של אדם הנברא בצלם אלוקים?!

"ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלוקים" (לט, ט)

איתא מהרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע, דהנה אמרו חז"ל (בראשית רבה פה ב) שאשת פוטיפר ראתה באיצטרולוגין שלה שעתידה להעמיד מיוסף בן, והנה בוודאי גם יוסף ראה מה שהיא ראתה שהוא עתיד להעמיד ממנה בן, והיה 'אובד עצות', כי השתומם בעצמו - וכי ח"ו יהא כאן עבירה לישא נכרית זאת. וזה גופא היה תוקף הניסיון, לחשוב שממילא יכשל לבסוף אם כן אעשה זאת כבר עתה...
אמנם יוסף הצדיק השיב לעצמו, וכי מה לי לחקור אחר העתידות, 'כעת', יכול אני להתגבר, אעשה כן, ולא אחשוב על העתיד. ואכן, בהתגברות זו זכה למדרגות עד אין קץ ואין שיעור.
(באר הפרשה)

"ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו" (מ, כג)

"מפני שתלה בו יוסף לזכרו הוזקק להיות אסור עוד שתי שנים" (רש"י)
אל ר' משה חיים רוטנברג העשיר הגיע חסיד עני ובידו מכתב מהאדמו"ר רבי מנחם מנדל מקוצק. במכתב בקש האדמו"ר מרבי משה חיים לתרום לצרכי הוצאותיו של העני המתעתד להשיא את בתו למזל טוב.
העניק לו רבי משה חיים רובל אחד ופטרו לשלום. נדהם העני ואמר "כלום ייתכן הדבר? הן הוצאות הדרך עלו יותר מרובל!"
אך רבי משה חיים לא הוסיף אף פרוטה אחת. יצא העני מביתו בפחי נפש, ובלב שבור ונדכא התכוון לשוב לביתו.
עודנו בדרך והנה אץ בעקבותיו שליחו של רבי משה חיים "המתן! המתן!" קרא השליח והעניק לעני סכום נכבד סכום שיספיק לכל הוצאות החתונה.
התפלא העני על המעשה והחליט לשוב על עקבותיו, אל ביתו של רבי משה חיים ולברר את העניין. "מדוע נהגת כך בתחילה", שאל את רבי משה חיים, "ומדוע שינית לבסוף את דעתך?"
השיב רבי משה חיים "כשראיתיך בא אלי ובידך מכתבו של האדמו"ר הבנתי כי אתה סמוך ובטוח כי הכסף כבר בכיסך. כה בטחת בי שאעניק לך כסף, עד כי שכחת שיש בורא עולם ורק בו צריך לבטוח! משום כך דחיתיך לשעה קלה קיוויתי כי על ידי כך תזכור מיהו אדון עולם ובמי עליך לבטוח ואז ורק אז הענקתי לך מכספי". (מעשיהם של צדיקים)

.....
כי אם הערפל הוא כה חשוך - **הרי שהאור המסתתר מאחוריו הוא עצום ואדיר עשרות מונים!!! "אשר שם האלוקים!!!"**
"הנה זה עומד אחר כתלנו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים" (שיר השירים ב, ט)
כן גם יעקב אבינו בפרשת וישלח, "ויאבק איש עמו" **על אף האבק, יעקב לא נבהל! הוא ניגש, מחליט להתמודד בכל הרצון והכוח** - בדרך אל כיסא הכבוד!!!
ומדוע? "עד עלות השחר", יעקב אבינו ידע שמאחורי כל האבק מסתתר האור הגדול.
"ויוותר יעקב לבדו" - "ונשגב ה' לבדו"!

(נקודות של אור - ספינקא)

ליקוטים וסיפורים נפלאים וישב - חנוכה

"הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד"

הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל היה נודד למרחקים כדי לאסוף כסף עבור החזקת ישיבתו בברנוביץ.

באחת מנסיעותיו לארה"ב הרחוקה לא ראה ברכה בעמלו, ואף לאחר מאמצים מרובים לא הצליח לאסוף די הצורך שיוכל לשלם בהם את החובות הגדולים של הישיבה.

לפני שחזר לעירו שמע שיש בעיר עשיר אחד המתפרנס ממלאכת החייטות, אך כגודל עושרו כך מדת קמצנותו, ואף פרוטה אחת לא היה מעניק, ודלת הנגעלת לא במהרה תפתח.

מכל מקום הציעו מלוויו, שבלית ברירה כדאי לפקוד את מעונו אולי יכמרו רחמיו לתמוך בתלמידי החכמים הממיתים עצמם באהלה של תורה.

הסכים רבי אלחנן והלך לביתו של החייט, משפתח הלה את הדלת שאלו בעה"ב לרצונו, השיב הגר"א בניחותא, שהגיע מברנוביץ הרחוקה כי נפלו לו שני כפתורים ממעילו וחפץ הוא שה'חייט' המומחה יתקנם עבורו, ויפקח האיש את עיניו בתימהון ושאלו 'וכי נשתבשה דעתכם' לבוא מברנוביץ עד הנה לתפור שני כפתורים? וכי אין חייטים בברנוביץ... אתמהה.

אך הגר"א בשלו, הן, הן, נפלו ממעילי שני כפתורים, על כן נטלתי את מקל הנדודים לבוא עדיך שתתקנם לי, ויחזור העשיר שוב ושוב על דבריו, שלשוטה וטיפש יחשב הנודד עד לאמריקה עבור כך, בתוך כך החלה רוח העשיר להשתנות מעט, ורצה לתת איזה סכום לר' אלחנן, אבל עדיין ר' אלחנן בשלו, לא אקח ממך מאומה אחרי שלא באתי הנה כי אם לתקן הכפתורים.

העשיר שהבין שלא כך הם פני הדברים הפציר מאד בר' אלחנן – עד שנענה לו ר' אלחנן ואמר לו באותה מטבע: אדוני היקר, השמע לאוזנך מה שפיך מדבר, לשוטה גדול ייחשב מי שבא מברנוביץ עד לאמריקה הרחוקה כדי לתפור שני כפתורים, על אחת כמה וכמה שלשוטה גדול ייחשב מי שמתנהג עם נשמתו כאילו ירדה מעולם העליון עד עולם השפל הזה – מרחק גדול יותר מאשר מברנוביץ עד הנה, רק עבור לתקן כפתורים, ולהרוויח על ידי זה כמה גרגירי כסף...

לבו של העשיר נפתח כאולם... ותרם לישיבה סכום נכבד ביותר.

לדידן ייאמר – שאל לנו להתנהג כאותו חייט עשיר, ובשעה נעלית כזו של הדלקת נרות חנוכה צריך לדעת על מה לנצל שעת הכושר זו, לא על שני כפתורים בכדי... אלא כל מגמותיו יהיו על דבר אמת. (באר הפרשה)

"ורשעים ביד צדיקים"

בבריסק ערכו פעם ה"משכילים" הצגה של לעג בה הראו איך נראתה מלחמה על פי התורה. ההצגה הייתה מיוסדת על הנאמר בתורה איזה אנשים אינם חייבים להשתתף במלחמה. כמה מאות איש שהוצגו כחיילים עלו על הבמה, והנה קם המכריז והודיע "מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו, ילך וישוב לביתו" (דברים כ, ה), מיד קמו ועזבו חלק ניכר מהחיילים. חזר המכריז והודיע "מי האיש אשר נטע כרם ולא חללו, ילך וישוב לביתו" (דברים כ, ו), קם חלק אחר מהחיילים ועזב. המכריז הודיע שוב "ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה, ילך וישוב לביתו" (דברים כ, ז), קמו ועזבו עוד קבוצה של חיילים. והנה באה ההכרזה האחרונה "מי האיש הירא והרך הלבב, ילך וישוב לביתו" (דברים כ, ח), קמו אחרוני החיילים ועזבו. לא נשארו במערכה כי אם שניים, אחד בדמות הגאון ה"שאגת אריה" זצ"ל, והשני בדמות הגאון מוילנא זצ"ל. כשסיפרו זאת לגאון רבי חיים סולובייצ'יק זצ"ל נענה ואמר, נכון, כך בדיוק נראתה מלחמה על פי התורה, אלא שהמציגים שכחו להציג את הסוף והעיקר, שהגאונים הללו הם אלו שניצחו במלחמה.

(פרדס החנוכה עמ' שא)

"מזמור שיר חנוכת הבית"

חנוכה מלשון חינוך.

בעל ה'ישועות משה' מויז'ניץ היה מתבטא: נכנסים אלי אנשים **ומתאוננים בפניי על היצר הרע של ילדיהם**, ואני לא מבין, מה קורה עם היצר הרע שלהם? האם אותו הם כבר סידרו???

השתתפות בפרוטה

שאל מאן דהוא את ה"אבני נזר" מסוכטשוב זי"ע, מה טעם יוצא אדם ידי חובת נר חנוכה על ידי השתתפות בפרוטה עם המדליק, ואילו את ה"ארבעה כוסות" בפסח חייב אדם לקיים בעצמו ואינו יכול לצאת על ידי אחרים, השיבו ה"אבני נזר" שההסבר הוא פשוט, שהרי נר לאחד נר למאה (שבת קכב:), ניצוץ אחד של אור, לא משנה מי הדליקו, מגרש הרבה מהחושך, אבל איך יצא אדם ידי חובת שתייתו של חבירו, כלום כוס אחד כוס למאה. (פרפראות ומעשיות עמ' רצא)

לימוד מהנרות

אבי בעל ה"אבני נזר" אמר שעל האדם ללמוד מהנרות, שכמו שהשמנים מטבעם נמשכים אחר הפתילה, למרות שבכך הם מכלים את עצמם באש הבוערת, כך צריך האדם להיות נמשך אחר הקב"ה, גם אם לפי ראות עיניו יצמח לו רע מזה, חס ושלום, משום שמחמת עיסוקו בתורה ובתפילה לא יהיה לו פנאי להרוויח כדי פרנסתו, בכל זאת יהיה נמשך אחר הקב"ה ויבטח בשם ד', שההולך בדרכי ד' כל המאורעות שיבואו עליו הם לטוב לו. (שם משמואל)

"חשוף זרוע קדשך וקרב קץ הישועה, נקום נקמת דם עבדיך... כי ארכה לנו הישועה..."

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com

בעזהשי"ת

גליון 443
שנה י' תשפ"א

ספורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

פרשת השבוע

וישמע ראובן ויצילהו מידם (ל"ז כ"א)

אם אדם עושה מצוה יעשנה בלבב שלם שאילו היה ראובן יודע שהקדוש ברוך הוא יכתוב עליו "וישמע ראובן ויצילהו מידם" בכתיפו היה מוליכו אצל אביו (רות רבה ה' ו)

מפרשים בשם הרה"ק רבי בונם מפרשיסחא זיע"א, על פי המסופר בתלמוד (תענית כא) אילפא ורבי יוחנן היו עוסקים בתורה בבית המדרש, ומצבם הכלכלי היה נורא מאד. אמרו נקום ונצא לעשות עסק מסחרי להחיות את נפשנו. הם יצאו את העיר, לא הרחיקו, הרגישו עצמם רעבים וישבו לאכול לחם תחת כותל רעוע של איזו חורבה שנזדמנה להם בדרכם. שמע רבי יוחנן ששני מלאכי השרת משוחחים ביניהם מאחורי החורבה, אמר מלאך אחד לחבירו בוא ונשליך עליהם את הכותל הזה ונקברם חיים, על שהם מניחים חיי עולם התורה ועוסקים בחיי שעה – פרנסה. השיב לו המלאך האחר אנא עזבם לנפשם, כי יש בהם אחד שהשעה עומדת לו ומזלו מאיר לו פנים. שאל ר' יוחנן את אילפא אם שמע דבר מה? השיב לו אילפא לא שמעתי כלום. אמר ר' יוחנן לעצמו ממה שאנכי שמעתי, ואילו אילפא לא שמע, כנראה שהשעה עומדת לי. אמר ר' יוחנן לאילפא אני חוזר לתורתי, ואקיים באעצמי הכתוב "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ", כלומר, הנני מוכן לחזור למשנתי למרות המצוקה שאני שרוי בה. נפרדו אחד מחבירו, אילפא הלך למסחרו ורבי יוחנן חזר אל עירו ואל שער מקומו. בתוך כך נתפנה מקום למשרת ראש ישיבה והמליכו את רבי יוחנן והתעשר מאד.

נמצינו למדים שבשמים משמיעים דברים למי שאליו מכוונים הדברים, וכן גם כאן. כי בפסוק הקודם פסוק כ' כתוב ונראה מה יהיו חלומותיו ואומר על כך המדרש (בראשית רבה פד יג) אמר הקדוש ברוך הוא אתם אומרים לכו ונהרגהו, ואני אומר ונראה מה יהיו חלומותיו, עתה נראה דבר מי יקום אם שלכם או שלי. והנה ראובן שמע את הבת קול שאומרת ונראה מה יהיו חלומותיו, והבין מכך כי אם הוא זכה לשמוע את דברי הבת קול ושאר האחים לא שמעו, הרי סימן ברור שהדברים מכוונים אליו ועליו מוטלת החובה להצילו. וזהו שאמר המדרש, אם ידע ראובן שהתורה תכתוב "וישמע ראובן ויצילהו מידם" על "ונראה מה יהיו חלומותיו" שרק הוא שמע ואחיו לא שמעו, על כתפו היה נושאו לאביו, כי היה מבין אז שמוטל עליו דוקא להצילו.

ספורי חז"ל

באותה שעה נתבטלה הגזרה.

פעם אחת גזרה מלכות גזרה על ישראל שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם. הלך ר' ראובן בן אסטרובלי והסתפר כמותם והלך וישב עמהם. אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר? אמרו לו יעני. אמר להם אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיהיו עניים. אמרו יפה אמרת ובטלו את הגזרה. חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא? אמרו יכחיש. אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים כדי שיכחישו. אמרו יפה אמרת ובטלו את הגזרה. אחר כך הכירו בו שהוא יהודי והחזירו את הגזרה. אמרו רבותינו מי ילך ויבטל את הגזרה? ילך ר' שמעון בר יוחאי שהוא מלומד בנסים. הלך ר' שמעון, בדרך יצא לקראתו שד אחד, אמר ר' שמעון שפחה של בית אבא הגר המצרית נזדמן לה מלאך שלוש פעמים, אני אפילו לא פעם אחת, יבוא הנס מכל מקום. קדם השד ונכנס בבתו של הקיסר ונשתגעה, כשהגיע ר' שמעון לבית הקיסר צוה על השד לצאת, יצא השד והלך. אמר הקיסר לר' שמעון שאל כל מה שאתה רוצה. נכנס ר' שמעון בבית גנזיו של הקיסר ומצא את האגרת שכתובה בה אותה גזרה, נטלה וקרעה. באותה שעה נתבטלה הגזרה.

(לפי מעילה י"ז)

זמני השבת

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:00 ת"א: 4:13

פרשת וישב

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:16 ת"א: 5:17 ר"ת: 5:50

עלי למסור נפשי על מצוות הדלקת נר חנוכה

משה'קה היהודי אינו עוד אחד מעובדי ה"אדון". יושב הוא בבקתה סמוכה לארמון ומוכן בכל עת לשרת את ה"פריץ". האחרון מבכר את היהודי על פני שאר משרתיו עקב נאמנותו וישרותו. סכום כסף כי יפקד בידיו, סמוך ובטוח כי יעבירנו לתעודתו בשלמות. משה אינו כשאר הערלים המחפשים הזדמנות ליטול באין רואים דבר המוזמן לפניהם בבית הפריץ. רחוק הוא מגזל וגנבה, משקר ותרמית, הפריץ היודע זאת משלם לו בעין יפה. אם כי הפריץ מחבב את יהודונו, הוא מרגיש עצמו בעל הבית עליו ומתלוצץ על חשבונו לא אחת. "הלצות" אלו גורמים לפעמים סבל רב.

חג החנוכה קרב. באחד הערבים מזמין הפריץ את משה'קה לשיחה פרטית. משה אינו מתייחס לכך בחשיבות, כנראה רוצה הפריץ לשלחו בשליחות מסוימת. אך כאשר נכנס לבית הפריץ התברר לו כי טעה. פני הפריץ מתוחים היו מתמיד וקולו קשה וקר. "בקי אני בחגיכם פנה הפריץ אל היהודי ויודע כי עתה מתקרב חג חנוכה. זכורני כי בחג זה אתה מדליק על אדן חלונך נרות המפיצים אורם למרחוק. סביב נרות אלו הנך מכרכר ומזמר עם בני משפחתך; מה טעם לנרות אלו? משה לא הבין מאימתי מתעניין הפריץ בחגי ישראל. מוחו פעל בקדחתנות כיצד יסביר לאדון למה מדליקים היהודים נרות. בתוככי ליבו הבין כי עמיתיו הערלים פרשו רשת לרגליו, הסיתו את הפריץ נגדו משום קנאתם בו. בקיצור סיפר לפריץ קורות נס חנוכה וסיים בכך, כי הדלקת הנרות היא מצווה אשר עלינו לקים ככל המצוות ובזכותה יזכו ישראל לקרוב הגאולה ולבניין בית המקדש.

הפריץ שמע בקוצר רוח את סיפורו של משה'קה והפטיר כלאחר יד: "חשוב חשבתי כי אתה מרוצה אצלי, אוהבני וידיד נפשי, ברם כעת נוכחתי כי הנך שונא אותי ומחפש דרך כיצד להימלט ממני. ולראיה. הנה אתה מדליק נרות כדי שתגאל מידי. על כן אני מזהירך: כל אותו ענין של הדלקת נרות אינו מוצא חן בעיני וכדי להראותני את אהבתך אלי, אוסר אני עליך בשנה זאת להדליק את נרות חנוכה, אחרת אושיבך עם בני ביתך בכלא אשר במעמקי האדמה, שם תגוועו אט אט. פני משה החווירו כסיד. הוא ניסה מגמגמות להסביר לפריץ כי מצווה זו היא ככל המצוות ואינו מתכוון על ידה למרוד בו. אולם כל דבריו לשווא היו והעלו יותר את חמת הפריץ. בפיק ברכים שב משה לבקתתו ויספר לבני ביתו את גזירתו של הפריץ.

"אם הפריץ אסר עלי מצוות הדלקת הנרות, בטוח אני כי יתחיל להתעניין בשאר המצוות ויאסור אותן עלי, ומי יודע עם לא יאלצני לבסוף להמיר את דתי" שח משה לבני ביתו במרירות. הוא שקע בהרהורים. פניו העידו כי מלחמה קשה מתחוללת בקרבו. לפתע התעורר משרעפיו. פניו החיוורים הזדהרו. ובקול מתאושש קרא: "הפריץ שליחו של השטן הוא הרוצה לטמון רשת לרגלי. אם כך, עלי למסור נפשי על מצווה זו ולא לשמוע בקולו ואזי הנני בטוח בישועת ה'". משה, פתחה האשה וקולה מרטט, התפקיר אותנו למות אכזרי מרעב בכלא הפריץ?!... לא, ענה משה בשלווה, רעיון עלה במוחי: הנה משתרע יער עבות בפאתי העירה, לשם אפנה מידי ערב ואדליק את נרות החנוכה. מקווה אני כי מצווה זו תגן עלינו ולא יאנה לנו כל רע.

עם התקרב חג החנוכה סידר משה בזריזות את חנוכייתו, טמן אותה תחת מעילו, שם בצקלונו מעט שמן וגפרורים ופנה היערה יחד עם בני ביתו. הדרך קשה היתה. שלג גדול כבר כסה את הדרכים, וקור מקפיא קדם את ההולכים. הלך היהודי היערה עם בני ביתו, ולבו שמח עליו. על אפו וחמתו של הפריץ יקים את מצוות בוראו. שום כוח שבעולם לא יוכל להניאו מלעבוד את אביו שבשמים. בני הבית משרכים רגליהם בעקבות אביהם ומתעטפים היטב באדרותיהם למען לא ירגישו בקור העז. היער מפחיד בלילה, השלג המסנוור מוסיף לו מסתורין ופחד טמיר מתגנב ללב. אך ליבו של יהודי ההולך לקיים מצווה אינו יודע פחד ורעד. כאשר התרחק מרחק ניכר מהעיירה פתח את צקלונו, העמיד את המנורה וברטט של קדושה הדליק את הנרות. הברכות נאמרו בשמחה עצומה והשירה שפרצה מגרונו הלהיבה אף את הילדים שהצטרפו לשירתו מלאי שמחה. הקור החודר לעצמות כאילו הרפה מהם, הרגשה נעימה כל כך לא הרגישו מעולם. אשתו הוציאה מתרמיל ישן לביבות שנשתמרו בחמם וחילקה לבני הבית. השמחה שאפפה את הכל היתה בעיצומה.

עודם עומדים ומזמרים, שמעו לפתע קולות של פצפוצי ענפי העצים בסמוך. לבו של משה נרתע ופתאום הופיע מבעד לענפי העצים שומר היער הזקן. הלה רשע גדול היה בטבעו ושונא למשה מימים ימימה. "מה לך עושה פה ביער באישון לילה? פנה אל היהודי בקשיחות, הלשרוף את היער חפצת?" משה התחיל להסביר לו כי הוא מקים מצווה ואין בחפצו להרע לאיש. השומר לא אבה לשמוע בקולו, ובמהירות חזר על עקבותיו והדהיר את סוסו. הוא יסע אל הפריץ ויספר לו את הדברים אשר ראה ביער. ודאי ישלם לו הפריץ על כך בעין יפה. מתנשף נכנס השומר לבית הפריץ, ובקוצר נשימה ספר לו על הדברים המתרחשים ביער.

חמת הפריץ עלתה בו להשחית. היהודון העלוב משטה בו. ומי יודע אם אינו זומם גם לרצחו נפש. במהירות תפס באקדחו ובעצמו אכף את סוסו, זינק על גבו ודהר יחידי לעבר היער. השלג הבוהק סנוור את עיניו. הדרך נראתה לו ארכה כפלים. אפוא הוא היהודון? מתי יוכל כבר לשלוח כדור ללבו של הבוגד?.

ברוב פזיזות וחמת הרצח שבו סטה מן הדרך. עיניו השקיפו למרחקים והנה הבחין בנצנוץ של אורו. שוב ושוב בדק את אקדחו אם הנו טעון ודהר במשנה מהירות. אך ככל שהתקרב למטרתו לא הבחין כלל בנרות. אלא אדרבה, מרחוק נראו לו האורות בכוון מנגד. שטוף זעה ולוהט מכעס דרבן את סוסו לכוון ההפוך. האורות קרצו אליו ורמזו לו: הנה, הנה, עוד מספר פסיעות ויגיע אל המטרה. שם יתנקם ביהודון ובני משפחתו. הסוס האיץ את ריצתו כאילו הבין ללב רוכבו. אבל עדיין לא הגיע אל היהודי.

"הצילו!!" פלחה לפתע זעקה איומה את השקט ביער. משה ובני ביתו התחלחלו. האם הצועק לעזרה הוקף על ידי חבורת גזלנים או אסון אחר קרהו? אלוקים אדירים, מה מתרחש פה הלילה? האם ללכת לעזור למקום ממנו בקעה הזעקה או להישאר פה במסתור?

לבסוף החליט משה לפנות לאותו כיוון, אולי יהודי הוא הנתון בצרה, ובעזרת ה' יוכל לבא לעזרתו. לא רחוק צריך היה משה ללכת. מיד כאשר יצא מבין סבך העצים נעצר נבהל ומופתע. לאור הירח הבחין בפריץ ששקע עם סוסו במימי הנהר. הקרח שעדין לא היה מוצק וקפוא דיו, נשבר תחת פרסות הסוס. במהירות זנק משה ממקומו ובכוחות על אנושיים משך את הפריץ כל עוד נשמתו בו. לאחר ששב הפריץ לאיתנו וידע את כל אשר קרהו הרגיש רגשי חרטה עמוקים. הוא הרעיף עליו מתנות למכביר אשר היהודי דחה באצילות. הפריץ הכיר תודה כל ימי חייו ליהודי. הוא ידע שכמעט אבד את חייו על אשר זמם להפריע לו לשמור על מצוות דתו. בתוככי נפשו העריך ביותר את היהודי אשר תחת כוונתו לרצחו נפש התהפך הגלגל והיהודי הציל את חייו. ומני אז חי משה את חייו בשקט ובשלוה.

משל ונמשל

האם אנו מממשים את הפוטנציאל שלנו

היה היה נסיך שחי חיי פאר ומותרות עם אביו ואמו, המלך והמלכה. הוא קיבל חינוך מעולה, אלא שלמגינת ליבם של הוריו, יום אחד עבר הנסיך משבר נפשי והגיע למסקנה שהוא לא בן אדם אלא תרנגול. בהתחלה חשבו המלך והמלכה שהוא מתבדח. אולם כשהנסיך חדל להצטרף אליהם לשולחן המלכותי והחל לבלות את ימיו ואת לילותיו בלול התרנגולות, הם הבינו שהם בצרה גדולה, אין צורך לומר שהתנהגותו המוזרה של הנסיך גרמה להוריו האוהבים חרדה בל תתואר, ומבוכה גדולה למשפחה המלכותית כולה. המלך היה מוכן לשלם סכומי עתק לאדם שיצליח לרפא את בנו. טובי הרופאים והפסיכיאטרים הגיעו וניסו, אך ללא הועיל. המלך היה אובד עצות. יום אחד הגיע לארמון איש חכם ונעים הליכות. "אוכל לרפא את הנסיך בחינם", הוא אמר. "אך בתנאי שאיש לא יתערב במעשיי."

המלך והמלכה, נואשים ומלאי סקרנות כאחד, הסכימו מיד. ביום המחרת הצטרף אל הנסיך בלול התרנגולות ידיד אנושי נוסף. היה זה האיש החכם. "מה אתה עושה כאן?" שאל הנסיך–התרנגול, "מה אתה עושה כאן?" השיב לו האיש בשאלה. "אני תרנגול וזה לול תרנגולות", ענה הנסיך בלא להניד עפעף. "ובכן, גם אני תרנגול", השיב האיש, והחל לנתר סביב ולאכול מזון תרנגולות בתאווה רבה. הנסיך השתכנע. כך חלפו ימים מספר. בוקר אחד, ניגש האיש החכם לנסיך ואמר: "אני בא מארץ רחוקה. בארץ מולדתי תרנגולים לא מנתרים בכלל, הם מתהלכים כמו אנשים רגילים, "באמת?" קרא הנסיך, "כמה כיף לתרנגולים האלו" "אנו יכולים גם לעשות כמוהם", הציע האיש החכם בנדיבות. "בוא נתהלך סביב". הנסיך–התרנגול הסכים מיד להצעת ידידו החדש.

אחרי כמה ימים הציע החכם לנסיך–התרנגול, שכעת חזר להתהלך זקוף כמקודם, שיעברו לגור בתוך הבית, כי בעיר גדולה אחרת שהוא מכיר, תרנגולים אינם חיים בלולים אלא בארמונות מלוכה המתאימים לנסיכים. שוב הסכים הנסיך התרנגול, וכך הם עשו. וכך נמשך התהליך. זמן קצר לאחר מכן שכנע האיש החכם את הנסיך–התרנגול שבארץ רחוקה אחרת אוכלים התרנגולים מזון של בני אדם. לאחר מכן הגיעה שעתה של הישיבה סביב השולחן וניהול שיחה אנושית. תוך זמן קצר החל הנסיך–התרנגול, אף שהמשיך לטעון כי הוא תרנגול, להתנהג בדיוק כמו אדם רגיל.

הנמשל הוא: למרבה המזל, רובנו לא סובלים מתסביך התרנגול. אולם כולנו יכולים לשאול את עצמנו את השאלה הבאה: האם אנו מממשים את הפוטנציאל שלנו, או שאנו מייחסים לעצמנו כוחות של תרנגול בלבד?

(בשם הרה"ק רבי נחמן מהורודונקא זיע"א)

בין אדם לחברו

מי שציוה להדליק נר חנוכה ציוה גם שלא לכעוס

מעשה בהרה"ק רבי שמואל מסלונים זיע"א שהכין נרות חנוכה שלו להדלקה, והלך לשמוע איך שזקנו הרה"ק בעל "יסוד העבודה" זיע"א מברך על הנרות, בחשבו לשוב מיד ולהדליק נרותיו. אותו יום ערב שבת חנוכה היה, בינו וביני עבר ליד ביתו אחד מן האורחים המרובים שבאו לשבת, והלה שטרם בירך על הנרות, כיון שראה נרות מוכנים לא הרהר הרבה, ברך "אשר קדשנו... להדליק נר חנוכה" העלה בהם אש ומיהר להסתלק מן המקום. כעבור כמה רגעים חזר רבי שמואל ועיניו ראו, שתק רגע קט ומיד אמר: האלקים שציוה להדליק נר חנוכה ציוה גם שלא לכעוס, וכאילו לא קרה דבר הלך לקבל שבת בשמחה, שכבר לא היה זמן מספיק להכין ולהדליק נרות אחרים.

שלום בית בהדלקת נר חנוכה

לעתים קרובות נוהג היה הרה"ק החפץ חיים זיע"א לנסוע אל הרה"ק רבי נחומק"ה מהורדנא זיע"א, אותו החשיב ה'חפץ חיים' כמורו ורבו, כדי ללמוד מהליכותיו והנהגותיו בקודש. פעם אחת ישב ה'חפץ חיים' בבית רבו באחד מימי החנוכה, השמש שקעה ואף הלילה כבר ירד, ואילו רבי נחומק'ה מתמהמה מלהדליק את נרות החנוכה, ממתין הוא לרבנית שיצאה מן הבית ועדיין לא שבה, עברו כמה שעות וכבר כלתה רגל מן השוק ורבי נחומק'ה עדיין יושב וממתין. בשעה מאוחרת מאד שבה הרבנית אל הבית, או אז מיהר רבי נחומק'ה והדליק את נרות החנוכה. מורי ורבי שאל ה'חפץ חיים' את רבי נחומק'ה, מדוע המתין לרבנית זמן כה רב? והרי על פי הדין היתה יוצאת ידי חובתה בהדלקת בעלה, גם אם לא הייתה נוכחת בעת ההדלקה עצמה, ומדוע ראה לנכון להמתין לשובה? הלכה מפורשת היא, השיב רבי נחומק'ה, שאם אין לאדם כסף אלא רק לנר אחד, והוא מסתפק מה עדיף, נר שבת או נר חנוכה? נר שבת קודם, משום שבנר שבת יש גם משום שלום בית. רעיתי, סיים רבי נחומק"ה מוסרת את נפשה למען שאני אוכל להקדיש את כל עיתותי ללימוד התורה, והיא נהנית בכל שנה להיות נוכחת בשעת ההדלקה, שלום בית זה חייב אותי להמתין לה עד שתשוב

עשיית טובה לאדם לכל ימי חייו

סיפר הגה"צ רבי משה קרלינסקי זצ"ל: ביקרתי אצל הגאון רבי יחיאל מיכל גורדון זצ"ל ראש ישיבת לומז'ה, ביום האחרון לחייו, מצאתיו מיוסר ביסורים קשים, ואז אמר לי: דע לך כי החסד הגדול ביותר שאפשר לגמול ליהודי, הוא לעזור לו בשידוכים ולהציע הצעת שידוך ההגונה לו. שזו עשיית טובה לאדם לכל ימי חייו.

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ו כסלו
רבינו אברהם בן דוד (הראב"ד בעל ההשגות – ד"א תתקנ"ט)
הרה"ק רבי אליעזר מקאזניץ ב"ר משה אליקים בריעה (תרכ"ב)

יום ראשון כ"ז כסלו
הרה"ק רבי חיים ב"ר שלמה (באר מים חיים – תקע"ג)
הרה"ק רבי אברהם יצחק הכהן מתולדות אהרן ב"ר אהרן דוד (תשנ"ז)

יום שני כ"ח כסלו
רבי חזקיהו ב"ר דוד די סילוה (פרי חדש – תנ"ח)
הרה"ק רבי עזריאל מייזליש ב"ר צבי (עץ הדעת טוב – תקמ"ו)

יום שלשי כ"ט כסלו
הרה"ק רבי גדליה מליניץ ב"ר יצחק (תשואות חן – תקס"ד)
הרה"ק רבי ישראל מאוסיאטין ב"ר מרדכי שרגא (פייבוש) (תש"ט)

יום רביעי א' טבת
הגה"ק רבי יאיר חיים בכרך ב"ר משה שמשון (חוות יאיר – תע"ד)
הרה"ק רבי שאול אוקער מטבריה ב"ר צבי הירש (תרי"ג)

יום חמישי ב' טבת
הרה"ק רבי אברהם משה ב"ר שמחה בונים מפרשיסחא (תקפ"ט)
הרה"ק רבי יעקב כולי ב"ר משה שלמה זלמן (חתן האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש – תרי"ז)
הרה"ק רבי יעקב צבי ב"ר יהושע אשר מפאריסוב (תרמ"ט)

יום שישי ג' טבת
הרה"ק רבי אליעזר זאב מבאטשעטש ב"ר חיים (תרי"ב)
הרה"ק רבי אברהם ב"ר יהודה צבי מסטרעטין (תרכ"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עונה הלכות

מאת הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים.

דיני עניית אמן (ט"ז)

א) יפסיק קצת בין אמן ל"יהא שמיה רבא", כי אמן עונה על הש"ץ, ו"יהא שמיה רבא" הוא מאמר בפני עצמו. (מ"ב סימן נ"ו ס"ק ב')

ב) לא יפסיק בין "יהא שמיה רבא" ל"מברך", וכן לא יפסיק בין "יהא שמיה" ל"רבא". (רמ"א שם סעיף א' ובמ"ב ס"ק ד')

ג) מי שמדבר בשעה שהשליח ציבור חוזר התפילה, ובשעת אמירת הקדישים, ובשעת אמירת ברכת השחר לפני התיבה, אי אפשר בשום אופן אפילו שהוא מלאך, שיהא נזהר מאמן יתומה, כי באמצע הדיבור אי אפשר בשום אופן לכוון, כי אמן יתומה פירושו שאינו יודע על איזה ברכה עונים. (שומר אמונים מאמר פתחו שערים פ"ג)

בחסות רשת חנויות
גל פז

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

נדבת הר"ר משה דב הומינר הי"ו
לע"נ אמו מרת זעלדא מרים ע"ה
ב"ר אברהם צבי ז"ל
נלב"ע ל' כסלו תשע"ה

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מבשרת ציון

פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב - הַשְּׁבָטִים הַקְּדוֹשִׁים

"וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לַהֲמִיתוֹ" (בראשית לז, יח)

כאשר באים לעסוק בפרשה הזו, עלינו לעסוק בה בחרדת קודש. מדובר בשבטי י-ה, כולם צדיקים, כולם קדושים.

לכן, כאשר אנחנו קוראים בפרשה הזו על מכירת יוסף, אנחנו חייבים להיות זהירים שבעתיים.

אם נתבונן בסיפור של מכירת יוסף, המעשה עלול חלילה להיראות כמעשה נורא! אכזריות ממש!

האם יתכן בטבע האדם השחתה כזו, לבקש להמית את האח הצעיר? ואת מי? את יוסף, בן הזקונים לאביו הזקן. בר-חכים, שאביו לימד אותו את כל התורה שלמד בבית שֵׁם וְעֵבֶר. כיצד יתכן שירצו להורגו?

בנוסף לכך, הרי האחים הבינו וידעו שבמעשה הזה יגרמו לאבא צער עצום. **אם כן, כיצד נאטם ליבם ולא ריחמו על יוסף אחיהם הצעיר כאשר ראו את צערו הנורא כשהתחנן לפניהם שלא יעשו כן?**

אנחנו יכולים לדמיין לעצמנו את בכיותיו ותחנוניו לפניהם, את בקשותיו קורעות הלב, שלא יתאכזרו אליו ויאפשרו לו לשוב לבית אביהם בשלום.

אומנם יתכן שהאדם עלול להידרדר לכזו השחתה עד שהוא יכול לפגוע באחיו, עצמו ובשרו. אבל **הרי כאן מדובר בעשרה אחים, אנשים בני דעה וצדיקים, שהיו מוכנים להרוג את אחיהם.**

עד שאמר להם ראובן האח הבכור: "אַל תָּחֶטְאוּ בַיֶּלֶד" (בראשית מב, כב). לאחר מכן, הם עוד השליכו את אחיהם לבור שיש בו נחשים ועקרבים, וישבו בנחת לאכול לחם.

לכאורה, המעשה הנורא, שהם עמדו לעשות רגעים ספורים קודם לכן, לא הטריד את מנוחת נפשם. הם המשיכו בשיגרת יומם כאילו לא אירע דבר.

הספורנו מבאר את הפסוק: "וַיִּרְאוּ אֹתוֹ מֵרָחֹק וּבְטֶרֶם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לַהֲמִיתוֹ" (בראשית לז, יח) באופן הבא:

כאשר אחי יוסף ראו אותו מתקרב אליהם, **הם היו בטוחים שהוא לא מגיע לדרוש שלומם וטובתם, אלא למצוא איזה עלילה עליהם, או לנסות להחטיאם כדי שאביהם יקלל אותם או שבורא עולם יעניש אותם- וכך הוא ישאר לבדו מכל הבנים.** הספורנו ביאר את המילה **"לַהֲמִיתוֹ"- שהוא (יוסף) ימית את אחיו.**

וזה לשונו: "הנה הגיד הכתוב כי ציירו בליבם וחשבו את יוסף לנוכל ומתנקש בנפשם להמיתם בעולם הזה או בעולם הבא או בשניהם".

כלומר, האחים הקדושים היו בטוחים כי ליוסף הצדיק יש דין 'רודף'. במקרה הזה ניתן להרוג אותו ללא פקפוק. לכן הם ישבו לדון את דינו וקבעו באופן חד משמעי כי הוא חייב מיתה.

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני שבת

עיר	כניסת שבת	צאת שבת	רבינו תם
י-ם	16:01	17:14	17:44
ת"א	16:18	17:10	17:40
חיפה	16:17	17:09	17:39
ב"ש	16:21	17:14	17:44

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה — חגי חיים וב"ב
שמואל אימן בן אסתר זרי — שגית בת רותי
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב — גלית בת מסודי
יהודה אריה בן רחל ברכה — ארז בן שושנה
רונן אברהם וב"מ — קסירר אפרים וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה — משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה — רינה בת סימי וב"ב
יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב — אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.י.ש כדורי — אקבלי יוסף חיים בן נסכה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב
עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר — רונית בת סימי
תרצה בתיה בת ימנה נינט — יוסף בן רוחמה
אילן בן ג'וליאט — יפית שרה בת ג'ינה
דרור בן סופיה — דוד עומרי בן יהודית
מיטל בת מלכה — מאיר בן שרית ואליהו
טליה עדן אסתר בת שולמית — נעם בן שרה
שירי ימנה בת שולמית — שמעון בן שולמית
אנאל חביבה בת שולמית — אורן בן נעמי
שושנה שירה בת סילביה — מיטל בת שושנה
סיון רבקה בת אלן אסתר — עמית בת טובה
אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי — אליהו נזרי בן ימנה
אילנה בת רוחמה — שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר — רחל מרים בת יהודית
נועה בת מזל טוב — משה מנחם בן רחל
דניאל בן שרה — ואושרית בת שושנה
נעמה בת יפה — דגנית בת שושנה
אסף בן סופיה — נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה — יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה- — בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחה- — בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי — דליה אפרת בת נעימה
סימי בת סוליקה — שלו בן מזל פחימה
אורן בן אסתר — דינה בת מזל
נעם יצחק בן רחל ברכה — נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורלי — אפרים בן שרה
לביא ישראל בן תמר חיה — אסתר בת סוליקה
מוריה בת רחל ברכה — נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה — ישראל בן חווה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה — רחל בת זוהרה
משה בן נזימה
עינת בת רחל ברכה — בנימין בן יקוט
רפאל משה בן רחל — יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה — יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה — קסנט בת דגטו
יצחק בן חנון — רפאל אבידן בן תקווה
אליהו בן רחל — מיכאל יהודה בן מרים
בנימין בן ברכה — אלן אסתר בת שרלוט
יהודה לייב בן אסתר מלכה — נעימה בת שרה
יהודית אסתר פראדל בת חיה- — בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת
וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב בַּהֲלָכָה — חֲנֻכָּה — חֵלֶק ג'

שאלה: **אלו דינים נוספים שייכים לחג חנוכה?**

תשובה: להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א:

בני ספרד נוהגים לכתחילה להדליק את הנרות מיד בתחילת הלילה, שהוא זמן צאת הכוכבים ולא קודם לכן. **מקורות:** ש"ע סימן תרע"ב סעיף א: "אין מדליקים נר חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם סוף שקיעתה [צאת הכוכבים], לא מאחרים ולא מקדימים".

בני אשכנז - יש נוהגים להדליק בצאת הכוכבים, כדעת מרן ש"ע - ויש נוהגים להדליק בשקיעת החמה. מכל מקום, גם המדליקים בשקיעת החמה ישתדלו לשים כמות שמן שתספיק להדלקה עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים. **מקורות:** משנה ברורה סימן תרע"ב ס"ק א.

בשעת הדחק - מי שנאלץ לצאת לדרך קודם השקיעה, ולא יהיה לו פנאי להדליק אחר-כך, ידליק ויברך מזמן פלג המנחה [שעה ורבע לפני צאת הכוכבים לפי שעות זמניות]. יקפיד לשים כמות שמן שתספיק להדלקה עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים. **מקורות:** ש"ע סימן תרע"ב ס"א.

בלילות חנוכה יש לפנינו שתי מצוות: א. תפילת ערבית. ב. הדלקת נרות חנוכה. מכיוון שתפילת ערבית תמידית, שבכל יום קיימת המצווה להתפלל ערבית, ולעומת זאת מצוות הדלקת נרות חנוכה, היא רק שמונה ימים בשנה, לכך אנחנו צריכים להקדים ולהתפלל ערבית, ואחר כך להדליק נרות חנוכה. "תדיר ושאינו תדיר- תדיר קודם".

בתי כנסת, שמתקיימים בהם בכל יום שיעורי תורה מידי ערב לאחר תפילת ערבית, אם נראה למגיד השיעור, שהקהל יחזרו לשיעור לאחר הדלקת הנרות, יש להעדיף את קיום מצוות ההדלקה בזמנה. אך אם קיים חשש, שאם ילכו לביתם להדליק נר חנוכה, יימנעו מלחזור לשיעור, יש לקיים את השיעור כמו בכל יום. לאחר השיעור ילכו להדליק נר חנוכה בביתם. טוב שיכריזו לאחר השיעור, להדליק את נרות החנוכה בבית. **מקורות:** ש"ע סימן תרע"ב ס' י"ב

מדליקים ומברכים על הדלקת הנרות בבית הכנסת ובתנאי שיש עשרה, מכיוון שיש בכך פרסום הנס. נראה, שנשים מצטרפות למניין עשרה להדלקת נרות חנוכה שבבית-הכנסת, ובפרט כשיבואו אחר כך עוד אנשים, ויהיה מניין בבית-הכנסת. **מקורות:** ש"ע תרע"א ס' א,ג.

נוהגים להדליק בכל יום נרות חנוכה בבית-הכנסת גם בתפילת שחרית, ללא ברכה. ובפרט כשמתפללים בהשכמה. **מקורות:** ש"ע סימן תרע"א ס' ז.

מי שנאנס ולא הדליק לילה אחד, אין לו תשלומין למחר, אלא מדליק מחר כמספר הנרות, שמדליקים כל העולם. **מקורות:** ש"ע תרע"ב ס' ט"ו.

מְסִירוּת נֶפֶשׁ

סיפר הרה"ג הרב ישראל מאיר לאו: הייתי ילד קטן במחנה בוכנוולד. היינו שש-מאות איש יחיד, במקום אחד. לא ידענו איזה יום היום, ולא מה התאריך בלוח-השנה. האנשים היו שם נראים נורא מרוב צרות ועינויים, ללא הורים. אנחנו קיבלנו את מנת היום, פרוסת לחם עם קוביה של מרגרינה, וקצת מים חמים לחמם את כפות הידיים והפנים בקור העז והנורא, ששרר במחנה בתקופת החורף.

הנאצי ימ"ש כשחילק את קוביות המרגרינה, נשרו חתיכות דקות כמו נסורת. הנאצי לא נתן שניקח את זה. הוא אסף אותם ועשה מהם גוש אחד. הוא זרק את הגוש הזה לגובה, כדי לראות איך שכולם קופצים ומנסים לחטוף קצת מרגרינה. יהודי זקן, נשוא פנים, שהיה נראה כמו בציורים של אליהו הנביא, עמד בשקט כל יום ולא קפץ על האוכל. פתאום היום הוא זינק יותר מכולם, עד שמרוב קפיצתו קיבל מכה מהרצפה, ונפתח לו המצח.

נזל לו נחיל של דם והאדים את זקנו. הסובבים אותו חשבו, שמרוב צער ורעב נטרפה דעתו, כמו שאירע לאנשים רבים. אולם לא עברה דקה, והוא צעק לכולם: "חברה, היום חנוכה. בואו נדליק נר מצווה של חנוכה". הוא לקח את הכפתור ממעילו ועשה מזה בסיס לנר. הוא קרע משרוולו קצת חוטים ועשה פתילה מהם.

המרגרינה נמסה מהספל של המים החמים שהחזיק ביד, והפכה לשמן. כך זכינו להדליק בהתרגשות עצומה את נר חנוכה. כמה עלינו להודות ולהלל, בימי הודאה והלל אלו, שאנחנו זוכים להדליק נר חנוכה מפתילות ושמן, ללא הצער והסבל הנורא, שעברו אחינו במחנות ההשמדה.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"
צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.
בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשאלות בהלכה
נא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

הקדשת העלון
ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

מינויים
לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל
PnineEH@gmail.com

אִם רִאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים – הַגָּאוֹן הָרַב שְׁלֹמֹה דָּוִד כַּהֲנָא רָבָא זצ"ל

הגאון הרב שלמה דוד כהנא רבא זצ"ל- נולד בשנת ה'תרכ"ט (1869) ביאנובה שליד קובנה. למד בישיבת וולוז'ין מגיל 17. לאחר נישואיו נסע ללמוד בכולל הפרושים בקובנה ונסמך לרבנות בידי רבי יצחק אלחנן ספקטור. בשנת ה'תרנ"ה (1895), חזר לוורשה והתמחה אצל חמיו בהוראת הלכה לציבור. התמנה כמו"צ רשמי בבירה הפולנית ונעשה לאחד הרבנים המקובלים בעיר.

לאחר מלחמת העולם הראשונה היה מראשי הפעילים לכינון אגודת הרבנים בפולין. פעל לצד הגאון ר' חיים עוזר גרודז'נסקי בדאגה ליהדות רוסיה תחת השלטון הסובייטי. שימש כיו"ר הלשכה המרכזית לתקנת העגונות שעל יד אגודת הרבנים בפולין. התיר עגונות רבות לאחר מלחמת העולם הראשונה. היה פעיל בגיוס כספים עבור הקמת ישיבות בוורשה וברחבי פולין. החזיק ישיבה משלו בבית הכנסת והעביר בה שיעורים מדי יום ביומו.

במהלך מלחמת העולם השניה התיר עוד כ-3,000 עגונות. מעולם לא אירע שהבעל חזר בחיים, לאחר מכן. הצליח בחסדי שמיים להימלט בשנת ה'ת"ש (1940), בראשית הכיבוש הנאצי בוורשה, והגיע לארץ.
בשבועיים הראשונים לאחר שהגיע לארץ ישראל, התמנה כנשיא איחוד הרבנים יוצאי פולין. בהמשך שימש כרב האשכנזי של הרובע היהודי. בשנת ה'תש"ד (1944) ייסד בעיר העתיקה את 'ישיבת ההוראה' ולצדה כולל אברכים. נפטר ביום שישי, כ"ז כסליו ה'תשי"ד (1953). חי כ-84 שנים. ציונו בבית הקברות בסנהדריה.

<u>אביו:</u> ר' בן ציון-חיים. **<u>אשתו:</u>** מרת אסתר (בת ר' שמואל זנוויל קלפפיש ראב"ד ורשה. היתה פעילה עבור צורכי הציבור ועמדה בראש מוסדות הקהילה היהודית בעיר). **<u>בנו:</u>** הרב ד"ר שמואל זנוויל (מנכ"ל משרד הדתות). **<u>מרבותיו:</u>** ר' חיים הלוי סולובייצ'יק, ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (הנצי"ב מוולוז'ין).

ר' בינו הרבה להתעסק בסוכתו. כל מי שבא לירושלים בימי החג, היה נכנס לסוכת הרב בדרך לכותל המערבי. בליל החג הראשון אחרי הסעודה היה יושב כל הלילה בסוכה בחשכה עם שניים מתלמידיו ומשוחח עימהם בדברי תורה. כשרצו להעלות אור בתוך הסוכה או להכניס אוכל- לא הרשה.

הדבר היה תמוה, מכיוון שהלילה הראשון של ה'אושפיזין' שייך לאברהם אבינו, שמידתו היא הכנסת אורחים ביד רחבה. כשנשאל על כך, השיב שזוהי בחינת התייחדות של הודיה לה' על נס, שאירע לו בעמק הבכא, בזמן פלישת הנאצים לוורשה.

וכך הרב סיפר: בראשית שנת ה'ת"ש פרצה המלחמה. בגלל ההרעשות והאיפול לא היה אפשר להתחיל במוצאי יום הכיפור לבנות את הסוכה. גם הימים שבין יום כיפור לסוכות לא היו כשרים לכך. אמנם ההרעשות פסקו, אבל נכנסו הנאצים לעיר והוסיפו חורבן. הם התנפלו על יהודים ברחובות והוציאו אותם בכח מבתיהם. אנשים הסתגרו בבתיהם ופחדו מקול עלה נידף.

באותם הימים הרב היה מוטרד, כיצד יוכל לקיים את מצוות סוכה וארבעה המינים. היה אתרוג אחד בלבד בבית ר' משולם קמינר, הממונה על בית העלמין שבוורשה. הקמת סוכה בגלוי במרפסת שלצד הרחוב, הייתה מסוכנת ועלולה להתפרש כהתגרות ברשעים, שהשתלטו על העיר. אולם הרב שמצוות סוכה היתה משאת נפשו, לא נכנע למצב. הוא כיתת את רגליו מחורבה לחורבה, עד שמצא פינה נסתרת שכשירה להקמת הסוכה. הרב בנה את הסוכה, וסביבה תלה סדינים רבים, כדי שהסוכה לא תיראה מבחוץ.

בלילה הראשון של החג הרב ישב עם שניים מתלמידיו בסוכה. הוא קידש על שתי פרוסות לחם ושוחח בלחש בדברי תורה. בחוץ שררה דממת מוות. כולם היו סגורים בבתיהם ומדי פעם נשמעו יריות. כל תנועה קלה וכל שכן יציאה החוצה, אפילו לחצר, הייתה כרוכה בסכנה. הרשעים נהגו להתחבא ולארוב לכל תנועה חשודה. אוי לו, למי שנפל בידיהם.

אמר הרב באותה שעה: "תמיד שאלתי את עצמי, באיזו מידה מקיימים את שמחת החג בשלימות לשם מצווה. ברם, הנה כשהסוכה ריקה מכל, ועוד אימת מוות מכרסמת בלב, ועם כל זאת אנחנו מתאמצים להכניס שמחה בנפשינו. שמחה, שאינה תלויה בשום דבר אלא ממש לשם קיום המצווה. זו היא שמחה של מצווה, שאין למעלה הימנה. זהו פירוש הפסוק, 'וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ'- שמחה לשם שמחה בלבד".

דרכם של הנאצים בתחילת הכיבוש היתה 'לבקר' בבתי הרבנים. הם היכו, עינו ולקחו למרתפי העינויים, כדי לשלול מהעם את מנהיגיו ולהטיל אימה על הכל. באותו לילה באו לבית הרב. באמצע הלילה נשמעו יריות, שהחרידו את כל הסביבה. הם הסתערו כמטורפים על מבואות הבתים. מיד אחרי זה רעמו הלמות פרא על הדלתות בקתי הרובים וצריחות איומות: "לפתוח! לפתוח".

בחיל ורעדה הרבנית פתחה את הדלת. הם התפרצו בצעקות: "היכן הרב הארור?". היא לא הצליחה לפצות את פיה. אחד הרשעים דרך את אקדחו ושם אותו בין עיניה. היא השיבה: "הוא נעלם בימי ההפצצות ואיננו". הם השתוללו והיכו באגרופים את האנשים הנמצאים בבית. הם חיפשו בכל החדרים וכשלא מצאו את הרב, רשמו בפנקס: "נעלם".

בימי ההרעשות והמנוסה מהעיר, אנשים רבים נעלמו, לכן, הרשעים לא ראו כל סיבה לפקפק בתשובה, שהרב נעלם. הם רשמו לפניהם, שמעתה מיותר לחפש אחריו. באותה שעה, הרב ישב בסתר סוכתו בפינת החצר השלישית. הוא שמע מרחוק את השריקות, היריות והצעקות, אבל לא ידע, שכל זה מכוון אליו, שאותו הם מחפשים. הוא ישב עם תלמידיו ועסק בענייני מצוות שמחה:

האם אפשר לשמוח במצוות שמחת חג על טהרתה, בה בשעה, שהכל מסביב שרוי בצער וייסורים? למרות החושך האור קרן מפניו, ועיניו נהרו בנר מצווה ותורה אור. **רק בבוקר נודע לו הדבר, וכשעלה לתורה בירך ברכת הגומל. מאז שם לו לחוק, שבכל שנה בלילה הראשון של חג ישב ער בתוך סוכה אפלה להגות בתורה עם תלמידיו. הרב זכה לקיים את מנהגו גם בירושלים עיר הקודש.**

הַבְּלָגָה וְיִשׁוּעָה

להלן סיפור, המעובד מתוך '**האמנתי ואדברה**' ויש בו כדי להראות כי כאשר האדם עוצר ברוחו ומבליג, יזכה לישועה מופלאה מעבר לגדר הטבע.

סיפר בעל המעשה כי שמונה שנים נשוי, אולם הוא לא זכה לפרי בטן. ניסיון הציפיה הוא קשה ביותר והעמיד אותם בפני בפני אכזבות שוברות לב, בפני עצב וייאוש. סגולות רבות בני הזוג ניסו. ביניהם לשתות מיץ רימונים שנתלו בשבע סוכות. אכלו שקדים מרים ודודאים ונסעו לקברי צדיקים ושפכו שם את ליבם.

בין הסגולות שקיבלו על עצמם היתה אחת מורכבת וכמעט בלתי אפשרית לביצוע. הסגולה היא, שיש להדליק את נרות החנוכה, בשמן זית מהסחיטה הראשונה מכל זית, על ידי יהודי שומר מצוות וללא חשמל או אמצעי אלקטרוני. שמן זית, שנסחט בבית בד קדום, ממש כמו בבית המקדש. את השמן היקר הזה צריך אח"כ לערבב בשמן זית רגיל.

הוא החליט לנסות את הסגולה. הוא עדיין לא ידע כיצד. אבל דבר אחד בטוח - הוא לא התכוון לערב את אשתו בכל התהליך. גם במצב הנוכחי קשה לה. ואם הוא לא יצליח להשיג את השמן, אז עוגמת הנפש שלה תהיה עצומה.

לאחר בירורים רבים, מי יכול לעשות את השמן בצורה המבוקשת, קיבל את שמו של מר אלימלך. מדובר ביהודי עירי כבן שישים, שגר בבקתה המשקיפה להרי יהודה. אין בביתו טלפון, חשמל או מים. הוא חי מירקות שהוא שתל בגינה ומעיזים, כבשים ותרנגולות, שהוא מגדל ומקבל מהם ביצים, חלב וצמר וכיו"ב.

מיודענו נסע למקום, שבו הוא גר. לאחר שמר אלימלך שמע את הסיפור, שנגע לליבו, אמר לו, שהוא יעשה זאת, אבל עליו להביא עשרה ק"ג של זיתים. כיצד הסכימו לו למכור כמות כה קטנה? וכיצד הוא הגיע למקום ללא רכב שטח? באמת היתה זו משימה לא פשוטה. ייצור כמות קטנה של שמן בעבודה ידנית ארך כמעט יום תמים. כתישת הזיתים בכלים מיוחדים, הפרדת השמן מהמוהל (נוזל הנוצר מכתישת זיתים).

הוא הביט ותהה לעצמו: "מה אני עושה כאן למען השם? מה לא עשינו כבר כדי לזכות בילד? אוסיף גם את ההשתדלות הזאת לרשימה". הוא הגיע לביתו מותש, מלוכלך ועייף, אך מאושר. היה ברשותו בקבוקון קטנטן שמכיל נוזל צהוב-ירקרק כהה. **את הבקבוק היקר על תכולתו הסגולית הטמין בויטרינה, מאחורי החנוכיה.**

בערב פנה בהתרגשות לויטרינה, פתח את דלתות הזכוכית וחיפש את הבקבוקון היקר. להפתעתו הרבה, הוא לא מצא את הבקבוקון. הוא הזיז את כלי הכסף מכאן לשם, אולי בכל זאת ימצא את השמן היקר. הוא חיפש בכל מקום - אך לא מצא. אשתו שאלה אותו למבוקשו.

הוא סיפר, שאינו מוצא את הבקבוק ששם בויטרינה עם פקק אדום.

היא ענתה באדישות: "למה לא אמרת? ראיתי בקבוק מלא בנוזל עכור, כמו שמן מקולקל אחרי שבועיים בכיור הטיגון של פלאפל. חשבתי שהוא מקולקל ושפכתי אותו בכיור. למה?". **כל המאמצים היו לחינם!** באותו הרגע פניו האדימו, וכמעט סיפר, מה שקרה. אולם במחשבה שניה, הוא ידע, שאין לו על מי לכעוס. היא לא שפכה את השמן מתוך כוונה רעה.

אם הוא יספר לה את ההיסטוריה של השמן היקר, יהיה כאן הערב תשעה באב. לא לילה ראשון של חנוכה. בכוחות איתנים, שאינו יודע מהיכן שאב, ניגש להכין את הפתילות ואת השמן בבזיכים.

הוא שתק. הוא בעיקר פחד, שאם ידבר, המילים יפרצו ללא שליטה. הוא לא רצה חלילה לפגוע באשתו. "אני יוצא, אחזור להדלקת נרות", אמר ויצא מהבית בסערה. הוא הלך ברחובות העיר. סביבו אנשים מיהרו להשיג צורכי מצווה, והבל חם של סופגניות עלה מן החנויות. הוא הלך ולא ידע לאן, מבולבל ועצוב.

הוא נכנס לבית כנסת תימני קטן. "אף אחד לא מכיר אותי פה", ידע. הוא נשבר לרסיסים ובכה כמו ילד קטן: "למה, ריבונו של עולם? מה אתה רוצה ממני? מה כבר רציתי? רק בקבוק קטן של שמן זית. פך שמן טהור. אני רוצה סגולה לבנים. הבה לי בנים! המפתח של החיים בידך. רק אתה מסוגל להושיע. לא אלימלך. לא השמן. רק אתה".

הוא טמן את ראשו בין כפות ידיו והתפלל בשיברון לב, מתוך ידיעה ברורה - **היחיד שיכול להושיע אותם הוא הקדוש ברוך הוא. רק הוא לבדו ואין זולתו.**

כאשר הערב ירד הוא יצא מבית הכנסת הקטן עם כוחות מחודשים. הוא מיהר לביתו. בדרך הוא חשב לעצמו: "אומנם אדליק היום נרות עם שמן זית מן הסופרמרקט, אבל אין ספק שההדלקה הזאת תעלה לרצון!".

הוא הגיע לבית עם החלטה נחרצת. תפילות רותחות מלב דומע. הקפדה יתירה בהלכה, הידור מצווה ושיפור המידות. כל אלו יכולים רק להועיל. מעכשיו, את הזמן שהקדיש לעשיית הסגולות יקדיש לעשיית חסד. אין ספק שזה רצונו יתברך.

בעל המעשה מסיים ואומר: "**לסיפור יש סוף טוב. תוך פחות משנה נולדו לנו תאומים לאחר אותם ימי חנוכה. 'אלו ילדים עם אור של תפילות', אומרים לנו. אני מהנהן בראשי ומחייך. רק היושב בשמיים יודע, לְמָה אני מתכוון**".

לע"נ

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל
דוד בר חסיבה ז"ל
חווה בת יעקב צבי ע"ה
יצחק יצקן בן רחל ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמה ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
שמואל בן רבקה ז"ל
רפאל בן אסתר ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זיזי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה
דוד יצחק בן פרחה ז"ל
גורג'יה בת נעימה ע"ה

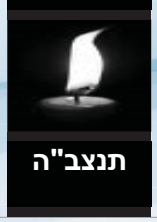

תנצב"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל
אביבה בת איירין ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
דב בן יצחק ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה
סלים בן פרחה ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל

הרב שבתי בן אסתריא אטון זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל
זהבה בת שושנה רייזל ע"ה
עמירם בן דבורה ז"ל
נעמי בת כתון ע"ה
מזל בת שמעון ע"ה
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
יעקב בן אסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה
לטיף בן פרחה ז"ל
דניאל רפאל בן חגית ז"ל
יהודה בן סעידה ז"ל
עפאת בת השמת ע"ה

ולד יחיא בן יוסף ז"ל
יצחק בן ברקו דב ז"ל
שרה בת נרקיס ע"ה
אביגדור בן ג'ולי ז"ל
ר' שאול בן סילביה זצ"ל
שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
אסתר בת גולה גאולה ע"ה
יוסף בר סעדה ז"ל
שלום בן אסתר ז"ל
מרים בת שרה ע"ה
אביבה לושי ע"ה
כל נשמות עם ישראל

לע"נ מורנו ורבנו הגאון ר' עובדיה יוסף בן ג'ורג'יה

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

בס"ד גיליון: 940
הדלקת הנר: 16:13 צאת השבת: 17:16 רבינו תם: 17:53 (לפי אפיק ת"א),
הפטרת השבוע: רוני ושמחי (זכריה ב), שבת מברכין.

אוצרות הפרשה

פרשת "וישב"

"והוא נער" [לז, ב]. שהיה עושה מעשה נערות (רש"י).

מעשה ביהודי מארה"ב, ששכר מלונית קטנה סמוך לפילדלפיה המהווה מוקד משיכה לתיירים מכל העולם. במשך כמה שנים הניב העסק הכנסה נאה, אלא שאז הגיעו ימי המשבר הכלכלי הגדול; חברות גדולות פשטו רגל, בנקים קרסו בזה אחר זה, ומאות אלפי עובדים פוטרו מעבודתם והפכו למובטלים. גם עסקים שהצליחו לשרוד סבלו מהשלכות המצב, ובפרט אלו העוסקים בתיירות ובדברים שאינם חיוניים. במלונית ירדה התפוסה בעשרות אחוזים, ומחודש לחודש קטנו ההכנסות.

יום אחד הגיע מועד התשלום החודשי של דמי השכירות, וליהודי לא היה כסף. הוא ביקש דחייה, אך בעל הבית היה קשוח ועקשן ולא הסכים להמתין אפילו יום אחד. היהודי הנואש הלך לבנק ושבר תכנית חיסכון שנועדה במקורה למימון נישואי ילדיו. אך גם בחודש הבא לא היו מספיק הכנסות, וכך גם בחודשים הבאים. האיש ניצל כבר את כל חסכונותיו, וסופו של המשבר לא נראה באופק. הילדים בבית שמעו את שיחות הטלפון המתחננות של אביהם וראו את הייאוש על פני ההורים. 'אם החודש אני לא אשלם לבעל הבית, הוא ישליך אותי מהמלונית', אמר לאשתו ערב אחד, 'ואז לא יהיה לנו לא מקור פרנסה ולא מקום מגורים. אני לא יודע מה לעשות'...

למחרת בבוקר יצא האיש אל חזית המלונית, ולהפתעתו הוא מוצא את בנו הקטן, בן ה-8, עומד מאחורי שולחן המוצב על הדשא, סמוך לכביש הראשי, ועליו כמה בקבוקי לימונדה. על שלט גדול עשוי מקרטון נכתב בגדול (בכתב יד ילדותי): 'עזרו לי להציל את משפחתי! בעל הבית מאיים לזרוק אותנו! קנו כוס לימונדה ביתית ב-2 דולר כדי שלא יפנו אותי מהבית'.

האב התרגש מהמעשה של בנו. הוא ליטף את ראשו כשדמעות בעיניו ואמר: 'לך לשחק עם החברים שלך. אני ואמא כבר נמצא פתרון'. אבל הבן הקטן החליט להמשיך במשימתו. הצלחתו לא היתה מסחררת. מתוך כל הנהגים הרבים שחלפו על פניו, רק שישה קנו ממנו כוס לימונדה, והפדיון היומי שלו עמד על 12 דולר. זה המון כסף לילד בן 8, אבל עדיין לא התקרב לסכום בן אלפי הדולרים שאביו היה צריך לגייס עד סוף החודש.

למחרת בבוקר שוב התייצב ליד השולחן ובקבוקי הלימונדה. הוא מכר שלוש כוסות בלבד, אבל אז עצר נהג, קנה ממנו כוס נוספת, והחל לשוחח איתו. הילד לא ידע זאת, אך הנהג היה עורך השבועון המפורסם והנפוץ ביותר באמריקה.

בסוף השבוע תמונתו של הילד עם שלט ה'הצלה' שלצידו, התפרסמו בשער השבועון. העורך פרסם כתבת-ענק על סיפורו הנוגע ללב של הילד המנסה להציל את ביתו. באותו סוף שבוע עצרו ליד דוכן הלימונדה שלו מאות נהגים חולפים ועוד רבים שהגיעו במיוחד מכל האזור. הילד נאלץ לגייס לעזרה את שני אחיו הגדולים ועוד חבר מהכיתה כדי לעמוד בלחץ הקונים. תוך שבועיים הוא הצליח למכור יותר מ-3000 כוסות לימונדה ולהרוויח 6000 דולר!!

הבעל ואשתו היו אחוזי התרגשות והשתאות מהנס שהתרחש לנגד עיניהם. הבן הקטן הצליח לגייס תוך זמן קצר את מחצית מהחובות הגדולים של האב. אבל זה עוד לא הסוף. גם בעל הבית של המלונית ראה את הכתבה אודות המעשה של הילד, ומשהו בליבו הקשוח זז. הוא התקשר ליהודי השוכר והודיע חגיגית כי החליט לתת לו הנחה בדמי השכירות ולהתגמש במועדי התשלום. 'תלחץ בשמי את ידו של בנך הצעיר', אמר בעל הבית, 'ותמסור לו שאני בטוח שהוא עוד יגיע רחוק'.

עד כאן סיפור המעשה הנפלא. ומה הלקח שנוכל להפיק ממנו? - ובכן, אנו מייחלים ומתפללים לגאולה בכל יום; אך כאן נשאלת השאלה: אם הדורות הקודמים שבהם היו ענקי-רוח, צדיקים וקדושים, ובכל זאת לא הצליחו להביא את המשיח - כיצד נזכה אנו, הקטנים דלי-הכח, בדור שהטומאה וכוח הרע שולטים בו, באיזו זכות תבוא הגאולה בתקופה כל כך ירודה?

את התשובה לכך נוכל ללמוד מהמעשה של הילד הקטן. דווקא משום שאנו כל כך קטנים ופחותי ערך, ודווקא משום שהניסיונות בדור הזה כה גדולים ועצומים - כל מעשה קטן וכל פעולה פעוטה, עושים רושם גדול בשמים ויש להם השפעה רבה. כאשר נתחזק ונשמר מדבר עבירה, למרות הפיתויים והניסיונות הקשים, יש לזה עוצמה אדירה בשמים, כמו מצוה נשגבת של צדיק מדורות קדומים, ובזכות זה נזכה שתבוא הגאולה.

ונאה לציין עוד את דברי קודשו של רבינו החפץ חיים זצ"ל: "לפנים בישראל, בעת שכל בנייך היו למודי ה', בתי המדרש היו מלאים מזן אל זן, בחדרים ובישיבות היו לומדים תורה עם ילדי ישראל לאלפים, היה הקב"ה מדקדק לקבל רק תורה הנלמדת לשמה, תפילה שבאה מתוך כוונת הלב, וכל מצוה ומצוה שנעשתה לכבוד הבורא. אולם, המצוות שהאדם עשה להתייהר ולהתפאר, והתורה שהיתה נלמדת שלא לשם שמים וכיוצא בזה, לא היו נכנסים אל הקודש פנימה, והיו טופחים לו על פניו. אולם כעת, בעוונותינו הרבים שלומדי התורה נתמעטו, ואף מספרם של ההולכים להתפלל תפילה בציבור מועט מאוד, ותורמי תרומות למחזיקים בתורת ה' - נער יכתבם; ממילא אין הקב"ה מדקדק כל כך בטיב הסחורה הנמכרת, ואף שאינה בכוונת הלב לגמרי, ואף אם הוא לא לומד לגמרי לשמה, בכל זאת יבוא על שכרו, כי הלא שעת חרום ורעב היא, ואפשר להשתכר עכשיו במועט יותר ממה שהרוויחו הראשונים בתורתם המרובה!".

והנה, כאשר סיפרנו את המעשה לפני מו"ר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, רבינו התפעל, וביקש להוסיף שתי הוספות, האחת מוסרית, והשנייה הלכתית: אמר מו"ר, שלקח נוסף שנוכל להפיק מהמעשה הוא - שגם אנו ילדיו הקטנים של השי"ת, רואים בצער כיצד יש כאלו המנסים להחריב את עולמו של האבא שלנו ברדיפה אחר תאוות, שקיעות בחומר ובחטא, בשפיכות דמים, בולמוס של עריות, אינטרנט ועיתונות מסואבת, רדיפה אחר ממון לא כשר וכו'. ממלאים את ביתו של אבינו בלכלוך ורפש; ומה אנו יכולים לעשות, כיצד נגרום נחת-רוח לאבא שלנו? - עם מעשה קטן אפשר להציל את העולם כולו ('עשה מצוה אחת, אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות'. קידושין מ':), וכשם שהילד הקטן עמד והתחנן הצילו את אבא שלי, גם אנו נעמוד ונזעק, בואו נעשה נחת רוח לאבינו שבשמים, ננסה לבנות את ביתו החרב; נפיץ ולו מעט יהדות ותורה, נשים אצבע - ומיד ישלח הקב"ה עזרו מקודש. "וברכך ה' אלוקיך בכל אשר תעשה" (דברים ט"ו, י"ח), ודרשו חז"ל (בספרי): וברכך ה' - יכול אפילו יהיה יושב ובטל? - תלמוד לומר בכל אשר תעשה. בשמים מחכים רק שנפתח פתח כחודו של מחט, ואז נזכה לשפע של סייעתא דשמייא.

ודבר נוסף, אמר מו"ר שליט"א: הבה ונדון במעשה גם מבחינת הלכתית - הנה נאמר בפרשת וישב (בראשית ל"ז, ג'-ד'): "וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו, ועשה לו כתנת פסים. ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו, וישנאו אותו". ואמרו חז"ל (שבת י':): "לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת (-צמר נקי וצח) שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו, נתקנאו בו אחיו (כדכתיב 'ויקנאו בו אחיו'), ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים".

לרפואת שמואל בן מונירה הי"ו, יצחק בן ליבה הי"ו, מרדכי בן שרה הי"ו, שלמה אחיה בן הלן הי"ו, מיכל אפרת חיה בת דיאנה הי"ו, יצחק בן טובה הי"ו.

ובכן, יש להסתפק: האם מותר לאב לשנות את הבן שהצליח לשקם את מצבו הכלכלי ולהציל את המשפחה כולה, (ולמשל לרכוש עבורו כשיתחתן דירה גדולה יותר מאשר שאר אחיו), שהרי בזכותו הגיע האב לעשירות, או שמא גם באופן זה קיימים דברי רבותינו שאין לשנות את הבן בין הבנים?

והשיב מו"ר שליט"א: נראה לפשוט זאת מדברי יעקב אבינו ליוסף בנו (בראשית מ"ח, כ"ב) "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך", ופירש רש"י: "לפי שאתה טורח להתעסק בקבורתי". נמצאנו למדים, שכאשר קיימת סיבה בולטת, ליתן יותר לבן מסויים, אין בכך חשש של יצירת קינאה מצד האחים, כי הם יבינו שהוא הועדף מחמת הסיבה המיוחדת ההיא.

וכך גם בשאלתנו - מאחר והבנים מבינים שאחיהם הקטן הציל את המשפחה, והעשירות של האב הגיעה הודות לתושייתו והסייעתא דשמייא לה זכה - אין בכך חשש של שינוי בנו בין הבנים... (ואף אם לבסוף יבואו לקנא בו, קנאתם היא שלא כדין, כי דומה הדבר לבן שזכה בממון, ואחיו שלא זכו מקנאים בו, שבודאי קנאתם שלא כדין, וגם כאן הודות לילד הקטן זכה האב להשתקם כלכלית, ולכן יש לו את הזכות לקבל מנה יתירה) (ופריו מתוק).

האור מול החושך

אנו נמצאים בעיצומם של ימי החנוכה, ימי האורה. "חושך, זו מלכות יוון" אמרו חז"ל ואנו מגרשים את החושך בנרות החנוכה. מהו חושך זה של מלכות יוון, ומה משמעות האור, לו נמשלו התורה והמצוות: "אורה" זו תורה, "כי נר מצוה ותורה אור"?

בגמרא סיפרו: כשחלה רבן יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לבקרו. אמרו לו: "רבנו, ברכנו!", אמר להם: "יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם!"

אמרו לו תלמידיו: "עד כאן, ותו לא?" והרי מורא שמים צריך להיות מוטל על האדם הרבה יותר ממורא בשר ודם!

אמר להם: "והלוואי שיהא כמורא בשר ודם! תדעו, שכשאדם עובר עברה, אומר: שלא יראני אדם!"...

ידוע הסיפור באפלטון, הפילוסוף היווני הגדול שרוממות המוסר הצרוף בגרונו, שלמות המידות וטוהר הרגשות. יום אחד מצאוהו תלמידיו בקלונו, במעשה תועבה שהטיף להוקיעו. לא התבלבל, ואמר: "כשאני עושה זאת, איני אפלטון"...

צדקיהו מלך יהודה ראה את נבוכדנצר מלך בבל תולש אברים מארנבת חיה ונוגס בהם, כשהם נוטפים דם. מה היתה תגובת נבוכדנצר? השביע את צדקיהו שלא יספר על כך! בעולם "הנאור" זה הפך לקו מנחה: היה חיה באוהליך, ואדם בצאתך. כשמרצה ידוע נתפס בקלונו, באורח חיים המנוגד בתכלית לכל מה שהטיף, אמר: "מה יש? האם מרצה לגיאומטריה חייב להיות משולש, ומרצה לביולוגיה צריך להיות חיידק?"... זהו: "החושך, זו מלכות יוון". בחושך, כשלא רואים, הם נוהגים בטבעיות... עליהם נאמר: "תשת חושך ויהי לילה, בו תרמוש כל חייתו יער", אלו רשעים שדומים לחיות שביער ופועלים בחסות החשכה. ביום הם מתורבתים ומהוקצעים. בלילה, בחושך, ברשות הפרט, מתגלה החייתיות בכיעורה! "הוי המעמיקים מה' להסתיר עצה, והיה במחשך מעשיהם, ויאמרו מי רואנו ומי יודענו. לא כאלה חלק יעקב! הרי כך פותח השולחן ערוך: "כשישים האדם אל לבו כי המלך גדול הקדוש ברוך הוא אשר מלאו כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר: "האם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו, נאום ה'!" – מיד יגיעו אליו היראה וההכנעה בפחד ה' יתברך, ובושתו ממנו תמיד!"

גם בחדרי חדרים נברך על המזון, נשמור על הכשרות, לא ניגע בדבר מוקצה. יהודים אנו, עשרים וארבע שעות ביממה!

מסופר, שהגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל, הי"ד, היה לומד שמונה עשרה שעות ביממה. לא ביטל רגע! נועל היה נעליים בלא שרוכים, כי חס על חצי הדקה לרכסם! אבל שלוש דקות ליום הקציב לעבור על כותרות העיתון! כדי להתעדכן בנעשה בעולם. וכיצד עשה זאת? לא בחדרו, לא בהחבא. פורש היה את העיתון על עמוד לימודו, קורא במהירות הבזק – ושב לתלמודו. שאלוהו: "מדוע בפרהסיה, לעין כל?"

וענה נחרצות: "כדי להראות, שאם מותר – מותר לעין כל, ואם אסור – אסור גם בחדרי חדרים!" זהו האור שאנו מציבים מול החושך של יוון! אין אצלנו מעשים במחשך! זה אחד מלקחי החנוכה: גירוש החושך, העלאת האור! (מעיין השבוע).

"המנורה – רמזה לחכמה, ואורה – רמזה לתורה"!

בבית המקדש דלקה מנורה בת שבעה קנים, זו שעל הדלקתה נצטווינו בתחילת הפרשה. המנורה רמזה לחכמה ואורה רמזה לתורה: "כי נר מצוה, ותורה אור". וכן אמרו חז"ל: "הרואה שמן זית בחלום, יצפה למאור תורה". אור המנורה רמז לתורה, ושבעת קניה- לשבע החכמות. לומר לך, שהתורה הקדושה כוללת את כל החכמות, התרבות והמדע שבעולם, והם מתאחדים בה למיקשה אחת. אין לנו צורך לרעות בשדים זרים ולאמץ את חכמתם. הכל נמצא אצלינו, בתורה הקדושה! מרן ה"חזון איש" זצ"ל יעץ והדריך מנתחים מומחים- מתוך בקיאותו והעמקתו בהילכות "טריפות". יעץ והדריך אגרונומים וחקלאים- מתוך בקיאותו בהילכות "כלאיים". הלא אין שטח ומגזר, שתורה אינה מתייחסת אליו!

מילא, הם- הגויים- מעריצים את ה"תרבות" שלהם (וידוע כמה מושחתים היו רבים מסופריהם הדגולים והמלחינים הגדולים, עד התבהמות וסיאוב!) אבל לנו- הרי יש את התרבות שלנו!

למגיד מדובנא זצ"ל, בספרו "אוהל יעקב", היה משל נאה ומאלף: מעשה בשני נערים שחזרו מבית הספר. האחד בן עשירים, לבוש בגדים נאים. בבוקר אכל ארוחה משביעה, בהפסקה אכל מעדנים, ועכשיו ציפתה לו בביתו סעודה דשינה. השני היה בן עניים לבוש קרעים. בבוקר לא אכל מאומה, גם לא בהפסקה, ועכשיו חיכה לו לחם צר. בדרכם עברו ליד קונדיטוריה, והריח הכבד והמתקתק סיחרר את ראשו של הנער הרעב. הציץ חבירו פנימה ואמר לו: "בוא ניכנס, נסתכל בעוגות". נכנסו, והעוגות קרצו: עוגות קרם, עוגות קקאו, צימוקים ושקדים. מבלי שידעו כיצד הושיטו יד חומדת... ולפתע אחזה בצווארם יד ברזל: האופה לכד אותם בשעת מעשה! "הנה, תפשתיכם, גנבים קטנים! לא תמלטו עוד מידי! היכן אתם לומדים?". בקול רוטט ענו לו, והוא גרר אותם ברחובות העיר. אוי לאותה בושה! המורה היה עוד במקום, והאופה הפקיד בידו את שני הסוררים.

הביט המורה בתלמיד העני, ותבע הסבר. הלה פרץ בבכי סוער: "טעיתי, עוויתי, לא עמדתי בפיתוי! לא אעשה זאת עוד, לעולם! אני מבטיח, באמת!". ניכרים דברי אמת, והמורה אמר: "אני מאמין לך. ומקווה, שלמדת את הלקח!". התלמיד פנה והלך, והמורה נפנה אל התלמיד העשיר. הוא עמד רגוע. ציפה להבטיח את הבטחתו וללכת. אך לפתע. בלא אומר ודברים, ספג סטירת לחי מצלצלת! "מה זאת, קרא בהתמרמרות. "מדוע האפליה? הרי היינו יחד, נכנסנו לשם יחד, יחדיו שלחנו ידי! למה הוא שולח בלי פגע, ואני סופג סטירה?". "אומר לך", ענה המורה. "כשילד קטן ניצב ליד מדף עוגות מגרה, הפיתוי הוא גדול והילד קטן. זה לא מצריך גניבה, בשום אופן לא. אבל יש בכך כדי ללמד זכות, ולפטור את העניין באזהרה חמורה. לא על כך ניתנה הסטירה. "אבל כאשר עברתם על פני הקונדיטוריה וחברך המורעב הסתחרר ונכנס – אין לדון אותו על כך. שהרי רצה רק להריח את ריח המאפה, לזון בו את עיניו. אין לו בבית עוגה, אף לא עוגייה. ולאחר מכן קרה מה שקרה. אבל אתה, שיש לך בבית מכל טוב - מדוע נכנסת לשם? מה חיפשת שם? מדוע נכנסת למאורת הניסיון?.. על כך בא העונש, משום כך הכיתיך!"

והנמשל: הגויים, אם יקראו בעיתוניהם ויעיינו בספריהם, הרי אין להם תרבות אחרת. ואז, אם נשמתם תורעל בגלל הזוהמה שבעיתונות, ובגלל הכפירה שבספרים- מה לעשות, הם עלו על מוקש, מתו בהכשת הנחש. אבל יהודי משלנו שיקרא עיתונות חילונית ויחשוף עצמו לפתע לתמונת תועבה, למאמר כפירה, ללעג לכל קדשי ישראל- לא יוכל להתנצל ולומר: "נכשלתי, לא ידעתי שזה כתוב שם". כי ישאלוהו: "מדוע נכנסת לשם, הרי יש לנו את הספרות שלנו! את ילקוט מעם לועז, את אגדות חז"ל, את תולדותיהם של צדיקים. אז מה יש לנו לחפש שם?!"... (מעיין השבוע).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ **מרת מונירה חזני בת כורשיד** ז"ל, לע"נ **מרת פארי בת מונירה** ז"ל, לע"נ **ר' עזיזולה בן שרה** ז"ל, לע"נ **מרת מנסורה בת כשוור** ז"ל, לע"נ **שמעון שי בן שולמית** ז"ל, לע"נ **אליהו בן שלום** ז"ל, לע"נ **אור בת יפה** ז"ל, לע"נ **ניסן בן נונה** ז"ל, לע"נ **מוריס מורטזה בן שרה** ז"ל, לע"נ **זינט בת מרים** ז"ל, לע"נ **יהודה בן מרים** ז"ל, לע"נ **סעיד דוד בן מהין** ז"ל, לע"נ **אליהו בן כשוור** ז"ל, לע"נ **דוד בן מרים** ז"ל, לע"נ **משה בן מורשיד** ז"ל, לע"נ **לידיה בת רחל** ז"ל, לע"נ **אברהם בן סולטנה** ז"ל, לע"נ **יונה בן אסתר** ז"ל, לע"נ **חיים בן לונה** ז"ל, לע"נ **תמר בת רחל** ז"ל, לע"נ **רעיה (רחל) בת מיכל** ז"ל, ולע"נ **כל נפטרי עם ישראל.**

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
חזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: **יצחק בן אהרן**
כל הזכויות שמורות **למכון אהבת אמת**
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת חזולת
ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02–5671812 פקס: 077–7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כו כסלו תשפא: הדלקת נרות: ירושלים 4:00 תל-אביב: 4:14 חיפה 4:04 **מוצאי שבת:** ירושלים: 5:16 תל-אביב: 5:17 חיפה: 5:15 **ר"ת: 5:52**

פרשת וישב

מופץ השבוע - **גליון כפול "בריאות ורפואה" – 123**

מדה כנגד מדה

כפי המדה שאדם נוהג עם הבריות, כך נוהגים עמו מן השמים !

נלמד מהפסוק: "ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם: (פרק לז–ב)

ופירש רש"י: כל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה היה מגיד לאביו, שהיו אוכלין אבר מן החי ומזלזלין בבני השפחות לקרותן עבדים וחשודים על העריות. ובשלשתן לקה [מדה כנגד מדה]. על אבר מן החי – "וישחטו שעיר עיזים"... ועל דיבה שקורין לאחיהם עבדים – לעבד נמכר יוסף. ועל העריות שסיפר עליהם – ותשא אשת אדוניו" וגו'.

כתב המאירי (בבא בתרא י:): "ראוי לאדם להתבונן תמיד ולפשפש במעשיו. כל שכן כשמגיע איזה עונש לידו, שראוי לו לפשפש על איזה עון בא אותו עונש לידו, ולא שיחשוד משפטי ה' להיותם נגזרים על צד בלתי ישר, או שיקשה עורף על העונש עד שיחשוב שהוא מקרה, אבל יחשוב שכל מה שהגיעו הוא מן הדין".

מוסיף המאירי: "ולפי העונש יפשפש על העבירה שבידו, שהעונש הבא הינו על הצד מה שהוא ראוי לו לפי העבירה, כמו שאמרו חז"ל (כתובות ל.) אעפ"י שארבע מיתות בטלו, דין ארבע מיתות לא בטלו. ואפילו ניצל מן העונש הואיל ובא עליו לנסיון, אל יתרשל בכך, כי לא בחינם הביאוהו לידי כך". עכ"ל.

עפ"י דברי המאירי נוכל להבין את שאמרו חז"ל (ב"ב קטז:) "כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים". ונשאלת השאלה: מדוע לא אמרו שילך ל"צדיק" שיתפלל עליו אלא רק אצל "חכם"? [אף שלגבי מעלת התפילה מוזכר בדרך כלל "צדיק", כמו: תפלתן של צדיקים מהפכת מדת הדין לרחמים (סוכה יד.) או: "הקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים" (יבמות סד.) ועוד כיו"ב].

אלא התשובה: משום שיש לו לחכם חכמה מיוחדת, מתוך ידעת והבנת התורה, לקשר ולזהות לפי סוג החולי, איזה פרט בתורה לא קיים החולה שעל זה נענש מדה כנגד מדה, וממילא יוכל גם להודיעו מה עליו לתקן. שהרי כידוע, לא מספיק רק תפלה של צדיק על החולה, אלא צריך גם החולה עצמו לשוב ולתקן את החטא שעליו הגיעו העונש. נמצא שעל החכם, בנוסף לתפלה, להדריכו בכיוון זה. לכן "ילך אצל חכם" בדוקא.

לדעת החפץ חיים, מצינו הנהגת מדה כנגד מדה גם אצל משה רבינו: מכיון שמשה הציל את ציפורה מיד הרועים, ככתוב "ויקם משה ויושיען" (שמות ב-יז), לפיכך שילמה לו ציפורה מדה כנגד מדה, כאשר רצה המלאך להרוג את משה, נאמר "ותקח צפורה צור ותכרות את ערלת בנה", ובזה הצילה חיי משה. "נראה מזה" - מפטיר הח"ח - "כי כל הטוב שאדם עושה לחברו משתלם לו בסוף, כדאיתא בסנהדרין צט: על הכתוב (משלי טז) "נפש עמל עמילה לו, הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר".

וכך מצינו גם אצל המילדות, מדה כנגד מדה, כי בעבור שסיכנו עצמם להחיות ילדי ישראל וגם להספיקם מים ומזון, לכן זכו שיצאו מהן משה ואהרן שבזכותם הכריעו את ישראל לחיים [כמו במעשה העגל - ע"י משה. ובעצירת המגיפה - ע"י אהרן] וגם בזכותם סיפק ה' מים ומזון לכל ישראל...

הכסף שלקח ניטל ממנו...

לפני בית דינו של הגאון **רבי שלמה שמשון קרליץ** זצ"ל, הגיעה אשה שביקשה להתגרש מבעלה. ואולם הבעל תבע מהאשה עבור נתינת הגט סך חמש עשרה אלף לירות, סכום עתק בימים ההם. רבי שלמה שהיה אב בית הדין סבור היה שהסכום הזה לא מוצדק ושלא כדין דורש הבעל, אבל בכ"ז הצליח הבעל להוציא מהאשה את הסכום.

והנה לאחר זמן, עמד הבעל המגרש, לשאת לו אשה אחרת גרושה בעלת תשובה. בדרך לא דרך נתגלגל לידי רבי שלמה קרליץ לטפל בנישואין אלו. כאשר בירר אודות כשרות הגט שקיבלה אותה בעלת תשובה מבעלה הראשון, הגיע למסקנה שהאשה הזו צריכה לקבל גט אחר מבעלה הראשון, ובלעדיו אינו יכול להתיר את נישואיה לשני.

פנה אותו האיש שביקש לשאתה, אל **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל, בסוברו כי שמא ממנו תקבל האשה היתר נישואין מבלי שתזקק לגט שני. אך לאכזבתו קבע הרב אלישיב ברורות: "כל זמן שרבי שלמה לא יתיר, גם אני לא אתיר"!

בלית ברירה, פנה היהודי לבקש מבעלה הראשון שיתן לה גט נוסף. אך הלה סירב בכל תוקף, עד שהבעל המדובר נאלץ לשלשל לכיסו של הבעל הראשון סך של חמש עשרה אלף לירות! תמורת הגט המבוקש. רק אז, נאות הלה ליתן לאשה גט שני.

הפטיר רבי שלמה על המקרה: "הכסף שנטל הבעל המגרש מאשתו הראשונה שלא כדין, ניטל ממנו בחזרה מדה כנגד מדה."

עמודי שש

ככלות השבעה, מוקדש עלון השבוע פרשת וישב, לעילוי נשמת
מורנו הגאון העדיק רבי אהרן דוד בן הגה"ע רבי מאיר חדש זצ"ל
משגיח דישיבת מיר – ירושלים עיה"ק
ת.נ.צ.ב.ה.

מעלה נשגבה להודות על האמת בפני הזולת אף אם מתבזה על ידי כן!

נלמד מהפסוק: "ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני" (פרק לה–כו)

ואמרו חז"ל יהודה הודה ולא בוש, מה היה סופו? נחל חיי העולם הבא (סוטה ז:). כיוצא בזה אמרו חז"ל על הפסוק "יהודה אתה יודוך אחיך" – מקרא זה לא אמרו אלא כנגד צדיקים שכובשים את יצרם ומודים במעשיהם, שכל המודה במעשיו זוכה לחיי העולם הבא (מד"ר). עוד אמרו חז"ל: יוסף שקידש שם שמים בסתר זכה והוסיפו לו אות אחת משמו של הקב"ה, שנאמר (תהלים סא) "עדות ביהוסף שמו" יהודה שקידש שם שמים בפרהסיא זכה ונקרא כולו על שמו של הקב"ה (סוטה י:)

הגאון רבי רפאל כץ מהמבורג זצ"ל כתב דברים מאלפים בגודל מעלת מודה על האמת וכך כתב (בספרו **מרפא לשון**): "וכמה יש לאדם להתעורר ולקחת מוסר להודות על האמת, ואם טעה לא יבוש לומר שטעה, ועל ידי כן יזכה לתורה, כאמרת חז"ל (גיטין מג.) אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם וכפירוש רש"י שם. ואם ח"ו, מחמת בושה יחזיק בטעות ולא יודה על האמת, תצא תקלה ומכשול על ידו ויהיה הקולר תלוי בצווארו".

עוד כותב ה"מרפא לשון": "וישם על לבו מאמר רב עמרם חסידא: "מוטב דתכסיפו בי עמרם בעלמא הדין ולא תכספו מני בעלמא דאתי"... [=מוטב שתתביישו בי בעוה"ז ולא בעוה"ב] וכמה יחרד האיש בזוכרו שהחסיד הזה לא חס על כבודו ונתבייש ברבים מספק שמא לא יוכל לכפות את יצרו. מה יעשו איזובי הקיר כמונו שלא לחוס על כבוד המדומה בעולם העובר ולחוס על כבוד שמים. כי כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו. וישים אל לבו הלא נבראתי לכבוד המקום ברוך הוא ואיך אחוס על כבודי שיתמעט כבוד שמים ח"ו על ידי, הלא לא באתי לעולם אלא לכבודו ברוך הוא".

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה אומר (הובא **בשיחות מוסר** - מאמר מז) כי הזוכה להודות בטעותו, זוכה ע"י כך למדריגה רמה ונפלאה! כמו שמצינו אצל עכן שמעל בחרם ועבר על כל התורה כולה (סנהדרין מד.). ואולם בשעה שאמר לו יהושע "תן לו תודה" (יהושע ז-יט), מיד הודה עכן, ובמעמד זה זכה לתקן את תפלת "על כן נקוה" (ר"ת עכן) שענינה הוא הציפיה למלכות ש-ד-י על כל העולם, ולא ביקש בתפלתו עבור עצמו מאומה, כי אם אך ורק כבוד שמים, והיא מדרגה עליונה מאוד, ולכל זאת הוא זכה ע"י ההודאה בטעותו ובחטאו.

מטעם זה אמרו חז"ל (ברכות יב:) "כל העושה עבירה ומתבייש בה מוחלין לו על כל ענוונותיו", שמכיון שהתגבר והודה בטעותו עד שהוא מתבייש על שהייתה בידו טעות, הרי נתרומם למדריגה כה גבוהה עד שמוחלין לו על כל עוונותיו.

הגה"צ רבי ירוחם לייבוביץ זצ"ל תמה על מה ששנינו (באבות פ"ה מ"ז) שאחד משבעה דרכים שבחכם הוא "מודה על האמת". ומשמע שמצד החכמה לבדה יכול להודות. היתכן? והרי כדי להודות על האמת ולומר טעיתי צריך גבורה רבה לשבור יצרים ומדות, ואיך אפשר לעשות כן בחכמה לבדה?!

ולכאורה התרוץ פשוט: הרי שנינו "איזהו חכם הלומד מכל אדם". ואם זו ממדת החכמה, הרי לא יתכן שילמד מכל אדם אם לא מסוגל להודות ולומר טעיתי...

"טעות הם בידי..."

בנסיעתו של הגאון **רבי יהושע מקוטנא** זצ"ל (בעל ישועות מלכו) לארץ ישראל בשנת תרמ"ו הגיע לעיר אודיסה כדי להפליג משם באוניה לארץ ישראל. והנה באה לפניו שאלת עגונה. המדובר היה על אשה שיש לה זיקה לחובת חליצה, והמשכילים שבקהילת אודיסה הציעו לפניו את השאלה באור לא נכון בניגוד לדעת הרבנים.

מכיון שרבי יהושע מקוטנא לא ידע מרמאותם של המשכילים בצורת הצגת השאלה, פסק הגאון על שאלה זו להתר. הדבר עורר רעש גדול וסערה רבתי בין יהודי רוסיה, וכאשר חזר לארץ ישראל ועבר דרך אודיסה, התייצבו לפניו רבני העיר והעירו לו כי המשכילים הכניסו אותו לכלל טעות בענין זה...

כאשר שמע זאת הגאון מקוטנא, לא היסס אף לרגע קט. הוא זירז צעדיו לבית הכנסת המקומי בשעה שהיה מלא במתפללים, עלה על הבימה והכריז בקול ברור וחד: "רבותי! דברים שאמרתי לפניכם להורות להתר בשאלת העגונה, טעות הם בידי"!

מגדולי התורה והחסידות

הודה ולא בוש...

הגאון רבי גדליה רבינוביץ זצ"ל הגיע לשאול את **החזון איש** על ספק שכתב בספרו (ספר חזון איש על מסכת זבחים), וטען כי ספק זה נמצא כבר בגמרא... סבר החזו"א בתחילה כי הספק של הגמרא שונה מזה של ספרו. אך רבי גדליה התווכח עם החזו"א במשך כשעתיים בריתחא גדולה על ענין זה.

לבסוף אמר לו החזו"א: "רבי גדליה אתם צודקים. מודה אני על האמת, זה באמת הספק של הגמרא"... והפטיר מיד והוסיף: "אבל ברוך השם, שהגמרא נשארה ב"תיקו" וגם אני נשארתי ב"צריך עיון"!

[ואגב: בהקשר לזה הוסיפו לספר, שבהלווייתו של רבי גדליה שמעו מפיו של **הגרי"י קנייבסקי – הסטייפלער** זצ"ל שאמר לפלוני שפעם היה רבי גדליה אצל החזו"א, וכשיצא מביתו אמר החזו"א לסטייפלער על רבי גדליה: "הוא ירה עלי בתותחים!"...]

מעשה איש

"חוזרני בי..."

סיפר הרה"ג **רבי ישעיהו לוינשטיין** שליט"א: במסגרת אחת מנסיעותיו של **הגראי"ל שטיינמן** זצ"ל לאמריקה, היינו אמורים לשהות במונסי באחת משבתות חודש אייר.

התקשרתי לגביר אחד מתומכי עולם התורה והודעתי לו שהרב שטיינמן מגיע למונסי לשבת, והוא יוכל להכנס אליו לתפלת מנחה בערב שבת ולקבל את ברכתו. הגביר ענה לי שהשבת הוא לא יהיה במונסי, אבל הוא מבקש שאדאג לכל הפחות שיכניסו את בנו לקבל את ברכת הרב שטיינמן.

לאחר שהנער קיבל את ברכתו, ביקש לשאול שאלה בלימוד. האזין הרב שטיינמן לשאלתו של הנער בפרק "השואל" וענה לו תשובה.

חלפו מספר חודשים. והנה בתקופת הימים הנוראים הגיע אותו גביר עם משפחתו לארץ, ובמוצאי יום כיפור ביקש להכנס לביתו של הרב שטיינמן לפני תחילת השיעור.

כשנכנס הגביר והציג את ילדיו, פנה הרב שטיינמן לאותו בן שהיה אצלו בביקרו במונסי, ושאלו: "האם אתה היית אצלי כשהייתי במונסי ושאלת אותי בפרק השואל"?

משהשיב הנער בחיוב, אמר לו הרב שטיינמן: "לאחר שעיינתי בדבר נראה לי שהתשובה שעניתי לך אינה נכונה, התשובה הנכונה היא..."

ופעם אמר הרב שטיינמן לתלמיד: "בדרך כלל, כאשר אדם אינו חפץ להודות בטעותו, הוא מחפש עיצות איך לעמוד על דעתו, ואז הוא נופל בטעות גדולה יותר... אך מה נעשה שקשה מאוד לומר טעיתי"...

רבי אהרן לייב

שלא להלבין פני חברו !

נלמד מהפסוק: "היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר" (פרק לח–כה)

ופירש רש"י: לא רצתה להלבין פניו לומר ממך אני מעוברת, אלא לאיש אשר אלה לו. אמרה: אם יודה מעצמו יודה, ואם לאו, ישרפוני ואל אלבין פניו. מכאן אמרו (סוטה י:. ב"מ נט.) נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים".

הקשה הגרי"ש אלישיב זצ"ל בשיעורו ("**הערות**" ב"מ נט.): הרי אמרו חז"ל בגמרא (ברכות יט:) שמי שרואה את חברו לבוש בבגדים שיש בהם כלאים, מצוה לפשוט ממנו את בגדיו ואפילו בשוק. במקרה זה אין ספק שאותו אדם שפושטים בגדיו ממנו, יתבייש ביותר, ואעפי"כ מצוה לעשות זאת.

הרי מוכח מכאן שמותר להלבין פני חברו כדי להפרישו מאיסור. וא"כ קשה, מדוע הייתה תמר מוכנה ליפול לכבשן האש ולא להלבין פני יהודה, ואשר ממנה לומדים כך לדורות. והרי גם שם היה עליה להלבין פני יהודה כדי להפרישו מאיסור רציחה שלה ושל עובריה, שהרי אף בן נח מוזהר על העוברין?!

ותירץ חתנו של הגרי"ש, הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א (בספרו **חשוקי חמד** - ברכות) שיתכן כי ישנו הבדל בין בושה רוחנית לבין בושת הגוף, שהרי רואים אנו במציאות שישנם אנשים המוכנים לאבד עצמם לדעת רח"ל, כאשר נתפסים הם בקלקלתם. לפיכך הפושט בגדי שעטנז בשוק, אף כי הבושה אמנם גדולה, אבל אינה אלא בושת הגוף. לעומת זאת כבוד גדול ינחל ירא-שמים המקיים הלכה זו שפושט בגדי שטענז אשר לו ואפילו בשוק.

ואולם אם יהודה היה נתפס בקלקלתו ע"י אמירתה של תמר, הייתה זו בושה רוחנית שהיא קשה מנשוא. ועל זה נאמר "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים".

ידוע מה שמספרים חז"ל (בגמרא כתבות סז:) על מר עוקבא ואשתו שלא רצו לבייש עני שיראה שהם נותנים לו צדקה ועל כן ברחו מפניו ונכנסו לתוך תנור כדי להסתתר מהעני, וניכוו רגליו של מר עוקבא מחום התנור.

ושואלת הגמרא: מדוע הוצרכו לסכן עצמם עד כדי כך ולהכנס בתנור האש? ומתרצת הגמרא משום האימרה: "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים" כפי שנלמד דבר זה מתמר שהייתה מוכנה להשרף היא ועובריה ובלבד שלא לבייש את יהודה ברבים.

והקשה על כך **הריטב"א (בשיטמ"ק):** הרי לא דומה כלל המקרה שהיה אצל תמר למעשה שאירע עם מר עוקבא, שהרי אצל תמר מדובר במלבין פני חברו ברבים, ומזה למדו חז"ל שעדיף להפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין. אך אצל מר עוקבא לא היה הלבנה ברבים שהרי מלבדו ומלבד אשתו, לא היה כל אדם [וכפי שביאר **המאירי**, שלכן נקראת נתינתו של מר עוקבא "מתן בסתר", אף שאשתו הייתה עמו, משום שאשתו כגופו], ומדוע מסרו עצמם לשריפה?!

ותירץ הריטב"א: "מכל מקום למדנו ממנו כי הלבנת פנים דבר קשה מאוד". וביאור דבריו, שבאמת לא היתה סכנת שריפה בתנור אלא רק יסורי כוויות, ומן הדין גם זה לא היו צריכים לעשות כי לא היה ברבים, ואם בכ"ז עשו לפנים משורת הדין, מוכח מזה עד כמה קשה הלבנת פנים.

מביישים עצמם כדי לשמור כבוד חברם...

פעם נזדמן **הרב מליסא – הגאון רבי יעקב לוברבוים** זצ"ל (בעל נתיבות המשפט) לעיר ניקלשבורג, שם כיהן כרב בעת ההיא הגאון **רבי מרדכי בנעט** זצ"ל. כיבד הרב את האורח הדגול לשאת דרשה בבית הכנסת הגדול. גם המרא דאתרא רבי מרדכי בנעט נוכח בדרשתו.

והנה באמצע הדרשה שאל רבי מרדכי בנעט את האורח הדורש שאלה מהירושלמי המפריך את דבריו. שמע האורח את השאלה ולא השיב אלא קיצר בדרשתו. סיים וירד והיה נראה לכל, שהאורח הקפיד על שביישוהו ברבים. כשראה זאת רבי מרדכי בנעט, נצטער צער גדול מאוד על שבשאלתו גרם ביוש לאורח, הרב מליסא, מיד ניגש אליו והרבה מאוד לפייסו. אך הרב מליסא אמר שאין בלבו עליו כלום.

ואולם עדיין לא נתקררה דעתו של רבי מרדכי, וכאשר יצא הרב מליסא לדרכו, דאג רבי מרדכי שכל בני העיר ילוווהו בכבוד גדול ושוב התחנן לפניו שימחול לו.

כשראה האורח עד כמה מצטער רבי מרדכי בנעט, קראו לצד ולחש לו: "אגיד לכם את האמת. השאלה ששאלתם לי מהירושלמי, זהו רק לפי ההוא-אמינא שם, אבל למסקנא הוא כדברי... ומה שלא השבתי על השאלה שלכם, והיה נראה כאילו הקפדתי על עלבוני, זה היה רק כדי לשמור על כבוד רב העיר שלא ינוצח ברבים ויתבייש...

כשמוע רבי מרדכי בנעט את דבריו, ציוה לאסוף שוב את כל בני העיר לדרשה בבית הכנסת וגילה כלפי עם ועדה את האמת כי לא הרב מליסא טעה אלא הוא זה שטעה... רואים מכאן עד היכן מגיעה גדלותם של גדולי ישראל לבייש עצמם ובלבד שישמר כבוד חברם.

"ויוסף אברהם"

הפחד הנורא מהלבנת פנים...

הגאון רבי יוסף רוזין זצ"ל (בעל עדות ביהוסף) הזדמן עם חתנו הגאון **רבי יצחק יעקב מלידה** (בעל העדות ליעקב) לעיר פוניבז'. הם נכנסו לבקר את המרא דאתרא - הגאון **רבי משה יצחק סגל** זצ"ל.

השמועה על האורחים החשובים נפוצה בכל העיר. ואז החלו להאסף בביתו של המרא דאתרא טובי העיר, חכמי התורה ולומדיה. והחלו לשוחח ולדון בסגיות חמורות שבש"ס, זה מותיב וזה מפרק.

והנה הקשה רבי יוסף רוזין קושיה חמורה וקשה כברזל. ניסה המרא דאתרא רבי משה יצחק ליישב ולתרץ את הקושיה. אך רבי יוסף דחה את התרוץ. ניסה שוב לתרץ באופן אחר, אך רבי יוסף סתר שוב את תרוצו והקושיה נותרה במקומה.

כאשר נסתיים הביקור ופנו חכמי התורה ללכת כל אחד למקומו. פנה רבי יצחק יעקב לחותנו רבי יוסף ואמר: מה עשה כבוד תורתו? הוא הקשה על תרוציו של המרא דאתרא במעמד חכמי התורה ולמדני העיר ופרך את תרוציו והכל ראו זאת?!

תפס לפתע רבי יוסף את אשר אירע וזעק כשהוא נחרד עד מאוד: "אויה לי! הרי הלבנתי את פניו של המרא דאתרא ברבים..." ותוך כדי דיבור התמוטט רבי יוסף והתעלף...

מדו"ד

"שלא לגרום בושה ח"ו"...

פעם ביקשו מהגאון **רבי יחזקאל אברמסקי** זצ"ל לומר שיעור בכולל שבאחד מערי השדה. הגיע הגאון, אמר את השיעור, ולאחר מכן אמר לאברכי הכולל את הדברים הבאים:

"דעו לכם שלא בשביל לומר לכם חידושי תורה הטרחתי עצמי בזיקנותי המופלגת לבוא לפניכם. אלא בשביל לבקש מכם דבר אחד: אל תכנסו לרב של הישוב הזה לדבר איתו בלימוד. הוא מורה הוראה מומחה בתחום שלו, אבל לא הסכין לדרך הלימוד שקיבלתם אתם בישיבות. אם תכנסו אליו לדבר איתו בסגנון שלכם, עלולים אתם ח"ו לגרום לו בושה וחלישות הדעת וזה אסור לעשות לכל יהודי, וק"ו לרב שהוא נושא דגל התורה בישוב זה והרבה חייבים בכבודו!

דברים אלו חשוב בעיני לומר לכם יותר מהחידושי תורה שאמרתי לפניכם! ולשם כך טרחתי ובאתי אליכם!"

פניני רבינו יחזקאל

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

נס להתנוסס!

זה קרה כשהייתי בתיכון, בכיתה י"א. יצאנו למחנה-חורף. היום הראשון מוקדש כולו לטיול ארוך ומהנה, רק בערב מגיעים לבית הארחה. שם מתארגנים בחדרים, אוכלים ארוחת ערב, וממשיכים בתוכניות אל תוך הלילה.

היינו חמש חברות טובות - "קבוצה" - ובמהלך הטיול היינו כל הזמן ביחד. חמשתנו בעלות מרץ עם רעיונות מגוונים. זה כלל גם קצת שטויות, אבל העיקר שכולנו נהנינו ולא הזקנו לאף אחד.

לפחות כך חשבנו...

אבל היה משהו קטן, ואולי גדול, שפגם בהנאה. היינו קבוצה מגובשת, והנה מגיעה בת חדשה שהחליטה שגם היא שייכת לקבוצה שלנו. האמת שלא היו לה כל כך חברות, אז היא החליטה לבד שהיא החברה שלנו וזהו. היא הצטרפה אלינו במשך כל הטיול, "נדחפה" בתמונות ועוד, בצורה שעצבנה אותנו.

במבט לאחור עצוב לכתוב את המילים כפי שהן נכתבות, אך בשעת-מעשה, עם כל ההתלהבות של המחנה והטיול חשבנו רק על דבר אחד: ליהנות, והיא, איך לומר, פגמה לנו את ההנאה. "כי מי קרא לה בכלל?" וכדומה, מחשבות שבמבט לאחור מצטערים עליהן. אך בשעת מעשה, ההתלהבות עשויה לעוור את העיניים.

במהלך יום הטיול היינו עסוקות באיך לנער אותה מעלינו, איך להתחמק וכו'

אבל בערב הסתבר שזו הייתה רק ההקדמה...

* * *

כאשר הגענו לבית הארחה, היינו צריכות להתארגן בחדרים. החלוקה הייתה עצמאית, כל כמה בנות לקחו חדר וזהו. מכיוון שידענו את הצפוי לנו עם החברה הבלתי-קרואה, שוחחנו איך וכיצד לפתור את הבעיה.

ידענו שהבת ש"נדבקה" אלינו במהלך כל היום, בוודאי תרצה גם להצטרף לחדר שלנו. היה ברור שאם נסרב לכך היא מאוד תיפגע. הבנו שאנו עומדות בפני הכרעה. במשך הטיול עוד ניסינו לחמוק ממנה בצורה כזו או אחרת, אבל הפעם זה חייב להיות מוכרע לכאן או לכאן - אין דרך אמצע. או שהיא מצטרפת לחדר שלנו, היא מרוצה - ואנחנו פחות... או שהיא לא מצטרפת, אבל המחיר יהיה פגיעה בה.

ואז זה קרה...

* * *

פתאום תפסתי את עצמי ואמרתי: בוא נקבל אותה לחדר בשמחה! בוא נראה לה שהיא רצויה! בוא לא נחכה שהיא תבקש ותתחנן ותידחף! בוא ניגש אליה מיוזמתנו ונזמין אותה להצטרף! בוא ניתן לא את ההרגשה הכי טובה! ו... וכל אחת מאיתנו תבקש ברגע זה מהקדוש ברוך הוא בקשה שלבטח תיענה!!! זה לא קל לנו, אבל בוא נתפוס את ההזדמנות!

באותה שנייה חל המהפך בלב כולן.

מאז ועד לסיום המחנה, היא לא צורפה רק לחדר שלנו - אלא לקבוצה שלנו. דאגנו במשך כל הזמן שתחוש רצויה, שווה בין שווים, ושתיהנה מאירועי המחנה בדיוק כמונו.

* * *

התוצאות הטובות לא איחרו לבוא:

אני ביקשתי שזה יהי' לישועת אחי שהיה זקוק לשידוך. כבר בדרך הביתה מהמחנה, שוחחתי עם אחי והוא עדכן אותי על הצעת שידוך חדשה שהגיעה אליו.

בתוך שבועיים - התארס.

חברה אחרת ביקשה שאחותה תזכה בזרע של קיימא.

כעבור שנה - ילדה!

שאר החברות לא עדכנו אותי מה ביקשו, כנראה בקשות אישיות.

רגע, הסיפור לא נגמר – הוא בקושי התחיל...

* * *

חלפה שנה מאז ונודע לי דבר שגרם לי לטלטלה:

אותה בת שצירפנו לחבורתנו עברה באותו זמן התמודדות קשה מאוד. היה לה בן משפחה חולה, ואימא שלה לא יכלה לנהל את הבית. וכך כל עול ניהול הבית נפל על כתפיה השחוחות - וזאת מלבד העומס הרגשי הקשה בו הייתה נתונה, והדאגה התמידית לשלום אחיה הקטנים ולשלום בן המשפחה החולה.

כאשר התחילו להתארגן לנסוע למחנה התלבטה מאוד אם להצטרף, מכיוון שלא היו לה חברות. לבסוף החליטה לקפוץ למים בניסיון "לשכוח קצת מהצרות". העובדה שקירבנו אותה בצורה כה עמוקה, הזריקה לה ים של כוחות עצומים להמשך ההתמודדות הקשה. עד שכל ימי חייה היא לא מסוגלת לשכוח את הכיף שהיה מנת-חלקה באותו מחנה.

אם תרצו, זה שווה יותר, והרבה יותר, מהבקשות שנענו.

רק מנסה לחשוב אם לא הייתה לנו הסייעתא-דשמיא לתפוס את עצמנו ברגע האחרון, במה היינו נכשלים! לעולם לא היינו סולחות לעצמנו!

נשלח על ידי בעלת המעשה

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

איש לרעהו
בריאות ורפואה

"חייב אדם לטרוח בדרישת טוב לעמו ולשקוד בעמל נפשו על תקנת חברו, אם דל ואם עשיר, וזאת מן החמורות ומן העיקרים הנדרשים מן האדם... וחייב אדם לחשוב מחשבות ולהעלות עצות הגונות ומתוקנות לחברו, וזה אחד מעיקרי דרכי גמילות חסדים"... (רבינו יונה שע"ת שער ג–יג,נד)

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402 טל: 02–5671812 פקס: 077–7671812

חנוכה שמח – ובריא!

מדוע אוכלים סופגניות בחנוכה? מה השאלה: זכר לנס פך השמן!

שאלה נוספת: מדוע ב'זכר לטיט' שעושים בליל-הסדר, יוצאים ידי חובה בטבילה זעירה בחרוסת - ואילו ב'זכר לנס פך השמן' צריך לחסל מינימום שמונה סופגניות?

את התשובה לא נכתוב, בשורות הבאות נתייחס רק **לתוצאות** אותה תשובה...

* * *

לוּ-יְצַיֵר שיהודי היה אוכל סופגניות "לשמה" - אחת או שתים במשך כל ימי החנוכה, כלומר באמת ובתמים אך ורק לזכר נס פך השמן, מסתמא הגוף שלו היה סובל זאת ושום דבר רע לא היה צומח מהן - שכן יש לו את ההגנה של "שומר מצוה"!

אבל המציאות כנראה שונה במקצת מאותה אידיליה... אנשים לא מעטים מזניחים ומזלזלים במשך השנה כולה בבריאות הגוף ואוכלים מה שטעים אפילו אם אין זה בריא כל כך. וכאשר מגיע חנוכה עוד מוסיפים לכך סופגניות ולביבות ו"לַאטקֶעס".

זה לא צחוק. סופגניות רבות מזיקות לגוף. מחלישות במישרין את המערכת החיסונית, ומעלות את הסיכון ללקות במחלות שפעת, קורונה ואף גרוע מזה: מחלות לב, דלקות פרקים, סוכרת וכדו'.

חובה לדעת, מלבד הנפיחות החיצונית של הגוף - הניכרת לעין - ישנה גם תופעה רפואית של נפיחות פנימית. ייתכן שאיבר בגוף, או קבוצת תאים, סובלים מ"נפיחות". לא תמיד מרגישים בכך, ולפעמים זה מתגלה מאוחר מידי, השם ירחם [מי שיש לו בבדיקת דם CRP בין 1-3 סימן שיש לו נפיחות בגוף המצריכה טיפול].

במאמר זה נסקור רשימה של מאכלים מזיקים, המחוללים את הנפיחות האמורה, ולמעשה עדיף להימנע מהם ככל שניתן במשך השנה כולה - ולא רק בחנוכה...

* * *

1) סוכר בכל צורה שהיא, מלבד דבש-טבעי שהוא מאכל בריא לרוב בני האדם בכמות של כפית או שתים ליום מקסימום.
2) בשר מעובד, מעושן.
3) גלוטן.
4) שומן אומגה 6 הנמצא בשמנים שמופקים מקנולה, תירס, סויה וחמניות.
5) פיצה
6) פסטות למיניהם
7) אלכוהול
8) סופגניות
9) קרקרים
10) עוגיות
11) שמן ובפרט שמן שעבר חימום כמו שמן לפלאפל או לביבות
12) קמח חיטה לבן

המשך בעמוד הבא

עלון זה העוסק בהסברה בריאותית למניעת מחלות ריאה ועוד יוצא לאור בחסות הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה בישראל – סניף ירושלים ע"ר
רח' שרי ישראל 5 ת.ד. 1008 ירושלים טל: 02–5380936 פקס: 02–5375618
הליגה פועלת בהסברה ומרחיבה את מודעות הציבור החרדי והכללי בסכנות העישון ומסייעת ברכישת ציוד רפואי לחולי שחפת וריאות מסוגים שונים

מה שלא שמעתם על החיסון...

לא. הכותרת לא מתייחסת לחיסון נגד קורונה. כבר כמעט שנה - מי היה מאמין - שכולם עוסקים רק בנגיף. ובינתיים שכחנו שגם בלי הנגיף יש לנו מה לדאוג לבריאותנו!

הפעם נעסוק בתה - **אבל לא בסתם תה!**

* * *

אנשי בשורה אנו: מזה כמה שנים שאנו עוקבים אחר השפעותיו של משקה אורגני חדש, והגענו למסקנה שלטובת הציבור מצוה- לפרסם את תוצאותיו הטובות.

מדובר בפתרון שכולו טבעי, אשר יכול לתרום לנו רבות בשמירת הבריאות ובתוספת מרץ! המשקה מבריא את הגוף, מחזק את המערכת החיסונית ונוגד נגיפים, שפעת ומחלות אחרות.

שלא נובן לא נכון: המשקה אינו תוקף את הנגיף ישירות, ולא מצייד את המערכת במידע חדש - בדומה לחיסוני מחלה - אלא מחזק את המערכות, ומעניק להם שִׁרְיוֹן וכוחות חדשים להשיב מלחמה מול פולשים לא רצויים.

המשקה עשוי מחומר טבעי אשר מקל על יכולתו להתעכל.

כאמור, אנו כבר עוקבים אחר הפיתוח מזה כמה שנים וגם צורכים אותו. בְּעֵינַי ראיתי בדיקות מעבדה שנלקחו מאנשים לפני שהשתמשו במשקה ואחרי, וברוב גדול מהמקרים חל שיפור ניכר במדדים כעבור צריכה של מספר חודשים.

משקה טבעי לא עובד כידוע בשיטת "זבנג וגמרנו", כי אם בהשפעה מתונה אך יסודית. בטווח הארוך הגוף מוצא את עצמו חזק יותר!

[א.ה. לעניות דעתי ניתן לקיים בצריכת התה הזה את מצוות 'ונשמרתם' באופן תמידי! גם אני הכותב שותה את זה מספר שנים, מאוד מרוצה וממליץ]

* * *

12 המעלות של התה:

נוגד נגיפים, שפעת ומחלות אחרות

נוגד חימצון

מְאַזֵּן לחץ דם

מנקה את הדם משומנים

מְאַזֵּן סוכר

משפר זרימת הדם

משפר את חילוף החומרים בגוף

משחרר שרירים

מקל על כאבי-ראש

מזרים אנרגיה

אורגני, מצמחים בלבד שמגינים על הלב וכלי-הדם

כשרויות: בד"ץ הרב רובין, רבנות בית-שמש

* * *

מובן מאליו שגם המשקה הטבעי החזק ביותר בעולם, ישפיע לטובה כאשר במקביל יפסיק האדם בהרגלים מזיקים כמו עישון, וצריכת שומנים ומתוקים לא בריאים.

תמיד חייבים לשלב את 'סור מרע' יחד עם 'עשה טוב'!

חשוב גם להקפיד על התעמלות כמו הליכות, שינה מספקת והשתדלות כללית לצרוך מזון טבעי ולא מעובד.

משווק בבקבוק-זכוכית של ליטר במחיר 50 ₪, יש הנחה ברכישת רביעייה. להשיג במרכז ירושלים: רח' דוד ילין 49 פינת רח' שוורץ (צמוד לישיבת גור) טל: 02-6480277 054525463

ושנזכה כולנו, יחד עם כל בית ישראל, לבריאות איתנה בגוף ובנפש!

<u>שימו לב אין כוונת מדור זה להפוך תחליף ליעוץ רפואי מוסמך, מדור זה נועד למידע בלבד וכל העושה בו שימוש, עושה זאת על אחריותו הבלעדית!</u>

המשך – חנוכה שמח – ובריא!

13) שמן מוקשה

* * *

סיימנו עם ה'סור מרע' ונעבור ל'עשה טוב', לרשימת מאכלים בריאים אשר ממעטים את הנפיחות. הם עוזרים מאוד להימנע מהרבה מחלות. אך כאן חובה להדגיש את הכלל של הרופא הגדול והדגול רבינו משה בן מימון - הרמב"ם: גם המזון הבריא ביותר עשוי להזיק אם צורכים אותו בכמויות מוגזמות. מכל דבר יש לצרוך בכמות מתונה.

והנה הרשימה:

1) סלרי, מכיל נוגדי חמצון וכן חומר שמסלק רעלים מהגוף

2) סלק

3) ברוקולי

4) אגוזים למיניהם, לא כולל בוטנים מהם כדאי למעט

5) כורכום

6) זנגוויל טחון, הבריא ביותר, אם אפשר, לטחון בבית ולצרוך טרי

7) אוכמניות, טוב גם לבריאות המוח

8) דגי סלמון, סרדינים, מקרל - מומלץ לאכול כמה פעמים בשבוע

9) תה ירוק, מומלץ לפחות 2 כוסות ביום

לסיום נזכיר שוב את התרכובת לחיזוק המערכת החיסונית: לצרוך מידי יום חצי כפית של ציפורן, זנגוויל, קינמון והל, כשהם טחונים. לערבב היטב בתוך כוס מים רותחים, להמתין עד שיתקרר מעט ולשתות לאט.

השתיה הזו לא אמורה להיות טעימה אבל נחשבת מבריאה מאוד

ועד שלא ניפטר מהקורונה גם נשמור על מרחק מאנשים, ונחבוש מסיכה בקרבת אנשים.

* * *

ובחזרה לימי החנוכה: כאשר הסופגניות יועמדו על מקומן הנכון והראוי, גם נְתַפֵּנֶּה יותר לנצל את האור הרוחני הבוקע בימים אלו. נעשה את ההכנות הנדרשות ונזכה להגיע להישגים אליהם אנו ראויים - **חנוכה שמח!**

<u>שימו לב אין כוונת מדור זה להפוך תחליף ליעוץ רפואי מוסמך, מדור זה נועד למידע בלבד וכל העושה בו שימוש, עושה זאת על אחריותו הבלעדית!</u>

בין 'פּוֹלֶנְטָה' ל'שניצל'...

המאמר הבא הוא פאזל שמורכב משלושה חיבורים של בני הישיבות הק', אשר השתתפו בשעתו ב'מבצע החיבורים' של "מרכז רוקח". שניים מהם מ'תורה בתפארתה', ואחד מ'מיר-ברכפלד'. שלושתם בחרו לנתח את נושא העישון מצד הזווית הנפשית של הענין:

מה ההבדל בין ארוחת הערב שלי, לארוחת הערב של כושי מכפר קטן במדינת עולם שלישי? הוא אוכל רק **"פּוֹלֶנְטָה"** - דייסה שעשויה מקמח תירס - ואני? מה לא!

אך האם אני נהנה יותר ממנו? זו שאלה שראויה לעיון מעמיק.

רבי שמשון פינקוס זצ"ל היה מתאר שהמאכל הכי טעים בעולם, זו העגבנייה שלו. מהי העגבנייה שלו? לא פעם היה מסתובב למסור שיחות ברחבי הארץ, במשך שעות ארוכות מאוד. בערבו של יום, כשהוא כבר רעב ועייף, היה לוקח כמה פרוסות לחם עם עגבנייה "והיו לעגבנייה שלי כל הטעמים הטובים שבעולם!"

לכשנתבונן נגלה שמונח כאן יסוד עצום בנפש האדם: ההנאה היא בהתאם למושגים שהאדם הגדיר לעצמו. אם מישהו בונה על ארוחת ערב של חתונה, ולבסוף מגלה על השולחן עגבנייה הוא יתאכזב. אבל אם אתה מראש בונה רק על העגבנייה - תגלה בה את כל הטעמים שבעולם!

ובחזרה לכושי האפריקני. הוא לא נהנה מארוחת הערב שלו פחות ממני, כי המושגים שלו מצומצמים לדייסת קמח תירס - ובה הוא מוצא בה את כל הטעמים - פשוט ללקק את האצבעות...

* * *

בחזרה אלינו.

מי שמעשן מסוגל לחשוב שהרשב"א שלו, ולהבדיל / הקפה שלו / חוף-הים שלו / יותר טוב משלך - בזכות הסיגריה. אך זו טעות פשוטה, באותו רגע שהוא יוציא את הסיגריה מתחום המושגים שלו - היא פשוט לא תחסר לו! הוא יפיק מהרשב"א וכו' את אותה ההנאה שאני מפיק בלי סיגריה.

אני לא מוכר לכם תאוריות. עישנתי בעבר. הפסקתי - ואני משתף אתכם בחוויה הפרטית שלי.

נכון. זה לא מתרחש ביום אחד. לוקח כמה שבועות לגוף ולנפש להתרגל שהסיגריה היא מחוץ לעולם המושגים - אך ברגע שזה קורה יוצאים לחרות עולם!

בדיוק כמו שאני יצאתי...

* * *

בחור נוסף מחדד את היסוד מעולמם הנפשי של עשיר ואדם רגיל. העשיר מתמלא שמחה כאשר הוא קונה מכונית 'לקסוס' חדשה, בעוד אדם רגיל מתמלא שמחה כשהוא קונה מכונית קומפקטית - אך עצם חוויית השמחה שווה אצל שניהם!

ההבדל העיקרי נעוץ במחיר. בעוד שאדם רגיל שילם 100,000 ₪ כדי לשמוח, העשיר שילם 100,000 דולר - כדי לייצר את אותו אֶפֶקט של שמחה.

המושגים של האדם הרגיל לא כוללים לקסוס, ואין לו צורך בלקסוס. אם הוא אדם נורמטיבי שלא סובל מֶחֱסָכֵי-ילדות או בעיות אחרות, אזי הלקסוס לגמרי לא חסר לו!!!

העשיר לעומתו חייב את הלקסוס, כי זה עולם המושגים בו הוא חי. **אבל אם הוא ימצא את הדרך להשמיט את הלקסוס מעולם המושגים שלו, גם הוא לא יצטרך אותו והוא יפיק אותה הנאה ממכונית משפחתית רגילה.**

כשמדובר על סוגֵי מכונית זה לא בדיוק משנה, מה לי לקסוס מה לי סוג אחר. אך כשמדובר בעישון זה מאוד משנה. כל מעשן, שמתבונן קצת בנושא, היה שמח להפסיק לעשן, אלא שהוא משועבד לסיגריה כמו העשיר שכבר משועבד ללקסוס. אבל עליו לדעת שיש דרך להשתחרר מהשעבוד, **וברגע שהוא יצעד בדרך הזו ימצא את עצמו עד מהרה בן חורין!**

* * *

הבחור השלישי מוביל אותנו לשאלת מחץ: נניח שאתה שואל בחור מדוע אתה מעשן, והרי זה לא בריא? אז הוא עונה לך "זה עושה לי טוב". נכון שהתשובה שלו איננה ממין הטענה, אך אתה מהרהר מה עונים לו? אני בא למכור לו **בריאות** והוא מוכר לי **כיף!**

אמנם, לאחר שנתבונן ביסוד האמיתי הנ"ל, התשובה פשוטה וכדרכם של יהודים נציג לו זאת בלשון שאלה: האם שווה לך לתלות את כל הנאות החיים על דבר שייתכן **שהוא בכלל לא מהנה!**

הוא יצעק: אבל אני מרגיש שהוא מהנה!!!

ואתה תענה לו ברוגע: בוא לא נתווכח אם זו הנאה אמיתית או דמיונית, אבל דבר אחד דע לך: מאות, ואלפים, הרגישו בדיוק כמוך ביחס לסיגריה עד שהם השקיעו קצת מאמץ להוציא אותה מתחום חייהם - ומאז הם פשוט **לא זקוקים** להנאה הזו! טוב להם בלעדיה!

'ישיבה-בחור',
שומע? מחכים לשמוע אותך!

מעשן בקביעות? לא מעשן - אך גם לא נמנע?

יועצים לגמילה ומניעה מעישון ממתינים לך מעבר לקו, לכל השאלות וההתלבטויות...
בין המתקשרים בתקופה זו יוגרלו פרסים שווים!

קו הייעוץ: 02-6550125

למשך תקופה מוגבלת, מתאפשר להזמין יועץ גמילה ומניעה מעישון שיגיע אליכם. על המעוניינים לגבש לפחות חמישה משתתפים, ולתאם את הביקור בקו הייעוץ.

שו"ת 02-6550125

קו הייעוץ הטלפוני בנושאי עישון ממשיך לעבוד בקצב. בשורות הבאות נשתף אתכם במספר דוגמאות משאלות שמגיעות אל הקו אותו מאיישים יועצים בעלי נסיון רב, כמו הרב אמיר בלס, יו"ר 'למען תחיה' והרב חיים גרינברג, יועץ גמילה בארגון.

שאלה: אני (ישיבה-בֶּאחֵר, 19) ניסיתי להפסיק לעשן פעמים רבות, ולא הצלחתי להחזיק מעמד יותר משבוע. מה ישתנה כעת? האמת – אני ממש מיואש מהסיכוי להיגמל!

תשובה: ראשית, אתה לא לבד ו"צרת רבים חצי נחמה"... אך מאידך, המוני מעשנים הצליחו להיחלץ מההרגל ע"י גמילה מקצועית.

אתה אומר שכשלת פעמים רבות, אבל כולן נעוצות באותה סיבה, נסביר זאת בקצרה: יש לך חשק לעשן, אבל מאחר שאתה יודע שזה שלילי אז אתה רוצה להפסיק. במילים אחרות: הלב שלך אומר כן לעשן, **והמוח** אומר לא לעשן. במאבק הזה בין המוח ללב, הלב ינצח - כל עוד האדם איננו בדרגת "מוח שליט על הלב". הפסקת עישון ע"י כח רצון בלבד, כמעט תמיד נידונה לכישלון.

הסטטיסטיקה בתחום זה קובעת ברורות: רק חמישה אחוז מקרב המעשנים הצליחו להיגמל באמצעות כח הרצון בלבד.

אז מה הפתרון? לרתום את הלב למערכה. **לגרום שגם הלב לא ירצה יותר לעשן,** ואזי ההצלחה מובטחת!

איך הופכים את הלב? איך גורמים לו לא לרצות לעשן? לשם כך תצטרכו להתקשר בעצמכם לקו הייעוץ: 02-6550125

להשתמע!

שאלה: אני כבר אברך. ניסיתי בעבר להיגמל מעישון, אך לא בדיוק הצלחתי. החברותא שלי טוען שגמילה מעישון תלויה ב"עת-רצון". כלומר, יום אחד יתעורר אצלי רצון חזק להפסיק ואז אוכל לבצע זאת בקלות – האם זה אמנם כך?

תשובה: לא יאמן כי יסופר עד כמה היצר מתוחכם... הוא ימציא ויעשה הכל - ובלבד שתמשיך לעשן.

אבל האמת היא בדיוק הפוכה: מי שמכור לעישון, אז ככל שעובר הזמן הקשר שלו עם הסיגריה הוא בגדר "מוסיף והולך" ולא "פוחת והולך".

האם מוכר לך מישהו שאוהב שוקולד ובוקר אחד הוא התעורר ושנא שוקולד? במציאות זה פשוט לא קורה - ואין גם סיבה שיקרה...

ולכן צריך להחליט היום שזהו, הגיע הזמן לעשות את השינוי. וזה לא דמיון: אלפים כבר עשו את השינוי, הפסיקו לעשן, ומודים להקב"ה שלא דחו זאת.

כל מה שצריך זה לקום ולעשות מעשה. לא לפחד כלל. רבים כבר עשו זאת, וגם אתה יכול להיות כמוהם!

שאלה: אני בחור בישיבה-גדולה, בן 20. מעשן כבר ארבע שנים עקב מתח נפשי חזק שאני שרוי בו, מה ניתן לעשות? והאם עלי לטפל קודם-כל במתח הנפשי ורק אחר כך להתפנות לטפל בנושא העישון?

תשובה: בטח תתפלא לשמוע, אבל אין שום קשר בין סיגריה לבין הרגעת מתח נפשי. הסיגריה איננה כדור-הרגעה. ממש לא.

יותר מכך תרשה לי לחדש לך דבר שבמושכל ראשון קשה להאמין לו: העישון עצמו יוצר מתח נפשי!

הייתכן?! הרי במשך שנים אני חושב ומרגיש שזה הפוך! נכון. אי אפשר לרדת לשורשי הדברים "על רגל אחת", אלא במסגרת תוכנית מסודרת - ואין כאן המקום להאריך.

מציע לך לא לדחות, ולא לכרוך את העישון במצבך הנפשי. תטפל בעישון וזה ישפיע עליך רוגע ושמחה.

במקביל, וללא קשר לעישון, כמובן כדאי גם לטפל במתחים השונים שאף הם מסוכנים לבריאות האדם ופוגעים בתפקוד בכל התחומים. בקשר לכך יש לפנות לרופא המשפחה וכדו'.

עלון זה העוסק בהסברה בריאותית למניעת מחלות ריאה ועוד יוצא לאור בחסות
הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה בישראל – סניף ירושלים ע"ר
רח' שרי ישראל 5 ת.ד. 1008 ירושלים טל: 02-5380936 פקס: 02-5375618
הליגה פועלת בהסברה ומרחיבה את מודעות הציבור החרדי והכללי בסכנות העישון ומסייעת ברכישת ציוד רפואי לחולי שחפת וריאות מסוגים שונים

■ הגיליון מוקדש לרפוא"ש: **רחל בת קלדין** ■ **חנה בת עישה** ■

אור השבת

העלון מופץ ברכבות עותקים בארץ ובעולם
מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

לכל קוראינו היקרים ולכל בית ישראל
הגה תהיה שמחה!

זמני כניסת וצאת השבת

כניסת השבת: 16:19
שקיעה: 16:41
צאת השבת: 17:19
רבנו תם: 17:54

הגיליון יו"ל בעיה"ק נתיבות

המעוניין לפרסם מודעה בגיליון, מוזמן לפנות למערכת בטלפון 052-7148454

מוקדש לזכות הרה"ג ר' אברהם משה הכהן שליט"א
ומרת רחל תחי' הכהן

ביבוד הורים לחומרא: **הנסיעות והעמדה** האין סופית לאבא במצב קשה **שלושת הבנות** מעוכבות
השידוך שבבית **והתפנית** בביבוד הורים **שעשתה את הבלתי ייאמן** ■ סימן מרגש בעמ' 2

מעשיות בפרשה

"אלה תולדות יעקב יוסף"

לעולם אין לו ליהודי להסתפק במה שכבר השיג ולהיעצר במקום אחד, כי אם עליו לשאוף להתעלות מעלה־מעלה בסולם היהדות, להיות בבחינת "מוסיף והולך".
"אלה תולדות יעקב" — אלה צריכים להיות מעשיו הטובים ("תולדותיהם של צדיקים — מעשים טובים") של כל יעקב — "יוסף" — להשיג יותר ויותר מפעם לפעם... (הרה"ק מרימנוב זצ"ל)

"ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם"

הוא ראה, כי האחים אינם נוהגים כשורה, בא להזכירם לפני צדיק־ הדור, לפני יעקב, כדי שיתפלל עליהם... (הרה"ק ממשינוב זצ"ל)

"וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם"

לא הלכו אלא לרעות את עצמן. (רש"י)
הליכתם זו של האחים, אשר גרמה למכירתו של יוסף ולעלייתי בתור משנה למלך במצריים — שימשה, איפוא, סיבה לאספקת מזונם ופרנסתם בשנות הרעב שלאחר מכן, כפי שאמר יוסף: "כי למחיה שלחני אלהים לפניכם" (בראשית מה—ה)... (תורת משה)

דיון הלכתי בשולחן־השבת

שאלות ותשובות אקטואליות שהועלו על שולחנם של גדולי ישראל שליט"א

האם המקום שתחת המסיכה נחשב כמקומות המכוסים

בדין מקומות שתחת המסיכה האם חשיב כמקומות המכוסים, הנה כתב השו"ע (או"ח סימן ד' סעיף יח) "צריך ליזהר וכו' שלא ליגע בשוק ובירך ובמקומות המכוסים באדם לפי שיש שם מלמולי זיעה וכן שלא לחכך בראשו, אבל מקומות המגולים בראשו ובפניו ומקום המגולה שבזרועותיו אין להקפיד". ומקור דבריו הם מתשובת הרשב"א (ח"ז סימן תקלה).
והנה מלשון השו"ע שכתב "מקומות המגולים שבראשו ושבפניו", דייק בכף החיים (שם ס"ק צח) שמה שהוא חוץ לכובע והוא מגולה אין להקפיד אם יגע בו, בין אם יש שם שערות בין אם לא, והטעם משום שהזיעה אינה מזקת אלא אם כן יש בה זוהמא, ובמקומות המגולים כיון ששולט שם האויר אין בזיעה ההיא שום זוהמא. והוסיף, שגם כשיש בה שיער שולט בה האויר ומשום כך לא מזיקה.
אבל המאמר מרדכי (ס"ק יא) חלק בזה וכתב שאף שמפשטות הלשון משמע שמה שהוא חוץ לכובע אין להקפיד, מ"מ אפשר לחלק ולומר שזה דוקא לאותם שהם מגולחי הראש, אבל בעל שיער אף מה שהוא חוץ לכובע אסור, שחמימות השיער גורמת שיהיה שם מלמולי זיעה. והוסיף, שלפי האמת אינו מגולה, אלא מכוסה הוא בשיער ע"כ, ומדברי הפתח הדביר נראה שהסכים בזה לדברי המאמ"ר ע"ש, וכן נראה מהיפה ללב ס"ק נ"ג ע"ש, ורק שהאריך להוכיח שכ"ז דוקא בחופף את ראשו ולא רק בנגיעה בעלמא ע"ש.
והנה בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סימן ב' אות א') כתב שמה שמכוסה ע"י כובע ולא ע"י הכיפה נידון כמקומות המכוסים ורק מה שמחוץ למקום זה חשיב כמקום גלוי שהרי אין שם ריבוי זוהמא אף אם חיכך בשערות, אם אם נתרבתה שם זוהמה גדולה, כגון שלא רחץ כמה ימים וריחו רע, נידון כנוגע בצואה עצמה וחייב בנטילה. אבל דעת מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א והו"ד בספר נקיות וכבוד בתפילה, (תשובה לז) שהמחכך בכל מקום בשיער הראש צריך נטילה. ובספר הלכה ברורה (עמ' צט) כתב שמנהג העולם להקל שא"צ ליטול ידיו כשנוגע בשאר חלקי הראש, ולכן ה"ה בנ"ד נראה שיש להקל, אלא א"כ יש הצטברות זיעה כגון שלא הוריד את המסיכה הרבה זמן.

הודעה חשובה לאלפי מנויי הגיליון במייל

המייל החדש של תפוצת גיליון אור השבת היינו:
alon**089945291**@gmail.com
שימו לב: גם אלה הרשומים במייל הישן חובה להרשם שוב ולעדכן במייל החדש

אור התורה

לע"נ בנימין בן רחל

תשובות למדור ניתן לשלוח עד יום שלישי בשבוע
לפקס: 08-9941870
או למייל:
7665190@gmail.com

אנשי בשורה אנו: עקב המצב ולבקשת רבים בשלב זה ניתן לענות תשובות גם במענה אוטומטי במס' טלפון- 077-410-39-00 בברכת "יגדיל תורה ויאדיר".

חידה: מה ההבדל בין נס שקורה בארץ לישראל לבין נס שקורה בחוץ לארץ?
חידה של שבוע שעבר: קיימא לן שלא ללכת יחידי בלילה, היכי תימצי שיצא יחידי ולא יחשב כיחידי?
פתרון החידה משבוע שעבר: אומר הבן יהוידע שהירח חשיב כשניים ועם האדם הרי שלושה ואין המזיקים יכולים להזיק. (בן יהוידע ברכות מג.)
שימו לב: חידה מאתגרת ומרתקת כל שבוע מתורת האור החיים הקדוש עם זוכים בכל שבוע. בלעדי בקו אור התורה - 0774103900.

הפרסים נתרמו לע"נ: לאה גיטל בת יצחק הכהן ע"ה

>ההודש אי"ה יזכו לו הפרסים כדלהלן:<	"כרטיס ספר" לרכישה ברשת "אור החיים"	נגן (MP3) כשר עם שיחות של גדולי הדורשנים	דיסק און קי בפיתוח ייחודי לקוראי העלון

שימו לב: ההגרלות מתבצעות אחד לחודשיים על כל הפרסים

■ **העלון להצלחת הגביר היקר:** מר תומר סגרון רעייתו ובנו לביא
■ **להצטרפות לרשימת התפוצה:** alon**089945291**@gmail.com
■ **מייל המערכת** (לתגובות, הערות והארות בלבד): alon**7148454**@gmail.com
■ **טלפון: 052-7148454** ■ **קו התוכן: 079-5904730**
■ **פקס: 08-9941870** ■ **מען למכתבים: חזני 1133/4 נתיבות**

לע"נ: מו"א רבי משה בן עישה, עישה בת חנינה, הדרוה בת מיכל מסעודה, מרן רבנו עובדיה יוסף בן גרדב"ה, ר' יצחק בן שושנה חמשנה, ישראל אפללו בן איז"ה, יאיר עידן בן יעקוטא חחי', מקיקס בן שקלילה, הרב אברהם ביתאן בן ברקא, אמנון בן יחיא פנחס, ר' אליהו אישה בן עזיזה, ודבה בת זכרונה, ניסים בן ז'ינה.

לזוג"ק: אילה יסכה בת יפה, איילת עליה בת אסתר, שולמית בת אדיס

להצלחת: שרה, נעה, ירונתן אביחי בני שני, טליה, משה חיים ואחיו בת רחל, תאיר ערביה בת דינה זינה.

להצלחה בריאות ופרנסה טו"א מ"מ יפה בת וחדרה תחי'.

אספרה

סיפור לשבת

מחזק ומרתק!

מצוות כיבוד הורים לכתחילה:

זיווג הגון כפול שלוש

סיפר מגיד המשרים הגאון רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי שליט"א, סיפור אשר אירע בחודשים האחרונים:

"סיפר לי יהודי גדול ומאוד מוכר, החותן שלו הוא נצמד לגיל תשעים ואחד. בשנים האחרונות הוא מאוד נחלש, ולו יש משפחה ברוכה בלעה"ר. והנה גיסי שמתגורר בירושלים ומלמד בתלמוד תורה ברמת שלמה (רכס), ויום אחד החליט להתחזק בכיבוד הורים ובכל יום כבר שנתיים הוא נוסע מירושלים לבני ברק, כך שהוא יוצא מירושלים בשעה שלוש בצהריים ובאזור השעה חמש מגיע לבית הוריו בבני ברק, וכן להיפך הוא היה יוצר בתשע בערב מבית הוריו וחוזר לביתו באחד עשרה בלילה.

"לפני חצי שנה המצב של חמי החמיר מאוד. והוא היה צריך עזרה בצרכים אישיים מאוד ניסו להביא עובד זר אבל זה היה מורכב כי האבא לא הצליח להסתדר איתו. וכאן גם כן הגיע הבן ואמר אם אבא צריך אותי אני עושה הכל בשבילו, וכבר חצי שנה הוא כעבד לאביו. אמרתי לגיסי אתה כבר שנתיים נוסע בכל יום מירושלים לבני ברק, אולי נתחלק במשפחה עם הכסף. אבל הוא מצידו אומר ש'למצווה שלי אני לא מחפש שותפים'.

"לאותו אחד יש שלושה בנות מבוגרות שנמצאות בבית. אחת בת עשרים ושלוש וחצי אחת בת עשרים ושש והשלישית בת עשרים ושמונה.

"רבותי אתם חייבים לשמוע. לפני חצי שנה שגיסי התחיל עם השלב החדש והקשה של הכיבוד הורים והכל תקוע. שימו לב! חודש אחרי שהתחיל להתעסק עם אביו הבת בת העשרים ושמונה מתארסת והיא עדיין לא נכנסה לחופה וכבר שברו צלחת לבת השניה בת העשרים ושש. ובתקופה קצרה לאחר מכן גם הבת השלישית סגרה ווארט.

"אומר לי גיסי, לא רק שברוך השם כולם התארסו. איזה חתנים הוא קיבל כל אחד אתרוג עם פטמה המהודר שבהידור".

"וכשספרתי את הסיפור הזה לפני קהל, קם אחד ושאל אותי שאלה בעניין כיבוד הורים לאחר שגם אמרתי להם שמצוות כיבוד אם נדחית למצוות כיבוד אב משום שגם היא מחוייבת בכבוד האב.

"וכך הוא מספר לי, אמא שלי היא אלמנה ואוכלת אצלי בכל ליל שבת. ובכל שבת היא מכינה חלות מיוחדת לשבת ורעייתי גם כן מכינה חלות ולשניהם חשוב שיבצעו את החלות שלהם בשעת ברכת ההמוציא. ואת מי להעדיף את האמא על חשבון אשתי או את אשתי על חשבון אימי?

"ומכאן לעוד שאלה מעניינת ששאלו אותי בימים האחרונים על בני זוג שנישאו לאחרונה והיו חיים חיי שמחה ושלום ואומר האבא לבן שילך להביא לאמא כוס שתייה והאמא אומרת לו שיביא את הכוס לאבא. ושואל הבן למי אני אמור להקשיב לאמא או לאבא?

"והנה התשובה שצריך לשמוע לאבא ולהגיש את הכוס שתיה לאמא. ולא צריך להסתבך וכל פעם לנסות ולהחמיר כמה שיותר במצווה כיבוד הורים.

> **לאותו אחד יש שלושה בנות מבוגרות שנמצאות בבית. אחת בת עשרים ושלוש וחצי אחת בת עשרים ושש והשלישית בת עשרים ושמונה.**

על ידי מצות כיבוד הורים, מחנכת אותנו התורה הקדושה לתַרְגֵּל בנפשנו שוב ושוב מידה זו של "הכרת הטוב". לנער אותנו אט אט מ"עַיִר פֶּרֶא אָדָם יִוָּלֵד", מתחושת האנוכיות והגאווה המושרשת בנו מינקותנו ש"הכל מגיע לי", ולסגל לעצמנו רגש טהור ועדין של עין טובה ומבט מעריך, על הטובות הרבות המקיפות אותנו.

ככל שנזכה לפתח ולטפח בלבנו רגש טהור זה, נזכה בעזרת ה' להשיל מעלינו את ה"אורח הרע", ולהכניס אל ליבנו את ה"אורח הטוב" - כלפי כל הסובבים אותנו!

הבעל ילמד להעריך את אשתו ולהכיר לה טובה על כל פעולותיה, על כל טרחתה בגידול הילדים ובענייני הבית, כבישולים, ניקיונות, כביסות, גיהוצים... שום דבר אינו מובן מאליו. גם אם זוהי חובתה, בודאי שמגיעה לה הכרת הטוב, על כך שהיא ממלאת אותה! כמו כן, האשה תלמד להכיר טובה לבעלה על הפרנסה שהוא מביא, על הקניות שהוא עורך... שום דבר אינו מובן מאליו. גם אם זוהי חובתו, בודאי שמגיעה לו הכרת הטוב, על כך שהוא ממלא אותה!

או אז יהיה ליבנו אף מלא על גדותיו בשבח ובהודיה אינסופיים לה' יתברך, על כל נשימה ונשימה, על כל יום של חיים, על גופנו הנפלא, על הזכות שהעניק לנו לעבוד אותו ולשמור את מצוותיו, על כל המתנות שהעניק לנו ברוב טובו וחסדו.

וכמובן שכדאי לכל אדם שיתבונן כמה הוא חייב תודה להוריו! הלוא אם אדם עשה למישהו טובה קטנה, כגון שהקפיץ אותו הביתה, בודאי מגיעה לו על כך תודה רבה. ואם טרח בעבורו טרחה מרובה יותר, הכין לו איזו ארוחה טובה, כבר לא יודע כיצד להודות, פיו מלא תודות. טרח יותר ועשה לו טובה גדולה יותר, כגון שהשתדל למצוא לו מקום עבודה טוב, כבר חש צורך לקנות לו מתנה. ואם זו טובה מתמשכת, כגון איזו תמיכה חודשית - אוהו, זו כבר באמת מחויבות לא פשוטה...

ניצחון הקדושה למול הטומאה

היסטוריה של קדושה

את ניסי החנוכה אנו מעלים על נס כל שנה, אבל דבר אחד לא מובן: למה את הניסים שגדולי הדור עשו מעל שולחנם כגון בקבוק הערק הידוע של בבא סאלי שלא נגמר לא מזכירים וזוכרים כל שנה מחדש? ■ **מבט חדש וכללי** על חג החנוכה: **התאגדות היוונים** למול נשמות ישראל, **התאחדות הכהנים** למול גזירות היוונים ו**פך השמן** שנותר שלם וחתום ■ חנוכה בצל ניסיונות עקירת היהדות

לפני כ– 40 שנה חי בארץ ישראל צדיק גדול בשם סידנא בבא סאלי זצ"ל וידוע הניסים והנפלאות אשר היו על שולחנו ובפרט כשהיה עוטף את בקבוק העראק במטלית ומוזג ממנה לעשרות אנשים וכד העראק לא כלה. הפלא ופלא והמעניין שעל כזה נס לא עושים זכר, כזו השראת שכינה כזו גדלות לרבים ראו, אין זכר. א"כ מה זכה חג חנוכה אשר עושים בו זכר לנס העצום שבמקום הניסים מקור השראת השכינה דלק פך השמן שהיה בו כדי יום אחד לשמונה ימים. מה החידוש בזה.

נאמר כי נר מצווה ותורה אור נר היינו הכלי שבו שמור השמן, והאור זה האש המאירה הדולקת בנר. הנר מסמל את המצוות והאור מסמל את התורה, והמבואר שהתורה מאירה באדם כפי זכות המצוות שעושה וכמו ששמן זך יותר אור נפלא צלול ללא עשן בעצם ההדלקה, כך כפי עשיית המצוות של האדם כך התורה מאירה בו.

היוונים עם המתיוונים גזרו ומנעו מעם ישראל את קיום המצוות את האשר 'קידשנו' במצוותיו. אשר כל תכלית המצוות הם לקדש את האדם אז זה היוונים לא רצו הם לא נלחמו בגופות עם ישראל אלא בנשמות לטמאות אותו מבחינה רוחנית כך שהשמן יהיה כזה מלוכלך ומאוס שגם מי שירצה ללמוד תורה אור התורה לא ישכון בו.

רק אחר שיחידים מסרו נפשם להלחם, הצילו את היהדות כולה אשר בזכותם יש לנו היום את התורה הקדושה, אחרת היינו כלא היינו. אך עדיין לא נסתיימה המלחמה גם כשנצחו את היוונים עדין לא ראו את הישועה המצופה.

באו לבית המקדש וראו את השמנים שהיוונים לא שברו ושפכו את השמנים אלא טמאו אותם במחשבה שאם כאשר היוונים ינוצחו ידליקו בשמן טמא עדין היה פחד אם המלחמה הסתיימה או הקדושה נצחה.

עשה ה' נס ונשאר פך שמן חתום בחותמו של כהן גדול שכפי המבואר הוא השמן שירד ליעקב אבינו מן השמים (פר' ויצא) ויצק שמן על המזבח שבנה. והיא הפכים קטנים שחזר עבורם ונאבק עם המלאך. והוא השמן שממנו משחו את כלי המשכן ואת הכהנים והמלכים.

כשגילו את השמן הזה שמן טהור ידעו שכעת הסתיימה המלחמה אמנם את היוונים כבר נצחנו את תרבותם ורצונם כעת נצחנו. כעת חנינו וחזרנו לשגרה לעשות רצום ה' כרצונו.

מנורת המקדש מסמלת את התורה הקדושה כמבואר במדרשים והשמן והאור לתלמיד חכם העמל בתורה ומאיר ובמציאת השמן הטהור, החזירו את מסורת התורה למקומה תורה בקדושה תורה שמבוססת על נר מצווה נר מזוכך, שקידשנו במצוותיו ותורה אור.

לזאת עושים זכר לא רק לניצחון צבא יוון אלא לניצחון תרבות יוון. וניצחון זה התבטא בחניה במצב המנוחה שחזרה עטרה ליושנה וחזרו להדליק בטהרה כרצון ה' כאן הייתה החנייה שאחרי המלחמה.

על זה אומרים חנו-כה ולא נצחו-כה עיקר הניצחון הוא שחנו והחזירו הקדושה למקומה.

כן נזכה במהרה בימינו להחזרת השכינה למקומה במהרה בימינו אמן ואמן.

חג חנוכה שמח!

תודתנו נתונה להר"ר **אביתר משה** הי"ו על ההשקעה האדירה בפיתוח הקו החדש והמושקע 'אור התורה', יה"ר שימשיך עוד להגדיל תורה ולהאדירה מתוך בריאות ונחת. אמן ואמן.

באפשרותכם לזכות את הרבים ללא כל מאמץ!
אם אירע אתכם או מכריכם סיפור מחזק שלחו אלינו בית 'אור השבת'
רח' חזני 4\133 נתיבות ולציין עבור 'אור השבת'
או בפקס: 08-9941870

אספרה
סיפור לשבת

"וישבו לאכול לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולוט הולכים להוריד מצרימה"

על מה באים הייסורים?

וכתב רש"י ז"ל [והוא מהמדרש רבה], "למה פרסם הכתוב את משאם להודיע מתן שכרן של צדיקים. שאין דרכם של ערביים לשאת אלא נפט ועיטרן שויחן רע. ולזה נזדמנו בשמים, שלא יוזק מריח רע".

והמתבונן בדבר לכאורה תמהה, האם בכל המהלך הקשה והנורא שעובר עתה יוסף הצדיק, וכו'. האם פרט זה של ה"ריח" שילווה את יוסף הצדיק בדרכו לצרים הוא כל כך משמעותי ביחס לכל התלאה אשר עובר יוסף הצדיק?

ומבארים כאן יסוד גדול בהנהגת השי"ת, והוא שאף אם נגזר על אדם איזה מידה של יסורין רחמ"ל, ונראה לו הכל מבולבל וכו'. שידע שגם באותם רגעים, הקב"ה ישתבח שמו נמצא עימו בבחינת "עימו אנוכי בצרה", ואך ורק את מה שנגזר עליו לצורך התכלית שנקבע בחשבון שמים זהו בלבד יקבל, ואשר יתר על זה לא יבוא אליו ואפי' הצער הקטן ביותר לא יתווסף לו, וזה אחד מהדברים שאנו למדים מהמסע הזה שעובר יוסף הצדיק למצרים, שעם כל מה שעובר עליו דואג הקב"ה שלא יסבול הצדיק ריח רע בדרך. (עיין לקח טוב. ועיין עוד "בשיחות מוסר" להגר"ח שמואלביץ' ז"ל מאמר אט"ז).

ומעין זה מצינו איך שהקב"ה מתחשב אפי' בגנב. כמו שמצינו בדיני קנס של אדם שגנב "שור" וטבחו ומכרו, מתחייב קנס פי' חמישה. ואילו ב"שה" פי ארבע (עיין שמות כא, לז) וביארו חז"ל שסיבת החילוק בין "שור" ל"שה" הוא, שב"שה" הדרך לשאת אותו על הכתף, ולכן כאשר הגנב לקח את השה ונשא אותו בדרך על כתפיו הרי שנתבזה בזה יותר מהגונב "שור" שאינו נשאו על כתפיו, ולכן הפחיתה התורה אחד לגונב שה מחמת ביזיון הנשיאה שלו.

והדבר פלא, הרי כאן מדובר בגנב, שהוא גרם לעצמו את זה. בכל אופן רואים כאן את הדקדוק של התורה לפרטי פרטים. שהיות ועבר עליו קצת ביזיון יורד בזה גם חלק מהקנס.

אחד מהדברים שאנו למדים מהמסע הזה שעובר יוסף הצדיק למצרים, שעם כל מה שעובר עליו דואג הקב"ה שלא יסבול הצדיק ריח רע בדרך

ורבינו הסטייפלער זצ"ל בספרו "ברכת פרץ" (פר' ויקץ) הביא מדרש רבה (מקץ פ' צ"ב) אר"א אין לך אדם בלא יסורים, אשרי לאדם שייסורין באין עליו מן התורה" וכו'.

ומבאר הרב זצ"ל שם, שאדם מוכרח ליסורין למען מצבו הרוחני למחוק עוונותיו וכו'. (זולת צדיקים גדולים שיש בהם ייסורים של אהבה ויש שקיבלו מרצונם עיין ב"מ (פד:) גבי ר"א ברשב"י ורבינו הקדוש).

אבל צריך לדעת שהייסורין נשלחים בדקדוק עצום מאוד וכו', וכיוון שהיסורין נשלחין במידה ובמסורה מדוייקת מאוד רק לפי המוכרח לו לפי מה שהוא בלא תוספת משהו, א"כ ודאי שהייסורין שיש לאדם ע"י עסק התורה והמצוות כגון מ"ש חז"ל כך היא דש"ת פת במלח תאכל וכו' וכן מה שמנדד שינה מעיניו למען שקידת התורה וכן עצם יגיעת התורה [ובפרט כשיגע בה בזמן שאין לו חשק ורצון לזה] או שנדמה לו שאילולי עסק התורה היה יכול לסדר מצבו הגשמי יותר טוב וכיו"ב פשיטא שכל אלו הייסורין שבאים לו ע"י עסק התורה והמצוות נלקחים בב"ד של מעלה בחשבון הייסורין שלו ומנכים בערכם ייסורים אחרים שהיו מזומנים לבוא עליו, ונמצא שלא הפסיד כלל וכלל ע"י הייסורין שבאו לו מחמת התורה, אלא שתחת אשר ייסורין בעלמא המה רק כפרה ומירוק לעוונותינו והכשרת גופו לקבל השפעת קדושה, הרי הייסורין שבאים מחמת עסקו בתו"מ מלבד שהם מזבח כפרה ככל ייסורין דעלמא, עוד הם זכות נורא ואיום בעצמותן ונחשב כאילו הקריב נפשו לפני ה' ואחז"ל באדר"נ יפה אחת בצער ממאה שלא בצער ושנינו לפום צערא אגרא, נמצא דמחמת הייסורין הבאים ע"י התו"מ לא נוסף לו ייסורין אפי' משהו כי תחת זה ינוכה לו ממנת הייסורין הבאין עליו, ועוד הם רווח עצום ורב שאין לחזור ולהשיג כלל וכמשנ"ת וזהו שאמר: "אין לך אדם שאין לו ייסורין, אשרי מי שייסורין מן התורה". ע"כ מדברי רבינו הסטיפלער ז"ל. [ועיי"ש עוד דברים נפלאים בזה]. ויה"ר שנזכה תמיד לעשות רצון השי"ת בבריאות ושמחה.

פרסום ראשון!!

המגיד רבי שלמה לוינשטיין שליט"א

מרן לא כמו שהכרתם

שלוש שנים חלפו מאז אותו יום המר והמצער בפטירתו של מרן רבי אהרון לייב שטיינמן זצ"ל. סיפורים רבו סופרו, אך כאן הבאנו בפניכם את הסיפורים שעדיין לא פורסמו ורואים אור לראשונה.

וכך מספר המגיד רבי שלמה לוינשטיין:

חמי הוא יהודי מבוגר, היום הלכתי איתו לנחם אצל הבנים של הרב שטיינמן זצוק"ל, למה הלכתי איתו לנחם? כיוון שהוא היה החברותא של הרב שטיינמן, מתי? לפני כשבעים שנה, שהרב שטיינמן היה ראש ישיבה בכפר סבא, חמי היה בחור והוא היה נהג משאית, והרב שטיינמן היה לומד איתו בערב.

וכל פעם שהייתי נכנס לרב שטיינמן הוא מזכיר לי את זה שאני חתנו ושואל מה שלום זה וזוכר את כולם. וחמי תמיד מספר שהייתה תקופה של הרב משה שינפלד שהוא היה אידאולוג חרדי, וכתב מאמר שנקרא "אנחנו נבלה אותם", זה תרגום מאידיש. וזה בעצם מה שקורה עם עם ישראל כמה שאנחנו עוברים, אבל אנחנו ממשיכים להסתובב והם נופלים מהצד.

וזה הרב כהנמן זצוק"ל הוא נסע פעם לאיטליה לנסות לגייס כסף בשביל ישיבת פונוביז' וביקש שחייב לראות את שער הנצחון- שער טיטוס. ולקחו אותו. והוא בא להסתכל והלך. אמרו לו מה מעשיו של הרב?, וענה להם שהיה חייב לראות אותו בעיניהם ולומר לו "טיטוס, טיטוס, איפה אתה אנחנו פה לומדים איפה נעלמת?"...

זכיתי שבן דוד שלי הוא שכן של מרן זצוק"ל, ומאז שאני זוכר את עצמי זה היה האדם הגדול שהסתובבנו שם, והיו זמנים שהוא בעצמו פותח את הדלת, אח"כ לאט לאט, שגדל יותר והזדקן יותר והיו כבר משמשים אותו.

הילד הזה שיושב פה, אומר הרב לוינשטין, נולד לפני כמה זמן והיה לי ספק איך לקרוא לו, כי היה לי שני סבים ולא ידעתי על איזה שם ללכת. אבל שהבן הגדול נולד טסנו בדיוק לחו"ל אצל דוד שלי, והוא נפטר חצי שנה קודם שהבן הקטן נפטר, והייתה לי הכרת הטוב אולי לקרוא על שם הדוד, כדי להכיר לו טובה. הלכתי לרב שטיינמן ושאלתי ואתו מה לעשות, שלכאורה יש לי שני סבים והם יותר קרובים, ומאידך יש לי דוד.

וענה לי, תסתכל איפה שיש אלמנה ועל שם זה תקרא, מתי שאפשר לשמח אלמנה מה השאלה?...

סיפור שני. בן דוד שלי זכה להיות משמש בקודש במשך שנים טובות עד שנפטר, והוא היה מאוד קרוב אליו והיה מספר לי הרבה סיפורים יפים עליו. הרב שטיינמן, אחד הדברים המיוחדים אצלו היה שהוא חשד את עצמו בכל דבר. מי ששמע את הצוואה זה מזעזע, אי אפשר לשמוע את מה שכתב. אבל זה מה שהרגיש, זה מה שחשד על כל מה שעשה.

פעם אמר לי הרב שטיינמן, כולם עושים לשם שמיים, אבל הלוואי אחוז אחד לשם שמים. מה הוא רצה להגיד ליי?, הוא התכוון לומר לי שאנחנו רבים עם זה ופה עם זה- וזה לא לשם שמיים.

סיפר לי בן דוד שלי, שבטיסה הראשונה שהם טסו לארצות הברית, יש שם גביר גדול שקוראים לו גליק, ועם המטוס הפרטי שלו הם טסו מארה"ב לקנדה, ובדרך הם עברו במפלי הניאגרה, ושהם עברו מעל שמעון גליק אמר לרב: "הרב בא תסתכל איזה פלאי הבריאה", כולם קמו להסתכל בחלון, והגביר אמר לטייס לעשות עוד סיבוב. הרב שטיינמן גם קם- אבל כמה צעדים וחזר למקום.

"אני קמתי לראות את פלאי הבריאה, אבל אחר כך חשבתי, שאתה רוצה לראות דברים שלא ראית, וזה לא לשם שמיים, ולכן התיישבתי חזרה!".

הגביר שאל אותו הרב למה אתה חוזר, הרב ענה לו "אני קמתי לראות את פלאי הבריאה, אבל אחר כך חשבתי, שאתה רוצה לראות דברים שלא ראית, וזה לא לשם שמיים, ולכן התיישבתי חזרה!".

סיפור נוסף ומדהים, שגם זה סיפר לי בן דודי ע"ה, שפעם אחד הגיע לשם בחור הבייתה. בחור כזה שלא מוציאים את עצמם מהישיבות, ואמר לבן דוד שלי לפני כן, שרוצה לדבר עם הרב פתוח ושלא יפריע לו... ובן דוד שלי נכנס איתו לחדר. הבחרו ניגש לרב שטיינמן ושאל אותו: "הרב אתה אוהב סטייק?", הרב שאל אותו: "מה זה", והבחור ענה לו "הרב זה בשר, ולא סתם בשר זה ה-בשר... אם הרב רוצה לאכול את הבשר אני יקנה לרב מהחנות כאן ליד", מרן ענה לו: "לא". הבחור שואל אותו שוב: "הרב רוצה גלידה"... הרב הסתכל על בן דוד שלי ואמר לו באידיש מה הוא רוצה?... בן דוד שלי רוצה להוציא אותו, אבל הבחור אמר לו אתה הכנסת אותי אין מה לעשות...

הבחור הסתכל שוב על הרב ואמר לו: "כמו שאין טעם לרב בסטיק ולא בגלידה, אז פשוט מאוד גם לי אין טעם בלימוד, אז למה כל הזמן משגעים אותך, לך לישיבה לך ללמוד.. שאל אות והרב שטיינמן: "איזה מאכל הכי מתוק שיש בעולם" ענה לו הבחור: "דבש". שואל אותו מרן: "אם משהו יאמר שיש לדבר טעם מר מה תאמר" ענה לו הבחור: "זה רק משוגע", ומרן ממשיך לשאול שמדובר כאן באדם רגיל ככל האדם... הבחור לא ידע מה לענות, אך מרן ענה לו: "אדם שיש לו פצעים בלשון הדבש יהיה מר בשבילו. כך גם התורה מי שלומד אותה צריך שהפה שלו יהיה נקי, בלי פצעים, כלומר, בלי לשון הרע, בלי ניבולי פה"...

כדי להבין את זה, פעם היה סיום מסכת אצל מרן על ידי בחורים מתחזקים, הם באו עם המגיד שיעור שלהם, קצת לפני פורים. והביאו כיבוד. המגיד שיעור אומר לרב אולי שהרב יטעם משהו. הרב שטיינמן שאל אותו, תגיד מה זה? וענה לו המגיד שיעור שזה אוזן המן, הרב שטיינמן ענה לו: "מאז עומדי על דעתי, לא ברכתי מזונות חוץ מדייסה!!".

מדור תמיהות וקושיות

אשכול יוסף

הרה"ג רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א

חידוק

סיפורים אמתיים

מעשה באורח אחד, שהתארח אצל בעל הבית שהיה צר עין מאד, ובעל כרחו הגיש לפני אורחו קערה גדולה של תבשיל לאכול. אך בעל הבית לא ישב עם האורח, אלא עלה לעלית הגג. אותו אורח היה יושב על השלחן בחצר למטה, ובעל הבית היה יושב על הגג, ומביט במנת האורח לראות כמה כפות מכניס לפיו. אותו האורח הרגיש שנוי גדול בגופו, שכל כף וכף שהיה מכניס לתוך פיו, כשבא לבולעו היה עומד לו האוכל באמצע גרונו ואינו יורד במהרה אלא רק בקשי גדול, וגם לאחר שכבר ירד המאכל לבטנו, היה מרגיש בעצמו שכאלו יש לו בבטנו אבנים וסלעים.

אותו אורח הצטער מאד על הדבר שקרה לו, וחשב שאולי יש לו איזה חלי בגרונו ובבטנו חס ושלום, ומרב מוראו ודאגתו, הרים ראשו ועיניו לשמים כדי לבקש רחמים מלפני ה' שישיעו, והנה רואה הוא את בעל הבית יושב על הגג כנגדו, ומביט בקערת האוכל שלו בפנים רעות. אז הרגיש שכל זה נגרם לו בגלל צרות עין של בעל הבית, והיא זאת שגרמה לו את אותו הנזק.

מסופר על הרה"ק בעל אהבת ישראל מויזניץ זי"ע שכשהתיישב בעיר מסויים היה לו שם הרבה התנגדות ועם הזמן נתבטלה ההתנגדות מעצמה ונעשו כולם ידידיו, ושאלו אותו איך פעל את זאת, והשיב שכשראה שהם מתנגדים אליו הוסיף לאהוב אותם בלבו מאוד באהבה עזה יותר ויותר עד שבעל כרחם נכנס גם בלבם אהבה אליו, ודפח"ח, וזו עצה נפלאה ביותר שיוכל האדם לכבוש כל שונאיו בלי שום כלי מלחמה ובלי שום נזק לאף יהודי.

ספר מרן הרב שך זצ"ל: ארע פעם ששני שרי התורה הגאונים רבי עקיבא איגר ורבי יעקב מליסא [בעל "נתיבות המשפט"], נפגשו באיזו עירה, והתפללו בשבת קודש באותו בית כנסת. והנה כבדו את הגאון רבי עקיבא איגר, לעלות לתורה ל"שלישי" שהיא העליה היותר מכבדת, ומיד כשקראו בשמו לעלות לתורה, התעלף...

כמובן שנעשה רעש גדול, והיתה בהלה גדולה בבית הכנסת, חלק מהצבור צעקו וצוחו, וחלקם רצו להביא מים לשפוך עליו כדי לעוררו, אך דבר לא עזר, והרב לא הקיץ מעלפונו העמק, והבהלה עלתה וגאתה. אולם רבי יעקב מליסא, הבין מיד לסבת ההתעלפות, שרבי עקיבא התעלף מרב צער ועגמת נפש, בגלל שכבדו אותו בעליה היותר חשובה, ולא השכילו לכבד בה את רעו רבי יעקב.

מיד מהר רבי יעקב אל רבי עקיבא, ולחש באזנו דבר מה. שמע רבי עקיבא, והתאושש מיד, וקם ועלה לתורה כאלו לא ארע כלום. תמהו כלם, ולאחר התפלה שאלו את רבי יעקב מה לחש באזנו? השיב: פשוט מאד, לחשתי באזניו כך: ידע נא כבודו, שכבדו אותו בעלית 'שלישי' משום שהוא רבה של פוזנא שהיא עיר גדולה יותר מעירי ליסא, ולא בגלל שכבודו יותר גדול ממני... ומכיון ששמע רבי עקיבא ש'העיר' היא זו שזכתה בכבוד ולא הוא, מיד נחה דעתו, והקיץ מעלפונו.

מסופר על בעל התניא, שפעם דפק על פתח ביתו אדם אחד, וכשהרב שאל "מי שם"? ענה היהודי: "אני"! הרב לא פתח לו, והיהודי דפק עוד פעם על הדלת, והרב שאל שוב: "מי שם"?, ושוב ענה היהודי: "אני"! ושוב לא פתח הרב את הדלת. פנה היהודי והלך לדרכו.

למחרת חזר ודפק היהודי על דלת הרב, והרב שאל: "מי שם"? אך הפעם ענה היהודי בשמו, ומיד פתח לו הרב את הדלת. תמה היהודי למעשהו של הרב, מדוע אתמול לא פתח לו והיום פתח?

השיב הרב ואמר: כתוב "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה'", כלומר, אם מסתתר יהודי מאחרי הדלת ורוצה להכנס, וכששואלים "מי שם", הוא עונה "אני", "לא אראנו". אולם כאשר הוא עונה בשמו ולא אומר "אני", אזי "אראנו", שנאמר "ואני לא, אראנו".

ההגרלה הגדולה

לקראת יום היארצייט לגה"צ
רבי משה אלפסי זצ"ל
הנכם מוזמנים ליטול
סדר לימוד מיוחד
במשנה לעילוי נשמתו

בין המשתתפים יוגרל:

זוכים נוספים:

כרטיספר (2 זוכים) | **נגן MP3 כשר** (2 זוכים)

ספר 'אוצר פלאות התורה' (2 זוכים) | **ספר 'אור השבת'** (2 זוכים)

כללי המיזם:
ניתן להרשם דרך האפשרויות המפורסמות במדור 'אור התורה'

כל הפרטים בקו אור התורה
077-410-3900 שלוחה 5

נ"ב. הרישום ממוצ"ש ה' בטבת ועד י' בטבת תשפ"א | בנוסף, יש ללמוד את פרק המשניות דוקא בתאריך ד' טבת (ע"ש מקץ) תשפ"א ולומר בפה **לעילוי נשמת רבי משה בן עשה** זצ"ל

"ויוסיפו עוד שמוא אותו על חלומותיו" (ל"ז, ח')

הלא אין בפסוקים כאן אלא חלום אחד, ומדוע אומרו "חלומותיו" בלשון רבים?

יישוב א'

שאלה זו העירני אבי מורי הרה"ג רבי רחמים שליט"א. והנה נראה שאין לתרץ שלפי שיוסף סיפר חלומו גם לאביו וגם לאחיו, לכן קורא לזה הכתוב חלומותיו, כי מלבד שדוחק לפרש כן, הרי כבר כתב בעל הטורים (אות מ') שיוסף לא סיפר ליעקב את חלומו הראשון מפני שכבר פתרו לו אחיו לטובה כי מלוך ימלוך.

יישוב ב'

עוד נראה שגם דוחק לתרץ שמה שנאמר כאן "חלומותיו" מפני סיפור החלום הבא המבואר בהמשך בכתובים, כי בודאי לא משמע כן גם מלשון הפסוק שחזר וכפל "ויוסיפו עוד שנוא אותו על חלומותיו". ואולם מצאתי עתה בפי' רבותינו בעלי התוספות שתירצו כן, שנכתב המקרא על שם העתיד לספר להם חלום האחר.

יישוב ג'

בעלי התוספות הוסיפו לתרץ שבשביל שהיה יוסף מספר תמיד לאחיו, לכך נאמר בתורה "חלומותיו", כלומר שכל מה שהיה חולם רגיל היה לספר ליוסף.

יישוב ד'

עי"ל על פי מה שאמרו רבותינו בילקו"ש בפרשתינו, "ויחלום יוסף חלום וגו' ויאמר שמעו נא החלום הזה", אמר להם כך יהיו נביאים מוכיחים אתכם "שמעו נא את אשר ה' אמר" (מיכה ו' א'). "והנה אנחנו מאלמים", אתם כונסים פירות ואני כונס פירות, שלכם מרקיבים ושלי עומדין. "והנה קמה אלומתי" ר' לוי אמר, עתידין אתם לעשות אלילים אילמים לפני עגליו של ירבעם ולאמר אלה אלוהיך ישראל. ר' אחא אמר, עתידים אתם להעלים עלי דברים לפני אבא לומר "חיה רעה אכלתהו" ויעמוד לי שתיקתה של אימי. "והנה קמה אלומתי וגם ניצבה והנה תסובנה אלומותיכם ותשתחוין לאלומתי", כנגד חמשה פעמים שהן עתידין להשתחוות לו. הרי מבואר במדרש שיוסף חזה בחלומו ארבעה וחמשה דברים בנוגע לאחיו, ובזה מיושב הטעם שהכתוב נוקט בלשון "חלומותיו".

יישוב ה'

בעלי התוספות בפירוש אמרי נועם, מתרצים שאכן יוסף חלם חלום אחר בנוסף למה שהביאה התורה, ואותו החלום לא נזכר בתורה, ואותו החלום של "ואנחנו מאלמים אלומים" הוא החלום השני, והטעם שלא נתפרש חלומו הראשון בתורה מפני שלא התקיים כמו חלומותיו האחרים. וכן תירץ רבינו יעקב בעל הטורים בפי' עה"ת שיוסף כבר חלם חלום אחר מלבד זה וסיפרו לאחיו ולא היו חוששין עליו. ויש מפרשים שחלום זה שלא נתפרש הוא מה שפירש רש"י בפרשת ויחי (נ' כ"א) שיוסף אמר לאחיו, עשרה נרות לא יוכלו לכבות נר אחד, ולפי שהיה ממשות בחלום הזכיר אותו בפסוק.

יישוב ו'

עי"ל שנאמר בתורה "חלומות" לשון רבים, לפי שיוסף חלם את חלומו כמה פעמים, להורות שהוא חלום אמת, וכמו שדרשו רבותינו בברכות (נה:) שחלום שנשנה מתקיים. שוב ראיתי להגר"ח פלאג'י זצ"ל בספרו ובחרת בחיים (בפרשתינו) שתירץ כאמור, שיוסף חלם חלום זה כמה פעמים, ובראותו שחלומו אמת סיפרו לאחיו, וזהו שכתוב "ויחלום יוסף חלום" כי את אותו חלום, חלם כמה פעמים.

גליון מס' 403

קבלת שבת

שנה חמש עשרה - עלון שבועי ■ מופץ ב-15,000 עותקים בארץ ובעולם

בסיעתא דשמיא, כ"ה בכסלו התשפ"א, חג החנוכה

העלון טעון גניזה ■ אין לקרוא בשעת התפילה!

ניתן לקבל את העלון במייל KSHABAT@INN.CO.IL
הערות והארות, תרומות ובקשות להפצת העלון יתקבלו בברכה בטל': 052-7620219.

פרשת וישב

העלון יוצא במהדורה מקוונת בלבד. מי שיכול להפיץ - יבורך!

"לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לַהֲשִׁיבוֹ אֶל אָבִיו" (לז, כב).

מפרש רש"י: "רוח הקודש מעידה על ראובן, שלא אמר זאת אלא להציל אותו, שיבוא הוא ויעלהו משם".

מדוע היה צורך ברוח הקודש שתעיד על ראובן שכוונתו לשם שמים, והלא סופו הוכיח על תחילתו שלטובה התכוון, כמו שמעיד הפסוק **(שם, כט):** "וישב ראובן אל הבור, והנה אין יוסף בבור, ויקרע את בגדיו"?

אלא - **יישב הגאון רבי אליהו שמאע, ראב"ד ארם צובא ובעל "קרבן אשה"** - רוח הקודש נדרשה כדי להציל מן החשד הקל שיכול היה להתעורר בתחילה, כאשר אמר "אל תשפכו דם, השליכו אותו אל הבור הזה", בזמן ההוא, בטרם סיפרה התורה על שובו לבור להציל את יוסף, אולי היינו טועים לחשוב שראובן התכוון לרעה, ועל כן מיד העידה רוח הקודש שכוונתו היתה: "למען הציל אותו מידם".

לפי זה, הוסיף ראב"ד ארם צובא, יתבארו להפליא דברי המדרש הנודעים: "הדודאים נתנו ריח" **(שיר השירים ז, יד)** - זה ראובן בשעה שהציל את יוסף, "ועל פתחינו כל מגדים" - זה נר חנוכה", עד כאן לשון המדרש שלא בכדי הוגדר כ'מדרש פליאה': איזה קשר יש, לכאורה, בין הצלת יוסף על ידי ראובן - להדלקת נר חנוכה? אך לאחר שראינו, כאמור, שנדרשה רוח הקודש כדי להפריך חשד קל שעלול היה להתעורר לגבי ראובן, יש מקום לברר: מנין לנו שחוששים גם לחשד קל? ואמנם, למדנו בגמרא **(שבת כג.)** לגבי נר חנוכה: "אמר רב הונא: חצר שיש לה שני פתחים - צריכה שתי נרות. אמר רבא: לא אמרן משתי רוחות, אבל מרוח אחת - לא צריך. מאי טעמא? אילימא משום חשדא, חשדא דמאן? אילימא חשדא דעלמא - אפילו ברוח אחת נמי ליבעי! אי חשדא דבני מתא - אפילו משתי רוחות נמי לא ליבעי! לעולם משום חשדא דבני מתא, וזימנין דמחלפי בהאי ולא חלפי בהאי, ואמרי: כי היכי דבהאי פיתחא לא אדליק, בהך פיתח אנמי לא אדליק" **(=החשש הוא מבני המקום, שאולי יעברו בדרכם רק באחד הצדדים, ויראו שלא הדליק שם, ויאמרו: כשם שבצד זה לא הדליק - גם בצד זה לא הדליק).**

הרי שהגמרא חוששת גם לחשד קל, ועל פי זה יבואר המדרש להפליא:

"הדודאים נתנו ריח" - זה ראובן בשעה שהציל את יוסף, באותה שעה שבה אמר לאחיו להשליך את יוסף לבור, העידה רוח הקודש היתה כוונתו לטובה, כדי שלא יתעורר חשד לגבי כוונותיו. ואם תאמר: למה לנו עדות זו, והרי בהמשך הפסוק מספר שבא להציל את אחיו? אשיב לך: כדי למנוע את החשד באותה שעה. ואם תשאל: מנין שחוששים לחשד ופועלים להפריכו? "על פתחינו כל מגדים" - זה נר חנוכה, והריבוי בלשון "פתחינו" מלמדנו שחייבו להניח בשני פתחים, כדי למנוע חשד, ומעתה מובן מדוע באה רוח הקודש כדי למנוע חשד ולגלות שמתחילה היתה כוונתו להציל את אחיו! **(ושלל לא יחסר)**

"וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רְאוּבֵן... הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר וְיָד אַל תִּשְׁלְחוּ בוֹ לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לַהֲשִׁיבוֹ אֶל אָבִיו" (לז, כב).

מפרש רש"י: "למען הציל אותו" - 'רוח הקודש מעידה על ראובן שלא אמר זאת אלא להציל אותו, שיבוא הוא ויטלנו משם, אמר אני בכור וגדול שבכולם, לא יתלה הסרחון אלא בי'.

ושקה, מאחר וראובן אמר "ויד אל תשלחו בו" הרי הדבר ברור שכוונתו היתה להצילו מידם, ולשם מה הופיעה בת קול?

ועוד, מדוע רש"י כופל ואומר "אני בכור **וגדול שבכולם"?**

ועוד, מהו "לא יתלה הסירחון **אלא** בי", וכי באחים לא יתלה הסירחון כלל?

ועוד קשה, מה הקשר בין תחילת דברי רש"י לסופם?

ביאור נפלא ביאר בספר "עיר דוד": דהנה, **בגמרא בסנהדרין (דף יז.)** ישנה הלכה בדיני נפשות: **"אמר רב כהנא, סנהדרין שראו כולן לחובה, פוטרין אותו (כלומר, כאשר בית דין דנים דיני נפשות וכולם מחייבים - הנדון יוצא זכאי, וע"ש מדוע).**

דין נוסף מופיע בגמרא (שם, דף לב.), שבדיני נפשות מתחילין מן הצד, והיינו מן הקטן שבדיינים.

מעתה יבוארו דברי רש"י כמין חומר: כיון שהאחים דנו את יוסף כבית דין, הרי שהתחילו לדון 'מן הצד' - מן הקטן שבאחים, וסיימו ב'גדול שבכולן'. וכיון שכל האחים דנו לחובה, הרי שכיון שראובן הוא האחרון שצריך לדונו - לא יתלה הסירחון אלא בו, כיון שעתה פסק הדין תלוי בו. ומכיון שראובן דנו לזכות ואמר "ויד אל תשלחו בו", היה אפשר לומר שדנו לזכות כדי שע"י כך יקבל עונש מיתה. שהרי אם היה דנו לחובה - יוסף היה נפטר מחיוב מיתה. ולכן **"רוח הקודש העידה על ראובן שלא אמר זאת אלא להציל אותו",** שראובן סבר שיוכל לשכנע את אחיו בצדקת יוסף, ולא עשה כן כדי לחייבו! ונפלא. **(פניני קדם)**

"וַיִּקְמוּ כָל בָּנָיו וְכָל בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם" (לז, לה).

מה פשר ההדגשה **'כל** בניו **וכל** בנותיו'? די היה אם היה נכתב 'ויקומו בניו ובנותיו', והיה הענין מובן לנו היטב. ואף אם רצינו להדגיש שלא נותר אחד שלא קם לנחמו, די היה לכתוב 'ויקומו כל בניו ובנותיו'!

זאת ועוד עלינו לברר: בפסוק נאמר שכל בניו וכל בנותיו באו 'לנחמו', ולא נאמר מה היו התנחומים שאמרו לו. ודאי הוא שהתנחומים של שבטי י־ה, לא היו סתם דברי ניחומים של ההמון בשוק בנוסח: 'מה נוכל לעשות, שיהיה לך נחת משאר הילדים...'; מה כן היו תנחומי השבטים הקדושים באוזני אביהם המתאבל?

ביאור נפלא ומחודש כתב הגאון רבי שלום יצחק לעוויטאן, אב"ד קריסטיאניא:

בגמרא **(מועד קטן כז:)** אמר רב יהודה אמר רב: 'כל המתקשה על מתו יותר מדאי - על מת אחר הוא בוכה' - מי שבוכה על מתו יותר משלושה ימים, סופו שעל מת אחר הוא בוכה. וביאר הריטב"א, שזה משום שנראה שהוא מתאונן על הדין וקורא תגר, חלילה, ולפיכך פנקסו נפתח לפניו. וכך נפסק להלכה ב'שולחן-ערוך' **(יו"ד שצד, א).** ובגמרא **(שם)** הובא סיפור נורא אודות אשה שהרבתה בבכי על בנה שמת, ורב הונא הזהירה שלא תתאבל יותר מדי, אך היא המשיכה והרבתה בבכי ומספד עד שאיבדה, לא עלינו, את כל שבעה בניה. והנה, שבטי י־ה ידעו ושמרו את כל התורה אף שעדיין לא ניתנה, שמקובלים היו מאבותיהם **(רש"י חולין צא.)**, ובודאי גם דין זה, 'שלא להתאבל על מת יותר מדאי', לא היה זר עבורם, ולכן כשראו שיעקב אבינו מתאבל על בנו יוסף יותר מדאי ואינו מקבל עליו שום תנחומים - מה עשו? התאספו כולם יחד, הם ובניהם ובנותיהם ובני בניהם, לרבות העוללים הקטנים המוטלים בעריסה - איש לא נעדר, וכן אמרו לו: 'אבינו היקר, הלא לפי הדין שאמרו חז"ל שהמתאבל על מתו יותר מדאי על מת אחר הוא מתאבל - היה צריך להיות נחסר אחד מאיתנו, ומכיון שכולם חיים וקיימים, הרי זו ראיה ניצחת ומוחלטת שיוסף עדיין חי, ואינך מתאבל על מת כלל אלא על אדם חי, ולכן לא נחסר איש מאיתנו'!

אלו היו ה'תנחומים' של השבטים לאביהם, ולכן נקט הכתוב לשון 'כל', 'וכל', ללמדנו שקמו כולם, גם הקטני-קטנים, ועצם ההתייצבות היתה בה כדי 'לנחמו', שיוסף עדיין חי! **(ושלל לא יחסר)**

"וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם" (לט, י).

איתא באלשיך הקדוש (משלי ט'):

רבים מקשים, מדוע נשתנה יצר הטוב מיצר הרע: יצה"ר בא פעמים רבות אל האדם הומה ודוחק ולא ינוח עד אשר יפול אצלו, לא כן מעשה יצה"ט, אלא בא פעם אחת או פעמים ודיו, אם היה מעשהו של יצה"ט כמו יצה"ר היינו שומעים לו ואפילו עוד יותר מהיצה"ר, ומדוע אין דרכם שוה?

אלא, אנו רואים בעולם המסחר, דהסוחר המביא למכור סחורה טובה כמו מרגליות ואבנים טובות, אין הוא צריך להטריח עצמו לפתות את לב הקונים בדברים רבים, כי יודע בעצמו אשר ודאי ימצא קונים רבים על סחורתו הטובה, ואם לא ימכר כאן ימכר במקום אחר, לא כן הסוחר הבא עם סחורה רעה הוא מוכרח לפתות לב הקונים ברוב דברים, ומשתדל בכל מאמצי כחו עד שימכור, זאת אומרת דבר טוב לא צריך שיכנוע, דבר רע צריך שכנוע.

כמו כן, היצה"ט בא לאדם עם סחורה טובה, להדבק בה' הטוב והמטיב ולעסוק בתורה היקרה מפז ופנינים, אשר היא חיינו ואורך ימינו בעוה"ז ובעוה"ב, לכן דבריו מעטים הם, ומי האיש החפץ חיים ישמע אליו, לא כן יצה"ר בא לאדם עם סחורה רעה וסם המוות ומי שוטה ופתי ישמע אליו לכן בא פעמים רבות עד שמרבה להם חשק רב לקנות סם המוות ולכן את העבירות עושים בשמחה ובחשק גדול משא"כ את המצוות.

מבאר ה"שער בת רבים": יוסף הסתפק האם מה שאשת פוטיפר מציעה לו יש בזה מצוה או עבירה. האם זה בא מהיצר הטוב או מהיצר הרע, שהרי אמרו חז"ל דאשת פוטיפר כוונתה היתה לשם שמים כי ראתה בכוכבים שגדולה עומדת לה מיוסף.

אמנם כשראה שהיא משכנעת אותו יום יום הבין שזה מהיצר הרע שדרכו לשכנע את האדם לקנות את הסחורה הרעה שיש לו.

וזה מה שאומרת התורה "ויהי כדברה אל יוסף יום יום" לכן "ולא שמע אליה".

(להתעדן באהבתך)

שבת שלום ומבורך

העשן הזדוני התאבך באירופה הנרדפת, צמאון הדם העמלקי העיף את גרורותיו התזזיתיות לכל עבר. תלמידי ישיבת מיר המעטירה, שניצלו בניסי ניסים והגיעו לסין, שנחאי, שם העבירו את שנות המלחמה בלימוד תורה ובצקון לחש. סיפור ההצלה המופלא הזה כבר קנה לו פירסום רב, כאשר את סוד הקמתה של מסילת הברזל - בת אלפי הקילומטרים - ע"י הצאר הרוסי האכזר, מותירים אנו בידיו של יודע תעלומות, זורע צדקות, מצמיח ישועות. תלמידי הישיבה נסעו מזרחה, הם התמקמו להם בקרון האחרון ועסקו בלימוד התורה, ומפעם לפעם בשיחות מודאגות רוויות תקוה וסימני שאלה באשר לנעשה באירופה המדממת.

'היום ערב חנוכה', הודיע אלחנן, 'בעוד מספר שעות נדליק נר ראשון של חנוכה'. 'ושמן מנלן?' שאל אברהם 'נכון כל השמנים וכל הפתילות כשרים לנר חנוכה, פתילות נעשה מבגדינו, ואף אם לא נהדר בשמן זית זך... אבל גם שמן פשוט יותר איננו בנמצא...'. השתיקה נמשכה לא יותר משלושים שניות.

'דומני שיש לי רעיון מבריק...' חכך בראשו יוסף. 'אחת לכמה שעות הרכבת עוצרת בתחנות הביניים, להורדת נוסעים, לטיפול ותחזוקה, וזה הזמן להכניס כוס מתחת למנוע הקטר, ולהמתין שייזל לתוכה שמן מנוע... בחסדי השם מכאן יכולה לצמוח ישועה'.

חצי שעה אח"כ נעצרה הרכבת למספר דקות. יוסף ואלחנן יצאו מן הקרון ופתחו במרוצה לעבר הקטר. הם זחלו בין מסילות הברזל, והציבו את כוס המתכת מתחת למנוע החם. מה רבו חסדיך השם, טיפה קטנטנה, ועוד אחת, זילפו להן באיטיות מאחד מן הסדקים, וצנחו לתוך כוס המתכת. 'זה לא מספיק, אבא שבשמים רחם עלינו, רוצים לקיים מצות נר חנוכה, עוד קצת שמן בבקשה...'. התחננו נשאו פרי ועוד מספר טיפות שמן מכונות נשרו פנימה. הקטר השמיע יבבה. אותתו הבהובי סגירה, ובשניה האחרונה הם השתחלו פנימה.

'יש סיכוי מצוין שעד הערב אולי אפילו לפני השקיעה, נמלא סנטימטר אחד מגובה הכוס. זה בודאי יספיק להדלקה של חצי שעה ויותר... הכל תלוי במספר העצירות'. נסכו השניים אופטימיות בחבריהם.

אברהם שלף מתיקו מגבת כותנה מיושנת וקרועה, שלף את חוטי השתי והחל לשזור פתילה. 'ריבונו של עולם, אנחנו לא גיבורים כמו המכבים, אנחנו לא בקו החזית מול האויב, אנחנו בורחים על נפשנו כדי להאיר מתורתך לדור הבא. הבט בפתילה הזעירה שביד, היא רוצה להבעיר להבה של אש. לכבודך...'

שעתיים מאוחר יותר שוב נעצרה הרכבת, והשניים רצו לעבר הקטר, זחלו בזריזות, הניחו את הכוס מתחת למנוע, תקעו שתי עיניים מייחלות ומצפות לישועה. 'דומני שהזליפה כרגע יותר משמעותית מן הקודמת' מלמל יוסף. 'אתה צודק' אישר אלחנן, אך זה עדיין לא מספיק. 'ששש. ששש מי שאמר לגשם וירד, יאמר לשמן מנוע ויצנח'. היסה אותו יוסף. 'יהודי חייב לאמץ לעצמו שתי עיניים ורודות, ולרצות לעשות את רצון השם. הצליחו מה טוב ומה נעים. לא הצליח? זה רצון השם'. לפתע צנחו מטה חמש או שש טיפות שמן ע-נ-ק-י-ו-ת. 'וואוו', התמוגגו השניים, עוד נזילה כזו, ואנחנו מסודרים. רשמו לפניכם נתון יבש. במשך שבעה ימים הצליחו הצדיקים הללו לאגור בתחנות הביניים את טיפות שמן המנוע המטפטפות, ולהדליק נר חנוכה בקרונם, ברוב עם הדרת מלך, כשפיהם אומר שירה "מעוז צור ישועתי".

בבוקרו של היום השמיני של חנוכה, רכבת ההצלה גלשה לערבות סיביר. מינוס ארבעים מעלות מתחת לאפס. קור מקפיא. הרוח שורקת בחלונות, אצבעות הידיים טמונות עמוק עמוק בכיס. תחנה ראשונה. אלחנן ויוסף דוהרים לכיוון הקטר. הנוהל מוכר וידוע. הם מניחים את הכוס מתחת למנוע. הקור הפך את השמן קרוש וצמיגי, ולמרות מאמץ הנסיעה, סירב השמן להתחמם, וסירבו הטיפות לנשור מטה מטה. זה חזר על עצמו גם בתחנה השניה והשלישית. אין אפילו טיפת שמן אחת לרפואה בכוס, השמש שקעה. מתחילים תפילת ערבית. יצאו הכוכבים והתנוצצו להם כאומרים: 'גם אתם צורבים יקרים משולים לכוכבים. ואם הנר לא יאיר, אתם תמשיכו ותאירו את החנוכיה האמיתית של הדורות הבאים'.

הם שכבו לישון עטופים במעיליהם, לא עצובים, אבל מאוכזבים. הנר השמיני היה בהישג יד, כמו קודמיו. אך מה רוצה השם? מה הוא מסתיר תחת כנפי העובדה המצערת שאין אפילו טיפת שמן אחת לנר השמיני? אלחנן ויוסף הצטנפו בפינת הקרון 'בוא יוסף, ונדליק את נר 'זאת חנוכה' ביקש אלחנן. 'אתה צוחק' תמה יוסף. 'חלילה. בוא ונדליק עכשיו מיד את התחליף לנר. 'מה פרוש? מאי חנוכה? דתנו רבנן'. 'בוא ונלמד עד אור הבוקר הלכות חנוכה, נספר עת נצחונות המכבים, נפלפל בסוגיות הש"ס העוסקות במעלין בקודש, והתורה זו תדלק ותאיר בגנזי הנצח, כמו הנר השמיני. אם ארדם תעיר אותי מיד, אם תרדם, אעיר אותך", סיכם אלחנן.

אמרו ועשו. חבריהם רדומים, אך השניים מפלפלים, מקשים ומתרצים העיניים נעצמות, העפעפיים נדבקים, הם נלחמים בשינה כאריות, רצים כצבי בסימני שולחן ערוך, צוללים למצולות חריפותם של רבי עקיבא איגר ובעלי התוספות, עד יאיר השחר, שכן נר חנוכה, בדיעבד זמנו כל הלילה. לפתע על רגע קרני הירח הם הבחינו בגוי רוסי ענק, כנראה איכר, לראשו כובע צמר, מבטו נתקע בעיניהם המופתעות 'תגידו לי, אתם ערים ומדברים. אתם לא זקוקים אולי לנר?'.

אלחנן ויוסף הנהנו. הגוי הכניס ידו לכיס ושלף מתוכו נר שעווה עבה בגובה עשר סנטימטר לפחות. 'קחו', הנר עף באוויר ונחת בידיהם. הם הביטו בשעון, נותרו עוד 35 דקות... הנר הונח בהתרגשות על הדרגש. הם העירו את חבריהם ויוסף הדליק את הנר בברכה והחל לשיר 'על הניסים ועל הנפלאות... בימים ההם בזמן הזה'. מיד אחרי כן חפשו את הגוי על מנת להודות לו ולא מצאוהו.

לימים הפך יוסף לראש ישיבה חשובה בארצות הברית וסיפור זה נהג לספר לתלמידיו הרבים. 'נו, אתם בודאי חושבים שהאיכר הרוסי היה אליהו הנביא, לא מיניה ולא מקצתיה. עשרות שנים שאני לומד ומרביץ תורה, ולא זכינו לגילוי אליהו. נו, אז אתם שואלים מה בדיוק קרה כאן? פשוט מאד, לימדני הקב"ה פרק מיוחד ברצון לעשות את רצונו. כשרוצים בכל מאודנו לעשות רצון בוראנו, הוא דואג ומגיע - גוי או גמל, או ציפור, או כל דבר אחר, כדי שהרצון הטוב יתממש. ואפילו יש מאין. לאן נעלם הגוי? זו שאלה טובה; לעתיד לבוא תשאלו את אליהו... **(האמנתי ואדברה)**

פנינה לשבת
בענייני הלכה ואגדה

משולחנו של העורך

מה הענין בחליצת התפילין בראש-חודש לפני תפילת מוסף?

איתא בב"ח **(ריש סי' כו)** בשם ספר האגור **(סי' פד)**, שהביא מהזוהר שהמתפלל מוסף בראש חודש ובחוה"מ בתפילין חייב מיתה **(ומקור הדברים הם במדרש הנעלם בשיר-השירים [זוהר חדש, דף ח.], והובא גם בים של שלמה [ביצה, סוף פרק א, סי' נא])**. ונפסק בשו"ע **(ס"ס כה)** שחולצים את התפילין קודם תפילת מוסף.

והטעם לכך הוא: א. כתב המשנ"ב **(כה, סא)** מפני שאומרים קדושת 'כתר' במוסף, ואין נכון שיהיה עליו כתר של תפילין, ואפילו בעת תפילת הלחש. וכתב הט"ז **(שם סקט"ו ע"ש)**, שאפי' במקום שנהגו לומר 'נקדש' במוסף, לעומתם יש מקומות שאומרים 'כתר', ובמשנ"ב הביא דבריו והוסיף, שודאי שהיכן שמתפלל בציבור, לא ישנה מהמנהג לחלוץ, ע"ש.

ב. כתב המשנ"ב **(תכג, י)** בשם הלבוש **(כה, יג)**, שכמו שלא מניחים ביו"ט ושבת שהם עצמם אות, כן הוא בר"ח כשמזכירים מוספי היום אנו עושים אותו ליו"ט שהרי התפילה היא במקום קרבן מוספי היום, דאותה זכירה היא גם כעין אות. ועיין בפמ"ג **(מש"ז, טז)** במה שביאר בדבריו.

ובשו"ת הרמ"ע מפאנו **(איש אלוקים קדוש ונורא, פוסק ומקובל, בעל ה'עשרה מאמרות' ועוד ספרים יקרים. בשנת של"ד, ביקש ממנו מרן הבית-יוסף זצ"ל, להשגיח על הדפסת חיבור ה'כסף משנה' שהודפס באותה עת בוינציה, כשהוא בן כ"ו שנים. שנה לאחמ"כ נפטר הב"י, כשהרמ"ע נפטר 45 שנה אחריו [שנת ש"פ] במיתת נשיקה. ספר השו"ת שלו נד"מ ע"י מכון 'ישמח לב', י-ם תשס"ז, סי' קח ע"ש, והביאו האליה רבה ועוד)** ביאר, שמה שאמרו חז"ל 'יצאו שבתות וימים טובים שאינם צריכים אות', אין הטעם משום שאסורים במלאכה, אלא משום שיש קדושה ביום זה, וכן מה שהתפילין נקראו אות, אינו משום שמזכירים לו את עבודת הבורא, אלא שיש בהם קדושה והיא עצמה אות, ולכן לא אמרו חז"ל 'יצאו שבתות וימים טובים שיש בהם אות', אלא 'שהם עצמם אות', ע"ש שהאריך. וסיים, דמהאי טעמא גם בר"ח בשעת תפילת מוסף שיש בו קדושה **(וכמו שאומרים בחתימת הברכה 'מקדש ישראל והזמנים')**, אין להניח אז תפילין.

והדברי חמודות **(לבעל התוי"ט, בחיבורו על הרא"ש, מנחות, הלכות תפילין, סי' טז, אות עד באורך, ועע"ש באות עט)** חולק על הנ"ל ומסיק בסוף דבריו, שאין לסלק התפילין בר"ח **(ובחוה"מ** אלא כמו בכל יום, לפי שאין שייך 'אות' אלא כשכל היום בטל ממלאכה, אבל על מקצת היום אין שייך לומר שהוא 'אות'.

והנפ"מ בין ב' הטעמים הנ"ל: א. כתב האשל אברהם **(מבוטאטש, כה, יג)**, באדם שעדיין לא התפלל שחרית, ושומע 'כתר' של מוסף, שעדיף לחולצן לפני שעונה. וכ' השע"ת **(סקכ"ב ע"ש)**, בשם הפרי-חדש **(סי' תכג)** והחיד"א **(במחזיק-ברכה)**, שכשהשעה דחוקה ואין לו זמן לחולצם דהציבור כבר התחילו לומר 'כתר', די בזה שיסלק את 'של ראש' לצד, שנחשב כמונח בכיס, וב'של יד' יכניס הכתונת או קצה הטלית בין הבית לבשר ויענה עם הציבור. ובדיעבד גם אם לא חלצן יענה ל'כתר'. אך לטעמו של הלבוש, א"צ לחלוץ שהרי עדיין לא מזכיר את מוספי היום.

ב. כשמתפלל מוסף ביחידות, שלטעמו של הלבוש צריך לחלוץ, אך לטעם של אמירת 'כתר', לכאורה לא יצטרך לחלוץ. אך בשו"ת הרדב"ז **(לרבי דוד בן זמרה, חי בצפת בדורו של הב"י, נפטר בשנת השל"ג, ח"ד, סי' פ [ובדפוסים אחרים סי' אלף קנא])** כתב, שאפילו יחיד המתפלל, שאז לא אומר 'כתר', יחלוץ אותם לפני התפלה, מפני שהוא זמן הראוי ל'כתר' **(וע' במשנ"ב ס"ס כה ודו"ק)**.

ולענין זמן חליצתן, כתבו האליה רבה והפרי מגדים, שיש לחולצן ב'ובא לציון' קודם 'יהי רצון שנשמור חוקיך וכו' ', ומשום שבארץ ישראל היו מברכים בעת חליצת התפילין 'לשמור חוקיך' **(נדה נא: ועוד)**. וכתב המשנ"ב **(שם)**, שיש נוהגים לחלוץ אז רק את ג' הרצועות מהאצבע.

וכתב האות חיים ושלום **(ס"ק יט)**, שמאחר ואין הלכה כבני א"י בזה, אין טעם לנהוג כן. וכבר נהגו העולם לחולצם קודם תפילת מוסף. וכן הכריע המשנ"ב בשם המג"א **(ע"ש שפליג בזה על הלבוש)**, וכן הביא הכה"ח **(ס"ק צד-צה)** בשם שער הכוונות.

ואדם ששכח לחלוץ קודם מוסף, כ' המשנ"ב שפשוט שלא יחלצם באמצע התפילה, שאינו רק מנהג. וכ' הכה"ח **(סקצ"ח)**, שלא יחזור ויתפלל שוב. וע"ע בשו"ת יביע אומר **(ח"ג או"ח, סי' ה, אות ג)** ודו"ק היטב.

הארות והערות יתקבלו בברכה!

ספרים בבית = לומדים גם בבית!
ש"ס, טור שו"ע, רמב"ם וכו'
- במחירים הזולים בארץ
(למטים בלבד).
מתחרה בכל הצעת מחיר.
משלוחים לכל הארץ.
052-7176882

העלון מוקדש-להצלחת ברו"ג ישי בן אילה, רחמים בן מוניר, עידן ולילך בני מרים, משפ' מנצור וכל התורמים והמסייעים בהפצה. אליהו בן אילה

לרפואת איתמר שריה בן עדית, ראובן בן שרה, נסים בן חורם, מוניר בת פרבין נמכי, אביעד מאיר יהודה בן עדית, בתושח"י

לזיווג הגון שרה בת אילה, רבקה בת דבורה

לעילוי נשמת דניאל הכמת בן דוד, אליהו בן חנה יונה, הרה"צ אליעזר בן מונוור זצוק"ל, יהודה בן יוסף ז"ל, שושנה פורן בת טאוס, חנה יונה בת רומיה, פרבין נמכי בת עוסניגאן, שולמית חווה בת הר"ר רפאל ז"ל, שושנה רוזט בת שלום.

בס"ד

וְכֹל מַאֲמִינִים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

בני אמונים

תשפ"א

פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב

360

מֵאוֹצְרוֹת אֱמוּנִים

פְּנִינֵי אֱמֶת וּתְפִלָּה בְּפָרָשָׁה

לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם

"וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיַּצִּלֵהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נַכֶּנּוּ נָפֶשׁ" (לז כא)

"לְלֶמֶדְךָ שֶׁאִם אָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה יַעֲשֶׂנָּה בְּלֵבָב שָׁלֵם. שָׁאלוּ הָיָה רְאוּבֵן יוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַכְתִּיב עָלָיו: 'וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיַּצִּלֵהוּ מִיָּדָם' - בִּכְתְּפוֹ הָיָה מוֹלִיכוֹ אֵצֶל אָבִיו" (רות רַבָּה ה ו).

רַבִּי יִצְחָק מַאלְצַאן בֵּאֵר אֶת דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ כָּךְ:

הַסִּבָּה שֶׁרְאוּבֵן הִסְתַּפֵּק בְּהַשְׁלָכַת יוֹסֵף לַבּוֹר וְלֹא הִשְׁלִים אֶת הַצָּלָתוֹ בַּהֲשָׁבָתוֹ לְאָבִיו, הָיְתָה מִשּׁוּם שֶׁלִּבּוֹ לֹא הָיָה שָׁלֵם עִם מַעֲשֵׂהוּ; בְּסֵתֶר לִבּוֹ חָשַׁשׁ רְאוּבֵן שֶׁמָּא צָדְקוּ אַחָיו בְּכָךְ שֶׁבִּקְּשׁוּ לַהֲרֹג אֶת יוֹסֵף, מִפְּנֵי שֶׁנָּדְנוּהוּ כְּ'רוֹדֵף' הַחַיָּב מִיתָה. וְאָמְנָם, אִלּוּ הָיָה יוֹדֵעַ בְּבֵרוּר שֶׁהַצַּדָּק עִמּוֹ וְהוּא מְקֻיָּם מִצְוָה גְּדוֹלָה בְּמַעֲשֵׂהוּ, אָז: "בְּכְתְּפוֹ הָיָה מוֹלִיכוֹ אֵצֶל אָבִיו", וְלֹא הָיָה מַצִּיעַ לְהַשְׁלִיכוֹ לַבּוֹר.

מִכָּאן לָמְדוּ חֲכָמִים עַד כַּמָּה חָשׁוּב לְקַיֵּם כָּל מִצְוָה בְּלֵב שָׁלֵם וּבְהַכְסָפָה גְּמוּרָה. לְגֹדֶל חֲשִׁיבוּת הָעִנְיָן אַף תִּקְּנוּ עַל כָּךְ בַּקָּשָׁה מְיֻחֶדֶת בְּתוֹךְ תְּפִלַּת 'וּבָא לְצִיּוֹן': "וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם".

'שִׂיחַ יִצְחָק' עַל סִדּוּר הַתְּפִלָּה, 'וּבָא לְצִיּוֹן'

פְּגִיעָה בַּזּוֹלֶת מְעַכֶּבֶת אֶת קַבָּלַת הַתְּפִלָּה

"וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל אֶחָיו מַה בֶּצַע כִּי נַהֲרֹג אֶת אָחִינוּ וְכִסִּינוּ אֶת דָּמוֹ" (לז כו)

רַבֵּנוּ אֶפְרַיִם כּוֹתֵב כִּי תֵּבֶת 'בְּצַ"ע' הִיא רָאשֵׁי הַתֵּבוֹת שֶׁל שְׁלֹשֶׁת מוֹעֲדֵי הַתְּפִלּוֹת: 'בֹּקֶר, צָהֳרַיִם, עֶרֶב'. וְכֹה בְּאֹר אֶת דִּבְרֵי יְהוּדָה לְאָחָיו: "מַה בֶּצַ"ע כִּי נַהֲרֹג אֶת אָחִינוּ" - אִם נַהֲרֹגוּ, אֵיזֶה עֶרֶב יִהְיֶה לַתְּפִלּוֹת שֶׁאָנוּ נוֹשְׂאִים בֹּקֶר, צָהֳרַיִם וְעֶרֶב, הֲלֹא מִקְרָא מַלְא דִּבֵּר הַכָּתוּב (יְשַׁעְיָה א טו): "גַּם כִּי תַרְבּוּ תְּפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ".

בַּ'פַּרְדֵּס יוֹסֵף' הוֹסִיף וְדָרַשׁ מִן הַדְּבָרִים סָמְךְ לְתַקָּנַת הָאַר"י לוֹמַר קֹדֶם הַתְּפִלָּה: "הֲרֵינִי מְקַבֵּל עָלַי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל 'וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ'" (מג"א ריש סי' מו); "מַה בֶּצַ"ע" - מָה עֲרֵךְ לְתַפְלוּתֵינוּ, "כִּי 'נַהֲרֹג' אֶת אָחִינוּ" - אִם אֵינֶנּוּ מְקַפִּיד אִישׁ בְּכִבּוּד רֵעֵהוּ.

פָּרוּשׁ רַבֵּנוּ אֶפְרַיִם עַל הַתּוֹרָה; 'פַּרְדֵּס יוֹסֵף' קְדוֹשִׁים

'שַׁעֲרֵי גַן עֵדֶן' - בָּעוֹלָם הַזֶּה

"וַיַּקְמוּ כָּל בָּנָיו וְכָל בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם" (לז לה)

כָּתַב הַ'כְּלִי יָקָר':

"פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י: 'דָּוְקָא עַל הַמֵּת נִגְזְרָה גְּזֵרָה שֶׁיִּשְׁתַּכַּח מִן הַלֵּב, וְלֹא עַל הַחַי שֶׁהוּא סָבוּר שֶׁמֵּת'. וְטַעֲמוֹ שֶׁל דָּבָר הוּא: שֶׁעִקַּר הַתַּנְחוּמִין הוּא כְּשֶׁיִּתְּנוּ הַחַי אֶל לִבּוֹ שֶׁזֶּה הַמֵּת זָכָה לִרֹב טוּב הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים, וְכִי הוּא נֶעֱתַק מִן עוֹלָם הָאֲפֵל אֶל הָאוֹר הַנִּצְחִי... וְיַעֲקֹב רָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁיּוֹסֵף אֵינוֹ בְּגֵו עֵדֶן, עַל כֵּן 'וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם'".

רַבִּי פִּינְחָס מִקּוֹרִיץ הִפְטִיר פַּעַם עַל אוֹדוֹת אֶחָד מֵהַצַּדִּיקִים: "רוֹאֶה אֲנִי אוֹתוֹ בְּגַן עֵדֶן, אוּלָם עִם כָּל זֹאת לֹא הִגִּיעַ עֲדַיִן לְדַרְגַּת הָאֱמֶת". כַּאֲשֶׁר הִשְׁתּוֹמֵם אֶחָד מִן הַשּׁוֹאֲלִים וְשָׁאַל: הֲלֹא רַבֵּנוּ נִמְצָא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְכֵיצַד הוּא יוֹדֵעַ מָה נַעֲשֶׂה בְּגַן עֵדֶן?

הֵשִׁיבוֹ רַבִּי פִּינְחָס: כַּאֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ אָמְרוּ (שַׁבָּת קיט ב): "הָעוֹנָה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ פּוֹתְחִין לוֹ שַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן", לֹא אָמְרוּ: "יִפְתְּחוּ" - בִּלְשׁוֹן עָתִיד, אֶלָּא "פּוֹתְחִין", לְלַמֶּדְךָ שֶׁעוֹד בְּעוֹדוֹ חַי בָּעוֹלָם הַזֶּה זוֹכֶה שֶׁיִּפָּתְחוּ בְּפָנָיו שַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן וְיִרְאֶה אֶת הַנַּעֲשֶׂה בְּתוֹכוֹ. וְאָמְנָם, כָּל זֶה מְתֻנֶּה בְּכָךְ שֶׁיַּעֲנֶה "אָמֵן - בְּכָל כֹּחוֹ". כֹּה אָמַר ר' פִּינְחָס, וְלֹא יָסַף.

'שׁוֹמֵר אֱמוּנִים' מַאֲמַר פְּתִחוּ שְׁעָרִים פ"ב

'גְּזֵרָה עַל הַמֵּת' - שֶׁלֹּא יִתְפַּלְּלוּ עַל נִשְׁמָתוֹ

"וַיַּקְמוּ כָּל בָּנָיו וְכָל בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם" (לז לה)

"אֵין אָדָם מְקַבֵּל תַּנְחוּמִין עַל הַחַי וְסָבוּר שֶׁמֵּת, שֶׁעַל הַמֵּת נִגְזְרָה גְּזֵרָה שֶׁיִּשְׁתַּכַּח מִן הַלֵּב וְלֹא עַל הַחַי" (רַשִׁ"י, ע"פ ב"ר פד כא).

יֵשׁ לְהָבִין: וְכִי 'גְּזֵרָה' הִיא שֶׁיִּשְׁתַּכַּח הַמֵּת מֵהַלֵּב, וַהֲלֹא טוֹבָה הִיא לְקִרּוֹבָיו שֶׁיִּשְׁכְּחוּ מִמּוֹת יַקִּירָם וְיִתְנַחֲמוּ עָלָיו?

תֵּרֵץ רַבִּי דָּוִד שְׁפַרְבֶּר גַּאֲב"ד בְּרָאשׁוֹב:

אָכֵן, לְךָ דַּיֵּק רַשִׁ"י בְּלִשּׁוֹנוֹ: "שֶׁעַל הַמֵּת נִגְזְרָה גְּזֵרָה" - הַגְּזֵרָה הִיא עַל הַמֵּת וְלֹא עַל קְרוֹבָיו. לְפִי שֶׁנִּשְׁמַת הַמֵּת אֵינָהּ רוֹצָה לְהִשְׁתַּכֵּחַ מִלֵּב קְרוֹבֶיהָ, כִּי אִם יִזְכְּרוּהָ יִתְּנוּ צְדָקָה וְיִתְפַּלְּלוּ לְעִלּוּיָהּ. אוּלָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בְּצַעַר הָאָדָם, גָּזַר עַל הַמֵּת שֶׁיִּשְׁתַּכַּח מִן הַלֵּב, כְּדֵי לְמַנֵּעַ צַעַר מִקְרוֹבָיו.

'אֶרֶץ בְּנֶימִין' עמ' פג

צוֹעֵק עַל הֶעָתִיד וּמוֹדֶה עַל הֶעָבָר

"וַיַּרְא אֲדֹנָי כִּי ה' אִתּוֹ וְכֹל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ" (לט ג)

"'כִּי ה' אִתּוֹ' - שֵׁם שָׁמַיִם שָׁגוּר בְּפִיו" (רַשִׁ"י).

חֲכָמִים הִרְחִיבוּ וְתָאֲרוּ אֶת מַשְׁמָעוּת הֶעְבָדָה שֶׁשָּׁם שָׁמַיִם הָיָה שָׁגוּר בְּפִיו שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁלְּפָנָיו כָּל מַעֲשֶׂה הָיָה מִתְפַּלֵּל לָה', וּלְאַחַר שֶׁשָּׁמְעוּ הָיָה מוֹדֶה לוֹ וּמְבָרְכוֹ. שֶׁכָּךְ אָמְרוּ (תַּנְחוּמָא ח): "נִכְנַס לְשַׁמְּשׁוֹ וְהוּא הָיָה מְלַחֵשׁ וְאוֹמֵר: 'רִבּוֹן הָעוֹלָם, אַתָּה הוּא בְּטְחוֹנִי, אַתָּה הוּא פַּרְנָסְתִּי, תְּנֵנִי לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל רוֹאַי וּבְעֵינֵי פּוֹטִיפַר אֲדוֹנִי'". וְעוֹד אָמְרוּ (במ"ר יד ג): "הָיָה מְבָרֵךְ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה. וְהָיָה אֲדוֹנָיו רוֹאֶה אוֹתוֹ מְלֻחְלָח בְּפִיו, וְהוּא אוֹמֵר לוֹ: 'מָה אַתָּה אוֹמֵר?', וְהוּא מְשִׁיבוֹ וְאוֹמֵר: 'אֲנִי מְבָרֵךְ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא'".

הוֹסִיף וְכָתַב רַבִּי שְׁמוּאֵל הוּמִינֶר:

כָּךְ צָרִיךְ כָּל אָדָם לִנְהֹג כָּל יְמֵי חַיָּיו - לְבַקֵּשׁ אֶת עֶזְרַת בּוֹרְאוֹ לִפְנֵי כָּל פְּעֻלָּה שֶׁעוֹשֶׂה וּלְהוֹדוֹת לוֹ לְאַחַר שֶׁסִּיֵּם פְּעֻלָּתוֹ. וּכְכִי שֶׁכָּתַב הָרַמְבָּ"ם (בְּרָכוֹת י כג): "לְעוֹלָם יִצְעַק אָדָם עַל הֶעָתִיד לָבֹא וִיבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וְיִתֵּן הוֹדָיָה עַל מָה שֶׁעָבַר וְיוֹדֶה וִישַׁבֵּחַ כְּפִי כֹּחוֹ".

מְסַפֵּר עַל רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה רַבִּי חַיִּים שְׁמוּאֵלְבִיץ:

לֹא אַחַת רָאוּהוּ תַּלְמִידָיו, כַּאֲשֶׁר הָיָה מִתְקַשֶּׁה בַּהֲבָנַת הַסּוּגְיָה שֶׁבָּהּ עָסַק, הָיָה נִגָּשׁ לָאָרוֹן הַקֹּדֶשׁ וּמִתְחַנֵּן: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אָנָּא הָאֵר אֶת עֵינַי לְהָבִין אֶת דִּבְרֵי תּוֹרָתֶךָ", וּמִיָּד שָׁב לְעִיּוּנוֹ. אַף לְאַחַר שֶׁהִתְבַּהֲרוּ לוֹ הַדְּבָרִים, הָיָה שָׁב וְנִגַּשׁ לָאָרוֹן הַקֹּדֶשׁ וְאוֹמֵר: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה עַל שֶׁהֶאֱרַכְתָּ אֶת עֵינַי לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל!"

'עֶבֶד הַמֶּלֶךְ'; קֻבַּץ 'לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל' ח"ב עמ' שיא

לִשְׁמֹעַ הֵיטֵב וְלַעֲנוֹת אָמֵן

בְּיוֹם רְבִיעִי הַבַּעַל"ט ר"ח טֵבֵת, יָחוּל יוֹמָא דְּהִלּוּלָא שֶׁל אֶחָד וּמְיֻחָד מִגְּדוֹלֵי פּוֹסְקֵי הַדּוֹרוֹת, רַבִּי יָאִיר חַיִּים בַּכְּרָךְ בַּעַל הַ'חוֹת יָאִיר'. כְּךָ הֵעִיד הַ'חוֹת יָאִיר' בְּחִבּוּרוֹ 'מְקוֹר חַיִּים' עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (או"ח מו ב) בְּנוֹגֵעַ לַעֲנִיַּת אָמֵן אַחַר בְּרָכוֹת הַשַּׁחַר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת:

"רָאִיתִי מִנְהָג וָתִיקִין, וִישִׁישִׁים אֲשֶׁר מִקּוֹמָם רָחוֹק מִן הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁהוֹלְכִים מִמְּקוֹמָם וּמִתְקָרְבִים אֶל הַמְבָרֵךְ בְּעֵת שֶׁאוֹמֵר בְּרָכוֹת אֵלּוּ, כְּדֵי לִשְׁמֹעַ הֵיטֵב וְלַעֲנוֹת אָמֵן".

בְּרָכוֹת הַשַּׁחַר: בְּקוֹל בְּכַוָּנָה בְּחַבְרוּתָא.

תַּעֲנֶה אֱמוּנִים
פְּנִינִים וּבֵאוּרִים בְּסֵדֶר הַתְּפִלָּה

בִּרְכַּת 'הַמֵּכִין מִצְעֲדֵי גָבֶר'

'מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת'

כָּתַב הָרַמְבָּ"ם (תְּפִלָּה ז ו): "כְּשֶׁמְּהַלֵּךְ לָצֵאת לַדֶּרֶךְ מְבָרֵךְ: 'בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמֵּכִין מִצְעֲדֵי גָבֶר'". רַבֵּנוּ מָנוֹחַ מִנַּרְבּוֹנָה (תְּפִלָּה ז ו) פֵּרֵשׁ אֶת דִּבְרֵי הָרַמְבָּ"ם בִּפְשִׁיטוּת: בִּבְרָכָה זוֹ שֶׁנִּתְקְנָה עַל פִּי לְשׁוֹן הַכָּתוּב (תְּהִלִּים לז כג): "מֵה' מִצְעֲדֵי גֶבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ", אָנוּ מוֹדִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּךְ שֶׁבָּרָא אֶת רַגְלֵינוּ בְּאֹפֶן שֶׁנּוּכַל לָלֶכֶת בָּהֶן לְכָל מָקוֹם שֶׁנִּצְטָרֵךְ.

כֵּיוָן שֶׁאָנוּ רְגִילִים מֵרֵאשִׁית שְׁנוֹת יַלְדוּתֵנוּ לָלֶכֶת וּלְשׁוֹטֵט עַל פְּנֵי הָאָרֶץ, יְכוֹלָה הָיְתָה הַהֲלִיכָה לְהִצְטַיֵּר בְּעֵינֵינוּ כִּפְעֻלָּה פְּשׁוּטָה. זֹאת, אִלְמָלֵא פָּקְחוּ חֲכָמִים אֶת עֵינֵינוּ בְּאֶמְצָעוּת הַבְּרָכָה שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ, כְּדֵי שֶׁנִּתְבּוֹנֵן עַד כַּמָּה מֻפְלָאָה הִיא הַחָכְמָה הַטְּמוּנָה בִּיכֹלֶת הַהֲלִיכָה שֶׁנִּתְּנָה לָאָדָם. רַגְלֵי הָאָדָם בְּנוּיוֹת בְּצוּרָה מֻרְכֶּבֶת וּמְיֻחֶדֶת בְּמִינָהּ, הַמְּאַפְשֶׁרֶת לוֹ לִצְעֹד עֲלֵיהֶן בְּבִטְחָה מִבְּלִי לְהֵעָזֵר בְּיָדָיו כִּשְׁאָר בַּעֲלֵי הַחַיִּים. כְּמוֹ כֵן, כָּל פְּסִיעָה שֶׁהָאָדָם פּוֹסֵעַ מֻרְכֶּבֶת מִמִּגְוַן פְּעֻלּוֹת מְשֻׁלָּבוֹת וּמֻתְאָמוֹת לְהַפְלִיא, שֶׁל מַעֲרֶכֶת הָעֲצַבִּים, שֶׁל הַשְּׁרִירִים, שֶׁל הָעֲצָמוֹת וְשֶׁל הַמִּפְרָקִים, שֶׁכֻּלָּם נִבְרְאוּ כְּדֵי לְאַפְשֵׁר לוֹ לָלֶכֶת בְּכָל עֵת וּלְכָל מָקוֹם בִּנְוֹחוּת וּבְיַצִּיבוּת, אַף בִּדְרָכִים תְּלוּלוֹת וּבִתְנָאֵי דֶּרֶךְ מֻרְכָּבִים.

'לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ'

כָּאָמוּר, בְּרָכָה זוֹ נִתְקְנָה עַל פִּי לְשׁוֹן הַכָּתוּב (תְּהִלִּים לז כג): "מֵה' מִצְעֲדֵי גֶבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ". יֵשׁ שֶׁהֵבִיאוּ פָּסוּק נוֹסָף כְּסֶמֶךְ לִבְרָכָה זוֹ (מִשְׁלֵי טז ט): "לֵב אָדָם יְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ וַה' יָכִין צַעֲדוֹ" (סִדּוּר 'צְלוֹתָא דְאַבְרָהָם' עמ' מט).

הַמְּפָרְשִׁים (רְאֵה רַשִׁ"י; 'מְצוּדוֹת דָּוִד' וְעוֹד) בֵּאֲרוּ אֶת הַפָּסוּק הָאָמוּר בִּתְהִלִּים כִּי 'מִצְעֲדֵי גָבֶר... וְדַרְכּוֹ', הַיְנוּ: תַּהֲלוּכוֹת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּעִסְקֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת וּלְהַבְדִּיל בְּעִסְקֵי הַחֻלִּין. וְאָכֵן, יֵשׁ רִאשׁוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִים שֶׁבִּבְרָכָה זוֹ אֵין אָנוּ מוֹדִים עַל עֶצֶם בְּרִיאַת הָרַגְלַיִם, כִּי אִם עַל כָּךְ שֶׁה' מַצְלִיחַ אֶת דְּרָכֵינוּ בְּכָל אֲשֶׁר נִפְנֶה, לְעִתִּים אַף מִבְּלִי שֶׁנָּחוּשׁ בְּכָךְ. בַּבֹּקֶר, לִפְנֵי שֶׁאָנוּ פּוֹנִים לָצֵאת מֵהַבַּיִת לַמְּקוֹמוֹת הַנִּצְרָכִים לָנוּ, תִּקְּנוּ לָנוּ הוֹדָאָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּךְ שֶׁהוּא מְלַוֶּה אוֹתָנוּ עַל כָּל צַעַד וָשַׁעַל וְשׁוֹמֵר אֶת צְעָדֵינוּ ('אֲבוּדִרְהַם' הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר וּבִרְכוֹת הַשַּׁחַר; פֵּרוּשׁ הַתְּפִלּוֹת וְהַבְּרָכוֹת לְרַ"י בַּ"ר יָקָר ח"ב עמ' כ).

וְכָךְ כָּתַב בְּפֵרוּשׁ 'שִׂיחַ יִצְחָק': "הִנֵּה הָאָדָם, עַל כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה צָרִיךְ לָתֵת תּוֹדָה לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ... שֶׁהָאָדָם מְעֻתָּד לְמִקְרִים רָעִים וּלְמְאֹרָעוֹת הַזְּמַן, וּכְמַאֲמַר הַפַּיְטָן: 'אֵין רֶגַע בְּלֹא פֶּגַע', וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרֹב רַחֲמָיו שׁוֹמֵר צְעָדָיו מִמִּקְרִים רָעִים".

הַ'סֵּדֶר הַיּוֹם' (סֵדֶר בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר) כָּתַב שֶׁבִּבְרָכָה זוֹ אַף מוֹדִים אָנוּ עַל כָּךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן בְּיָדֵינוּ אֶת הַבְּחִירָה לָלֶכֶת לְכָל מָקוֹם שֶׁנַּחְפֹּץ. וּמִתּוֹךְ כָּךְ הוֹסִיף שֶׁעָלֵינוּ לְבַקֵּשׁ בִּבְרָכָה זוֹ אַף שֶׁיְּכוֹנֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת דְּרָכֵינוּ לְטוֹב לְבַל נִכָּשֵׁל, חָלִילָה, בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נֵלֵךְ בָּהּ.

'בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָעֵהוּ'

גְּדוֹלֵי הַחֲסִידוּת בֵּאֲרוּ כִּי הַפָּסוּק: "מֵה' מִצְעֲדֵי גֶבֶר כּוֹנָנוּ", מַזְכִּיר לָנוּ אֶת הָעֻבְדָּה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הוּא הַמְכַוֵּן אֶת צַעֲדֵי הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה. כֵּיוָן שֶׁלָּאָדָם אֵין מֻשָּׂג מַהִי הַתָּכְנִית שֶׁיִּעֵד לוֹ הַבּוֹרֵא, וְכַמָּה פְּסִיעוֹת הִקְצִיב לוֹ לִצְעֹד בְּמַהֲלַךְ יְמֵי חַיָּיו, טוֹעֶה הוּא לַחֲשֹׁב שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְסִדּוּר צְרָכָיו וְעִנְיָנָיו, כַּכָּתוּב: "וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ". וְאוּלָם, עָלָיו לְהַכִּיר בֶּאֱמֶת כִּי לְכָל מָקוֹם שֶׁאֵלָיו הוּא הוֹלֵךְ הוּא נִשְׁלַח מִשָּׁמַיִם לְמַטָּרָה חֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר שֶׁאֵינָהּ נוֹדַעַת לוֹ ('דֶּגֶל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם' מַסְעֵי; 'גִּנְזֵי יוֹסֵף' שָׁם).

הֶ'חָפֵץ חַיִּים' הוֹסִיף וְדָרַשׁ מִתּוֹךְ כָּךְ עַל חוֹבַת הָאָדָם לִשְׁמֹר אֶת צְעָדָיו, שֶׁלֹּא יֵלֵךְ בָּהֶם לְבַטָּלָה אֶלָּא לִדְבַר מִצְוָה אוֹ לְצֹרֶךְ בְּרִיאוּת הַגּוּף. שֶׁהֲלֹא כָּל צַעַד שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחַיָּיו הוּא שָׁלִיחַ מֵאֵת ה' ('מִכְתְּבֵי הָרַב חָפֵץ חַיִּים' עמ' קטו).

'מֵה' מִצְעֲדֵי גֶבֶר כּוֹנָנוּ'

עַד כַּמָּה נִצְרָךְ הָאָדָם לְעֵזֶר וְסִיּוּעַ מִמָּרוֹם בְּכָל צַעַד וְצַעַד, נוּכַל לִלְמֹד מֵהַסִּפּוּר הַמְפֻרְסָם שֶׁמְּסֻפָּר עַל רַבִּי יְהוֹנָתָן אַיְבְּשִׁיץ:

פַּעַם נִקְלַע רַבִּי יְהוֹנָתָן לְוִינָה עִיר הַמְּלוּכָה. בְּעוֹדוֹ צוֹעֵד לִמְקוֹם אַכְסַנְיָתוֹ, פָּגַשׁ בּוֹ הַמֶּלֶךְ וּשְׁאָלוֹ: "לְהֵיכָן מוּעָדוֹת פָּנֶיךָ?"

רַבִּי יְהוֹנָתָן הִרְהֵר רֶגַע וְהֵשִׁיב: "אֵינִי יוֹדֵעַ". לְמַשְׁמַע הַתְּשׁוּבָה הַמּוּזָרָה חָרָה אַפּוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְהוּא צִוָּה לְהַשְׁלִיכוֹ לַכֶּלֶא.

כַּעֲבֹר זְמַן מָה נִרְגַּע הַמֶּלֶךְ מִכַּעֲסוֹ, וְהוּא אָמַר בְּלִבּוֹ: הֲלֹא אִישׁ חָכָם וְנִכְבָּד כְּרַבִּי יְהוֹנָתָן בְּוַדַּאי לֹא יוֹצִיא מִפִּיו דִּבְרֵי הֲבָלִים. בְּוַדַּאי כַּוָּנָה עֲמֻקָּה הָיְתָה טְמוּנָה בִּתְשׁוּבָתוֹ, וּכְדַאי שֶׁאֶשְׁמַע אֶת הֶסְבֵּרוֹ. צִוָּה הַמֶּלֶךְ לְהוֹצִיאוֹ מִן הַכֶּלֶא וּלְהָבִיאוֹ לְפָנָיו. כְּבוֹאוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, שָׁאַל אוֹתוֹ: "הֲלֹא פָּנֶיךָ בְּוַדַּאי הָיוּ מוּעָדוֹת לְמָקוֹם מְסֻיָּם, וּמַדּוּעַ הֵשַׁבְתָּ לִּי שֶׁאֵינְךָ יוֹדֵעַ לְאָן אַתָּה צוֹעֵד?"

"אִלּוּ הָיָה הַמֶּלֶךְ שׁוֹאֵל אוֹתִי לְהֵיכָן אֲנִי **רוֹצֶה** לָלֶכֶת", הֵשִׁיב רַבִּי יְהוֹנָתָן אֶת תְּשׁוּבָתוֹ הַנִּצַּחַת, "הָיִיתִי עוֹנֶה מִיָּד: 'לָאַכְסַנְיָה', אַךְ כֵּיוָן שֶׁהַמֶּלֶךְ שָׁאַל 'לְהֵיכָן פְּנֵי מוּעָדוֹת', לֹא יָכֹלְתִּי לְהָשִׁיב אֶלָּא אֶת הַתְּשׁוּבָה הַנְּכוֹנָה - 'אֵינִי יוֹדֵעַ!', הִנֵּה כִּי כֵן רָאָה הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא הִגַּעְתִּי לְבַסּוֹף לָאַכְסַנְיָה, כִּי אִם לְבֵית הָאֲסוּרִים..." נָשְׂאוּ הַדְּבָרִים חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ, וְהוּא שִׁלַּח אוֹתוֹ מֵעַל פָּנָיו בְּכָבוֹד ('פְּנִינִים מהר"י אַיְבְּשִׁיץ' עמ' תסד).

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמֵּכִין - עַל שֶׁהֲכַנְתָּ וּבָרָאתָ **מִצְעֲדֵי גָבֶר** - שְׁתֵּי רַגְלַיִם שֶׁבְּאֶמְצָעוּתָן אוּכַל לָלֶכֶת וּלְהַגִּיעַ בְּקַלּוּת וּבִנְוֹחוּת לְכָל מָקוֹם שֶׁאֶחְפֹּץ.

אָמֵן - אֱמֶת שֶׁעָלֵינוּ לְהוֹדוֹת לַה' עַל שֶׁבָּרָא לָנוּ רַגְלַיִם כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לִצְעֹד בְּאֶמְצָעוּתָן.

מִכְתְּבֵי אֱמוּנִים
מִכְתָּבִים מִקּוֹרְאֵינוּ הַנֶּאֱמָנִים

לְחַבְרֵי מַעֲרֶכֶת 'וְכֹל מַאֲמִינִים',

יְדוּעִים הֵם דִּבְרֵי הַ'קַּב הַיָּשָׁר' (פֶּרֶק צט) שֶׁכּוֹתֵב לְגַבֵּי עֲנִיַּת אָמֵן עַל בִּרְכַּת הַמִּצְווֹת, כָּךְ: "בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה נוֹלָדִים וְנִבְרָאִים מַלְאָכִים קְדוֹשִׁים מִמֶּנָּה... וְזֶהוּ פָּשׁוּט, שֶׁבְּכָל מִצְוָה שֶׁמְּבָרְכִים עָלֶיהָ מִתְכַּנְּסִים אֵלֶיהָ אוֹתָן הַמַּלְאָכִים, וְעוֹמְדִין סְבִיבוֹת הַמְּבָרֵךְ, וְשׁוֹמְעִין הַבְּרָכָה וְעוֹנִין אָמֵן. וְרֶמֶז לַדָּבָר: 'מַלְאָךְ' הוּא בְּגִימַטְרִיָּה 'אָמֵן'. וְלָכֵן, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹנִים בִּבְרָכָה אוֹ **בִּקְדּוּשׁ** וְאוֹמְרִים אָמֵן, יְכַוְּנוּ לְאוֹתָן הַמַּלְאָכִים שֶׁיַּעֲנוּ אָמֵן".

מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה מִדְּבָרָיו שֶׁהַמַּלְאָכִים עוֹנִים אָמֵן דַּוְקָא עַל בִּרְכַּת הַמִּצְווֹת. וּמִכָּךְ שֶׁהִזְכִּיר "קִדּוּשׁ" מַשְׁמַע שֶׁהוּא סוֹבֵר שֶׁבִּרְכַּת הַקִּדּוּשׁ יֵשׁ לָהּ דִּין שֶׁל "בִּרְכַּת הַמִּצְווֹת", וְלִכְאוֹרָה בַּאֲמִירַת הַקִּדּוּשׁ מְקַיְּמִים אֶת מִצְוַת "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ", וְאוּלָם הִיא עַצְמָהּ אֵינָהּ בִּרְכַּת הַמִּצְווֹת?

אֶמְנָם בְּלִמּוּד הַדַּף הַיּוֹמִי, נִתְקַלְתִּי בְּדִבְרֵי הַמְּאִירִי (פְּסָחִים ז ב ד"ה וּדְבָרִים) שֶׁדָּן בְּדִבְרֵי הַגְּמָרָא (שָׁם) לְגַבֵּי נֹסַח בִּרְכַּת הַמִּצְווֹת וּמַחְשִׁיב אֶת בִּרְכַּת הַקִּדּוּשׁ כְּבִרְכַּת הַמִּצְווֹת. מַשְׁמָע מִדְּבָרָיו שֶׁאַף שֶׁעַל יְדֵי הַקִּדּוּשׁ מִתְקַיֶּמֶת מִצְוַת "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ", מִכָּל מָקוֹם מְשַׁמֶּשֶׁת בְּרָכָה זוֹ אַף כְּבִרְכַּת הַמִּצְווֹת לְמִצְוָה זוֹ, וּמִתְיַשְּׁבִים הֵיטֵב דִּבְרֵי הַ'קַּב הַיָּשָׁר'.

בִּבְרָכָה,
ש.מ.ה. - יְרוּשָׁלַיִם ת"ו.

מַעֲשֵׂה אֱמוּנִים
סִפּוּר שְׁבוּעִי
עַל אָמֵן וּתְפִלָּה

'וְכֹל מַאֲמִינִים' - לְלֹא יוֹצֵא מִן הַכְּלָל

יָדוּעַ הָיָה הַמַּשְׁפִּיעַ הַחַבָּד"י רַבִּי מֶנְדֶּל פוּטֶרְפַס זַצַ"ל בְּיִרְאַת הַשָּׁמַיִם הַמֻּפְלֶגֶת שֶׁלּוֹ וּבִדְבֵקוּתוֹ בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְווֹת בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ.

פֶּרֶק נִכְבָּד וְזוֹהֵר בְּחַיָּיו הָרוּחָנִיִּים הָיוּ עֶשֶׂר שְׁנוֹת שֶׁהוּתוֹ בְּמַחֲנוֹת הַמַּאֲסָר הַסּוֹבְיֶטִיִּים הַנּוֹדָעִים לְשִׁמְצָה בְּשֶׁל הַתְּנָאִים הַקָּשִׁים מִנְּשׂוֹא שֶׁשָּׂרְרוּ בָּהֶם. גַּם בַּתְּנָאִים הַקָּשִׁים שֶׁבָּהֶם הָיָה שָׂרוּי, לֹא וִתֵּר רַבִּי מֶנְדֶּל וְלוּ עַל קוֹצוֹ שֶׁל יוּ"ד מֵהַנְהָגוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת.

עוֹד טֶרֶם שֶׁגֻּלָּה לַמַּחֲנֶה, בְּשָׁעָה שֶׁהֻקְרָא לְפָנָיו פְּסַק הַדִּין שֶׁבּוֹ נִגְזְרוּ עָלָיו עֶשֶׂר שְׁנוֹת מַאֲסָר בַּעֲבוֹדַת פֶּרֶךְ, מִיָּד קָפַץ וְאָמַר לַשּׁוֹפֵט בְּתַחֲנוּנִים: "אָנָּא, מוּכָן אֲנִי לָשֶׁבֶת אַף עֶשְׂרִים שָׁנָה בַּכֶּלֶא אוֹ לַחֲלוּפִין לַעֲבֹד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת בַּיְּמָמָה בִּמְקוֹם שְׁמוֹנֶה, וּבִתְנַאי שֶׁתִּפְטְרוּנִי מֵעֲבוֹדָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת".

לְאַחַר שֶׁהִשְׁתַּחְרֵר הֵעִיד רַבִּי מֶנְדֶּל עַל עַצְמוֹ כִּי אָכֵן הִצְלִיחַ, וּבְמַהֲלַךְ כָּל שְׁנוֹתָיו בְּסִבִּיר זָכָה שֶׁלֹּא לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת וְלוּ פַּעַם אַחַת. וּכְמוֹ כֵן הִצְלִיחַ שֶׁלֹּא לְהַשְׁחִית אֶת זְקָנוֹ כְּלָל לְאֹרֶךְ כָּל תְּקוּפַת מַאֲסָרוֹ.

בִּרְבוֹת הַיָּמִים גִּלָּה רַבִּי מֶנְדֶּל לִמְקֹרָבָיו מִקְּצָת מְקוֹרוֹתָיו בְּאוֹתָם יָמִים קָשִׁים, כַּאֲשֶׁר בֵּין דְּבָרָיו הוּא סִפֵּר אֶת הַסִּפּוּר הַבָּא, תּוֹךְ שֶׁהוּא מַדְגִּישׁ בְּאֹפֶן מְיֻחָד כִּי כָּל פְּרָט שֶׁבּוֹ - אֱמֶת, וְכִי אֵין בּוֹ שׁוּם גֻּזְמָה:

אֶת רֵאשִׁית תְּקוּפַת מַאֲסָרוֹ עָבַר רַבִּי מֶנְדֶּל בְּכֶלֶא מְסֻיָּם, וּלְאַחַר מִכֵּן הֻעֲבַר לְכֶלֶא אַחֵר. כַּעֲבֹר כַּמָּה שָׁנִים הֻחְזַר לַכֶּלֶא שֶׁבּוֹ הִתְחִיל אֶת תְּקוּפַת מַאֲסָרוֹ. יוֹם חֲזָרָתוֹ לְכֶלֶא זֶה הָיָה גַּם עֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים. רַבִּי מֶנְדֶּל יָשַׁב בְּאַחַת הַפִּנּוֹת עִם מְעַט מִטַּלְטְלָיו וְנִסָּה לְהִזָּכֵר בִּתְפִלַּת 'כָּל נִדְרֵי' שֶׁאֲמוּרָה לְהֵאָמֵר לְעֵת עֶרֶב.

כֵּיוָן שֶׁהַקּוֹמוּנִיסְטִים בְּרִשְׁעוּתָם הִשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת הַכֹּל כְּדֵי לְהַפְרִיעַ לְנִהוּל הַחַיִּים הַתַּקִּין בַּמַּחֲנֶה, הָיוּ הֵם מַתִּישִׁים מִפַּעַם לְפַעַם אֶת הָאֲסִירִים בַּחֲקִירוֹת אֲרֻכּוֹת וּמְיֻתָּרוֹת. רַבִּי מֶנְדֶּל יָדַע כִּי בְּיוֹם בּוֹאוֹ לַמַּחֲנֶה צְפוּיָה לוֹ חֲקִירָה שֶׁכָּזוֹ, וּמִי יוֹדֵעַ אִם לְאַחֲרֶיהָ יוּכַל לְהַסְפִּיק לוֹמַר 'כָּל נִדְרֵי'. עַל כֵּן הֶחְלִיט לְהַקְדִּים אֶת אֲמִירַת 'כָּל נִדְרֵי' לְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁבָּהּ יָשַׁב וְהִמְתִּין לַחֲקִירָתוֹ הַמִּמְשֶׁכֶת.

בְּיוֹם הַמָּחֳרָת, יוֹם הַכִּפּוּרִים, הֻכְרְחוּ הָאֲסִירִים לָצֵאת לַ'טִּיּוּל' הַיּוֹמִי כַּנָּהוּג בְּאוֹתוֹ הַמַּחֲנֶה. אֵין לָדַעַת עַל שׁוּם מָה נִקְרָא מַעֲמָד מַשְׁפִּיל וּמַתִּישׁ זֶה בְּשֵׁם 'טִיּוּל'... מְדֻבָּר הָיָה בְּסִבּוּב מוֹנוֹטוֹנִי בֶּן חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה דַּקּוֹת בְּשֶׁטַח עָגֹל, כַּאֲשֶׁר כָּל אָסִיר צוֹעֵד לְבַדּוֹ וְאָסוּר לוֹ לְהַחֲלִיף מִלָּה עִם זוּלָתוֹ וְאַף לֹא לְהַבִּיט לְכִוּוּנוֹ. נִדְרַשׁ מִכָּל הָאֲסִירִים לִצְעֹד כְּשֶׁעֵינֵיהֶם מֻשְׁפָּלוֹת לָרִצְפָּה, וְשׁוֹמְרִים חֲמוּשִׁים עוֹקְבִים אַחֲרֵיהֶם מִלְמַעְלָה עַל שְׁמִירַת הַהוֹרָאוֹת.

הָיְתָה זוֹ הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבָּהּ חָוָה ר' מֶנְדֶּל אֶת הַ'טִּיּוּל' הַמְפֻקְפָּק הַלָּזֶה, וְהוּא בָּחַר לְנַצֵּל אֶת הַמַּעֲמָד לִלְחִישַׁת תְּפִלּוֹת הַיּוֹם מִתּוֹךְ זִכְרוֹנוֹ. כָּךְ, סוֹבֵב סְבִיב עַצְמוֹ לְלֹא מִנְעָלִים לְרַגְלָיו, מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת הַיּוֹם. עֵינָיו הָיוּ נְעוּצוֹת בָּרִצְפָּה, וּשְׂפָתָיו פִּזְּמוּ אֶת הַפִּיּוּט הַנּוֹדָע 'וְכֹל מַאֲמִינִים'. בְּאוֹתָם רְגָעִים הִתְעוֹרְרָה בְּמֹחוֹ קֻשְׁיָה עֲצוּמָה: "כֵּיצַד אֲנִי מַצְהִיר: 'וְכֹל מַאֲמִינִים' בְּשָׁעָה שֶׁמַּלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁחָרְטָה עַל דִּגְלָהּ אֶת הַכְּפִירָה וְהַמִּינוּת שׁוֹלֶטֶת בְּכִפָּה, וְאַף רַבִּים וְטוֹבִים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִסְחֲפוּ אַחַר הָאִידֵאוֹלוֹגְיָה הַכְּפְרָנִית הַקּוֹמוּנִיסְטִית שֶׁהִכְחִידָה כָּל זִיק שֶׁל אֱמוּנָה מֵהַלְּבָבוֹת?"

הַקֻּשְׁיָה נִקְּרָה בְּמֹחוֹ, אוּלָם רַבִּי מֶנְדֶּל הָיָה אָמוּן עַל דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים כִּי קֻשְׁיוֹת בְּעִנְיְנֵי אֱמוּנָה מְקוֹרָן מֵהַקְּלִפָּה הַטְּמֵאָה. הִתְאַמֵּץ רַבִּי מֶנְדֶּל לְהָסִיר אֶת הַקֻּשְׁיָה מִמַּחְשַׁבְתּוֹ וּלְהַמְשִׁיךְ לְפַזֵּם שׁוּב וָשׁוּב אֶת הַמִּלִּים הַקְּדוֹשׁוֹת: "וְכֹל מַאֲמִינִים", עַד אֲשֶׁר חָלְפָה הַשְּׁאֵלָה מִמֹּחוֹ.

עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה יָמִים שָׁהָה רַבִּי מֶנְדֶּל בַּמַּחֲנֶה שֶׁשִּׁמֵּשׁ לוֹ תַּחֲנַת מַעֲבָר בְּדַרְכּוֹ לְהִשָּׁלַח לְאֶרֶץ גְּזֵרָה, לְאַחַד מִמַּחֲנוֹת הָעֲבוֹדָה הַנּוֹדָעִים לְשִׁמְצָה בְּמָחוֹז סְבִיר הַקָּפוּא. לְאַחַר עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה יָמִים, כַּאֲשֶׁר נֶאֶסְפָה כַּמּוּת מַסְפִּיקָה שֶׁל אֲסִירִים, נִשְׁלַח רַבִּי מֶנְדֶּל עִם עוֹד מְאוֹת אֲסִירִים כְּמוֹתוֹ לְמַסָּע אָרֹךְ וּמַתִּישׁ שֶׁבְּסוֹפוֹ הִגִּיעַ לְסִיבִּיר.

כַּאֲשֶׁר הִגִּיעוּ הָאֲסִירִים הִתְבָּרֵר לָהֶם, לְחֶרְדָּתָם, כִּי הַמַּחֲנוֹת שֶׁבָּהֶם שָׁהוּ עַד עַתָּה דָּמוּ לְבֵית מָלוֹן בְּהַשְׁוָאָה לַתְּנָאִים הַמַּחְרִידִים שֶׁצִּפּוּ לָהֶם מֵעַתָּה. שֶׁכֵּן מֵעַתָּה וָאֵילָךְ נִגְזַר עֲלֵיהֶם לִישֹׁן עַל גַּבֵּי דַּרְגָּשִׁים מְשֻׁתָּפִים, שֶׁהָיוּ בְּעֶצֶם שָׁלוֹשׁ קוֹמוֹת שֶׁל מַדָּפִים, כְּשֶׁבְּכָל 'מַדָּף' נִדְחֲסוּ שְׁלוֹשִׁים בְּנֵי אָדָם זֶה לְצַד זֶה. בְּאֹפֶן זֶה נִדְחֲסוּ בְּכָל חֶדֶר קָטָן כְּמָאתַיִם אִישׁ, שֶׁנֶּאֶלְצוּ לִנְשֹׁם יַחְדָּו אֶת הָאֲוִיר הַדָּחוּס שֶׁהָיָה מָצוּי בַּחֶדֶר בְּדֹחַק רַב.

ר' מֶנְדֶּל הִתְבּוֹנֵן סְבִיבוֹ וְתָר אַחַר פַּרְצוּף מֻכָּר. מַרְבִּית שׁוֹכְנֵי הַמַּחֲנֶה הָיוּ גּוֹיִים גַּסֵּי רוּחַ, וּמְעוּטָם יְהוּדִים שֶׁרֻבָּם נִרְאוּ כַּגּוֹיִים. נִדְרַשׁ מִמֶּנּוּ מַאֲמָץ רַב עַד שֶׁהִצְלִיחַ לְאַתֵּר פַּרְצוּף יְהוּדִי בַּדַּרְגָּשׁ הָעֶלְיוֹן הַצָּמוּד לַתִּקְרָה.

הָיָה זֶה יְהוּדִי מְבֻגָּר שֶׁפָּנָיו הַחִוְּרוֹת הֵעִידוּ עַל חֻלְשָׁתוֹ הָרַבָּה. ר' מֶנְדֶּל עָלָה אֵלָיו וְהִתְעַנְיֵן לִשְׁלוֹמוֹ וְלִזְהוּתוֹ. הָאִישׁ סִפֵּר כִּי הוּא מִילִידֵי הָעִיר בְּרִיסְק דְּלִיטָא. אָבִיו הָיָה יְהוּדִי חֲרֵדִי, אוּלָם הוּא כְּבָר מִגִּיל צָעִיר בְּיוֹתֵר נָטָה אַחֲרֵי הַקּוֹמוּנִיזְם. כָּךְ, בִּהְיוֹתוֹ בֶּן עֶשֶׂר בִּלְבַד נִמְלַט מִבֵּית הוֹרָיו וְהִצְטָרֵף לִקְבוּצַת צְעִירִים שֶׁנִּלְהֲבוּ אַחַר הַקּוֹמוּנִיזְם. מִכָּאן וָאֵילָךְ הוּא טִפֵּס בְּסֻלַּם הַדְּרָגוֹת וְהָפַךְ לְבָכִיר בַּתְּנוּעָה הַקּוֹמוּנִיסְטִית.

"זֶה לִי כַּחֲמִשִּׁים שָׁנָה שֶׁאֲנִי מְנֻתָּק מִכָּל זִיק יְהוּדִי", גִּלָּה הַקָּשִׁישׁ הַמְיֻסָּר לְר' מֶנְדֶּל, "בְּמַהֲלַךְ שָׁנִים אֵלּוּ חָיִיתִי בִּכְפִירָה מֻחְלֶטֶת וּבְוַדַּאי שֶׁלֹּא צַמְתִּי כְּלָל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. הִתְגַּלְגַּלְתִּי לְכָאן בְּשֶׁל מַעֲשֶׂה שֶׁנִּתְפַּס כְּ'עָוֹן' בְּעֵינֵי בְּכִירֵי הַמִּפְלָגָה הַקּוֹמוּנִיסְטִית. וְהִנֵּה, בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים הָאַחֲרוֹן, בְּעוֹדִי צוֹעֵד שָׁבוּר וְרָצוּץ בֵּין צְרִיפֵי הַמַּחֲנֶה, נִגַּשׁ אֵלַי לְפֶתַע יְהוּדִי בִּלְתִּי מֻכָּר, אֶחָד מֵאַלְפֵי עוֹבְדֵי הַכְּפִיָּה הַשּׁוֹהִים בַּמַּחֲנֶה, וְאָמַר לִי: 'יְהוּדִי! דַּע לְךָ שֶׁמָּחָר הוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים!'

לֹא הֵבַנְתִּי מֵהֵיכָן הוּא נִגְלָה אֵלַי, אַךְ הַמִּשְׁפָּט הַקָּצָר שֶׁהוּא אָמַר שָׁבַר אֶת לִבִּי לִרְסִיסִים. לְפֶתַע נִזְכַּרְתִּי בְּכָל הֶעָבָר שֶׁהִתְאַמַּצְתִּי לִשְׁכֹּחַ בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנִים. רְגָשׁוֹת יְהוּדִיִּים הִתְעוֹרְרוּ בְּלִבִּי וְהֶחְלַטְתִּי שֶׁהַשָּׁנָה אָצוּם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, לָרִאשׁוֹנָה בְּחַיַּי.

זָכַרְתִּי שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא יוֹם תְּפִלָּה וְנִסִּיתִי לִדְלוֹת מִזִּכְרוֹנִי קִטְעֵי תְּפִלָּה. אוּלָם כָּל מָה שֶׁזָּכַרְתִּי מִיַּלְדוּתִי הָיָה רַק תְּפִלַּת 'מוֹדֶה אֲנִי' וְהַפָּסוּק 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל'. חָזַרְתִּי אֵפוֹא עַל קְטָעִים אֵלֶּה שׁוּב וָשׁוּב עַד לְסִיּוּם הַצּוֹם.

כְּשֶׁהִסְתַּיֵּם הַיּוֹם הָיִיתִי מֻתָּשׁ אַךְ מְרֻצֶּה. לֹא הֶאֱמַנְתִּי שֶׁאֶהְיֶה מְסֻגָּל בְּמַצָּב הַבְּרִיאוּתִי הָרָעוּעַ שֶׁלִּי לְוַתֵּר עַל מְנַת הַלֶּחֶם הַיּוֹמִית וְלָצוּם עַד לְסִיּוּם הַצּוֹם".

"אֲנִי מָלֵא הַכָּרַת הַטּוֹב לְאוֹתוֹ יְהוּדִי שֶׁהִזְכִּיר לִי אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים", סִיֵּם הַקָּשִׁישׁ אֶת דְּבָרָיו, "כָּךְ אוּכַל לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם כִּיהוּדִי מַאֲמִין".

הָאִישׁ סִיֵּם אֶת דְּבָרָיו, וְר' מֶנְדֶּל נִזְכַּר בְּאוֹתָהּ קֻשְׁיָה שֶׁנִּקְּרָה בְּמֹחוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם הַכִּפּוּרִים... עַתָּה הִתְיַשְּׁבָה לוֹ הַקֻּשְׁיָה: אָכֵן כֵּן, 'וְכֹל מַאֲמִינִים' - אֲפִלּוּ לְאוֹתוֹ יְהוּדִי שֶׁבְּמֶשֶׁךְ חֲמִשִּׁים שָׁנָה דָּבַק בִּכְפִירָה, נוֹתַר בַּלֵּב זִיק שֶׁל אֱמוּנָה שֶׁהִמְתִּין לָרֶגַע הַמְזֻמָּן מִן הַשָּׁמַיִם. אָז נִפְּחָה

בּוֹ רוּחַ חַיִּים וְהוּא גָּדַל וְהָיָה לְשַׁלְהֶבֶת גְּדוֹלָה שֶׁהֵאִירָה אֶת לִבּוֹ הַיְּהוּדִי וְהֵשִׁיבָה אוֹתוֹ לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

'שֶׂה לַבַּיִת' - 'גִּשְׁמֵי בְּרָכָה' עמ' תרלד

shay עיצובים

וְכַאֲשֶׁר תָּקוּם מִן הַסֵּפֶר, תְּחַפֵּשׂ בַּאֲשֶׁר לָמַדְתָּ אִם יֵשׁ בּוֹ דָּבָר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְּמוֹ. (אִגֶּרֶת הָרַמְבָּ"ן)

המהדרין מן המהדרין – מוסיף והולך!

מצות חנוכה מלמדת אותנו לשאוף להגיע אל השלמות, עד דרגת "מהדרין מן המהדרין", ושלא להסתפק במדרגת 'מהדרין', ובודאי שלא בקיום המצוה היבשה בלבד בלא שום הידור או בלא חיות והתלהבות.

אך הדרך כיצד להגיע לזו השלמות של 'מהדרין מן המהדרין', קיימא לן הלכתא כבית הלל, שהוא מתחיל מנר אחד בלבד וכך בכל יום ויום 'מוסיף והולך' נר אחד ליום. וללמדך דרכי עליית המדרגות בזו אחר זו, שלא לרוץ בבת אחת בדילוג כמה דרגות, רק במדרגה אחת בלבד בכל פעם.

וכן מבואר בלשון תפילת הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זצוק"ל: "וְשָׁפְחוּתוֹ קָק תָּמִיד אֲלֵיהּ יִוַּתֵּר, וּמַמְרָגָה לְמַדְרֵגָה תַּעֲלֵנוּ, שָׁנִזְכֶּה לָבוֹא לְמַעֲלַת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב". כלומר, שמבקשים על זו ההשתוקקות להתקרב תמיד יותר ויותר, אך יחד עם זאת מדגישים "ממדרגה למדרגה תעלני", שתהא זו עליה מתונה מדרגה אחר מדרגה, ולא בקפיצה ודילוג של הרבה מדרגות יחד. כי אם יחטוף בחופזה לדלג במרוצה מדרגות רבות יחדיו, ועדיין אינו אחוז בהם היטב, הרי קרוב הוא אל הנפילה. ואם ח"ו יפול בסוף, הרי כשיפול מקפיצה של גובה רב יחטוף חבטה עזה וכואבת מאוד.

ולכן מתחיל עם 'נר אחד', בקבלה קטנה ומבוססת שיוכל לעמוד בה בשופי. ואחר שיתרגל בה ויעמוד איתן באותה דרגה, יוכל להוסיף שוב מדרגה אחת נוספת, וכך יהא מוסיף והולך מדרגה אחר מדרגה. שיימצא באם ח"ו יפול אחר כך, לא יפול אלא דרגה אחת בלבד, שכן הדרגה הקודמת לה כבר נהפכה אצלו כטבע הרגיל, וכבר התחזקה והתאמצה בו. - ובכך יתגדל אל מדרגת "מהדרין מן המהדרין - מוסיף והולך"!

"תנו רבנן, מצות חנוכה נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין כו' בית הלל אומרים, יום ראשון מדליק אחת מבאן ואילך מוסיף והולך וכו'. וטעמא דבית הלל, דמעלין בקדש ואין מורידין" (שבת כא:).

[טיב המועדים - חנוכה" עריכה מחודשת]

->•<-

סיפר לי איש נאמן, אשר לרגלי מאורע מסוים סיבבו מן השמים שנתמנה כמנהל אחראי באחת המחלקות החשובות של "עזר מציון". בד בבד עם אחריותו הגדולה על ניהול המשרדים השונים, שימש גם בתור 'פרמדיק' מומחה, ובעת הצורך יצא עם רכב האמבולנס הגדול והמאובזר היטב להיות לעזר ולאחיסמך לחולים ולמשפחתם בשעתם הקשה. וכבר עלתה בידו בחסדי שמים לא אחת להציל חולים מסוכנים ממוות לחיים, בהגיעו מיידית ככוח 'הצלה' ראשון אל החולה.

מתוך ניסיונו האישי בעשרות ומאות מקרים קשים, ובהיותו מתוקף תפקידו יוצא ונכנס במסדרונות בתי החולים השונים, ראה לעתים מקרים קשים ביותר, של אנשים כשרים שספגו פגיעות קשות מאוד.

בתפקיד מיוחד שכזה נצרך לעלות פעמים רבות אל בתיהם של גדולי ישראל, עם שאלות גורליות שהיו צריכים להכרעת דעת תורה. וכך נעשה מקורב מאוד אצל רבינו מאורן של ישראל הסטייפלאער זצוק"ל, בעל "קהילות יעקב".

באחת השיחות שהיו לו עם הרב, סיפר לפניו על המקרים הקשים והמזעזעים שרואה בעיניו, ופעמים רבות עולה בליבו התמיהה והפליאה, על מה ולמה עשה ד' ככה?

ענה לו הסטייפאלער, להבין את דרכי ד' הרי גם מעצמך תבין שאי אפשר ליילוד אשה להשיג. וכי את השואה האיומה שפקדה את בני ישראל, והכחידה יותר משליש מעם סגולה, כשמיליונים נעקדו על קידוש השם, יכולים אנו להבין? - רק זאת ידענו נאמנה, מתוך אמונה פשוטה ותמימה, כי ישרים דרכי ה', וכך צריך להיות!

ושוב שאל האיש, מה אם כן יכול הוא לעשות להתחזק בגדון, מאחר שנחשף רבות למקרים קשים וכואבים, ובודאי מן השמים תובעים גם ממנו התחזקות וקירוב, כשמראים לו תמיד את יד ד' הקשה!

ענה לו הסטייפאלער בחביבות רבה, ראשית עליך להודות להשי"ת על הזכות הגדולה שנפלה בחלקך להציל נפשות ישראל, כי אפילו המציל נפש אחת מישראל בלבד, הרי הוא כמי שהציל עולם מלא!

אך בזה צדקו דבריך, שכשרואים דברים קשים שכאלה הרי זה כמו 'מוסר ספרי' חי, המחייב להתחזק יותר בשמירת התורה והמצוה. - ולפיכך בוודאי עליך להתחזק ולקבל על עצמך קבלות טובות וישרות בחיזוק תורה ויראת שמים.

אולם, המשיך הסטייפאלער, זאת צריך לדעת בסדר קבלות הטובות, וההתחזקות בתורה וביראת שמים, שלא לרוץ בהם רחוק מדי!

ותיכף פתח הרב וביאר לפניו, הנה 'יסוד זה אנו למדין מסדר מצות חנוכה, שתקנו חכמים מדרגות מדרגות בסדר המצוה. מתחילה פירשו את יסוד שורש המצוה שהיא "בנר איש וביתו", ושוב הוסיפו בה דרגת "מהדרין" שמדליקין בה "נר לכל אחד ואחד", ושוב יש בה דרגה נוספת של "מהדרין מן המהדרין". - ואפילו בדרגה הגבוהה של 'מהדרין מן המהדרין' חזינן שגם בה תקנו סדר עליית המדרגות מתון מתון. ועל אף היותם מחבבים את המצוות ביותר, ומהדרין בהם הידור אחר הידור, עם כל זאת גם בהם תקנו סדרי מדרגות. ביום הראשון מדליק נר אחד בלבד, ושוב למחרת 'מוסיף והולך' עם עוד נר אחד נוסף בלבד, וכך יום שלם ממתין הוא עד להוספת עוד נר במצוה.

ובדווקא לא תקנו חכמים שידליק תיכף ביום הראשון את כל שמונת הנרות בבת אחת, כדי שלא לדלג ולקפוץ בקפיצה אחת תיכף עד המדרגה הגבוהה ביותר. רק בסדר מסודר ומבוסס היטב, 'מוסיף והולך' ממדרגה למדרגה, נר אחד בלבד לכל יום.

למדנו אפוא מיסוד סדר מצות החנוכה, סיים הרב, שאין ראוי לחטוף ולתפוס מדרגות רבות בבת אחת, כי אם להתקדם במתינות מדרגה אחד מדרגה. לפיכך אל תמהר לקבל על עצמך דברים גדולים, שאינם לפי מידתך ולא תוכל להחזיק בהם! התחל נא בקבלה אחת לטובה, בדבר המתאים לפי נפשך, שתוכל לעמוד בו איתן. ורק לאחר שכבר יתהפך אצלך ההרגל כמו טבע, כמאמר החכם שההרגל נעשה טבע, אז תמשיך להיות מוסיף והולך למדרגה נוספת, וכלל זה הוא אחד מן השורשים הגדולים בעבודת השם יתברך!

[שיחת קודש בהדלקת נר ג' דחנוכה תשע"ו]

->•<-

באחד ממי החנוכה הקדושים, נכנס אל הרה"ק מסוכטשוב בעל 'אבני נזר' זצוק"ל יהודי סוחר עצים ותינה את צרתו בפניו, כאשר חננו השם יתברך בשש בנות טובות ומושלמות בכל מידה ונכונה בלעה"ר, אך כדי להשיאן עם שידוכים הוגנים המתאימים להן זקוק הוא להון רב, הן בשביל הוצאות הנישואין עצמם, והן כדי לשלשל דמי 'נדן' כראוי. - ועתה שאלתו בפיו, בהיות שמצייעים לו 'עסקה טובה' לרכישת יער עבות, שיש בו אלפי עצים טובים ומשובחים, שניתן לגרוף בהם הון רב! - שואל הוא האם לבצע את אותו עסק.

לכאורה, הסביר האיש, נראית עסקה זו כהזדמנות נדירה, שכן בעל היער זקוק בדחיפות לכסף מזומן [קעש], ומעונין למכור את כל עצי היער עכשיו ומיד, ובשביל כך הוריד את המחיר עד כמעט לחצי!

ברם דא עקא, שעתה בתקופת חג החנוכה שורר ביער קור מקפיא, השלגים המרובים מכסים כמעט את כל חלקי היער בגובה רב. כך שאין זה אפשרי כעת לגשת למלאכת כריתת העצים, המצריכה פועלים רבים שיתהלכו במלאכתם ברחבי היער שעות רבות מבוקר עד ערב, וככל הנראה רק בשלהי החורף בסביבות חודש אדר הבעל"ט יוכלו להתחיל במלאכה.

מאידך גיסא, דרכי משלוח העצים בימים ההם נעשו על גבי רפסודות ענק שגלשו על פני הנהרות הקפואים, וכך היו נשלחים משלוחי ענק לכל עיר ועיר. ערים רבות בפולין שכנו סמוך לנהרות הגדולים, וקיבלו כך אלפי עצים גדולים וחטובים. ובימים ההם הרי היו העצים מצרך נחוץ ביותר בכל בית ובית, בטרם עידן הדלק והנפט שבימינו. - ובתקופת האביב והקיץ כשכבר מתחילים השלגים להפשיר, קשה מאוד להסדיר את משלוחי העצים על גבי הנהרות, שעיקר גלישתן של הרפסודות היתה על השלג המכסה את הנהרות. ולפיכך על פי רוב היו בעלי היערות עושים את מלאכת כריתת העצים בימות הקיץ, כשהיער פורח ומלבלב וניתן לעבוד בו בנוחות, ומצד שני היו שולחים את המשלוחים הגדולים עם תחילת החורף בעת שהשלג יכסה כל ארץ, והגלישה נוחה על פני

המשך בעמוד ד' <

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו לפעורכת ע"י הקוראים

מה אשיב לה'

את הריהוט לבית אני משתדל לקנות מיד שניה, אני מחפש וממתין עד שמגיע מוצר איכותי וטוב וכמובן במחיר הולם ובכך אנו חוסכים סכומי עתק.

המתנתי בסבלנות וחיפשתי ארון מעץ סנדוויץ שש דלתות עד ששוף סוף מצאתי אחת במצב חדש בישוב מעט מרוחק אבל המחיר שהיה שש מאות שקלים בלבד היה לפתיון...

בקשתי מאחותי שגרה לא רחוק משם שתבדוק אם אכן מדובר בארון במצב נדיר כפי שהציג זאת המוכר או שמא מדובר באדם שרק מנסה למכור...

אחרי שבדקה היטב התקשרה אלי אחותי ואישרה כי הארון אכן נראה במצב חדש.

בקשתי מאחותי שתתן לו מאתיים שקלים מקדמה על החשבון וסיכמתי עם בעל הארון שכשאבוא לאסוף את הארון אשלים לו את יתר הסכום.

מוצש"ק נסעתי עם ידיד לבית של אבא שלי ולקחתי ממנו את הרכב הגדול יותר שאוכל להעמיס עליו את הארון ויצאנו לדרך, הגענו בשלום וראיתי כי אכן הארון יפה מאוד ואז ברגע אחד חשכו עיניי ראיתי כי לא מדובר בארון סנדוויץ כמסוכם כי אם בארון מסיבית ואני בשביל ארון סיבית לא הייתי טורח אפילו לרגע אחד.

בעל הבית החל לצעוק עלי שהבטחתי לאסוף ומחר הדירה צריכה להיות פנויה מכל חפץ ואני לעומתו טענתי כי מדובר בהונאה שהרי דברנו על ארון עץ סנדוויץ והנה מדובר בארון מסיבית ולא עוד שהטרחתי את אחותי ולקחתי את הרכב מאבא שלי הוויכוח היה בשיאו כאשר דרשתי חזרה את כספי.

ואז קרה דבר פלא, ידידי שהגיע לעזור לי אמר שאחותו בדיוק התקשרה אליו לשאול אם יש לי ארון בשבילה, "אני אוסיף עוד 200 שקלים וניקח את הארון לאחותי...

בעל הבית שמח ואני גם שמחתי לכל הפחות לעשות חסד עם הזולת ולא לחינם הייתה הטרחה וגם ידידי שמח לעזור לאחותו. העמסנו את הארון על הרכב ויצאנו לדרך...

ביציאה מהישוב אמר לי ידידי לחפש מכולת אשפה. לשאלתי לאיזה צורך, הוברר לי שאין לו אחות שצריכה ארון והוא בסך הכל לא רצה שיצא חילול ה' ולכן הסכים לשלם את הארון העיקר לא לגרום למריבות מיותרות גם אם הן צודקות...

עכשיו חרה לי הדבר שסתם פירקנו והעמסנו ועכשיו לזרוק לאשפה?! לא בא בחשבון!!!

התקשרתי לידיד ראש כולל מאזור קריית ספר שהיינו קרובים לשם ושאלנו אותו אם ידוע לו מישהו שזקוק לארון? הוא חשב ונזכר כי לפני ימים אחדים התבטא אברך ואמר: "הלוואי והיה נוחת לי בבית ארון שש דלתות!!!"

הוא נתן לי את המספר והנחתנו לו בבית ארון שש דלתות כבקשתו... הוא היה בדמעות הוא לא הצליח לעכל את חסד ה' עליו פרט כאשר שמע את השתלשלות הדברים. שמחנו כולנו שלא עמלנו לריק וכולם שמחו שמחה גדולה.

כעבור שבוע קבלתי שיחת טלפון מקרוב משפחה שעובר לחו"ל ושאל אם יש דברים שארצה לקחת מהדירה שהוא עוזב, הגעתי לשם ובין הדברים היה גם ארון שש דלתות מעץ מלא משובח ביותר' אה כמה הודיתי לה' על כל הטוב אשר גמלני, :מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי!!!"

בעל המעשה: מ.ב.

הפעונין לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית
פוזמן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס
בפקס: 15326517922
או ל: o.y.wines@gmail.com

הנהרות הקפואים.

אך עתה, משהגיעה הצעה זו של רכישת היער באמצע ימי החנוכה, מחמת הדחיפות והנחיצות של המוכר למעות, נמצאו הדברים הפוכים. מצד אחד אי אפשר להמתין עם כריתת העצים עד ימות הקיץ ולשולחם רק בחורף הבא, כי הדבר כרוך בהפסד מרובה. לפיכך העצה הטובה ביותר היא לכרות את העצים בחודש אדר עם תום עונת החורף לקראת האביב, ולשולחם תיכף בחודש ניסן, שבו עדיין נצרכים במחוזות רבים לעצים.

אמנם עיקר הבעיה היא, שזו העונה של חודש ניסן נקראת 'עונת ביניים', בין חורף לקיץ. היא נתונה לשינויים רבים, ואי אפשר לדעת עתה בימי החנוכה אם בחודש ניסן עדיין יהיו הנהרות קפואים עם השלג שנערם שעליהם, וניתן יהיה להריץ את משלוחי העצים על גביהם, או שמא באותה עת יקדים הקיץ לבוא, וכבר תתחיל עונת הפשרת השלגים שעל הנהרות, ואז כבר לא ניתן להסדיר את המשלוחים, שסכנה גדולה היא לעבור עם מטען כבד שכזה על שלג המתחיל להפשיר.

- על כך בדיוק הגיע הסוחר דנן אל הרבי בשאלתו הקשה, יאמר נא הרבי, האם בחודש ניסן הבעל"ט עדיין ירדו השלגים על הנהרות, או שכבר תצא חמה בתוקפה להמיס את השלגים? - שכן בשאלה זו תלויה ועומדת כל העסקה כולה, אם יכניס עצמו בה, או שמניח הוא את כספו על קרן הצבי, ועלול להפסיד הכל!

כששמע הרבי את שאלתו של האיש, רצה לשלחו מעל פניו, וכי נביא אנכי לדעת את מצב השלגים שבנהרות בעוד ארבעה חודשים? הלא שאלה כזו שייכת לחזאים שבשירות המטאורולוגי, שם יושב לו החזאי ו'הוזה' את תשקיף מזג האויר לימים הבאים לקראתנו לשלום... וגם הם אינם יודעים לומר בימי החנוכה מה יהיה מצב השלג שעל הנהר בירח ניסן... ומה כל זה קשור אלי?

אך האיש התמים אינו מרפה, הרבי יודע הכל! פסק בנחרצות, ואין אפשרות לפנות לשום אדם בעולם עם שאלה שכזו, רק אל הרבי הק' בעצמו.

ניסה הרבי כמה פעמים להסביר לאיש, שאין כאן מקום לשאלה שכזו, ואין מן הראוי להטרידו בשאלות כאלו. אך ללא הועיל, האיש מתעקש ומבקש על נפשו, בהיות שגורל כל ששת בנותיו הבוגרות תלויות ועומדות בעסקה זו, מוכרח הוא לדעת האם לבצע את העסקה, או למשוך ידיו ממנה.

כראות הרבי שהאיש אינו מרפה, קרא לגבאי פנימה, וביקשו להוציא את הטרדן מן החדר!

מדוע מפריע אתה כאן לרבי? - שאל הגבאי ברוגזה.

אבל האיש ברוב תמימותו אינו מבין מה רוצים ממנו, וחזר שוב על שאלתו, שהוא רק מבקש לדעת את 'תחזית מזג האויר' של חודש ניסן הקרב ובא.

כששמע הגבאי הנאמן את שאלתו התהרהר קמעא, ונראה כמסתפק אם אכן צריך להוציא את האיש.

כשראה הרבי שהגבאי מסתפק בדבר וחוכך בדעתו, התחייך אליו ושאל: האם גם אתה חושבני כחזאי?... הכיצד אוכל לחזות ולדעת עתה את העתיד להתרחש בחודש ניסן?

אולם הגבאי הפיקח, שכבר זכה להכיר היטב את הרבי, אמר, שאם באים אל הרבי בשאלה שכזו ייתכן שזו כן 'רעבי'שע שאלה', שהרי לאדם פשוט לא ניגשים עם שאלות שכאלו!

הגבאי שריחם על האיש, ניסה להמליץ יושר עליו, והסביר לרבי שבוודאי אין כוונת השואל לשאול כאן על פי חכמת המטאורולוגיה... אלא מתוך 'אמונת צדיקים' בלבד, שואל הוא בתמימות אם עליו לבצע את העסקה.

כשראה הגבאי שהרבי מאזין לדבריו המשיך והטעים, הרי עומדים אנו כעת בימי החנוכה המקודשים, שבהם מאיר וזורח האור הגנוז המופלא, שבו ניתן לראות מסוף העולם ועד סופו. ומאמינים אנו בני מאמינים בכוחם של צדיקים, בפרט בימי הניסים הללו!

כשמוע הרבי הק' את דבריו, קם ממקומו נעמד בדחילו ורחימו בקרן זווית ושפך תפילה קצרה לפני קונו. ולאחר מכן הסביר פניו אל האיש בברכה מעליא, סע נא לביתך ותבצע את העסקה על הצד היותר טוב! והשי"ת יהיה בעזרך שלא תפסיד בה כלום, ותוכל להשיא את בנותיך בריוח ובכבוד!

האיש שמח מאוד על התשובה הברורה שקיבל, ביחד עם הברכה הטובה. ואכן התבצעה העסקה על הצד היותר טוב, ולאחר פסח חזר האיש להודות לרבי על עצתו אמונה! - מאותו עסק טוב התעשר האיש, ומאז זרחה שמש הצלחתו ונעשה לאחד מן העשירים הגדולים בארץ פולין.

ללמדך גודל כוח אור החנוכה, המאיר וזורח בימים המקודשים הללו. ובוודאי מן הראוי לנצל אלו הימים להאיר אל תוך חשכה, באורה של תורה ועבודת השם יתברך בשמחה ובטוב לבב.

[ליל שישי פרשת ויגש תשע"ג]

->•<-

באחת הקהילות החשובות שבפרברי ניו יורק רבתי, התמנה לרב הקהילה תלמיד חכם חשוב, גאון מפורסם וירא אלקים מרבים, אשר נשא על שכמו את עול הנהגת העדה בלב ונפש.

היתה זו קהילה של אנשים יראים ושלמים, מסולתה ומשמנה של היהדות החרדית הנאמנה, והכל התנהל בה על מי מנוחות כדת וכדין.

הרב הדגול, שחיפש תמיד דרכים לרומם את בני קהילתו, היה מרבה לדבר בענין "הידור מצוה". בדרשותיו הדגיש תדיר שיהודי המהדר במצוה, ואינו מסתפק רק בעצם הקיום היבש של גוף מעשה המצוה, לצאת ידי חובתו בלבד, אלא מוסיף ומהדר בה, הרי בכך הוא מתקשר עם המצוה בכל ליבו ונפשו. וזו היא עצה יעוצה להתעלות באהבת השם יתברך יותר ויותר, שככל שיוסיף להדר במצוה בדחילו ורחימו וברעותא דליבא הרי תגדל יותר אהבת השי"ת בלב.

אחת ההוכחות החזקות שהביא הרב הנכבד בדבר, היא מסדר מצות החנוכה. דחזינן בשמעתין שישנם כמה מדרגות חלוקות בקיום המצוה. ישנם שמסתפקים ביסודה של מצוה "נר איש וביתו" בלבד, ואינם מחפשים להדר בה יותר. וישנם המוסיפים להדר בה, אבל בהידור אחד בלבד סגי להו, כמ"ש "המהדרין נר לכל אחד ואחד". - אך ישנה מדרגה גבוהה יותר, אלו שאינם מסתפקים בהידור אחד בעלמא בלבד, אלא מוסיפים בה יותר ויותר, והם הנקראים "מהדרין מן המהדרין", ולהם תקנו סדר מיוחד של "מוסיף והולך".

והרי מבואר מכאן, שמן הראוי להתעלות ולהתקרב יותר ויותר בהידור המצוה, ולא להסתפק במה שהוא מן "המהדרין" בלבד, אלא ישתדל להיות אף בדרגת "מהדרין מן המהדרין". - שעליהם אמרו שפיר בגמרא: "מעלין בקודש ואין מורידין"!

בכל פעם היה הרב שוזר בדרשותיו דוגמאות שונות שניתן להדר במצוות, ומצא בכל דבר אופנים נאים וראויים להדר ולסלסל במצוה.

באחת הדרשות דיבר הרב מגודל חשיבות התפילה, והשפעתה הגדולה על כל היום כולו, שכל בנין איכות נפש האדם נבנה מאוד על צורת תפילותיו. - גם כאן שילב בדבריו הידורים רבים ונאים שניתן להדר בתפילה, ולדוגמא נקט, שהמהדר בתפילה אינו 'נופל' לבית הכנסת היישר מן הרחוב אל תוך התפילה... אלא מקדים מעט לפני זמן התפילה, ומכין עצמו כראוי אל התפילה, כדי שיוכל לגשת להתפלל ביישוב הדעת ובמנוחה, אחר שמנקה את הראש מכל מיני בלבולים ומחשבות חוץ, ומתוך לימוד גפ"ת שלפני התפילה, שאין לך הכנה טובה הימנה לתפילה.

כמ"ש בספה"ק "תפארת שלמה" (מועדים רמזי פורים), וזל"ק: "ובבואה לפני המלך, אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה כו' (אסתר ט, כה). הנראה לרמז בזה, על פי מ"ש בספרים, כי העצה הנכונה להינצל ממחשבות זרות בשעת התפלה, שיכין את עצמו קודם התפלה בלימוד התורה הקדושה. - וזה הרמז בפסוק הנ"ל, 'ובבואה לפני המלך' זה המלך מלכי המלכים הקב"ה לעמוד בתפלה, 'אמר עם הספר', על ידי שלמד בספר, 'ישוב מחשבתו הרעה' יבטל כל המחשבות רעות בשעת התפלה, ויהיה תפלתו זכה צלולה וברורה" ע"כ מתק לשון קדשו.

והנה אחד מנכבדי הקהילה אדם אמיד ועתיר נכסין, היה רגיל לאחר תמיד לתפילה. משום מה החליט לעצמו שזמן התפילה הוא בעיקר בעת שמגיע הש"ץ לברכת ישתבח, [או בשבת קודש כשמתחיל שוכן עד], וכל שאר פסוקי דזמרה הקודמים הרי הם כמו 'קרבנות', שאם יש זמן מדפדפים בהם בחופזה, ואם אין זמן 'מדלגים' עליהם...

הרב הצדיק ניסה כמה פעמים לדבר אל ליבו, שאין זו הנהגה נכונה, ויש להקדים לבית הכנסת לכל הפחות מעת תחילת התפילה. אך האיש היה תמיד מתנצל ועונה, שאין כאן 'איחור' רציני, כי אם של עשר דקות או רבע שעה ותו לא, וזמן קצר שכזה אינו נחשב כאיחור!

אף לאחר אותה דרשה נלהבת שדיבר הרב במפורש מהידור התפילה, ושמן הראוי להקדים ולהגיע לפני התפילה, המשיך העשיר בסדר יומו באיחור התפילה בלא שום שינוי. - הנהגתו זו הפריעה מאוד לרב המרא דאתרא, וכאב ליבו על כך. בפרט שלאחר אותה דרשה החלה התעוררות גדולה בין בני הקהילה, על אתר נפתח 'כולל בוקר' לאברכים מצוינים לפני התפילה, ואברכים רבים הסתדרו בחברותות וקול התורה החל להדהד ברמה בבית המדרש השכם בבוקר לפני התפילה. - ואילו זה הנגיד ממשיך בשלו, ולא שת לבו לכל אותה התעוררות. הרב שחשש מן הקרירות שיכול האיש להשפיע אף על אחרים בכך, בהיותו מנכבדי הקהילה, ניסה שוב לעוררו על כך, אבל האיש מתעקש שאיחור של עשר דקות בלבד לא נחשב כאיחור...

והנה לא חלפו ימים מועטים, ופגעה בו באותו גביר יד ה' ל"ע, שריפה גדולה פרצה בעוז בבית החרושת שבבעלותו, וכטבעה של האש היא התפשטה במהירות מחדר לחדר, ומקומה אחת לחבירתה. העשיר בעל הבית נבהל מאוד לנפשו, ותיכף הזעיק את כוחות הכבאות וההצלה, אך כדרכם של הכבאים האמריקאים הם לא הספיקו להגיע מיידית. הוא התקשר בלחץ גדול שוב ושוב אל תחנת 'מכבי אש', וזעק בקול ניחר שהאש קופצת במהירות ומדלגת מקומה לקומה, ושיחישו בדחיפות את הגעתם למקום, כי כל המתחם כולו כבר אחוז להבות אש!

אך לדאבון לב כאשר סוף סוף כבר הגיעו לוחמי האש לא עלתה בידם להציל הרבה, והבנין כולו ניתן למאכולת אש!

כשניגש היהודי אל מפקד פלוגת הכבאים בטענות ומענות, מדוע זה התמהמהו כל כך, ולא מיהרו לבוא תיכף בקריאתו הראשונה. ענה לו אותו 'כושי', שבהתחשב בתנאי הנסיעה הקשים והפקקים [טרעפיק] שבכבישים, הרי איחור של עשר דקות אינו נחשב כאיחור!...

לשמע תשובתו של המפקד נדהם האיש ונפקחו עיניו, הלא הוא עצמו טען תמיד בפני הרב, שעשר דקות בלבד אינם נחשבים כאיחור... והנה מן השמים הראוהו היטב כמה איחור עצום ונורא יש בעשר דקות בלבד! כאשר הפסיד באותם עשר דקות שהשתוללה השריפה הון יקר ועצום!

מני אז הפך האיש את דרכו מקצה לקצה, הוא קלט היטב את מה שרמזו לו מן השמים, והצטרף מיידית לכולל בוקר המקומי, והיה תמיד מעשרה ראשונים המקדימים לתפילה, למהדרין מן המהדרין!

[שיחת 'זאת חנוכה' תשע"ו]

על הברכה יעמדו

ניתן להנציח את העלון לשמחות, לברכה והצלחה או ליארצייט | התורמים להפצת העלון | לקבלת העלון במייל (דוא"ל) נא לשלוח למייל המצו"ב

לע"נ ר' ישראל נתן נטע ב"ר דוד צבי הכהן ז"ל דוד ב"ר משה ז"ל

לע"נ הינדל בת ר' משה ירמיהו ע"ה

לע"נ רבי דוד צבי ב"ר יצחק ז"ל נתרם ע"י בנו מנחם מרדכי הי"ו

לעילוי נשמת מרת אילה אהובה בת ר' יוסף ראובן יוחנן הכהן ז"ל • נדבת בנה יקותיאל מנחם •

Access Credit צ'יינג' טל' 02-6516090

גל-פן

לע"נ האשה מרים בת ר' דוד

לע"נ שמחה בת רחל יחזקאל בן עמומה

לע"נ ר' יחזקאל ב"ר צבי ז"ל | ולרפואה שלמה ולהצלחת לאה בת איידל תחי' נתרם ע"י בנם יחיאל יהושע הי"ו

לע"נ ר' דב ב"ר אברהם יעקב ז"ל נפטר ה' אלול

לרפואת בועז בן מירה

גרפצ'יק טל: 02-5002321

קשת הרשת מיתוג יח"צ וקידום מכירות 02-6257948 info@keshet-hareshet.co.il

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173

גליון מס'
45
פר' וישב תשפ"א
כו כסלו-ג טבת
פסחים כא-כז

מתיקות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

למה לקח אתו מרן הרבי מויז'ניץ את האברכים לארה"ב?

השפע היורד בימי החנוכה

אומרים בשם מרן הרה"ק מרוז'ין זצוק"ל שהשפע היורד בחנוכה דומה לשפע היורד בראש השנה אלא שהשפע של ראש השנה נקצב כפי מעשי בני האדם ותלוי באתערותא דלתתא, משא"כ השפע של חנוכה בא במתנה באתערותא דלעילא בלבד.

הוסיף על כך הרה"ק רבי משה מראזודוב זצוק"ל שזהו ביאור מאמר חז"ל במסכת עירובין (דף י"ח ע"ב): "אמרה יונה לפני הקב"ה רבונו של עולם יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך ואל יהיו מתוקין כדבש ותלויין ביד בשר ודם". **יונה** רומז על עם ישראל [כנסת ישראל נמשלה ליונה], **זית** רומז לימי החנוכה [שמדליקין בהם בשמן זית], **ודבש** רומז לראש השנה [שבהם מטבילים בדבש]. בני ישראל אומרים לפני הקב"ה, אנו רוצים שמזונותינו יהיו נשפעים בחנוכה שאז הם מסורים בידך, ולא בראש השנה שאז הם תלויים ביד בשר ודם, שהרי מי יצדק לפניך בדין...

'אש זרה' למען חינוך הילדים

פעם נכנס יהודי אל כ"ק מרן הרבי הקדוש האמרי חיים מויז'ניץ זצוק"ל והתאונן לפניו שהוא טרוד כל כך במשך ימות השבוע להביא טרף לביתו, ואינו יכול להתעסק כראוי בחינוך הבנים המוטל עליו, במשך כל השבוע הוא אינו מצוי כלל בבית עם הילדים, ורק ביום השבת קודש. אמר לו האמרי חיים, שמוטל עליו להתגבר ביום השבת קודש בכל כוחו להחדיר בבניו חינוך רב מתוך דוגמה אישית, שיראו אצלו לימוד תורה ועבודת השי"ת, בקידוש וזמירות ואמירת דברי תורה, וכך זה יקרין עליהם למשך כל ימי השבוע. אמר אותו חסיד לאמרי חיים: רבי! אמנם מוטלת עלי מצות חינוך ילדי הרכים, אך אני יודע שויז'ניץ זה "אמת", והרי הרבי מכיר אותי היטב שאינני לא צדיק גדול ולא ערליכער יד וגם לא בעל התלהבות גדול, איך אעשה שקר בנפשי להתנהג במדריגה שהיא למעלה ממדריגתי האמיתית, הרי אין זה "אמת"?

נענה הרבי הקדוש ואמר: דע לך, כי למען חינוך הילדים רשאי אדם להתנהג לפעמים אפילו בהתלהבות שהיא מדומה, והיא למעלה ממדריגתו, בבחינת "אש זרה"...

(מתוך הפתיחה לשיעור, ח' כסליו)

לנסוע לאמריקה בשביל כבוד התורה

השבוע נלמד בדף היומי (דף כ"ב ע"ב): **"שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתים שבתורה, כיון שהגיע לאת ה' אלקיך תירא פירש, אמרו לו תלמידיו, רבי כל אתים שדרשת מה תהא עליהן? אמר להם, כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך אני מקבל שכר על הפרישה, עד שבא רבי עקיבא ודרש, את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים"**.

הרבי הקדוש הישועות משה מויז'ניץ זצוק"ל הגיע פעם לביקור בארה"ב עם קבוצה גדולה מחסידיו. הגיע אחד ושאלתו בפיו: איך הרבי מרשה לאברכים היושבים בכולל והוגים בלימודם לנסוע לאמריקה? מה עם ביטול תורה?

פתח לו אחד מגדולי המשפיעים בויז'ניץ את דברי החיד"א בפתח עינים השואל על הגמרא הנ"ל למה אמרו **"עד שבא** רבי עקיבא"? הגמרא היתה צריכה לומר **עד שדרש** רבי עקיבא? אלא הגמרא מספרת במסכת כתובות (דף ס"ג ע"א) לאחר שישב רבי עקיבא והגה בתורה 24 שנים רצופות הוא בא לביתו עם 24 אלף תלמידים, ולכאורה לא מובן אם רבי עקיבא רוצה לבקר בביתו למה הוא מביא איתו את כל התלמידים? ישארו הם בישיבה וימשיכו ללמוד? אלא הוא רצה שהתלמידים יראו את כבוד התורה, ובשביל צורך גדול כזה מותר להפסיק את הלימוד...

ובזה מבאר החיד"א את לשון הגמרא **"עד שבא** רבי עקיבא" – כלומר עד שבא הביתה עם כל תלמידיו, ועל ידי זה הוא לימד "את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים"...

סעודת ראש חודש וסעודת חנוכה

בשו"ע (סימן תי"ט) נפסק: "מצוה להרבות בסעודת ראש חודש". והרוקח כתב: **"מצוה לאכול בראש חודש כמו במועדים"**. וז"ל רבינו אשר מלוניל: "נהגו כל ישראל לעשות סעודות גדולות יותר משאר הימים מפני כבוד היום, כי ראש חודש הוא יום כפרה לישראל".

> השפע היורד בחנוכה דומה לשפע היורד בראש השנה

כבר דברנו בעבר הרבה פעמים אודות מעלת סעודת ראש חודש וגם כתבנו על כך בעלון, אולם יש להדגיש דבר חשוב. הגמרא אומרת במסכת ביצה (סוף דף ט"ו): **"תני רב תחליפא אחוה דרבנאי חזאה, כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים, חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יום טוב והוצאת בניו לתלמוד תורה, שאם פחת פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו"**. וכתב על זה הריטב"א: "לאו דוקא הוצאת שבתות וימים טובים, דהוא הדין לכל הוצאה של מצוה, אלא נקט הני דרגילי ושכיחי".

אמרו על כך דורשי רשומות בדרך רמז: **"כל הוצאותיו של אדם קצובות לו מתשרי עד תשרי חוץ מתשר"י"**. והכוונה כי **תשר"י** ראשי תיבות **ת**'למוד תורה, **ש**'בתות, **ר**'אשי חדשים, **י**'מים טובים. ואם כך כל מה שאדם מוציא עבור סעודת ראש חודש, משלמים לו את הכל משמים, שאם מוציא על כך הרבה יקבל הרבה.

ובפרט בחודש הזה שסעודת ראש חודש באה יחד עם סעודת חנוכה שגם כן יש בה מצוה, כמו שכתב הרמ"א (סימן תר"ע סעיף ב'), ובפרט אם שרים בהם שירות ותשבחות מזמירות חנוכה ומעניני שבח והודאה על הניסים, כמבואר בדברי הרמ"א (שם). ובשיירי כנסת הגדולה כתב על זה, שהעושה סעודה בכל יום של חנוכה "הרי זה משובח".

נסיים בביאורו הנפלא של מרן בעל החידושי הרי"ם (הובא בספר שיח שרפי קודש) שביאר את דברי המחבר (שם) שסעודות חנוכה הם סעודות הרשות, וכך אמר: כשאדם פשוט הצליח והוא זוכה לקחת לבתו חתן תלמיד חכם וירא שמים, אין צורך לומר לו שיעשה סעודה, הוא מעצמו שמח ומרוגש כל כך שהוא עושה סעודה לכל קרוביו ואוהביו, וכך גם בחנוכה, לא מבקשים מאתנו ולא מצווים עלינו לעשות סעודות, אבל אנחנו צריכים מעצמנו לשמוח על נפלאותיו של הקב"ה עמנו ולעשות סעודות מצוה...

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של כ"ק מרן הרבי הקדוש מתולדות אהרן זצוק"ל, רבי אברהם יצחק הכהן קאהן בן רבי אהרן דוד זצוק"ל, נלב"ע ביום כ"ז כסלו תשנ"ז

התמדתו העצומה של הרבי הקדוש מתולדות אהרן זצוק"ל ושקיעותו בתורה בצורה יוצאת מהכלל היו לשם דבר. בהזדמנות אחת סיפר הרבי זצוק"ל על עצמו שבהיותו בחור בישיבה היה חוזר בכל שבוע מתחילת המסכת עד הדף שלמדו באותו שבוע, עד שבהשיעור האחרון חזר על ארבעים דפים גמ' הראשונים ממסכת חולין במשך יום ולילה ויום...

פעם אחת בהיותו בטבריה באחרית שנותיו היה חלוש מאוד, במצב שלא היה מסוגל ללמוד בספר מחולשת ראייתו וכוחו, ונתנו לו לשמוע שיעור של אדם חשוב בקלטת. הרבי ישב ביחד עם נכדו והקשיב לשיעור בהנאה, אולם אחר כך נענה ואמר לנכדו: ראה נא אני במצב זה, עיניים שלי כבדו מלראות אות בספר ואיני מסוגל כעת להתיישב ללמוד, אבל כל ימי הייתי זהיר מאוד מבטלה, כל רגע פנוי ניצלתי בלימוד בהתמדה, ואילו הייתי בכוחותיך לא הייתי מספק עצמי בלימוד באופן כזה, אלא הייתי מתיישב ללמוד בתורה מתוך הספר בעמל ויגיעה.

גם בטיסות היו לו שיעורים קבועים מיוחדים והגה בכל העת בתורה הקדושה, ולפעמים הספיק אז לעבור על ספרים שלמים. סיפר אחד המשמשים: פעם אחת בדרך לברוקלין בטיסה של שתים עשרה שעות, ישב הרבי ולמד בספר 'חפץ חיים' בלי הפסק, עד שעבר על כל הספר בשלימותו. המשמש תמה מאוד בלבו, למה ויתר רבינו על יתר שיעוריו הקבועים. והנה לאחר כמה שבועות בשיחה לרבים, סיפר הרבי שהיתה לו שאלה מסויימת בעניני לשון הרע, ועקב כך עבר על כל ספר 'חפץ חיים' עד שידע את אשר לפניו, ואז הבין המשמש למפרע מדוע עסק רבינו כל כך בספר זה.

סיפר אחד המקורבים שפעם התעוררה שאלה בין הלומדים בבית המדרש של תולדות אהרן בענין כתיבת פרשיות תפילין, היה זה כשטיפת דיו זעירה נפלה לתוך אות ד' עד שהאות דמתה מעט לאות ה', וויכוח גדול התעורר בין הרבנים אודות כשרות הפרשיות. הרבי הקדוש שהה אז בבני ברק עם אותו מקורב לצורך מנוחה, ושמע השאלה הגיעה לאזניו. הרבי הוציא מהארון גמרא מנחות (דף כט.), ועבר ביחד עם אותו מקורב על כל הסוגיא עם הראשונים, הרי"ף הרא"ש

◄

והרמב"ם, טור ובית יוסף סי' ל"ב וכו', וכך נמשך הבירור לערך שש שעות רצופות, ובסיומן ערך את כל הענין בכתב כדי להפנות את השאלה לגדולי הדור לדעת את חוות דעתם...

מספר חתנא דבי נשיאה הגאון הצדיק רבי נפתלי צבי ראטנבערג שליט"א שבדידיה הוה עובדא: פעם אחת ביום חול אחר התפילה כשעלה הרבי לחדרו נכנסתי אחריו להתייעץ באיזה ענין, נענה הרבי ואמר שהיום באמצע אהבה רבה עלה ברעיונו מחשבה, מה אעשה אם משיח צדקינו מגיע עכשיו, האם מותר לפי השו"ע להפסיק כדי לקבל פניו? ועמדו שם בחדר עוד כמה אנשים ורבינו שאל לכל אחד חוות דעתו, וכששאל אותי אמרתי לפענ"ד כיון שכלל ישראל מחכה בכליון עינים כבר קרוב לאלפיים שנה לביאתו, ולא הגיע בזמן אחר רק באמצע התפלה, זהו סימן שעכשיו הזמן לקבל פניו. מיד נענה הרבי זי"ע ואמר: "דאס איז נישט קיין ווערטער, אויב מען טאר נישט על פי שולחן ערוך, אסור אפילו אם מדובר במשיח בכבודו ובעצמו]... מען נישט, אפילו עס איז משיח אליין" [זה לא נכון, אם אסור על פי שולחן ערוך, אסור אפילו אם מדובר במשיח בכבודו ובעצמו]...

(טוב עין הוא יבורך, ברכת יישר כח להרב פנחס בירנהאק שליט"א, יו"ר מערכת "דברי אמונה" דק"ק 'תולדות אהרן')

מיני מתיקה

הגמרא אומרת במסכת שבת (דף כ"א ע"ב): "אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַב מַתְנָה וְאָמְרֵי לָהּ אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַב פְּתִילוֹת וּשְׁמָנִים שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶם בְּשַׁבָּת מַדְלִיקִין בָּהֶן בַּחֲנֻכָּה בֵּין בַּחוֹל בֵּין בַּשַּׁבָּת". ידוע מה שכתב על כך הרבי הקדוש מרן המאור עינים זי"ע והרבי הקדוש מרן השפתי צדיק זי"ע בשם זקנו מרן החידושי הרי"ם זצוק"ל, שדברי הגמרא רומזים על נפשות שאין יכולים להאירם בשבת קודש, אין להם נעבאך טעם בנשמת', בכתר, בקידוש, ב'כל מקדש', גם אנשים כאלה בחנוכה אפשר להאיר את נשמתם. ולכן מדליקים נרות חנוכה למטה מעשרה טפחים, רמז לכך שגם יהודי הנמצא במקום שפל, בדיוטא התחתונה, יכול להתרומם על ידי הנרות הקדושים.

ולכאורה קשה להבין מה באמת הסיבה שבחנוכה אפשר להאיר את אותם נשמות ? בפשטות אפשר להסביר כי חנוכה חל רק פעם בשנה, ולכן יש בו ענין התחדשות. אבל חשבתי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא להסביר במהלך יותר עמוק. חכמינו אומרים מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, כדי לזכות לבעור באש להבה בשבת קודש צריך לכך הכנה דרבה, להתחיל מתחילת השבוע להתכונן לשבת, וכמה שהאדם מכין את עצמו, כך הוא זוכה למדרגות נעלות בקדושת שבת קודש. מה שאין כן בחנוכה, כל היסוד של חנוכה הוא בחינת נס, בחינת אתערותא דלעילא, ללא שום הכנה מוקדמת, וכשאנחנו מברכים "שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה" ומדליקים את הנר, מתעורר כל שנה מחדש האור של חנוכה, וממילא גם מי ששקוע לא עליכם בחשכת החומר יכול להתעורר בחנוכה.

מכתב תשובה בהלכות חנוכה

מאת הגאון הרב יחיאל יהושע רבינוביץ שליט"א, רב שכונת רמת בית שמש ג' 2, מחבר ספר 'קיצור שלחן ערוך עם ליקוטי פסקי תשובות':

החיים והשלום לידידי ידיד בית ישראל מרבה תורה וחיים ברוב עריבות ומתיקות לזכות לזיו התורה שמו מפארים **הרה"ג רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א**

ברוב שבח המגיע לכתבים בלילך לאור הדף היומי ומועדי ישראל להאיר ליבם של ישראל בדברי תורה אגדה והלכה, ויהי חלקי עמכם גיבורי החיל.

בדבר השאלה האם אריך לקיים מצוות הדלקת נר חנוכה בשמן זית שאינו ראוי לאכילה. הנה כל השמנים כשרים לנר חנוכה, ומצוה מן המובחר בשמן זית (גמ' שבת כ"ג ע"א, רמ"א סי' תרע"ג סעיף א'), והוא משום שבו נעשה הנס (פרי חדש שם א', משנ"ב שם ד' בשם מהר"י ברונא).

והנה לא מצאנו בפוסקים כלל להחמיר שיהיה השמן ראוי לאכילה. וכן כתב בבן איש חי מקץ י"ב ובחזון איש (דמאי ט"ו א' ועוד) ששמן מר שאינו ראוי לאכילה מותר לכתחילה להדליק בהם נרות חנוכה.

וידוע פסקו של הגרי"ש אלישיב זצ"ל להחמיר לכתחילה להדליק בשמן הראוי לאכילה, והוא כדי שיהיה דומה לשמן שבו נעשה הנס (כתבי תלמידיו), והוא הידור בעלמא, ובפרט שגם שמן זית למאור–כשאינו מורכב מנפט וכדומה–ראוי לאכילה בדוחק ואינו ממש כרעל. והעיקר יש ליזהר שיהיה אכן שמן מזיתים ולא נפט בצבע שמן זית. והמכשול מצוי בזה, ומצווה לפרסם הדבר.

ובדבר השאלה השניה אם יש ענין לישב ליד הנרות חצי שעה או יותר. אם כי שמעיקר הדין אין בזה ענין, מכל מקום כבר כתב בזה בעל מקור חיים להחוות יאיר בזה הלשון: **"נראה לי שעיקר המצוה היא שיהיה המדליק אצל הנרות חצי שעה לראות אותם לשמוח בהם, כי הם ג"כ זכר לשמחה שהיו מדליקים אחר הנס, כמ"ש והדליקו נרות בחצרות קדשך, ולא סגי שידליק וילך לו אל מקום אחר".**

והנה אחר שעובר חצי שעה מזמן ההדלקה, מעיקר הדין יכול לכבות הנרות ולהשתמש בהם, כמ"ש בשלחן ערוך (סי' תרע"ב ס"א), מ"מ רבים הם האחרונים הסוברים שיש בהם קדושה כל זמן שהם דולקים, כמו שכתב המגן אברהם (שם ס"ק ד'), וכן הביא אאמו"ר שליט"א בפסקי תשובות (סי' תרע"ו הערה 20) בשם הגאון בעל האדר"ת שכתב בספרו נפש חיה שנהג לשהות ליד הנרות זמן רב ביותר. וכן נהגו צדיקים וחסידים קדושי עליון לשהות ליד הנרות גם יותר מחצי שעה ולספר ניסים ונפלאות שנעשו לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. וכן כתב בספה"ק יסוד ושורש העבודה (שער י"ב) שיש לנהוג כן.

בצירוף ברכת הדיוט שיזכה מע"כ ש"ת להגדיל תורה ולהאדירה ברוב הצלחה וסייעתא דשמיא לאורך ימים טובים, ונזכה בקרוב להדליק נרות בבנין בית המקדש השלישי במהרה בימינו אמן.

מאוצרות המועדים

כתב הריטב"א במסכת שבת (דף כא ע"ב): "אמר רבא וצריך נר אחרת להשתמש לאורה, פירוש כדי שלא ישתמש לאור [נר] חנוכה כלל **ואפילו לשוח...** וכן היה אוסר מורי הרב ז"ל לשוח אדם **לדבר עם חבירו בפתח לאור הנר חנוכה**". וכעין זה כתב בספר יסוד יוסף (פרק פ): "ובהיות כי הנרות הם קדושה עליונה כנזכר, על כן מנהג המדקדקים לדקדק מאוד **אפילו בדיבור שלא להרבות בדברים של חול בעוד שהנרות דולקים**, וכל הזהיר במצוה זו כתיקונה יזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו ולראות הנרות דולקות ומאירות בבית המקדש, אמן סלה".

מקולמוסם של הקוראים

מכתב שהתקבל מאת הגאון הגדול רבי אברהם ישעי' וואזנער שליט"א מו"ץ וראש כולל להוראה בשיכון סקווירא

לכבוד הגאון הגדול זיכה רבים וזכה להרביץ תורה לאלפים מישראל **רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א**,

שלום לכבוד תורתו,

בלב מלא התרגשות, אני מכיר טובה לך מאוד מאוד על הווארט הנפלא שכתבת בעלון (גליון 35 פרשת האזינו), וכך כתבת שם: **"חשבתי בסייעתא דשמיא לפרש את הפסוק 'חכמת אדם תאיר פניו', אתה רוצה להיות 'יהודי חכם? תאיר פנים לזולת, זה לא עולה כסף, זה לא מצריך משאבים, זה מצריך דבר אחד, אהבת ישראל".**

אילמלא לא זכיתי אלא ללמוד היהלום היחיד הזה דייני, זה ממש לא פשוט, כל כך חכמה, מתוק מתוק.

הרגשתי במלה נפלאה זו, דידוע הכלל דכל מה שאדם עושה להזולת, באמת עושה לעצמו, [כמובא בשמעתי ממורי בסוף ספה"ק תולדות יעקב יוסף], נמצא שבזה שמאיר פנים לחבירו הרי הוא חכם, שבוודאי יקבלו בחזרה, ובפרט כי מדה כנגד מדה הרי יקבל את זה מן השמים, הרי זה ממש השקעה מועטת שמובטח בריוח גדול. ויש להוסיף לכך את מה דמיתאמרי בשם הרה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב זי"ע: 'שמייכל' ר"ת כ'ולם י'היו מ'שועבדים ל'עבודתו י'תברך ש'מו, ואף על פי שאין זה על פי הסדר, עכ"ז זוהי החכמה לשחוק [שמייכלע'ן] אף כשאין הכל מסודר, עכד"ק.

ועכ"פ יוצא מדברי קדשו שכדי להיות עובד ה' צריך להאיר פנים, ואולי יש להוסיף מ"ש המכתב מאליהו כי דווקא שמאי הזקן שהעמיד התורה הקדושה על הדין אמר [אבות פרק א משנה טו] והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות, שאת זה צריכין מצד הדין, ובכל מצב, ואפילו כשהוא לעצמו נמצא במצב מרומם כאלול, עדיין יש לזכור ש[אפילו] אלול ר"ת וישאלו איש לרעהו לשלום, וראיתי פעם רעיון נפלא שתיבת **שמייכעל** ר"ת כ'ל מ'לבין ש'יניים ל'חבירו י'בורך מ'פי ע'ליון. ויעזור ה' שיזכה מע"כ"ת עוד רבות בשנים להאיר פנים לכולנו מתוך כל טוב וטוב סלה.

מוקירכם ומוקיר פעולותיכם החשובות מאוד, **אברהם ישעי' סג"ל וואזנער**, שיכון סקווירא יע"א

נקודה למחשבה:

מנהג ישראל לשחק בימי החנוכה בסביבון, והרבה טעמים נאמרו מפי צדיקי הדורות על מנהג קדוש זה. אחד מהצדיקים אמר על כך טעם נפלא: הסביבון עומד על חודו ומסתכל בגאוה לכל הצדדים כאומר ראו את כוחי, ראו באיזו מהירות אני מסתובב... אך מיד כשמסתיים הכח שהפעיל בו המסובב הוא מאבד את הכל ונופל על פניו. כך גם כשהקב"ה עושה נס ומוסר רבים ביד מעטים וגבורים ביד חלשים, לפעמים האדם מתגאה במעשיו ובהצלחתו ושוכח מי נתן בו כח לעשות חיל, אך ברגע שנפסקת פעולתו של מסובב כל הסיבות הוא נופל על פניו בחוסר אונים...

וַיָּשָׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר (לז,כט)

"אמר לו הקב"ה: 'מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה, ואתה פתחת בתשובה תחלה'" (ב"ר פד,יט). רבים תמהו על דברי המדרש: הרי מצינו שאדם הראשון וקין עשו תשובה, ומדוע נחשב ראובן כמי שפתח בתשובה תחילה?

ביאר האדמו"ר רבי שמחה בונם מפשיסחה: במסכת שבת (נה,ב): אמרו חכמינו זיכרונם לברכה: "כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה". לפי גמרא זאת נמצא שראובן לא חטא באמת, אלא רק נכשל בנדנוד עבירה, ומתוך יראת שמים שבו עשה תשובה כאילו עבר עבירה חמורה. בהנהגה זו אכן היה ראובן ראשון ל'פותחים בתשובה' – אף שחטאו רק בנדנוד עבירה. הדברים אף מדוייקים בלשון המדרש: "מעולם **לא חטא** אדם לפני ועשה תשובה" – לא היה אדם שיכול היה להשתמט ולומר ש'לא חטא', ולמרות זאת עשה תשובה.

אֵין שֵׂר בֵּית הַסֹּהַר רֹאֶה אֶת כָּל מְאוּמָה בְּיָדוֹ (לט,כג)

בספר 'קול יהודה' (עמ' קמט) לראש ישיבת פורת יוסף רבי יהודה צדקה זצ"ל, העיר מהו?

"אֵין שֵׂר בֵּית הַסֹּהַר רֹאֶה אֶת כָּל מְאוּמָה בְּיָדוֹ", וכי מה סבר אותו שר לראות בידו של יוסף?

ותירץ בשם רבי יוסף צרפתי בעל ה'יד יוסף': כשראה השר שיוסף מצליח בכל מעשיו, נסתפק מה הסיבה לכך. כי **מחד**, יתכן שהוא צדיק גדול וה' איתו, ואם כן נאמן הוא וראוי למנותו על כל האסירים. **ומאידך**, אפשר שהצלחתו נובעת מכך שהוא בר מזל, אך אינו הגון ואין למסור בידו את בית הסוהר. ברם, אם האדם מצליח מחמת מזלו יהיו סימנים לכך בשירטוטי כף ידו, ולכן התבונן בכף ידו של יוסף, ומשלא ראה שם שרטוט המעיד על מזל, הבין שהצלחתו היא מכח צדקתו ויראתו.

ומעתה יאירו דברי הכתוב: "וַיִּתֵּן שַׂר בֵּית הַסֹּהַר בְּיַד יוֹסֵף אֵת כָּל הָאֲסִירִם אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֹּהַר (לט,כב), והאמין בו כי **"אֵין שַׂר בֵּית הַסֹּהַר רֹאֶה אֶת כָּל מְאוּמָה בְּיָדוֹ"**, שלא ראה סימן של מזל בידו, ומכך הבין ש**"ה' אִתּוֹ, וַאֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ"**, שהצלחתו מה' ונאמן הוא. **(עלון 'בארה של תורה')**

וַיְסַפֵּר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה גֶּפֶן לְפָנָי. וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם וְהִיא כְּפֹרַחַת עָלְתָה נִצָּהּ וכו' וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פִּתְרֹנוֹ וגו' וַיַּרְא שַׂר הָאֹפִים כִּי טוֹב פָּתָר וכו'.. (מ,ט–טז)

וַיַּרְא שַׂר הָאֹפִים כִּי טוֹב פָּתָר וַיֹּאמֶר אֶל יוֹסֵף אַף אֲנִי בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי עַל רֹאשִׁי. ... וְהָעוֹף אֹכֵל אֹתָם מִן הַסַּל מֵעַל רֹאשִׁי... וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פִּתְרֹנוֹ בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פַרְעֹה אֶת רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ וְתָלָה אוֹתְךָ עַל עֵץ (מ,טז–יט)

ביאור נפלא כותב רבי יעקב אבוחצירא זיע"א (בספרו 'פיתוחי חותם') יש לדקדק מה ראה יוסף לפתור לשר המשקים לטובה ולשר האופים לרעה. ואפשר לפרש בדרך רמז:
שיוסף כשארע לו אותו מעשה עם אשת פוטיפר ונתנוהו בבית האסורין, ובאו גם כן שר המשקים ושר האופים לבית האסורים והיה יוסף משרת אותם ומצא חן בעיניהם, מוכרח שישאלוהו על ענין אשת פוטיפר, והוא מגיד להם האמת שהיא תבעתו ותפסתו בבגדו, והצילו הקדוש ברוך הוא מידה, ואפשר מרוב ענותנותו לא תלה הגדולה בעצמו, ואמר להם שיש לו זכות אבות אברהם יצחק ויעקב והיא שסיעתו שלא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה.

ואפשר **ששר המשקים האמין לדבריו** של יוסף שעמדה לו זכות אבות ולא חטא, **ושר האופים לא האמין לדבריו** והיה אומר בדעתו שיוסף לא נמלט מאשת פוטיפר ולא עמדה לו זכות אבות, והיה מכחיש בדעתו כל דברי יוסף. ומה שחשב כל אחד בדעתו הוא שחלם בחלומו, על דרך רעיונך על משכבך סלקו.

וזהו רמז החלומות: שר המשקים חלם גפן לפניו, הוא יוסף שהיה לפניו, ונמשל לגֶּפֶן, כמו שהגפן אינו מקבל הרכבה ממין אחר, כך יוסף בצדקו עומד ולא יש בו שום הרכבה ממין אחר. 'וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם' רמז לשלושה אבות שהיה בעזרו, ולא תאמר שדווקא זכות אבות שעמדה לו אבל מצד עצמו חס ושלום אינו יכול להינצל, לזה **אמר** 'וְהִיא כְּפֹרַחַת', כלומר הגפן הרומזת ליוסף, היא מעצמה 'עָלְתָה נִצָּהּ', אם כן מצד עצמו ראוי יוסף, רק זכות אבות סייעה לו. וכיון שחלם שר המשקים שכך היה, הבין יוסף ששר המשקים האמין לו מה שאמר על אשת פוטיפר ולפיכך פתר לו לטובה.

ושר האופים לא האמין לדברי יוסף, וכסברתו כן חלם. וזהו רמז חלומו. הוא חלם 'שלשה סלי חורי על ראשי והעוף אוכל אותם מן הסל'. **שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי'** הם שלושה אבות, ורמז לו שחס ושלום יוסף פגע בהם במעשה דאשת פוטיפר ולפיכך הסלים נקובים. **וְהָעוֹף אֹכֵל אֹתָם**', 'עוֹף' גימטריא יוסף, רמז שיוסף חס ושלום פגם באבות.

וכשהבין יוסף שכן חשב בדעתו ומה שחשב הוא שחלם, לפיכך פתר לו לרעה, משום 'החושד בכשרים לוקה בגופו', ושום עוול לא עשה יוסף חס ושלום, כי הוא צדיק באמונתו יחיה. **(לוקט מ'אוצר פניני החסידות' תשעז)**

וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁכָּחֵהוּ (מ,כג)
ביאור נפלא כותב רבי משה שיק זצ"ל: אפשר לרמוז כי הלומד תורה שנמשלת למשקים יין וחלב, ואינו חוזר עליהם, ודאי שהוא שוכחן. וזה שאמר הכתוב:
'**וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים**' היינו הלומד את התורה נקרא **שַׂר הַמַּשְׁקִים**, משום שהתורה נמשלת למשקים הנ"ל. וזה '**וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף**' היינו לחזור ולהוסיף על לימודו, על כן '**וַיִּשְׁכָּחֵהוּ**' מה שלמד.

פחית שמן זית "קבורה" בחנות... ('להתעדן באהבתך')

כשהגיע ה"**חזון איש**" **זצ"ל** לבני ברק, התגורר תחילה בגבעת רוקח, סמוך לישיבת סלבודקה, והיתה שם חנות מכולת שבה היתה הרבנית ע"ה עורכת את קניותיה. כמה ימים לפני חנוכה נכנסת הרבנית למכולת. באותה שנה לא היה ניתן להשיג שמן זית באף מקום, לא בתל אביב, לא בחיפה ולא בירושלים. גם לא בנמל. בכל ארץ ישראל לא היה בנמצא שמן זית.

אבל הרבנית לא התייאשה. נכנסה למכולת ואמרה: "כאן זו הרי מכולת, אולי קבורה אצלכם פחית שמן זית ממשך השנים". בעל המכולת ואשתו היו אנשים טובים, הם כיבדו מאוד את ה"חזון איש", אולם לא היה בידם לעזור. "מה נאמר לך, רעבעצין" – אמרו בצער – "אנחנו יודעים שה'חזון איש' לא יוותר על שמן זית להדלקת נרות החנוכה, והשתדלנו בכל כוחנו לעזור. מה לא עשינו? במשך כמה שבועות הפכנו את כל ארץ ישראל, ואין אפילו פחית שמן זית אחת בנמצא!" נו, אם אין אז אין.

ערב חנוכה. הרבנית של ה"חזון איש" נכנסת שוב לחנות המכולת ואומרת: "בעלי אומר: אולי בכל זאת קבורה אצלכם פחית של שמן זית?", מה קבור? זו חנות מכולת, לא בית קברות!... אבל הם ידעו שה"חזון איש" גברא רבה, ואם הוא אומר שקבור – יש דברים בגו.
חשבו וחשבו, מה יכול להיות? אימצו את זיכרונם. "אוהו", אומר הבעל לאשה, "אני נזכר במשהו". בכל חנות מכולת ישנם מדפים שעליהם מונחים המוצרים. ואיך עומדים המדפים? היום זה כבר משהו אחר, אבל בזמנם היו לוקחים צינור עבה, תוקעים באדמה שישב טוב, ועליו מעמידים מדפים. "כשפתחנו את חנות המכולת", אמר בעל החנות, "אמרנו לעצמנו שהרי בפחיות שמן זית אין משתמשים במשך כל השנה, רק בפסח ובחנוכה, ממילא ניתן להניחם על המדף העליון. כשהעמסנו את השמן על המדף העליון לא נזהרנו מספיק, ולפתע 'התגלשה' פחית שמן זית אחת ונפלה בתוך הצינור העבה.

"פחית שמן זית זה הרבה כסף, היה חבל לנו עליה וניסינו לשלוף אותה מתוך הצינור. מה לא עשינו. לקחנו מקלות קטנים וניסינו לתפוס את הפחית במקלות, התחלנו להעלות אותה לאט לאט, ו– טראח, נשמטה והחליקה למטה... ניסינו שוב ושוב עד שהתייאשנו, והפחית נשארה שם, 'קבורה' בתוך הצינור". לכך, איפוא, התכוון ה"חזון איש" כששאל אם אין להם איזושהי פחית שמן זית קבורה בחנות...

"נו", אומרת האשה, "אומר ועושה!", "מה אומר ועושה?" תמה הבעל, "כלום נראה לך שאפרק כעת את כל המדפים התלויים על הצינור כדי לשלוף את הפחית הקבורה בתחתיתו?", "יתירה מזו", המשיך הבעל ואמר לאשתו, "אם הייתי יודע בוודאות שפחית שמן הזית נמצאת שם בשלימות, על אף שזו טירחה גדולה מאוד, הייתי עושה זאת למען ה'חזון איש'. אבל לדעתי, רוב הסיכויים שבמשך השנים הפחית כבר החלידה, נוצרו בה חורים, ואין שום שמן זית בתוכה!", "ולי נראה", אומרת לו האשה, "שכדאי הוא ה'חזון איש' לטרוח עבורו את כל הטירחה הגדולה אפילו מספק ספיקא!", הוא לא מסכים. "לא צריך אותך", אומרת האשה ומתחילה לבד להוריד סחורה מהמדפים. ראה שאין ברירה, הצטרף אליה. הורידו את כל המוצרים וניתקו את המדפים מהצינור. היה קשה מאוד, אבל הצליחו. הפכו את הצינור ו...

לא להאמין! פחית שמן זך החליקה החוצה, שלמה, כחדשה ממש! פלאי פלאות! מה אומר לנו הסיפור הזה? שנים רבות קודם לכן ידע הקב"ה שיגיע זמן שבכל ארץ ישראל לא יהיה פח אחד של שמן זית, וכיון שכך, הכין עבור הצדיק פחית שמן זית להדלקת נרות החנוכה. פחית השמן הזו החליקה פנימה, ואף אחד לא יכול להגיע אליה. היא מוכנה ומזומנה עבור ה"חזון איש". בתנאי שהם יתאמצו כמה שרק אפשר ואז תגיע הסיעתא דשמיא מלמעלה!

וְהָשַׁבְתָּ עַל כַּנֶּךָ (מ,יג)

איזו מסירות נפש יש בדורנו יותר מהקרבה למען השי"ת בעניין הפרנסה! יהודי שהגיע לדרגה כזו שיש ביכולתו לוותר על פרנסה למען כבוד השם, אין ספק שיש בו גם משהו ממסירות נפשם של האבות הקדושים. **סיפר מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א:** בבית מו"ח שמעתי על אברך ת"ח שבא אל מרן הגרי"ש אלישיב בשאלה כדלהלן. אשתו התקבלה לעבודה טובה ורווחית במשרד למחשבים, ברם, רוב עובדי המשרד הם אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות. השאלה היתה, האם כדאי וראוי שהאשה תעבוד במקום כזה, או שמא יש לחשוש מההשפעות הלא-חיוביות של העובדים החילוניים? יצויין שהמשכורת שהוצעה לאשה, היתה מכובדת מאוד, ונחשבת למשכורת שבכוחה לפרנס את המשפחה בכבוד. מרן הגרי"ש השיב לת"ח בהאי לישנא: 'אם הינך רוצה כסף – תן לאשתך לעבוד במשרד ההוא; אם הינך רוצה אשה – אל תרשה לה להמשיך ולעבוד שם'!... האברך שמע, וקיבל. ביום שלמחרת נכנסה אשתו אל מנהל המשרד, שטחה לפניו את חששותיה, וסיפרה לו את דבריו של מרן שליט"א, והודיעה שלמרות המשכורת הטובה שהיא אמורה לקבל כאן, היא נאלצת לעזוב את העבודה. המנהל היה המום. מעולם לא שמע על עילה שכזו לפרישה מן העבודה. עילה הקשורה כל-כולה לצניעות. הוא כבר שמע שאנשים עוזבים את העבודה שלהם, משום שהם מעתיקים את דירתם לאזור אחר, או משום שהמשכורת אינה מספקת את רצונם, וכיוצא-באלו סיבות אחרות. אבל שאישה תעזוב את מקום עבודתה, רק משום שרב גדול בתורה אומר לה לעשות זאת, מטעמי צניעות, על כך הוא לא שמע מעולם. הוא ניסה לשכנע את העובדת, ולהניא אותה מהצעד שהיא מתכוננת לעשות, אבל הדברים לא פעלו על ליבה. הציווי 'לא תסור מכל אשר יורוך' היה חשוב לה יותר מכל דבר אחר עלי אדמות, והיא ובעלה האמינו בכל ליבם שאם הרב אלישיב הוציא את הדברים הללו מפיו, הרי שזו היא אמת לאמיתה, וכך הם מצווים לעשות. האישה עזבה את העבודה וחזרה לביתה, ולא התחשבה בכך שקשה למצוא עבודה, במיוחד כזו המכניסה סכום כסף גדול. לא חולפות 48 שעות, ומנהל המשרד נראה בפתח ביתה של האישה, ובידו תיק עב-כרס. עקרת הבית שלא ידעה את סיבת בואו, הופתעה מאוד, והבחינה שהתיק שבידיו הוא תיק העבודה שלה, שבו נמצאים המסמכים עליהם עבדה בימים שלפני פרישתה. 'לאחר ששמעתי את דברייך, אמר המנהל, ידעתי שלא יתכן לאפשר לאשה שכמותך לעזוב את המשרד... והחלטתי שמהיום ואילך תבצעי את כל העבודה שעשית עד היום במשרד-בביתך הפרטי'!. המנהל הסביר שלאחר שראה את נאמנותם הבלתי-ניתנת- לפקפוק של בני הזוג, לריבון העולמים, הבין שהם ה'רכש' הטוב ביותר של המשרד, ולכן אין כל מניעה שהאשה תבצע את עבודתה בבית. 'בטוחני שתשמרי על נאמנות מוחלטת לעבודתך, גם אם תעבדי בבית', אמר. בזכות שצייתה להוראה, הרוויחו בני הזוג את הכל **(ברכי נפשי).**

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה, הילה בת עדנה.

לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.

לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה, ולרפואת כל חולי עמו ישראל.

לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוור ז"ל, אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

בס"ד

וַיֵּשֶׁב חנוכה

שבת מברכין

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 609 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצורו", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 496 שנה י"א | העלון מוקדש לע"נ הרה"ג יעקב אדלשטיין זצ"ל | כ"ב כסלו תשפ"א

דבר התורה

כתוב בפרשה (לט, ג): "וַיַּרְא אֲדֹנָיו כִּי ה' אִתּוֹ וְכֹל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ".

וברש"י: "כִּי ה' אִתּוֹ" - שם שמים שגור בפיו.

אמרו חז"ל (ברכות כא.): "הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו", ותמה על כך ה'בן איש חי' ('בניהו' ברכות ו.): היתכן לומר כדבר הזה? הרי מלבד התפילה יש חיובים נוספים המוטלים על האדם בכל יום כלימוד תורה וכקיום מצוות, כיצד אפוא ניתן לייחל שיתפלל האדם כל היום כולו? וביאר: בוודאי אין כוונת חז"ל לתפילה במובנה הפשוט, אלא ללמדנו על חובת האדם להיות במשך כל היום במצב של 'תפילה'. כגון בעל מלאכה המכין כלי, אל לא לבטוח בעצמו שכיוון שבדרך הטבע עתידה מלאכת הכלי להיגמר, הרי כאילו הוא כבר גמור ומוכן. אלא יחשוב בלבו שאלמלא יתן לו הקדוש ברוך הוא כוח וחיות לא יהיה את הכלי. בידו לעשות מאומה, ורק בעזרתו יתברך יצליח להשלים לפיכך על האדם להתפלל בכל רגע, אפילו תוך כדי עשיית החפץ, שייתן לו הקדוש ברוך הוא סייעתא דשמיא להשלימו כרצונו.

והדברים אמורים בכל ענייני החיים: לעולם לא יחשוך האדם תפילה מלבבו ומשפתיו, ואפילו שהעניין ייגמר בהצלחה. רואה שהכול מוכן ומתוקן לפניו, לא יחדל מלבקש שהעניין ייגמר בהצלחה.

מעשה היה בעיר ראדין: באחת השבתות, לאחר תפילת המנחה, ניגש ה'חפץ חיים' לבימת בית הכנסת שבעירו והכריז קבל עם ועדה: "מוריי ורבותיי! מחר מתעתד אני לעלות לארץ הקודש, והנני מבקש להיפרד מכל אחד מכם בברכת שלום".

דבר מה בדבריו גרם לרבים מבאי בית הכנסת להרים גבה, כיצד אירע שה'חפץ חיים' לא ציין בדבריו את אותן שתי מילים ששגורות היו תמיד בפיו: "בעזרת ה' "!?...

למחרת התבררה התעלומה, כשבפתע פתאום חלתה הרבנית, רעייתו של ה'חפץ חיים', וכתוצאה מכך נאלץ לדחות את הנסיעה עד שתבריא. אלא שלאחר שכבר נראה היה ששבה לאיתנה, התערערה בריאותו של ה'חפץ חיים' עצמו. שוב לא היה מסוגל גופו לעמוד בטלטולי הדרך, ולעלות לארץ. כך שלבסוף, למרות רצונו העז לא הצליח הסבא קדישא להגשים את מבוקשו.

את הסיפור לעיל סיפרה הרבנית מלצר לנכדה, כשלקראת סיום דבריה התערב לפתע הסבא, הגאון רבי איסר זלמן בשארית כוחותיו הוא יצא מחדרו ואמר: "את העיקר שכחת להדגיש: ה'חפץ חיים' נהג תמיד לומר 'בעזרת ה', אף לפני פעולה קטנה כיציאה לחדר הסמוך היה אומר: בעזרת השם הנני הולך לחדר השני"...

וכתב **השל"ה** ('שער האותיות' אות א'): שירגיל האדם את עצמו לומר לפני כל מעשה: "אם ירצה ה' ", ו"בעזרת ה' ", וכך יזכה להצלחה, והרמז לכך הוא מן הכתוב (משלי יט, כא): "רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ וַעֲצַת ה' **הִיא** תָקוּם" - "**הִיא**" ראשי תיבות: **א**ִם **י**'רצה **ה**'.

יום חמישי בלילה (אור ליום שישי) חוגגים את חנוכה. בזמן הדלקת נרות (בחצי שעה שלאחר צאת הכוכבים) יורדת הארה מהשמים - אור הגנוז שבבריאת העולם הקב"ה גנז אותו לצדיקים לעתיד לבוא ומתגלה בנרות החנוכה.

חנוכה הוא זמן של הודאה לקב"ה על הנסים ועל הנפלאות שעושה איתנו מאז ועד היום - בכל רגע ורגע.

ונסיים בתפילה אבינו מלכנו חוס ורחם עלינו קבל ברחמים את תפילתנו, ויהי רצון שתתקבל תפילתנו ברצון

שמת שלום

וַיֵּשֶׁב - תוכן ענייני הפרשה

א. ישיבת יעקב אבינו בארץ מגורי אביו - ארץ כנען.

ב. יוסף אהוב לאביו, מלמדו תורה, ומקבל ממנו כתונת פסים.

ג. חלומות יוסף, קנאת אֶחיו בו, הליכתו לבקש אחוות אחיו.

ד. השלכת יוסף לבור, מכירת יוסף, צערו של יעקב אבינו.

ה. מעשה יהודה ותמר, הולדת פרץ וזרח (לח).

ו. יוסף במצרים נהיה עבד בבית פוטיפר, ועומד בנסיון (לט).

ז. יוסף מושלך לבית הסוהר, ומוצא חן בעיני שר בית הסוהר.

ח. יוסף פותר את חלומות שר המשקים ושר האופים, ודבריו מתקיימים - שר האופים נתלה, ושר המשקים חוזר למשרתו ושוכח להיטיב עם יוסף.

"וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו..." (לז, א)

וברש"י: "ביקש יעקב לישב בשלוה".

רבי משה פיינשטיין זצ"ל ביאר: ביקש יעקב לישב בשלוה היינו לעניין חינוך הבנים. יעקב חשב בלבו שאין הוא צריך שוב לדאוג עבור חינוך בניו, שהם כולם צדיקים ויראי השם יתברך, שהקדוש ברוך הוא משתבח בהם. וכאן קפץ עליו רוגזו של יוסף. ללמדנו שהאב אינו צריך להסיח את דעתו מבניו, אף אם הם גדולים וצדיקים ויראי שמים, ובכל עת צריך הוא להוכיחם ולהורותם כיצד לנהוג.

"וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל אָחָיו מַה בֶּצַע כִּי נַהֲרֹג אֶת אָחִינוּ : לְכוּ וְנִמְכְּרֶנּוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים..." (לז, כו-כז)

שואל רבי חיים מוולוז'ין, מדוע משבחים את ראובן שקרא "השליכו אותו אל הבור", בור שכידוע יש בו נחשים ועקרבים, ולעומת זאת מגנים את יהודה שהציע "לְכוּ וְנִמְכְּרֶנּוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים", שלכאורה מסוכן הרבה פחות מהשלכה לבור מלא בנחשים ועקרבים? ומפרש רבי חיים מוולוז'ין, שמכך אפשר ללמוד, שעדיף לחיות בתוך בור בארץ ישראל, אפילו אם יש בו נחשים ועקרבים (ובימנו קשיים ביטחוניים, כלכליים, אמצעי התקשורת "החברתיים", ועוד), מלהיות עבד בבית אדונים בחוץ לארץ...

"וַיֹּאמֶר צָדְקָה מִמֶּנִּי" (לח, כו)

ביקש יהודה להתבייש בעולם הזה, ואפילו להישרף באש בעולם הזה, בכדי שלא יפסיד חלקו לעולם הבא. יצאה בת קול מן השמים ואמרה: שניכם זכאים בדין, מפני ה' היה הדבר (תרגום ירושלמי).

"צָדְקָה מִמֶּנִּי" - למה התכוון יהודה כשאמר כן?

א. צדקה בדבריה, ממני היא מעוברת (רש"י).

ב. היות ולא נתתיה לשלה, דין הייבום עובר אליי (כך היה משפטם) ולכן צדקה (ע"פ דעת זקנים).

ג. צָדְקָה מִמֶּנִּי, כי נתכוונה למצוות ייבום, ואני החוטא, שלא נתתיה לשלה בני, והטעם - שלא נתתיה לשלה בני, שהוא היבם, וא"כ אני הגואל הבא אחריו, וצדקה במעשיה (רמב"ן).

ד. צָדְקָה מִמֶּנִּי, כי השלימה תנאה שישבה בבית אביה כאשר ציויתיה, ואילו אני לא השלמתי תנאי שהתניתי לה, כי לא נתתיה לְשֵׁלָה בני (רשב"ם).

מערכת "ברינה יקצורו" מאחלת לכל בית ישראל

שבת שלום וחנוכה שמח

"וַיִּשְׁאַל אֶת סְרִיסֵי פַּרְעֹה אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּמִשְׁמַר בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ פְּנֵיכֶם רָעִים הַיּוֹם" (מ, ז) – במעלת שאילת שלום

כשלומדים אנו פסוק זה, צריך להבחין ולהתעורר בנקודה חשובה מאוד, והוא, שחובת האדם להיות מטיב פנים לחבירו בכל מצב, וכפי שאמרו "**לעולם** יקדים אדם שלום לכל אדם ואפילו לגוי שבשוק".

"לעולם" מהו? כי אצל האדם יש לפעמים מצבים קשים, שרוחו שבורה בקרבו מפני הצרות שיש לו, וכשחבירו נפגש בו ומברכו ב"בוקר טוב" לבבי, משיב לו בפנים קודרניות...

וכל שכן אם כמה ערביים שבשוק יפנו אליו לברכו, שלא יביט לעברם כלל, וק"ו בן בנו של ק"ו לראות גוי במצוקה ולגשת אליו ולשאלו "מה אירע"? "מה אפשר לעזור"? דברים כאלו לא עולים על דעתנו בזמני צער ויגון. והנה, יוסף במצרים מכור לעבד, נתפס על מעשה שלא היה ולא נברא, והוכנס לבית הסוהר, וכבר עשר שנים יושב שם ללא עוול בכפו, ואינו רואה פתח הצלה משום מקום, ובוודאי שמצב כזה היה לכאן צריך להעכיר את רוחו, לפי מושגינו, ובוקר אחד, רואה יוסף שני הערביים שאיתו בבית הסוהר ומבחין כי פניהם רעים היום הרי בהכרח שהבין וראה כל אותם הימים יום יום וראה את שלומם, שלכן הבחין שהיום אירע משהו, וכבר הוא מקדים לשאלם "מדוע פניכם רעים היום", ולא שהם באים להתייעץ עמו, ואינו ממתין יום או יומיים לראות מה מצבם אלא תיכף הוא שואל אותם למצבם.

ושנינו בברייתא (מסכת כלה רבתי) ר' יהודה אומר דרכו של תלמיד חכם - עניו, ושפל רוח, זריז, וממולח. והפירוש, הרי כתוב "מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ", שצריך תלמיד חכם להיות עֵרֶב לכל אדם, ולא יהיה כקדירה שאין בה מלח! כלומר: כי כמו כשחסר מלח בתבשיל הרי כל התבשיל אין בה טעם טוב... כך גם תלמיד חכם שהוא מלא בעניוות שפילות רוח, וכל שלל המעלות שמנו שם חכמים, אבל אם אינו "ממולח" אין בו טעם... שאם שוקע הוא בתלמודו או רץ לעשיית מצוות ואפילו גמילות חסדים, ובדרכו פוגשו אדם ואומר לו שלום בפנים מסבירות, והלה לרוב טרדתו עונה לו בוקר טוב חמוץ... הרי אין בו טעם טוב, ואי אפשר לִקְרֹא לו "טָהוֹר קֹדֶשׁ" ואימתי נהיה מושלם עם טעם וריח, כשיודע להסביר פנים כראוי בכל מצב, ולכל אדם, בסבר פנים יפות ובשמחה, ושלא יהיו פניו החמוצות בכור ברשות הרבים... ובכך הרי הוא ממולח טהור וקודש!

סיפר לי אדם אחד, שבבחרותו תר אחרי ישיבה ללמוד בה ונסע לסלבודקה להכיר את המקום, וכשהגיע, אמר בדיוק הסבא ז"ל שיחה לתלמידיו, ושמע אז רעיון עמוק ונחרתו הדברים בליבו, וכך אמר הסבא, נתאר לעצמינו שרואים אנו אדם שעומד בפתח בית הכנסת עם כד חלב בידו האחת וכוס בידו האחרת, ומוזג ומשקה לכל נכנס, כוס מליאה חלב... הלא היינו מתפעלים מאותו איש עד למאוד. ואם כך, סיים הסבא, הרי תוכחה מוסרית לכל אדם, שיכול בקלות להעפיל לדרגה גבוהה יותר, בפחות מאמץ! שאילו בכניסתו וביציאתו מבית המדרש יאמר וישיב לכל אדם בלבביות, בחיוך עד שהלה ישיב חזרה כשחיוך על שפתיו, הלא הוא גדול מאותו זה שמשקה חלב, ומפורש אמרו חז"ל (כתובות קיא) 'גדול המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב'!!! כנראה אפוא, שמלאכה זו להשקות חלב כל בוקר עם כל המאמץ וההוצאות הכרוכות בה קלה יותר מלחייך לחבר...!

נביא אם כן מעשה נוסף המלמדנו דעת, ומידות דרך ארץ ומוסר, אולי ישמעו באזנינו ויפתח ליבנו. ר' ראובן מלצקי שוחח פעם על גדולי הדור הקודם, ונתגלגלה השיחה למעשה נפלא ומוסרי על ר' לייב חסיד מקלם, וכך סיפר: בהיותי אברך צעיר לימים, חשקה נפשי להכיר את גדולי וצדיקי הדור, וללמוד מדרכיהם, ושמעתי על ר' לייב חסיד, שהיה מפורסם לצדיק וחסיד בעיירת קלם, שַׂמְתִּי פָּעֲמַי אל העיירה, חיזרתי על מקום מגוריו ודפקתי בדלתו, בעודי דופק, שומע אני מיד שמעבר לדלת "רץ" מאן דהו, וכשנפתחה הדלת ראיתי שהיה זה ר' לייב חסיד בעצמו, שכיון ששמע דפיקות רץ תיכף לפתוח. ובעודי משתהה על הדבר, כבר הושטה לי ידו בשלום עליכם נלבב עד למאוד ובמתיקות שלא תתואר בעט סופר, ותיכף אחז בי בשתי ידיו והכניסני לביתו פנימה, והניח ידו האחת על שכמי, כביכול היינו ידידי נעורים, והחל מתהלך עימי כך אנה ואנה בחדרו והשאלות זרמו מאליהם, מה נשמע, מה עושים אתם, איך אתם מרגישים ומה שלום הילדים ואיך הפרנסה וכו', כך שוחח ושוחח כשחיוך נסוך על פניו וידו על שכמי במשך עשרים רגעים! וכאן פנה ושאל, נו... כעת תאמר לי בבקשה מי אתם? כלומר שלא ידע ולא הכיר מי אני כלל, מסביר ר' ראובן, אלא מה למדתי, **שהוי מקבל את כל אדם בסבר פנים יפות**, "**כל אדם**" באשר הוא, ובסבר פנים היפות ביותר! דרכן של תלמידי חכמים... פלאי פלאות!

ולכשנתבונן בכל מה שאירע ליוסף למן היותו בבית אביו עד בואו אל מלכות מצרים, נראה שהכל שרשרת ניסים אחת גדולה, מעשה גורר מעשה כל פרט אחוז במשנהו, יעקב עשה כתונת פסים האחים שנאוהו, מכרוהו למצרים, ומעשה שפוטיפר ענין החלומות וכו'. ואולם מעשה זה של שאילת שלומם של אותם שני המצריים, יוסף עשה זאת בעצמו ומזוהר ליבו, כמבואר לעיל באריכות והרי אם לא היה ניגש לשאול בשלומם, או שלא היה מבחין כל הימים במצבי הרוח של השנים הרי שלא היה נעשה למלך מצרים, ונמצא ששאילת שלום אחת הביאה וגלגלה את יוסף מן הבור עד "וַיּוֹסֶף הוּא הַשַּׁלִּיט" ומכאן מה כוחה של שאילת שלום ולהיפך חומר מניעת מעלה זו עד היכן מרחיקה לכת. [לב שלום]

"וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה..." (לז, יז)

ומובא במדרש (בראשית רבה ס"ד, יד) נסעו מזה - נסעו ממדותיו של מקום (של הקב"ה). וצריך להבין במה השבטים התנהגו לא כמידותיו של הקב"ה? ביאור נפלא מביא בעל "חנוכת התורה" (לרבי אברהם יהושע העשיל מקראקא זצ"ל): האחים דנו את יוסף, מאחר שראו ברוח קָדְשָׁם, שעתיד לצאת ממנו ירבעם בן נבט. וזהו "וַיִּרְאוּ אֹתוֹ מֵרָחֹק", שראו ברוח הקודש מרחוק שיצא ממנו ירבעם מחטיא הרבים.

הוי אומר שהשבטים דנו את יוסף על שם סופו למרות שכעת הוא צדיק! ואלו הקב"ה איננו עושה כן, אלא כאשר דן את ישמעאל דנו "בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם" (בראשית כא, יז). כלומר, בהתאם למעשיו באותה שעה. ולכן נאמר על השבטים שנסעו ממדותיו של הקב"ה!

"וְהִיא שִׁלְחָה אֶל חָמִיהָ לֵאמֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לּוֹ אָנֹכִי הָרָה" (לח, כה)

בא וראה כמה גדול כבוד הבריות, שאע"פ שהיא התכוונה לשם שמים כדי להקים מלכות בית דוד ואורו של משיח, ולמרות מה שכבר זכתה ונתקבלה תפילתה שלא יצאה ריקנית ואורו של - משיח התחיל לנצנץ (היתה הרה), בכל זאת ויתרה על כל זה והסכימה להישרף ובלבד שלא תלבין פני יהודה ברבים. הרי לנו שאפילו תכלית הופעת אורו של משיח תלויה בכך שיגיע הדבר לידי הקלת ערך וזלזול בכבוד הבריות. [עפ"י מי מרום]

חנוכה – זמן של הודיה לה' יתברך

א. מפורסמת שאלת ה"בית יוסף" (טור או"ח תרע), מדוע קבעו שמונה ימים להודות ולהלל, הרי הנס היה רק שבעה ימים, והרי ביום הראשון היה מספיק שמן כדי שידלוק ודלק באופן טבעי?

ב. בפיוט "יוונים נקבצו עלי" נאמר באחד הבתים "בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים", שלכאורה צריך ביאור, מה ענין "בני בינה" לקביעות "ימי שמונה" ומפני מה צריכים לבני בינה דווקא, בשביל לקבוע ימי שמונה?

להודות גם על הטבע

הסבא מקלם בספרו "חכמה ומוסר" (ח"ב מאמר ס"א) כותב כך: והנה עניין של חנוכה בשמן, באמת אין בזה כל חדש, כי מי שאמר לשמן וידלוק על יום אחד, יאמר לשמן וידלוק שבעה ימים, ומה גבורות באלו הימים יותר מביום אחד.

וביאר, שבדבר שהאדם מורגל בנוהג שבעולם, אינו מתפעל ואינו מכיר מזה מלכו של עולם, מה שאין כן כשרואה דבר חדש, שמן שיכול לדלוק יום אחד ודולק שבעה ימים, יתפעל גם כן עיני הבשר, ויכיר "מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק" (תענית כה.) ואז מכיר היטב, כי גם ליום אחד, הוא בשליחותו של מקום ברוך הוא שאמר לשמן וידלוק, ועל ידי זה תיקנו לברך גם ביום ראשון, שנתגלה לעין כל אחר כך על ידי הנס, כי גם ביום ראשון נס הוא.

לאור האמור, כתב הגאון רבי דוד כהן ראש ישיבת חברון, מבואר גם מטבע הלשון שאנו אומרים בפיוט "יוונים נקבצו עלי" - "בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים" והקשנו מדוע הוצרכו בעלי "בינה" כדי לקבוע "ימי שמונה"? וביאר, שלפי מה שנכתב לעיל מיושב היטב, שהרי "בינה" זה המבין דבר מתוך דבר, (כפי שכתב רש"י בתחילת פרשת תצוה) ולכן בחנוכה כיון שההודאה הוא גם על היום הראשון שהיה בהנהגת הטבע, ולא הודו עליו אלא מתוך שראו הנס שדלקו הנרות שבעה ימים, ומתוך זה ראו שגם היום הראשון הוא בבחינת נס, לכן צריכים לקביעת הודאה זו - "בני בינה", שהם המבינים דבר מתוך דבר, והם הבינו מתוך הניסים הגלויים, שגם הנהגת הטבע שבבריאה, אינה אלא בהשגחת הקב"ה ובבחינת נס, ועל כן קבעו - "ימי שמונה".

ולכך חנוכה שכל עניינה להודיע ולגלות ניסי הקב"ה שנתגלו בנס פח השמן, הוא גם הזמן הראוי אשר בו יש להודות להקב"ה, גם על הנהגת הטבע המונהגת בעולם, שמתוך נס הגלוי של נס פח השמן, נתגלה ונתעורר גם נס הטבע בעולם, ולכן תקנו בחנוכה להדליק שמונה ימים, וגם ביום הראשון, כדי להודות גם על הנהגת הטבע ביום הראשון שהוא גם נס.

לא לשכוח להודות על העבר

"כשנכנסו יוונים להיכל, טימאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי וניצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן, שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו נס, והדליקו ממנו שמונה ימים" עד שיצרו שמן טהור. לזכר נס זה תיקנו את הדלקת נרות החנוכה שמונה ימים. וכך תיקנו: "מצות חנוכה - נר, איש וביתו. והמהדרין נר לכל אחד ואחד. והמהדרין מן המהדרין... יום ראשון מדליק אחד, ומכאן ואילך מוסיף והולך".

מדוע צורת ההידור בדרך זו של נר אחד כבסיס, ותוספת נרות כהידור? התשובה היא, מדליקים בלילה הראשון נר אחד כדי לזכור שגם היום הראשון היה נס, ביום השני מדליקים שני נרות ולא שוכחים להודות גם על היום הראשון וכן על זה הדרך בשאר הימים, תמיד לזכור להודות גם על העבר.

וביום התשיעי, כשהחנוכיה תשוב לארון ואנו נשוב לסדר היום הרגיל, נאמץ את לקח ההידור. לפקוח עיניים ולהודות על מה שיש. על כל דבר, על כל פרט. ואז נמשיך בעבודתנו - בחיוך והודיה לבורא העולם!

התבוננות בעניין זה תפקח את עינינו, ועשויה לשנות את חיינו! להפכינו לאנשים מאושרים פי כמה!

במהלך החיים חלק מהאנשים מחפשים וְתָרִים אחר מה שאין להם וכשהם אינם משיגים זאת הם מרגישים שחסר להם, ואז הם לאט-לאט מרגישים עצבות שלא הצליחו להשיג את מה ש"חסר"...

ברם, אדם שאינו רודף אחר מה שאין לו - מה ש"חסר" כביכול הוא האדם השמח בחלקו ולכן הוא מודה על דבר אפילו הקטן ביותר.

ימי החנוכה מלשון חינוך באה לחנך את האדם להתבונן במהות החיים ועל הניסים הרבים שאפפו אותנו אז ואופפים אותנו בכל רגע ורגע, ואז בודאי יכולים להגיע להודיה לבורא העולם, ולכן כתוב בספרים הקדושים שטוב להתבונן בחצי שעה הראשונה של ההדלקה ולא לדבר "דּוֹם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לו" (תהלים לז, ז), ולחשוב על כל הנסים והנפלאות שעשה ה' למכבים, לאבותינו במדבר וגם על הטובות שגמל הקב"ה את האדם מיני אז ועד היום.

"אתה כזה אומלל ויש לך ילדים"!

ראיתי מכתב שכתב הרבי מליובאוויטש זצ"ל לחסיד מיואש. הלה התאונן, כנראה, על מר גורלו. עני מרוד הוא, מדוכא בייסורים, וגורלו המר לו מכל צד. את מכתבו סיים בפניה נרגשת לרבו, שיתפלל עליו ועל אשתו וילדיו. הרבי ענה לו: "מימי לא ראיתי מכתב מזויף כל כך, הסותר את עצמו מיניה וביה. מבכה אתה את גורלך כאומלל שבבני האדם, ולבסוף אתה מעיד בעצמך... שיש לך ילדים"!... והרבי מליובאוויטש, אגב, היה חשוך בנים...

ומסופר על הצדיק רבי זושא מאניפולי זצ"ל היה מהלך בדרך. תקפו הרעב. עמד והתפלל. נחשו נא מה אמר.

כך היתה תפילתו: "ריבונו של עולם, זושא מודה לך על התיאבון שנתת לו, והוא מבקש גם אוכל"... [מעין השבוע]

חביבות נר חנוכה

מסופר על הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל, בעל ה'אחיעזר', ששנה אחת נקלע לעיר קראקא בימי החנוכה. בהיותו שם נקרע לו מעילו העליון והלך אל החייט כדי שיתקן לו את הבגד. אך בכניסתו אל ביתו, התנצל בפניו החייט שהוא עומד כעת לקראת הדלקת נר חנוכה ולא יוכל לעסוק במלאכה ולתקן את הבגד כעת. הסכים הרב להמתין בביתו עד אשר יסיים להדליק את הנרות, ומה מאוד רבתה פליאתו, בראותו איך שהחייט, שהיה אדם פשוט מאוד, פשט את בגדי החול והמלאכה ותחתם לבש מלבושי שבת והדליק את הנרות בחמימות והתלהבות ושהה אצל הנרות כמחצית השעה, כשהוא שר בהשתפכות הנפש ובתמימות זמירות שירות ותשבחות, ברכות והודאות למלך א-ל חי וקיים. ורק אז, כשגמר את עבודת הקודש, פנה ולבש את בגדי החול ותיקן את בגדו.

כשסיים הרב לספר עובדא זו, היה אומר: "באותה שעה הבנתי מדוע זכו בני קראקא (שהיתה עיר ואם בישראל בכל הדורות) שיצאו מהם גדולי תורה ויראה"...

"הִיא מוּצֵאת וְהִיא שָׁלְחָה אֶל חָמִיהָ לֵאמֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לוֹ אָנֹכִי הָרָה" (לח, כה)

זהירות מהלבנת פנים

וברש"י: **"היא מוצאת"**. לישרף: **והיא שלחה אל חמיה.** לא רצתה להלבין פניו, ולומר ממך אני מעוברת, אלא לאיש אשר אלה לו, אמרה, אם יודה מעצמו, יודה, ואם לאו, ישרפוני ואל אלבין פניו, מכאן אמרו, נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים, עכ"ל.
וכבר אמרו זאת חז"ל ג' פעמים בש"ס, בבא מציעא (נט.), וסוטה (י':), ברכות (מג:) ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב, ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, ואמרי לה אמר רבי יוחנן משם רבי שמעון בן יוחאי: **נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים,** מנלן? **מתמר**. שנאמר: "היא מוצאת", שאע"פ שהוציאוה לישרף לא גילתה שהיא הרה מיהודה כדי שלא להלבין פניו, אלא שלחה לו את הסימנים כדי שיודה לבדו, ואמרה: אם יודה יודה, ואם לאו אשרף ולא אלבין פניו. ע"כ.
לדעת **רבנו יונה ב'שערי תשובה'** (שער ג' קל"ט) הלבנת פנים דינה כרציחה עצמה, וכשם שעל רציחה ממש נאמר הדין ש"יהרג ואל יעבור" כך הדין לעניין הלבנת פנים שהוא אבק רציחה. וכן מוכח מדברי **התוספות בסוטה** (י:) שביארו הטעם שלא כללו בין הג' עבירות שנאמר בהם "יהרג ואל יעבור" גם הלבנת פנים, כי אינה מפורשת בפסוק ע"ש, הרי שדינה כרציחה גמורה.
ראו עד להיכן הלבנת פנים יכולה להגיע ועד כמה צריך להתרחק וחלילה לעשות כדבר הזה - הלבנת פנים.

סיפר הגאון רבי בונם יואל טויסיג (מובא בידיו אמונה) פעם הזדמנתי לשכונת בית ישראל בירושלים, ושמעתי צרחות, אנשים מתגודדים סביב אדם וצועקים: "גנב, גנב"! כשהגעתי לאחר מכן לישיבת קמניץ סיפרתי על כך למשגיח בתקופה ההיא, הגה"צ רבי דב פריידין זצ"ל. נענה רבי דב ואמר: כשלמדנו בישיבת מיר בשנחאי, תפסו פעם בני הישיבה אדם שגנב שעון זהב. צעקו עליו וביישוהו ברבים. כאשר נודע הדבר למשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל זעק מעמקי ליבו: "וכי בגלל שעון זהב הותר לרצוח?! והלא המלבין פני חברו ברבים הריהו כשופך דמים"!

בספר "נפשי תידום" מובא מעשה נפלא הממחיש עד כמה צריכים אנו זהירות יתירה בכבוד הבריות: אולם חתונות מפואר, השעה רבע לתשע בערב, הכלה ישובה באולם, מסביבה בנות משפחתה וידידותיה, גם עזרת הגברים מלאה, אולם החתן עדיין לא הגיע לאולם.
בשעה תשע כבר נצצו דמעות בעיני הכלה ובעיני הוריה המודאגים והדרוכים. גיסו של החתן נסע במהירות לבית החתן.
החתן, שלא התייעץ בדעת תורה טרם קיבל את החלטתו הפזיזה, ולא הבין את חומרת מעשיו, הכריז בפניו: "אינני רוצה את כלתי! אי אפשר לסבול את המשקפיים האלו"! הגיס נער בו נמרצות וניסה להניאו מהחלטתו הנוראה, אך ללא הועיל.
הגיס חזר לאולם, ומתוך מבוכה ובושה בישר את הבשורה המרה לאבי הכלה - "לא תהיה חתונה - החתן חזר בו"...
לא ניתן לתאר את הצער, הבושה, והבזיון של הכלה ובני משפחתה. אולם מלא אורחים, ידידים ושכנים. הון תועפות הושקע בשמחת החתונה. ההשקעה, יחד עם שעות עבודה, המון תקווה וציפיות לטוב, ירדו לטמיון.
למשמע הדברים, הכלה פרצה בבכי מר; איזו בושה - איזו חרפה! הרב שאמור היה לסדר את הקידושין, ניסה לעודד ולשכך את הכאב במקצת: "היא עוד תמצא חתן טוב ממנו, גם זו לטובה"! והם צדקו...
כעבור שמונה חודשים קיבלה הכלה הצעת שידוך שעלתה על החתן הקודם מכל הבחינות, גם רוחניות וגם גשמיות. בעת כתיבת שורות אלו, הכלה המדוברת הינה סבתא מאושרת שמאחוריה למעלה מארבעים שנות נישואין מתוקות מדבש עם בעלה, איש מכובד ומצליח. עד כאן סיפורה של הכלה. סוף טוב הכל טוב.
החתן, שמעולם התחתן לא פייס את הכלה הראשונה ואת משפחתה, מצא אף הוא כלה אחרת, כביכול נאה מהראשונה וללא משקפיים... והנה, מספר חודשים לאחר החתונה חלה הרעה במצב הראייה של אשתו, והיא נזקקה למשקפיים. כעבור שנה נולד להם במזל טוב בנם הבכור.
הילד נולד עם פזילה חמורה בשתי עיניו, ונזקק לטיפולים יקרים ולניתוחים במשך שנים, ואף הרכיב משקפיים עבות. עשרים וחמש שנה לאחר שהשאיר אותו חתן כלה בזויה ואומללה וחזר בו מהאירוסין, נפגע הוא קשות בתאונת דרכים, ושכב מחוסר הכרה במחלקת טיפול נמרץ.
הרופאים הודיעו לבני משפחתו, שאף אם יישאר בחיים - קרוב לוודאי כי יהיה "צמח". בחסדי שמיים יצא הוא מכלל סכנה, אך נגרם נזק בלתי הפיך למרכז המוח, בחלק השולט על הראייה. כשהתעורר, ראייתו הייתה מטושטשת ביותר. במשך עשר שנים הבאות ראה דמויות כפולות. עיניו היו חשוכות מרפא ושום משקפיים לא יכולות היו לעזור לו...
הוא סבל מראייה לקויה ומציקה עד יומו האחרון.
כך נידון המבזה בחרב חדה של מידת הדין - מידה כנגד מידה, והמתבזה יצאה לחיים טובים ומאושרים. וישמע החכם ויוסיף לקח.

בברכת התורה

רון ברינה

"לְאָדָם מַעֲרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי : יעקב בן רחל וצדוק
מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף
מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף : דינה בת שרה
נפתלי בן רוזה : סמי בן שמחה : גורג'י בן שמחה
רבי מאיר בן אשר : יוסף חיים בן לאה : יהודה בן טובה
שלמה בן זוהרה : יעקב בן סאלם : חיים בן דוד ורחל
אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם
אפרים בן ציון ורבקה : עופר בן יחיא : דויד (רוג'ה) בן שמחה
משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה : שמעון בן רחל בן זינו
מינה בת מרדכי שמואל : יפה נדרה בת נעימה : רוזה בת שמשון
מרים בת עזיזה : נוראני בת מרים ורבי : כתון בת חביבה : אהובה (דייזי) בת טובה
שמחה בת סרח : חיה בת יוסף : רחל בת חנה : חנינה בת כמיסה
להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה : אליעד יעקב בן פאולה
זיווג הגון - זהבה בת אטו : ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther)
רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: הדס-הודיה בת פאולה: אלקנה רחמים בן איריס

לזרע של קימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה : ליאור בן דינה
שושנה רייזל בת מינה : שירה בת שושנה
מיטל בת לולו : ליאת בת ויקטוריה
שמחה צביה בת רחל
יובל בן שלומית
רחל בת חיה
עדי בת מזל

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א
אברהם בן חנה : יעקב ישראל בן גלית
אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זוליט בת חנה
מנחם בן עליזה : שמעון בן רחל : אברהם בן אנט
פאולה בת דינה: זהבה בת הודיה : גלית בת רות
מרים קרן בת רבקה : אילה לאה בת ציפורה
פיבי בת חביבה בן חמו : אריאל בן אביגיל
שושנה בת שדרה : רחל בת נוארה
רות בת לינה : נורית בת רחל

להזמנות, להקדשות **ולתרומות** בסלולרי - 050-3828752
או במייל: Ronbarina@gmail.com
כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

יהלו ◆ 054-844-2069

אוגר הספרים תורת אמת שטפנשט

גליון מס' 261

שנה ו'
פרשת וישב
שבת חנוכה
ה'תשפ"א

יו"ל על ידי מכון
'תורת אמת שטפנשט'
הצטרפו לקבלת הגליון כל שבוע
בדוא"ל: 6160303@gmail.com
טלפון: 03-579-03-03
פקס: 03-616-5110

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

באר חפרוה שרים

ילקוט מתורת רבותינו הקדושים זיע"א בפרשת השבוע

עבודתו של יעקב היתה להעלות את ניצוה"ק

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען (לז, א)

מרן הרה"ק **המגיד הגדול ממעזריטש** דרש עה"פ וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען (בראשית לז, א) וישב יעקב בארץ, וכי מדוע היה יעקב אבינו צריך לרדת לזה העולם, לרדת מהמדריגה העליונה בו הוא נמצא אל העולם של ארציות-גשמיות, אלא וישב יעקב בארץ "מגורי", שיעקב אבינו בעבודת קדשו חפץ לאסוף ולהעלות את הניצוצות הק' "מגורי" לשון אסיפה, כדכתיב "אוגר בקיץ" (משלי י, ב), וזו הייתה תכלית עבודתו של יעקב אבינו לאסוף ולתקן את כל הניצוצות שפזורים בעולם הגשמי ולהעלותם ל"אביו" - לאביו שבשמים.

(המגיד הגדול ממזריטש)

אפילו כשהוא בצער ידע שהכל מאיתו יתברך

כתב הרה"ק **רבי יעקב יוסף מפולנאה** שבפסוק "וישב יעקב בארץ מגורי אביו" מרומז דרך בעבודת הבוי"ת, שיעקב נתיישב בדעתו כי גם "בארץ מגורי אביו", דהיינו שגם בעת ששורה עליו מצב של "מגורי אביו" שהוא בצער וביגון בבחינה של "שמאלו תחת לראשי", ואינו יכול לעבוד ה' כראוי, ומתבטל מתורה ותפילה, עליו לדעת כי הכל מאת ידו יתברך כדי שיתקרב אליו, דהיינו "וימינו תחבקני", ואז נקרא ארץ כנען, שנכנעה גבורה ונמתקה.

(תולדות יעקב יוסף)

כל רע שראה באחרים תלה בעצמו

ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם (לז. ב)

בספה"ק "תולדות יעקב יוסף" דרש את הפסוקים "ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם". "ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום". (לז. ב, ד,) שיוסף הצדיק הביא את הרע שראה באחיו לאבינו שבשמים, דהיינו, שכל דבה שראה בם, באחיו שבטי קה, תלה בעצמו כאילו גם יש לו שמץ מהדיבה, והתודה לפני אביהם שבשמים, וכלל את עצמו עמהם, דהרי החשיב שגם בו נמצא הפגם. ולכך "ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם", שראו כי הנהגה זו שהיה ביוסף שמחשיב עצמו גם בחטאם ומתוודה עליו, רצויה היא בעיני הקב"ה, לקחו גם לעצמם דרך נעלית זו, וזהו "וישנאו אותו", דהיינו את עצמן, כמו שדרש רבי ישמעאל ג' אתים, יביא אותו (במדבר ו, יג) את עצמו, ויקבר אתו (דברים לד, ו) את עצמו, וכו' (ספרי נשא ל), והחלו גם לנהוג כן שכל גנות שראו תלו בעצמם, , לכך "וישנאו אותו", שכל אחד שנא את עצמו, על שפלותו וחסרונותיו שראה בעצמו שהוא גרוע מחבירו. "ולא יכלו דברו לשלום" דהיינו שלא יכלו לדבר תוכחת מוסר לשום אדם, מחמת שראו שכל אדם מושלם יותר משלימות עצמם.

ביאור הדיבה שהביא יוסף

הרה"ק **רבי מנחם מענדל מוורקי** זי"ע היה אומר כי ח"ו לומר שיוסף דיבר רע על אחיו, אלא כאשר התבלט במעשיו ובמדרגתו הגבוהה כנגד אחיו, היה בכך כמו הוצאת דיבה על מעשיהם, וגרם שאביהם יביט בחסרונותיהם. דהיינו שחטאו היה שלא התנהג די בהצנע לכת, ולא הסתיר את מדרגותיו.

ואילו אחיו הרה"ק **רבי יעקב דוד מאמשינוב** זי"ע אמר: יוסף בבואו לספר לאביו מעשי אחיו לא התכוין לומר רע עליהם, אלא שבא לאביו כדי שיתפלל עליהם שישפרו מעשיהם, כמו שהולכים להזכיר אצל רבי...

המלאך לימדו שתמיד יתפלל

וישאלהו האיש לאמר מה תבקש (לז, טו).

נאמר בשם **הרה"ק מקאצק** זצ"ל שהמלאך באומרו "מה תבקש" לימד את יוסף הצדיק שתמיד תהיה שגורה עבודת התפילה על מבוקשו האמיתי להיות עושה רצון הבוי"ת, שיאמר ויחזור ויאמר

בס"ד

מוסדות שטפנשט בארה"ק

רחוב מהרש"ל 13 ב"ב טלפון: 03-579-03-03

נסיעה להילולת

הרה"ק מהוסיאטין זיע"א

בטבריה

לרגל יומא דהילולא קדישא

דמרנא הרה"ק סבא קדישא

רבי ישראל מהוסיאטין זצ"ל

החל בנר חמישי דחנוכה

תתקיים תחבורה לציון קברו בעיר הקודש טבריה

מיד אחרי הסעודה ביום שני אור לכ"ט כסלו תשפ"א

מב"ב: רח' מהרש"ל 13 בני ברק בשעה 23:30 בלילה

לאחר הסעודה בבית מדרשנו

מירושלים: מתחנת האבן ברחוב שמואל הנביא בליל ההילולא בשעה 20:30

שהייה במקום כשעה לאמירת ספר התהילים וחזור

דמי נסיעה סמליים 10 ש"ח

ההרשמה: בסלולרי: 055-6720534 במשרד: 03-579-03-03

מספר המקומות מוגבל

מוסדות שטפנשט בארה"ק

רחוב מהרש"ל 13 ב"ב טלפון: 03-579-03-03

התועדות חסידים

בהילולא דצדיקא

קהל שוחרי תורה וחסידות מוזמנים בזאת להתוועדות

בסעודת הילולא לרגל יומא דהילולא רבה דמרנא ורבנא

סבא קדישא עטרת תפארת ישראל

הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זיע"א

בהשתתפות משפיעים וזקני חסידים

שזכו להסתופף בצילא דבעל ההילולא נבג"מ

בראשות:

הגה"ח אליהו לנדא שליט"א

שתערך ביום שני פרשת מקץ נר חמישי דחנוכה בשעה 20:30

בבית מדרשנו ברחוב מהרש"ל 13 בבני ברק

מיד אחרי הסעודה יצא אוטבוס לציון הקודש בטבריה

לפי הנחיות משרד הבריאות באותו יום

עולו ואתכנשו להילולא דצדיקיא

תמיד את מבוקשו דהיינו "לאמר מה תבקש", שזו היא העצה להשמר ולהתעלות בעבודת הבורא, והוסיף ע"ז בעל **החידושי הרי"ם**, שהרי בוודאי לא היה זה דבר קטן לרדת מבית מדרשו של יעקב אבינו ע"ה למצרים השטופה זימה ובזה הזהירו שיזכור תמיד את מבוקשו הקבוע בו ועי"ז יחזור לקדמותו.

(חידושי הרי"ם)

ע"י יראה מת"ח מגיע ליראת ה'

ויאמר את אחי אנכי מבקש (לז, טז)

חז"ל דרשו (פסחים כב:) מהפסוק "את ה' אלקיך תירא" (דברים ו, יג) לרבות תלמידי חכמים. והביאור הוא, כי על ידי שמתיירא מת"ח נופל על האדם יראה ופחד מלפני הבורא ית"ש, שהרי אם מעבדי הבורא ית' הצדיקים ותלמידי חכמים הוא מתייירא, אזי מכל שכן ומכח ק"ו בן בנו של ק"ו יתיירא מהבורא ית' בעצמו. וזהו מרומז בפסוק "את אחי", דהיינו כשאדם מתיירא מאת אחי אלו התלמידי חכמים, שנקראו אחים ורעים להשי"ת ב"ה (עי' תנחומא יתרו, ח), ומקיים דרשת חז"ל "את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים", אזי ממילא "אנכי מבקש" השי"ת ב"ה שנקרא "אנכי" הוא מתבקש, ויבוא לו יראה ופחד מהדר גאונו של הבורא ית'.

(באר משה, קאזניץ)

הצדיקים משיגים את השגותיהם ע"י האכילה

וישבו לאכל לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד.

(לז, כה)

הנה לא מובן מה הוא הענין שאחי יוסף ישבו לאכל לחם בשעה קשה שכזאת, וביאר הרה"ק **רבי יהושע מבעלזא** כיון שהיו מסופקים אם עפ"י דין תורה חייבים הם להרוג את יוסף על שהביא את דבתם רעה אל אביהם או לא, וידוע שצדיקים באכילתם בקדושה ובטהרה יכולים להשיג השגות נעלות כמו ע"י לימוד התורה הק' ועבודת התפלה, לפיכך ישבו לאכל לחם, בכדי שיגיעו להשגת האמת, ואכן מיד הגיע ארחת ישמעאלים ההולכים למצרים, והבינו שאינו חייב מיתה אלא רק להורידו מצרימה, וזה רצון ה' ית' שימכרו אותו לישמעאלים. ודרך זו למדו מיעקב אביהם, שהרי לאחר שנפגש עם לבן כשברח ממנו, והי' נצרך להשיג השגות נעלות כדי להכניעו, נאמר "ויאכלו שם על הגל וגו' ויעקב קרא לו גלעד" (לא,מו) וזה מרומז כאן בפסוק "וישבו לאכל לחם והנה ארחת ישמעאלים בא מגלעד" היינו שלמדו מ'גלעד' שבאמצעות האכילה אפשר להשיג השגות נעלות.

חשבון הנפש

וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור (לז, כט-ל).

אמר הרה"ק **רבי אהרן מטשרנוביל** זצוק"ל: פסוקים אלו מעוררים את האדם משינת הזמן, "וישב ראובן אל הבור", שראובן הפנה את מחשבת לבו אל הקבר, והתבונן כי "והנה אין יוסף בבור", כי בקבר אין יכולת להוסיף עוד בעבודת השי"ת, "ויקרע את בגדיו" כמשמעו, "וישב אל אחיו" אלו האברים והסכלת בם, "ויאמר הילד איננו", ימי הנעורים כבר אינם, "ואני אנא אני בא", במה אבוא למעלה.

(מאורי אור)

עיקר צערו של יעקב היה על שאינו בשמחה

ויאמר כי ארד אל בני אבל שאלה (לז, לה)

הרה"ק **הרבי ר' הערש מרימינוב** היה אומר כי בעצם צערו של יעקב אבינו ע"ה על אבדן יוסף בנו חביבו לא היה כל כך גדול כמו צערו על אבלותו שירדה עליו ומונעתו משמחה, אשר מניעת השמחה הוא היזק גדול לנשמה ובמקומה מתמלא בצער ויגון עצבות ואבלות, אשר מזיקים המה לו, וזה מרומז בדבריו שאמר - כי ארד אל בני "אבל" שאולה.

(הרה"ק הרבי ר' הערש מרימנוב זי"ע)

ע'מך י'שראל צ'ריכים פ'רנסה

ותכס בצעיף ותתעלף (לח, יד).

מרן **הסב"ק מרוז'ין** זי"ע היה מפרש, "צעיף" ראשי תיבות ע'מך י'שראל צ'ריכים פ'רנסה (ברכות ג:), כי כל הצרות ומכשולי העוונות באים מזה שישראל חיים במחסור והם דחוקים בפרנסה, ואלמלא זה היה הכל כשורה וכולם היו יראי אלוקים בתכלית, ולכן אמר שכל הניסיון הוא מחמת הצעיף הנ"ל, "ותכס בצעיף", אבל הקב"ה יודע שיש בלב כל אחד לעשות רצונו, ורק שאור שבעיסה וצעיף הנ"ל מעכב.

(הרה"ק מרוז'ין זיע"א)

נרות חנוכה הם ראיה מפורשת שאנו חשוקים ודבוקים בה'

ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר וגו' (לח, כד)

דרש הרה"ק **רבי אברהם דוב מאווריטש** את הפסוקים ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר וגו' (לח, כד) עפ"י מה דאיתא בכתבי **האר"י ז"ל** שעיקר סוף גמר החתימה של הימים הנוראים הוא בחנוכה, וזה מרומז בפסוקים "ויהי כמשלש חדשים" היינו, ג' חודשים שעברו מר"ה עד חנוכה שאז עיקר גמר חתימה, והמקטרגים באים לפני ה', שהוא מרומז בתיבת 'יהודה', וטוענים 'זנתה תמר כלתך', שכנסת ישראל כלה קרואה, שדמתה לתמר, זנתה וסרה ממך והלכה אחר תאוות לבה הרע וגם "היא הרה לזנונים", ומעצמה היא כבר דבוקה תמיד בתאותה בלי שום גורם לזה. "ויאמר יהודה", - הבורא"ת "הוציאוה ותשרף", שאכן בעוונותיה חייבת ענוש שריפה. "היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר" ואז כנסת ישראל מתנצלת כי שקר ענה השטן בזה שמקטרג עליה שהם דבוקים בגודל תשוקה לתאוות רעות, כי האמת הוא כך שרק "לאיש אשר אלה לו אנכי הרה", שאנחנו עמו דבוקים רק בבורא עולמים ב"ה, ומה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצון הבורא ב"ה הוא רק מחמת רוב טרדת הזמן וטרדת הפרנסה ושאר הקשיים, אבל באמת בפנימיות הלב דבוקים אנחנו בגודל חיבה ותשוקה רק להשי"ת.

וכנס"י מביאים ראיה אמיתית לזה, "הכר נא למי החותמת" שבזה מרומז השמן של נרות חנוכה שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, "והפתילים" רומז על הפתילות של נר חנוכה, והמטה מרמז על הכלי של נר חנוכה, כידוע כי תיבת המט"ה עם הכולל גימטריא כל"י, והכוונה היא שהנה אנו מקיימים את מצות נר חנוכה כמצות רצונך, וזו ראיה מפורשת שאנו רק חשוקים ודבוקים בך ולא ח"ו כפי המקטרגים,

וזה שלפעמים אנו עושים נגד רצונך הוא רק מחמת צרות והטרדות כנ"ל, מיד "ויאמר יהודה" הבוית"ש "צדקה ממני", כביכול אני אשם בזה, והמה צודקים, כי באמת דבוקים המה רק בי, ומה שעושים לפעמים נגד רצוני ח"ו, הוא רק מחמת "כי על כן לא נתתיה לשלה בני", כידוע תיבת "שלה" מרמזת על משיח צדקנו כמאמר הכתוב "עד כי יבוא שילה", דהיינו, מחמת שלא גאלתי אותם עד הנה ע"י משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

(בת עין)

יומין דחנוכה

מידת הסבלנות של האדמו"ר מטאלנא זצ"ל

כבתה אין זקוק לה (שבת כא:)

עבודה רבה היה משקיע **האדמו"ר רבי יוחנן מטאלנא** זצ"ל (יום ההילולא כ"ה כסלו א' דחנוכה) בהכנת והדלקת נר חנוכה. פעם אחת לאחר שהדליק את המנורה בדחילו ורחימו ובהתלהבות, עבר ילד קטן במרוצה ליד הנרות, ובטעות נתקל במנורה וכל הנרות נפלו ארצה ונכבו. החסידים שהיו נוכחים בשעת מעשה פחדו מאד מהקפדת רבם, שהרי השקיע כל כך הרבה כוחות בהדלקת הנרות, והילד בחוסר זהירותו קלקל לו את כל יגיעתו. אך מה רבה היתה פליאתם כאשר ראו איך שהרבי ליטף את הילד באהבה ואמר לו: "בני יקירי, הנני מכיר לך טובה, על שזיכית אותי עכשיו לקיים בפעם הראשונה את ההלכה "כבתה אין זקוק לה"

(באר החיים)

את הפך מצאו ביחד עם החותם

ולא מצאו אלא פך א' של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול (שבת כא:)

לכאורה היה צריך לומר שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, ולא שהיה מונח בחותמו של כהן גדול. וביאר **הרה"ק רבי דוד מדינוב**, דבאמת לא היה חתום בחותם של כהן גדול, כי הנה חותם המלך, דרך משל, הוא דבר יקר מאד ואינו ניתן לכל מאן דבעי ורק המלך בעצמו משתמש בו לכשירצה, ומסתמא גם חותם הכהן הגדול היה שמור אצלו ולא היו אחרים משתמשים בו, וגם הממונה על השמן בבית המקדש לא היה משתמש בו להחתים את הפכים. אלא שמלבד שטמאו כל השמנים ולא נמצא שמן טהור, וגם החותם של הכהן הגדול נאבד, ואח"כ מצאו פך שמן ועם הפך מצאו ג'כ את החותם של הכהן גדול, ומזה שנמצא על יד הפך גם חותם הכהן גדול הבינו שבודאי לא נגעה בפך יד אדם, דא"כ היה נוטל את החותם לעצמו שמסתמא היה יקר הערך מאד. וזה שכתוב מונח בחותמו של כהן גדול, היינו מונח עם החותם, אבל לא היה חתום בו.

(צמח דוד)

עיקר הארת חנוכה הוא להאיר בחוץ

"מניחו על פתח ביתו מבחוץ" (שבת כא:)

הרה"ק **המגיד מקוזניץ** מבאר מדוע כל ענין חנוכה לא נזכר במשנה? ורק במילים ספורות "מניחו על פתח ביתו מבחוץ" (שבת כא:) כי עיקר הארת חנוכה לכל מי שיש בכוחו להמשיך הקדושה מבחוץ, דהיינו לאותן העומדים עדיין מבחוץ ואינם משיגים הקדושה, ולהאיר לכל העולמות שיכירו וידעו כי ה' לבדו, הוא המושל בכל אפסי ארץ, ולכן אפשר מטעם זה לא נזכר פלפולי חנוכה במשניות הגם שיש בהם פלוגתת בית שמאי ובית הלל (שם), כי המשנה סוד פנימית העולמות, ושם אין צורך כל כך, רק נזכר הפילפול בברייתא, שהוא לשון חיצונית, כמ"ש (שבת קו.) "פוק תני לברא", דהיינו לרמז כי עיקר הבהירות לשלשל הקדושה להאיר מבחוץ.

(עבודת ישראל)

מי שממשיך את הקדושה על עצמו הוא בבחינת הדלקה עושה מצוה

הדלקה עושה מצוה (שבת כב:)

בעניין הדלקת נרות חנוכה יש חילוק ידוע כי "הדלקה עושה מצווה" ולא "הנחה עושה מצווה". אמר על כך **האדמו"ז מסאדיגורה** בעל "אמת ליעקב" כי יש פה רמז לכך שלא דווקא מי שהוא למדן ובעל מח מתעלה ע"י נר חנוכה בבחינת "עושה מצווה", אלא רק מי שממשיך שפע קודש וקדושה לנשמתו. וזהו "לא הנחה עושה מצווה", לא מי שנוהג כפי שמונח ומוטבע בטבעו ועומד בו, אלא רק מי שממשיך את הקדושה על עצמו ומגביר אותה על טבעו ומזגו, הריהו בבחינת "הדלקה עושה מצווה".

טעם שהיה הנס בנרות דווקא

בספה"ק **"קדושת לוי"** מבאר טעם נס חנוכה למה נגלה החיבה והנס דוקא בשמן שבנר ולא בקרבנות, ומפרש ואומר בדרך משל לאב ובן שנפרדו זה מזה וכל זמן שאין הבן רואה את אביו יכול הבן לכבוש געגועיו לאביו, אולם כשרואה את אביו מבעד לחלון הבית ואין מניחים אותו להכנס אין בכח האב והבן לכבוש געגועיהן ועושים כל צדקי להפגש זה עם זה, והנמשל הוא שכשנכנסו היוונים לביהמ"ק ובטלו את העבודה עדיין נשאר בידי ישראל חלק מעבודת המנורה ע"י שהדליקו נרות בביהכנ"ס וכן הדליקו נר שבת ולכן בכח נרות קדושים הללו המשיכו געגועים מאב הרחמן לבניו הנאנחים ולכן כשגברו רחמי האב נגלה אליהם ע"י שמן של נר, ודוקא ע"י השמן והנר גברו הגעגועים ולכן נעשה בו הנס.

בין נרות חנוכה לנרות שבת

הענין שנר חנוכה אסור בהנאה, לעומת נר שבת שמותר בהנאה, מבואר בספר "נתיבות שלום" מכ"ק האדמו"ר **רבי שלום נח ברזובסקי מסלונים** כי העבודה בחנוכה היא לזכך את התאוות והמידות הנמוכות - דהיינו הבחינה של "למטה מעשרה", ובזה ירמז שתענוגים אלו אסורים בהנאה - כלי"ל תקטר להשי"ת אשר הוא טהור ומשרתיו טהורים. אבל נר שבת מותר בהנאה ומצותו בכך, כי נר שבת מרמז על אורות ותענוגים עילאיים, והרי תכלית האדם בעולמו להתענג על ה'. וזהו גם הטעם שבערב שבת מדליקין נר חנוכה תחילה ואחר כך נר שבת, כי נר חנוכה ענינו כאמור, להאיר למטה מעשרה. ונר שבת ענינו להשיג הארת הדעת במדות העליונות. וכן אף סדר עבודת ה' שבתחילה "אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה" שאם אדם מקדש עצמו תחילה במדור התאוות, זוכה לסייעתא דשמיא שמקדשין את אבריו העליונים - מוחא וליבא.

(נתיבות שלום)

יקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים
מתוך מפעל "סגולות מלכים" (בכת"י) הלא המה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא
כשולחן הערוך לסגולות מסודר לפי ימי וחודשי השנה דבר יום ביומו
מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולת מלכים

סגולות שמירת העינים

איה הקדשה הוא בעינים (לח, כא)

השראת השכינה - בצדיק שיש לו שמירת המחשבה

ותשב בפתח עינים (בראשית ל"ח י"ד) רמז דשכינה הקדושה שורה בצדיק שיש לו טהרת המחשבות ע"י שמירת עינים, כמ"ש 'איה הקדשה היא בעינים' (בראשית ל"ח כ"א) הקדושה היא בעינים ששומר עיניו מראות ברע.

(תפארת שלמה זאת חנוכה ד"ה נסים)

אין עין הרע שולטת בו

עין שלא רצתה ליזון ממה שאינו שלו אין עין הרע שולטת בו.

(ברכות כ')

המסתכל לא ינקה מדינה של גיהנום

המרצה מעות לאשה מידו לידה או מידה לידו בשביל שיסתכל בה אפילו דומה למשה רבינו שקיבל תורה מהר סיני לא ינקה מדינה של גיהנם, ועליו הכתוב אומר (משלי י"א כ') יד ליד לא ינקה רע, לא ינקה מדינה של גיהנם. ופירש"י אפי' הוא כמו משה שקבל תורה מיד הקב"ה לידו.

(עירובין י"ח ע"ב)

זוכה לתורה

בנות צעדה עלי שור (בראשית מ"ט כ"ג), אתה מוצא בשעה שיצא יוסף למלוך על מצרים היו בנות מלכים מציצות עליו דרך החרכים והיו משליכות עליו שירין וקטלין ונזמים וטבעות כדי שיתלה עיניו ויביט בהן, אף על פי כן לא היה מביט בהן, אמר לו הקב"ה אתה לא תלית את עיניך והבטת בהן חייך שאתה נותן לבנותיך צעידה בתורה, מהו צעידה, פרשה, [פרשת צלפחד שהוא משבט יוסף].

(מדרש רבה בראשית צ"ח כ"ג)

זוכה ומקבל פני שכינה

כל הרואה דבר ערוה ואינו זן עיניו ממנו זוכה ומקבל פני שכינה, מאי טעמא 'ועוצם עיניו מראות ברע' (ישעיה ל"ג ט"ו) מאי כתיב בתריה 'מלך ביופיו תחזינה עיניך' (שם י"ז).

(ויק"ר כ"ג י"ג)

זוכה להשראת השכינה

ועוד במעלות השומר עיניו, ביאור הפסוק בפרשת קדושים (ויקרא יט ד') באמרו 'אל תפנו אל האלילים' וגו', וכבר פירשנו משם רבי שמעון בן יוחאי אזהרה נאמרה שלא יסתכל אדם בנשים, והנה מעלתו להשרות עמו שכינה, וזה שאמר 'אני ה' אלקיכם' (שם) והזכרת שם אלקיכם מורה על זה שאני אלקיכם שורה עליכם אם תזהרו בזה.

(ראשית חכמה שעה"ק פ"ח אות נ')

צופה במרכבה העליונה

בסידור התפלה של שבת בתפלת נשמת וכל עין לך תצפה, והכוונה כי לא נבנה העין להיות צופה בדברים הגשמיים, אלא להיותו כעין הנביאים שהיו צופים במרכבה העליונה במראות הרוחניים ההם, וזה לא ישגג כי אם בסתימת העין והעלמו מדברים הגשמיים כדפירשנו וכן על ידי שמירת העין מהדברים הפוגמים בו ולכן נקראו החסידים הראשונים פקוחי עיניין כמו שנמצא בזוהר בכמה תוספתות והטעם מפני שזיכו הראות כראוי עד שלא היה שום מסך מבדיל ביניהם לבין הקדושה.

(ראשית חכמה שער הקדושה פ"ח אות מ"ז)

זוכה שזרעו יחברו פירושים על התורה

מי שאין מסתכל על נשים, זוכה שזרעו יחברו פירושים על התורה.

(ספר המדות אות ס')

לראות בעין שכלו אורות עליונים

וכן מי שמתקן חוש הראיה יכול לראות בעין שכלו אורות עליונים.

(ליקוטי תורה טשרנוביל הדרכה ז)

מכניע היצר הרע

והשומר ראית עינים מכניע היצר הרע שהוא סמא"ל לילי"ת [611] גימטריא 'ראי"ת [-611] עינים'.

(ראש דוד אמור ד"ה וזה אפשר)

זוכה שלא יכהה מאור עיניו אפילו בזקנותו

סגולת השומר פגם הראות שלא לחטוא בעיניו, זוכה שלא יכהה מאור עיניו אפילו בזקנותו, והוי מידה כנגד מידה, הוא לא רצה לראות בעיניו ולהשתמש במאור עיניו לדבר ערוה ואיסור יזכה לראות בעיניו תמיד גם עד זקנה ושיבה.

(תוכחת חיים אחרי ד"ה ולעד"ן)

כמו שהאדם שומר את עינו כן הקב"ה שומרו ומצילו

מעין עולם הבא יום שבת מנוחה (זמירות ליל שבת), יבואר עפ"י מ"ש בפי' הפסוק 'וישב ישראל בטח בדד עין יעקב' (דברים ל"ג כ"ח) כי עיקר העבדות של בני ישראל להיות בקדושה היא בשמירת העין, כמ"ש 'איה הקדשה היא בעינים' (בראשית ל"ח כ"א) פי' הקדושה היא בעינים, יצרנהו כאישון עינו, כמו שהאדם שומר את עינו כן הקב"ה שומרו ומצילו, כמ"ש 'רגלי חסידיו ישמור' (שמואל א' ב' ט') וזה גם כן 'וישב בטח שאנן עין יעקב' על ידי ששומרים את עיניהם ישכנו בטח בשמירה מעולה, וזה גם כן מעין עוה"ב פי' על ידי שמירת העין הוא זוכה להיות בן עולם הבא.

(תפארת שלמה מאמרי שבת ד"ה מעין)

זוכה לחיות דקדושה והתלהבות בתורה ותפילה

עיקר חיות האדם הם בעינים ועל כן סומא חשוב כמת (נדרים ס"ד ע"ב) ו'עין ה' אל יראיו להציל ממות נפשם' (תהלים ל"ג י"ח), שעי"ז ששומר את עיניו מלהסתכל באסור זוכה לחיות דקדושה והתלהבות בתורה ותפילה, ולהאיר עיניו בתורה"ק.

(בית אברהם תזריע ד"ה וראה)

מתקן כל המדות

כי על ידי שאדם זוכה לתקן בחינת הראיה הוא בא לכל השלימות ומתקן כל המדות.

(תולדות אדם יתרו ד"ה כי ביום)

שכרו הרבה מאוד

הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים (שה"ש ד' א'), ידוע שהיונה עיניה קטנות, עוד ידוע שכל המקטין ומעצים עיניו מראות ברע שכרו הרבה מאוד, לזה אמרה השכינה על ישראל הנך יפה רעיתי, ואדרבה היותך יפה בעבור עיניך יונים, מקטין עיניך כיונים מלהסתכל ברע.

(דנא פשרא על שה"ש להשבט מוסר)

יהיה פרנסתו בריוח

ור' יוסי בר חנינא אמר 'ורצון שוכני סנה' עין שלא רצתה ליהנות מדבר שאינו שלו תזכה ותאכל בין השנואים (זבחים קי"ח ע"ב), שמלבד הפשוט בגמרא דאיירי באכילת קדשים, עוד טמון ברמז שתזכה ותאכל בין השנואים שיהיה פרנסתו בריוח, ודייק לומר בין השנואים להורות דלא מבעיא שיהיה לו פרנסה בין אוהביו שאוהבים אותו, אלא אפילו בין השנואים ששונאים אותו ומבקשים לקפח פרנסתו עם כל זה הסגולה הזאת של השומר ברית עיניו שיהיה לו פרנסה בריווח בין השנואים, על ידי שעיניו של אדם משוטטים להביט בתורה ובמצוותיה של תורה דוקא ולא רואים אפילו בדברי חול, וכל שכן דבר ערוה ושאר ראיות האסורות, זוכה בזה כי פרנסתו יהיה בריוח ולא בצמצום.

(תוכחת חיים אחרי ד"ה ולעד"ן)

נמשך חיים ורפואה וגם פרנסה

עוצם עיניו מראות ברע (ישעיה ל"ט ט"ו), היינו ע"י שמעצים עיניו מראות ברע עי"ז ממשיך העינא פקיחא דלעילא אות עי"ן, וע"כ ס"ת הם אתוון מעו"ת שנמשך העין ונעשה מצירוף מו"ת מעו"ת, ונמשך חיים ורפואה וגם פרנסה, כידוע בשם המגיד הקדוש מקאזניץ זצ"ל על הפסוק 'עין ד' אל יראיו למיחלים לחסדו' (תהלים ל"ג י"ח) היינו שהקב"ה מוסר לצדיקים אות עי"ן והמה מצרפין אות הזה בתוך אותיות מו"ת ונעשה מזה מעו"ת, ועי"ז להציל ממות נפשם וגם לחיותם ברעב.

(אמרי נועם בראשית ד"ה לחבר)

יגדל בניו בלא צער

השומר עיניו יחיו בניו ויגדלם בלא צער ויציל אותם על ידי זה ממקרי הזמן.

(אמרי קדוש סטרעליסק אות ל"ח)

להטיב לו בכל הטובות שבעולם

עיקר קיום התרי"ג מצוות בהשמר האדם את עצמו עם כל החושים והכוחות שלו, העינים לשמור אותם בגודל השמירה שלא להסתכל בהם במקום ערוה ובמקום האיסור, כי אם לראות בהם טוב, ובכל דבר הנוגע לעבודתו יתברך, ובזה זוכה להמשיך על עצמו העינא פקיחא דקודשא בריך הוא להטיב לו בכל הטובות שבעולם.

(באר משה תצא ד"ה כי תבנה)

ניצול מבזיונות

מי שעוצם עיניו מראות ברע על ידי זה ניצול מבזיונות.

(ספר המדות ערך ראיה אות ח')

לקבלת הגליון 'באר בשדה' היו"ל בס"ד מדי שבת בשבתו אפשר ליצור קשר במייל: 6160303@gmail.com

באר בשדה- שטפנשט

סגולות ועניני חנוכה

נרות חנוכה מאירים לנו את ימי החורף האפלים

בהעלותך את הנרות

אמר הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע: בכל שנה אחר חג הסוכות בבוא החורף הגדול, רגילים בני האדם להעצב כשהם נזכרים ומתבוננים שהנה עתה הולך ומתקרב החורף הארוך, ואנו נמצאים בתוקף חשכת הגלות, ואין לנו את ה'ימים הקדושים והנעלים' שמהם יצאנו זה עתה, ואנו דואגים איך נוכל להתחזק עד ימי הפסח, אזי אוחזת אותנו רעדה לבל נפול חלילה ברשת העצבות ומכמורת היאוש רח"ל, וצריך רחמים מרובים לעבור ימים אלו בשלום, לכך ריחם עלינו בעל הרחמים הבו"ת והדליק לנו באמצע החורף נר קטן, הכונה על 'נרות חנוכה' המאיר לנו את הדרך בימים הקודרים ימי החורף, והם נותנים לנו כח ותעצומות להחזיק מעמד עד ימי החג הפסח הבעל"ט.

חנוכה – ימי תשובה

איתא במשנה "מי שאבד חותמו ממתינין לו עד הערב" (שקלים פ"ה מ"ח) דרש הרה"ק ה"רמשק אליעזר" מוויז'ניץ זי"ע, הנה ידוע שבאם אדם חוטא ח"ו ניטל ממנו צלם אלקים שברא אותו אלקים וכך איתא במד"ר שאדה"ר טפח על פניו אחר ששמע מקין שעשה תשובה, דהיינו, שטפח על פניו של קין לראות אם יש לו שוב צלם אלקים, ואיתא בספה"ק שהשי"ת ממתין עד ימי חנוכה על האדם שיעשה תשובה, כי אז הם ימי החתימה, וזהו מרומז במשנה מי שאבד חותמו, דהיינו, שניטל ממנו צלם אלקים ח"ו, ע"י שלא עשה תשובה עדיין, 'ממתינין לו עד הערב' רומז לימי החנוכה שמצותה 'בערב' משתשקע חמה, עד שתכלה רגל מן השוק, וכן ערב הכונה ל'חשך' שבר"ת מרמז על ח'ותמו ש'ל כ'הן-גדול, שענין נס החנוכה שמצאו פך השמן הטהור חתום בחותמו של כהן גדול.

(הרה"ק רבי אליעזר מויזניץ זצוק"ל - דמשק אליעזר)

לימוד זכות לפני הדלקת הנרות

תמים תהיה – ויראת מאלוקיך

סיפר כ"ק האדמו"ר מטאהש זי"ע: הגבאי של אא"ז הק' רבי אלימלך מטאהש זי"ע היה איש תמים ובשעה שאא"ז הק' היה מכין הנרות היה שואל את הגבאי כמה נרות מדליקים היום? והיה הגבאי משיב: אתמול הדליקו כך וכך!, חזר אא"ז הק' ושאלו שוב אבל כמה מדליקים היום וניסה הגבאי להשיב מחר ידליקו כך וכך, ולא רצה בשום אופן להשיב מספר הנרות של אותו היום, וכן חזר הדבר בכל לילות החנוכה, כי מרוב תמימותו טעה והשוה את הענין לספירת העומר, שנפסק בשו"ע (או"ח סימן תפ"ז סעי' ד') שלא לומר מספר היום קודם הברכה מפני שאח"כ לא יוכל לברך על הספירה כיון שכבר יצא, ועל כן יאמר 'אתמול ספרו כך וכך', הנוכחים לא הבינו כוונת אא"ז הק' בזה ששואל אותו, שהרי הכירו את הגבאי לסתם בטלן ותמים, אולם נראה שכוונת זקני ז"ל היתה כי הוא הכיר בו שאינו משיב סתם בלשון זה, אלא מחמת יראה, שלא לעבור חלילה על הלכה, ורצה אא"ז הק' לעורר בזה זכות למעלה בשמים להורות עד כמה יהודי מתיירא לעשות דבר שהוא - לפי טעותו - נגד רצון השי"ת.

(כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש זצוק"ל - עבודת עבודה)

מעלת ספר 'מאיר עיני חכמים' על חנוכה

פעם שח הרה"ק רבי אברהם מפוריסוב זי"ע מגודל קדושת בעל ה'אור המאיר' זצלה"ה, שפ"א בא אליו תלמידו המובהק הרה"ק בעל 'מאיר עיני חכמים' בערב חנוכה וראה את רבו הקדוש בעל 'אור המאיר' ז"ל עומד ופניו מזהירים כלפידים ומנקה את המנורה של חנוכה, כך נמשכה עבודתו כמה שעות, ובהתבוננו ברבו הקדוש השיג את הכוונות אשר הוא מכוין בעבודת קדשו, ואכן רבו הקדוש השפיע עליו מתוקף קדושתו ואחר חנוכה כשחזר בעל 'מאיר עיני חכמים' ז"ל לביתו חיבר את הספר נשגב זה על חנוכה עפ"י הכוונות של רבו הקדוש ז"ל בדרך פרד"ס, וקרא את חיבורו 'מאיר עיני חכמים'.

(הרה"צ רבי אריה מרדכי רבינוביץ זצ"ל, אב"ד בני ברק - קרני ראם)

נר חנוכה מאיר את אור התורה

נר מצוה ותורה אור

הרה"ק מקאזניץ שאל פעם את א' מחסידיו אחרי התפילה האם קורה אצלו לפעמים כשהוא עסוק בסוגיא ויש לו בזה קושיות ומתקשה להבינם כראוי, ואחרי התפילה כשהוא מתיישב ללמוד האם הוא מרגיש שנפתחו לו דרך ההבנה?, ולא הבין החסיד מה כוונת רבו בזה, ואמר לו הרבי היות שאתה מבקש ומתפלל בשמו"ע 'חננו מאתך חכמה בינה ודעת' ואם יהודי אינו מאמין שיוכל לפעול בתפילתו שאכן יזכה להבין ולחכמה ודעת איך יכולה התפילה באמת לעזור לו. את סיפור זה סיפר ה'חידושי הרי"ם זי"ע אחרי הדלקת נר חנוכה ואמר לקהל כי אחרי הדלקת הנרות צריך לעסוק בתורה, כי נר מצוה ותורה אור, כל מצוה מעורר האור של תורה ובפרט מצוות נר חנוכה שזה נר מצוה מאירה הרי היא מעוררת ביותר את אור התורה ע"כ יש ללמוד אחרי הדלקת הנרות.

(כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן שליט"א)

הלכות חנוכה נרמזות בפסוק "כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת"

(קרה"ת בחנוכה)

הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשויב זי"ע היה אומר רמז נאה איך שבקריאת התורה בחנוכה בפסוק "כף אחת עשיה זהב מלאה קטרת" (במדבר ז יד) מרומזים כל דיני נרות חנוכה וכך אמר: 'כף' נוטריקון פ'חות כ', שמצות הדלקת הנרות למטה מכ' אמה. 'אחת' נוטריקון א' ח' ת'מנה, כלומר שנוהגים כבית הלל שמתחיל מא' עד ח'. 'עשרה' נוטריקון ע'ד ש'תכלה ר'גל ה'שוק שעד אז זמן הדלקת הנרות כמצותה. 'זהב' נוטריקון ז'מנו ב'ין ה'שמשות. 'מלאה' נוטריקון מ'צוה ל'הדליק א'צל ה'פתח. 'קטרת' נוטריקון ק'רוב ר'וחב ט'פח ת'דליק. ודברי פי חכם חן ושפתים ישק.

השכינה יורדת למטה מעשרה

"ומצוה להניחו למטה מעשרה טפחים".

(שו"ע הלכ' חנוכה ס' תרע"א ס"ק)

כידוע דרכו בקודש של הרה"ק רבי דוד מטאלנא זצוקללה"ה היתה טמירה ונעלמת ולפעמים התבטא בדברי חידודים טמירים ונעלמים, ומסופר כי פ"א באחד מלילי חנוכה בעת שעמד והתכונן להדליק הנרות, ראה שעומד בסמוך אליו איש גבוה קומה, החזיר אליו את פני קדשו ושאלו אם אשתו היא גבוהה כמותו והשיב האיש בשלילה, המשיך הרה"ק ושאלו איך אתה נוהג כשאתה רוצה לדבר אתה? והשיב האיש: אני מתכופף אליה!, מיד כששמע הרה"ק מטאלנא את תשובתו הביע את קורת רוחו מהמענה של האיש ואמר בהתלהבות אזוי, אזוי, ומיד פתח בברכות הדלקת נר חנוכה והדליק, ולהבין מעשה זה, יש לומר שהרה"ק התכוון ל'כוונות' של ההדלקה כדאיתא בספה"ק מאור עינים פר' מקץ וזה לשון קדשו: בחנוכה כביכול השם מוריד א"ע למטה מעשרה, אל האדם לקרבו, ומאחיז בו האור להדליקו ולשוב ולחזור אל השם ולעבדו בהתלהבות ובשכל גדול, וזה נעשה בכל שנה בבוא הזמן של מצות נר חנוכה, כי דרכו של הרה"ק מטאלנא להסתיר את כל דרך עבודתו והיה דרכו לדבר בלישנא דבדיחותא והיה לו בתוך דבריו כוונות וסודות עמוקים, ואכן ענין זה שהשכינה יורדת למטה מעשרה מובא בספר 'אוהב ישראל' וז"ל: יש לרמז במליצת חז"ל שאמרו בגמרא (ב"מ נט ע"א) "איתתך גוצא גחין ולחיש לה" שהוא סוד כוונת הדלקת נר חנוכה והמשכיל יבין זה עפ"י מה דאיתא בכתבי האר"י הק' זללה"ה והשל"ה הק' בסוד מצות נר חנוכה למטה מעשרה טפחים.

(מפי נכדו כ"ק האדמו"ר מטאלנא זצוק"ל יומא דהילולא ליל ראשון דחנוכה תשנ"ט)

ע"י הודאה מקבלים יותר ממה שראויים לקבל

לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה

(שבת כ"א:)

בדרך העולם היא כשהאדם בא להודות כוונתו היא שקבל יותר מחלקו, וכן מצינו אצל לאה שאמרה כשילדה את יהודה (בראשית כ"ט, ל"ה) "הפעם אודה את ה'" כי קבלה יותר מחלקה (רש"י שם) וכמו כן בחנוכה קבעוהו חז"ל בלשון הודאה כי השמן דלק יותר ממה שהיה ראוי לדלוק ולכן ע"י 'הלל והודאה' שמודים ישראל לה' על תשועתו יכולים הם ע"ז להשיג יותר ממה שראויים הם להשיג עפ"י חלקם

(כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן זצוק"ל - קובץ תפארת ישראל)

הטעם שב"ועל הניסים" לא נזכר נס פך השמן

מאי חנוכה

הרה"ק בעל קדושת אהרן מסאדיגורה זי"ע שאל פ"א על מה דאיתא בגמרא "מאי חנוכה דתנו רבנן" וכו' ושם מבואר כי עיקר הנס חנוכה היה ע"י פך השמן ואילו ב"ועל הניסים" כתוב "מסרת גבורים ביד חלשים וכו' ולא נזכר כלל הנס של פך השמן, ושאל את בנו יחידו כבו"ק אדמו"ר בעל ה"כנסת מרדכי" זצוק"ל שיאמר הטעם, וענה לו מיד: אכן, אמת הוא שעיקר הנס היה בגלוי פך השמן הטהור, אבל לולא שהיה הנס של "מסרת גבורים ביד חלשים" מה תועלת היה במציאת פך השמן, או במקום שנועד להדלקת המנורה?, אולם כשנמסרו הגבורים ביד החלשים ורבים ביד מעטים והיה להם ביהמ"ק להדליק בו, ואז נראה לעין כל הנס של מציאת פך השמן, ולכן מסיים בסוף תפילת ועל הניסים "והדליקו נרות בחצרות קדשיך" דייקא, לומר כי רק אז לאחר שהתגברו על הרשעים נתראה הנס של פך השמן כאשר הדליקו אותו והיה מספיק לכל הלילות.

(קדושת אהרן - סאדיגורה)

אור חנוכה – אורו של משיח

איתא בשם הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע שנרות חנוכה הם מסוד אורו של מלך המשיח. וזה מרומז בנוסח "הנרות הללו" "...וכל מ'צוות ש'מונת י'מי ח'נוכה ר"ת משיח, לרמז שאור נר חנוכה הוא הארת האור של משיח.

(ערכי יהושע - מאניסטריטש)

ילקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים
מתוך מפעל "סגולות מלכים" (בכת"י) הלא המה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא
כשולחן הערוך לסגולות מסודר לפי ימי וחודשי השנה דבר יום ביומו
מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולת מלכים

סגולות שמן ונרות

הטעם שהרגיל בנר יהיו לו בנים תלמידי חכמים

אמר רב הונא הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים. (שבת דף כג:)

פירש רש"י: בנים תלמידי חכמים - דכתיב (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור, על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה בא אור דתורה, ע"כ.

וכתב המאירי (ד"ה לעולם) שכל המימרות שנאמרו בגמרא כאן הם מדה כנגד מדה. וכל שמרבה בעשיית המצוה, שכרו מתרבה. ומצינו כמה ביאורים במימרא זו וכדלהלן:

המהרי"ל ביאר, שהעולם הזה דומה לנר, כמו שאמרו בסוטה (כא.) על הפסוק 'כי נר מצוה ותורה אור', שתלה הכתוב את המצוה בנר ואת התורה באור, לומר לך, מה נר יש לו הפסק, אף מצוה יש לה הפסק. והתורה דומה לאור, מה אור אין לו הפסק, אף תורה אין לה הפסק. והוסיף לבאר, שהעולם הזה שהוא מקום עשיית המצוה דומה הוא לנר, שיש לו הפסק. אבל העולם הבא דומה לאור שאין לו הפסק כלל. והנר הוא הכלי שמקבל את האור, וכמו כן העולם הזה הוא כלי שמקבל את האור מהעולם הבא, ולכן הרגיל בנר, זוכה שיהיו בניו תלמידי חכמים, שיהיו כמו כלי שמקבלים את אור התורה. (וראה שם עוד שביאר, שכל ארבעת הדברים דהיינו נר, מזוזה, טלית, וקידוש, קשורים זה לזה, ונאמרו כנגד ארבעה עולמות).

(מהרי"ל ח"א ד"ה ושמעתי)

בנר, ולגבי האשה הא תנן לקמן במתני' לשון זהירות על ג' דברים נשים כו' על שאינן זהירות כו' ודו"ק.

(מהרש"א ד"ה הרגיל כו')

הבן איש חי ביאר: נראה לי בס"ד הטעם דאמר בנים תלמידי חכמים ולא אמר שיהא הוא עצמו תלמיד חכם, על פי מ"ש רבינו האר"י ז"ל בשער הכוונות כי בחנוכה עיקר התוספת וההארה למעלה הוא בשורש האשה ולא בשורש האיש, לכן יהיה לו בנים תלמידי חכמים שתשמח בהם האשה יותר מן האיש, ככתוב בבן חכם [משלי כ"ג כ"ה] ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך, שהוסיף גילה לאם על השמחה מה שאין כן באב אמר שמחה בלבד אבל האם שמחה וגילה, ועוד נראה לי בס"ד הטעם כי בתורה יש שמנה דרגין שהם כשר ופסול וכו', ונר חנוכה הוא שמונה, לכך יהיה לו בנים תלמידי חכמים שעוסקין בתורה שיש בה שמנה דרגין, או יובן בס"ד התורה נקראת אור דכתיב [משלי ו' כ"ג] ותורה אור, ותיבת אור היא תיבה כ"ה בתורה, כי מן תיבת בראשית עד תיבת אור הוא כ"ה, גם בתורה כתיב אילת אהבים וייעלת חן, ולכך הרגיל בנר חנוכה יהיה לו בנים שזוכין לתורה שהיא מעלת חן ומופעת אור שהוא תיבת כ"ה, וזה נרמז בצירוף חנוכה שהוא חן וכ"ה ודוק.

(בן יהוידע להבן איש חי שבת דף כג: ד"ה הרגיל)

כהשלמה לסגולת הרגיל בנר בע"ש - הויין ליה בנין ת"ח, נביא בואת מה זוכה מי שרגיל בנר במוצ"ש

הדלקת נרות במוצ"ש – סגולה לחתנין רבנן

הרה"ק רבי מרדכי דוב מהורנוסטייפל זי"ע אמר על מאמר חז"ל 'הרגיל בנר הויין ליה בנין רבנן, שזהו בהדלקת נרות של ערב שבת, אבל הדלקת נרות במוצאי שבת מסוגל לזכות בחתנין רבנן.

(ימי החנוכה, עמוד קכ"ח)

שמן - סגולה לבינה

סגולה לזכות להבין אמרי בינה ולכל דבר, קח שמן זית בידך, ובעודו בידך תכוין חמש פעמים אלו השמות, ותהיה נבון בכל חכמה, וכל מה שתלמד לא תשכח בעה"י. ואלה שמותם: שקו"ץ, אקו"ץ, אמ"ץ, מנ"א, מרא"ש, צפו"ן. או תכתוב אותם בידך או בלוח, ולחך אותם, ותלמד ותבין בס"ד.

(דבק מאח לרבי אברהם חמוי מערכת ב' אות נ"ו)

הפרי חדש כתב, שחנוכה רומז למצות מילה שנעשית בגיל שמונה ימים. ובשכר הדלקת נר חנוכה זוכה שיהיו לו בנים למולם, וגם שיהיו תלמידי חכמים. וזה פירוש האות וא"ו של 'ותורה אור'. דהיינו, שמלבד שזוכה לקיים מצות מילה על ידי הבנים שיוולדו לו, וזהו 'כי נר מצוה', זוכה גם לתורה, שיהיו בניו תלמידי חכמים.

(פרי חדש או"ח סי' תרעא סק"א)

*

המהרש"א פירש: בכל אינך אמר לשון הזהיר במזוזה בטלית בקידוש, משום דבכל הנך האיש מוזהר עליהן ביותר, משא"כ בנר דעיקר המצוה באשה, לא קאמר גבי איש רק הרגיל דהיינו מרגיל את אשתו להיות רגילה

בהמשך הגמ' שם מובא: רב הונא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפתחא דרבי אבין נגרא, חזא דהוה רגיל בשרגי טובא, אמר: תרי גברי רברבי נפקי מהכא, נפקי מינייהו רב אידי בר אבין ורב חייא בר אבין. רב חסדא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפיתחא דבי נשא דרב שיזבי, חזא דהוה רגיל בשרגי טובא, אמר: גברא רבא נפק מהכא, נפק מינייהו רב שיזבי.

ויש לבאר מדוע ברבי אבין נאמר שיצאו שני תלמיד חכמים, ובבית רב שיזבי נאמר שיצא תלמיד חכם אחד? וכתבו התוספות (ד"ה ה"ג), ה"ג חזא דהוו רגילי בשרגא פירוש הבעל והאשה, לכך אמר תרי גברי רברבי נפקי מהכא, ולקמן אמר חזא דהוה רגילה האשה לבדה לכך קאמר דנפיק חד גברא רבא בזכותה. דהיינו בהיות ובבית רבי אבין היו מדליקים נר שבת גם הבעל וגם האשה, על כן אמר רב הונא שייצאו מהם שני תלמידי חכמים. לעומת זאת בבית חמיו של רב שיזבי היתה מדליקה רק האשה, לכן אמר רב חסדא שייצא מהם רק תלמיד חכם אחד. ומשום כך יש לגרוס אצל רבי אבין 'דהוו רגילי בשרגא', דהיינו שהיו שניהם רגילים להדליק, ואילו בבית אביו של רב שיזבי יש לגרוס 'דהוה רגילה בשרגי טובא'. דהיינו שרק האשה היתה מדליקה. ובחכמת מנוח (ד"ה אמר) כתב שבבית רבי אבין היו מדליקים שני נרות, אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, ולכן אמר רב הונא שייצאו מהם שני תלמידי חכמים. אבל בבית אביו של רב שיזבי היו מדליקים רק נר אחד. ולכן אמר רב חסדא שייצא מהם רק תלמיד חכם אחד.

הדלקת נר לכבוד התנא רבי מאיר בעל הנס

זה דורי דורות המליצו גדולי צדיקים בכל עת שאדם זקוק לישועה ולהצלה לנדור לנשמת רבי מאיר בעל הנס ולומר על פי גמ' ע"ז (דף י"ח ע"א) 'אלהא דמאיר עניני'. שם איתא גבי אחות אשתו של רבי מאיר שרצה להצילה מן השביי: אזל לגבי שומר דידה א"ל הבה ניהלה, אמר ליה מיסתפינא ממלכותא, אמר ליה שקול תרקבא דדינרא פלגא פלח ופלגא להוי לך, א"ל וכי שלמי מאי איעביד, א"ל אימא 'אלהא דמאיר עניני' ומתצלת.

למצוא אבידה

הראשון שמזכיר ענין זה הוא רבי אליהו הכהן מאיזמיר הכותב בספרו 'מדרש תלפיות': 'קבלתי מי שמאבד איזה דבר אם ינדור למאור אם אני מוצאן אותה נדר סך מעות שמן למאור לנשמתו של רבי מאיר מיד מוצא האבידה, ובלבד שלא יעבור זמן, שאם האבידה מעות אפשר שכבר הוציא אותם המוצא בהוצאות ואם הוא בגד או שמלה אפשר שהוליכה למקום אחר או עשה בו שינוי באופן שאינו ניכר ואז אין מועיל הנדר.

לניסים

בספר כתר שם טוב מביא בשם הבעל שם טוב הק' 'אם אדם בסכנה וצריך לנס אזי יתן ח"י גדולים לנרות בשביל נשמת רמבה"ן ויאמר 'אלהא דמאיר עניני' ג' פעמים, ובכן יהי רצון מלפניך או"א כשם ששמעת את תפלת עבדך מאיר ועשית לו נסים ונפלאות כן תעשה עמדי ועם כל ישראל הצריכים לנסים נסתרים וגלוים אמן.

על פי כוונת רבי מאיר בעל הנס בעצמו

בפתח עינים על מס' ע"ז (שם) כותב החיד"א 'מזה נשתרבב המנהג בכל גלילותנו דעל כל צרה שמתפלל האדם אומר אלהא דמאיר עניני ונודרים שמן או צדקה לנשמתו של ר' מאיר. וכתב הרמ"ע (במאמר חיקור דין סוף ח"א) שהכונה במה שכיון ר' מאיר עננו באותה כונה כו', והשתא הנוהג כך באומרו אלהא דמאיר עניני יכוין בדעתו שיענה באותה כונה שכיון ר' מאיר.

שיצליח בעסקיו

גם רבי חיים פאלאג'י כתב בספרו עטרת חיים 'המצטער על סחורות שהם במקום סכנה בים או ביבשה או שירדו מערכם או שאין להם קונה יתפלל להשי"ת שיתן לו ריווח והצלה, ויותר טוב שיקבץ עשרה תלמידי חכמים עניים מיראי ה' וחושבי שמו שילמדו ספר תהילים כולו להצלחתו וגם ידליק נר לפני היכל ה' בבית הכנסת לשם עילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס זיע"א וכן יאמר פעמים אלהא דמאיר עניני, ויועיל בע"ה.

איך הוא נוסח האמירה

כתב מהר"ח פלאג'י בשו"ת לב חיים (חלק ב או"ח ריש סימן קס) שיש לומר 'אלהא דמאיר עננו' ולא 'אלהא דרבי מאיר', וכן כתבו כמה מרבותינו. ועיין בחידושי המהרש"א (עבודה זרה יח, א) שכתב שהכוונה 'אלהא דמאיר' המאיר לארץ ולדרים עליה הוא יעננו, ולפי זה טעות הוא ביד האומרים 'אלהא דרבי מאיר עננו'.

וכונתו דהקשה המהרש"א (שם ד"ה אלהא דמאיר) איך ייחד רבי מאיר שמו של הקב"ה על עצמו בחייו, שהרי אמרו אין הקב"ה מייחד שמו על הצדיקים בחייהם, וי"ל דלא אמר אלהא דמאיר וכו' רק למימר בעלמא על שמו, ולא נתכוין כל עיקר על שמו, רק נתכוין אלהא דמאיר לארץ ולדרים עליה הוא יעננו, או שאמר אלהא דמאיר לנו במלכות יון הקודמת בנס הנרות של חנוכה וכו'.

ובחידושי היעב"ץ כתב דהא דלא אמר איהו נמי אלהא דמאיר עניני לאצולי נפשיה, י"ל דלא שרי אלא מדוחק להצלת נפשו בדלא אפשר בלאו הכי ומשום דאין הקב"ה מייחד שמו על הצדיקים בחייהם, ומשום הכי נמי לא שרי לשומר לאצולי נפשיה בכהאי גונא אלא לכי שלמו דינרי מה שאין כן לר"מ גופיה לא שפיר דמי לייחד שמו של הקב"ה על עצמו להצלת גופו וגם דהוה אפשר ליה לאתצולי בגוונא אחרינא.

הִלְכוֹת וּמִנְהָגֵי יְמֵי חֲנוּכָּה

סגולת נר חנוכה

א. צריך ליזהר מאד בהדלקת נרות חנוכה (שו"ע סי' תרעא ס"א), ואמר רב הונא הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים (שבת כג, ב) דכתיב (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה בא אור של תורה (רש"י שם).

התעסקות קודם ההדלקה

ב. אסור לאכול או להתעסק בשאר מלאכות חצי שעה קודם זמן ההדלקה, וכן ללמוד אסור, ואם התחיל צריך להפסיק (משנ"ב סי' תרע"ב סק"י ובשעה"צ שם), וי"א שמותר ללמוד הלכות חנוכה לפי שע"י זה יזכור שצריך להדליק (חוט השני חנוכה עמ' שי"ח), יש אומרים שהלכה זו נוהגת בנשים אע"פ שאינם מדליקות בעצמם (הליכות שלמה פט"ז אות ג').

שמנים ופתילות הכשרים

ג. כל השמנים והפתילות כשרים לנר חנוכה, ואף על פי שאין השמנים נמשכים אחר הפתילה ואין האור נתלה יפה באותם הפתילות (שו"ע סי' תרעג ס"א), ומצוה מן המובחר להדליק בשמן זית (רמ"א שם), אם הניח השמן תחת המיטה לא ידליקו בו נר חנוכה ולא נר של שבת, משום דכל מידי דאכילה שורה עליו רוח רעה תחת המיטה, וכיון דנמאס לאכילה נמאס למצוה, משום הקריבהו נא לפחתיך, אבל אם השמן הוא מר דאינו בר אכילה אינה שורה עליו רוח רעה ושרי (בא"ח וישב חנוכה ש"א אות י"ב).

הטבת המנורה

ד. מנהג חסידים ואנשי מעשה להכין הפתילות ולהטיב הנרות בעצמן אחר שכבר הגיע זמן המצוה[א].

סדר ההדלקה

ה. לדעת המחבר (סי' תרעא ס"ב) וכן מנהג בני ספרד - רק בעל הבית מדליק, בלילה הראשון נר אחד, ובלילה השני מדליק שתים, ומוסיף והולך נר אחד כל לילה עד שבליל האחרון מדליק שמונה נרות, ואפילו אם רבים בני הבית לא ידליקו יותר, ולדעת הרמ"א (שם) וכן מנהג בני אשכנז - כל אחד מבני הבית מדליקים נרות ומוסיפים והולכים בכל יום נר נוסף כנ"ל, ויזהרו ליתן כל אחד ואחד נרותיו במקום מיוחד, כדי שיהא היכר כמה נרות מדליקין[ב].

עמידה

ו. כשמברך על הדלקת נרות חנוכה יעמוד כמו בכל ברכת המצות, וי"א שגם בעת ההדלקה עצמה צריך לעמוד, וכן נוהגים העולם[ג], וי"א שמי שקשה לו יכול לכתחילה להדליק בישיבה[ד].

פנימייה

ז. נחלקו הפוסקים היכן הוא המקום הראוי להדלקת הבחורים בחדר האוכל או בפנימיה בחדר שלן שם הבחור, יש אומרים שחדר האוכל עיקר להדליק בו[ה], ויש אומרים שחדר הפנימיה עדיף, וכן הכריעו רוב הפוסקים[ו].

ערב שבת

ח. בערב שבת אם אפשר נכון להתפלל מנחה תחילה ואח"כ להדליק[ז] (פמ"ג סוס"י תרע"א, שע"ת סי' תרע"ט), ויחידי סגולה נוהגים כן (מקור חיים להחו"י סי' תרע"ט).

נר חנוכה קודם נר שבת

ט. בערב שבת מדליקים נר חנוכה תחילה ואח"כ נר שבת (שו"ע סי' תרע"ט), ואיש מדליק לעצמו נרות שבת (אלמן וכיו"ב) שטעה והדליק של שבת ולא קיבל שבת במחשבתו יכול להדליק אח"כ נר חנוכה, אבל אשה (אלמנה וכיו"ב) שמדליקה לעצמה נרות חנוכה אם טעתה והדליקה נר שבת קודם לא תדליק שוב של חנוכה, כיון שהמנהג שהאשה מקבלת שבת בהדלקתה, לכן תאמר לאחר להדליק והוא יברך אקב"ו להדליק בשבילה אבל ברכת שעשה נסים וכן שהחיינו ביום א' (כשחל בער"ש) יכולה בעצמה לברך (מג"א ומשנ"ב סק"א).

שיעור השמן

י. כשמדליקים בערב שבת חנוכה יש לשים מספיק שמן כדי שהנרות ידלקו לכל הפחות חצי שעה אחרי זמן צאה"כ (משנ"ב סי' תרע"ט סק"ב), גם ילדים שמדליקים בנרות, צריך שיהיו הנרות מספיק ארוכות לדלוק עד חצי שעה אחרי צאה"כ.

כבה הנר בערב שבת

יא. אם כבה הנר בערב שבת קודם קבלת שבת שעדיין הוא מבעוד יום, אינו חייב להדליקו שוב, דקיי"ל הדלקה עושה מצוה וכבתה אין זקוק לה[ח], ואם רוצה יכול להדליק בלא ברכה (סי' תרע"ג ס"ב) וכן ראוי להחמיר, ודעת הט"ז שמחוייב לחזור ולהדליק, ואם כבר קיבל עליו שבת מותר לו לבקש ממי שעדיין לא קיבל עליו שבת שיחזור וידליק לו את הנרות (פמ"ג סק"ט).

על שפת הבאר

[א] ראה בספר ברכת אהרן (עמ' קכ"א) ששאלו את הרה"ק הבית אהרן מקארלין זיע"א מה הטעם שהוא מתקן את הפתילות ומכין את המנורה לעת ערב לפני ההדלקה ולא קודם כדי למהר ההדלקה, וענה 'ההכנה למצוה היא כמו עצם המצוה, ובמילא אין חילוק בין ההדלקה להכנה.

ועיין בספה"ק נהר שלום (כוונת חנוכה מ, ב) בכוונת הפתילה והשמן שקודם ההדלקה, ואע"פ שדבריו הק' מוקשים הבנה עד מאוד, מתבאר מתוך דבריו שגם כוונת אלו מתייחסים אל תיקון פגם ההוד שזמנו משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק בלבד, עיי"ש ודו"ק.

[ב] בגמ' שנינו (שבת כא, ב) תנו רבנן מצות חנוכה נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין בית שמאי אומרים יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך ובית הלל אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך, ע"כ, ונחלקו הראשונים אם המהדרים מן המהדרים עושים אף את הידור המהדרים להדליק לכל אחד ואחד, דעת התוס' שם בשם ר"י, חי' הר"ן שם בשם הרא"ה, מאירי שם, וכ"ד המחבר שאינם עושים כמהדרים, אלא מדליקים נר איש וביתו בלילה הראשון, ובשני מדליקים שני נרות, עד שבלילה האחרון מדליקים שמונה נרות, ואף על פי שבני הבית רבים אינם מדליקים יותר, לפי שאם ידליקו לכל אחד ואחד לא יהא היכר לימים הנכנסים או היוצאים שהרואים יסברו שכך בני אדם יש בבית, אבל כשמוסיף והולך כל לילה נר אחד, לא יאמרו שבכל לילה נתוסף אדם אחד בבית, שזה דבר שאינו שכיח (עיין פר"ח שם) ויותר הידור להוסיף או לפחות כמנין הימים, שיש בדבר פירסום התמדת הנס (פמ"ג שם משו"ז סק"א), אך דעת הרמב"ם פ"ד מהל' חנוכה הל"א וכן פסק הרמ"א שם שהמהדרים מן המהדרים עושים כמהדרים אלא שהם מוסיפים עליהם, שמדליקים בלילה הראשון נר לכל אחד, ובלילה השני מדליקים שני נרות לכל אחד ואחד, ואם היו אנשי הבית עשרה מדליק בליל ראשון עשרה נרות, ובליל שני עשרים ובליל שלישי שלושים, עד שנמצא מדליק בלילה השמיני שמונים נרות, שאם לא ידליק אלא שמונה נרות לכל בני הבית, פעמים שהמהדרים מן המהדרים ידליקו פחות נרות מהמהדרים המדליקים נר לכל אחד (ריטב"א שבת שם), וכתב הרמב"ם שהמנהג בכל ערי ספרד אינו כן, אלא מדליקים נר אחד לכל הבית בלילה הראשון, ומוסיפים והולכים נר אחד בכל לילה..

[ג] בשו"ת חקל יצחק (סי' ג' אות ד') כתב שצריך לעמוד, שכן מה שמצינו במגילה (כג, ב) שקורא אדם את המגילה עומד ויושב, התם הקילו מפני הטורח, או מפני שהוא דרבנן ואין בה עשיה רק קריאה, משא"כ בנר חנוכה שאף על פי שהוא דרבנן מכל מקום הוא מצוה מעשית, ואין בה טורח כל כך, והכי נמי בנר חנוכה לפי ראות עינינו מנהג חסידים ואנשי מעשה לברך ולהדליק מעומד, ויש לומר דהטעם הוא משום דמצות נר חנוכה זכר לנס דמנורה, והדלקת נרות המנורה בודאי הם בעמידה כשאר העבודות, ועיי"ש שמפלפל דאפילו לדעת הרמב"ם דההדלקה כשרה בזר צ"ל בעמידה.

[ד] גליון מה טובו אהליך יעקב (כסלו תש"פ בעריכת ידידי הרה"ג רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א) פסקי הגר"ש דבליצקי אות ס"ד.

ובענין זה מסופר שכאשר נסע הרה"ק מוהר"ש מקאמינקא זיע"א לרבו הרה"ק מהר"ש מבעלזא זיע"א, ובעש"ק במעמד כולם ראו הדלקת נרות לש"ק שהדליק הרה"ק מבעלזא, ואמר הרב מקאמינקא לחסידים העומדים סביביו, ראיתי כאן דבר פלא מה שלא ראיתי אצל מורי מראפשיץ, כי אצל מורי היה נר חנוכה בישיבה ונר שבת בעמידה, וכאן אצל הרב מבעלזא גם נר שבת בישיבה, ולא הבינו החסידים מה אומר, ראשית, כי מי ראה להדליק נר חנוכה בישיבה, גם כי בפירוש ראו שהרב עמד, והשיב להם אינכם מבינים אפילו פירוש המלות בלה"ק, והכוונה הוא פשוט, פי' 'ישיבה' [באידיש] הוא 'פערזעצט' שנופל גם על לשון 'משכון', ו'עמידה' שעומד כאן בביתו, ואצל מורי מראפשיץ ראיתי שנר חנוכה היה כל השנה ממושכן בעד מעות שהיה מחלקם לעניים, רק מנורות של כסף של שבת היו בביתו, וכאן שהרב מבעלזא מדליק במנורות פשוטות ועל כרחך שהנר שבת שלו הוא בישיבה פערזעצט, והרב מבעלזא שמע ג"כ דבריו ושחק מאד מבדיחותא זו, ואמר שיפה כיון (אהל נפתלי, אות שעט).

[ה] הרמ"א (סי' תרעז ס"א) כתב דבזמן הזה שמדליקין בפנים ממש ידליק במקום שאוכל, וכן נהגו, ועיין שם בט"ז (סק"ב) דנראה לכאורה שדעת הרמ"א שמקום האכילה עיקר, וכן משמע מדברי הפר"ח דכתב דחתן האוכל אצל חמיו מדליק במקום האכילה, וא"כ נראה שהוא הדין גם לבחורי ישיבה דידליקו במקום שאוכלים שם, וכן הוא דעת החזו"א, ראה אורחות רבנו ח"ג הלכות חנוכה אות צ"ב, ובשו"ת תשובות והנהגות ח"ב סי' שמ"ב אות י"א, והביא ג"כ שהחזו"א תפס שהעיקר החדר אוכל, ובחדר שינה ידליק בלי ברכה, ויש שהורה להם החזו"א זצ"ל לצאת מכל ספק להדליק בחדר שינה ולאכול שם סעודה אחת או שתים לצאת מכל ספק, וכן שמע שהגר"א קוטלר הורה שחדר אוכל עיקר ושמה צריכים לצאת דוקא שפיתא גורם, וע"ע בשבות יצחק הלכות חנוכה פ"ו אות ד' בשם הגר"ח קנייבסקי שליט"א שכתב שיותר טוב שיאכלו ב' ארוחות בחדר שישנים בו, כדי שתהיה רוב אכילתם שם, ושם ידליקו, וע"ע שם שכתב שלפי מה ששמע מהגרח"ק שחדר האוכל שבישיבה שהיה בימים ההם, היו משתמשים בו גם למנוחה וללמוד וכיוצ"ב, א"כ אפשר דשאני חדר אוכל של זמננו שמיועד רק לאכילה בזמנים מסוימים, ודומה למסעדה ולא לבית.

[ו] כ"כ בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ד סי' י"ד אות ה') שלפי שמקום האכילה הוא אחד לכל בני הישיבה צריכים להדליק נר חנוכה בחדר השינה שהוא מיוחד לאלו שניתן להם חדר זה וגם איכא קצת בעלות להו ולא בחדר האוכל שהוא לכולם ואין שם מקום מיוחד כלל וזה פשוט, עכ"ל, וכן הכריעו רוב הפוסקים עיין מנחת יצחק (ח"ז סי' מ"ח) שהאריך בזה ומסיק דהישנים בישיבה ואכלים במקו"א יש להם להדליק נ"ח במקום שינתם, אמנם הישנים בבית אביהם או במק"א ואוכלים בישיבה, הנה ניחא להם לאכול בישיבה שלא לבטל מלימודם, לכן אם אין ביטול תורה, יש להם לקבוע סעודה בימי חנוכה במקום שינתם ולהדליק שם לצאת מידי כל כל ספק, אבל אם יש בזה ביטול תורה ע"י זה, יש לצרף לימודם בישיבה כל היום, לאכילתם שם, וידליקו במקום אכילתם עכ"ד, וכ"כ בשו"ת שבה"ל (ח"ג סי' פ"ג) ובישיבות גדולות נראה דיותר יש להדליק בחדרם כיון דמיוחד להם מבחדר האוכל דאיכא רבוי אוכלוסין ואינו ניכר כ"כ, יעו"ש, וע"ע הליכות שלמה, (פי"ד ס"ח).

[ז] הברכ"י הביא בשם שו"ת מהר"ש אבוהב הטעם בזה כי תפלת מנחה נגד תמיד של בין הערבים, ונר חנוכה זכר לנס הנעשה בנרות המנורה הנדלקות אחר תמיד של בין הערבים.

והפמ"ג שם כתב הטעם משום שנראה קצת כתרתי דסתרי, דהא מכיון שמדליק בעוד היום גדול, ע"כ סומך על הקולא דמפלג ולמעלה נוכל להשותו כמו לילה, ואם כן איך יתפלל אחר כך מנחה, כן נתבארו דבריו בשעה"צ (סי' תרע"ט סק"ז).

[ח] כתב במשנ"ב הטעם כיון שבערי"ש מחוייב להדליק קודם שקיעה וגם כבר בירך עליה להדליק נר של חנוכה כבר הותחלה המצוה בהכשר.

בענין איסור הלבנת פנים ונוח לו לאדם וכו' ובמעשה דיהודה ותמר

היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה (פרק ל"ח פסוק כ"ה)

וברש"י הק' כ' לא רצתה להלבין פניו ולומר ממך אני מעוברת, אלא לאיש אשר אלה לו אמרה, אם יודה מעצמו יודה ואם לאו ישרפוני ואל אלבין פניו, מכאן אמרו חכמים נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים, עכ"ל.

וכן פרש"י בב"מ (נ"ט.) וברכות (מ"ג:) וסוטה (י':) וכתובות (ס"ז:) דאיתא שם בגמ' דמתמר ילפינן דנוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים.

א) מקור איסור הלבנת פנים

והנה מכאן ילפינן גודל חומרת העוון של מלבין פני חברו ברבים. [ואגב, בפרשה זו נרמז גם ענייני דיומא דחנוכה, כמש"כ בספה"ק, דהאמרי אמת זיע"א אמר דמה שיהודה אמר הוציאוה ותשרף, זה מרמז למאי דס"ל לר' יהודה דהמדליק נר חנוכה ברה"ר פטור, וזה ג' חדשים מר"ה, וזהו ויהי כמשלש חדשים, ואח"כ בניסן שזה עוד ג' חדשים ס"ל לר' יהודה (פסחים כ"א.) אין ביעור חמץ אלא שריפה וכעי"ז בבני ישששכר (כסליו ד' קכ"א) וע"ע בת עין].

והנה מקור האיסור בתורה להלבנת פנים, מצינו בכמה מקומות, דברמב"ם (דעות ו', ח', וכן בסה"מ ל"ת ש"ג) והסמ"ג (עשין ע') והחינוך (מצוה ר"מ) והובא בח"ח (פתיחה לאוין י"ד) כתבו דזה מ"ולא תשא עליו חטא" שהזהירה התורה שלא לבייש את החוטא אפי' במקום תוכחה, ק"ו שלא במקום התוכחה. ומשמע בלשון הספרי וכן בגמ' בערכין (ט"ז:) דכ"ז דוקא אם פניו השתנו, אבל לא בביוש סתם. דהיינו אם זה רק צער הלב עובר רק על הלאו דלא תונו איש את עמיתו. וכ"כ בבאר מים חיים על הח"ח שם, [וצ"ע בזה היכן זה משמע בקרא].

ועוד יש לציין לדברי האלשיך הק' (פר' נח) עה"פ שופך דם האדם באדם דמו ישפך [וכ"כ בקיצור בח"ח עה"ת שם] דפסוק זה איירי במלבין פני חברו וכמו דאיתא בב"מ שם דכל המלבין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים, וזהו שופך דם האדם - באדם, דהיינו דדמו נשפך בתוכו, וענשו הוא דמו ישפך, ואל תתמה מדוע חייבה התורה מיתה למלבין פני חברו, הרי לא הוציא נפשו ממש, ע"ז אמר "כי בצלם אלקים עשה את האדם" וכשמלבין פניו הרי הוא פוגם בצלם אלקים ולכן חייב מיתה עכ"ד. [ופשטיה דקרא הנ"ל איירי ברציחה ממש כדא' בסנה' (נ"ז:) והנה נח' האחרו' אם יש איסור הלבנת פנים לב"נ, דהשבות יעקב (ח"א, קס"ד) כ' דליכא, דאינו רציחה ממש, אבל בס' "גנזי חיים" להגר"ח פלאג'י זצ"ל (ה', כ"ח) כ' דב"נ מוזהר על הלבנת פנים משום אביזרייהו דרציחה, ודו"ק לפ"ד האלשיך. ובס' באר צבי (להגר"צ קריזר שליט"א) הוכיח מהרמ"ה (ב"ב ט"ז.) דב"נ לא מוזהר על אביזרייהו ע"ש. ועי' בסנה' (ע"ב:) דילפי' לדינא דרודף מקרא הנ"ל דשופך דם האדם, וכ' בחידושי רבנו חיים הלוי (הל' רוצח) דלפי"ז גם ב"נ ישנו בדין רודף, דהא קרא זה לע"נ נאמר וע"ש בגליוני החזו"א. וגם להערוצ"נ דפליג ארבנו חיים הלוי זה רק משום דקרא אסמכתא בעלמא].

ב) במעשה דמר עוקבא

והנה בכתובות (ס"ז:) מספרת הגמ' על מר עוקבא ואשתו שנכנסו לתנור רותח כדי שלא יתביש העני שהם נתנו לו צדקה, ואיתא שם בגמ' דעשו כן משום דנוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים.

וע"ש בריטב"א דהק' דהרי מעשה זה לא היה ברבים, ותי' דמ"מ למדנו מהא דנוח לו לאדם דהלבנת פנים הוא דבר קשה מאד עכ"ד, ולא נתבאר דבריו דסו"ס איך מר עוקבא מסר א"ע למיתה. והרי הריטב"א (בפסחים כ"ה.) ס"ל דכל מקום שאמרו יעבור ואל יהרג אסור לו למסור עצמו ע"ש, וכדעת הרמב"ם ודלא כדעת התוס', וצ"ל עפמש"כ שם בהערות מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל דבאמת התנור היה גרוף ולא היה שם סכנת מיתה אלא יסורים. [ועי' כתובות ל"ג: דיסורים שיש להם קצבה זה פחות ממיתה ואכ"מ].

ובהערות הגרי"ש שם כ' דף דמר עוקבא לא עשה מעשה לבייש, אלא בשוא"ת העני היה מתביש, והרי ברציחה קיי"ל דבכה"ג אין יהרג וא"י כמש"כ התוס' בפסחים (כ"ה:) אע"כ דמר עוקבא לא מסר עצמו למיתה ממש (וע"ע בן יהוידע).

ג) במעשה יהודה ותמר

והנה התוס' (ב"מ) כתבו דהראיה דנוח לו לאדם וכו' הוא מדכתיב "מוצת" בלא אלף כמו "ויצת אש בציון" (איכה ד') דהיינו שהיתה כבר קרובה לאש ולא שלחה לו אלא ברמז עכ"ד הק'. [והמהרש"א הק' (בסוטה) ביאר דאין כונת התוס' דגרסי' "מוצת" בלא אלף, אלא דרך זה נקרא, דהאלף נחה ואינה נקראת] ובמושב זקנים לבעלי התוס' הק' וז"ל אמרי' בכ"ד בתלמוד שלא להלבין פני חבירו וכו' משמע שכבר בא האש והצית האש, ותמה דא"כ כדין בת כהן שזינתה מה שייך ביה הוצת אש, והלא לא היה דינה אלא בפתילה של אבר כדאיתא בפ' ד' מיתות (סנה' נ"ב.) והיו מעיה חמרמרין וצ"ע עכ"ל. וכה"ק בפי' רבינו חיים פלטיאל עה"ת דהרי שריפת בת כהן אינה בכבשן האש אלא ע"י פתילה רותחת שמכניסים לתוך גופה, ותי' שם דהיא מוצת היינו שהפתילה היתה נבערת ומוכנת להשליך לתוך גופה, ועוד תי' שם דזה היה קנס בעלמא, וכונתו לכאו' כדברי המהרש"ל (בסנה' שם) דכ' דבהריגה לצורך שעה זה בשריפה רגילה ולא בפתילה. וכן בדעת זקנים ובמושב זקנים שם הקשו בשם ה"ר יוסף מא"י האיך הרגו אותה והלא לא היה עדים והתראה, ותי' שהדור היה פרוץ, ומשו"כ היו מחייבים מיתה שלא ירגילו בדבר. והיינו דעשה כן יהודה לצורך שעה. (וכן הביא בס' השיר והשבח).

והנה בבנין ציון (א' קע"ב) הק' דכיון דיהודה רצה להורגה שלא כדין, היה לו דין רודף שמותר להורגו וק"ל להכלימו [וע"ע סנה' (פ"ד.) ביוצא ליהרג ובחידושי מרן רי"ז הלוי (הל' רוצח פ"א) ודו"ק] ותי' הבנין ציון דיהודה לא היה רודף, כיון דהוא לא הרגה אלא ציוה להרגה. ויתכן דכונתו דאף רודף בגרמא ל"ה דכבר גמר לפסוק דינה. ולכן גם לדברי האחיעזר (א' י"ט, ג') אינו רודף. ויש מתרצים דל"ח רודף כיון דהיא גרמה זה לעצמה במה שכיסתה פניה ומשום כן חשבה לזונה, כדעת הר"ן בסנהדרין (ע"ב.) דהבא במחתרת חשיב רודף כיון דהוא גרם, ע"ש. ויש מתרצים עוד דל"ח רודף כיון דהוא סבר שזה היה כדין. ומרן הגריש"א זיע"א (בהערות בב"מ) הק' מדוע לא הותר לה לבייש מדין לאפרושי מאיסורא של הריגת העוברין כדאיתא בברכות (י"ט.) דלאפרושי מאיסורא מותר לבייש, דהמוצא כלאים בבגדו וכו' [וע' משנת חיים ערכין ד"ז מש"כ בזה] ויש להאריך הרבה בקושיות אלו ועי' בספר חבצלת השרון כמטר לקחי, חמדת דניאל ועוד.

והשי"ת יזכנו שלא נבייש ולא נכלים וכו' לעולם ועד.

מבאר ההלכה
- המשך

מוקצה בשבת

יב. אם רוצים להזיז את המנורה בשבת אחרי שהנרות יכבו, יש להניח על הכסא או השידה שהמנורה מונחת עליה, חלה של לחם משנה, או חפץ יקר ערך כגון שעון זהב, כל זמן בין השמשות, שעי"ז נעשה בסיס לדבר איסור והיתר, ומותר לטלטלו ממקום למקום בשבת (עיין שו"ע סי' רע"ז משנ"ב סקי"ח).

שברי זכוכיות.

יג. מותר לטלטל שברי זכוכית של כוסיות וכדו' המונחים על הריצפה בבית באופן שיש חשש לסכנה לילדים ותינוקות, ואפשר לפנותם אפילו בידים (רמ"א סי' שח ס"ו).

מתארח חוץ לביתו

יד. המתארח בשבת חוץ לביתו, ובמוצאי שבת חוזר לביתו, יש אומרים שאינו צריך למהר לחזור לביתו להדליק שם, ויכול לכתחילה להדליק במקום שנמצא בו[י], ויש מחמירים שימהר לחזור לביתו להדליק שם[יא].

האיסור להשתמש לאורה

טו. אסור להשתמש לאור נר החנוכה שום תשמיש (שו"ע סי' תרעג ס"א), כדי שיהא ניכר שהודלק למצוה (רש"י), וכיון שע"י נס שנעשה במנורה תקנוה עשאוה כמנורה שאין משתמשין בה כלל (ר"ן), ואפילו תשמיש של קדושה כגון ללמוד לאור הנר (שו"ע שם בדעה א'), וכן בנרות שהדליקו בבית הכנסת אין משתמשין לאורן כלל, כגון להתפלל מעריב אצלם (משנ"ב שם סקי"ג בשם פמ"ג), ויש שכתבו שמותר להשתמש בדרך ארעי בתשמיש של קדושה כגון לראות ראשי פרקים מתוך הספר (לקט יושר עמ' קנא, ביאור הלכה שם ד"ה ויש).

על הניסים

טז. כל שמונת ימי חנוכה אומר על הניסים בברהמ"ז ב'ברכת הארץ', ובתפילה ב'ברכת מודים', ואם לא אמר אין מחזירין אותו, ומיהו אם נזכר באותה ברכה כל זמן שלא הזכיר את השם, אפילו נזכר בין אתה לה' חוזר, אבל אם כבר הזכיר את ה' אינו חוזר וכשמגיע בברכת המזון להרחמן (הוא יזכנו) יאמר: הרחמן יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה בימי מתתיהו וכו' (שו"ע ורמ"א סי' תרפז ס"א), וכן אם שכח בתפילה יאמרה אחר גמר התפילה דרך בקשה קודם יהיו לרצון (א"ר ומשנ"ב ע"פ הט"ז סק"ג).

על שפת הבאר

[י] הליכות שלמה (פי"ד סי"ט) משום שחיוב הדלקת נרות נקבע לפי המקום ששוהה שם בזמן החיוב, שכל זמן שלא יצא משם לא פקעה הקביעות שהיתה אצלו בשעת הדלקה, ואין צריך אפילו לאכול שם סעודת מלוה מלכה, ובלבד שישאר שם חצי שעה אחר הדלקתו, ודעת הגריש"א (פניני חנוכה עמוד קיא) שאף אין צריך לישאר חצי שעה, ובשבט הלוי (חנוכה פסקי הלכה פ"ח הע' ט"ו) כתבי תלמידים) הביאו שאם חוזר לביתו עד השעה 10:30 ידליק בביתו ואם לאו ידליק במקום ששהה במשך השבת.

[יא] תשובות והנהגות (ח"א סימן שצא) ובחוט שני (עמ' ש"י) כתב דאם הם חוזרים לביתם מוקדם, ידליקו בביתם, ואם לאו ידליקו במקום שהיו בשבת, אך יחזרו לביתם רק אחר שכלתה רגל מן השוק, שלא יכנסו לספק אם יש להם לחזור ולהדליק, אמנם בארחות רבינו (עמוד כז אות צו) כתב דדעת החזו"א דבכל אופן ידליק בביתו, ואם הוא מאחר את זמן ההדלקה, צריך למנות שליח להדליק עבורו.

מצבת קברו של רבי אריה לייב דרמר זצ"ל באהל רבו האדמו"ר מבענדר בבית העלמין שומרי שבת בבני ברק

הגאון החסיד המקובל רבי אריה לייב דרמר זצ"ל
רבה של באקוי ורב ברמת-גן

נסתלק ב"ט בסלו (נר חמישי דחנוכה) תשס"א ומנו"כ בבית העלמין זכרון מאיר ב"ב

הגאון החסיד רבי אריה לייב דרמר זצ"ל, רבה של באקוי ברומניה ולאחר מכן רב שכונת עמידר ברמת-גן, נולד בי' בסיון תרע"ה בעיר ויז'ניצא, לאביו הרה"ח ר' אברהם יעקב ז"ל. שמו נקרא בישראל יהודה לייב על שם סבו הגה"ח רבי לייבל זצ"ל, שהיה רב ומרביץ תורה בעיר ויז'ניצא, ובעל בית-מדרש "ר' לייבל'ס בית-מדרש", שנודע בימיו של מרן ה"צמח צדיק" זי"ע כמקום תורה בו יושבים ולומדים במשך כל שעות היום.

בהיותו כבן שלוש שנים התייתם רבי אריה לייב מאביו זצ"ל. אמו מרת רעכיל ע"ה עשתה כל מאמץ כדי שבנה הקטן יגדל בתורה וביראת-שמים, כשהיא עובדת קשה ובמסירות לפרנסת משפחתה.

עם הגיעו למצוות שלחה אותו אמו לישיבה הקדושה שבעיר ויז'ניץ, שעמדה תחת הנהגת מרן ה"דמשק אליעזר" זצ"ל, שם עשה לילות כימים בלימוד התורה במחיצת חברים מתמידים, ביניהם כ"ק מרן ה"ישועות משה" מוויז'ניץ זצוק"ל. מרן ה"דמשק אליעזר" רחש לו חיבה יתירה וקירב אותו ביותר. כשנמלט ה"דמשק אליעזר" מויז'ניץ בפרוץ מלחמת העולם השניה, שלח לרבי אריה לייב, שכבר כיהן אז ברבנות העיר באקוי, חלק גדול מספריו למשמרת, וכשחזר בשלום לעיר אראד, החזיר לו הרב דרמר את הספרים.

בשנת תרח"צ הקים ר' אריה לייב את ביתו עם זוגתו הרבנית מרת אסתר ע"ה, בת הר"ר געלבארד מנכבדי ונגידי סטאניסלב שבגאליציה. ברצונו היה להישארו לגור בסטאניסלב, אך עקב סירוב השלטונות להעניק לו אשרה, נאלץ לעזוב את המדינה ולשוב לרומניה. דבר זה התברר ברבות הימים כדרך לנס הצלתם, שכן הנאצים ימ"ש השמידו את כל יהודי סטאניסלב הי"ד.

רבה של באקוי

לאחר נישואיו נתעטר הרב אריה לייב בסמיכת רבנים להוראה, ע"י רבו הגה"צ רבי דוד צבי שנעבאלג זצ"ל, דומ"צ ויז'ניץ וראש הישיבה, וכן ע"י הגה"ק רבי חיים מרדכי ראלער זצ"ל בעל "באר חיים מרדכי" מניאמץ, שהפליאו את ידיעותיו בתורה.

לאחר תקופה קצרה, עם פטירתו של אביו-חורגו הגאון ר' משה כהנא בלאנק זצ"ל רבה של באקוי שברומניה, שהאציל עליו מהודו, עלה רבי אריה לייב לכהן פאר כרבה של העיר. הוא פעל בה רבות לחיזוק היהדות, כשהוא לוחם בעוז בקומוניסטים שעמדו כנגד כל דבר שבקדושה ומגביר את כח היהדות והקדושה.

בשנות מלחמת העולם השניה ולאחריה, הגיעו לבאקוי עשרות פליטים ממשפחות שנכחדו בשואה.

רבי אריה לייב ומשפחתו דאגו לאותם פליטים והשיאו יתומים רבים כשהם דואגים לכל סידורי החתונה.

הרבצת תורה במסירות נפש

בשנת תש"י עלה רבי אריה לייב לארץ הקודש, והוכנס יחד עם שאר העולים ל"מחנה ישראל". גם במקום זה דאג לחינוך יהודי שורשי לילדי העולים ואירגן שיעורים בצריף בית-הכנסת שבמחנה, על אף התנכלותם של הציונים עמד בתוקף כנגדם והרביץ תורה לילדי ישראל.

כעבור תקופה קצרה קיבל את עול הרבנות בעיר רמת-גן, בשכונות "עמידר" ו"נוה יהושע", שם היה כאב רחום לפליטי חרב וניצולי השואה שהקימו את ביתם מחדש. במסירות-נפש פעל למען הקמת תלמוד-תורה דתי בעיר ובית-ספר "בית יעקב" לבנות, כשהוא נתקל בקשיים עצומים שהערימו כנגדו אנשי הממסד. אך רבי אריה לייב לא נרתע מפני הקשיים והמהמורות ולחם בעוז להקמת בתי החינוך עד שראה אותם עומדים על תילם. הוא היה מכתת את רגליו מבית לבית כדי להסביר להורים את חשיבות הענקת חינוך טהור לילדיהם ושליחתם לחינוך תורני. כמו כן דאג לביצור חומת הכשרות בעיר ולבניית מקווה מהודר, כשהדבר עולה לו בקשיים מרובים.

בתורת הסוד

לאחר חצי-יובל של פעילות נמרצת ברבנות, ביקש רבי אריה לייב לשבת בשלוה על התורה ועל העבודה. הוא פרש מהרבנות ועבר לגור בקרית-ויז'ניץ בבני-ברק, שם ישב ספון יומם ולילה בחדרו, כשהוא הוגה בתורה בהתמדה עצומה. מתקופה זו ואילך היה רוב לימודו בתורת הסוד, אותה קיבל מרבו המובהק הגה"צ המקובל רבי משה יהושע לנדמן זצוק"ל האדמו"ר מבענדר אודותיו כתבנו בגליון שבוע שעבר מספר 260), מצאצאי הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זצ"ל. סיפור התקשרותו לרבו זה היה מופלא והחל עוד ברומניה, כשרבי אריה לייב שבת בבוקרסט והתפלל בבית-המדרש בו התפלל הרב לנדמן, ובמהלך השבת נקשרו זה בזה עד שרבי אריה לייב הרגיש בנפשו שהוא מצא את רבו המובהק. כעבור מספר שנים, עלו שניהם לארץ ישראל, קבע הגרמ"י לנדמן את מושבו בעיר יפו ולאחר מכן בבני-ברק, ואז נקשרו שוב נפשות הרב והתלמיד. רבי אריה לייב קבע את לימודו אצלו בחכמת הקבלה במשך שבע שנים, כשרבו משפיע עליו מלוא חופנים שפע תורה וחכמה, עד להסתלקותו בשנת תש"כ. גם כעבור עשרות שנים מהסתלקות רבו, היה הרב דרמר מזכיר את שמו בסילודין, כשהוא מפליא בשבח המדרגות שראה אצלו, לימים יכתוב הקדמה לספר כתביו בקבלה של רבו 'סתר עליון' שיצא לאור על ידי צאצאי הרה"ק מבענדר לצד מכתב ארוך של תלמיד נוסף לאותו צדיק הגר"ש דבליציקי זצ"ל.

מדי יום היה רבי אריה לייב משכים קום לעבודת הבורא, ולאחר טבילה במקוה היה יושב ולומד עד זמן התפילה, אז היה יוצא מביתו עטור בטלית ובתפילין כשפניו קורנות הוד ואצילות. את מקום תפילתו קבע בביהמ"ד "בית הלל" שבקרית ויז'ניץ, והיה מאריך בתפילתו ועומד כעבד לפני רבו, ללא תנועות חיצוניות אלא בדבקות פנימית לה', כשהוא מתפלל מתוך סידור כתב-אשורית ובכוונות האריז"ל, וניכרת דבקותו העצומה בחי העולמים. לאחר תפילת שחרית היה שב לביתו, וכשהוא עדיין עטור בטלית ובתפילין היה הוגה בתורה עד שעות הצהרים המאוחרות.

במשך כל ימיו היה סמל להתמדה עצומה בתורה, אף בשעה שהיה מהלך בדרך היה פיו ממלמל בדברי תורה. עשרות פעמים היה חוזר על כתבי האריז"ל, זוהר הקדוש ותיקונים. הספרים שלמד בהם היו

הגאון רבי אריה לייב דרמר זצ"ל

הגרי"ל דרמר עם האדמו"ר מבוהוש זצ"ל

הגראי"ל דרמר זצ"ל עם ידידו לספסל הלימודים בישיבה בעיר ויז'ניצא האדמו"ר הישועות משה מויזניץ זצ"ל

בלויים מרוב שימוש, וכל עמודיהם מלאים וגדושים בהגהות וחידושים רבים. לאחר פטירתו מצאו, שאין

כמעט ספר אחד מתוך **מאות** הספרים שהיו ברשותו, שאין עליו הגהות בכתב ידו. בהיותו דבוק בתורת הנסתר, היו מתגלים לו גם בשנתו דברים טמירים, כפי שנשמעו מפיו כמה פעמים.

עמוד הענווה וגמילות חסדים

עם כל גדולתו שמר על ענוותנותו, היה מהלך בצידי דרכים ללא התנשאות על שום בריה ותמיד נזהר שלא לבלוט. כמה מגדולי ישראל היו פוקדים את ביתו בקביעות ללמוד ממנו את תורת הנסתר, ביניהם האדמו"ר העקבי אבירים מסאדיגורה, האדמו"ר מלובלין, והגה"צ רבי משולם זושא לוריא דומ"ץ דקרית ויזניץ, שהיו עולים לביתו בקביעות ללמוד תורת הסוד בחברותא.

מלבד גדלותו בתורה ובעבודה, היה מופלג גם בעמוד גמילות-חסדים. את כל כספו היה מפזר לצדקה ומעולם לא השיב ריקם אדם שביקש צדקה או עזרה. תמיד היתה מחשבתו איך להיטיב לזולת, והוא השתדל בכל יכולתו לתת הרגשה טובה לכל מי שנפגש עימו. עדינות נפשו היתה לשם דבר. תמיד היה חיוך נסוך על פניו, ומעולם לא היה כועס ולא מרים את קולו. כששמע על חולה הזקוק לישועה, היה מזכיר את שמו לרפואה בכל יום. על ספריו נמצאו שמות רבים של יהודים הזקוקים לישועות, אותם כתב בכדי להזכירם לטובה. הוא היה מאיר פנים אף לילדים קטנים, עם זאת שמחשבותיו היו שקועות כל העת בספירות עליונות, בבחינת "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה".

היה מקושר כל ימיו לבית ויז'ניץ, משתתף בקביעות בשולחנותיו הטהורים של כ"ק מרן אדמו"ר ה"ישועות משה" זצוק"ל תוך התבטלות והכנעה, כשהאדמו"ר זצוק"ל מביע כלפיו קירבה יתירה.

הסתלקותו

ביום רביעי של חנוכה תשס"א, כששב מתפילת שחרית ב"בית הלל" עטור בטלית ובתפילין, חש ברע וביקש מיהודי שיסייע לו ללכת לביתו. באמצע הדרך התמוטט והובהל לבי"ח, כשהוא סובל מהתקף לב קשה. במשך כל היום הרבו בתפילות לרפואתו, אך נגזרה הגזירה ובנר חמישי דחנוכה ליל כ"ט בכסלו עלתה נשמתו השמימה, כשכל משפחתו, מכיריו ואנ"ש, המומים מפטירתו הפתאומית. לתדהמת בני המשפחה, כאשר נכנסו לחדר לימודו לפני ההלוויה, מצאו על שולחנו דף ובו פסקי הלכות ומנהגי אבלות בכתב ידו, ובהם גם מנהגי האבל בימי החנוכה, ויהי לפלא!

למחרת הובא למנוחות בהלויה המונית, כשכולם מבכים את חסרונו של איש האשכולות, דמות אצילית ומיוחדת, שבענוות חן הסתיר את גאונותו הגדולה ועיסוקו הנעלה בתורת הסוד. נטמן בביה"ח "שומרי שבת" זכרון מאיר בני-ברק, באוהל רבו המובהק הגרמ"י לנדמן זצ"ל, סמוך לאהל רבוה"ק לבית ויזניץ זי"ע.

וכך הספידו האדמו"ר ה"ישועות משה" זצוק"ל: "כשעמדתי בשעת ההלוויה על-יד ביתי, הרהרתי בלבי: וכי מי מכל המשתתפים הכירו? הרי גם אלו שראוהו לא עמדו על סודו, הן עמל התורה שלו לא נודע, והן מידותיו הנפלאות. הוא הרי היה בעל-מידות נפלא ביותר, 'זייער א איידעלער מענטש', כולו 'איידילקייט'. מוצא פיו טהור היה. עם מדות כאלה לא נולדים, הם אינם מתנת-שמים, יגיעה רבה צריך להתייגע בכדי להגיע אליהם".

תנצב"ה.

מנציח תורת רבותיו

שיחה עם הגאון רבי יצחק ישעיה וויס שליט"א רב אב"ד נווה אחיעזר בב"ב

בגליון באר בשדה (מספר 187) במאמר אודות הגאון רבי משה אריה אלטיר אב"ד באקוי ורבו של זקינו הגאון רבי אהרן שמחה לעבל אבד"ק באקוי הבאנו את דברי הגרי"י וויס שליט"א רב אב"ד דנווה אחיעזר בב"ב מזכרונות הגרא"ל דרמר זצ"ל רב דבאקוי.

מספר הגרי"י וויס שליט"א: את שמעו של הגאון מבאקוי בעל מלחמות ארי שמעתי רבות מהגאון המקובל רבי יהודא אריה לייב דרמר זצ"ל שהיה הרב האחרון בבאקוי וכאן בארץ כיהן כרב שכונת עמידר בגבול ב"ב, ובערוב ימיו התגורר ברחוב גבעת פנחס ב"ב, הרב דרמר הזכיר תמיד שהוא נכד ה'זרע יצחק', הוא המקובל רבי יצחק חיות זצוק"ל שהיה מקובל גדול בזמן הרמ"א, יש ממנו פירוש על המשניות ועוד, מפורסם ממנו איזה ספר על סיפור הסתלקותו וחזרתו לחיים, והקבלה שקיבל על עצמו להפיץ את האיסור של דיבור בשעת התפילה.

נזכר הגרי"י וויס שליט"א: הרב דרמר זצ"ל היה מתפלל בליל שבת בביהמ"ד 'קאמרנא', לידו ישב עוד גאון שנשכח במרוצת השנים הוא ניהו הג"ר דוב בער שפיצער זצ"ל שהיה ה'אוגורוד'ער' רוב (הוא היה העורך של הספר 'זכרון יעקב' דעעש, והו"ל כמה ספרים ובהם 'ליקוטי ד"ת' - מונקאטש ו'תולדות קול אריה'), הוא היה גר ברחוב עזרא 50 והרב דרמר היה גר בסמיכות ברחוב גבעת פנחס, לאחר התפילה הייתי מתלווה אליהם ושומע מהם יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו, הם היו שופעים סיפורים מצדיקי הדורות הקודמים והיה מרתק במחיצתם, הרב דרמר הזכיר תחת אחד השיחים את רבי משה אריה לייב אלטר, שהיה רבו של זקנו הגרא"ש לעבל זצ"ל גם הוא רבה של באקוי, רבי משה אריה כונה ר' אלטר יונה'ס על שם אביו ר' יונה. כשהזכיר את רבי משה אריה ליב אלטר היה מכנהו בתור 'דער פעטער' - הדוד, (כנראה מלשון חיבה) הרב דרמר הפליג לתאר את הגאון הגדול הרב משה אריה לייב אלטר, כמי שהיה מגאוני וגדולי הדור, שיחה זו ניהלתי לפני כ45 שנה, מציין הגרי"י וויס שליט"א, אבל זכרון אותה שיחה לא מש ממני, באחד הפעמים הוא דיבר על ספרו 'דברי משה' (על הלכות מילה ופדיון הבן) ו'מלחמת ארי' (שו"ת), הוא ביקש שאתלווה אליו לביתו והראה לי את הספרים 'דברי משה' ו'מלחמות ארי', הוא הוסיף לתאר על חריפותו וגאונותו של אותו גאון כי רבה, והתבטא שהוא היה אז הת"ח הכי גדול ברומניה, הוא אף התכתב עם השו"מ והתשובות נדפסו בשו"ת שואל ומשיב, היה לו לרב דרמר חלום - משאלה, שמישהו יהדיר את הספר ויפיצו ביעקב, והוא הציע לי שאשתדל להדפיסו אידרא.

לימים נתגלה לפנינו מאמר הקדמה שכתב הגרא"ל דרמר זצ"ל ובו מתאר מתולדותיו, בגליונינו באר בשדה (גליון מספר 238) פרסמנו את כתב יד הקדמתו של הגרי"ל דרמר שהכין לקראת הוצאת הספר 'מלחמות ארי' שלדאבוננו עוד לא נדפס.

וכך פרסמנו בראש ההקדמה שנתפרסמה בגליון שפורסם לכבוד ח' תמוז יום"ד דבעל ה'מלחמות ארי' האב"ד דבאקוי: יום ההילולא קדישא, אנו שבים אל זכרונות התגלית המרגשת של מציאת קברו של בעל ה'מלחמות ארי' בבית העלמין העתיק בבאקוי ע"י האגודה למקומות הקדושים ברומניה ולמספר פרטים חדשים שהתוודענו אליהם מאז פרסום מאמר התולדות שפרסמנו, השופכים אור חדש על דמותו הנשגבה של בעל ה'מלחמות ארי' זצ"ל, הגרי"ל דרמר היה נכד המהדיר הראשון, תלמידו של ה'מלחמות ארי' ה"ה הגרא"ש לעבל זצ"ל, בהקדמתו אותה מסר לידי הגאון רבי יצחק ישעיה וייס שליט"א אב"ד נוה אחיעזר ב"ב, כותב הגאון המקובל רבי יהודא לייב דרמר פרטים מתולדות זקינו ותולדות הגאון בעל מלחמות ארי זצ"ל שהיה כאמור מורו ורבו וקודמו ברבנות של זקינו זצ"ל, בהקדמתו שכאמור עדין לא נדפסה, כותב הגאון הרב דרמר פרטים מרתקים אודות הרב אלטיר ואודות זקינו הרב לעבל, וכן פרטים אודות משפחתו - משפחת דרמר, והבאנו אותם בפרסום ראשון ויהיו בבחינת דבריהם הם זכרונם. להלן נביא את סיום המאמר שכתב אודות ההמשך של מ"מ הרבנים בבאקוי שאת כסאם הוא מילא לימים: אחרי פטירת זקני הרב רבי אהרן שמחה הנ"ל מילאו את מקומו שני רבנים גדולי תורה, לסיבת מחלוקת שנתהוותה בעיר, האחד הגאון המפורסם רבי בצלאל זאב שפרן זצ"ל בעל מחבר 'שו"ת הרב"ז', והשני בדומה לו דודי ורבי הרה"ג רבי משה כהנא בלאנק זצ"ל, יליד באטאשאן, שהיה נקרא בפי כל העילוי מבאטאשאן, והיה תלמידו המובהק של הגאון רבי חיים טויבש אבד"ק באטאשאן בעל מחבר שו"ת 'חיים של שלום'.

דודי הרב בלאנק זצ"ל היה בקי בש"ס ופוסקים הכל כמונח בקופסא, והיה איש צנוע מאוד, מהרבנים המפורסמים ברומניה, בעל חסד גדול והיה נחבא אל הכלים אין גומרים עליו את ההלל, ממנו קבלתי רוב תורתי, אחרי כמה שנות לימוד בישיבת וויז'ניץ של הגה"צ האדמו"ר בעל 'דמשק אליעזר' זצלה"ה, לאחר פטירת הרב בלאנק נתמניתי לשבת על כסאו ברבנות בבאקאו, וגם בחייו נשאתי במחיצתו בעול ההוראה, כמו שמוזכר בכתב הסמיכה שנסמכתי להוראה מאת הגאון רבי חיים מרדכי ראלער זצ"ל אבד"ק ניאמץ שכ' בזה"ל: 'כש"ת הרה"ג מוה"ר משה בלאנק ז"ל מפורסם לתהלה אבד"ק באקאו נתן מהודו על ש"ב הרב ליב דרמר ונשאו ביחד בעול ההוראה...'. וישבתי על כסא הרבנות בעיר באקאו עד שעליתי ארצה ונתקבלתי לרב ברמת עמידר ונוה יהושע, וכהנתי כחבר לשכת הרבנות ברמת גן במשך כ"ח שנים, ואח"כ עברתי בחסדי ה' לגור בעיר התורה והחסידות בני ברק יצ"ו כדי להקדיש עתותי כל כולם לשבת במנוחה על התורה והעבודה באין מפריע וללא עול הצבור, ולשבת בשבת תחכמוני ולעסוק בתורת החן שקבלתי ממורי ורבי איש אלקים הגאון הצדיק מוהר"ר משה יהושע לנדמן זצלה"ה (נכד הרה"ק ר' פנחס מקוריץ זצ"ל) אשר היו נהירין לו שבילין דרקיע, וכל רז לא אניס ליה, והיה מאוד נחבא אל הכלים ואך מעטים זכו להכירו.

י"ג מרחשון תשנ"ב פה בני ברק יצ"ו, כה דברי יהודה ליב דרמר נכד הרה"ג ר' אהרן שמחה לעביל והרה"צ רבי לייבילי מוויז'ניץ, זי"ע

(מקורות: ארכיון 'באר בשדה', משפחת הרב דרמר, זכרונות הגה"צ רבי יואל טוביאס שליט"א אב"ד שכון ו' ב"ב, הגה"צ הגרי"י וויס שליט"א רב אב"ד נווה אחיעזר, ספר 'סתר עליון' מתורת רבו המקובל רמ"י לנדמן מבעגדר, גליון 'קשר איתן' ויז'ניץ)

הגאון רבי אריה לייב דרמר זצ"ל משתתף ונואם בכנס היסוד להקמת 'ועד חסידי שטפנשט' שנערך בהילולת מרן אדמו"ר הראשון משטפנשט זיע"א בבני ברק בשנת תשנ"ח. לימינו יבלח"ט אדמו"ר מויז'ניץ שליט"א

הגרי"ל דרמר זצ"ל בחתונות ש"ב רבי יוסף דרמר זצ"ל מקריית גת מאחור נראים הה"צ הגר"ש דרמר זצ"ל רב דקרית גת עם ידידו הגה"צ מוהר"ש טוביאס זצ"ל אבד"ק פיאטרא ניאמץ

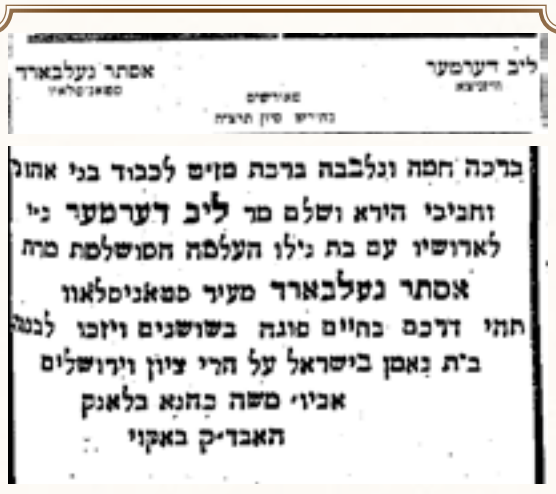

ליב דערמער
חתן
אסתר נעלבאורד
מאנדרישט
בחרישט סיון תרצ"ח

ברכה חמה ונלבבה ברכת מזל טוב לכבוד בני אהוב
וחביבי הירא ושלם מר ליב דערמער נ"י
לארושיו עם בת גילו העלמה חסושלפת מרת
אסתר נעלבאורד מעיר מאנישלאוו
תחי' זרכם כחיים טובה בשושנים ויזכו לבנות
ב"ת נאמן בישראל על הרי ציון וירושלים
אביו' משה כהנא בלאנק
האבד"ק באקוי

ברכת מזל טוב לאירוסיו שפורסמה בעיתון 'דאס אידישע ווארט' בטשרנוביץ

שיחת זכרונות עם בניו הרה"ג ר' יעקב דרמר שליט"א מב"ב והרה"ח ר' יצחק אהרן דרמר שליט"א מירושלים.

עם מלאת 20 שנה להסתלקותו של הגרי"ל דרמר זצ"ל בנר חמישי דחנוכה, נועדנו לשיחת זכרונות עם בניו של הרב זצ"ל, בנו רבי יעקב דרמר שליט"א מב"ב, שאף זכה ללמוד ממנו מתורת הסוד, ובנו רבי יצחק אהרן דרמר שליט"א מירושלים, (בת נוספת לרב דרמר אשת חתנו רבי יהונתן לוינזון ז"ל מב"ב).

אבא היה יתום מגיל 3 והתגדל בעיר הולדתו וויז'ניצא אצל אמו הצדקנית. זקינו רבי לייבל'ע וכיהן בעיירה והיה לו בית מדרש בעירם וויז'ניץ, 'ר' לייבלעס בית מדרש' כך קראו לבית המדרש של הסבא שהיה אדמו"ר בויז'ניץ עוד לפני שהרה"ק האהבת ישראל כיהן בעיירה ויז'ניץ, האמרי חיים זכר את הבית מדרש הזה לטובה וסיפר על כך לאבא באחד מפגישותיהם בארץ, כשהתבגר שלחתו אמו ללמוד בישיבה בעיירה, ראש הישיבה היה הרה"ק ר' אליעזר'ל ה'דמשק אליעזר' שגידלו ודאג לאבא כאב לבן, בהיות שלא היו לו ילדים, והוא שם עליו את עינו וכל תהלוכותיו ולימים גם נתן לו היתר הוראה. באותו זמן למד שם גם האדמו"ר בעל הישועות משה והיו לידידים ותיקים.

אבא היה חתן בסטאניסלאבוב אצל משפחת גלברד משפחה נכבדת מנגידי העיר, אמנו, זוגתו הרבנית נפטרה בעיר"כ תשס"ז בארה"ק בחיי אבא ונטמנה מחוץ לאהל קבורתו בבית העלמין בבני ברק.

בעיר ניאמץ כיהן כרבה האחרון ש"ב הגאון רבי שלום ראזנצוויג זצ"ל בשנת תש"ט (49) לערך, התרגשה עליו עלילה והוא ברח מניאמץ להסתתר בביתנו שבבאקוי, רבי שלום ראזנצוויג היה בן משפחה בן דוד עם אבא, רבי שלום הכיר עוד את אבא מישיבת ויז'ניץ שבויז'ניץ שם הם למדו יחדיו בנעוריהם, אבא כבר היה עם רגל אחת בדרך לארץ ישראל, ואז הציע לו שיקח את מסמכיו ושיחליף את שמו ל'דרמר, דבר שהיה סיכון אבל אבא לא חשש, הרב ראזנצוויג שמח על ההצעה ומני אז נקרא שמו לדורות הרב דרמר, גם בעיר רבנותו ניאמץ וגם פה בארה"ק בעיר רבנותו קרית גת.

הבן רבי יצחק אהרן שליט"א מוסיף: אבא התמנה לרבנות בבאקוי בגיל צעיר מאוד בגיל 30, אמו נישאה בזוו"ש להרב משה בלנק שהיה רב בבאקוי ואז עקרה לבאקוי, כשנפטר הרב בלנק אבא קיבל את הרבנות כמ"מ וממשיכו כבנו חורגו, הוא פעל רבות בשנות המלחמה ואף לאחריה כאשר הגיעו פליטי חרב אל עירם, ולמי פונים? כמובן לרב העיר הוא היה דואג יחד עם זוגתו ע"ה ליתומים ואלמנות והשיאו זוגות רבים, היו אלו חתונות שכל קרובי משפחות החתן והכלה צהלו במרומים

כניסתו לעולם הסוד

אבא החל לעסוק בקבלה בעקבות רבו המקובל הרבי משה יהושע לנדמן האדמו"ר מבעגדר אותו פגש בבוקרסט באסיפת רבנים שהסתיימה ביום ו' ולא יכל לחזור לבאקוי, אז חיפש בית כנסת להתפלל וכיוונו אותו לבית מדרשו של הגרמ"י לנדמן שהגיע מגאלאץ ונתקע בבוקרסט למשך 6כ שנים בדרכו לארץ ישראל, הרב לנדמן שכר שם בית ופתח בית כנסת, ואבא נקלע שם לשבת ואז התוודע לקדושתו ופרישותו של הרבי מבעגדר ודבק בו ובתורתו.

מוסיף רבי יצחק אהרן לספר אודות התקשרותו של אבא לאדמו"ר הרב לנדמן: ברומניה הייתה גזירה נגד היהדות והתאספו כל רבני רומניה בבוקרסט, אבא גם הוזמן לאותה אסיפה בבוקרסט, זה היה ביום חמישי ונמשך ליום שישי, והוא לא יכל לחזור לשבת הביתה, הוא התאכסן בבוקרסט אצל קרוב משפחתו, בשבת הוא הלך להתפלל באיזה שטיבל שרבי משה יהושע לנדמן היה הרבי שם, הוא לא היה מוכר אז כ"כ, וקרוב משפחתו של אבי בעל האכסניה שלו באותה שבת היה ממתפללין, אבי התפעל מהתפילה שלו שנערכה בכוונות ובדמעות, מכיוון שאבא היה צעיר והרבי היה מבוגר כל משך השבת הוא לא אזר אומץ לשוחח עמו, למרות שמאוד רצה לשוחח עמו, רק ביום ראשון בבוקר הוא ניגש אליו ושוחח עמו, כשהרב לנדמן קיפל טליתו ויצא מבית המדרש אבא התחיל ללוותו ולשוחח עמו, ופתאום רואה שהרבי פותח מטריה, אבא אומר לו ברמיזה הרי לא יורד גשם כעת, אמר לו הרבי אסור להסתכל מחוץ לד' אמות ולכן הוא פותח את המטריה, משפט זה כבש את ליבו של אבא, ומאז נקשרה נפשו בנפשו וההמשך בארץ ידוע לכם.

*

מספר הבן רבי יעקב: לימים כשעלו לארה"ק הלך להפגש עמו במקום מגוריו ביפו בגבעת העליה, ואז החל ללמוד עמו קבלה ונכנס לעולם הסוד, זכורני כילד בימים הנוראים נסענו אליו להשתתף בתפילותיו, אבא הפך למנחיל תורת הנסתר לרבים שביקשו ללמוד איתו בחברותא, כמו למשל האדמו"ר מסאדיגורה זצ"ל בעל 'עקבי אבירים', בהתחלה הוא הגיע לביתנו, ובהמשך אבא היה נוסע אליו פעמיים בשבוע, הולבלינער רבי היה גר בתחילה בנווה אחיעזר בב"ב גם היה בא ללמוד עם אבא תורת הנסתר, כמו כן הדיין דויז'ניץ הגאון ר' זושא לוריא זצ"ל, ולפעמים גם איתנו בניו, היה לומד כתבי האר"י, ספר עץ חיים ושעה"כ, וגם היה כותב הרבה הערות במחברות בגליונות ועל שולי הספרים, אבל לא עם כולם הוא למד, היו כאלו שאבא לא רצה ללמוד עמם, הוא אחז שלא כל אחד יכול להכנס להיכל הסוד, לפעמים בגלל שהיו צעירים מידי ולפעמים היו לו סיבות אחרות.

מוסיף הבן רבי יצחק אהרן שליט"א: בביתנו יש המון כתבי הערות של אבא על כל מקצועות הקבלה, שאלתי פעם את אבא למה אתה כותב את ההערות ואמר לי שזה כמו פירוש רש"י, אני כותב להבין את הדברים, הרב לנדמן כתב הערות ותיקוני טעויות רבות שהשתרבבו על ספר הגלגולים למהרח"ו, ואבא כתב הקדמה לספר לצד תלמידו הנוסף של רבי משה יהושע לנדמן מבעגדר, הגאון רבי שריה דבליצקי זצ"ל, ופעם התבטא אבא ואמר לי שהסיטרא אחרה דואג שכתבי הקבלה ייצאו עם טעויות כדי שלא יבינו מה שכתוב ויהיה קשה להכנס להיכל הסוד. אגב אבא והרב דבליצקי הלכו יחדיו לאסוף כסף לתמוך ברבי מבגדר ולסייע לו לפתוח את בית מדרשו בבני ברק ברחוב אברהם.

בארץ הקודש

כשעלה לארץ הקודש בשנת תש"י בשהותו במחנה העולים "מחנה ישראל" דאג לחינוך ילדי ישראל וארגן להם שיעורי תורה בצריף בית הכנסת שבמחנה ועל אף התנכלות אנשי הסוכנות לא שעה להפרעותיהם והמשיך בהרבצת תורה לילדי ישראל, לאחר מכן הציעו לו להתמנות לרב, בהתחלה הציעו לו את רבנות בני ראם וקראו לו לשבת הכירות עם הקהילה, כשקראו לו לעלות לתורה עלה בחלקו הפסוק 'ונפל ממנו רב' (שמות י"ט כ"א) והוא ראה בזה אות לשלילה וכשהגיע הביתה נמלך לסירוב, אח"כ הוא התמנה לרב ברמת גן בשכונת רמת עמידר, ונוה יהושע, היו אלו שכונות חדשות בבניה וכשהגיע נכח לראות שאין שם בית כנסת, הוא כינס כמה אנשים משלחת לחזון איש, ביניהם היה שם רבי משה גורפיין בעל חנות נעלים ברחוב רבי עקיבא, אבל איש נסתר שלמד עם אבא קבלה ועוד שכנים מהאיזור, החזו"א אמר לאבא דבר ראשון לבנות מקווה והוציא מהמגירה שלו סכום של 50 לירות שהיה הון תועפות בימים ההם, זה היה דמי השתתפות שלו לבניית המקווה, אבא עלה לראש העיר רמת גן אברהם קריניצי לבקש שיקצה מקום לבית ספר דתי ובית כנסת, קריניצי היה בעל רגש לדת, קריניצי מיד קרא למזכירו מהחדר הסמוך והציג את הרב ובקשתו וביקש שיסדר להם מיד מגרש לבית כנסת ולבית ספר, ובזכות אבא התפתחה שם קהילה תורנית אבא עבר מבית לבית לשכנע הורים לשלוח את ילדיהם לבית הספר התורני שהקים ולבית יעקב שיסד. ואח"כ בעקבות זה נבנו עוד בתי כנסת לעדות נוספות, כיום רמת עמידר היא שכונה דתית מסורתית ואף ישיבה תורנית קיימת שם, בזמנו היה גר גם הצדיק המקובל הרב מנדל, זכורני פעם ששלח גלויה עם ברכת השנים וביקש שאבא יתפלל על 2 בנותיו (הרבניות בירנצוויג ושטרן) לשנה טובה.

כשבנו בריכה ברמת עמידר נודע לו שהיא אמורה להיות פתוחה בשבת, הוא נלחם בתוקף וארגן הפגנות עד שהצליח לגרום לסגירתה בשבת, כרב אבא היה מתעסק עם בני הקהילה ובעניני הדת והיהדות, למשל לאבא היתה תורנות בבית המטבחיים שהיה ליד בית העלמין בבני ברק, שם הוא היה רב פוסק בכשרות העופות, גם לביתו היו באים אנשים עם חלקי עופות ושאלות תמידין כסדרן,

לאחר כ 25 שנים של פעילות נמרצת ללא לאות של הרבצת תורה בקהילתו פרש מהרבנות ועבר להתגורר בבני ברק ע"מ להתמסר ביתר שאת ללימוד תורת הנגלה והנסתר.

כאן בבני ברק ישב כל היום על התורה ועל העבודה, לפני התפילה היה מניח התפילין בביתו וכך הולך לבית הכנסת, המכולתניק באיזור וויז'ניץ היה אומר אני ממתין לראות את אליהו הנביא כל יום הולך לתפילה. כדרכו היה נשאר עד הצהריים עטור בטלית ותפילין דרבנו תם.

גם בצדקות היה מפזר לרוב ובמתן בסתר, בימי השבעה סיפר אברך אחד שבעת שנולד לו בן עלה לתורה עשה מי שברך ליולדת אבא שמע על השמחה ולמרות שלא הכירו ונתן לו סכום כסף, הרי אתה צריך, הרי נולד לך ילד ונחוץ לך הכסף.

היה ממליץ לאמר תדיר את הפסוק (גם בהליכה ברחוב) "אתה תקום תרחם ציון וכו',

בגיל 86 נסתלק ולא כהתה עינו עד יומו האחרון.

כשרבו הרב לנדמן נפטר קנו את כל החלקה, גם בתו וחתנו של הרבי (הורי הרבנית ממחנובקא שליט"א) באהל הזה, ואז הוא קנה במחיצת רבו.. אודות חלקת הקבר לה זכה בסמיכות לציון רבו הרבי מבעגדר מציין רבי יעקב, כתלמיד מובהק של הרבי מבעגדר אבא ראה לעצמו זכות לרכוש חלקת קבר בסמיכות לרבו, ולמרות שהיה צעיר לימים כבן 45 הזדרז לרכוש חלקה סמוכה, ולימים אכן נטמן באהלו בבית העלמין בבני ברק.

אודות הפטירה

הפטירה שלו הייתה פתאומית בנר חמישי של חנוכה, יומים קודם עשה מסיבה למשפחתו וחילק דמי חנוכה לכל בני משפחתו והיה זה כמסיבת פרידה, למחרת בבוקר הלך לבית כנסת בבית היילל ובדרך חזרה התקשה לעלות הביתה, החזן רבי חיים אליעזר הרשטיק שליט"א היה אז בבית הכנסת איתו, וכשיצא חלוש התיישב על הספסל ואמר לרח"א הרשטיק שלא מרגיש טוב, ולקחו לבית חולים, ומיד נסתלק לעולם שכולו טוב, כשחזרו האבלים הביתה מההלוויה מצאו על השולחן בחדר לימודו דף עם הוראות והלכות אבילות לימי חנוכה, ויהי לפלא.

זכר צדיק לברכה

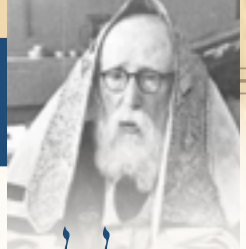

לקראת הילולת הרה"ק מהוסיאטין זיע"א - נר חמישי דחנוכה

דרשות שנאמרו בסעודת ההילולא קדישא דמרנא סבא קדישא מהוסיאטין זצ"ל

שנערכה בבית מדרשינו שטפנשט בב"ב מוצאי שב"ק פרשת מקץ שבת חנוכה תש"פ

מהות רועי ישראל ונסיכי ישראל

המשפיע הגה"ח ר' אליהו לנדא שליט"א מרואי פני בעל ההילולא

בפסוק נאמר **וַהֲקֵמֹנוּ עָלָיו שִׁבְעָה רֹעִים וּשְׁמֹנָה נְסִיכֵי אָדָם** (מיכה ה, ד), אצל חסידים מקובל שיש שני מיני מנהיגים, רועים הוא כענין מה שמצאנו שמשה רבינו נקרא רעיא מהימנא, ומצאנו הלשון 'ורעה אמונה', צריכים לעסוק בענין האמונה, "מ'דארף פאשען דעם ענין פון אמונה", כי כל זמן שהאמונה הוא רק באופן חיצוני, הרי זה כבחינה שמצאנו שאמרו חז"ל, שהגנב מתפלל על פי החפירה להשי"ת שיעלה בידו הגניבה, ולכאורה הרי זה סתירה מיניה וביה, כי ממה נפשך, ממה שהוא מבקש מהשי"ת שיהיה בעזרו, בזה הוא מראה אמונתו בהשי"ת, שאם לא היה מאמין בהשי"ת, לא היה שייך שיבקש ישועה, אבל מה הוא מבקש מהשי"ת, שיצליח לעבור על התורה, שהוא עומד לגנוב, וזהו דבר שאין לו שום ביאור שכלי, ולמה הדבר דומה, לאחד שמבקש מחבירו, עזור לי שאוכל להכותך, אלא שגנב זה האמונה אצלו אינו בדרך אמונה ממשית, אמונה פנימית, הרי שאינו חי עם האמונה, ומשום כן צריך שיהיה 'ורעה אמונה', שיהיה האמונה באופן של 'וידעת היום', ואז יהיה הנהגת האדם על פי האמונה.

תפקיד הצדיקים – רועי ישראל

וזהו הענין של השבעה רועים, וכמו שמצאנו שמשה נקרא משה רעיא מהימנא, שרועים האמונה. ומלבד זאת ענין רועים הוא כפשוטו, שלומדים תורה עם בני ישראל, וזהו הרעיה האמיתית.

וראה מה שמפרש הרמב"ן מהו תפקידו של הצדיק, מהו תפקידו של הרועה, והרמב"ן מבאר דבריו בפרשת יתרו, שהנה בפסוק נאמר כשבא יתרו למדבר (שמות יח) 'ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם ויעמוד העם על משה מן הבוקר עד הערב, וירא חותן משה את כל אשר הוא עשה לעם ויאמר מה הדבר הזה אשר אתה עושה לעם', ובזה יש לדקדק מה שאמר אשר אתה עושה לעם, ולא מה שהעם עושה לך, וענין זה יבואר בהזדמנות אחרת, ושאל 'מדוע אתה יושב לבדך וכל העם נצב עליך מן בוקר עד ערב'. והשיב לו משה רבינו 'ויאמר משה לחותנו כי יבא אלי העם לדרש אלהים. כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתי את חקי האלהים ואת תורתיו'. ומבאר הרמב"ן שאמר משה ליתרו, שיש לו כמה וכמה תפקידים, וכמו שמבאר.

התפקיד הראשון הוא: 'כי יבא אלי העם לדרוש אלהים', 'השיב משה לחותנו צריכים הם שיעמדו עלי זמן גדול מן היום, כי לדברים

המשך בעמוד הבא

דברי פתיחה - הרה"ג ר' אברהם יעקב סלומון שליט"א רב דשטפנשט

אנו נאספים הערב לקראת הילולת הסב"ק הרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זי"ע, בשנים האחרונות נסגר לדאבוננו בית מדרשו של הצדיק ברחוב ביאליק בתל אביב לאחר שלא זכינו להשאירו ביד החסידים למרות השתדלויות רבות גם מצידינו ומצד רבים מנאמני בית הוסיאטין, והנה בשנים האחרונות יש התעוררות להושיב ישיבה על קברו, שהקימו כמה כוללים על שמו של הצדיק, ועשרות סעודות נערכות לכבוד הילולת הצדיק, ואלפים עולים לציון הק', וכך נשאר זכר הצדיק בליבות בני ישראל, אנו זוכים לערוך כאן סעודת ההילולא קדישא, וכן לארגן אוטובוסים לתפילה בציון קברו מבני ברק ומירושלים ויהי רצון שזכותו תגן עלינו אמן.

הרה"ג ר' שלמה זלצמן שליט"א רב אב"ד נווה ירק

ברשות ידידי הרב סלומון שליט"א, איש חי ורב פעלים, ועל של עתה באנו שהוא עושה פעלים להנציח זכרו של האי צדיק, שלשמו ולזכרו תאות נפש, שמו של הרה"ק מהוסיאטין שנשאת ברתת ובחרדה, שכן רבינו הוא מצדיקי הדורות ששמם נתקדש לעד בפיות בני ישראל, עד היום הציון הק' הוא מקום שם נוסעים בני ישראל לשפוך שיח ופועלים שם ישועות.

הרה"ק ר' משה מקוברין אמר פעם בחנוכה, שהנה ברמ"א כתב ריש הלכות חנוכה שסעודות שמרבים בהם שירות ותשבחות הרי זה סעודת מצוה, ואמר, אנו נדבר מצדיקים שאמרו שירות ותשבחות לפני השי"ת, (כן הביא הרה"ח ר' יאשע שו"ב בעל מחבר ספר מנחת יוסף).

ובחשיבות סיפורי צדיקים אמר הבני יששכר, שמצאנו בגמרא כתובות במעשה הסתלקותו של רבינו הקדוש, נאמר שם 'תנו רבנן', ומכאן שגם סיפורי צדיקים הרי זה תורה, ובשמע שלמה הביא בשם הבעש"ט שכאשר יושבים כאחד חסידים ויראי השם ומספרים מעשיות מצדיקים, וכל אחד מספר כיצד הצדיק עבד את השי"ת, הרי זה נחשב לפני המקום כאילו למדו מעשה מרכבה.

עוד מבאר שם מה שאמרו חז"ל גדולה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתן של בנים, שהנה אליעזר אמר 'עבד אברהם אנכי', והכוונה בזה הוא, שהנה אברהם אבינו פרסם את ה'אנכי' של עשרת הדברות בעולם, ואליעזר בכל מקום שפנה לשם אמר 'עבד אברהם אנכי', שהיה מפרסם את האמונה בהשי"ת, על ידי מה שסיפר העובדות שראה אצל אברהם אבינו.

הרה"ג שלמה זלצמן נושא דברים בסעודת ההילולא

על רבינו מהוסיאטין אפשר להאריך הרבה, ונספר כמה עובדות, היה אחד מחשובי חסידי באיאן, מנקיי הדעת שבירושלים, הרה"צ ר' נטע ציינווירט ע"ה, כשחלה במחלה הנוראה דברו עמו, ואמר בתוך דבריו, שאם היה היום צדיק בעולם כמו רבינו, הרי שהיה נוסע אליו לבקש ממנו רחמים לבטל את רוע הגזירה, ואמר שאצל רבינו ראו כח התפילה, שבשנות המלחמה כשמוסליני ימ"ש הפציץ את תל אביב, היה פעם אחת הפצצה, ונפלו פצצות סמוך לבית מדרשו של רבינו, וכל הקהל יצאו להסתר במקלט, ואילו רבינו שעמד בשעת שמונה עשרה לא שמע מאומה, ורק כשפסע שלש פסיעות הבחין שהציבור אינו נמצא, ושאל היכן הציבור, שלא שמע מאומה מכל מה שהיה, הפצצות ויללות האמבולנסים והקולות, שבשעת תפילתו היה בדבקות עצומה.

זיע"א

רבים באים לפני, כי יבא אלי העם לדרוש אלהים, להתפלל על חוליהם ולהודיעם מה שיאבד להם, כי זה יקרא דרישת אלהים, וכן יעשו עם הנביאים, כמו שאמר (ש"א ט, ט), לפנים בישראל כה אמר האיש בלכתו לדרוש אלהים לכו ונלכה עד הרואה, וכן ודרשת את ה' מאותו לאמר האחיה מחלי זה (מ"ב ח, ח), שיתפלל עליו ויודיענו אם נשמעה תפלתו, וכן ותלך לדרוש את ה' (בראשית כה, כב)', התפקיד השני הוא: 'ועוד שאני שופט אותם, כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי'. התפקיד השלישי הוא: 'ועוד אני מלמד אותם תורה, והודעתי להם את חקי האלהים ואת תורותיו'.

ועל זה אמר לו יתרו 'היה אתה לעם מול האלהים והבאת אתה את הדברים אל האלהים. והזהרתה אתהם את החקים ואת התורת והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון. ואתה תחזה מכל העם וגו' ושפטו את העם בכל עת', ומבאר הרמב"ן שהודה עמו יתרו שרוב התפקידים לא יוכל למסור לאחרים, וכמו שמפרש, 'היה אתה לעם מול האלהים, ויאמר, היה אתה בעבורם עומד נגד האלהים להתפלל אליו', 'והבאת אתה את הדברים, שיבקשו אל האלהים, הודה לו על הדבר הראשון שאמר כי יבא אלי העם לדרוש אלהים'.

עוד הודה לו, 'והזהרת אתהם את החוקים ואת התורות ותודיע להם את הדרך אשר ילכו בה על פי התורה והמצוה שתזהירם אתה מאד, ותלמדם התורה והמצוה, הודה לו גם במה שאמר והודעתי את חקי האלהים ואת תורותיו', 'אבל במשפט אשר אמרת ושפטתי בין איש ובין רעהו, שים לך שופטים עמך, כי כבד ממך דבר המשפט יותר מן הכל, וטוב לך ולהם להקל מעליך, ונשאו אתך', שרק לגבי המשפט, יוכל למנות שופטים חדשים.

ענין ברכת הצדיק והמשכת ההשפעה

וזהו התפקידים של הרועה, לקרב את בני ישראל אל השי"ת ולברכם, ומהו ענין הברכה של הצדיק, נבאר, בספה"ק מבואר שענין הברכה הוא המשכה מלמעלה, שהוא ממשיך החסדים מהמקור, שהנה ידוע מה שאמרו חז"ל שמזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה, שיש המשכה כללית בראש השנה כמה חסדים יושפע על האדם.

וידוע העובדא שבאו אל הבעש"ט זוג עשירים שלא נושעו בבנים, ואמר להם הבעש"ט שיבחרו להם אם יהיה עשירים או אם יזכו לבנים, ובחרו להם בנים, וירדו מנכסיהם, ויש להתבונן בדבר, שהרי האהבת ישראל שהיה לבעש"ט לבני ישראל היה באופן שאין לנו השגה בו, ולמה לא היה יכול לפעול להם שני הענינים, שיהיה להם הן עשירות והן בנים.

והביאור בזה הוא, החילוק בין תפילה לברכה הוא, שהנה ההמשכה של חסד הרי זה המשכה כללית, אבל הדרך כיצד יהיה ההמשכה, על זה יש ענין הברכה, שהנה ידוע הסתירה שאמרו חז"ל שהאדם נדון בראש השנה, ואמרו שאדם נידון בכל יום, ומהו הנידון בכל יום, מאחר שכבר נפסק הדבר בראש השנה, והביאור בזה מבואר בספה"ק, שבראש השנה הוא ההמשכה הכללית של החסד, אבל כיצד יומשך החסד, באיזה אופן, על זה יש אדם נידון בכל יום, למה הדבר דומה, לאחד שהפקיד ממון על חשבון פלוני, אבל על כל משיכה של ממון מהחשבון, צריכים לאישור מיוחד מבעל החשבון, וכמו כן ההמשכה הוא באופן כללי.

וזהו מה שאומרים בברכת המזון 'הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים', ולאחר מכן אומרים 'הוא נותן לחם לכם בשר', ונראה שהוא כשני דברים נפרדים, שיש המשכה של חסד כללי שנמשך על האדם, ועוד יש אדם נידון בכל יום, שלא יהיה מניעות על ההמשכה, ובאיזה אופן יבא ההמשכה.

אבל דבר שאין במקור, אין שייך בזה לשון ברכה, וזהו החילוק בין תפילה לברכה, בתפילה אומרים 'יהיו לרצון', והיינו שמבקשים שיהיה רצון חדש למעלה, אבל ברכה ענינו המשכה מהחסדים שכבר נמצאים במקור.

הנה"ח רבי אליהו לנדא שליט"א בסעודת ההילולא לסבא קדישא רבינו ישראל מהוסיאטין זצ"ל שנערכה אשתקד בבית מדרשינו שפנשט בבני ברק

וראה הבעש"ט שיש אצל אותם עשירים במקור חסדים שיכול להספיק להם או לבנים או לעשירות. ומה שלא היה התפילה לעורר רצון חדש, הרי זה ענין בפני עצמו, אבל עיקר ענין הברכה הוא המשכה מהמקור.

וכך אמר יתרו למשה רבינו, שבתחילה יהיה מורה דרך לבני ישראל כיצד להתקרב להשי"ת, ויתפלל עבורם, ועל ידי כן יפעלו בני ישראל הישועה, וימשיך ללמוד תורה עם ישראל, אבל לענין הדיינות, נתן לו העצה כיצד להורידו ממנו ענין הדיינות.

ומבואר בדברי הרמב"ן מהו התפקיד של רועי ישראל.

ההבדל בין 'רועים' ל'נסיכים'

ואמרו חסידים שהיה שני בחינות של צדיקים, הענין של שבעה רועים ושמונה נסיכי אדם, וזהו פלא שלגבי רועים המספר הוא שבעה ובנסיכי אדם המספר הוא שמונה, כי הנה ידוע מהמהר"ל ועוד שמספר שבעה הוא סדר הנהגת העולם, ושמונה הוא למעלה מהטבע, והענין בזה הוא כמו שרואים במציאות בבריאה, שיש ששה בששה קצוות, ועוד אחד באמצע, ושוב אי אפשר להוסיף עוד, וזהו סדר העולם, שאי אפשר שיהיה דבר יותר משבעה, ויש כענין זה בכמה מיני שושנות, שיש מקל אחד ומסביבו יש שבע קנים ומסביבו שש עלים.

והנה חנוכה הוא זכר למנורה שהיה בבית המקדש, ושם הדליקו שבעה נרות, ולמה תקנו חז"ל להדליק שמונה נרות, וזהו מלבד קושית הבית יוסף, שביום הראשון לא היה הנס, אבל הביאור בזה הוא, כי המספר שמונה מורה על למעלה מהטבע.

וביסוד זה מאריך המהר"ל בכמה מקומות.

הנסיך אינו משפיע בגלוי אלא 'צדיק באמונתו יחיה'

וזהו הענין של נסיכי אדם, הנסיכים אינם מתעסקים בגלוי עם הציבור, אלא שעצם מציאות המלכות מתנהג על ידם, והרי זה השפעה שנשפע על ידם, ואמרו חסידים שהיו צדיקים בבחינת וצדיק באמונתו יחיה, ויש בחינה של וצדיק באמונתו יחיה, שעל ידי מהותו החיה את ישראל.

וכן מבאר בספה"ק שם משמואל בפרשת מקץ (תרפ"ג), 'ונראה דתעודת הרועים להכניס בלב ישראל שיהיו נמשכים אחר השי"ת כצאן הנמשכים אחר הרועה מעצמם בלי התבוננות, רק מצד אמונה, וכענין שכתוב (תהלים לז) שכן ארץ ורעה אמונה, ועל כן מחמת שהכניסו אמונה בלב ישראל נקראו רועים', 'אך תעודת הנסיכים להכניס בישראל הגבהת הלב בדרכי השי"ת, כי נסיך הוא לשון ממשלה, שיהיה כל איש מושל על כל חושיו, כמו שנאמר (משלי טז) ומושל ברוחו מלוכד עיר, וכמו שהכוזרי תיאר את מהות החסיד, וזה תלוי בהגבהת הלב כמו מלך על עמו', והוא מאריך לבא מה שרועים הם שבעה ונסיכי אדם שמונה, על פי סדר הבריאה ששבע הוא בטבע, בדרך רב ותלמיד, וענין נסיכי אדם הוא למעלה מהטבע, שהוא מרומם את בני ישראל.

רבינו מהוסיאטין היה בבחינת נסיך

והנה כשאנו מתבוננים בהנהגתם של צדיקי בני אדם, היה הנהגתם באופן של נסיכי בני אדם, וביותר ראו הדבר אצל רבינו מהוסיאטין, שהנה יש צדיקים שיש להם דברי תורה וספרים, ובני ישראל מתעוררים על ידם, אבל רבינו לא כתב ספר, ומלבד זאת היה שותק בכל השולחנות, שבשעת השולחנות לא היה דיבור של תורה.

בשנה הראשונה לאחר הסתלקותו אמר חתנו הרה"ק **האהלי יעקב**, שנתמנה על פי צוואתו לממלא מקומו, ואמר ענין אחד שאמר רבינו, שביאר הענין מה ששירת הים נכתב אריח על גבי לבינה, וביאר, לפי שבחלק של החלק שאינו כתוב, רשום שם יותר, לפי שאותיות הוא ענין שמגביל.

לפרש עובדה מהוסיאטנער זה מגלה פנים בתורה שלא כהלכה

והנה אין אנו באים לומר ביאורים בדברי הצדיק, וכמו שידוע העובדא שהיה אצל גאב"ד טשעבין עד כמה נזהר בזה ביותר, וכמו שמספרים שפעם נסע גאב"ד טשעבין יחד עם אברך אחד שליווה אותו, וכאשר נכנס לרבינו ישב אז ועישן ציגאר, ונענה רבינו ואמר לגאב"ד טשעבין, שציגאר שהאפר עומד עם מקומו ואינו נופל, סימן הדבר שהוא ציגאר טוב, ותמה האברך כששמע דיבורים אלו, כי חשב כשנסע עם גאב"ד טשעבין לרבו, שבודאי שישמע סודות התורה, אבל מה אמר לו רבינו, ושאל האברך את גאב"ד שטעבין פשר הדבר, ודחה אותו בדבר של מה בכך.

כעבור זמן הוצרך גאב"ד טשעבין לטובה גדולה בעניני עסקנות מאותו אברך, וקיבל האברך הדבר, אבל בשכר זה ביקש לשמוע תשובה בביאור דברי הרבי, אבל נענה גאב"ד טשעבין ואמר לו, כל תיבה שהרבי אומר, הרי זה תורה, האם תבקש להכשילני להיות מגלה פנים בתורה שלא כהלכה?!!

ביאור עמוק בדברי רבינו

כמו כן גם אנו לא נאמר פשט בדברי רבינו, אבל נאמר ענין אחד, בספרי חסידות מבואר, שלהוציא את מה שיש בשכל כלפי חוץ, שייך רק על ידי אותיות, שאי אפשר לבאר סוגיא ללא אותיות, אבל האותיות עצמן אין בהם ענין של שכל, ומבואר בספרים שהרי זה בדרך הרוכב ברוכב על החמור, כך השכל רוכב על האותיות, שהאותיות הם רק הכלים ולא השכל, והיינו שהאותיות מגבילים מה שיש בשכל, ובדרך דוגמא, אנו רואים שהרב יש לו ידיעה גדולה, אבל בשעה שהוא צריך לבאר ענין אחד לתלמיד שאין לו השגה כמו הרב, הרי הוא מלבישו באותיות שיוכל התלמיד להבינו, ואז אין ההסתר אמיתי, לפי שהרב באותיות אלו גופא רואה את כל העמקות, אבל בפני התלמיד יש הסתרה. וזהו משל גם על ענין הסתרת האלוקות, אבל לא על זה אנו דנים עכשיו.

מבואר שהאותיות שאומרים באופן שיוכל המקבל לקבלו, יש בהם הגבלה. ואנו רואים שיש ביאורים בספרי חסידות בפסוקים שהם נראים כדוחק, והנה כבר מצאנו ענין זה אצל התנאים, שאמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין מי מטהר אתכם אביכם שבשמים, שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, ואומר מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל, והנה הפסוק הוא פסוק מפורש שהשי"ת מטהר את ישראל, אבל הפסוק של מקוה ישראל ה', אין זה כלל פשוטו של מקרא, שפשוטו של מקוה הוא שהשי"ת הוא תקותם של ישראל, ובא רבי עקיבא עם חסידי'שער טייטש, ובאמת תיבת מקוה בפני עצמו אין לו ביאור, כי אם מקוה מים, ואמר רבי עקיבא כוונת הפסוק שהשי"ת הוא מקוה לישראל.

ביאור הדבר הוא, הצדיקים ראו בתיבות התורה מה שאין אנו רואים. שהנה בראש השנה קוראים 'ופילגשו ושמה ראומה ותלד גם הוא את טבח ואת גחם ואת תחש ואת מעכה', ולכאורה זה פסוק שאין שייך להתרגש בו, שנולדו כמה גויים, אבל פסוק זה קוראים בראש השנה, והיה צדיק אחד שראו החסידים איך שהרבי נתרגש עד מאד בפסוק זה, ותמהו על הדבר, והיה חסיד אחד שהעיז פניו ברבי ושאל מה מצא בפסוק זה, והשיב לו הרבי, וכי אין אתה שומע שתח"ש הוא ר"ת ת'קעו ח'ודש ש'ופר, ומעכ"ה הוא מ'לך ע'ל כ'ל ה'עולם, אבל הצדיק שמע, שהצדיקים ראו בתורה מה שאין אנו רואים.

והנה חז"ל אמרו שהתורה נקרא משל הקדמוני, קדמונו של עולם, אלא שאין אנו זוכים לראות הדבר, לפי שאין לנו העינים לראות, אבל יש מקומות שגילו לנו אפס קצהו, ואכן בזוהר מזהיר עד מאד אותם שמדמים שבתורה יש סיפורים, ומה שיש בתורה מה שנראה כסיפורים, בודאי שהסיפור הוא אמת וקדוש, אבל יש בדברים רמזים עמוקים לענינים נשגבים, ובכמה מקומות פתחו לנו העינים שנראה איזה משהו.

ובדרך דוגמא, כמו שמבואר בזהר שאומרים קודם התקיעות ביאור הענין מה ששלח יצחק את עשו לצוד ציד, שבפסוקים אלו מרומז כל החודש תשרי, עד לפסוק ויעקב נסע סוכותה, שהיהודי נכנס לסוכה, ועל דרך זה מבואר בספרי חסידות הענין של ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, שהענין מרמז לירידת הנשמה לגוף, שיעקב הוא כנגד הנשמה, שכאשר הנשמה נמצאת למעלה אינה רוצה ללכת, אבל היא נשלחת ללבן הארמי, עלמא דשיקרא, כדי שתשוב הנשמה ותאמר עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, והרי זה שליחות לק"כ שנה, שיוכלו לשוב כבראשונה.

אבל אנו אין רואים בתיבות התורה כי אם פשוטו של מקרא, והיינו שהאותיות הוא ענין של הסתרה, אבל בחלק בספר תורה שהוא ללא אותיות, אין שם כלל הגבלה, וזהו הענין של אריח על גבי לבינה.

רבינו השפיע בעצם מציאותו

הנהגתו של רבינו היה באופן שלא היה אומר מאומה, זכיתי להשתתף בכמה מהשולחנות הק', אבל הוא היה בגדר של שמונה נסיכי אדם, שהוא למעלה מן הטבע, שעצם מציאותם השפיעה בבני ישראל טובה וברכה.

כמו שמספרים שרבינו היה יוצא בכל יום לטייל מרחוב ביאליק, והיה יוצא לאלנבי ונכנס לנחלת בנימין, והיה שב לביתו, והיו אנשים שהעמידו כסאות אצל דלת הבית אם הצדיק יבקש לנוח בדרכו, והיה מעשה שפעם עצר בדרכו אחד שלא היה שומר תורה ומצוות ושאלו מהי השעה, והלה ענה לו, ואמר רבינו, האם כבר נתאחרה השעה,

הגה"ח רבי אליהו לנדא שליט"א נושא דברים

התוועדות חסידים

וכאשר שמע היהודי דיבור זה נכנס בו הדבר כארס של עכנאי, ששמע דיבור הרבי שהשעה מאוחרת וצריכים לחטוף, והוא שב בתשובה, אף שרבינו לא דיבר עמו מוסר ולא ענינים של השגה, ושאל שאלה פשוטה, וזהו הבחינה של נסיכי אדם.

וכאשר מדברים מנסיכי אדם יש לגשת מתוך ביטול גמור, ואני זכיתי לראות את רבינו בילדותי כמה פעמים, ואני מודה לה' על הזכות, ופעם אחת זכיתי לראותו בבני ברק.

אצל רבינו ראו מופתים באופן גלוי

אצל רבינו ראו מופתים באופן גלוי, ושם ראו הברכות שהוא באופן של המשכה, והיה מעשה שאבי ז"ל הלך לרבינו אודות יהודי שנחלה ל"ע, והלך אבי עם בנו של החולה לרבי, וקרא רבינו הקוויטל, ונענה ואמר, הרופאים אינם יודעים רפואה לענין זה, והבינו בשעת מעשה שהמצב אינו טוב, והיינו שכאשר הצדיק רואה שבמקור אין השפעת חסדים, אי אפשר להשפיע ברכה.

ובנוגע לרופאים, היה פעם אבי אצל רבינו, והיה שאלה בעניני רפואה, ואמר הרבי שילכו לרופא פלוני, ולפי שהיה הדבר נראה כדבר של מה בכך, שאל אבי לשם מה צריכים לרופא, כשהרבי נמצא כאן, וענה רבינו, שהשי"ת רוצה שהדבר יעבור דרך הרופא, כדי שיהיה הדבר בדרך הטבע, והסכים שאכן עיקר הרפואה נשפע על ידו.

גדולת התפילה על ציון רבינו אפי' שלא ביום ההילולא

נספר עתה שוב מה שסיפרנו אשתקד, מעשה זה היה כמה שנים לאחר הסתלקותו של רבינו, היה יהודי חשוב בבני ברק שנחלה ל"ע בחולי מסוכן, והיה מקורב לאבי, והגיע להשיח את ליבו לפני אבי בבכיות גדולות, וכששמע אבי את מצבו הנורא נסע אבי ביחוד לטבריה לציון רבינו לבקש רחמים על היהודי, וכששב מנסיעתו, ואני עמדתי בשעת מעשה, כשהיה עדיין ברחוב קודם הכניסה לבית, עמדה שם ב"ב של החולה, ודמעותיה בעיניה, ואמר לה אבי, אין לה מה לחשוש, שבעלה יבריא, ושאלתי את אבי מנין לו זאת, ואמר, שכאשר עמד אצל הציון הק' בטבריה, היה הדבר אצלו כמי שקיבל טלגרמא, שהרגיש שתפילתו נתקבלה, ומי שהכיר את אבי, הרי שהיה רחוק מענינים אלו, ואמר הדבר באופן ברור, שהיהודי יבריא, ואין מה לבכות, ואכן היהודי הבריא והאריך ימים הרבה.

יש ללמוד מעובדא זו עד כמה אפשר לפעול בציון הק' גם שלא ביומא דהילולא. ואכן נסעתי כמה וכמה פעמים עם אבי לציון רבינו בטבריה, מלבד הרבה נסיעות שנסע אבי לציון.

גדולת יום ההילולא

כאשר אנו עומדים עכשיו ביומא דהילולא של הצדיק, הרי זה יום מסוגל לישועה, וכמו שאמר הרה"ק הרייי"ץ מליובאוויטש לאחר הסתלקותו של הרה"ק הרש"ב, שביום ההילולא מי שיש לו אפילו משהו התקשרות, אפשר לפעול אפילו ממרחק, וידוע האגרות שכתב אדמו"ר הזקן הבעל התניא לאחר הסתלקותו של הרה"ק הרמ"מ מוויטפסק זי"ע, ומבואר בדבריו בפירוש ששייך לבא לידי התקשרות גם לאחר ההסתלקות גם מי שלא הכיר את הצדיק.

עיריית פתח תקוה
PETACH TIKVA

פרי עמלנו

פנינים והארות בפרשת השבוע • עלון מספר 318 • וישב-חנוכה

מאוצרות הפרשה

וימאן ויעזוב בגדו אצלה וינס (לט, יב)

ביאר כ"ק אדמו"ר מספינקא (דונולו ב"ב) שליט"א, מאיפה לוקחים כזאת עוצמה? מאין הכוחות? בסך הכל בחור בן שבע עשרה, צעיר וחסון, מסלסל בשערו וממשמש בעיניו, נמצא במצב שאין לו כביכול מה להפסיד, יתום מאמא, מרוחק ודחוי ע"י משפחתו שמכרו אותו תמורת כמה שקי תבלינים זולים המדיפים ריח ערבי-מצרי בלי להניד עפעף, וכעת שוהה הוא במצרים ערוות הארץ, מבן זקונים ענוג, הפך הוא בבת אחת למנקה ועוזרת בית אצל איזה שייח ערבי מגושם... והנה סוף סוף יש מישהו שמחכה לו, מישהו שרוצה אותו... מהיכן שאב יוסף הצדיק את הכוח העצום לזעוק "וימאן" גם במצב כזה ירוד, ועוד במצרים ערוות הארץ? רעיון נשגב לחינוך הבנים הבליטו מאורי הדורות מתוך סיפור זה: בפרשה אנו מוצאים עוד פעם את המילה "וימאן", "ויקומו כל בניו ובנותיו לנחמו, וימאן להתנחם"... מה היה שם?... אחד עשרה בניו הנותרים של יעקב אבינו, ושתים עשרה בנותיו, באו ואמרו לו: אבא מה אתה בוכה? תראה איזה שבט יפה הקמת, כולם ראשי ישיבות, ראשי כוללים, מגידי שיעורים, בעלי מוסר, גבירים אגדיים, תומכי תורה, דרשנים מופלגים, ואפילו כמה קנאים יש ביניהם. והבנות, או הו, כולן מנהלות סמינרים ידועים, מרצות מבוקשות, נשות חסד ידועות. אז מה קרה? מתוך עשרים וארבעה ילדים חסר אחד? לא נורא, בכל משפחה יש נפיל אחד, בכל עדר יש כבשה אחת שחורה. המשיכו ואמרו לו: תן תודה, הרי לסביך אברהם אבינו היה ס"ה בן אחד שהלך בדרך התורה... לאביך יצחק 50% מיוצאי חלציו קוראים להם בכלל מחמוד עבדול ונסראללה... אז מה לך לבכות? על אחד מצאצאיך שגר במצרים ערוות הארץ "ולא מניח תפילין דרבינו תם"... אבל יעקב אבינו, לא הסכים להתנחם, וימאן... הוא ידע את נפש בנו יקירו שמאחורי הסלסול בשערו ומאחורי החלומות התכופים, מאחורי הכל עומדת נפשו העמוקה של יוסף הצדיק... האבא המשיך להאמין בבן שלו גם במצב שלכאורה היה נראה אבוד, גם במצב שהיה לו את כל הסיבות להתייאש ולהפסיק להאמין שיום יבוא ויוסף יביא לו נחת... גם במצב כזה הוא דבק באמונה שהאמין בבנו. אמונה זו שיעקב אבינו האמין בכוחו של יוסף, ה"וימאן להתנחם" של יעקב אבינו, זה נתן את הכוח ל"וימאן וינס" של יוסף הצדיק. זו הכוונה "דמות דיוקנו של אביו נראה לו", האמונה שהאבא האמין בבנו, החום והאהבה שמילאו את נפשו של האבא, על אף ולמרות מצבו, הם אלו שנתנו כוח לבן במצב הירוד בו הוא היה נמצא... כל מילה נוספת מיותרת...

בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך מעליך ותלה אותך על עץ ואכל העוף את בשרך מעליך (מ,יג)

יש להבין כיצד הבין יוסף מחלומו של שר האופים שישא פרעה את ראשו ויתלהו על העץ, ויאכל העוף את בשרו? אלא הענין יבואר על פי מעשה. בתערוכה של ציירים הוצגה תמונתו של צייר מפורסם, המתארת אדם מחזיק בידו סל עם פירות. והתמונה היתה כל כך חיה וממשית עד שהיו העופות העוברים באותו מקום סבורים שאלה הם פירות ממשיים והיו מנקרים את התמונה כדי לאכול מהפירות המצוירים. כולם התפעלו מכך, ונקבע פרס גדול לכל מי שימצא בה חסרון. בא פקח אחד ואמר: אמנם הפירות מוצלחים ביותר ונראים ממשיים, אולם האדם המחזיק בסל אינו מוצלח כלל, משום שאילו האדם היה מצוייר בצורה מוצלחת כמו הפירות והיה נראה כחי ממש הרי העופות היו מתייראים מפניו ולא היו מנקרים את מקום תמונת הפירות! ואכן אותו פקח קיבל פרס. כיוצא בזה גם כאן, כשסיפר שר האופים ליוסף כי העוף אכל מן הסלים אשר על ראשו, למד יוסף מזה שהאדם הזה אינו נחשב עוד לאדם חי, שאילו כן היה העוף מתירא מפני אדם חי ולא היה אוכל מעל ראשו, ואין זאת אלא שבן מות הוא, לפיכך פתר את חלומו. (ר' מאיר שפירא זצ"ל מלובלין)

חנוכה
החובה להכיר טובה רק מתעצמת

בליל כ"ה בכסלו, נדליק ברצות ה' נר ראשון של חנוכה. נוסיף נר בכל יום, עד שבשבוע שאחריו נדליק שמונה. כך שיטת בית הלל, וכך ההלכה. ובדין הוא, שהרי הנס הלך וגבר ככל שנקפו הימים, עד שהשמן שהיה די בו ליום אחד דלק שמונה ימים.

אך לצערנו, ככל שהנס מתמשך, ככל שחובת הכרת הטוב לבורא הולכת וגדלה, כך מתעמעמת רגישותנו לנס ואנו הופכים שאננים ואדישים כלפיו יותר ויותר!

ניתן לשער שאילו היה באותם ימים עיתון יומי חרדי, היתה ביום כ"ג בכסלו הכותרת: "עבודות השיפוץ עומדות בפני סיום. תכונה רבה לקראת חנוכת המזבח הצפויה מחרתיים. חשש כבד מהעדר שמן טהור". יומיים לאחר מכן היתה יוצאת מהדורה מיוחדת: "נמצא פך שמן טהור! לראשונה מזה עשרות שנים, הודלקה המנורה בבית המקדש! עבודת הקודש חודשה!" ובכותרת משנה: "השמן בפך מספיק ליום אחד, מה יהיה מחר?!"

למחרת זעקה הכותרת באותיות ענק: "נס! השמן עדיין דולק – הארת פנים מהבורא יתברך, מתנת שמים לרגל חנוכת המקדש!" ותגובות, ומאמר מערכת נלהב.

ביום השלישי וביום הרביעי ירדה הידיעה לתחתית העמוד, וביום החמישי הועברה לעמוד האחרון. ביום השביעי מצאוה בעמוד הפנימי, ולמחרת ניתן היה למצאה בעמוד שלפני האחרון: "המנורה עדיין דולקת"...

כמה מודים אנו לה' עם מציאת הזיווג, עם הנישואין ושבע הברכות, וכמה מתעמעמת ההודאה עם חלוף השנים – למרות שחובת הכרת הטוב רק מתעצמת, שהרי "מושיב יחידים ביתה" הוא מהניסים התדירים והמופלאים! יעידו על כך אחוזי הגירושין המטורפים... כמה מודים אנו לה' עם הולדת ילד, וכמה מתפוגגת ההודאה עם הזמן, למרות שהחובה להכיר תודה רק מתעצמת – לכמה סיעתא דשמיא זקוקים כדי לגדלו, במיוחד בתקופתנו.

וכך עם הבריאות, וכך עם הפרנסה, וכך עם כל דבר ודבר!

אבל אנו פוסקים כבית הלל, מוסיפים נר בכל יום, כדי להוסיף ולהודות עוד ועוד על הנס המתמיד, המתחדש! וזה מחייב אותנו להתבונן ולהודות בהתחדשות גם על הניסים האחרים: על המשפחה, על הצאצאים, על הבריאות ועל הפרנסה! (מעיין השבוע)

ללמדך

על ידי לשון הרע – מפסיד האדם את זכויותיו!

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּא יוֹסֵף אֶל אֶחָיו וַיַּפְשִׁיטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כֻּתָּנְתּוֹ אֶת כְּתֹנֶת הַפַּסִּים אֲשֶׁר עָלָיו (ל"ז, כ"ג)

ופרש"י בשם המדרש: "את כתנתו - זה חלוק. את כתונת הפסים - הוא שהוסיף לו אביו יותר על אחיו".

הנה מבואר בדברי רש"י, כי האחים הקדושים לא הסתפקו בהשלכתו של יוסף אל הבור – אלא הפשיטו ממנו את בגדיו, ולא רק את כתונת הפסים המיוחדת שעשה לו אביו – אלא אף את כותנתו אשר לעורו, עד שנותר ערום לחלוטין. וראה ב'שפתי חכמים' שמבאר, כי כאשר הפשיטו האחים את יוסף מכותנותיו הם אחזו בכתונת התחתונה והפשיטו את שתי הכותנות יחדיו, להורות, כי הם אינם משליכים את יוסף אל הבור בשל קנאתם בו בעקבות כתונת הפסים שעשה לו אביו – אלא בשל דיבתם הרעה שהוציא בפני אביהם.

אלא שעדיין, לכאורה, עלינו להבין: מדוע בכלל הפשיטו האחים את יוסף מכל בגדיו והותירוהו ערום? ומדוע בחרו לרמוז לו כי הם משליכים אותו אל הבור בשל כך שהוציא את דיבתם רעה, דוקא בדרך זו?

את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

מעשה היה ביהודי פלוני אלמוני, אשר חלה במחלה קשה – והגיע עד לשערי מוות. למעשה, מצבו כבר היה מצב של 'מוות קליני', אשר מבחינת הרפואה – החזרה ממנו לחיים כמוה כתחיית המתים של ממש...

הרופאים אמרו נואש זה מכבר; ובכל זאת, ישראל מאמינים בני מאמינים הם: עצרת תפילה התארגנה בשכונת מגוריו של האיש, מכריו וידידיו זעקו ועוררו רחמי שמים, ואף רב בית הכנסת נשא דברים והזכיר את זכויותיו של האיש אשר מעולם לא ביטל תפילה בציבור, הקפיד על קביעת עיתים לתורה בכל מחיר, ובנוסף – לא ניתן היה לשמוע מפיו אף פעם דבר לשון הרע על אדם מישראל. "מי יתן וזכויותיו אלו של החולה תעמודנה לו לקום ממיטת חוליו ולשוב לאיתנו!" סיים הרב את דבריו.

והנה, הפלא ופלא: בניגוד לתחזיותיהם הקודרות של הרופאים – החל ניכר לפתע שיפור במצבו של החולה. הוא חזר לחיים, התעורר ושב להכרתו, ואף עמד על רגליו... כאשר הגיע רב בית הכנסת לבקרו בבית החולים – סיפר לו אותו יהודי את הדברים המרטיטים הבאים, וכך אמר:

"דע לך רבי, כי בשעה בה מצבי היה נואש – כבר עמדתי בפני בית דין של מעלה, אשר שקלו את זכויותי וחובותי, והגיעו למסקנה כי אין בידי די זכויות בכדי להנצל ממוות לחיים. אולם או אז, לפתע, נשמע קולו של הרב אשר הפך בזכותי:

"כאשר הזכיר הרב כי מעולם לא ביטלתי תפילה בציבור – ניכרה התרגשות על פניהם של הדיינים, אולם הדבר לא הוביל לשינוי גזר הדין; כאשר הרב ציין כי קבעתי עיתים לתורה במסירות נפש – הדיינים התרשמו אך לא שינו מהחלטתם; אולם כאשר העיד כי מעולם לא דיברתי בגנותו של אדם מישראל – קרעו הדיינים את גזר דין המוות שריחף מעלי, והחליטו להשיבני לחיים!".

כך סיפר האיש, אולם עדיין, היתה לו שאלה: "רבי... אינני מבין: מדוע הקפדתי על תפילה בציבור ועל קביעת עיתים לתורה – לא הספיקה בכדי להצילני? האם אין אלו זכויות משמעותיות מספיק?" תהה האיש, והרב נענה והסביר:

"בעל ה'חובות הלבבות' מלמד, כי אדם אשר מדבר לשון הרע על זולתו – עלול להפסיד את כל זכויותיו: גם אם קיים מצוות רבות בימי חלדו, כל המצוות הללו עוברות ונזקפות לזכותו של אותו אדם שבגנותו הוא דיבר!

"מעתה, כל עוד לא היה ברור שמעולם לא דיברת בגנותו של אדם – לא היה ברור משקלן של זכויותיך, ובהן הקפדתך על תפילה בציבור ועל קביעת עיתים לתורה, שהרי בהחלט יתכן שהזכויות הללו אמנם נזקפו לזכותך בשעתו – אולם עברו בהמשך ונזקפו לחשבונם של אנשים שבגנותם דיברת... אולם כאשר העדתי כי לא דיברת לשון הרע מעולם – או אז כבר היה ברור כי זכויותיך נזקפות לזכותך, ואכן די היה בהן כדי להצילך מרדת שחת ולהשיבך לחיים!"...

והרי הדברים מבהילים ממש: אדם יכול במשך שבעים או שמונים שנה לקיים מצוות בדקדוק רב, להקפיד על קלה כחמורה, ובסופו של דבר – לגלות כי מזכויותיו הרבות לא נותר מאומה, שכן הן עברו כולן לזכותם של אנשים עליהם דיבר לשון הרע בחייו!

ובכן, על פי דרך זו מבאר בעל ה'סוכת דוד', כי זה מה שביקשו האחים לרמוז ליוסף כאשר הפשיטוהו מכותנתו והותירוהו ערום: הם ביקשו להבהיר לו, כי אמנם יתכן שהיו לו זכויות רבות בחייו, אולם מאחר והוא הביא את דיבתם רעה אל אביהם ודיבר עליהם לשון הרע – הרי שבכך הוא איבד את זכויותיו ונותר ערום מהן, בדיוק כפי שכעת הינו ערום מבגדיו! ("ללמדך" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

האם להדליק נר חנוכה בזמן עם נר שעוה, או להמתין להדליק בשמן זית?

שאלה: מעשה באדם ששלח את ילדו לקנות עבורו שמן זית, והנה מגיע זמן הדלקת הנרות, והילד מתקשר שיש כאן תור ארוך, וזה יקח לו עוד עשרים דקות. כעת הוא מסתפק האם להדליק עכשיו עם נרות שעוה, או שמא ימתין עשרים דקות כדי לקיים מצוה מן המובחר, להדליק בשמן זית? **תשובה:** בשו"ת שבות יעקב (ח"א סי' לד) נשאל כשיש לו ד' מינים כשרים, ואם ימתין שעה או שעתיים יהיה לו אתרוג מהודר ויותר נאה, האם ימתין או נימא דזריזין מקדימין למצוה עדיף. והשיב, שיש לחלק בין שני דינין, א. זריזין מקדימין למצוות, ב. שיהוי מצוה. והחילוק ביניהם כאשר עושה את המצוה באותו יום מוקדם יותר, זה נחשב לזריז. אבל להמתין עם המצוה עד למחרת, זה נחשב שיהוי מצוה. וכתב, שאם יוכל באותו היום לעשות מצוה מן המובחר, מותר לשהות אפילו זמן מרובה כל שודאי יבא לידו מצוה מן המובחר באותו היום, דזה ג"כ זריז ועומד הוא לעשות מצוה מן המובחר ומחשבתו הטובה מצטרפת למעשה, וראיה לזה מהא דאיתא ביומא (דף ו:) היכא דאיכא כהנים טמאים וטהורים בהאי בית אב כו"ע לא פליגי דטהורים עבדי טמאים לא עבדי, כי פליגי לאהדורי לאתויי טהורין מבית אב אחריני, רב נחמן אמר היתר היא בצבור ולא מהדרינן, ורב ששת אמר דחויה בצבור מהדרינן, הרי להדיא היכא דדחויה היא בצבור מהדרינן אחר כהן אחר, אך דאיכא שהויי מצוה בזה קודם שימצא להדר אחר כהן אחר אפילו הכי לעשות מצוה מן המובחר עדיף, וגדולה מזו מצינו בסנהדרין דף י"ב: דאי אמרינן טומאה דחויה היא בציבור, מעברינן את החודש ומאחרינן הקרבן כדי לעשות מן המובחר, אלא דלכתחילה אין מעברין השנה כדי לדחות כל קביעות המועדים מהאי טעמא, יעו"ש. ויעוין בשו"ע (סי' תכו ס"ב) שכתב להמתין עם קידוש הלבנה עד מוצאי שבת, כדי לקדשה כשהוא מבושם ובגדיו נאים. וכתב המשנ"ב (סק"כ) שכמה מאחרונים והגר"א מכללם כתבו שאין כדי להשהות המצווה בכל גווני, אף שאז יהיה מהודר יותר. ולפי זה יתכן שלענין נר חנוכה, לכו"ע אפשר להשהות, כיון שיקיים באותו היום מצוה מן המובחר, אין זה חשיב שיהוי מצוה. אלא שיתכן שבנר חנוכה גם השבות יעקב יודה שאין להשהות המצוה, כי בנר חנוכה הזמן הוא חלק מהמצוה, וכמבואר בשו"ע (סי' תרעב ס"א) שזמן הדלקת נר חנוכה עם סוף שקיעתה, [צאת הכוכבים, משנ"ב] לא מאחרים ולא מקדימים. ואינו מדליק בשמנה, לכך ידליק מיד בנרות שעוה. אולם בשו"ת פרי השדה (ח"ג סי' קט) כתב שימתין מעט לקיים מצוה מן המובחר, והוא חידוש (סנהדרין יב:). (הגר"י זיברשטיין,חשוקי חמד)

חידה שבועית

מה הקשר בין המספר 13 לאירועי חנוכה?

תשובה לחידה פר"ש: יוכבד בן זרח (לו, לב). תשובה לחידה: קרח - קרחת. **שם הזוכה: משפחת המר**

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות שטמפפר – טננבוים להולדת הבן הנכד משפחות גולד-קורמן להולדת הבת הנכדה משפחת פיליפס להולדת הבת משפחת אליאב לנשואי הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לחינוך חרדי ותרבות מורשת ישראל

בברכה רמי גרינברג, ראש העיר

106 www

פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה

נאה דורש

פנינים מתוך הספרים החדשים "דורש טוב" ו"נאה דורש" על ספר בראשית

"לֹא שָׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא" - רְאִיַּת הַלֵּב

וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם (לז, כד)

פָּסוּק זֶה מֵבִיא אוֹתָנוּ בְּאַחַת אֶל יְמֵי הַחֲנֻכָּה:

יַעֲקֹב שׁוֹלֵחַ אֶת יוֹסֵף לִרְאוֹת אֶת שְׁלוֹם אֶחָיו. כַּאֲשֶׁר הוּא מִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם הֵם מִתְנַכְּלִים אוֹתוֹ לַהֲמִיתוֹ. רְאוּבֵן רוֹצֶה לְהַצִּילוֹ מִיָּדָם, וְאָז, כַּאֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם יוֹסֵף, הֵם מַפְשִׁיטִים מֵעָלָיו אֶת כְּתֹנֶת הַפַּסִּים וּמַשְׁלִיכִים אוֹתוֹ לַבּוֹר.

אוֹמֶרֶת הַתּוֹרָה "וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם". דָּרְשׁוּ חֲזַ"ל (שַׁבָּת כב ע"א): "אָמַר רַב כַּהֲנָא, דָּרַשׁ רַב נָתָן בַּר מַנְיוּמִי מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב תַּנְחוּם, מַאי דִּכְתִיב וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם? מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר "וְהַבּוֹר רֵק", אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁאֵין בּוֹ מַיִם? אֶלָּא מַה תַּלְמוּד לוֹמַר: 'אֵין בּוֹ מָיִם'? מַיִם אֵין בּוֹ, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ".

הַגְּמָרָא לְפָנֵי כֵן, וְגַם אַחֲרֵי כֵן, עוֹסֶקֶת בְּעִנְיְנֵי הַחֲנֻכָּה, וּמְבִיאָה דְּרָשָׁה נוֹסֶפֶת, שֶׁמֵּבִיא רַב כַּהֲנָא בְּשֵׁם רַב נָתָן בַּר מַנְיוּמִי מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב תַּנְחוּם: "נֵר שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁהִנִּיחָהּ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה, פְּסוּלָה כְּסֻכָּה וּכְמֻבּוֹי".

כְּבָר עוֹמְדִים הַמְפָרְשִׁים עַל הַשְּׁאֵלָה, מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין שְׁתֵּי הָאִמְרוֹת, מָה עִנְיַן שְׁמִטָּה אֵצֶל הַר סִינַי?

אָמְנָם בְּפַשְׁטוּת נִתָּן לוֹמַר שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין כָּל קֶשֶׁר, מִלְבַד זֶה שֶׁשְּׁתֵּי הָאִמְרוֹת נֶאֶמְרוּ עַל יְדֵי רַב כַּהֲנָא בְּשֵׁם רַב נָתָן בַּר מַנְיוּמִי, מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַב תַּנְחוּם. אֲבָל, קֶשֶׁה לוֹמַר שֶׁרַק מִשּׁוּם כָּךְ הֵבִיאָה הַגְּמָרָא אִמְרָה שֶׁאֵין לָהּ כָּל קֶשֶׁר לְעִנְיַן חֲנֻכָּה בְּאֶמְצַע סֵגִית חֲנֻכָּה.

וּבְכֵן, מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין הָאִמְרוֹת?

*

יֶשְׁנָהּ 'קְשִׁיַּת הַבַּיִת יוֹסֵף' הַמְפָרְסֶמֶת, קְשִׁיָּה שָׁרַבִּים רַבִּים עוֹסְקִים בָּהּ, וַאֲפִלּוּ נִתְחַבְּרוּ עָלֶיהָ סְפָרִים שְׁלֵמִים, וְהִיא: מַדּוּעַ מְצַיְּנִים אֶת נֵס פַּךְ הַשֶּׁמֶן שְׁמוֹנָה יָמִים, הֲרֵי בַּפַּךְ שֶׁנִּמְצָא חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל הָיָה שֶׁמֶן לְיוֹם אֶחָד, נִמְצָא שֶׁבַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לֹא הָיָה כְּלָל נֵס!

אוֹמֵר רַבִּי מֹשֶׁה פֵּיינְשְׁטֵיין זַצ"ל דָּבָר נִפְלָא. נִתְבּוֹנֵן בַּאֲחֵי יוֹסֵף. הֵם מַשְׁלִיכִים אֶת יוֹסֵף לַבּוֹר. הַאִם יָדְעוּ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים? יֵשׁ בְּכָךְ מַחְלֹקֶת. הַזֹּהַר אוֹמֵר שֶׁהֵם יָדְעוּ. אִם כֵּן, נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה, אֵיזוֹ מִין הַצָּלָה זוֹ? רְאוּבֵן מַצִּיעַ לְהַשְׁלִיךְ אֶת יוֹסֵף לַבּוֹר כְּדֵי לְהַצִּילוֹ וְלַהֲשִׁיבוֹ אֶל אָבִיו. הֲרֵי מִיָּד כְּשֶׁיִּנָּחֵת עַל קַרְקָעִית הַבּוֹר, יַעֲטוּ עָלָיו הַנְּחָשִׁים וְהָעַקְרַבִּים וִימִיתוּהוּ! הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת, שֶׁאִם רָאוּ שֶׁהִשְׁלִיכוּ אָדָם לְגוֹב הָאֲרָיוֹת, לֹא בְּהֶכְרֵחַ שֶׁהוּא מֵת, וְאִי אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל עֲדוּת כָּזוֹ כְּדֵי שֶׁאִשְׁתּוֹ תִּהְיֶה מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא. אֲבָל אִם רָאוּ אָדָם שֶׁנָּפַל לְבוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, וַדַּאי שֶׁיָּמוּת. לָכֵן אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל כָּךְ וּלְהַתִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ.

אוֹמֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ דָּבָר מְעַנְיֵן. כַּאֲשֶׁר אָדָם רוֹצֶה לַהֲרֹג אֶת חֲבֵרוֹ אוֹ לְהַזִּיק לוֹ, הוּא מְסָגֵל לַעֲשׂוֹת זֹאת גַּם אִם לֹא מַגִּיעַ לַחֲבֵרוֹ. שֶׁאִם לֹא כֵּן, אֵין לָאָדָם בְּחִירָה. הַבְּחִירָה מַכְרִיחָה מַצַּב שֶׁאָדָם יָכוֹל לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת שְׁלִילִיּוֹת כְּלַפֵּי הַזּוּלָת.

דָּבָר זֶה נָכוֹן לְגַבֵּי אָדָם, אֲבָל לֹא לְגַבֵּי בַּעֲלֵי חַיִּים. בַּעַל חַיִּים לֹא יַזִּיק לְאָדָם אִם לֹא שֶׁהוּא רָאוּי לְכָךְ.

זֶהוּ "לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם". "מִיָּדָם" דַּיְקָא. רְאוּבֵן רָצָה לְהַצִּיל אֶת יוֹסֵף מִידֵי אֶחָיו, שֶׁהֵם לֹא יִפְגְּעוּ בּוֹ. הֵם יְכוֹלִים לַהֲמִיתוֹ גַּם אִם לֹא מַגִּיעַ לוֹ, אֲבָל הַנְּחָשִׁים וְהָעַקְרַבִּים לֹא יִפְגְּעוּ בּוֹ לָרָעָה אִם לֹא מַגִּיעַ לוֹ. אָמַר רְאוּבֵן: נַשְׁלִיךְ אוֹתוֹ לַבּוֹר לַמְּרוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, מַה שֶּׁמַּגִּיעַ לוֹ, יִהְיֶה וְיִקָּרֶה. רְאוּבֵן יָדַע אוֹדוֹת צִדְקוּתוֹ שֶׁל יוֹסֵף, וְלָכֵן לֹא חָשַׁשׁ מִכָּךְ.

עַתָּה, נַבִּיט וְנִתְבּוֹנֵן מַה קּוֹרֶה לְאַחַר מִכֵּן: עוֹבֶרֶת אֹרְחַת יִשְׁמְעֵאלִים, וִיהוּדָה מַצִּיעַ: "לְכוּ וְנִמְכְּרֶנּוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים". הָאַחִים מְרִימִים גַּבָּה: מַה נִּמְכֹּר, אֶת גּוּפָתוֹ? הֲרֵי אֵין סָפֵק שֶׁהוּא נִנְשַׁךְ עַל יְדֵי הַנְּחָשִׁים וְהָעַקְרַבִּים וּמֵת מִזְּמַן. וּבְכָל זֹאת, מוֹשְׁכִים אוֹתוֹ מֵהַבּוֹר. וּרְאֵה זֶה פֶּלֶא, הוּא חַי וְקַיָּם. אֲפִלּוּ לְלֹא שְׁרִיטָה. אֵין סִימָנֵי עֲקִיצָה וּנְשִׁיכָה. כְּלוּם. אֵיזֶה נֵס וָפֶלֶא!

אֲנוּ הָיִינוּ הוֹפְכִים אָדָם שֶׁקָּרָה לוֹ נֵס כָּזֶה לְאָדָם קָדוֹשׁ, מְנַשְּׁקִים אֶת שׁוּלֵי גְּלִימָתוֹ. וְהָאַחִים... כְּאִלּוּ לֹא קָרָה דָּבָר. מַמְשִׁיכִים לִפְעֹל לְפִי הַתָּכְנִית הַמְּקוֹרִית שֶׁהֻכִּינוּ. מוֹכְרִים אוֹתוֹ לְעֶבֶד. מַפְלִיא!

אֶלָּא, שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם אֵינוֹ רוֹצֶה לִרְאוֹת דָּבָר מָה, גַּם אִם תַּרְאֶה לוֹ אֶת הַדָּבָר שְׁחֹר עַל גַּבֵּי לָבָן, הוּא יִרְאֶה אֶת הַדְּבָרִים אַחֶרֶת. הוּא רוֹאֶה אֶת הַדְּבָרִים כְּפִי שֶׁהוּא רוֹצֶה, דֶּרֶךְ הַמִּשְׁקָפַיִם שֶׁלּוֹ. אָדָם יָכוֹל לִרְאוֹת דְּבָרִים, אֲבָל הוּא לֹא רוֹאֶה כְּלוּם. כְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ אֹזֶן שׁוֹמַעַת וְיֵשׁ לֵב שׁוֹמֵעַ, כָּךְ יֵשׁ עַיִן רוֹאָה וְיֵשׁ לֵב רוֹאֶה. כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם תֵּיאוֹרְיָה מְסֻיֶּמֶת וְהוּא 'נָעוּל' עָלֶיהָ, הוּא לֹא יִרְאֶה מַה שֶּׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִרְאוֹת. גַּם כְּשֶׁמִּתְחוֹלֵל לְנֶגֶד עֵינָיו נֵס בְּצוּרָה הַמַּזְהִירָה בְּיוֹתֵר, זֶה 'נִכְנָס בְּעֵין אַחַת וְיוֹצֵא מֵהַשְּׁנִיָּה'... עַתָּה נָבִין אֶת הַקֶּשֶׁר בֵּין הָאִמְרוֹת, אוֹמֵר רַבִּי מֹשֶׁה פֵּיינְשְׁטֵיין. הָאֲמָרָה הָרִאשׁוֹנָה אוֹמֶרֶת, שֶׁנֵּר חֲנֻכָּה שֶׁהִנִּיחָהּ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה, פְּסוּלָה. מַדּוּעַ? מִסְבִּיר רַשִׁ"י, מִשּׁוּם שֶׁבִּגְבֹהַּ כָּזֶה אֵין הָעַיִן שׁוֹלֶטֶת, וְאֵין פִּרְסוּם הַנֵּס. כְּלוֹמַר, אֶת נֵרוֹת הַחֲנֻכָּה אֵין מַסְפִּיק לִרְאוֹת בְּאֹפֶן שִׁטְחִי. הָעַיִן צְרִיכָה לְשַׁלֵּט בָּהֶם. לָכֵן נֵר חֲנֻכָּה שֶׁהִנִּיחוֹ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה פָּסוּל, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא שָׁלְטָא בֵּיהּ עֵינָא, מִשּׁוּם שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ נוֹתֵן לִבּוֹ לְהָבִין וּלְהַעֲמִיק בְּמַטְּרַת יָמִים אֵלּוּ.

כָּךְ גַּם לְגַבֵּי מִכְרַת יוֹסֵף - רְאִיַּת הָאַחִים הָיְתָה שִׁטְחִית. הֵם לֹא נָתְנוּ לִבָּם לַנֵּס הַמְפֻלָּא שֶׁאֵרַע לְיוֹסֵף, וְהִמְשִׁיכוּ בְּדַרְכָּם.

זֶהוּ הַלִּמּוּד מִשְּׁנֵי מִדְרָשִׁים אֵלּוּ: לְהִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בְּכָל דָּבָר. לֹא לְהִסְתַּפֵּק בִּרְאִיָּה שִׁטְחִית, אֶלָּא לְהַעֲמִיק בַּמַּבָּט עַד עִמְקֵי הַלֵּב.

(רַבִּי אַבְרָהָם צְבִי מַרְגָּלִית שְׁלִיטָ"א)

נֶחָמַת הַצֶּאֱצָאִים לְיַעֲקֹב

וַיָּקֻמוּ כָל בָּנָיו וְכָל בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ (לז, לה)

יַעֲקֹב אָבִינוּ חַי בָּאֱבֵלוּת נוֹרָאָה. הוּא לֹא נִרְגַּע. אֵיךְ בְּדִיּוּק הֵם רָצוּ לְנַחֲמוֹ?

תִּשְׁמְעוּ דָּבָר מָתוֹק: הֵם לֹא אָמְרוּ לְיַעֲקֹב כְּלוּם! לֹא כָּתוּב שֶׁאָמְרוּ לוֹ מַשֶּׁהוּ. יִתֵּרָה מִזּוֹ, כָּתוּב "וַיָּקוּמוּ כָּל בָּנָיו וְכָל בְּנוֹתָיו". כְּמַעַט אַף פַּעַם לֹא מֻזְכָּר מַשֶּׁהוּ עַל הַבָּנוֹת שֶׁל יַעֲקֹב. מַה קָּרָה כָּאן?

הֵם הִגִּיעוּ כֻּלָּם יַחַד. כָּל הַבַּיִת הִתְמַלֵּא עִם הַיְלָדִים וְהַנְּכָדִים. רָמְזוּ לוֹ: 'אַבָּא, תִּרְאֶה אֵיזוֹ מַעֲצָמָה הַקַּמְתָּ! שְׁנֵים-עָשָׂר בָּנִים וּשְׁלוֹשׁ-עֶשְׂרֵה בָּנוֹת. נְכָדִים בְּלִי סוֹף". עֶצֶם הַהִתְאַסְּפוּת בְּיַחַד - זוֹ הַנֶּחָמָה לְיַעֲקֹב. נָכוֹן, אִבַּדְתָּ אֶת יוֹסֵף, אֲבָל תִּרְאֶה אֵיזוֹ מַעֲצָמָה הַקַּמְתָּ!

כָּתוּב בְּבַעַל הַטּוּרִים (רֵישׁ פָּרָשַׁת וַיְחִי) שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ רָאָה שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף מְצֻאֱצָאָיו בְּעֵינָיו, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וַיְחִי יַעֲקֹב - בְּגִימַטְרִיָּה רָאָה ס' רִבּוֹא. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה כט, כג) 'כִּי בְרֹאתוֹ יְלָדָיו', בְּרֹאוֹתוֹ אוֹתִיּוֹת רִבּוֹאוֹת. יְלָדָיו עוֹלֶה ס'. לוֹמַר שֶׁרָאָה שִׁשִּׁים רִבּוֹא מִילָדָיו".

(רַבִּי חִזְקִיָּהוּ יוֹסֵף קָרֶלְנְשְׁטַיין שְׁלִיטָ"א)

הַהֶבְדֵּלִים בֵּין שְׁנֵי הַשָּׂרִים

חָטְאוּ מַשְׁקֵה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְהָאֹפֶה לַאדֹנֵיהֶם לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם (מ, א)

בַּמַּמְשָׁלָה שֶׁל הַיּוֹם יֵשׁ שַׂר בְּטָחוֹן, שַׂר חוּץ, שַׂר פְּנִים, שַׂר הַמַּדָּע וְהַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. בַּמַּמְשָׁלָה שֶׁל פַּרְעֹה הַשָּׂרִים הָיוּ הַמְמֻנִּים עַל סְפּוּק צָרְכֵי הַגַּשְׁמִיּוּת: שַׂר הַמַּשְׁקִים, שַׂר הָאוֹפִים, שַׂר בֵּית הַסֹּהַר. אֵלּוּ הָיוּ הַשָּׂרִים הַגְּדוֹלִים שֶׁל מִצְרַיִם. שְׁנֵי שָׂרִים הַחֲשׁוּבִים אֵלּוּ, שַׂר הַמַּשְׁקִים וְשַׂר הָאוֹפִים, חָטְאוּ לַמֶּלֶךְ. מָה הָיָה הַחֵטְא? רַשִׁ"י אוֹמֵר: זֶה נִמְצָא זְבוּב בַּכּוֹס שֶׁהִגִּישׁ לְפַרְעֹה, וְזֶה נִמְצָא צְרוֹר, אֶבֶן קְטַנָּה, בַּמַּאֲפֶה שֶׁהִגִּישׁ לַמֶּלֶךְ.

רָאִיתִי בְּאֶחָד מֵהָרֵאשׁוֹנִים הַקַּדְמוֹנִים שֶׁכּוֹתֵב, שֶׁשַּׂר הַמַּשְׁקִים וְשַׂר הָאוֹפִים לֹא עָבְדוּ בְּעַצְמָם בַּהֲכָנַת הָאֹכֶל וּבְהַגָּשָׁתוֹ לַמֶּלֶךְ. הֵם יָשְׁבוּ בַּמִּשְׂרָדִים הַמְמֻזָּגִים שֶׁלָּהֶם וּמִשָּׁם נִהֲלוּ אֶת הָעִנְיָנִים... אֶת הַמֶּלְצַר הַזּוֹטָר שֶׁהִכְנִיס אֶת הַכּוֹס עִם הַזְּבוּב - תָּלוּ מִיָּד, גַּם אֶת חֲבֵרוֹ הַזּוֹטָר שֶׁהִכְנִיס אֶת הַלֶּחֶם עִם הָאֹכֶל - תָּלוּ מִיָּד. אֲבָל פַּרְעֹה לֹא הִסְתַּפֵּק בָּזֶה. הוּא חִפֵּשׂ אֶת הָאַחֲרָאִים מִלְּמַעְלָה, שֶׁלֹּא נִהֲלוּ אֶת עִנְיָנָיו בְּכֹבֶד הָרֹאשׁ וּבְמִקְצוֹעִיּוּת הַדְּרוּשָׁה, וְזָרַק אוֹתָם לַכֶּלֶא.

כַּמָּה זְמַן הֵם הָיוּ שָׁם?

הַכָּתוּב אוֹמֵר: "וַיְהִי מִיָּמִים בְּמִשְׁמָר". רַשִׁ"י מְפָרֵשׁ: שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. "וַיַּחֲלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם", רַשִׁ"י מֵבִיא בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ שֶׁכָּל אֶחָד חָלַם אֶת חֲלוֹמוֹ וְאֶת פִּתְרוֹן חֲבֵרוֹ. בַּבֹּקֶר רוֹאֶה אוֹתָם יוֹסֵף "וְהִנָּם זֹעֲפִים". הוּא פּוֹנֶה אֲלֵיהֶם וְשׁוֹאֵל: "מַדּוּעַ פְּנֵיכֶם רָעִים הַיּוֹם?".

נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה, אֵיךְ הוּא מֵעֵז לִשְׁאֹל שְׁנֵי שָׂרִים רָמֵי דֶּרֶג שְׁאֵלָה כָּזֹאת? הַתְּשׁוּבָה: בְּבֵית הַסֹּהַר אֵין שָׂרִים, כֻּלָּם שָׁוִים! לְכֻלָּם תִּלְבַּשְׁת אֲחִידָה: בִּגְדֵי אֲסִירִים. כֻּלָּם עוֹמְדִים לְמִפְקָד, וְאוֹכְלִים אֶת אוֹתוֹ הָאֹכֶל בִּכְלֵי פְּלַסְטִיק וּבְסַכּוּ"ם חַד פַּעֲמִי...

בְּשִׁלְמָא זֶה שֶׁשַּׂר הַמַּשְׁקִים זוֹעֵף - מוּבָן. הוּא חָלַם אֶת פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹ שֶׁל שַׂר הָאוֹפִים, שֶׁנִּדּוֹן לִתְלִיָּה, וַחֲשַׁשׁ שֶׁגַּם אוֹתוֹ יִתְלוּ. אֲבָל מַדּוּעַ שַׂר הָאוֹפִים זוֹעֵף? הֲרֵי הוּא חָלַם אֶת פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹ שֶׁל שַׂר הַמַּשְׁקִים, שֶׁיָּשׁוּב לְתַפְקִידוֹ וּלְמַעֲמָדוֹ, וְאִם כָּךְ מִסְתַּבֵּר שֶׁגַּם אוֹתוֹ יַחְזִירוּ, וְלָמָּה לוֹ לִהְיוֹת עַצְבָנִי?

הָ"אוֹר הַחַיִּים" הַקָּדוֹשׁ אוֹמֵר, שֶׁמַּזָּלוֹ הִגִּיד לוֹ שֶׁאוֹתוֹ יִתְלוּ. אוּלָם יֵשׁ פֵּרוּשׁ נוֹסָף: שַׂר הָאוֹפִים הָיָה טִפּוּס שְׁלִילִי, אָדָם רַע, רוֹגֵז וְזוֹעֵף. כָּאֵב לוֹ לִרְאוֹת שֶׁלַּשֵּׁנִי טוֹב... כְּשֶׁרָאָה אֶת פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹ שֶׁל שַׂר הַמַּשְׁקִים, שֶׁהוּא יוֹצֵא לְחׇפְשׁ וְשָׁב לְתַפְקִידוֹ - כָּאַב לוֹ! הוּא זָעַף עַל כָּךְ שֶׁשַּׂר הַמַּשְׁקִים יוֹצֵא לְחׇפְשׁ לַמְרוֹת שֶׁבְּהֶחְלֵט, מִצַּד הַהִסְתַּבְּרוּת, גַּם הוּא יֵצֵא לְחׇפְשׁ...

סוּג כָּזֶה שֶׁל טִפּוּסִים, שֶׁלֹּא טוֹב לָהֶם בַּנְּשָׁמָה גַּם אִם יֵשׁ לָהֶם אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁבָּעוֹלָם, כָּל עוֹד שֶׁגַּם לָאֲחֵר יֵשׁ - לֹא רְאוּיִים לְהַמְשִׁיךְ בְּתַפְקִידָם עֲלֵי אֲדָמוֹת. יוֹסֵף אָכֵן פָּתַר לוֹ שֶׁיִּתָּלֶה עַל עֵץ.

הַמְפָרְשִׁים בֶּאֱמֶת דָּנִים בַּשְּׁאֵלָה, מִנַּיִן יָדַע יוֹסֵף, מִתּוֹךְ הַחֲלוֹמוֹת, שֶׁאֶת שַׂר הַמַּשְׁקִים יַחְזִירוּ לְתַפְקִידוֹ וְאֶת שַׂר הָאוֹפִים יִתְלוּ?

אַחַת הַתְּשׁוּבוֹת הִיא: שַׂר בְּמַמְשָׁלָה יוֹשֵׁב בַּכֶּלֶא. יֵשׁ לוֹ זְמַן בְּשֶׁפַע לְהַרְהֵר: מָה עָשִׂיתִי שֶׁהוֹשִׁיבוּ אוֹתִי בַּכֶּלֶא? בְּמָה לֹא הִתְנַהַגְתִּי כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ? שַׂר הַמַּשְׁקִים אוֹמֵר לְעַצְמוֹ: אָה! מָצְאוּ זְבוּב בְּכוֹס... אִם פַּרְעֹה יַחְזִיר אוֹתִי - לֹא יִהְיֶה יוֹתֵר זְבוּב! אֲנִי אַשְׁגִּיחַ. אֶקַּח מִסְנֶנֶת, זְכוּכִית מַגְדֶּלֶת, מִיקְרוֹסְקוֹפּ וְאֶבְדֹּק בְּשֶׁבַע עֵינַיִם שֶׁאֵין חָרָק... וּמַה הוּא רוֹאֶה בַּחֲלוֹמוֹ? "וְכוֹס פַּרְעֹה בְּיָדִי" - מֵהַיּוֹם אַף אֶחָד אֵינוֹ נוֹגֵעַ בְּכוֹס שֶׁל פַּרְעֹה חוּץ מֶמֶּנִּי! "וָאֶסַּח אֶת הָעֲנָבִים וָאֶשְׂחַט אֹתָם אֶל כּוֹס פַּרְעֹה" - מֵהַיּוֹם רַק אֲנִי סוֹחֵט הָעֲנָבִים! אֲנִי הַשַּׂר וְלֹא אַחֵר! "וָאֶתֵּן אֶת הַכּוֹס עַל כַּף פַּרְעֹה" - אֵין יוֹתֵר מֻלְצָרִים זוֹטָרִים! אֲנִי עוֹשֶׂה אֶת הַכֹּל לְבַד.

אָמַר לוֹ יוֹסֵף: מִתּוֹךְ הַחֲלוֹם נִרְאֶה כִּי בְּמֶשֶׁךְ הַתְּקוּפָה שֶׁיְּשַׁבְתָּ בַּכֶּלֶא הִסַּקְתָּ אֶת הַמַּסְקָנוֹת הַנְּכוֹנוֹת, הַיְשִׁיבָה בַּכֶּלֶא לִמְּדָה אוֹתְךָ אֶת הַלֶּקַח הַדָּרוּשׁ. אִם כָּךְ, בְּעוֹד שְׁלוֹשָׁה יָמִים יַחְזִירוּ אוֹתְךָ לַעֲבוֹדָתְךָ...

אֲבָל מָה רוֹאֶה שַׂר הָאוֹפִים בַּחֲלוֹמוֹ? "וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי עַל רֹאשִׁי, וּבַסַּל הָעֶלְיוֹן מִכֹּל מַאֲכַל פַּרְעֹה מַעֲשֵׂה אֹפֶה וְהָעוֹף אֹכֵל אֹתָם מִן הַסַּל מֵעַל רֹאשִׁי". סִלְיחָה! אֵיךְ אַתָּה נוֹתֵן לְעוֹף לֶאֱכֹל מִמַּאֲכַל פַּרְעֹה? מַדּוּעַ אֵינְךָ מְגָרֵשׁ אוֹתוֹ? שָׁנָה שְׁלֵמָה אַתָּה יוֹשֵׁב בַּכֶּלֶא וְלֹא לָמַדְתָּ לֶקַח? בְּעוֹד שְׁלוֹשָׁה יָמִים יִתְלוּ אוֹתְךָ עַל עֵץ וְהָעוֹף יֹאכַל אֶת בְּשָׂרְךָ מֵעָלֶיךָ.

יֵשׁ תְּשׁוּבָה נוֹסֶפֶת, מְפֻרְסֶמֶת יוֹתֵר, עַל פִּי מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה: פַּעַם הִתְקַיְּמָה תַּחֲרוּת צִיּוּרִים, וְהָיָה צַיָּר אֶחָד שֶׁצִּיֵּר דְּמוּת שֶׁל אָדָם שֶׁמַּחְזִיק עַל רֹאשׁוֹ סַל תַּפּוּחִים. הַצִּיּוּר הָיָה כָּל כָּךְ מֻצְלָח וְנִרְאֶה אֲמִתִּי - עַד שֶׁרָאוּ עוֹף טוֹעֶה שֶׁנָּחַת עַל סַל הַתַּפּוּחִים בְּמַטָּרָה לִנְגֹּס וְלֶאֱכֹל מֵהֶם... הַשּׁוֹפְטִים רָצוּ לְהַעֲנִיק לוֹ אֶת הַפְּרָס...

עָמַד שָׁם אָדָם פִּקֵּחַ וְאָמַר: לֹא מַגִּיעַ לוֹ לְקַבֵּל אֶת הַפְּרָס! אָמְנָם הַתַּפּוּחִים נִרְאִים מוּחְשִׁיִּים וַאֲמִתִּיִּים, אֲבָל דְּמוּת הָאָדָם לֹא נִרְאֵית אֲמִתִּית. אִם הָאָדָם הָיָה נִרְאֶה אֲמִתִּי - הָעוֹף לֹא הָיָה מַעֵז לְהִתְקָרֵב וְלִנְגֹּס מֵהַתַּפּוּחִים שֶׁעַל רֹאשׁוֹ!...

שַׂר הָאוֹפִים רוֹאֶה בַּחֲלוֹמוֹ אֶת הָעוֹף אוֹכֵל, בְּלִי פַּחַד, מֵהַסַּל שֶׁעַל רֹאשׁוֹ - אוֹת וְסִימָן מֻבְהָק שֶׁהָאָדָם שֶׁמַּחְזִיק אֶת הַסַּל אֵינוֹ חַי... הוּא אָדָם מֵת! וְזֶה הָיָה פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹ.

(רַבִּי מֵאִיר צִימְרוֹט שְׁלִיטָ"א)

לודמיר

מקושרים לצדיק מאז ועד היום

להפצת משנתו ותורתו הבהירה של
הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע
סיפורים ותולדותיו, ותולדות זרעו אחריו

הכנסת אורחים
לודמיר
סמוך לציון הרב הקדוש
רבי שלמה מקרלין זצוק"ל הי"ד

| גליון 11 |
פרשת וישב תשפ"א

מסכת חיים
תולדות חייו (יא)

עוד בהיותו בזלאטשוב

על התקופה בה שהה רבינו הקדוש בצל קדשו של הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זי"ע מסופר המעשה דלהלן ממנה נראה גודל כוחו של רבינו הקדוש במלחמתו עם החיצוניים. כאשר כידוע באותם ימים היתה לחיצונים אחיזה בארץ ר"ל, באופן שגם אנשים מהשורה יכלו לחוש בזה. אלו הם כוחות רוחניים מהסטרא אחרא, מזיקים אשר עשו שמות ברוחניות ובגשמיות, והטילו את חיתתם על רבים. מלחמת הקדושה בטומאה התחוללה במלוא עוזה, והיה צורך בכוח של קדושה גדול ועצום כדי להתגבר עליהם. רבינו שימש במלחמה זו כחוד החנית. בדבקותו המתמדת בהשם יתברך, בנשמתו הגדולה והגבוהה ובהשגותיו הנשגבות והעילאיות יכול לצאת למלחמה נגדם ללא חת. הרה"ק רבי משה מקאברין זצוק"ל אמר שצדיקים אמרו עליו, שהמרכבה הטמאה היא בידו כביצה ביד גבור.

ויגרשם מן החדר

וכך סדר המעשה כפי המובא בכתבי ר"י פראגער. באותה העת ששה רבינו בזלאטשוב פינו עבורו, על פי ציווי רבי מיכל, חדר שהיה מוחזק למקום שאינו נקי, ואמרו שהחיצונים קבעו בו דירתם. אותו חדר היה סגור ומסוגר ולא היה בשימוש, כשהגיע מרן זי"ע למקום, הרגיש מיד בדבר אולם לא רצה לסרב לדור בדירה זו, משום שאין זה מדרך ארץ. אח"כ החל מרן זי"ע לפעול פעולותיו כדי לגרשם משם, והדבר נמשך עד השעה השניה לאחר חצות היום. כשהזמינו רבי מיכל לסעודת הצהריים, ענה שאין לו פנאי לכך, ויכולים לאכול בלעדיו. המתין לו רבי מיכל, וכשסיים פעולותיו הגיע לסעודה ולא דברו מענין זה כלל.

ברוח הפארע

עוד גדולות ונצורות מסופר על כוחו הגדול של רבינו במלחמתו כנגד החיצוניים:

בכתבי ר"י שו"ב מובא מעשה על אותו "בעל שם" מאיסטנבול (היו בעלי שם שעסקו בקדושה והיו אשר להיפך, ר"ל, והם גרמו רעות רבות) שהיה עוסק בהשבעת החיצונים, ודרכו היה לפעול נפלאות על ידי כוחות הטומאה ר"ל. ויהי היום ויצא באיסטנבול שבטורקיה, ועשה דרך ארוכה מאד עד קרלין, כדי לראות את רבינו. הוא סיפר שהחיצונים ממאנים לעשות את רצונו, וטענתם היא כי הם מפחדים מאיש אחד אשר שמו "שלמה בן יוטא". שאלם האיש היכן מתגורר אותו אדם שהם כל כך יראים ממנו, והם ענו לו כי מושבו בקארלין.

כך הגיע עד לקארלין מדרך ארוכה. אמר לו רבינו בזה הלשון: "ברוח פי", "מרוח פי שלי - מהפארע - (אדים) בורחים כמה אלפים פרסאות ויראים ממני".

בעשן הלולקא

יש המספרים זאת אחרת: אחד מתושבי קארלין הזדמן לאיסטנבול. פגש בו אותו 'בעל שם' ושאל אותו, האם מכיר הוא אדם המתגורר בקארלין ושמו "שלמה בן יוטא"?

ענהו הקרליני- וודאי שאני מכיר! אך אתם, מהיכן אתם מכירים אותו?

סיפר ה'בעל שם' כי ראה שהחיצונים התרבו מאד באיסטנבול, ובשאלם, מדוע זה כך, ענו לו, כי יש במדינת ליטא אחד, ושמו שלמה בן יוטא, והם מתייראים מאוד מפחדו. כשמעשן מהלולקא שלו הוא מפיל מהם לאלפים, ועל כן מוכרחים לברוח ממנו אלפים פרסאות.

האוהל על ציון הקדוש של הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א
עיירה יאמפיל - אוקראינה
ראה מדור 'מסכת חיים'

התמונה באדיבות 'אהלי צדיקים'

שבוע של חיים
מתורתו בנושא השבוע

פרשת השבוע

וישלח יהודה את גדי העזים ביד רעהו העדולמי, וגו' (בראשית ל"ח)

"ממרן מקאצק בשם הרבי רבי בונם זצ"ל זי"ע, שלאדם צריך שיהיה חבר טוב שיוכל לספר לו הכל. וכפי שמצינו אצל יהודה שהיה לו חבר טוב כמו חירה, שיכול היה לספר לו ענין כזה. רבי שלמה מקארלין זצ"ל זי"ע, כשהיה בא לרבי, היה תמיד משתדל להראות את חסרונותיו, כדי שהרבי יתקן אותו. ולא כפי שנוהגים החסידים, שכשבאים לרבותיהם משתדלים בדיוק להיפך. להראות שהם בסדר, שהם בני תורה ויראי שמים, ואילו את הרע הם מסתירים".

(כ"ק ה"ביבית ישראל" מגור, י"ט כסלו תשל"ה בקו"פ. מתוך הספר "קול מבשר" - מכון תורת שמחה).

ויעזוב בגדו בידה גו'.

בשם הרה"ק ר' שלמה זצוק"ל מקארלין,

לשמור מאוד הפה, והעינים, והאזנים, ולא ימשול התאוה עליו, כי כל שהתאוה מושלת בו, הוא שוטה ולא חכם, כי החכם חכמתו שולטת על תאותו אפילו בשעת מעשה.

(ספר הדרת קודש)

חנוכה

מרגלא בפומיה של רבינו הקדוש רבי שלמה מקארלין זצוק"ל: טוב נרות שעוה לנר חנוכה, כי במקום שהם מדובקים בכותל נעשה רשימה בכותל לכל השנה, לא כן בשל שמן במנורה - אין נעשה רשימה.

פעם אחת הדליק שמן במנורה ונעשה שריפה, ודלק הכותל מעט, ושמח, שנעשה רשימה בכותל לכל השנה, אף שהיה במנורה שאין דרכה להשאיר רשימה.

(שמע שלמה)

עצה לחיים

האיך מאירים את החשכות

א קינד האלט די הענטיל בא די אויגין און שרייט וואס איז אים פינסטער, נעם צו דאס הענטיל וועט דאך דיר זיין ליכטיג. אנדערע דריי זאכין דארף מען זיך יוא לערינען פון איין קינד: ניט זיין ליידיג קיין רגע, און תמיד בשמחה, און וואס ער וויל וויינט ער תיכף.

(- ילד משים את ידו על עיניו וצועק שחשוך לו, טול את ידך והרי יהיה לך אור! שלשה דברים אחרים צריכים כן ללמוד מילד: הוא אינו הולך בטל לרגע, הוא תמיד שרוי בשמחה, וכל מה שרוצה תיכף הוא בוכה ומבקש)

(קובץ דיבורים כת"י)

סיפור בחיים חיותו

על נפלאותיו בחיים חיותו, ועל ציונו הקדוש ש"**כשעומדים על הציון הוא ממש כמו בחיים חיותו**" (הרה"ק רבי אשר מסטאלין זיע"א)

העבודה זרה שנמוגה ונעלמה לאור נרות החנוכה

המחשבות הזרות שהתגנבו למוחו, טרדו את מנוחתו ואיימו להכריעו... הוא לא הבין מהיכן זה מגיע אליו, מהיכן נחתו עליו אותן מחשבות פיגול. ככל שניסה לברוח מהן ולהסיח את דעתו מקיומן, הן רדפו אחריו בכל מקום, התגנבו אחריו מבעד לכל חרך צר, נכנסו בצעדים גסים והתיישבו על רעיוני מוחו. אם בתחילה הוא עוד ניסה ואף הצליח להדחיקן חלקית, אבל כעת כלו כל הקיצין - הגיע השלב שהאיש אינו מסוגל עוד לעמוד בו. מחשבות פסולות אלו אם היו חודרות רק מבעד לקירות בית מסחרו בשעה שעסוק הוא בענייני עולם הזה - גם אז לא ניתן להגדירן בגדר 'היה ניחא'... "לא ולא", כיון שמחשבות "עבודה זרה" רח"ל המתנוצצות בליבו של יהודי חסיד וירא שמים 'אינן ניחא' בשום צורה ואופן. על אחת כמה וכמה כאשר לרוב היגון, ובמידה גדושה של חוצפה, הן ניסו להתגנב דווקא בשעות התפילה ולימוד התורה - שעות בהן אמורות מחשבותיו להתרוצץ ולהתחלק אי שם בין עולמות האצילות והיצירה, מתוך עבודה ויגיעה במדרגות עליונות, התהפכו עליו לשעות בהן הוא ממלא את תפקיד השומר הקשוח שמנסה ללא הצלחה להרחיק את הזבוב הטורדני התורן שהגיע אליו בשליחות יצרו של אדם המתגבר עליו בכל יום, ומאיים להטביעו במחשבות משונות של עבודת אלילים רחמנא לשיזבן.

היהודי אינו יודע לשית עצות בנפשו, הצרה החדשה שהתרגשה עליו גורמת לו למצוקה וסערת נפש איומה, הן מטלטלות את רוחו וטורדות את נשמתו. המושג חיי שלווה רחוק ממנו והוא אף אינו מעיז לחלום עליו. רק יסור מעלי מר המעוות הזה ותהי נשמתי הטהורה לשלל לי. חושב הוא לעצמו.

הגם כי תחילת החורף אינו זמן מתאים לנסיעות וטלטולי דרכים, אבל מה יעשה היהודי, וכל אשר לו יתן בעד נפשו. בצר לו יוצא החסיד לדרך הארוכה אל מקום משכן רבו - חד מצדיקי ישראל. בארשת רחימאית משתתף עמו הצדיק בצערו הגדול, אבל בסיכומם של דברים נאנח הרבי ומפטיר כלפיו "אני איני יכול להושיעך מצרתך, פנה נא אל איש האלוקים רבי שלמה מקארלין הוא יהיה בעזרך".

ללא כל השתהות, ותוך תקווה להקדים את פגעי הדרכים המשתבשות ומתכסות בוץ וכפור שלגים ככל שימי החורף האירופאים מעמיקים, יוצא שוב החסיד לדרך ארוכה, חולף על פני יערות ונהרות קפואים למחצה בואכה הדרך לקארלין.

הימים חולפים, חודש מרחשון כבר יצא, וכסלו חודש האורה נכנס אחריו במרוצה, ימי החנוכה המאירים קרבים והולכים ועימם גם החסיד הזקוק לישועה גדולה ברוחניות שמתקרב אל היעד הנכסף.

שעה שרגליו של החסיד דורכות בבית מדרשו של הקרלינאי הקדוש, היא אחת משעות הכושר הנעלות בשנה. אותה שעה הסמוכה לעבודת הקודש בה העלה הצדיק הגדול את נרות החנוכה במנורה הטהורה, פניו היוקדות והלהוטות הבהיקו בהודם ובקדושתם והשתקפו היטב בזהרורי אור הנרות המבהיקים בטהרתם. נרות השעווה אף הספיקו בחלקם להשחיר את פני הכותל הסמוך ולהותיר בו 'רשימה של מצוה' לכל השנה - לשביעות רצונו הטהור של רבינו.

באותם רגעים עילאיים עת עמד רבינו עם קהל עדת מרעיתו אל מול פני המנורה - קורא בקול רם - פסוק בפסוק, את ה"מזמורים לחנוכה" הנהוגים בחצר הקודש קארלין לקרותם בלילי חנוכה המאירים. מנסה החסיד לפלס את מקומו ולהצטופף בין החסידים שזכו להשתתף במעמד הנאדר בקודש.

ה- ו ד-ו ל-א-ל-ו-ק-י ה-א-ל-ו-ק-י-ם כ-י ל-ע-ו-ל-ם ח-ס-ד-ו מתנגנת הנעימה ומשתאגת השאגה הקרלינאית מפיות החסידים הקוראים בהתרגשות את פסוקי הקאפיטלאך המיוחדים והמרוממים.

ובהגיע תור הפסוק "ויפרקנו מצרינו" להיאמר על ידי רבינו הקדוש, פונה הוא לפתע אל עבר החסיד הדואב והדואג, מכהו על כתיפו ושואלו: "האם מאמין אתה שהרבונו של עולם יכול לפרוק ולפדות ולהושיע כל אדם ממצריו ומהמחשבות והקליפות המבלבלות אותו?!"

תיכף ומיד הרגיש האיש כי משתנה הוא לטובה, וכי כל המחשבות הזרות והבלבולים סרו ממנו, כלו כלא היו, ואינם עוד להפריעו בעבודת השם. בכח האמונה של הקדוש מקארלין בה פדה את ישראל.

(ע"פ ספה"ק דברי שלום לנכדו הרה"ק ר' שלום ברהין מקודנוב זי"ע)

זרעו בחיים

מדור זכרון לצאצאי רבינו זי"ע

צאצאי המגיד ממעזריטש (ב)

בשבוע שעבר נכתב במדור זה אודות צאצאי הרה"ק רבי חיים ישראל מלודמיר חתן ובן טיפוחיו של רבינו הקדוש מקארלין זי"ע - ובן הרה"ק רבי אברהם המלאך ונכד המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע. פירטנו רק שנים מצאצאיו הנודעים. אלא שבעקבות הדברים האירו כמה מהקוראים את עינינו, בדבר קיומו של ענף נוסף מצאצאיו של רבי ישראל חיים דנן.

אמנם עדיין אין בידינו את המפה המליאה והתמונה בכללותה, כדי שנוכל לפרט את כל השתלשלות והסתעפות ענף חשוב זה, ונביא בזה רק את עיקרי תמצית הדברים שהובאו לידיעתנו. ואדרבה, צאצאי השושלת יודעי הדבר ובמיוחד מבני ענף חשוב זה, מוזמנים בזאת לפנות אלינו על מנת להעשיר ולהרחיב את היריעה אודות ענף חשוב זה.

וכך כותב לנו אחד הנכבדים שבין קוראינו ומהמתעסקים בקודש בהקמת האוהל הקדוש בלודמיר לפני 20 שנה: הנני בזה להסב את תשומת לבכם לבן נוסף של הרה"ק ר' ישראל חיים זי"ע שממנו מסתעפת משפחת גולדנבוים מצפת, והוא אא"ז הרה"צ ר' **אברהם שלמה גולדנבוים** שנקרא ע"ש שני זקניו רבי אברהם המלאך ורבי שלמה קארלינער. הוא היה מקורב מאד אצל ש"ב הרוז'ינער, והיה חתנו של רבי שמואל רבי איכל'ס בנו של הרה"ק רבי ליבער הגדול מבארדיטשוב. ר' אברהם שלמה תקע אהלו בוויניצא [כמ"ש הרה"ק מאפטא באגרות אוהב ישראל מכתב מא, וכנראה נפטר שם], ואחר פטירתו עלתה זוג' לארה"ק [כמבואר במכתב הרה"ק רא"י מסא"ג באגרות הרה"ק מרוזין ובניו מכתב נח].

בנם הוא רבי **שלום מאיר גולדנבוים** מצפת שהיה חתנו של הרה"ק ר' אליעזר זאב מבוטשעטש, [נזכר במכתב הרה"ק רא"י מסאדיגורא באגרות הרה"ק מרוזין ובניו ח"ג מכתב קפה, ובמכתב הרה"ק רד"מ מטשורטקוב שם מכתב רג].

בנם הוא רבי **אברהם שלמה גולדנבוים** [השני] ראב"ד בצפת ומח"ס "אשל אברהם" - חתנו של רבי יהודה ליב מקולומייא, יחוסו מובא בקובץ נחלת צבי גליון ב'. [גם היה לו אח בשם **ר' פנחס דוב** ונזכר במכתב הרה"ק רמ"ש מהוסיאטין באגרות הרה"ק מרוז'יו ובניו ח"ג מכתב רצ].

בנם הוא ר' **חיים אהרן גולדנבוים** מצפת חתן הצדיק ר' שמואל שולמן מצפת. [גם חמותו של החסיד הישיש ר' זאב אייזנבאך שרה וואקסמאן היתה בת ר' שמואל שולמן הנ"ל].

בנם הוא ר' **יוסף זהבי גולדנבוים**. אחותו, היא זקנתי מרת **נחמה חנה דבורה ספקטור** אשת רבי דוד שלמה ספקטור בנו של החסיד המופלג ר' אברהם אלחנן ספקטור מחשובי חסידי ברסלב. (תשו"ח להרה"ח רבי צבי אליעזר קרויזהאר שליט"א).

לגבי רבי אברהם שלמה השני, כותב לנו צאצא נוסף, כי מלבד בנו רבי חיים אהרון, היה לו בן נוסף בשם: **רבי ישראל** זצ"ל שהיה דיין בצפת נלב"ע יא אדר תרס"ב, שניהם נמנו על חסידי בית רוז'ין ולר' ישראל אף בת הצדקנית מרים יוכבד ע"ה.

במקור נוסף אנו מוצאים גם שלרבי שלום מאיר (בן רא"ש ואבי רא"ש) היתה גם בת נוספת בשם **שרה רחל** שנישאה להרב החסיד רבי **משה זאב נכד**, מראשי ופארי סגל חבורת חסידי באיאן בצפת. (רבי משה זאב נולד בצפת, לאביו הרב החסיד רבי יחיאל דוב, בשנת תרט"ו, ונקרא על שם זקנו הרב הצדיק רבי משה זאב אוירבאך מחמעלניק).

כאמור אלו פרטים חלקיים והיודע מוזמן להעשירנו בכל חומר בנושא.

החיים בלודמיר

החיים בלודמיר בעבר ובהווה

מנורת הרב הקדוש

מנורה עתיקה זו היא של הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע. מלאה פיתוחים וחריטות מעשה ידי אומן. צורתה ישרה ועל הפנה ניצבות שתי ציפרים שכנפיהן פרושות לצדדים. על גב הסגורה חרוט כתר ולצידו אריות, לצד צורות נוספות החרוטות בגוף המנורה.

אחר הסתלקותו של רבנו עברה המנורה כירושה לבנו הרה"ק רבי משה מלודמיר. וממנו לבנו רבי שלמה מלודמיר שהיה חתנו של הרה"ק רבי אהרן מטשערנביל. המנורה שרדה בשלמותה, בהשגחה פרטית מיוחדת דור אחד דור וכיום מצויה ברשות משפחת גוטליב המעטירה בארה"ב. בני הרה"ג ר' יצחק גוטליב שהוא רב ודומ"צ בניו יודק. רבי יצחק ירש אותה מאביו, הרה"צ רבי מרדכי מסאמבור שהיה בן של רבי גדליה מסאמבור, חתנו של רבי אורי מסאמבור. רבי גדליה שלח את בנו רבי מרדכי ללמוד באירופה, שם קנה את תורתו בטריסק, כקרוב משפחת הרבי וכנצר לבית טשערנביל. לימים היגר רבי מרדכי לארה"ב והקים חצר בברונקס.

כאמור, המנורה נמצאת כיום ברשותם של בני רבי יצחק גוטליב, ועוברת מידי שנה לפי סדר בין בני המשפחה, הזוכים להדליק בה את נרות החנוכה.

לזכות עידן ישראל בן טרז אסתר איריס בת סוליקה וכל יוצאי חלציהם וכל הנלווים אליהם להצלחתם, ברוב נחת ושלוה

הנדיב החפץ בעילום שמו מעיר לונדון יצ"ו לזכותו ולזכות משפחתו, ושיצליח בכל מעשיו

המעוניין לקחת חלק בהפצת העלון מוזמן להתקשר לקו לודמיר 02-30-111-22 שלוחה 8

רוצה לקבל את העלון במייל? שלח הודעה ל- A023011122@gmail.com

{ אז נדברו }

פרשת וישב תשפ"א | גליון מספר 492 | לסדר: "תשואות חן חן"

למה הקב"ה לא סוגר איתי את המשכורת מראש??!

המדרש אומר: **"אילו היה יודע ראובן שהקב"ה כותב עליו: 'וישמע ראובן ויצלהו מידם", בכתיפו היה מוליכו לאביו. ואילו היה יודע אהרן שהקב"ה כותב עליו 'וראך ושמח בלבו" בתופים ובמחולות היה יוצא לקראתו. ואילו היה בועז יודע שהקב"ה כותב עליו: 'ותאכל ותשבע ותתר' עגליס פטומים היה מאכילה"**

כתוב כאן שאילו!!! אילו ראובן היה יודע שזה הולך להיות כתוב בתורה... אז הוא היה עושה את זה הרבה יותר במסירות... נו... אז חבל... למה הקב"ה באמת לא גילה לו?? הקב"ה היה מגלה לראובן שכדאי לך... זה הולך להיות כתוב בתורה... ואז ראובן באמת היה מרכיב אותו??

והתשובה ברורה: אם ראובן היה יודע שזה הולך להיות כתוב בתורה... **לא היה כתוב בתורה כלום!!!!** רק בגלל שראובן לא ידע... רק בגלל שהיה פה מעשה נאצל מצידו של ראובן שאף אחד לא אמור לדעת מה הוא עושה... ובכל זאת הוא עשה את זה בשקט ממקום הכי טהור והכי פנימי... רק בזכות זה הקב"ה כתב את זה בתורה!!! אבל אם ראובן היה יודע כמה זה שששווה... אז לא היה שום בחירה ולא היה פה שום גדלות מצידו... וממילא לא היה כתוב כלום... היה כתוב "וישמע הקב"ה ויצילהו מידם" (ע"י שליחו ראובן שקיבל משכורתו במקום)

המסר הזה נכון בייחס לכל אחד ואחד מאיתנו!!! וכל מעשיך בספר נכתבים!!! כל התגברות וכל עמידה בניסיון איפה שאף אחד לא רואה ואף אחד לא יודע... כן... פה אף אחד לא יודע!! אבל שם בשמים הקב"ה יושב וכותב... כל מעשיך בספר נכתבים!!! ואם היית יודע שהקב"ה כותב עליך שהיום שמרת על העיניים היית רוקד משמחה... אם היית יודע שהקב"ה כותב עליך ששתקת בבית ולא ענית מה שרצית... (כי הבנת שכעת ה' רוצה שתשתוק...) אם היית יודע את זה היית מאושר ושמח... נו... אז למה אתה לא כ"כ מאושר... כי... כי נכון... ה' כותב עלי... אני מאמין שכל המעשים טובים שלי נכתבים... אבל למה ה' לא מראה?? למה ה' לא משחרר מידע?? למה ה' לא שולח איזה פידבק... איזה חיוך משמים... למה הוא לא מראה לי כמה המעשים שלי נחשבים??

מה התשובה??? אם ראובן היה באמת רואה באופן מוחשי שהולך להיות כתוב בתורה "וישמע ראובן ויצילהו מידם..." אז זה לא היה כתוב!!!! כי זה היה כ"כ שווה וכ"כ ריווחי שאם ראובן היה עושה את זה... הוא היה בסה"כ איש עסקים ממולח... זה בכלל לא היה נזקף לזכותו...

רק בגלל שהוא לא היה יודע... והוא עשה את זה נטו כי זה רצון ה'... לכן זה היה הוא!!!! ולכן הקב"ה מכתיב עליו בתורה: וישמע ראובן ויצילהו מידם"!!! זה היה ראובן... לגמרי הוא...

בשביל שזה יהיה אתה!!! בשביל שזה יזקף לזכותך!! צריך שתהיה פה השקעה ונכונות מצידך!! והרי אנחנו מבינים את זה טוב מאוד בייחס לביזנס.. אנחנו מבינים שמי הוא זה שגורף את המיליונים?? מי שנתן אימון במניה כשהיא היתה בשפל הכי גדול שלה... ככה זה!!!!

כאן כתובה התשובה אליך בן עליה מרומם וקדוש... שאתה יורק דם ושוחק שפתיים ועומד בניסיונות קשים ולא פשוטים בכלל... וברגעים קשים אתה שוב ושוב שואל את השאלה הכואבת: אם הקב"ה באמת מעריך את ההתגברות שלי ואת האמונה הנאמנה שלי אליו ואת העמידה בניסיונות שלי... אז איפה הוא יתברך?? למה הוא לא מחזיר פידבק??? למה הוא לא שולח לי מידי פעם מכתב עם הקדשה?? **ומה התשובה??** דבר ראשון: את הכאב אי אפשר לבטל במחי יד.. אבל תדע לך דבר אחד: ש"זה ספר תולדות אדם" וכל מה שאתה עושה למענו יתברך נכתב בספר תולדות אדם שלך לנצח נצחים... ושם כתוב את כל הפעמים שכמעט קנית מכשיר וברגע האחרון לא... כתוב שם כמה פעמים כמעט נכנסת לאותו מקום שיש בו רשת ו... וברגע האחרון לא... אבל!!!! יש משהו אחד שלא כתוב... ולעתיד לבא חז"ל יגידו: אילו ידע קובי שהקב"ה מכתיב עליו את כל ההתגברויות שלו... הוא היה עושה את זה בתופים ובמחולות... ואז אחד מהצאצאים שלך יעמוד וישאל כמו אדון אז נדברו... רגע... אז למה הקב"ה באמת לא גילה לו שזה הולך להיות כתוב?? והתשובה תהיה: שאם הוא היה יודע כמה זה חשוב אצל הקב"ה וזה נכתב בספר זכרון לפניו... זה לא היה חכמה וזה לא היה שווה כלום...

אז הקב"ה לא גילה לך... גזירה היא מלפניו שהוא לא מגלה!!! אבל זכותך המלאה לגלות את זה בכוחות עצמך... אני רוצה שתבין: בהלכות שבת קיי"ל שנכרי שעשה מלאכה לישראל בשבת אסור ליהנות מזה.. אבל!! אם סגרת איתו מראש על מחיר... אז זה נקרא ש"בדנפשיה קעביד"- הגוי עובד בשביל הכסף של עצמו וזה לא נקרא שהוא עובד בשביל ישראל ולכן מותר... על אותו משקל כאן: אם הקב"ה יסגור איתך כבר עכשיו את התשלום והוא כבר עכשיו יראה לך וישכנע אותך שזה כדאי... אז אין בעיה!!! מכאן ואילך אתה תעשה את זה בתופים ובמחולות... אבל זה כבר "בדנפשיה קעביד..." זה כבר לא יקרא שאתה עושה את זה למענו יתברך!! תנצל את הימים האחרונים שלפני הגאולה... שיש לנו את האפשרות עדיין להפגין לפניו נאמנות ולעשות רצונו יתברך גם כשהוא עדיין לא סגר איתנו על מחיר... יש לנו הזדמנויות אחרונות לעשות את זה נטו למענו יתברך!!!! לתת לו כתר מלוכה ולהמליך אותו בזה שאנחנו נאמנים לרצונו...

ותאמין לחז"ל שלוחשים לאזניך: נאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך.

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

-"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

למה הבריתות תמיד מתעכבות...???

מידי פעם יוצא לי להשתתף בבריתות... וכידוע: בבריתות יש תופעה כזו שהברית תמיד מתאחרת... אומרים שעה אחת ותכל'ס כמעט תמיד זה מתעכב או חצי שעה... ולפעמים יותר... (כמובן שכל פעם יש סיבה אחרת... ותמיד היא מוצדקת...)

באחת הפעמים שעמדתי וחיכיתי... ככל הנראה היה לי יותר מידי הרבה זמן לחשוב... אז חשבתי... חשבתי לעצמי: למה באמת הבריתות תמיד מתעכבות?? מה ההסבר לזה עד דרך הסוד?? ואז נזכרתי בגמ' בקידושין (לט.) שמספרת שרב כהנא היה מוכר סלי דקל בשוק... והוא נכנס לאיזשהו מקום והיה לו שום ניסיון של יחוד... מה עשה רב כהנא?? קפץ מהחלון!!! בא אליהו הנביא ו... והופ!!!! קיבל אותו שלא יחבט בקרקע... אמר אליהו לרב כהנא: תדע לך!! שהטרחת אותי כעת ארבע מאות פרסאות!!! הייתי רחוק מפה 400 פרסאות... ו... ובגלל שקפצת מהחלון הייתי צריך לרוץ 400 פרסה בשביל לקבל אותך...

ואני שואל בסקרנות: אליהו הנביא מוסר פה מידע: באותה שעה שרב כהנא קפץ מהחלון... באותה שעה אליהו היה באיזשהו מקום שהוא רחוק 400 פרסה... איפה זה?? מה היה שם?? מה אליהו הנביא עשה שם?? נו... מה התשובה?? כנראה שהיה שם ברית!!! ואליהו הנביא כבר הגיע... ואז פתאום קרה מה שקרה... ורב כהנא היה צריך לקפוץ מהחלון... ואז אליהו הנביא קיבל קריאת חירום... והופ!!! הברית נעצרה... הקוואטער פתאום לא הגיע ושכחו את היין... למה??? כי אליהו כעת יצא לסנדקאות חירום אצל רב כהנא...

עכשיו הבנתי הכל!!! עכשיו הבנתי למה הבריתות פתאום נעצרות ומתעכבות...??

נו... למה??? בטח... ברגעים אלו שאני עומד פה בהמתנה לברית... יש כעת בחור בן עליה שמתמודד עם כל מיני ניסיונות... והוא מצידו עושה את הכל... אבל הניסיון קשה ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו... והניסיון רק הולך ומתעצם ואותו בחור כמעט כמעט נופל... ואז הקב"ה מזעיק את אליהו הנביא בקריאת חירום ממרחק של 400 פרסה ואליהו מגיע לתפוס אותו!!! לעמוד על ימינו לסמכו... ואני לא מבין למה הברית מתעכבת...

אדוני... מה אתה רוצה??? יש פה בחור בן עליה במרחק של 200 פרסאות שעמד בניסיון קשה ואליהו הנביא מחויב אליו לפני התינוק- הלקוח החדש הזה...

כן... אליהו הנביא נקרא מלאך הברית!!! הוא כביכול העורך דין שמעמד החוזה והחתימה בין יהודי לקב"ה צריכה להיות בנוכחותו!! אבל לא כולם יודעים שגם אחרי שחותמים חוזה אצל עורך דין... זה לא מסתיים בחתימה... זה רק מתחיל שם!! מרגע החתימה העורך דין מלווה את כל העיסקה מתחילתה ועד סופה... ואליהו מלאך הברית שהיה נוכח בברית של הליגער רב כהנא ועמד על ימינו לסמכו... הוא המשיך ללוות את רב כהנא בעוד הרבה צמתים בנושא זה... וברגע שרב כהנא נמצא ברגעים מאוד מאוד קשים של עמידה בניסיון.. העורך דין לפתע הוזעק שוב!!!! שוב לעמוד על ימינו של רב כהנא לסמכו ולתפוס אותו...

לכן!!! עם כל הכבוד לבריתות שנעשות כעת ועם כל הכבוד לחתימות חוזה החדשות שנעשות מידי יום... עדיין אליהו הנביא מחויב ללקוחות יותר ותיקים... ובעיקר: הוא מחויב ללקוחות נאמנים שכבר הספיקו להוכיח את עצמם...

זה אמנם וורט!!! אבל הרעיון הוא בודאי אמיתי לגמרי...

הסיבה שאליהו הנביא מופיע בכל ברית... הסיבה מבוארת בזוה"ק: שאליהו הנביא כביכול טען לפני הקב"ה שעם ישראל עזבו את בריתך!!! ולכן הקב"ה כביכול העניש את אליהו שהוא צריך להיות נוכח בכל המעמדות שבהם היהודי מכריז שהוא לא עוזב את בריתו יתברך... אז המעמד הרשמי והחגיגי זה הרגע של הברית עם הכוס יין ועם הטליתות ועם הרוגעלך והלחיים!!!! אבל בינינו לבין עצמנו... המעמד האמיתי הוא איפה שאף אחד לא יודע... אי שם בחדרי חדרים... שם מתייצב לו היוסף הצדיק של הדור שלנו מול כל מיני חלונות וכל מיני אפליקציות אפשריות... ונדרש ממנו לעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה!!!!

כן... יוסף מפסיד בזה שהוא לא מחובר לרשת... "ויעזוב בגדו אצלה..." יש בגדים מסוימים שהוא לא יכול לקנות- אלא רק דרך הרשת... אבל היות והוא יודע מה זה עלול לעשות לו אז "ויעזוב בגדו אצלה..." יוסף מפסיד הרבה דברים נחשקים מהניתוק שלו לרשת...

ושוב נחזור ונשנן כאן משפט שנכתב אינספור פעמים בגיליון זה: יוסף הצדיק שמוזכר בתורתנו זה לא איזה צו"ל או פאנאט או מצומצם שלא מבין מהחיים שלו בענייני העולם... לא!!! מדובר ביפה תואר ויפה מראה שמבין היטב בחיצוניות... מבין מספר 1 בעולם בכלכלה... בן אדם מוצלח!!! איש מצליח!!! כשרוני... מרשים... יש לו כריזמה ותקשורת בין אישית מדהימה והוא יודע להסתדר עם כל השכבות מפרעה ושריו ועד אחרון הפושעים בבית הסוהר... בקיצור: שלא תהפוך את יוסף לאחד כזה מצומצם שלא מספיק מבין עניין... לא!!! לא!!! לא לחינם חז"ל אומרים שיוסף מחייב את הרשעים!!! בטח... יש כבר כמה שטענו לי שאני לא יכול לבא בטענות לאחרים מול פגעי הטכנולוגיה כי אני לא מבין מהחיים שלי... והם צודקים!!! אז זהו שיוסף מחייב אותך!! יוסף היה מוצלח!!! יוסף היה מבין גדול... ידע הכל... הכיר את הכל... ובכל זאת "ויעזוב בגדו אצלו וינס ויצא החוצה"!!! המוצלח הגדול... הכלכלן מספר אחד הבין ש... שכאן צריך לברוח!!! אותו יוסף שבפרשיות הבאות הוא יפתיע אותנו בחוש המסחרי הגאוני שהוא יודע איפה להשקיע ולתפוס חזק חזק... הרי כאן אותו יוסף אומר לך לברוח ולעזוב הכל!!! **אז אל תתווכח איתו!!!**

והיוסף של הדור שלנו עומד באותו מקום... דא עקא: שאצל יוסף... עוד יעקב אבינו פתאום הופיע לו מול המסך והזהיר אותו... אבל בדור שלנו גם את זה אין... ומי יתן ליוסי שלנו כח?? מי?? אבל אנחנו לא חוששים: מקובלנו שהבא ליטהר מסייעין אותו!!! ובחור שיבין שברגעים של התמודדות הוא נמצא כעת בעיצומה של ברית קודש... שאליהו הנביא כעת נטש ברית בעיצומה ובא לעמוד על ימינו לסמכו... כן!!! זה ממש ככה!!! אליהו הנביא צריך להגיש לפני הקב"ה כל יום כך וכך מסמכים של מעמדות שבהם עם ישראל מבטאים שהם לא עזבו את בריתו... אז יש את המסמכים הרשמיים והמוכרים... עוד ברית... עוד ילד יהודי שקצת בכה וכולם אמרו מזל טוב.. אבל יש מסמכים הרבה יותר איסטרטגים.. מסמכים שחושפים רגעים שאף אחד לא יודע מה עבר עליך... ובשביל אליהו מלאך הברית זה זהב! זה מסמך שסוחט המון דמעות ורגש מאבא שבשמים שמציג בגאווה גלויה את בנו יחידו הלא אתה... ומכריז מול הצדיקים בגן עדן: ראו- בני ישראל אשר בך אתפאר...

ניתן לקנות את הקונטרס

נר לרגלי

דבריך ואור לנתיבתי...
בענייני ימי החנוכה והמסתעף, מלוקט מתוך מאמרים שנכתבו בגיליון זה,

בפלא': 0548446691
כמ"כ ניתן להשיג את הספרים "אהבתי" "ואהבת" "וימאן" במוקדי המכירה כדלהלן...

ניתן להשיג במוקדי המכירה:

אופקים: שפירא: 0534112035
אחיסמך- שרגל: 0527171721
אלעד- 039073067
אשדוד- 0504120311
בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מש' צוויבל.
ביתר עילית ב' אזור רמי לוי 0548450998
רחובות: 0548423047
חדש: תפרת 0556705003

בני ברק: קבוץ גלויות 9- 0556728458
חזון איש 34 (פינת דסלר, דרייפוס) 0527117271
רבי עקיבא- אזור הרב קוק- 0527603814
משפחת בוים רחוב השלושה 11.
קרית הרצוג: הרב גניחובסקי 20- 0527616750

חדש: תל צעון: אהבת ישראל 13/13 (ארון חשמל)
קליין: אהבת שלום 25- 0527150166

ירושלים: מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.
בית וגן: רח' הרב פרנק 29 קומה ב'.
רמות א'- 0527189947
רמות ד'- רובין 47 קומה ב'
רוממה: המ"ג 29 0527682281
גבעת שאול: בן עוזיאל- 0548491554
הר נוף- 0533148861
נווה יעקב- 0527119675
טלזסטון- 0527616512

קרית ספר: מרומי שדה 3 052[illegible]174781
חפץ חיים 14 089742750
ברכפלד- 0533109169 (כולל עטרת שלמה)
פיצוחי בראשית- ברכפלד: 0527137444
גרין פארק- 0527644795

צפון: חיפה: שטיבלאך נדבורנא/ תפארת ישראל.
נווה שאנן: טרומפלדור 3 רבינסקי 0527622736.
רכסים: הורדים 4א' קריצלר לתאם 0548415410
כרמיאל- 0527136165 משפחת שטיימן.
טבריה- 0548441354
חצור- קריה, יונתן בן עוזיאל 3/5 0583244899
עפולה -052[illegible]686876

מה בחוברת??

א. כיצד לומדים להודות לה' גם על ישועה חלקית...??

ב. חנוכה הוא ההחג של הפרסומת... האם באמת הכל מתחיל ונגמר בשיווק ופרסום??

ג. מה הקשר בין נרות חנוכה להסרת עין הרע??

ד. אם הכל היה לטובה... אז למה זה בכלל קרה?? הייתי מעדיף יותר שלא יבואו שודדים ואז גם לא יצטרכו התרנגול והחמור למות לטובה??

ה. למה לדרשנים אין מספיק חומר מה לדבר בחנוכה??

ו. איפה פרשיות וישב מקץ ויגש פוגשות אותנו

טייס לא מהסס לנחות כי תמיד ניתן להמריא שוב..

מי שזוכר... בשבוע שעבר נכתב כאן מאמר על חביבות המצוות... שאנחנו דווקא מחפשים עוד ועוד אתגרים במצוות... אנחנו בעניין וכו' וכו'...

בקיצור: במאמר הזה נכנסתי לאורות... והסברתי כמה זה גישמאק להעמיס כמה שיותר בעבודת ה'... עם כל התובענות המאתגרת שבזה

עד כאן מה שכתבתי בשבוע שעבר!!! כעת אני רוצה להפוך את הקערה על פיה... ולהציג את הצד השני של המטבע..

אפתח בדוגמא: לפני עשר שנים כשהייתי בחור... היתה תקופה שעשיתי שטייגן גדול בעבודת התפילה... עסקתי ועמלתי בזה והתעליתי בזה והגעתי באמת לפסגות גבוהות בעבודת התפילה וזה כמובן הגיע לידי ביטוי מעשי **בתפילות ארוכות!!!** שאם פעם הייתי מתפלל שמו"ע שבע דקות... פתאום קבלתי חשק והתלהבות ומתיקות הרבה יותר גדולה. והתפילה התארכה **לעשרים דקות!!!** ומדובר היה בחיזוק אמיתי!! חיזוק משמעותי שתפס!!! לא איזה מבצע חד פעמי... זה לא היה כמו עוד איזה מבצע חד פעמי שהולכים על כל הקופה ואח"כ יורדים מזה לגמרי.. מדובר היה בחריש אמיתי ותקופה ממושכת שבאמת הגעתי לשיעור קומה חדש ויותר מרומם בעבודת התפילה...

עכשיו!!!! אחרי חצי שנה של פסגות כאלו מרוממות בתפילה... כצפוי... לאט לאט ההתלהבות התחילה קצת לרדת... וכאן חשוב לי להדגיש: שההתלהבות ירדה לא בגלל שירדתי מזה!! ולא בגלל שירדתי ברוחניות!! **לא!!! לא!! חשוב לי להדגיש שלא!!!** ההתלהבות ירדה בגלל שפשוט המשכתי... המשכתי להתעלות בעבודת ה' בעוד כמה תחומים אחרים.. וכעת נניח תפסתי חיזוק חדש בהתמדה בלימוד או בעבודת המוסר.. מטבע הדברים מוקד ההתעניינות עבר גם (לכה"פ גם) לתחומים אחרים בעבודת ה'. וכתוצאה מזה ההתלהבות בתפילה נהייתה קצת פחות. **וכאן מתחיל הסיפור המוכר והעצוב שעד היום לא לגמרי סיימתי איתו!!!** הסיפור הוא שהיות וכבר חצי שנה התרגלתי לסטנדרט רוחני תובני של תפילת שמו"ע שאורכת לי עשרים דקות!!! **אז זה הסטנדרט שלי!!** זו הרמה הרוחנית שלי!! כאן אני אוחז!!! דא עקא!!! שהיות וההתלהבות כעת קצת דעכה... הרי לפי מינון ההתלהבות הנוכחית שיש לי כעת... התפילה כבר לא אמורה לארוך לי עשרים דקות... אלא רק עשר דקות... **דא עקא!!!! שאני כבר לא מסוגל לרדת** מהסטנדרט הרוחני שאני אוחז בו!! אני לא מסוגל פתאום לקצר את התפילה בחצי... לא... לא מסוגל... אני רואה את זה כ... כפשיטת רגל... **מה... זהו?? ירדתי מזה???**

ואני רוצה שתבין: אם זה היה סתם איזה חיזוק צדדי שקבלתי ע"ע... טרנד כזה שהיה ועבר... אז נו... לא קרה כלום.. אבל כאן מדובר בעליית מדרגה רוחנית **אמיתית** שהגעתי אליה!! אני באמת אוחז שם!!! זה באמת המושגים החדשים שיש לי כעת ברוחניות! זה באמת הסטנדרט הרוחני שלי!!! **ופתאום לחתוך את זה ? ! ?** אני מרגיש כאילו אני קצת... קצת יורד מהדרך.. אתה מבין אותי?? .אני לא יודע אם אתה לגמרי מבין את **עוצמת** התחושה הזו... **אז רק בתור המחשה:** אני הליטאי... ואצל הליטאים אין שום בעיה לגדל זקן צמוד... יש לי חברים בגילי שיש להם זקן צמוד ואף אחד לא רואה בזה בעיה.. לעומת זאת אני במקרה כן מגדל זקן ולא צמוד. **עכשיו:** תאר לעצמך שיום בהיר אני מגיע לספר ומודיע לו: תחתוך את הזקן לחצי התורן... צמוד!!! **תגיד לי: בינינו... איך זה יראה??** זה יראה רע מאוד!!! ואפילו מחשיד... החברים שלי עם הזקן הצמוד שלהם יתלחשו מאחורי הגב שלי. מה קרה לאדון אז נדברו? הוא קצת זז שמאלה? קצת ירד מהדרך?? נכון?? **למה הם ככה יחשבו...??** הרי אתם בעצמכם מגולחים... אז מה אתם מתרגשים ממני??

כי זה לא קשור... **זה הסטנדרט שלי!!!** היות והסטנדרט שלי זה זקן באורך 15 ס"מ... אם אני פתאום חותך את זה בדרמטיות... יש פה איזה הכרזה של... של ירידה מהדרך... **ושוב: זה נטו רגשות...** אתה יכול להתווכח עד מחר ולטעון שזה סתם דמיונות וזה לא נכון... ואני אסכים איתך **אבל תסכים איתי שזו התחושה!! וזו תחושה ח ז ק ה ! ! ! !**

אז תחשוב שזה בדיוק מה שעובר על בן עליה מרומם שהתרגל במשך חצי שנה להתפלל חצי שעה שמו"ע בהתלהבות עצומה... ופתאום זה "עבר לו.." אז זהו?? סיימנו?? חותכים... מורידים מחצי שעה לעשר דקות...

אתה קולט שזו הרגשה קשה ב ד י ו ק כמו שאני אוריד את הזקן???

אז זהו!!! שכמו שאת הזקן "עדיין" לא העזתי להוריד לחצי התורן!!! ככה את התפילת שמו"ע שלי ארך לי המון המון זמן עד שהעזתי לקצר!!! עכשיו: תנסה להיכנס לראש שלי... פעם!!! לפני עשר שנים הייתי במדרגה מאוד גבוהה בתפילה שאני מסוגל להתפלל חצי שעה שמו"ע במתיקות ולא לשים לב שהזמן עובר... ומאז קרו הרבה דברים טובים אחרים... שכתוצאה מהם ההתלהבות דעכה וכעת **אני לא צריך** חצי שעה שמו"ע... **אין לי מה לעשות** עם חצי שעה שמו"ע.. ותחשוב שאני **לא מסוגל לרדת מהעץ הזה!!** תחשוב מה קורה לבן אדם שהוא מצידו מתפלל עכשיו שמו"ע כמו כולם... שמונה עד עשר דקות... אבל יש לו איזשהו מחסום רגשי שהוא חחחייב למרוח ולמתוח את התפילה חצי שעה. תכנס לתחושות של כזה בן עליה... תנסה לחשוב מה עובר עליו כשהוא מגיע לתפילת מעריב... **רוצה לשמוע הגדרה במילה אחת??? קוראים לזה: אאאאאאאוף... זו ההגדרה!!!** עוד פעם הגיע המעריב המתיש הזה שאני הולך לחלום בו עשרים דקות... עוד פעם הגיע השמו"ע הזה שאני הולך להתנדנד ולהתנדנד ולהשתעמם בו חצי שעה... והכי הכי: עוד פעם הגיע השמו"ע הזה שאני מצפה ותובע מעצמי להתלהב ולהתרגש ולכוין כמו שהיה פעם... ואני לא מגיע לזה...

קוראים לזה אאאאוף אחד גדול!!! התפילה נהפכת להיות דבר מעצבן!!! **ואתה יודע מה ה"תסמינים" הכי מובהקים לתופעה הזו??** שאתה פתאום שם לב שיש לך נטיה לדחות את המעריב לשעה הכי מאוחרת בערב או.... או... או את השחרית לשעה___ איקס בבוקר... (בטח!!!!! נקוט האי כלל בידך: דברים מעצבנים דוחים לרגע האחרון... אז כמובן שאל תשכח שאני כעת בעיצומו של ניתוח לב פתוח... כי... כי סו"ס הנימוק הרשמי למה אני מתפלל מאוחר זה כי כמובן "אין לי מויחין..." ומאוד מעניין שכל יום מחדש רק ברבע השעה האחרונה שלפני חצות היום והלילה רק אז המויחין נכנסים ב"כלים..." נו... באמת... על מי אנחנו בדיוק "עובדים"??? הגיע הזמן לבדוק האם זה לא תסמין מובהק של דחייה של דבר קשה לרגע האחרון!!! כן... דווקא בגלל שאני כזה עוייבד... ואני תובע מעצמי עבויידה שאני לא אוחז בה... זה נהיה אצלי גוש שחור שדוחים אותו כמה שאפשר)

התוצאה העגומה היא: שדווקא אני, שכן הגעתי לאיזשהו אחיזה מרוממת בתפילה יותר מחברים שלי... דווקא בגלל זה... היות ואני לא יכול לרדת מהעץ הזה... אז אני **במו ידי משניא על עצמי את התפילה!!** חבר שלי הספונטני והעממי כבר אוהב את ימי החנוכה יותר ממני... כי הוא שיהיה בריא... אף פעם לא עשה עסק... הוא הגיע למנורה. הכין את הפתילות בלי להסתבך... שפך שמן... בירך בכוונה... קצת בקול... קצת התרגש... הדליק. ההדלקה שלו עשתה מצווה.. שר מעוז צור... אמר כמה מזמורים... אכל שלוש סופגניות והלך לדרכו... שנה הבאה... כשחבר שלי שוב מגיע לחג החנוכה... יש לו רגשות נורמליים לחנוכה... **אבל אני??**

היות ולפני 12 שנים הייתי יושב **שעה וחצי** מול הנרות ומייחד יחודים (ואז באמת אחזתי שם...) אז גם אח"כ שאני כבר פחות אוחז שם... ואני כעת עושה שטייגן בעוד כמה תחומים אחרים בעבודת ה'. אבל ברגע שאני רק רואה את החנוכיה שלי... אני כבר יודע מראש שהסטנדרט הרוחני שלי מכריח אותי לשבת פה לא פחות משעה וחצי ועוד להיות באאאורות... **ואני כעת לא אוחז שם!!! לא!! לא אוחז שם!!** מה הפלא שרק מגיע ערב חנוכה... אני מרגיש תעוקה ונהיה עצבני ו... ומשני הכיוונים... גם עצבני מעצם הידיעה שאני אמור להכין את הפתילות ולקרצף את הכוסיות במשך חצי שעה וגם לשבת פה יותר משעה מול הנרות... ו.. וזה לא בשבילי... (ואני כמובן לא מוכן להודות בזה... אתה מבין לבד שאני כעת מגלה לך סודות שאני לא מגלה אפילו לעצמי) וגם אחרי שאני כבר עושה את זה... אני רק נהיה מאוכזב מעצמי... כי... כי תכל'ס ציפיתי מעצמי להיות באורות (כאשר היה "בימים ההם" שאחזתי שם תרתי משמע...) וזה בכלל לא בכיוון...

מה הפלא שלמרבה האבסורד דווקא העוייבד ה' שכ"כ הרבה השקיע בחביבות מצות הדלקת נרות החנוכה עלול לפתח את הריאקציה הכי גרועה והכי רחוקה מלחבב את המצווה החביבה עד מאוד...

אתה מבין לבד שהדוגמאות שהבאתי כעת הם ממש מדגמיות... כל עובד ה' פוגש את זה בסיטואציות שלו... יש אחד שפעם הוא היה מתמיד עצום... הוא עשה שטייגן גדול בהתמדה והוא הגיע באמת לפסגות של התמדה ושקיעות בלימוד... עכשיו: מאיזה סיבה שלא תהיה הוא לא אוחז בהתמדה של פעם!! אותו אחד עלול למצא את עצמו מאוכזב

מעצמו **<u>על בסיס קבע!!!</u>** הוא ישב וילמד שלוש שעות בהתמדה עצומה ויצא משם חסר סיפוק לחלוטין... **<u>למה???</u>** כי לפני שמונה שנים... אי שם בתקופה הכי מרוממת שאחזתי בה... הגעתי לסטנדרט של שש שעות לימוד ללא הפסקה!!! ומאז זהו!!!! נכנס לי לתוכנה שזה הסטנדרט הרוחני שלי!! שם אני מעמיד את עצמי!!! ואם היום אני לומד רק שלוש שעות... **<u>אז אני אכזבה מהלכת!!!!</u>** ו... ו... ואז מה קורה???

אחד מהשתים: או שהוא מכריח את עצמו בכח להיאחז בסטנדרטים שהיו לו פעם... שהמשמעות הנוראה היא שכל שעה נוספת שהוא לא אמור כעת לשבת מול הגמ'... **<u>והסיבה היחידה שהוא כן יושב</u>** זה רק בגלל שהוא לא יכול לרדת מהעץ... המשמעות היא שבכל שעה כזו הוא במו ידיו משניא על עצמו את התורה הקדושה... **<u>והאפשרות השניה</u>** היא שבסוף הוא כן ירד מהעץ והוא כבר לא יתמיד כמו פעם... אבל הוא כל הזמן ירגיש אכזבה וחוסר מיצוי... שהוא לא עומד בסטנדרטים שהוא אמור לעמוד בהם.. ואני כבר לא יודע מה יותר גרוע...

<u>וזה אסון!! אסור שזה יקרה לנו!!! בנפשנו הדבר!!!</u>

אין לך מושג כמה בני עליה מרוממים עלולים להיות תקועים בקונפליקט הזה... ואפשר לסחוב את זה שנים ע"ג שנים... ואני מדבר מניסיון אישי.. שהוא גם די טרי.. לפני לא הרבה זמן רק קלטתי את הבעיה שלי...

אני אנקוט בעוד דוגמא אחת ואחרונה: הלל!!! גם האנשים הכי יבשים בתפילה... כשמגיע ר"ח או חג ואומרים הלל... הם נכנסים לאיזושהי התלהבות מסוימת... אבל שמתי לב שאצלי זה בדיוק הפוך... רק מגיע הלל... אני מרגיש מין גוש שחור מבפנים... סוג של משהו מלחיץ... שכאילו יש עלי כעת משקולות כבדים שאני לא יודע איך להתפטר מהם... ולמה???

כי שוב: בימים הכי טובים שלי הגעתי להתלהבות כזו גדולה בהלל... שהייתי אומר הלל מאוד מאוד באריכות... בניגון... ובחיות והתלהבות... ש... שבשביל לעשות את זה גם היום אני צריך המון המון אנרגיות שאין לי אותם עכשיו!!! כי עכשיו אני ב"ה עושה שטייגן בעוד תחומים בעבודת ה'... אבל אם אני לא מקבל את הנתון הזה ואני כן ממשיך לתבוע מעצמי להמשיך בסטנדרטים של פעם... אז אני מושך את ההלל בכח... מורח את המילים ומנסה בכח להתרגש ולהתלהב כשאני לא שם... וממילא הכל נהיה כזה מעייף ומאכזב ונמרח ו... ודי... גם הכרחתי את עצמי להיות באורות... וגם בסוף לא הצלחתי... אני משתמש בכל מיני דוגמאות כדי שמי שזה נוגע אליו יצליח לקשר את זה לסיטואציה שלו...

(מי שמבין על מה אני מדבר... מבין הכי טוב... ומי שלא מבין... כנראה שזה לא נוגע אליו... אז אין צורך לפתוח שוטנשטיין להבין על מה אני מדבר...)

<u>עכשיו: איש בשורה אני!!!</u> ברגע שקלטתי את הנקודה הזו... אז באמת חתכתי!! את הזקן אמנם לא חתכתי... אבל את ההלל קיצרתי... וגם את הנענועים שפעם היו אורכים לי שעה... גם אותם צמצמתי למינימום כמו ככולם... ובהתחלה ארך לי זמן לבלוע את הגלולה שהסטנדרטים שלי השתנו... היה לי קשה לעכל שאני מדליק נרות החנוכה עם"הדלקה עושה מצוה" פלוס מעוז צור... פלוס סופגניה וכמה בקשות פרטיות ושלום!!! אחר אחרי שלוש שנים של שיקום יחסים מול החנוכיה שלי... אני מוכרח לציין שהשנה הוצאתי את החנוכיה ואני פתאום מרגיש שהיא כבר לא מאיימת עלי! אני כבר לא מרגיש את התעוקה שהייתה לי עד כה מהשעה וחצי מול הנרות... זה בסיידר!!! אני כבר יודע שגם הדלקה עושה מצוה... אוהו... עכשיו לאט לאט אני מעיז להתקרב שוב לחנוכיה... ואם בהדלקה הקרובה אני פתאום אתרגש... ויתחשק לי להתבטא ובטעות יצא לי להיות 40 דקות מול הנרות... אין בעיה!! זכותי!!! אבל למחרת??? בהדלקה של היום השני?? פרנציפ לא!!!! מה... בגלל שאתמול היתה לי התרגשות ולכן נשארתי פה שעה... לכן היום שאני עייף אני צריך להכריח את עצמי לעשות משהו שאני לא אוהז בו???

בקיצור: מה אני בא לומר?? שאם בשבוע שעבר נכנסתי לאורות ודברתי שאנחנו מחפשים להחמיר ולהתבטא מול הנרות ומול עבודת ה'...

<u>אז הנה!! כעת הבאתי לך את הקונטרה!! זה לא תמיד חכמה!!!!</u>

זה לא תמיד חכמה להעמיס משהו שאנחנו לא תמיד אוחזים בו...

ממילא היום... כשאני רואה בחור בן עליה שבאמת רואים עליו שהוא עולה ומתעלה ומגיע לפסגות רוחניות... כשאני רואה אותו מתחיל להאריך בשמו"ע מתוך מתיקות וגישמאק... מצד אחד מרנין ומרגש לראות כזה בן עליה... מצד שני אני נאנח!!! כי אני מכיר מידי טוב את ההמשך מניסיון אישי... **<u>אני מיד שואל את עצמי:</u>** כשההתלהבות תרד וכבר לא יהיה לו כ"כ סיבה להאריך בשמו"ע... האם הוא ידע גם לנחות נחיתה רכה?? או שבעוד חמש שנים כשאני אגיע לכאן... אני אראה אותו באותו מקום גורר את עצמו באחד עשרה בלילה לתפילת מעריב ומתנדנד חצי שעה ככה בעייפות כי... כי איך אפשר לרדת מהעץ??

<u>אני כבר עכשיו מרחם עליו!!!! נו... אז תכל'ס... מה אני רוצה עכשיו??</u>

שמהיום אם יש לך התלהבות בתפילה... אל תתלהב...?? אל תתפלל ארוך...?? תדכא את ההתלהבות הזו...?? תקפיא אותה??

<u>חס ושלום!!! אדרבה ואדרבה...</u> אם יש לך מתיקות ועריבות ואתה נמצא בתקופה מיוחדת של שדה תעופה ואתה מטפס לאויר פסגות... תן לזה... שחרר גז... תנסוק... תטפס... תגיע לזה!!! תאפשר לעצמך להגיע הכי גבוה שאפשר... (כמובן כל דבר בשיקול דעת... בלי שגעונות) אבל תמיד תזכור שאני כעת במצב טיסה!!! אני כעת אויר!!!! והיות ומה שאני עושה כעת זה מעבר לנורמה ורחוק מאוד מעיקר הדין... אז צריך לקחת בחשבון שהמטוס יום אחד ינחת!!!! ואסור שזה יהיה נחיתת אונס!! אף טייס לא מחפש לגור באויר!!! הוא כן רוצה להמריא... הוא כן רוצה לטוס באויר... אבל הוא רוצה גם לנחות טוב... ולדעת לנחות נחיתה זה ההההמשימה של טייס טוב...

<u>דא עקא!!! שבמשפטים שלי האלו יש משהו מאוד שובר ומדכא...</u>

כי... כי אני עכשיו המראתי למדרגה מאוד גבוהה... רק עכשיו גיליתי את האור הגדול... את האור של התפילה... של ההתמדה... של קרבת אלוקים... הדבר שכעת הכי מטריד אותי זה איך אני נשאר פה לנצח!!! לא רוצה לזוז מפה... לא רוצה לחשוב על אפשרות שאני יורד מזה... ואז מגיע אדון אז נדברו עם טיל נגד מטוסים ומחפש לקרקע אותי...

<u>אין לך עוול יותר גדול מזה!!!</u> (ואני יודע!! ושלא תגיד שלא אמרתי!! יהיו בחורים עוייבדים שיקחו את העלון הזה בחמת זעם ויזרקו אותו לשירותים.. והם אפילו לא ידעו שכתבתי את זה מראש.. כי הם יעשו את זה עוד הרבה לפני שהם יגיעו לשורות האלו...)

<u>אז זהו שלא!!! וכאן יש נקודה מאוד מאוד עמוקה שצריך להבין אותה:</u>

אם אתה כעת בתקופה מרוממת וטפסת לאיזושהי מדרגה מרוממת שאתה כעת אוחז בה... ואתה יושב בה טוב ומתמקם בה וזה תופס... אז זהו!!! זה קיים!!! זה קרה!! זו עובדה!!! יש פה נכסי דלא ניידי!! אתה כעת תוקע פה דגל של כיבוש ואתה מכריז שזו המדרגה שלך...

עכשיו... זה לא סתירה שיהיה לך נחיתה... וגם כשתנחת מזה... ותרד מזה ויגיעו ימים שאתה תרגיש שאתה לא אוחז שם... זה לא סתירה שזה קיים!!! אתה תמיד לחזור לשם... כי זה נכס שקנית אותו... זו פסגה שאתה כבר אוחז בה... אז בסיידר... לא תמיד צריך להיות שם... זה כמו אמריקאי שקנה דירה בישראל ואז הוא רגוע לחזור לארה"ב... למה??? נכון שחזרתי לארה"ב... אבל שמתי רגל בארץ!! אני תמיד יכול לעלות על מטוס ולהגיע לבית שלי בארץ.... וזו תחושה מאוד נכונה ומובנת... ממילא!! הפחד מהנחיתה הוא לא נכון... זה לא שאם אתה נוחת אז לא עשינו עסק... ירדנו מזה... זה לא שאם אני הפסקתי להתפלל חצי שעה זה אומר שזהו... אני כבר לא מחבר ספר "אהבתי..." לא!!! חלילה!! הנכס הזה קיים אצלי... המפתחות בידיים שלי ולפי הצורך... אני תמיד יכול לחמם מנועים לכיוון הזה ולהגיע לשם...

<u>טייס לא מפחד לנחות!!! כי הוא יודע שהוא תמיד יכול שוב להמריא!!!</u>

אתה יודע איזה טייס לא יכול להמריא?? מי שלא יודע לנחות... מי שלא יודע לנחות... מה הוא עושה??? הוא משייט לו בשמים עד שנגמר המנוע... ואז הוא מתרסק... ואז באמת אין לו אפשרות להמריא... וזה בדיוק מה שקרה לי ואסור שיקרה שוב!!! גם כשמטפסים למדרגות... צריך להתלמד לרדת מהם כשצריך... מתוך ידיעה שזה לא בורח לי!! אני תמיד יכול שוב להמריא לשם... אבל למען ה'... אל תתעקש להישאר באויר!!! אתה סתם שורף מנוע יקר ואז באמת לא תוכל יותר להמריא.. כי לא יהיה את מי... אנא: שמור קשר עין עם הנפש שלך!! קח את המאמר הזה לתשומת לבך... הוא בנפשנו!! כמובן למבינים בלבד...

מהם ב' ברכות שמברכים על הנר? ומה ב' ברכות שמברכים על הסופגניה?

שבוע שעבר דברנו על בני הכפר שלנו שהשנה לשם שינוי עלו לירושלים לכבוד ימי החנוכה כדי לגמור בשיר מזמור את ההלל ולהקריב תודה לה' על הישועה שעשה לידידינו שהתרפא מחליו... ואכן הגענו ביום שני של חנוכה... לקראת בין הערביים הספקנו אפילו להשתתף בהטבת הנרות במקדש... וגם בהדלקת נרות החנוכה של הראש בית אב בלשכת בית המוקד... וכעת הגענו לבית האכסניה שאנחנו רגילים להיות אצלו... כן... היינו פה לפני פחות מחודשיים... הוא קיבל אותנו בשמחה ובהפתעה... ותוך חצי שעה אמא כבר היתה במטבח יחד עם בעלת האכסניה... הם עושות שם "דברים טובים..." אנחנו הגברים- התחלנו לדבר בלימוד בסוגיית שריפת הפתילות והשמנים דתרומה שנטמאו באב הטומאה... האם מותר לשרוף אותם עם הפתילות שנטמאו בולד הטומאה אפילו שמוסיפים טומאה על טומאתם... (אגב: זה לא רלוונטי לחנוכה, כי בחנוכה אסור להדליק בשמן של תרומה שנטמא...) הם כבר שוקדות על "הפתעות" במטבח... אחרי חצי שעה והודיעו שהפעם הכנו לכם הפתעה!!! סופגניית תרומה עם שמן וריבת מעשר שני... (שכחתי לעדכן שאנחנו כהנים) אה... מה אתם אומרים על זה?? אוהו... לאבא ארך כמה שניות לעכל את ה"סופגניה..." אבל אמא ראתה שהוא קצת... קצת מבוהל מהמתכון היצירתי... אבא שאל את אמא... תספרי לי בדיוק מה... מה הסיפור... מה עשיתם?? מה פירוש... הגיעו השכנים כמו כל יום עם הפרשת חלה!!! הניחו את זה פה בסל... הרבה הרבה מקרצות של עיסה... ואנחנו החלטנו לעשות מזה סופגניות... עד כאן בסדר??? הלאה... אבל סו"ס סופגניה צריכה הרבה שמן... וצריכה גם ריבה... אז היות והגענו לירושלים ויש לנו הרבה מעות מעשר שני, החלטתי לחלל את המעות על הריבה ועל השמן... אז הסופגניות הם תרומה- חלה, והריבה והשמן הם מעשר שני... מה הבעיה??? אבא ובעל הבית חייכו... ו... והתחילו להיכנס להרפתקאה... אז ככה: דבר ראשון במקרה לבעל הבית עצמו אין בעיה עם זה... כי הוא "במקרה" תלמיד של רשב"י ולפי רשב"י מותר להביא קדשים לבית הפסול... (העניין הוא כך בקצרה: אם שני לטומאה יגע בסופגניה של תרומה הוא יפסול אותה, אבל אם הוא יגע בסופגניה של מעשר שני הוא לא יפסול אותה... עכשיו: אחרי שעירבבתם מעשר שני עם תרומה, עכשיו אם יבא שני לטומאה ויגע בסופגניה, הוא יפסול לא רק את התרומה, אלא גם את המע"ש ש"לא מגיע לו להיפסל" בשני לטומאה, זה נקרא מביא קדשים לבית הפסול שלרבנן אסור ולר"ש מותר) אבל אבא כנראה לא יאכל את הסופגניות האלו... אבל חוץ מזה!! אבא התחיל לתחקר את אמא... איך חילקת את המעות מעשר על הריבה והשמן?? איך ידעת ל"תמחר" את זה?? אל תשכח... הסופגניה עצמה היא תרומה... ורק השמן והריבה זה מעשר שני... האם פעם בררת את ההפרש כמה עולה סופגניה **עם** ריבה ושמן וכמה בלי כדי לדעת כמה מעות מעשר שני אפשר לחלל...

בקיצור: אם אתה סיבכת... אז אמא ובעל הבית הסתבכו שבעתיים... אבל הם לא הסתבכו!! כי הם היו בקיאות בחשבונות האלו... זה מעשים שבכל יום... מה שבטוח באותו יום זכינו לברך שתי ברכות על הנר חנוכה, להדליק ושעשה ניסים, ואילו בעל הבית זכה לברך גם על הסופגניה שתי ברכות, על אכילת תרומה ועל אכילת מעשר שני... אבא שלא אכל את הסופניה... אמא תפצה אותו, וכנראה מחר היא תצייד אותו במנחת מרחשת שהוא יזכה להקריב מחר... כן... יש אמנם חמש מנחות, אבל בחנוכה, היות ואנחנו מחזרים אחרי מאכלי שמן... אז נקריב מנחת מרחשת שמרבים בשמנה, אמנם אבא לא יוכל לאכול אותה, ולא רק בגלל שזה לא הבית אב שלנו, אלא בגלל שזה מנחת כהן ש"כליל תהיה לא תאכל..."

---

5 לפנות בוקר... לפתע נשמע קולו של גביני כרוז עמדו כהנים לעבודתכם ולויים לשירתכם וישראל למעמדכם... התעוררנו בזריזות עצומה... רצנו למקווה... ומשם לבית המקדש... בדרך כבר שמענו את התקיעה תרועה תקיעה של פתיחת שערי העזרה... קרררר!!! יום סגרירי... יורד גשם!!! 8 מעלות... אבל רק נכנסנו ומול עינינו מחזה מרהיב של אלפי פרחי כהונה מהלכים בזריזות עצומה בריצה של עקב בצד גודל ברגלים יחפות... איך הם לא רועדים מקור??? עזוב... לא תבין... בבית המקדש בוערת אש... אש של רצוף אהבה... אש של שכינת כבודך... רק לזכות לראות את הליגער סנהדרין נכנסים אחד אחד ללשכת הגזית כדי להיות שם מזמן שחיטת התמיד... לזכות להיות בקרבתם זה כבר "הוי מתחמם כנגד אורם של חכמים..." ואז הגיע הרגע המרגש שאחד עלה לגג העזרה לבדוק שאכן האיר פני כל המזרח... כן... ביום כזה סגרירי זה לא כ"כ פשוט לראות שאכן האיר פני המזרח!!! ואגב: אל תשכח שאנחנו כעת ביום כ"ז כ"ח בכסליו... שזה אחד הימים הכי מטעים!!! שהרי בימים אלו הלבנה מתחילה לזרוח ממש בסוף הלילה... ו"פעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר מזרח" וכאן צריך מומחיות מיוחדת לזהות שזה אור החמה ולא אור הלבנה... ואכן אותו אחד עמד והכריז: האיר פני כל המזרח...

אבל זה לא מספיק!!! הממונה חוזר ושואל אותו: עד שבחברון??? האם מתחילה כבר להאיר זכות ישיני חברון?? והוא אומר הן!!! כן... האבות הקדושים שעבדו את ה' במקום הזה... האם זכותם מאירה לנו ואפשר לגשת להקריב את התמיד?? והוא אומר הן!!! שחטו את התמיד... והקטירו את הקטורת...

הגיע עת הטבת הנרות!!! מטבע הדברים בימי החנוכה הרגע הנשגב ביותר זה הרגע שהכהן נכנס להטיב את הנרות... ב"ה תוך שתי דקות עברה הרינה שאכן נר המערבי נשאר דולק...

הגיע עת ניסוך היין ושיר של יום... בחנוכה אמנם החליל **לא** מכה לפני המזבח!!! (שבוע שעבר טעיתי בזה ותודה לכל מי שתיקן אותי...) אבל השיר של יום של חנוכה מאוד מזכיר לנו את החליל... תנחש למה?? כי השיר של יום של חנוכה זה "ארוממך ה' כי דיליתני" שבמשך הקיץ קבלנו את מביאי הביכורים במילים האלו ושם החליל כן ניגן לפניהם!!! אבל דווקא עכשיו... מסוכות ואילך נדם קולו של החליל... גם מביאי הביכורים של זיתים ושמן כבר לא יזכו לקבלת פנים של החליל (כי מסוכות ואילך זה לא זמן שמחה) אבל לכה"פ יהיה להם איזה מזכרת במקום... ובשיר של יום של חנוכה הלויים ישוררו "ארוממך ה' כי דיליתני" ויחשבו גם על אותם יהודים מיוחדים שהסכימו לעלות לירושלים עם הביכורים גם כשהם ידעו מראש שלא מחכה להם קבלת פנים... עכ"פ זכינו להיות נכוחים בשיר של יום ולהשתחוות שלוש השתחוואות!!! כן... באמצע השיר יש שלוש הפסקות באמצע... שאז הכהנים שנמצאים על שלחן החלבים תקעו הריעו ותקעו והשתחוו העם...

אבל חכה!!!! לא סיימנו עם ההשתחוואות... אפילו לא התחלנו!!! אל תשכח שאנחנו נמצאים בחנוכה... ובחנוכה אם אתה זוכר אנחנו מודים לקב"ה על אותם יוונים ש"פרצו חומות מגדלי" ו"נעשה נס לשושנים..." וכנגד הי"ג פרצות שהם פרצו בחומה תקנו לנו חכמים י"ג השתחוואות... אמנם התקנה הזו תקפה לכל השנה כולה... אבל במשך השנה אף אחד לא הולך עכשיו לעשות סיבוב שערים ולהשתחוות... במשך השנה יש עוד כל מיני נושאים אחרים במקדש... אבל כעת בחנוכה שזה הרי עיקר הנס!!!! אז החלטנו כל בני החבורה להתאסף יחד ולצאת בסיבוב שערי העזרה ויחד להשתחוות את כל הי"ג השתחוואות...

ואת התיאור מהסיבוב שערים נאלץ להשאיר או לשבוע הבא... או לשיבנה בית המקדש...

נר חנוכה, מצוה חביבה עד מאוד...

בדוק ומנוסה!!! מי שמתאמץ לקיים מצות נר חנוכה ומאמין שיש בכח המצוה הזו להאיר בנשמתו... זה... זה עובד!!! אחרי חנוכה מרגישים משהו יותר בהיר... יותר חי... יותר מתלהב בעבודת ה'...

רגע... אתה מבטיח?? ואם לא??? ואם אני אשתדל לקיים את המצוה כתיקונה וזה לא יקרה... לא ארגיש איזה שינוי בעבודת ה'... אז אני אקבל את הכסף בחזרה..?? אז זהו שלא!!!

בנר חנוכה אנחנו בעיקר עסוקים בלהאיר לה'!!!

אנחנו מדליקים לה' את הנר!! אנחנו מאירים לו!!! ובמה אנחנו מאירים לו?? מה החושך היחיד שכביכול רק אנחנו יכולים להאיר אותו? אור של אמונה!!! האם להאמין בה' או לא זה נטו בידים שלי... אני אחליט האם להבעיר את האש הזו או לא...

וממילא כעת אני--- כביכול חשוך לה'!!! ואני בבחירתי יכול להאיר את החושך הזה ובאותה מידה לא... ואם אני מדליק נרות חנוכה מתוך אמונה תמימה שאני בכל מצב הולך אחרי ה' ומאיר לו... אז אני הארתי לה'... את מה? את עצמי!!! הבאתי לו אותי!!!

האם הקב"ה יחזיר פידבק ויאיר לי בחזרה??

עזוב... מה אתה מערבב שני הישגים ביחד... אבל בדרך כלל הקב"ה מחזיר... אבל חבל להתנות את זה מראש... חבל להעמיד את זה כתנאי קודם מראש... זה הורס את כל הרעיון...

אני פה בשביל להאיר לה'!!! זה מספיק סיבה לכשעצמה!!!

לאותם בחורים שזה לא לגמרי ברור להם!!! **להזכירכם: נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאוד וצריך ליזהר בה מאודד!!** כך לשון הרמב"ם... קצת מצחיק לדבר על זה.. אבל צריך לדעת שאם הרמב"ם אומר שהיא מצווה חביבה עד מאוד... זה אומר שיש בנר חנוכה כח להאיר ולהשפיע על השטיגן שלך לאורך זמן חורף הקרוב... כך שכדאי לקחת את המצוה הזו ברצינות ולא לזלזל בה!!! כל אירוע או טיול או מפגש משפחתי שאתה מתכנן אותו לימי החנוכה **חייב להיות מתואם עם זמן הדלקת נרות!!** או שאתה **מספיק לחזור** עד זמן ההדלקה. או שאתה **יוצא רק לאחר** זמן ההדלקה... **וזה לא פשוט!!!** אז זהו שתקח את זה בחשבון!!

את כל האירועים שלך תעשה לפני כן או אחרי כן... כי חנוכה זה הדלקת נרות ואמירת ההלל ולא שום דבר אחר!!!! כך אירוע או חגיגה או טיול הוא לגמרי דבר הרשות... אפילו להבדיל ההדלקה של הרבי שליט"א או הטיש או כל מסיבת חנוכה זה רשות... ואילו ההדלקה שלך היא מצות היום והיא חובה!!! מה תגיד?? מותר... בדורות האחרונים נהגו להקל ואפשר להדליק גם מאוחר... אין בעיה... יתכן שאתה צודק... אבל הזהיר בנר יש לו הבטחה שהוא יזכה לבנים ת"ח וכ"ש הוא עצמו... ואם אתה מקל... אז אתה לא בכלל זהיר בנר!!! כך מפורש בדברי ר' יצחק סגי נהור מגדולי הראשונים שהסביר שזו הסיבה למה ההבטחה הזו לא מתקיימת, כן, כולם מדליקים נרות חנוכה, אבל לא כולם נזהרים בזה כ"כ... ומתברר שזה באמת ככה!!! יש לנו ניסיון לפספס את הזהירות בהדלקת נר חנוכה וחבל... זו מצוה חביבה ו... ולא כ"כ קשה... אז קח את כל הפרסומות של הסגולות הזועקות מעל כותרות לוחות המודעות מי מוכן להפסיד את הסגולה היקרה וכו'.. הגיע הזמן להעתיק את זה למקומות הנכונים!!! לתקנת חז"ל גמורה!!!!

די... נמאס לי מהמסגרת... שוברים מוסכמות...

כמידי שנה... כשמגיעים הפרשיות האלו, פרשת וישב מקץ... כאן בגיליון אז נדברו המנהג הוא להציץ קצת לסוגיה הרחבה והמרתקת שנקרא בלשון יחזקאל: עץ **יוסף** ועץ **יהודה!!!** מה ההבדל ומה המאפיין בין שתי ההנהגות האלו... ואיפה כל אחד מאיתנו ממקם את עצמו... האם בהנהגה של יוסף או של יהודה... וכמובן מאי נפקא מינה... והכי הכי: איך מבינים אחד את השני... איך מצליחים ל"קרב אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך"?? איך מצליחים להבין אחד את השני... אולי ככה נזרז את הגאולה שכבר מתעכבת מספיק זמן בגלל זה...

הנושא הזה כאמור מאוד מרתק... ויש לו המון שלוחות ופרטים והיום נתפוס נקודה אחת... ובכן: אחד המאפיינים וההבדלים בין יהודה ליוסף: יוסף זו הנהגה של **נצחון!!!!** ואילו יהודה זו הנהגה של **התמודדות!!!** אם אתה רוצה לנצח את עמלק... הכתובת היא יוסף... " יעקב אבינו כבר לימד אותנו ש"אין זרעו של עשיו נופל אלא בידי זרעו של יוסף..." (עיין בבא בתרא קכג:) רק יוסף יכול **לנצח** את עמלק ולסיים איתו!!! אבל בשלב של **ההתמודדות?**? בשלב הביניים... שכעת לא הגיע שעת הכושר להילחם ולנצח (שעדיין לא הניח לך ה' אלוקיך מכל אויביך מסביב...) כאן הכתובת היא יהודה!!! ליהודה יש כח התמודדות מול עמלק! לא לנצח!!! להתמודד!!! לאורך כל הדורות נחלת יהודה נושקת לעמלק שמקומו בנגב ובמדבר העמים... זו חלוקת תפקידים בין יהודה ליוסף... לנצח-- או -- להתמודד זה שתי כוחות שונים לגמרי...

אנחנו מוצאים את ההבדל הזה בין איש לאשה... איש תמיד יותר חזק מאשה... אם מגיע פתאום אויב שצריך לנצח אותו... האשה זזה לצד ונותנת לבעלה לרדוף אחרי הגו'ק... רק הבעל יודע להרוג גוקים (פלוס שירות ח"ק ולקרא לה רק כשהאירוע הסתיים) זו הממלכה של האיש!!! אבל כשמגיעה התמודדות... זו כבר הממלכה של האשה!! האשה יודעת להתמודד מול קשיים הרבה הרבה יותר טוב מהאיש...

כמובן שזו דוגמא בעלמא... אבל זה רק מראה לנו שיש הבדל בין להתגבר- לבין- לנצח!!! זה שתי כוחות שונים... (אגב: זה קצת נכון... כי באמת הנהגת יוסף זה בחינת איש... ויהודה זה בחינת אשה)

כשיש לנו מלחמה מול קליפת עמלק... מי הכתובת לנצח?? **יוסף!!!!**

אבל עד אז... מי הכתובת להתמודד מול הניסיונות?? **יהודה!!!**

--- עכשיו: למה זה באמת יוצא ככה?? **העניין הוא ככה:**

הרי מה הויכוח בין יהודה ליוסף בפרשה שלנו?? יוסף טוען לכל השבטים שכולכם צריכים להתבטל אלי... השמש והירח ואחד עשר כוכבים, כולם צריך להשתחוות לי ולתת לי את המושכות ואני אנהיג אתכם... ועל זה בדיוק האחים מקנאים בו!!! ומאידך מי מייצג את הצד שכנגד?? **יהודה!!!! יהודה זה ההיפך הגמור מיוסף!!** לא!!! אף אחד לא צריך להתבטל אלי... אף אחד לא צריך להשתחוות אלי... אדרבה... כולם אהובים, כולם ברורים, כולם קדושים, המלכות של יהודה מתבטאת בזה שהוא מכיר בכוחו של כל אחד ומעצים אצל כל אחד את התפקיד היחודי שיש רק אצלו... ויהודה תובע ממנו... אדרבה... לך בכוחך זה ותמליך את הקב"ה... (את הויכוח הזה אנחנו גם מוצאים בין משה ליהושע, שיהושע משבט אפרים מזדעזע מאלדד ומידד שמתנבאים במחנה... ואילו משה שמח ואומר: מי יתן כל עם ה' נביאים... ואכמ"ל) **הבנת??**

המלכות של יוסף מתבטאת בזה שכולם מתבטלים אליו... כולם משתעבדים אליו ומפקידים בידים שלו את הכח שלהם ואז יוסף מקבל את הכוחות לפעול עם כל העוצמה למען כבוד שמים בשם כל ישראל... **לעומת זאת המלכות של יהודה זה ההיפך הגמור מן הקצה לקצה...** יהודה משאיר את הכח אצלנו... אדרבה... יהודה עסוק בלהוכיח לכל יחיד ויחיד כמה אתה לבד חשוב אצל אבא שבשמים... אבא שבשמים מחכה לך ורק לך.. תתפלל אתה. תעשה מצוות אתה... וכבוד שמים כולו מתחיל ונגמר בך בך בך.. כח היחיד!!!

נו... מה התוצאה הישירה של הויכוח הזה???

שברגע שהמלכות בידיים של יהודה... אז יהודה באמת נותן לכל יחיד ויחיד את הכח והתעצומות... כל יחיד בפ"ע לומד לעבוד את ה' ולהתרומם ולהגיע לתפקיד היחודי שלו... אבל!!!! מה קורה אם יום אחד מגיע עמלק ומכריז עלינו במלחמה... וכשיש מלחמה... כאן צריך צבא... וצבא מוכרח להיות ממסדי!!! מסודר!!! וצייתן להוראות... ונאמן לתקנון ברור!! חד!!! בלי חכמות ובלי חריגות וללא פשרות...

כאן זה לא התחום של יהודה... בכלל בכלל לא!! זה מנוגד לגמרי להנהגה של יהודה... יהודה עסוק בלחנך כל יחיד ויחיד לדעת לקחת אחריות על עצמו... יהודה נותן לכל אחד העצמה אישית לדעת לקבל החלטות לבד... יהודה מחנך כל יחיד להיות מלך על עצמו... אז פתאום לדרוש מכל יחיד ויחיד להתבטל ולזרוק את הכח היחודי ולהתבטל לגמרי לגמרי למורה דרך ולקבל ממנו הוראות... **זה... זה... זה לא!!!**

ליהודה אין שום סיכוי לנהל צבאות מלחמה!!!! כי יהודה בכל מהותו ההיפך הגמור להנהגת הכלל!!! (כשגזירת הגיוס היתה בעיצומה ניסיתי להשתעשע בדמיוני... כמה בחורים ואברכים למדנים שהתרגלו להגיד סברות בלימוד... ופתאום מגיע מפקד צבאי ופוקד עליהם ללכת ימינה... אחרי עשר דקות מגיע המפקד ולתדהמתו הוא רואה שכולם נפוצו לכל עבר... כל אחד הגיע למקום אחר לגמרי... בטח... כל אחד הבין אחרת את ה"מהלך" של המפקד... ככה אי אפשר לנהל צבא... אי אפשר...)

כאן יהודה יצטרך את יוסף... כשיהיה למשה רבינו מלחמה בעמלק... משה יעלה לראש הגבעה וירים ידיים ויתן ליהושע לחלוש את עמלק... שאול ילחם בעמלק... דוד לא!!! כי במלחמה צריך צבא!!! וצבא צייתן וממושמע לגנרל אחד זה... זה... זה לא התחום של יהודה... אבל מה כן??? **להתמודד!!!! זו המשבצת של יהודה!!!** יהודה מחנך איך אפשר להתמודד מול עמלק... ואת זה יהודה יודע לעשות הכי טוב!! יהודה לוחש לכל יהודי... תדע לך: אתה בן יחיד של הקב"ה... אתה גדול!!! אתה לבד לבד יכול להביא את התיקון השלם... אם רק תחיה עם הקב"ה ותמליך אותו הרי כל העולם כדאי לך ואתה שקול כנגד כל העולם כולו... פה... ברגעים האלו של ההתמודדות לבד לבד... כאן יוסף מכבד את יהודה!!! כאן יהודה הוא המלך!!! לעומת זאת יוסף מקבל את הכח לפעול רק כשהשמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לו... אבל מה קורה אם אני לבד?? מה קורה כשאין לי את התמיכה מסביב?? במקרה הזה אין להנהגה של יוסף איך לעזור לי... **אגב: כאן חשוב להדגיש...** יוסף לכשעצמו כן עמד בניסיונות הכי קשים כשהוא היה לבד לבד!!! אבל עדיין זה לא ההנהגה שלו... אדרבה... זה היה בתור הכנה והכשרה לקראת ההנהגה של יוסף... (זה מה שכתוב: "שלח לפניהם איש לעבד נמכר יוסף, **עד!!! עד עת בא דברו** אמרת ה' צרפתהו..." כלומר: עד עת קיום דברו של יוסף שכולם ישתחוו לו... בשביל להביא לעת הזו היה צריך "וישלחני אלוקים לפניכם"! היה צריך לעבור צירוף ומבחן של עמידה בניסיון לבד... אבל עדיין הכל בתור הקדמה והכנה לקראת הנהגה של יוסף שכולם נכנעים אליו ונותנים לו את הכח להמליך את ה' בשם כל ישראל...)

---**איפה זה מגיע לידי ביטוי אצלנו ביום יום???**

המסגרת החרדית!!! הממסד החרדי!!! התקנון... הגבולות הברורים שכל חצר וכל קהילת קודש מציבים לעצמם... ש... שבינינו... אף אחד מאיתנו לא מאוד אוהב את זה... זה נותן לנו תחושה של מחנק.. שמישהו שמה מלמעלה שולט עלינו... אבל אנחנו צריכים לדעת שאנחנו חייבים את זה!!!! אם אנחנו רוצים **לנצח** ולהישאר יהודים חרדים לדבר ה'... בו בזמן שעמלק משתולל ברחובות ודואג לזנב אותנו על ימין ועל שמאל... כאן אתה חייב להמליך את יוסף!!! אתה חייב לנשוך שפתיים... ולמרות שאנחנו כ"כ לא אוהבים את המסגרת... ולא מתחשק לנו להשתחוות ליוסף... אבל תהיה חכם!! אל תהיה צודק!!! תכופף את הראש לממסד... תהיה ילד טוב של המסגרת... תכנע לתקנון.. תתכופף לחסימות ולסינונים .ואל תחפש לזרוק את יוסף לבור!!! כי אם בבית שלך אתה תסנן מתחת השפם... אאאוף... החרדים האלו... כל דבר אצלם חסום וכל דבר אסור... תזהר לך!! הילד שלך שומע את זה והוא כבר יסיק מסקנות ואז אתה תרוץ להשתחוות ליוסף... ואז תבין כמה הוא היה עוגן ההצלה שלך... עד כאן יוסף!!! עד כאן עד כמה אנחנו צריכים את יוסף...

עד כמה אנחנו צריכים להכות על חטא על מכירת יוסף של דורנו... על זה שנמאס לנו מהמסגרת ואנחנו כל היום חותרים נגדה...

---כעת נעבור לצד השני... סו"ס גם יוסף צריך את יהודה.. ובפרט בדורנו...

זה לא סוד שעם כל הכבוד למסגרת... ועם כל הכבוד לממסד... כמה שתנסה לנצח את הניסיונות של דורנו הנהנתן והחומרני והטכנולוגי... סו"ס יוסף צריך לדעת שנכון לעכשיו נצחון גמור אין!!!! אין!! תשכח מזה!!! והיות ולנצח לגמרי אין סיכוי... אז יוסף צריך כעת את יהודה... גם אם יוסף מושל ושולט בכל ארץ מצרים... אבל "את יהודה שלח להורות לפניו גושנה"!!! יהודה יודע לתת העצמה אישית לכל יהודי... מה קורה כשיוסף לא הצליח לנצח... ועם כל הרצון הטוב שלו לעשות רישום טוב... בסופו של דבר בכל כיתה ובישיבה הכי טובה ובסמינר הכי טוב... כל אחד עלול למצא את עצמו בהתמודדות מול חברים הכי גרועים!! וכל אלו שנעלבים לשמוע את זה ומתעצבנים עלי... אז אני חוזר שוב: מי שמדמיין שיש מקום אחד על פני הגלובוס שהוא שמור לגמרי... שישכח מזה!! ושלא יגיד שלא אמרו לו... אין!!!!! ממילא לא מספיק לדבר נגד הטכנולוגיה ולא מספיק לדאוג לעוד סעיף בתקנון ולא מספיק להגביר את האכיפה בממסד החרדי... צריך במקביל!!!!! במקביל לתת כלים של התמודדות מה קורה ברגע של ניסיונות... לתת תוכן פנימי לכל צעיר... מה אתה.. מ אתה... כמה אתה גדול... כמה אבא שבשמים מתעניין בך ורק בך...

ושים לב: מזה ומזה אל תנח ידך!! צריך את שניהם!!! גם לדאוג לממסד חזק שיעשה מצידו הכל כדי **לנצחו!!!** וגם במקביל לדאוג למילוי פנימי ברגעים של **התמודדות...** וכאן יש לנו ניסיון שאנחנו לא מסוגלים לתפוס את שתי הקצוות... יש לך אחד שתופס את החבל של הממסד עד הסוף... מבחינתו הכל מתחיל ונגמר שם ואין צורך להשקיע במעבר לזה!!! ויש לך אחד שקורא את המאמר הזה ומסכים איתי כל מילה... נכון... הממסד לא מצליח... יאלה.. בום... שוברים מוסכמות... אז זהו שלא!!! זה בדיוק מה שנדרש מאיתנו בדור זה... הקב"ה מזמין ממשלת אחדות... **"לקח את עץ יוסף ואת עץ יהודה ולקח אחד אל אחד והיו לאחדים בידיך..."** גם ממסד נוסח יוסף... וגם כח היחיד נוסח יהודה..

---זה אחד מההבדלים בין חנוכה לפורים... פורים זה **נצחו!!** וחנוכה זה הוד!! פורים זה מלחמת עמלק... וכאן מגיע מרדכי שמבניה של רחל ובחינה של יוסף והוא מנצח!!! את עמלק... נצחון גורף... **אבל בחנוכה??** זה לא כזה נצחון גורף כמו בפורים! זה נצחון בעיקר של התמודדות... זה נצחון שהצלחנו בכל זאת להשיג שמן טהור... כל הימים טובים שיש במגילת תענית זה... זה שב"ה הצלחנו לשמור על הגחלת... צלחנו את הגזירה... זה כבר זרעה של לאה... (אמנם לא מלכות יהודה וחבל... לכן בית חשמונאי לא החזיקו אבל מה שבטוח-) זה כבר לא הנהגה של יוסף... זה לא הנהגה של נצחון!!! זו כבר הנהגה של **ה ת מ ו ד ד ו ת ! ! !**

בפורים אנחנו יושבים במשתה היין... מרביצים מכות להמן וצועקים: עמלק תסתלק!!! אבל בחנוכה זה סגנון אחר... בחנוכה אנחנו עומדים מול הנרות המרצדים ושרים בשברון לב כי ארכה לנו הישועה ואין קץ לימי הרעה... ואנחנו שואבים כוחות להתמודד ואוספים את עצמנו מהאור שבתוך החושך... חנוכה זה חג נוסח יהודה!!!! הכח להתמודד!!

---לצערנו הרב בתקופה הזו יש לנו הזדמנות לראות עד כמה צריך את שני החלקים האלו...סו"ס חזרנו למסגרת לאחר תקופה ממושכת...

ומה התגלה לנגד עינינו?? בני אדם מפורקים!!! מבולבלים... נבוכים...

המחזה העגום הזה מלמד אותנו שני דברים: דבר ראשון: תראה כמה שהמסגרת הכרחית... תראה מה קורה לנו כשאין מסגרת. **דבר שני:** תראה מה קורה כשהכל התחיל ונגמר במסגרת... כשהמסגרת נהפכה להיות העוגן היחיד.. הרי שהתנתקנו מהמסגרת אנחנו מפורקים לגמרי... **את שני הלקחים האלו אנחנו צריכים ללמוד בעיון:** מצד אחד להפסיק להתלונן על המסגרת כי אנחנו צריכים אותה... מצד שני: אנו מוכרחים למלאות את עצמנו מבפנים בתוכן יהודי... שיהיה לנו מקור אנרגיה פנימי... לבנות איזה אישיות מבפנים... שלא נהיה עלה נידף שברגע שהוא מתנתק מהמסגרת הוא כבר לא יודע מי הוא ומה שמו... זכיתי לקרבתו של ר' עזריאל טאובר זצ"ל שכידוע פתח ארגון שלהבת שמטרתו היתה לעשות סמינרים לחרדים מבטן ומלידה כדי להתמלאות גם מבפנים... ולא רק לשרוד בתוך הגבולות של המסגרת החרדית...

הסמינרים האלו מיועדים בעיקר לאנשים וזוגות בגיל העמידה...

אבל היום תסלח לי... כמדומני שהיום צריך את הסמינרים האלו בשביל כל צעיר וכל בת סמינר... היום לא מספיק להיות חרדי נחמד שמחזיק מעמד בממסד החרדי... לא!! זה לא מספיק!!! כי ההתמודדות מגיעות גם לשם עמוק... ואתה מוכרח איזה מטף... איזה ערכה פרטית... משהו גם מבפנים... חייב!!! קל לדבר... קל לזרוק פצצות באויר וללכת... אבל לפחות נדע שצריך!!!! מה הלאה... ממתינים למישהו שיזום.....

הגליון לחיזוק הסגולה לשמחת השבת: להזכיר בכל ליל שישי את זכות רבינו שלום מפראהבישט

סגולת שלום

מהרה"ק הרבי הגדול רבינו שָׁלוֹם שַׁכְנָא מְפְּרָאהבִּישְׁטְ זיעועכי"א

הנהגות ישרות * אמרות טהורות * סגולות * עובדין קדישין * תולדותיו * הכנה לשבת

ליל שישי

גליון 9 | וישב - שבת חנוכה תשפ"א

סגולת הצדיק משטפנשט זיע"א

אבי [הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט] **זי"ע, אמר:** מי שרוצה לזכות לשבת שמחה שידבר בליל שישי מזקני הגדול רבי שלום מפראהבישט זי"ע, ואם אין לו סיפור ממנו, שידבר לפחות משולחנותיו הקדושים ומספסלי בית מדרשו.

ובלשון קודשו:

"ווער ס'וויל האָבין אַ פריילִיכען שבת, זאָל ער רעדין בליל שישי פונעס הייליגען זיידען דער גרויסער רבי שָׁלוֹם מפראהבישט זי"ע, און אַז ער האָט ניט קיין סיפור, זאָל ער רעדין פון זיינע הייליגע טישן און בענק".

תורת שלום

פרסום ראשון

המשך עובדות שסופרו על ידי נכדו האדמו"ר הראשון משטפנשט זיע"א

בעקבות ההילולא קדישא של מרן הרה"ק אדמו"ר רבי מנחם נחום משטפנשט זיע"א נכדו, ומגלה הסגולה להזכרת שמו של הרבי ר' שלום בכל ליל שישי, שחלה בחודש כסלו אנו ממשיכים להביא בזאת התבטאויות קדשו של מרן משטפנשט, אודות זקינו מפראהבישט, מתוך הספר יקר הערך ונדיר המציאות - 'מילין סתימין', להמשב"ק של הצדיקים משטפנשט ה"ה רבי משה אליעזר קלארפעלד זצ"ל, הנמצא עדין בגנזי מכונינו בכתב יד, ועומד להופיע לאורה על ידי מכונינו בעזרת השם במהרה בימינו. בכתב היד האמור ביטויים מפליגים ומיוחדים אודות גדולת זקינו מפראהבישט ששמעם בעצמו מפ"ק נכדו אדמו"ר הראשון משטפנשט, הכתב יד נכתב במקורו בשפת האידיש והמאמר שלפנינו הוא לאחר עבודת עריכה והוספות ציונים והערות מחבר מכונינו.

פרק ג

מסירות נפשו על המצוות והסיפור שסיפר באותו ענין על זקינו הרה"ק הר"ר שלום זצ"ל מפראהבישט

הייתי אצל אדומו"ר [משטפנשט] מאוכלי שולחנו בפסח חמש שנים, וזכורני אשר בשנת תרכ"ז היה אדומו"ר ז"ל קודם פסח שלא בקו הבריאות על חוליו מנפיחת הרגלים. וכשהגיע ערב פסח הוקל לו מעט, אך לא בשלימות. לזאת לא עלה על הדעת שישב אצל הסדר אתנו המנוים, והמנהג היה אשר בליל פסח אמרנו אחר תפלת ערבית הלל בהפירעדנע [המבוא הראשי של הבית]., ואדומו"ר ז"ל אמר בהזאל [אולם, חדר פנימי] שלו, ובלילה הזאת חשבנו לומר בהקלויז (בית המדרש), אך היה הישוב (ר"ל לאחר ישוב הדעת הוחלט) להמתין.

ובעבור ערך שעה אחת בא ר' יעקב סגל המקורב, ואמר לנו אשר אדומו"ר ישב אתנו אצל הסדר, והלכנו להפירעדנע ואמרנו הלל כנהוג. ובעבור ערך חצי שעה נכנס אדומו"ר ז"ל להפירעדנע אל הסדר. ובבואו כאשר ראינו בפניו הקדוש נבהלנו, כי נשתנה מסיבת חליו ורפיון כוחו. והלבישו אותו את הקיטל, והתחיל לסדר את הסדר מאוד ברפיון כוח, וכשהגיע לאכילת מצה אכל ביגיעה גדולה, יען גם בשאר השנים היה קשה לו לאכול כזית מצה, ובפרט בעת הזאת. ואח"כ כשהגיע לכורך עשה אדומו"ר ז"ל הכריכה, ואחז הכורך ביד, וסיפר מעשה כזה:

"דער זיידא רבי ר' שלום זכרונו לברכה, איז געועיין א חולה אויף די פיס, זיי זענען אים געועיין גישוואלען, איז גארדע דאקטער האט נאך גילעבט איז ער געועיין אויף פסח ביים זיידען. חאטש ער איז גיוועהן א חסיד, נאר ער איז דאך אבער געועיין א דאקטער, האט ער ערב פסח גיזאגט דעם זיידען ער טאר ניט העסין קיין כרפס, אין ניט קיין מצה, נאר גאר א שטיקל מצה יוצא צי זיין [ראה בס' מחזיק ברכה להחיד"א או"ח סי' תע"ה שאם אסור לו לאכול כזית, חייב [עכ"פ מדרבנן] לאכול פחות מכזית, אם הרופא מתיר לו. ועי"ש], אבער קיין כזית בשום אופן ניט. נאך דעם אז גארדע האט גיזעיין אז דער זיידע האט גיהעסען א כזית מצה, אין נאך דעם א כזית כורך, איז ער ארינטער אונטער דעם טיש אין האט ארים גיטאפט די פיס ביים זיידען, האט ער געזהיין אז די פיס זענען האבגיגאנגען, איז ער אפיר פין אים טיש, אין האט גיזאגט איך שווער אייך איך וועל מיך צי אייך ניט מישען, האט ווילט איר זענט איר שלאף, האט ווילט איר זענט איר געזונד, וואזשע האב איך צי טאהן"

[תרגום: זקיני הרה"ק הרבי ר' שלום זצ"ל היה חולה על רגליו, הם היו נפוחות. הרופא ד"ר גארדי היה עדיין חי אז והוא היה בפסח אצל זקיני, ולמרות שהפך להיות חסיד בכל זאת הרי הוא היה רופא ואמר לזקיני בערב פסח שאסור לו לאכול לא כרפס ולא מצה רק מעט מזעיר, אבל בשום פנים ואופן לא לאכול כזית. לאחר מכן לכשראה הד"ר גארדי שזקיני אכל כזית מצה ואח"כ גם כזית כורך, הוא התכופף מתחת לשלחן ומשש את רגליו של זקיני. בראותו שהנפיחות מעל הרגלים ירדה, ויצא מתחת השולחן באמרו: אני נשבע שאיני מטפל בכם יותר, ברצונכם אתם חולים וברצונכם הנכם בריאים וא"כ מה אני יכול לעשות אתכם] [א"ה: הד"ר גארדי הנז', שמו המלא היה הרה"צ ר' אהרן ב"ר שמעון זצ"ל וע"י סיפור פלא נתקרב להרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זצ"ל, באמרו שהגיע לכ"ק שירפא את נשמתו והוא ישתדל לרפא את גופו הק' וכך נתקרב לחסידות ולעבודת ה'. גם אחר הסתלקותו של המגיד הק' המשיך בדרכו עד זקנה ושיבה ותוך כדי עיסוקו בעניני רפואה ישב בבהמ"ד והגה בתורה ובתפלה עד סוף ימיו. נסתלק ביום כ"ו אדר ב' תק"ע ומנו"כ בק"ק אוסטרהא. יש לציין כי סיפור זה מופיע בשינויים קלים בס' מגדיל ישועות משמו של רבינו הריז'ינער על המגיד הגדול שהיה כידוע חולה על רגליו.] עכלה"ק. ואמר תיכף זכר למקדש כהלל, ואכל את הכזית כורך בשלמות. זי"ע ועכ"י.

(מילין סתימין אות פא)

כשהוליך רבי ישראל מרוז'ין לחופה את בנו רבי אברהם יעקב מסאדיגורה אמר, אבי רבי שלום מפראהבישט זי"ע רגיל היה לומר 'מבני ידעו מי אני', ואני אומר 'מבני ידעו מיהו האלקים'.

יוצא לאור ע"י מכון תורת אמת שטפנשט | טלפון: 03-579-03-03 | פקס: 03-616-5110 | להצטרפות, למנויים ולתגובות - דוא"ל: 6160303@gmail.com

תולדותיו שלום

המשך מגליון שבוע קודם

המשך תולדותיו של רבינו הרבי ר' שלום שכנא מפרוהבישט זצוק"ל מהגליונות הקודמים
פרק מתוך ספר התולדות לרבינו הרה"ק זיע"א העתיד לראות אור בעז"ה בהוצאת מכונינו

המשך סיפור בניית בית מדרשו בפראהבישט

קצב הבניה צבר תאוצה, ובית המדרש עמד על תילו, כשאינו חס עוד כי אם חלונות ודלתות בלבד. ואז, נפלה על החסידים כרעם ביום בהיר, הודעתו הנחרצת של רבי שלום, על הפסקת הבניה וגניזת הרעיון כולו. בנאמנות ובצייתנות קיבלו החסידים את ההוראה התמוהה, אף כי לא זכו לקבל עליה שום הסבר.

לאחר חודשים ארוכים, בהם שבתה מלאכת הבניה והבנין נותר עזוב ושומם, הגיעו ובאו ימי אלול. באחד הימים, כחלק מאווירת התשובה והפשפוש במעשים, התעורר אחד מזקני הקהל דמתא, עלה על הבימה בבית=המדרש העירוני ועורר את כל בני הקהילה על מחדלם, אוזלת ידם ושתיקתם, מול בנייתו של בית=המדרש החסידי החדש, "אשר כל מהותו אינה אלא פגיעה באחדות הקהילה ובכבודו של הרבי, רבי נחום מטשרנוביל"... מחאתו של הקשיש פעלה את פעולתה במהירות הבזק, וחסידיו של רבי שלום החלו להירדף על=ידי התושבים, באף ובחימה ובקצף גדול. רבי שלום שמע, החריש ולא הגיב מאומה.

בשבוע האחרון שלפני ראש=השנה, הודיע לפתע רבי שלום לחסידיו, כי התיישב בדעתו, ושוב חפץ הוא לסיים את בניית בית=המדרש ולחנוך אותו בתפילות ראש=השנה. מובן מאליו, כי עתה, מול האווירה העויינת שהשתררה בעיר, קשה היה כקריעת=ים=סוף להשיג עזר ותמיכה כלשהם, והחסידים נאלצו לנקוט במסירות=נפש של ממש, בכדי להשיג את האמצעים הדרושים ולסיים את הבניה. ואכן, חפץ ה' ב'דם הצליח, וקהילתו של רבי שלום זכתה לבית=מדרש משלה.

בשמחת=תורה, כטוב לבם ביין, החינו החסידים לשאול את פי רבם, רבי שלום, לפשר השינויים התמוהים שחלו בהוראותיו: בתחילה, כאשר כל הקהל תמך בדבר - הורה הרבי לעצור את הבניה; ואילו לבסוף, כאשר כל יושבי העיר התנגדו לדבר ויצאו ללחום נגדם - דוקא אז הורה הרבי להמשיך את הבניה ולסיימה. אתמהה! היתה השעה שעת רצון ובדיחות הדעת, ורבי שלום ניאות להשיב לחסידים על תמיהתם ולאלפם בינה מעומק כוונותיו ומחשבותיו הנשגבות. וכה אמר:

"סיבות רבות וטובות היו לי, זה מכבר, אשר בגינן חפצתי בבניית בית=מדרש משלנו. ואולם, ידעתי גם ידעתי, כי הדבר עלול לעורר התנגדות בעיר, ועל כן דחקתי את הדבר מבלי ולא העליתיו על דל=שפתיי. ואולם, חלפו זמנים, הסיבות שהיו לי הלכו והתעצמו, עד ששקלתי בדעתי והכרעתי, כי הן עולות בערכן פי כמה וכמה על החשש מפני ההתנגדות שעלולה לצוץ. הואיל וכך, הבעתי את רצוני זה בפניכם.

"ואולם, כאשר חלפו חודשים של בנייה, ולא רק שלא התעוררה כל התנגדות, אלא שכל בני העיר אף נרתמו לסייע לבנייה, עלה בלבי חשש כבד, שמא כל הרעיון כולו אינו אלא מעצת היצר=הרע. שכן, בעוונותינו הרבים, בנוהג שבעולם, אין דבר טוב בא לעולם ללא התנגדות, עכבה והפרעה. לפיכך, הורתי על הפסקת הבנייה. בשלהי אלול, כאשר נוכחתי לראות כי ההתנגדות מקיפה את כל העיר ובוערת עד לב השמים, ידעתי נאמנה, כי הרעיון אשר הגיתי בתחילה נכון וצודק היה, ובהררי קודש יסודתו. הואיל וכך הורתי על המשך הבנייה וסיומה!" - סיים רבי שלום את הסברו המאלף. (אבן ישראל)

למעשה, שככה ההתנגדות חיש מהרה. שכן, לא ארכו הימים, ורבי נחום נתמנה לכהן כמגיד=מישרים בטשרנוביל, העיר הגדולה, וקבע בה את משכנו וחצר קודשו לכבוד ולתהילה. העיר פראהבישט, הפכה אפוא למעוז החסידות הבלעדי של רבי שלום, וחסידים בני עליה החלו נוהרים אליה מכל רחבי המדינה.

עיונים בתורתו של רבנו מפראהבישט

אור חדש מאיר מחנוכה

אאזמו"ר זצוקללה"ה אמר בשם הרה"ק רבי שלום זצוקללה"ה מפראהבישץ, שעד חנוכה היא בחינת "והארץ היתה תהו" וכו' [1], ומחנוכה ואילך מתחיל הבחינה של ויאמר אלהים יהי אור" [2]. (אמרי אמת - אורזיטשוב, פר' בראשית)

סוד שתיית ה'מעד' בזאת חנוכה

מנהג היה אצל הרה"ק רבי שלום זצ"ל לשתות בשלחן הטהור בזאת חנוכה מי דבש (מעד [3]) עם שמן זית מצלוחית השמן שעמדה על השלחן [4], שמזגו לכל אחד ממנה בכוס שלפניו. ואמר [הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורה], זאת באמת הכוונה של זאת חנוכה [5], שמן זית עם מי דבש. והוסיף הרה"ק אדמו"ז מסאדיגורה: וזכורני בילדותי אצל אבי הק' [מרוז'ין] זצוק"ל, היה מנהג זה חוב גדול, רק אח"כ כשכבר היה יין לא היו צריכים משקה זה. (אמת ליעקב זאת חנוכה תרכ"ח)

הערות

[1] דרשו חז"ל במדרש (בראשית רבה ב, ה) על הכתוב "והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום" (בראשית א, ב), תהו זו מלכות בבל, בהו זו מדי, וחושך זו מלכות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן, שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, עכ"ל.

[2] אמרו חז"ל (תענית ז:) אין אור אלא תורה שנאמר כי נר מצוה ותורה אור.

ואמר הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א (מתוך כת"י הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג, מובא בס' תורת המגיד) דכשעוסק בתורה ובמצוות לשמה, אז 'ויהי אור' ומתגלה אלקותו, ותחילה כשהיה שלא לשמה היה אור וחושך משתמשים בערבוביא, התורה נקראת 'אור' והפני' נקראת 'חושך'... ואמרו רז"ל מאי טעמא עיזי מסגי ברישא וכו', רצה לומר דשאל מפני מה ישראל שהם עזים שבאומות יש בהם כח להיות הולכים ומתדבקים עד הרישא שהוא ראשית הכל, ואמר ליה כברייתו של עולם, ברישא חשוכא והדר נהורא, מפני שהם בתחילה בקטנות בחשוכה בגלות מדריגה התחתונה, ומשם מתקנים עצמם ומתקרבים לנהורא גדלות השכל, לכן יש בידם לקרב אל הראשית.

וראה בספר מאור עינים (ליקוטים) שכתב, "ויאמר אלהים יהי אור" היא התורה, כי על ידי התורה יוכלו להתקרב ולהתדבק בו ולהשרות שכינתו בעולם... וזהו 'וירא אלהים את האור כי טוב' רצה לומר כשרואה הקדוש ברוך הוא שלומדים תורה לשמה בלי שום פניה שהוא שכל טוב בלא רע, אז 'ויבדל אלהים בין האור' הם ישראל 'ובין החושך' הם האומות.

וזה לשון ספר נועם אלימלך (ליקוטי שושנה עה"פ מה יפית ברהטים ד"ה או יאמר): וזהו פירוש הפסוק "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", דהיינו שהצדיק יש לו כח שני מדריגות, דהיינו להכניס הה"א בין היוד"ן על ידי האור שלו, דהיינו 'יהי', להמתיק אותה ברחמים גדולים על ישראל. וזהו גדולה נקמה שנתנה בין שתי אותיות, נקמה דהיינו הדינין, נמתקין בין שני אותיות. וגם יש לו כח להשפיל ולהכניע את הרשעים על ידי האור שלו, וזהו 'ויהי אור', כל מקום שנאמר 'ויהי' אינו אלא לשון צרה. וזהו 'אור זרוע כו', כי דרך הזריעה להצמיח תבואה וגם קוץ ודרדר, והאור של הצדיק הוא גם כן כמו זריעה, להשפיל ולהכניע את הרשעים 'ולישרי לב שמחה'.

[3] שיכר דבש 'מעד' משקה עתיק במזרח אירופה היה נפוץ בחצרות הצדיקים לשתיית לחיים לכאורה כתחליף ליין, יצירת המשקה על ידי תהליך תסיסה (שמרים) של מיץ פירות (צימוקים) עם דבש דבורים טהור מקובל כמשקה בריא ומלא ויטמינים טבעיים.

[4] בספרן של צדיקים מובא: גביר עצום אחד בא לקחת שלום מאת המגיד [ממעזריטש] זי"ע ושאל לו המגיד מה הוא אוכל בכל יום ויום והשיב לו הגביר שהוא נוהג כמו עני דהיינו שהוא אוכל פת במלח, וכעס עליו המגיד ז"ל על מה שאינו אוכל בכל יום בשר ואינו שותה מי דבש כמו כל הגבירים, ולא עזב את הגביר עד שהבטיח לו שיאכל בכל יום בשר וישתה מי דבש. ולאחר שהלך הגביר מהמגיד זצ"ל, שאלו החסידים את המגיד על מה צוה להגביר שיאכל בכל יום דוקא בשר ומי דבש, והשיב להם שאם יאכל הגביר בכל יום בשר וישתה מי דבש, ידע עכ"פ שעני צריך לאכול פת במלח, אבל אם הגביר יאכל בכל יום פת במלח יאמר שעני צריך לאכול אבנים.

[5] הערת הדומ"ץ הגאון רבי יעקב יוסף כהן שליט"א: לולא דמסתפינא י"ל שעירוב ה'מעד' עם השמן זית בזאת חנוכה, יש בו רמז גדול ליחוד 'נוצר ונקה' שמתעורר ביום הקדוש זאת חנוכה.

כנודע מכוונת האריז"ל בימי החנוכה מתגלה הארת י"ג מכילין דרחמי תיקוני דיקנא דא"א, וע"כ בברכת להדליק נר חנוכה יש בו י"ג תיבות, ובכל לילה ממשיכין מדה אחת מי"ג מדות, בליל הראשון מכוונים למדת 'א"ל' ובליל השני למדת 'רחום' וכו' ובליל ח' שהוא זאת חנוכה מכוונים למדה השמינית 'נוצר חסד לאלפים' שהוא מזל עליון [היוצא מר"ת ל'הדליק נ'ר ח'נוכה, שעה"כ דרוש א' לחנוכה], עד מדת ונקה שהוא המדה הי"ג, ונעשה אז יחוד גדול של נוצר ונקה, הנקראים שתי מזלות ע"ש שהם מזילים שפע (עיין עץ חיים שער הכללים), נוצר הוא מזלא עילאה ונקה הוא מזלא תתאה, שעליהם אמרו חז"ל (מו"ק כח, א) בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, וע"כ **איתא בספה"ק (עיין בני יששכר) שזאת חנוכה הוא זמן פקידת עקרות ומסוגל להמשכת בני חיי ומזוני.**

והנה השמן הוא בחינת מזלא עילאה בתיקוני דיקנא, שעליו נאמר (תהלים קלג, ב) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן, כדאיתא בזוה"ק (ח"ג ז, ב), ואיתא בספה"ק 'אוהב ישראל' (פר' וישב) שמדת נוצר חסד הוא הפך שמן משחת קדש שחתום בחותמו של כהן גדול.

והדבש הוא בחינת מזלא תתאה שהיא המלכות, בסוד ויניקהו דבש מסלע (דברים לב, יג) ואיתא בליקוטי תורה מהאריז"ל (פר' חוקת) שרחל נקראת סלע כי סלע גימ' קס"א והוא אהי"ה דיודין שהיא רחל שכל עצמותיה הוא מן יסוד הבינה שהיא קס"א, ועיין בזוהר חדש (כי תשא נד, ב) וז"ל וישראל ינקין בקדמיתא מהאי אתר דאקרי סלע, היינו דכתיב ויניקהו דבש מסלע, ומ"ט דבש, בגין דאיהו תמר, דכתיב זאת קומתך דמתה לתמר, ולבתר שמן מחלמיש צור דא אתרא דלעילא אתרא דיצחק שרי, אף על גב דשמן מסטרא דאברהם, כד ישראל מכשרין עובדייהו מהפכין דינא לרחמי, ודא הוא דאמר לון קב"ה ויניקהו דבש מסלע, דאתחברן תמר דכר ונוקבא, עכ"ל, וא"ש את"ם.

אי"ה
עלון שבועי בעניני הפרשה והיהדות,
יוצא לאור ע"י ארגון תורה וחסד:

המרכז לערבות הדדית (ע"ר)

גליון מס': 123. **פרשת: וישב.** כ"ה כסלו ה'תשפ"א.

העלון מוקדש לרפוא"ש בדרכי נעם:
בת ציון אביגיל בת **סימה יוכבד** תח"י

זמנים לשבת קודש: **וישב.**

	כניסה	יציאה	ר"ת
ירושלים:	16:21*	17:13	17:44
תל אביב:	16:18	17:09	17:40
חיפה:	16:17	17:08	17:39
בית שמש:	16:21	17:13	17:44

***לנוהגים 40 דק'** בירושלים: 16:01
המולד: ליל שלישי 4:51, ו 2 חלקים.
הזמנים עפ"י לוח אור החיים.

שימו לב: הוצאת העלון והפצתו, הינם על דעת, שלא לעיין בו בשעת התפילה, וקריאת התורה.

מבט מהפרשה:

הסתכלות לחיים מפרשת השבוע.

אחד הרגעים היותר דרמטים בפרשתנו הוא ענין חטיפת יוסף ע"י אחיו, ובהמשך מכירתו לישמעלים בעצת יהודה .

וכפי שאנו רואים בפסוקים, מלכתחילה לא כל דעות האחים היו שוות האם אכן צריך להעניש את יוסף, ומה אמור להיות עונשו, בעוד שרובם סברו שצריך להורגו (כפי שאנו רואים במפרשים שסברו האחים שיש ליוסף דין רודף ולכן התנכלו אליו עד כדי כך), מציינת לנו התורה שראובן, האח הבכור תפס אחריות והחליט להציל את יוסף, וכיוון שידע שאחיו לא ישמעו לו הציע להם להשאירו בבור במקום להורגו, ובאמת העידה עליו רוח הקודש שכוונתו היתה להוציאו מהבור אחרי שילכו מהמקום ולהצילו, והתורה משבחת אותו על כך "וישמע ראובן ויצילהו מידם".

וצריך להבין הרי בפועל המציל של יוסף הוא יהודה ששיכנע את אחיו למכור את יוסף וא"כ מדוע התורה לא כותבת על יהודה שהציל את יוסף, ובפרט שבהצלתו של יהודה ישנם לכאורה יתרונות על נסיון הצלתו של ראובן, בעוד שבהכנסת יוסף לבור בעצת ראובן, יכל יוסף למות מהנחשים והעקרבים שהיו בבור כפי שמגלה לנו רש"י הק', ע"י הוצאתו מהבור ע"י יהודה ניצל הוא מסכנה זו וא"כ היה מן הראוי שהתורה תכתוב על יהודה שהוא מצילו של יוסף או לפחות גם עליו .

חכמי המוסר מבארים את הענין ע"י ביאור המושג "חיים" ביהדות.

המציל האמיתי

כפי שפתחנו המציל של יוסף בפועל ממיתה היה יהודה שהוציאו מהבור לעומת ראובן שהכניסו לבור וא"כ במה ראובן נקרא בכלל "מציל" אלא בעוד יהודה הציל את יוסף מיתה גשמית הכניס הוא את יוסף לסכנת מיתה רוחנית, שע"י שמכרו לגויים שרחוקים מזיק של קדושה ויהדות ועוד שירדו למצריים – מקום שהיה זמנם סמל הטומאה והע"ז ודבר זה אינו נקרא ע"י היהדות "הצלה" שכלל ידוע בידנו "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו" (ספרי כ"ג, קי"ז).

לעומת ראובן שהכניסו לבור וא"כ במה ראובן נקרא בכלל "מציל"

משא"כ ראובן שרצונו היה להשיבו אל אביו - יעקב, עליו אומרת לנו התורה שהיה ברצונו להציל את יוסף. (ובענין זה שהכניסו לבור עם נחשים ועקרביים ידוע שאינם פוגעים בצדיקים ויש מבארים שבכך רצה ראובן לבודקו אם חייב הוא אכן מיתה כדעת אחיו שא"כ יהרגוהו הנחשים בבור)

וזהו ההבדל בין ימי החנוכה לימי הפורים שבחנוכה גזרו על הנשמות של עם ישראל ומי שהיה מתיוון והפסיק לשמור מצוות לא היה בסכנה גשמית כלל מצד היוונים משא"כ בפורים המן רצה להרוג את כולם בין צדיק ובין רשע שגזירה זאת היתה על הגוף .

שנזכה שזכות ימי החנוכה יעמוד לנו להנצל ממפגעים רוחניים וגשמיים ואור החנוכה ילווה אותנו למשך כל ימי השנה אמן.

שבת שלום ומבורך
וחנוכה שמח
לכל בית ישראל.

מוקדש לידידנו היקר: **ר' אבנר ברדיין הי"ו ורעיתו הגב' מחמל תח"י לרגל הולדת הנכד,** שיזכו יחד עם הוריו, לראות ממנו ומשאר המשפחה, נחת יהודית אמיתית, אמן.

'טיפה מן התניא'

כך נגלה ונרגיש את הנפש האלוקית שבתוכנו.

רמזים במצוות נר חנוכה

סימנים עשה.

נס הנוכה במחנה ברגן בלאזן.

סיפור לשבת.

בזכות מה זכה יוסף הצדיק לגדולה?

פניני אוה"ח.

ב"ה
גמ"ח דרכי חיים
בנשיאות הרב אייל עמרמי שליט"א
להשאלת:
גמרות שוטנשטין, וספרי טוש"ע.
רח' נחום פינת מלכי-ישראל, שכונת גאולה.
לפרטים:
פל': 054-844-86-83
או בקו המידע:
02-590-7438

ב"ה
בא להדליק את יאור התורהי בלילות המסוגלים של מוצ"ש.

חודש כסלו, בו אנו מסמלים את ניצחון אור התורה והיהדות,
על חושך גלות יוון, זה הזמן שלך 'להדליק את האור'
ולהיות שותף בלימוד התורה בזמני הפגרה.

כולל לזמני הפגרה
המרכז לערבות הדדית ע"ר
"עמוד עולם"
לע"נ יהודה בן אסתר וברוך פרג' בן מרים

באפשרותך להקדיש את הלימוד להצלחתך, או להבדיל לע"נ יקירך, חייג עכשיו: 052-7100-955.

סיפור לשבת:

'חמש בזכות חמש'
/ 'נס החנוכה במחנה ברגן-בלאזן'.

עשר שנים המתינו הזוג שפיצר לזכות בילדים. כאשר זה הגיע, אחרי עשר שנות נישואין, הם הפכו בבת אחת להורים לחמישה. נולדה להם חמישייה.

אם לפני הלידה חיו בני הזוג בצניעות יתרה, מחוסר אמצעים – הרי שעם היותם למשפחה בת שבע נפשות, הם הפכו למשפחה נזקקת ממש. בשכונתם של שפיצר, בפלורידה, התגוררה קשישה אמידה בשם גברת גורדון. לאוזניה הגיע שמה של המשפחה קשת היום, והיא החליטה להירתם לעזרתם ותמכה בהם בסכומי כסף גבוהים.

יום אחד הגיעה גברת גורדון לביקור בבית היולדת. היא חפצה לראות מקרוב למי היא עוזרת. כאשר פתחה את הדלת ונכנסה, נתקלו עיניה בתמונה שהייתה תלויה על הקיר. באותו רגע נפלה מעולפת על הרצפה. אמבולנס הריץ אותה לבית רפואה.

היולדת הצעירה, שקיבלה מגברת גורדון כל כך הרבה סיוע, נסעה למחרת לבקרה. היא ממש לא הבינה מה כל כך ריגש את הגברת בתמונתה של אמה.

גברת גורדון התרגשה מאוד למראה המבקרת. התרגשותה גברה עוד יותר כאשר נודע לה כי היא בתה של האישה שראתה בתמונה. "אני חייבת לאמך את חיי", אמרה והחלה לגולל את סיפורה:

במלחמת העולם השנייה הייתי כלואה במחנה הריכוז ברגן-בלאזן. היינו מאוגדות קבוצה קטנה של בנות בגילאים 16-14, שלמרות החיים במעמקי הגיהינום הייתה בנו נחישות לקיים מה שיותר מצוות.

היה זה כמה ימים לפני חג החנוכה. אגרנו את המנות היומיות הקטנטנות של המרגרינה, כדי להשתמש בהן במקום שמן להדלקה. פרמנו מעט חוטים משולי הבגדים והכנו מהם פתילות. כעת, חסרו לנו כלי קיבול בהם נוכל להניח את המרגרינה והפתילות.

"הבחירה המעשית ביותר למטרה כזו הייתה קליפות תפוחי אדמה. אבל גם כדי להשיג 'כלים' כאלה נדרשנו לתעוזה ותושייה. היה עלינו להצליח לחמוק מצריף השינה אל המטבח ולגנוב תפוחי אדמה.

"בבדיקה בלשית גילינו כי במשך היממה ישנן חמש דקות בלבד בהן לא עומד שומר ליד המטבח: מחצות הלילה עד חצות וחמש דקות. חמש בנות החליטו לשים נפשן בכפן ולנסות להשיג את תפוחי האדמה הנכספים. ביניהן אני.

"לרוע מזלנו נתפסנו. השומר שגילה אותנו, רשם את שמותינו ואת מספרינו ופסק כי מחר נוצא להורג בתלייה במעמד כל תושבות המחנה. למען יראו ויראו.

"במחנה הייתה בחורה יהודייה אחת שלא התגוררה עם כולן בצריפים. היא הייתה בחורה מוכשרת ששלטה בכמה שפות, והגרמנים הועידו לה תפקיד מיוחד: להאזין לדיווחי חדשות בתחנות זרות ולתרגמן עבור המפקדים. למטרה זו קיבלה ביתן נפרד למגורים וזכתה לפריבילגיות מיוחדות.

במוחנו עלה רעיון לנסות להיעזר בה. אולי תואיל להשתמש בקשריה ולנסות להעביר מעלינו את רוע הגזרה.

שבנו והתגנבנו באישון לילה מהצריף והגענו עד הביתן של אותה בחורה. הביתן היה חשוך, אולם שירה חרישית הובילה אותנו אל חורשה סמוכה לביתן. להפתעתנו, ראינו אותה עומדת שם, מדליקה נר חנוכה ושרה "מעוז צור". המראה היהודי עודד אותנו. ניגשנו אל הבחורה והתחננו בפניה על חיינו. אולם היא לא רצתה להקשיב לנו. היא גערה בנו וגירשה אותנו מהמקום...

"למחרת, בצהרי יום ראשון של חנוכה, התאספו כל אסירות המחנה בכיכר, כדי לצפות בהוצאה להורג של חמש הבנות הצעירות. המתח והחרדה היו בשיאם. כל אחת מחמשתנו עמדה על כיסא וסביב צווארה נכרך חבל תלייה. עם בוא המפקד, הכריזו את שמותנו, 'הפושעות שניסו לגנוב תפוחי אדמה'. התליינים המתינו להוראה לבעוט בכיסאות שעליהם עמדנו, וכך לשלחנו לעולם שכולו טוב.

המשך בעמ' 4.

פניני אור החיים:
מתורתו של רבנו הק'
ר' חיים בן עטר זיע"א

מוקדש לזכות:
דניאל בן מהין, ואסתר בת יעל. - לרפוא"ש, וזש"ק.

'יוסף דן את אחיו לזכות, ולכן זכה לגדולה'

כשמחפש יוסף את אחיו במצוות אביו, הוא מוצא את המלאך גבריאל, ושאלו יוסף איפה נמצאים אחי הגדולים, עונה לו המלאך: " נָסְעוּ מִזֶּה כִּי שָׁמַעְתִּי אֹמְרִים נֵלְכָה דֹתָיְנָה וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף אַחַר אֶחָיו וַיִּמְצָאֵם בְּדֹתָן".

ורש"י הקדוש מביא את פירוש חכמינו זכרונם לברכה, שמפרשים המילה 'דותינה' שהם מבקשים עצות ומחשבות איך להמית את יוסף.

ושואל רבינו האור החיים הקדוש שאלה עצומה, אם כן האיך המשיך יוסף וחיפש אותם, הרי ידע שהוא נמצא בסכנה, ואיך המשיך ללכת???

ומתרץ רבינו הקדוש שהמלאך אמר ליוסף רק את המילים 'שמעתי אומרים נלכה דותינה', והבין יוסף שאפשר לפרש ב' פירושים: א'. כפשוטו שהלכו לעיר דותן, ב'. שהלכו לבקש נכלי דתות להרוג את יוסף.

ויוסף מחמת אהבת ישראל שבו הכריע שהפירוש כפשוטו, ולא רצה לפרש את הפירוש הרע.

ובזה מפרש רבינו הקדוש הפלא ופלא את המשך הפסוק 'וילך יוסף אחר אחיו' שיוסף הלך אחר מצב שעדיין הם 'אחיו', למרות שהבין גם אפשרות, שהם מבקשים לו נכלי דתות.

ומוסיף רבינו הקדוש, שבשכר שעמד יוסף בגודל הנסיון הזה, זן אחיו לכף זכות, זכה לגדולה במצרים במידה גדושה.

וזה לשון קודשו: 'ואולי כי באמצעות דבר זה השלים ה' גדישת סאה גדולה וכבוד אשר השיג אחר כך במצרים'.

[אור החיים וישב פרק לז פסוק יז]

ב"ה
מבצע
'ילדי אור החיים'

אומרים בשולחן השבת
את החידוש מרבנו
האור החיים הק'.
(כל אחד לפי גילו והבנתו)

נרשמים בטלפון:
515-696-5-02 שלוחה 2<3
או במייל:
ALONHLH@GMAIL.COM

זוכים לסגולה לכל הישועות
כמובא בספרים הקדושים.
ונכנסים להגרלה חודשית
על פרסים שווים.

לע"נ:

מורנו ורבנו הגאון הגדול
הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה.
יהודה בן אסתר.
ברוך פרג' בן יצחק ומרים.
עזת אסתר בת מרים.
בוריה בוריס בן ספירה.
יהודה אריה בן ר' צבי דוד ומינה.
אברהם בבר חי בן שמחה אבלין.
דניאל בן סעדה.
מור בן מזי מזל.
יוסף בן משה וליאה.
זכריה בן שלום.
חממה (יונה) בת גז'ל.

ת.נ.צ.ב.ה

לבריאות והצלחה:

דוד ראובן בן נלי נעכא.
רבקה אפרת בת שרה.
משה בן סוניה.
אברהם בן דליה.
יוסף אברהם בן טובה.
יעל בת בתיה.
נועה בת מזל פורטונה, - לזיווג הגון
דניאל בן מהין, אסתר בת יעל. - לרפוא"ש, וזש"ק.
אסתר הדסה בת אילנה.
נועה בת אסתר הדסה.
אליה שאול בן מיטל.
אייל אליהו בן אילנה.
סימה יוכבד בת רות סולטנה יהודית.
יוסף מרדכי בן תהילה שמחה.
שירלי בת דינה.
ישי משה בן כוכבה.
נתנאל אברהם בן כוכבה.

שמנים הכשרים לנר החנוכה

מצוה מן המובחר להדליק נרות חנוכה בשמן זית, מפני שאורו צלול יותר. וגם מפני שהנס שנעשה בבית המקדש במנורה היה בשמן זית, ואנו משתדלים לדמות ככל היותר את הדלקת החנוכיה שלנו, להדלקת המנורה שהיתה בבית המקדש. (עז, פא)

אמרו חז"ל (מסכת שבת כג ע"ב): הרגיל בנר של מצוה לעשותו יפה, זוכה לבנים תלמידי חכמים, שנאמר (משלי פרק ו פסוק כג): "כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר". והיינו שעל ידי שיהדר בנר של שבת ושל חנוכה לעשותו יפה יותר, יזכה לאור של התורה.

מי שאין לו שמן זית, ידליק בשאר שמנים. ואם אין לו שמן כלל, ידליק בנרות שעוה. [שהשמן עדיף, מאחר והוא מעין דוגמא למנורה שבבית המקדש.] ולכתחילה יתן את הנרות בתוך כלי, אך אם אין לו כלי, רשאי להדביק את הנרות כמות שהם על החלון וכיוצא. (פ, לד)

במקומות שהשמן זית יקר, ואין ידו משגת להדליק בשמן זית את כל הנרות כולן, ידליק בכל לילה את הנר הראשון שהוא נר החיוב בשמן זית, ואת שאר הנרות ידליק בשאר שמנים כשמן סויה וכדומה. אך לא ידליק את נר החיוב בשמן זית, ואת שאר הנרות בשעוה. (פא)

שמן שהיה ראוי לאכילה ונפגם ונמאס עליו לאכלו, אין מדליקים בו נרות חנוכה, שאין זה מכבוד המצוה להדליק בשמן מאוס. (פז)

שמן שטעמו מר - כשר להדלקה, ואף על פי שאינו ראוי לאכילה מחמת מרירותו, מכל מקום אינו נחשב שמן מאוס. (ת"ה קיג)

'שמן זית למאור' - המצוי כיום בחנויות רבות, וכתוב עליו שאינו ראוי לאכילה, הרי הוא כשר להדלקה, ואין צורך להחמיר ולחפש דוקא שמן הראוי לאכילה. (משנת יעקב רוזנטל זמנים בהקדמה ועוד)

שמן שהונח תחת המיטה - וישנו עליה, כשר להדלקה (פח)

בקיצע"ר:

חידוש קצר לשולחן השבת.

"וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחָטָאתִי לֵאלֹקִים"

(בראשית פרק ל"ט פסוק ט')

לכאורה, סיום דברי יוסף לא היו צריכים להיות "וחטאתי לאלוקים", אלא "וחטאתי לאדון" שהרי זה סיכום דבריו לאשת פוטיפר לכך שאדונו לא יהיה מרוצה מהמעשה הרע הזה.

והובא בכך הסבר נפלא ע"פ דברי הרש"י, שפרשה זו נסמכה לפרשת תמר כדי ללמדך, שגם אשת פוטיפר התכוונה ביסוד הדברים לשם שמים (בלשון רש"י- "אף זו לשם שמים, שראתה באצטרולוגין שלה שעתידה להעמיד בנים ממנו, ואינה יודעת אם ממנה אם מבתה").

וכאשר אשת פוטיפר שכנעה את יוסף, היא השתמשה בנימוק זה של "לשם שמים", וניסתה להסביר לו שאמנם בנסיבות רגילות יש כאן מעשה עבירה, אך כאן המעשה מותר שכן הוא "לשם שמים".

ועל כך ענה לה יוסף, שהדבר לא ייתכן, וקיום רצון ה' לעולם אינו יכול להתבצע בדרך של רמיסת ערכים בסיסיים שבין אדם לחברו, וכאשר אנו באים לצער את הזולת 'לשם שמים' אין זה אלא דמיונות היצר.

לכן מדגיש יוסף "וחטאתי לאלוקים", לומר, שהואיל והמעשה שאת מבקשת הוא בגידה באדון ומעילה באמונו, לא ייתכן שזו הדרך לקיים את רצון אלוקים, אלא להיפך- וחטאתי לאלוקים. (הלימוד היומי)

בסייעתא דשמיא

מכון מחסום?

מיכומים בציוץ או מהצלחה באופן כללי?

צבוע? מנדוע?

להוצאת עיין הרע בטופרא ע"פ מקורות מצ"ל

מייל: 052-7100-955.

והצלחה בהשורות טובות

לא ברור מה הנס שכך שמן הספיק לשמונה ימים,
בפלאפל ליידנו מספיק לו לכמה חודשים לפחות...

****

איך מסבירים לילדי דורנו את נס פך השמן:
תחשוב שאתה מטעים את הפלאפון יום אחד,
והבטריה מחזיקה לך לשמונה ימים...

טיפה מן התניא:

מאת הרב נדב הכהן שליט"א
מחבר ספר 'מודעות יהודית' על 'התניא'.

לעומת ההרגשה הרגילה המגיעה מהנפש הבהמית, ברגע שאנחנו כן מצליחים, אפילו לרגע אחד להרגיש את הנפש האלוקית, כל העולם נראה אחרת.. פתאום כל הנאות העולם לא מושכות אותנו, כל הכעסים והפחדים נראים לנו מיותרים, לא מרגישים עצובים וכבדים, פתאום לא מבזבזים את הזמן על שטויות והבלים, וקולטים שיש מטרה לחיים, ותכלית לבריאה וכל רגע מבוזבז לא יחזור, ואז מקבלים כוחות אדירים ומוטיבציה ענקית לממש את השליחות שלשמה הנשמה שלנו ירדה לעולם.

אז איך מגיעים לזה? - כאן אנחנו מתחברים לתורה הקדושה שקבלנו למרגלות הר סיני, ומבינים שהיא לא רק ספר חוקים והוראות, התורה היא לא רק סיפור מאורעות היסטוריים שקרו לעם ישראל. התורה היא חכמתו ורצונו של הקב"ה, התורה מאוחדת עם הבורא יתברך וכאשר אנחנו לומדים אותה, אנחנו מתחברים איתו גם.

אכן קשה להרגיש באופן טבעי את הנפש האלוקית, אך כשאנחנו לומדים תורה אנחנו מגלים את הנפש האלוקית ומתחילים להרגיש אותה, ובפרט כאשר לומדים את פנימיות התורה. **ובשבועות הבאים בעז"ה נרחיב בכך.**

נקודת החיבור לנפש האלוקית.

רמזים במצוות נר חנוכה

סימנים עֲשֵׂה:

רמזים נאים בדברי חז"ל הקדושים
מאת הרב חננאל עמר שליט"א

כתב הפרי מגדים (אורח חיים משבצות זהב סימן תר"ע) :
חנוכ"ה ראשי תיבות, חנו כה.

ורמז נוסף הביא הפרי מגדים והובא גם בדברי האבודרהם:
חנוכה נוטריקון: **ח**' **נ**רות **ו**הלכה **כ**בית **ה**לל (-שקבעו את סדר ההדלקה יום ראשון מדליק נר א' (חוץ מהשמש) ומכאן ואילך מוסיף והולך).

רמז נוסף במניין נרות החנוכה
כתב המהרי"ל (מנהגים הלכות חנוכה):
מניין כל הנרות של חנוכה יחד עם השמשים הם מ"ד,
וסימנך: **'נחמד למראה'**
ר"ל **נח** (- ר"ת **נ**ר **ח**נוכה) הם **מ"ד**, וכולם יהיו **למראה** הנס.

לתגובות וכן להשיג את ספרי הרב ניתן לפנות בפלאפון:
0504166339. או במיל : k0504166339@gmail.com

חוּדה של פרשה:

חידה לפרשה עפ"י רש"י והפסוקים.
בעריכת הרב ישראל בראורין שליט"א.

כל חידה מזכה בכניסה נוספת להגרלה

חידה מהפרשה:

דע ההסרה היתה שם כפולה.
הפשוטה, ומה שמאבא היתה הזושובה.
ובזושובה, סדרת גלגול הרעות טמונה.
מה פשר אלו אמרים האמורים בכתב בזזידה.

****

איזו הלכה מהלכות מעלה מסתתרת בשורה הבאה:

אזזור וקדם תאיר – פן יבוא הרואה העובר, ויעיר.

בהצלחה!!!

בין הפותרים נכונה תערך הגרלה **דו שבועית** (שבתות 'וישלח' ו 'וישב') על:

כובע 'דונאטו' דגם חדש (תוצרת פולין)

פתרונות ניתן לשלוח עד ליום רביעי.

במייל: ALONHLH@gmail.com **או בטלפון:** 02-5-696-515.

בעמדות "נדרים פלוס": באמצעות "שלח הודעה".

יש להשאיר תשובה מלאה בצירוף שם הפותר, והיכן קיבלתם את העלון.

החידה מפרשת ויצא:

מעשה שעשה סב השבטים.
כאשר לא מרצונו הפסיד משפחתו ומקור העסקים.
בעתיד יעשה כן מלך חם בעקבות הנגעים.
למרות ההסכמה, התחרט הוא חרטים.
מה פשר החידה ומי הם המסתתרים אחר המסכים.

הזוכה:
חיים בן משה
הי"ו – ירושלים

פתרון החידה מפרשת ויצא:

(פרק ל"א פסוק כ"ג וכן תחילת פרשת בשלח רש"י)
כאשר יעקב ברח מלבן (-סב השבטים), עם משפחתו, והוגד הדבר ללבן (וכידוע לבן לא היה מעוניין כלל שיעקב יפרד ממנו) קם לבן אחרי יעקב כדי להזיקו בנפש וממון, בדומה לזה המעשה, כאשר פרעה מלך חם, כן הסכים לשחרר את עם ישראל, לאחר שנודע שלא חזרו וכביכול סוכם כך, קם ורדף אחריהם, וההמשך ידוע בשתי המקרים.

המשך סיפור לשבת מעמ' 2

"פתאום קרבה הבחורה המתרגמת, ניגשה למפקד ולחשה משהו באוזנו. ידיה נעו לכל עבר וניכר עליה כי היא נרגשת מאוד. המפקד נראה עצבני ולא מרוצה מדבריה. מכל מקום, הוא הורה להסיר את חבלי התלייה מצווארינו ופקד עלינו להסתלק".

גברת גורדון נשמה עמוקות ומחתה את הדמעות מלחייה. "זמן קצר לאחר נס חנוכה הפרטי שלנו, השתחררו כל עצירות ברגן-בלאזן. המלחמה נגמרה, מבלי שאספיק להודות למצילת חיי. דמותה מלווה אותי כל העת. מעולם לא יכולתי לשכוח אותה. ופתאום גיליתי אותה – על קיר ביתכם".

כעת, הגיעה תורה של היולדת הצעירה להתרגש. היה לה מה להשלים על הסיפור: "לילה לפני שילדתי, הופיעה אמי בחלום ואמרה לי באידיש: 'פינף פאר פינף' (חמש עבור חמש). שאלתי אותה: 'אימא, למה כוונתך?'. לא נעניתי. למחרת ילדתי חמישייה. שיערתי שאמי התכוונה לכך. אולם לא ידעתי תמורת איזה חמש קיבלתי את החמישייה. עכשיו אני יודעת...

מקצת סגולות לימי החנוכה

נאמר במשלי "אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ **בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד**"

בפס' זה טמון רמז לימי החנוכה שנר חנוכה מדליקים בצד שמאל של הדלת ואכן בחנוכה נשפע עושר וכבוד לרוב.

כמו"כ מן הפס' כ"י לְמִחְיָה **שְׁלָחַנִי** אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם "ניתן ללמוד על סגולת הפרנסה הטמונה בנר החנוכה **שלחנ"י** ר"ת **ל**הדליק **נ**ר **ח**נוכה **ש**מונה **י**מים. כלומר אם מדליק הנרות כל שמונת ימים זוכה **למחייה ופרנסה בריווח** (הובא בשם בעל הערוגת הבושם)

ומביא **הרב מיכאל לסרי** שליט"א שההסתכלות בנרות חנוכה מועילה **להסרת פחדים ולנפש בריאה** שר"ת **נפ"ש** - **נ**ר **ש**מן **פ**תילה.

סגולה **להנצל מאויבים**, לשמור את הפתילות של כל לילה, ובלילה האחרון יקח כל הפתילות וישרפם עם השמן שנשאר. וכן סגולה **למציאת זיווג**, שבעת ששורפים את כל הפתילות יעבור מעל האש שבע פעמים.

לאדם **הסובל משושנה ברגל** ימרח מהשמן שנותר מנרות החנוכה על הפצעים, (ודוקא מהשמן שנשאר לאחר החצי שעה של ההדלקה ויעשה תנאי על השמן) ונתנו רמז לדבר: "ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים"

סגולה **להסיר הפחד** למרוח על המצח מהשמן הנשאר מנרות החנוכה.

סגולה להיות **מחזיק לומדי תורה** בחנוכה, וסגולתו לתקן עוון נע"ש ג"ז.

(ע"פ אביעה סגולות, אוסרי לגפן, אוצר נחמד עמוד מ"א, האח נפשנו)

לקבלת העלון מידי שבוע בפורמט דיגיטילי שלחו
בקשת הצטרפות למייל:
ALONHLH@GMAIL.COM
או בהודעת ואצאפ למספר: 052-7100-955.
לתגובות והארות ניתן להשאיר הודעה בקו המערכת:
02-5-696-515 שלוחה 3 > 3

קורא יקר !
אם גם אתה נהנה מקריאת העלון בשבת קודש, בוא לקחת חלק בהרחבת התפוצה

שים לב !
בתרומה סמלית של
5 שקלים בלבד
נוכל להניח את העלון על שולחן השבת של עוד כ- 20 משפחות!

חייג עכשיו:
052-7100-955
ושמך יוזכר לברכה בעלון ויועבר לתפילה בכולל מוצ"ש

כ"כ ניתן לתרום
בעמדות נדרים פלוס בבתי הכנסת
או בנדרים פון טל : 03-763-0585
שלוחה 6500 - המרכז לערבות הדדית

ציכוי הרבים
בסכום של
כוס קפה

העלון יוצא לאור בסיעתא דשמיא ע"י ארגון תורה וחסד:
"**ה**מרכז **ל**ערבות **ה**דדית" 580646396 (ע"ר). רח' חנה 1. ירושלים.
טלפון: 052-7100-955. / 02-5-696-515. **מייל:** HLA580646396@gmail.com
פרטי חשבון: בנק דיסקונט-11 סניף: 64, מ"ח: 155024.

ניתן לתרום בכל עמדות 'נדרים פלוס'
ע"ש: 'המרכז לערבות הדדית'
או ב'נדרים פון': 03-763-0585.
- שלוחה: 6500.

מסייעתא דשמיא

גיליון מס' 59

גיליון מיוחד לחנוכה תשפ"א

לֹא נַפְסִיק אֶת הַשְּׁמוּזָה

דבר העורך:

שְׁלוֹשָׁה אֲבוֹת נְזִיקִין: הַמַּצָּה וְהַסּוּפְגָנִיָּה וְאָזְנֵי הָמָן. לֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה - שֶׁזֶּה מְרוּבָּע וְזֶה עָגוֹל וְזֶה מְשׁוּלָּשׁ. הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁדַּרְכָּן לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק, וּתְחִילָתָן שְׁלֻוָּה וְסוֹפָן יִסּוּרִים. וְהֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ שֶׁלֹּא יְמַלֵּא כרסו מֵהֶן, שֶׁהֵן נִרְאִים כְּאוֹהֲבִים לָאָדָם בִּשְׁעַת הֲנָאָתָן, וְאֵין עוֹמְדִים לוֹ לָאָדָם בִּשְׁעַת דָּחַקוּ.....

חג חנוכה שמח. העורק: מאיר פנחסי הי"ן

בדיחות לחנוכה

(1) דיאטנית: סופגניה אחת זה שלש שעות הליכה. יותם: מה פתאום. יש פה קונדיטוריה מתחת למשרד.....

(2) כל חנוכה אני נדהם שוב מהנס הזה, שמשכורת של חודש אחד מספיקה לשמונה ימים....

(3) מצחיק שלאלה שהדליקו את המנורה קוראים מכבים.....

(4) מסתמא, המכבים היו פרסים. מי יכול להסתפק בכד שמן אחד שמונה ימים?.....

(5) ראיתי חנות המוכרת סופגניה ב-1 ₪. נתתי למוכר 2 ₪. קבלתי סופגניה ועודף משקל.....

(6) למה התימנים חוגגים יום הולדת בחנוכה? כדי לחסוך ולהעביר את הנרות מהחנוכיה לעוגה.....

(7) איני מבין למה חוגגים חג מפני שהשמן הספיק לשמונה ימים? בכל חנות פלאפל השמן מספיק לשנה.....

(8) אפילו איינשטיין לא ידע להסביר כיצד סופגניה במשקל 100 גרם-משמינה בשני ק"ג.....

(9) סופגניה=דקה של אושר ושנה בחדר כושר.....

(10) איך מסבירים לילד בימינו מה זה נס חנוכה? חשוב שאתה מטעין את הגמבוי שעה וזה הספיק לשמונה ימים.....

(11) מה זה חום מבחוץ ועצוב מבפנים? סופגנייה מקמח מלא.....

הבדיחות הן על דעת הקוראים עצמם ולא על המערכת.

(12) הדבר הכי מצחיק בחנוכה זה שיש סופגניה מקמח מלא.....

(13) חנוכה ראשי תיבות: ח – חג שבו. נ – נאכל. ו – ונשמין. כ – כל. ה – היום והנה לכם ח-נ-ו-כ-ה.....

(14) איזה נס שנגמר חנוכה, בדיוק אתמול נגמר לי המקום בחנוכייה !!!.....

(15) ילד תימני פונה לאביו אבא מה זה דמי חנוכה? עונה לו האבא עזוב זה תרבות יון.....

(16) התקלקלה לי החנוכיה, התקשרתי לחשמונאי מוסמך.....

(17) איפה הייתה במסיבת חנוכה חיפשתי אותך בנרות?.....

(18) מה המשותף בין משכורת לפח השמן? שניהם מספיקים לשמונה ימים.....

(19) מה היה הנס הגדול של חנוכה? שמצאו פח שמן עם חותמת של רב אחד בלבד, וכולם הסכימו שזה כשר.....

(20) המכבים בטוח היו פרסים.. מי עוד יכול להסתדר עם כד שמן אחד שמונה ימים?.....

(21) יש שני דברים שאסור לעשות כשאוכלים סופגניה - לנשוף - לשאוף.....

(22) חנוכה זה הזמן שבו מוצאים את הדתי של המשרד כדי שיברך על החנוכייה. זה נותן משמעות חדשה למושג דתי.....

(23) הנוצרים הטיפשים האלה חושבים שאנחנו מכינים מצות מדם של ילדים הם לא קלטו את ה"ריבה" בסופגניות.....

(24) אני שוקל לתבוע את הקונדיטוריה תביעה על הוצאת ריבה.....

בשורה משמחת!!!!

יצא לאור **חוברת** הבדיחות שכולם ציפו לזה 'לא נפסיק את השמחה 2'.
ניתן להשיג בירושלים {אזור גאולה} ברחוב: רחובות הבוכרים (דוד) 9 ק"ב
(מחיר לחוברת 10 ₪. בחוברת יש כ- 240 בדיחות מצחיקות רצח 32 עמודים A5).

הקודם זוכה. הכמות מוגבלת.

{המכירה בעזרת השם מיום רביעי כ"ג כסלו תשפ"א –058-323-4941}

שימו לב: 50 המזמינים הראשונים משלוח חינם עד הבית {אזורים מסוימים בירושלים בלבד!}

להזמנות חייגו: 058-323-49-41. הכמות מוגבלת.

שליחת בדיחות למערכת מס' 3 יוצא לדרך

פרטים נוספים בגיליונות הבאים

בסיעתא דשמיא

בשם ה' נעשה ונצליח

לק"י

טוב לחסות בה'

שימון חורף!

הדלקת נרות: 16:17
יציאת השבת: 17:08
רבינו תם: 17:39

ע"פ אופק תל אביב
כ' בכסלו התשפ"א

714

מאמין בניסים

וישב התשפ"א. שבת חנוכה

הנה הגענו אל הימים המאירים והקדושים – ימי החנוכה – ימים בהם מחזיר הקב"ה את האור הגנוז שהיה בבריאת העולם וממציא אותו בחצי שעה של הדלקת נרות החנוכה (בן איש חי).

על כן, כתב הצדיק הקדוש, **בעל ה'ייטב לב'** (הוד והדר אות ב') כי עיקר מצות הדלקת נרות חנוכה שתיקנו רבותינו, **הוא כדי לעורר גם בימינו ניסים ונפלאות בשעת ההדלקה. וזה עיקר מטרתן ותשמישן – להיוושע בהן גם היום"** (אות כו'). וכן כתב **החידושי הרי"ם** (חנוכה תרלא) כי הרואה נר חנוכה מברך: "שעשה ניסים", **לפי שהארת הניסים מתעוררת על ידי ראיית הנרות".**

כמה גדולה ויקרה שעת הדלקת נרות החנוכה, עד כדי כך שכותב הגאון הצדיק, רבי חיים פלאג'י (רפואה וחיים אות עא) **כי בשעת הדלקת נרות החנוכה נעשית 'עת רצון' בשמיים, ומידת הדין מתבטלת, ומידת הרחמים מתעוררת על האדם כמו הרחמים המתעוררים בעת תקיעת שופר בר"ה המהפכים מידת הדין לרחמים.**

מבהיל ונורא כמה גדול אור נרות החנוכה!.

סיפר יהודי תושב העיר 'קוממיות', כי בוקר אחד התעורר הוא משנתו בבהלה גדולה. מה קרה?.. הוא פוקח את עיניו ורואה הכל כפול ומטושטש. אדם רגיל שראייתו נחלשת תוך מספר חודשים, לא מבחין בבת אחת בשינוי שנעשה בראייתו, אך כאן נתקף היהודי בבהלה כשקם בבוקר ורואה הכל מעוות לחלוטין.

פנה הוא לרופאים מומחים שבדקו את ראייתו וטענו כי משהו מוזר קרה לו, וכי אין להם תרופה לעניין. "אין זה חולשה טבעית בראייה, אלא משהו מסובך ויוצא דופן שלא מוכר לנו", קבעו כל המומחים פה אחד. בשורת האיוב הקשה העיקה על ליבו של היהודי התמים, אשר מצא את עצמו לפתע באמצע חייו כמעט חסר ראייה.

אותם ימים היו ימי חנוכה. שמע אותו יהודי על מעלת וקדושת אור הנרות בחצי שעה של הדלקתם, והחל לשבת מול הנרות, להביט בהם ולשפוך שיח ודמעות לפני ה' שירפא אותו מחולי העיניים, ויזכה לחזור ולראות כאחד האדם. כך לא הסיר הוא את עיניו כל אותה שעה מאור הנרות.

והנה, אחר שסיים להביט בנרות הרגיש מעט יותר טוב בעיניו. כך יום אחר יום, במשך שמונה ימים שהוא מביט בנרות תוך אמונה ותפילה מעומק הלב שיזכה לפעול ישועות בעיניו, **עד שהרגיש אחר החנוכה כי ראייתו חזרה לחלוטין! – ללא טשטוש וללא כפילויות, והכל ללא עזרת הרופאים המיואשים.**

הוא ניגש לרופאים וסיפר להם על כך שכעת הוא רואה מצוין, אך הם אמרו לו כי אין הם מבינים מה קורה פה, שכן לפני כמה ימים לא היה להם שום הסבר רפואי להידרדרות והיעלמות ראייתו, **ואף כעת הם לא מבחינים בשום דבר מיוחד שהחזיר לו את ראייתו.**

"בתוך ליבי הייתי מאושר", חתם היהודי ואמר, **"כי אני אכן ידעתי מה הדבר שהביא רפואה על טבעית לראייתי, והוא אור נרות החנוכה הקדושים".** ('באר הפרשה')

לכן, **כתב הגאון הקדוש, רבי משה מקאברין זצ"ל** (תורת אבות וישב) **כי הדלקת נרות החנוכה מביאה רפואה לעולם ע"י האור הרוחני הדולק, וכן כתב ה'מנחת אלעזר' כי אפשר לפעול רפואות וישועות בחנוכה.**

"שעשה ניסים לאבותינו – בימים ההם, בזמן הזה", גם עכשיו בשמונת ימי החנוכה אפשר להשיג כל השגה רוחנית באור הקדוש של ה' יתברך שיורד לנרות, ע"י תפילה, לימוד, שירה ודבקות בה' יתברך!.

לרפואה, פרנסה והצלחה: מ"א מיכאל וציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית שירה בת פנינה וב"ב. רחל ובעלה וב"ב וצאציהם. אסתר בת מזל. משה שמואל בן זלדה. ירון שמעון בן שושנה, חן בת דליה רבקה וב"ב. אביגיל בת קארין.

זשב"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מזל. הדר בת נחמה.

לעילוי-נשמת: הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, הרב שמעון בן בחריה. מ"ס צדוק בן נור ומרים בת גליה. יחזקאל בן גורג'יי. גבריאל בן סמינה. שלום בן מנחם שמריהו. יוסף בן נג'יה. פרחה בת טובה. אהובה בת טובה. שולמית בת חתון. ברוך בן גורג'יה. יפה בת ויקטוריה. שרון שיריין ספיר ספאחי בת לאה. יהודה בן יחיא גריידי סאלם. יצחק ז'אק בן שמחה. עזרא בן פרחה. מנשה בן יקוט. רחמים בן צ'חלה. משה שלום בן אברהם. מרים בת אסתר.

רוצים הקדשה שנתית להצלחה, בתרומה שלכם זיכיתם אלפי משפחות!

חלום החנוכה המצמרר

הרב מנחם שטיין

שמונת ימי החנוכה – ימים של ניסים גלויים, עליהם כתב האדמו"ר מסלונים זצ"ל: **"בזמן הדלקת הנרות יכול כל יהודי ואף הפשוט ביותר לצאת מכל המיצרים, מכל החולאים ומכל הדברים הקשים בחייו, והקב"ה יהפוך לו באותו רגע את הטבע לנס בקלות, וכל זאת ע"י התבוננות בנרות החנוכה בשעת הרצון בחצי שעה הראשונה".**

את הסיפור המופלא והמרטיט הבא סיפר מגיד המישרים, הרב מנחם שטיין שליט"א: "היה זה בשנת התשס"ח. בני היקר, ר' אוריה שטיין, חלה במחלה האיומה, כשהוא אברך צעיר עם 2 ילדים.

במשך שש שנים התמודד ונלחם אוריה על חייו, כשבמהלכם אף הוציאו את אחת מעיניו - בכדי להציל את חייו.

במהלך שנות סבלו, קידש הוא שם שמים וחיזק את הרבים במעלת הייסורים, כשבניגוד גמור לתחזיות הרופאים שלא נתנו לו יותר מחודשים ספורים, המשיך אוריה לחיות עוד שש שנים, ונולדו לו עוד שני ילדים נוספים.

בשנת תשע"ג נפטר אוריה, בני, לבית עולמו, והותיר אחריו משפחה שבורה – אלמנה וארבעה יתומים: שלשה בנים ובת.

הילדים – היתומים – גדלו, ונכנסו כולם ללמוד באותו תלמוד תורה חשוב בשכונת "בית וגן" בירושלים. וכאן מתחיל סיפורנו... חורף תשע"ז. מנהל ה'תלמוד תורה' יוצר קשר עם כלתי, אם הילדים ומדווח על חוסר חשק ללמוד של הבן היתום, כבן העשר וחצי שנמצא לאחרונה "מחוץ לעניינים".

האם מאוד הצטערה, אך גם היא הבחינה שאין לו חשק ללכת לתלמוד תורה.

כל המעורבים בדבר ניסו לטכס עצה כיצד לרומם את הילד ולהצית בליבו שוב את חשקת התורה.

ניסו כך וניסו כך, ללא הצלחות מיוחדות. באותם ימים, חברו הטוב (לשעבר) של הרב אוריה ז"ל – חבר שהיה בקשר מאד טוב עימו בחיי חיותו, מתעורר בבוקר בבהלה.

הוא ראה את אוריה בחלום – ככל שהוא מהרהר בחלום, נזכר הוא בכל הפרטים המצמררים: אוריה הגיע אליו ואמר לו כך: **"אחד מבניי לא לומד כל כך בתקופה האחרונה. אני מבקש ממך שתיצור קשר עם אמי, ותגיד לה שכיוון שימי –**

החנוכה מתקרבים, והילד הזה זקוק ליותר תפילות כדי שיחזור לו הטעם בלימוד, שתראה לנצל את העת רצון המיוחדת בשעת הדלקת הנרות ותבקש במיוחד עבור הבן הזה".

'חלום מוזר', חושב החבר לעצמו.

"וכי לא היה לו למי להגיע? מה הוא צריך לבא אלי שאני אפנה אל אימו? אין הוא מכיר את כתובתם?", חושב הוא לעצמו, "ובכלל, מה יותר מתאים שאם הילד בעצמה תבקש עבור בנה, ולא לפנות אל הסבתא של הילד".

"ככל הנראה שזה סתם חלום, 'חלומות שוא ידברו", קובע הוא בעצמו.

כעבור יומיים – "ויחלום שנית", אותו החלום פוקד אותו שוב.

החבר מבטל זאת שוב בליבו וחושב לעצמו: "כנראה שחשבתי ביום על החלום הקודם, ולכן חלמתי זאת שוב".

עברו עוד כמה ימים. חג החנוכה מתקרב, הנר הראשון יחול בליל מוצאי שבת קודש הקרוב. הגיע ליל שבת קודש – 24 שעות לפני חג החנוכה, החבר עולה על יצועו, מבלי להתכונן למה שעומד להתרחש בלילה הזה.

והנה – אוריה זצ"ל מופיע בפעם השלישית. והפעם, עם כל העוצמה!, בלי להשאיר ספקות או סימני שאלה.

"תגיד לי אתה חבר שלי או לא?!", זעק הוא בחלום לעברו בצורה נחרצת.

"אתה לא מבין שיש לי צער מזה שבני אינו לומד?!... אינני יכול לפרט לך מידי הרבה, אבל יש לי ממש צער מזה!!!".

"מה בסך הכל ביקשתי ממך, תפנה אל אמא שלי, סבתא של הילדים, ותגיד לה שתנצל את העת רצון בזמן הדלקת הנרות להתפלל על בני. שערי שמים פתוחים בזמן הדלקת הנרות ורצוני שהיא תתפלל על בני שיחזור לו הטעם בלימוד!. מחר בלילה כבר חנוכה! מה יהיה?!".

ואז מוסיף אוריה בחלום ומשיב לו על קושייתו: **"ואם אתה שואל מדוע אינני מתגלה ישירות להוריי, זאת מפני שאינני רוצה להבהיל אותם".**

המשיך אוריה ואמר: **"לכן, תגיד לאמא שלי שאמנם היא מתפללת על הנכדים, ובשמיים רואים כמה זה עוזר!, אבל הבן הזה זקוק ליותר תפילות. ואי אפשר, וחס וחלילה, נפספס את העת רצון המיוחדת בעת הדלקת נרות החנוכה להצלחה בחינוך הילדים!".**

החבר היה המום!. הפעם לא היה לו ספק באמיתות החלום. תוך כדי החלום, אזר אומץ ושאל את אוריה: "למה אתה מגיע אלי, למה שלא תפנה ישירות לאשתך – האלמנה – אם הילדים, שהיא תתפלל עבורם!".

עונה לו אוריה: "מכיוון שהיא נישאה פעם שניה, שוב אין לי יכולת להגיע אליה". תוך כדי הדו שיח, שם לב החבר כי פניו של אוריה מאירים בחלום ולפתע... – ההמשך בעמוד 4 –

האדמו"ר הקדוש בעל הי"ישמח ישראל' כותב כי מי שיש לו עיניים צופיות, יכול לראות את שם ה' מאיר בנרות החנוכה, ולכן כתב ה"ייטב פנים' כי מנהג ישראל תורה, לישב אחר ההדלקה ולהביט באור הנרות, שעל ידי זה ממשיך על עצמו ניסים ונפלאות". ננצל רגעים מיוחדים אלו ונזכה בשפע רב!

חלום החנוכה המצמרר

הרב מנחם שטיין

– ההמשך מעמוד 3 –

הוא מבחין כי פניו של אוריה מאירים בחלום ובפניו מופיעות שתי עיניים יפות וברורות, ומיד הוא שואל את אוריה: **"היכן נעלמה הרטיה הקבועה שהיתה לך על העין בשנים האחרונות? הרי חסרה לך עין אחת, וכיצד אתה נראה עכשיו עם שני עיניים יפות ובריאות?"**.

אוריה עונה לו בתוכחה: **"שכחת היכן אני נמצא? אני בעולם אמת, ורואה פי אלף יותר טוב ממך!. מה זה בכלל הגוף?! מעטפת חיצונית בלבד. רק מי ששמר את העיניים, זוכה לראות כאן באמת"**, חתם וכך נגמר החלום.

החבר התעורר בבהלה.

"זה אמיתי! אמיתי לגמרי!", הוא התעורר בפחד.

"עכשיו ליל שבת, לישון – כבר לא אצליח יותר הלילה הזה", קבע.

הוא קם, פתח ספר תהילים והתחיל לקרא ברגש רב עבור נשמת חברו הטוב – אוריה ז"ל.

המחשבות רצות, והוא כולו לחוץ, "אני חייב להשיג את אמא שלו לפני שידליקו נרות במוצ"ש, ויהי מה".

"אוי ווי! אך יש בעיה!", החל החבר לדאוג, "מה אעשה אם הסבא, הרב שטיין מדליק נרות מיד בצאת השבת, ואני הרי כן נוהג להחמיר להוציא את השבת רק בזמן רבינו תם".

מראהו המתחנן של אוריה לא משאיר אצלו מקום לספיקות, ומחליט הוא לעצמו, כי על דעת מצב שכזה לא קיבל הוא על עצמו להחמיר את זמן רבנו תם.

מיד, אבל מיד בצאת השבת, ניגש החבר אל הטלפון ומתקשר לבית הרב מנחם שטיין שליט"א, ובליבו תפילה שיצליח במשימתו לתפוס את הרבנית שטיין – לפני הדלקת הנרות!.

הוא מתקשר ומתקשר, שוב ושוב, אך אין מענה. "רבונו של עולם, תעזור לי! שיענו כבר, שיענו לפני הדלקת הנרות". עבר זמן רבינו תם. והוא מתקשר ומתקשר.

הרב שטיין, מגיע הביתה, והרבנית פונה אליו בדאגה: "החל מזמן צאת השבת – של הגאונים – הטלפון לא חדל מלצלצל!

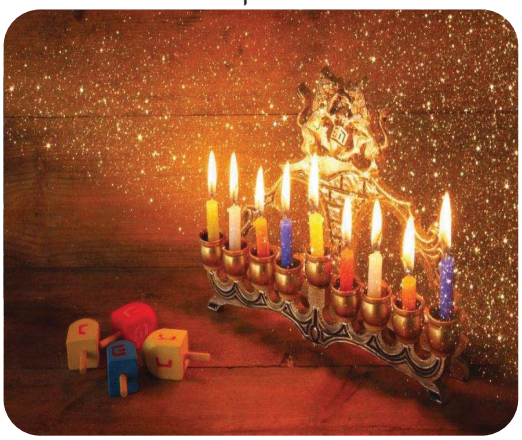

איני מכירה את המספר, מי יודע מה קרה". הרב שטיין ממהר לענות לטלפון: "שבוע טוב הרב שטיין!. מדבר החבר של בנך אוריה ז"ל, האם כבר הדלקתם נרות חנוכה???".

הרב שטיין לא הבין את שאלתו התמוהה, אך הוא אז פרץ ברגש אדיר והחל לספר את החלום הברור והמצמרר. בכדי לאמת את הסיפור הוא שאל אותנו: "אומרים אתם שבנכם ז"ל טען בפני חבירו שיש לו צער מכך שבנו נמצא בירידה רוחנית. האם אכן הילד התדרדר מבחינה רוחנית בצורה משמעותית ח"ו או ש'רק' לא למד?".

ענה הרב שטיין: "ממש לא משהו מיוחד. פשוט חוסר חשק ללכת לחיידר וחוסר חשק ללמוד".

מדהים! לא היה מדובר בירידה רוחנית דרסטית, אלא מעט חוסר חשק, ודבר זה גרם לצער רב לאביו הנפטר בשמיים שביקש לא להקל ראש בכך, אלא לשפוך שיח בהדלקת נרות חנוכה.

שאלה שניה ששאל אותנו החבר: "האם הבן אמר להצמיד חברותא או לשלוח את הבן ליועץ מסויים וכדומ', משהו של "השתדלות" או רק תפילה?", עונה הרב שטיין: "הבן ביקש, אך ורק להתפלל!!!".

כפי שמובא וידוע ומפורסם בספרים הקדושים שחג החנוכה מסוגל מאוד לבקש על חינוך הילדים, הנה לנו חיזוק רב, ומעשה מפעים בגדולת הזמן הקדוש. מי יכול להשיג ולהעריך כח של אמירת "תפילת השל"ה" על ידי אם בישראל המבקשת ומתחננת בזמן הדלקת הנרות עבור צאצאיה שיאירו במעשיהם הטובים, שיטעמו את אור התורה ויהנו מכל נר מצוה ותורה אור!.

כל יהודי וכל אמא שקראו את המעשה הזה חייבים לשפוך שיח ולהתחנן בשעת הדלקת הנרות לזכות שיאיר אור ה' בילדיהם ובמשפחתם.

וכבר כתב ה'מאיר עיני חכמים' (יב', פ"ב):

"יאמין האדם באמונה שלימה, שבוודאי בעת עומדו להדלקת נר חנוכה, עומדים לפניו כל הניצוצות הקדושים שלו ושל אבותיו – אשר כולם מסובבים סביב כל אחד המדליק נרות חנוכה, וכולם ממתינים לראות האם יזכה להרים אותם ולהעלותם לשורשם ע"י הדלקת נר חנוכה בהתלהבות".

נכנס את כל בני המשפחה, נדליק יחד החנוכיה בשמחה, נשיר ונשמח, ונתפלל מעומק הלב על חסרוננו, ובפרט על קרובינו וילדינו שילכו באור ה' וינצלו מציפורניו של יצר הרע של 2020!.

חנוכה שמח!

בחג ההודאה והלל, נודה לה' על כל עלון, ולכל העוזרים והמסייעים, והמפיצים היקרים המוסרים נפשם מידי שבת בשבתו!

חידה

כיצד יתכן כי אדם ידליק נרות חנוכה בזמן, אך אינו יוצא י"ח הדלקה. ואחר רבע שעה יצא י"ח, אף שלא עשה כלום?

(מעגל מעגל) ,"ח י"ש אצ – שאמ 20-ב מעמ ומעמ ומעמ ומעמ
.שמ"ח ומ"ש ומ"ח ומ"ש ומ"ח ומ"ש ומ"ח ומ"ש 20 שאמ –

ההקדשה המרכזית

העלון מוקדש לישועה והצלחה: ימימה בת טופת טובה, שלמה בן אלה, אלונה בת פלינה, יואב חי אברהם בן וצאצאיו, אבשלום בן ויולט, יונה בת יהודית.

זיווג הגון: מזל בת תמר. לע"נ: יואש שלום בן יחיא ושודיה שושנה זצ"ל, גלילי הכהן בן כוכבה, בוריס בן ברכה, מטוב בת יוכבד, אסתר אסתת בת מלכה.

ראינו ישועות גדולות בזכות קו הצניעות: 054-5235585

העלון מוקדש לעילוי נשמת רפאל אעדגי בן אסתר ת.נ.צ.ב.ה

לתגובות: 052-7151858

רחוב משה בריל 9, ת"א, ממש' אחיאל

daniel777achiel@gmail.com

לרפו"ש ניסים חיים רפאל בן לטיפה, שרה חיה רפאלה בת רחל ולעילוי נשמת אברהם בן לטיפה ויעל בת שולמית ת.נ.צ.ב.ה

העלון מודפס בחסות **דפוס אפי**

והדליקו נרות בחצרות קדשך– מאת הרב רבי יאיר וינשטוק שליט"א

ירושלים, כסלו תשכ"ו

הפנס האיר באור קלוש את הסמטה הקטנה, חושף לעיני המתבונן מחזה משובב נפש. שורות אלכסוניות של טיפות מבהיקות בחשכת הלילה לאורו הצהבהב של פנס הרחוב. הגשם הצליף בעוז באותו לילה, כמקבל בברכה את עשרות היהודים שנקהלו ובאו להדלקת נר חנוכה.

בית המדרש בקצה הסמטה היה צר וארוך. שלט פח מוצמד במסמרים מחלידים לקיר האבנים מעל השער המקומר, ועליו אותיות שחרחרות מתקלפות מיושן: "בית המדרש 'חצרות קדשך', בנשיאות הרב ישעיהו גרונדמן". הציבור חצה את ה"פוליש", חדר המבוא של בית הכנסת, שהואר ב'לוקס' נפט עתיק ונכנס בחפזון אל בית הכנסת עצמו, שנשטף באור לבן חזק של מנורות ניאון, לשם שינוי.

כחמש עשרות יהודים התאספו בבית הכנסת להדלקת נר חנוכה של הרב ישעיהו גרונדמן, שבעיר הכירו אותו יותר בכינוי "הרב מקאלושין". תלמיד חכם מופלג מן הדורות הקודמים, שזכה להתאבק בעפר רגליהם של גדולי פולין בטרם עלה לארץ ישראל. תלמידם של אדמו"רים חשובים שאמנם לא הנהיג עדת חסידים, אך מעריצים ואוהדים היו לו למכביר.

הקהל הצטופף בחצי עיגול סביב רבי ישעיהו, אדם כחוש וגבוה שזקן אפרפר דליל עוטף את פניו השחומות כמסגרת נאה. גופו היה עטוי חלוק פרחוני פשוט בגווני כחלחל כהה ולראשו מגבעת משי רבנית.

"כולם פה" שאל רבי ישעיהו בקולו הרך, "אפשר להתחיל?"

רבי אשר אנשיל, ממקורביו של הרב מקאלושין, הנהן בראשו בתנועה בלתי נתפסת כמעט.

רבי ישעיהו הדליק את נר השעווה, ברך את הברכות ברגש, בקול שקט ועדין, והעלה את האור בחנוכייה. השלהבות הכתומות הקטנות ריצדו באור רך שעה שהנוכחים נתנו קולם בשירת "מעוז צור ישועתי".

החנוכייה היתה סיפור בפני עצמו. לא תואר לה ולא הדר. הגב - ריקוע נחושת מיושן עם תחריט של מגדל דוד מצד ימין וקבר רחל מצד שמאל. התחתית – משטח פח פשוט ועלוב, ועליו ניצבים בשורה שמונה כוסיות זכוכית ירקרקות.

לאחר שדעכו קולות השירה נשא הרב דברי תורה מענייני דיומא. הנוכחים הצטופפו סביבו כדי לא להפסיד מילה מדבריו. כמה נערים פזיזים התקרבו מדי אל החנוכייה שהיתה מוצבת על כסא עץ מיושן מצדו השמאלי של פתח בית המדרש.

הרב העיף מבטים חרדים אל הבחורים המצטופפים. הוא המשיך לדבר בקול הבס הנמוך שלו כששיעול יבש קוטע את דבריו מדי פעם. הבחורים הצטופפו עוד יותר והתקרבו אל הכסא קירבה מאיימת.

טראח.

צלצול זכוכיות מתגלגלות קטע את דברי הרב בפתאומיות. החנוכייה נפלה מן הכסא וכוסיות הזכוכית התגלגלו על הארץ. הפתילות הבוערות כבו, שתים מן הכוסיות נשברו.

"אוי ואבוי" הרב הקשיש לפת את פניו בידיו וארשת צער עמוק מנשוא עלתה עליהן למראה הכוסיות המנופצות. הוא נשך את שפתיו בכאב מר ונראה כמתאפק בשארית כוחותיו לא לפרוץ בבכי. הוא היה מזועזע בעליל. "מה עשיתם?" פנה אל הבחורים בקול בוכים, "הרסתם את החנוכייה הקדושה! ראו מה עשיתם!".

הבחורים הזדרזו להרים את החנוכייה המוטלת בעלבונה על הארץ. אספו את הכוסיות השלמות, ששה במספר. טאטאו את שברי הזכוכית, ספגו את שלוליות השמן במגבות גדולות ועשו כל שיכולו למזער את הנזק ולהשיב הכל לקדמותו.

בפניו של הרב הקשיש לא ניכר שינוי. הבעת הזעזוע והתדהמה, עם שברון לב עמוק כים, התאבנו בהן גם כאשר הכל שב לקדמותו והמנורה חזרה למקומה, חסרת שתי כוסיות.

"יש לכם מזל שהרב עבד על עצמו ויודע לשלוט בכעסו" לחשו כמה יהודים מבוגרים לבחורים הצעירים, "אלמלי כן, היה צועק עליכם צעקות כאלו שכל ירושלים היתה שומעת. אתם יודעים איזה חורבן עשיתם?"

"אני לא מבין" לחש אחד האורחים, יהודי מבוגר בעל חזות מכובדת והדרת פנים, "שתי כוסות זכוכית קטנות בצבע ירוק, אפשר להשיג כמותן בכל חנות לכלי בית. על מה הרעש?"

אוזנו של הרב לכדה את שני המשפטים האחרונים. "הרב דבורקין, אתה שואל על מה הרעש. אני אספר לך על מה הרעש. הם - הוא החווה על חמשת מניני הנוכחים – כבר מכירים את הסיפור של החנוכייה הזאת משנים קודמות. אתה עדיין לא שמעת, אבל אחרי שתשמע, תבין גם אתה מדוע אני כל כך מצטער על הכוסיות שנשברו. כוסיות זקנות הן, בנות מאה ושלושים שנה, ואין להשיג כמותן בשום חנות של כלי בית... הסיפור התחיל לפני כשלושים ושלוש שנה, בפולין של שנת תרצ"ג...

*

קאלושין, פולין, כסלו תרצ"ג.

השלג עטף את קאלושין כשמיכת פוך לבנבנה. קר היה באותה שנה, כמו בכל חורף, אולי אפילו קצת יותר. השלג כיסה את פולין כבר משלהי מרחשוון ולקראת אמצע כסלו התגבר והעצים את נוכחותו.

אל בית המדרש של הרב נהרו באותה שעה עשרות רבות של יהודים, לבושים במעילים כבדים וחבושים בכובעי מצחיה קטנים. הדלקת נרות החנוכה של הרב ישראל איסר גרונדמן קנתה לה שם בכל האזור. מקרוב ומרחוק היו באים המונים לחזות בהדלקת הנרות ובעיקר לשמוע את דברי התורה החריפים שלו.

הרב גרונדמן ישיש מופלג היה. יודעי דבר טענו שחצה מכבר את קו שנת המאה שלו. הזהירים נטו להפחית עשר שנים מגילו. כך או כך, בדבר אחד שררה תמימות דעים. החנוכייה שהדליק בודאי היתה ישישה מופלגת, בת גילו לפחות, ואולי אפילו מבוגרת ממנו. הוא ירש אותה מסבו. איש לא הבין מה ייחוסה של החנוכייה, הנעדרת כל פאר והדר. הרב גרונדמן שמר עליה כעל בבת עינו, ולא הרשה לאיש לגשת אליה ולהתעסק בהטבת הנרות. מדי לילה היתה זו מלאכתו שלו. לגלגל את הפתילות, לצקת את השמן, להבהב את הנרות עובר להדלקתן, כדי שידלקו יפה. את כל זאת עשה הרב הישיש בעצמו, ואחר שרחץ את ידיו היטב, ושטף את אצבעותיו משיירים שהותירו בהן ראשי הפתילות המפוחמים, היה מרשה לכל הקהל להתקרב, אבל לא יותר מדי. קולו הרועד מזקנה היה מתנשא באמירת הברכות, ואחר שענה הקהל אמן רועמת, גאתה השירה והזמרה משך שעה ארוכה. היתה זו השראת שמחה אמיתית בכל לילה של חנוכה.

לכבודו של הלילה הזה, הדלקת נר חמישי של חנוכה, הגיע קהל גדול במיוחד. אנשים בוססו בשלג העמוק, וכמה הגיעו לבית המדרש עם מגפיים מלאי בוץ, לאחר טבילה הגונה בכמה שלוליות, כשעברו בצעדים מהירים דרך השוק. השמועה אמרה כי הלילה הזה, נר חמישי של חנוכה, עומד להתרחש משהו מענין במהלך הדלקת הנרות.

"אני שמעתי שהרב מתכונן לחלק היום 'פונטשקעס' (סופגניות) חמות לכל הציבור", אמר פייבל הקבצן תוך כדי הליכה מהירה לעבר בית המדרש ועיניו נצצו.

"אתה מדבר מהרהורי לבך, פייבל", ביטל את דבריו איצקה מורט הנוצות. "בטנך תמיד הומה מרעב, אז אתה רואה פונטשקעס רותחות מול העינים. מכמה סופגניות הציבור לא היה נכנס להתלהבות כזאת, הולך להיות משהו הרבה יותר רציני".

"ואולי תהיה היום סעודה רצינית?" זרחו פניו של פייבל, "עם עופות צלויים ותפוחי אדמה עשויים כהלכה, ולקינוח כמה לאטקעס. אח, לביבות תפוחי אדמה מטוגנות עמוק בשומן אווזים, לא יזיקו לי". לשונו ליקקה את שפתיו המכחילות מקור.

"אתה יכול להפסיק לחשוב על אוכל?" הקניט איצקה ברוח בדוחה. "אינני מבין מה יש להתלהב מעופות. אני רואה אותם כל היום, מעופרים בעפר, מזוהמים בדם השחיטה עד לקבס. שמע לי, לא מדובר בכלל על משהו גשמי אלא על משהו רוחני. תחושה שלי".

"כך אתה חושב? עוד נראה" מלמל פייבל באכזבה.

הציבור היה מתוח במקצת לקראת ההדלקה. כולם היו אחוזי סקרנות לדעת איזו הפתעה הכין להם הרב הישיש. רואי השחורות שבין הנקהלים, צפו שהרב ייפרד מהם לשלום, וייפטר מן העולם במעמד המוני של יציאת נשמה, אולם על הרב הישיש לא ניכר אפילו קצה קצהו של אות להפסקת החיים. הוא אמנם התנהל כזקן, אולם בקאלושין היו יהודים בני שישים וחמש שגם הם התנהלו כזקנים...

קולות השירה דעכו כאשר הרב סימן בידו. שקט מוחלט השתרר במקום. הכל הקשיבו בדריכות כאשר הרב החל נושא את דבריו.

במקום פלפול תורני, החל הרב מספר מעשיה מוכרת, סיפור צדיקים ישן נושן. אחרי שסיים הגיע המפנה הדרמטי המובטח:

"מורי ורבותי. את הסיפור הזה שמעתי גם אני בליל חמישי של חנוכה מסבי, ואחרי כן, הוריש לי סבי את החנוכייה הזאת. אני רוצה לספר לכם מה חשיבותה של החנוכייה הזו. אתם רואים כולכם, חנוכיית נחושת ופח פשוטה בתכלית, לא כסף ולא זהב. לא קישוטים ולא יהלומים, לא קנים עם צורות נדירות ולא בסיס רחב עמוס פיתוחים, רק כמה ריקועים כמעט ילדותיים. אבל יחסנית גדולה היא החנוכייה הזו. היא הגיעה לידיו של סבי משד"ר חשוב שנסע מארץ ישראל לפולין לערוך מגביות לטובת אחד ה'כוללים' שפירנסו את עניי ארץ ישראל. הוא הביא אתו מנחת-שי, חנוכייה שייצר אמן ירושלמי, סמוך ונראה למקום המקדש, וסיפר לסבא עליו השלום כי אחד מחכמי ירושלים הדליק בחנוכייה זו את הנר הראשון של חנוכה מול מקום המקדש, לפני נסיעתו של השד"ר, כדי לקדשה בקדושת ירושלים וקדושת מקום המקדש.

"קשה לתאר איזו התלהבות עוררו דבריו של המשולח הארץ ישראלי בסבי, יהודי שנולד בפולין, חי בפולין את כל חייו, אבל התפלל שלוש פעמים בכל יום את המילים "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים". הוא ראה בעיני רוחו את האור הראשון שהאירה החנוכייה הזו מול בית מקדשנו החרב, ולבו היה מתמלא ערגה וגעגועים לקודש הקודשים מדי לילה של חנוכה בעת הדלקת הנר, בכל שנה מחדש. ואף אני, לאחר שהוריש לי סבי את החנוכייה, הייתי נוסק על כנפי הדמיון בכל לילה של חנוכה מחדש. אני הייתי כאן, במערב, ולבי וראשי בסוף מזרח. בארץ ישראל, הייתי עומד יחד עם הכהן הגדול בבית המקדש ומדליק את המנורה".

הרב כעכע מגרונו מהתרגשות. "אני מרגיש שכוחותי נוטשים אותי, כי לא ידע האדם את עיתו. חוששני שמא בשנה הבאה כבר לא אזכה להיות עמכם. ברצוני להוריש את החנוכייה לאחד מיוצאי חלצי".

דממת הלם השתררה בבית המדרש, ואחריה התהפך השקט לבליל רוחש של כוורת דבורים. רבי כתריאל, בנו יחידו של הרב, נפטר לפני כמה שנים על פניו של אביו והותיר אחריו שלושה בנים ושבע בנות. שלושת הנכדים הגדולים, בחורים בשנות העשרה, עמדו בשורה הראשונה מול סבם, ולא ידעו כיצד להגיב.

ישעיהו, נכדו השני של הרב, התעשת ראשון. הוא ניגש אל סבו ואמר. "סבא, אני חושב שהחנוכייה הזאת מגיעה לי".

"וכל כך למה?" שאלה הרב בנימה למדנית. "מדוע עדיף אתה על פני אחיך הבכור שמשון?"

הבחור הסמיק ופנה אל אחיו הבכור, "תגיד לי שמשון, אם סבא יתן לך את החנוכייה, מה תעשה בה?"

שמשון קירזל במבוכה קלה את קצה הפאה הימנית שלו ומשך בכתפיו. "מה פירוש? אעשה מה שצריך לעשות, אדליק את הנרות בחנוכה, לפי הסדר שקבע לנו השולחן ערוך".

"ואיפה תדליק את החנוכייה?"

"אתה שואל שאלות מדי קשות" גיחך שמשון, "מצד שמאל של פתח הבית".

"אתה שומע סבא" פנה ישעיהו אל הרב הישיש, "שמשון ידליק את החנוכייה בפתח הבית. אבל אני מבטיח לך סבא, אני נודר כאן נדר גדול. אם תתן לי את החנוכייה הקדושה הזאת - אחזור ואדליק בה את הנרות באותו מקום שהדליקו בה בפעם הראשונה, כלומר, מול מקום המקדש".

הסבא שפשף את אוזניו הזקנות כלא מאמין. "מה אמרת שייע'לה, איפה תדליק?"

"אני אעלה לארץ ישראל ואקיים את הנאמר "והדליקו נרות בחצרות קדשך" אמר ישעיהו בעוז. "שלוש שנים לכל הפחות אדליק את הנרות מול מקום המקדש. זה נדר גמור".

עיניו של הסבא חלפו על פניהם של נכדיו האהובים. שמשון הבכור, בחור טוב ונחמד, למד ושנה לא מעט במשך השנים, אבל חסר מעוף ותעוזה. ישעיהו, הנכד השני לעומתו, עילוי מבריק שכל קאלושין התגאתה בו, ובצדק. דמיונו מרקיע שחקים. האם יקיים את נדרו?

הוא הניד בראשו כמהסס, ואמר לשני נכדיו המצפים בחיל ורעדה למוצא פיו. "קשה לי להחליט על רגל אחת. אני אשן על כך לילה ואתן את התשובה מחר בבוקר".

למחרת בבוקר רעשה וגעשה חצרו של הרב מקאלושין. הרב ישראל איסר גרונדמן לא המתין לבוקר. הוא נפטר באישון לילה, והותיר אחריו פתק קטן, בו כתב זמן קצר לפני שגווע במפתיע. "אני מבקש לתת את החנוכייה לנכדי ישעיהו כדי שיקיים את נדרו ויעלה לארץ ישראל, להדליק את הנרות מול מקום המקדש, כנאמר בתפילה: והדליקו נרות בחצרות קדשך".

*

ישעיהו לא הצליח להתאושש מן השבר הגדול והתדהמה שאפפתו עם פטירתו הפתאומית של סבו האהוב. לא זו אף זו. למחרת היום עמדה כל העדה והתבוננה בו שעה שהדליק את הנרות בבית המדרש, במקום בו רק לפני יממה אחת הדליק סבו, כשהוא מלא עדיין חיים ושמחה.

טקס ההדלקה התנהל לאחר מאבק קשה שבין הנכד האבל לבין משמשיו של זקנו הנערץ. הללו תבעו ממנו כיורש החנוכייה, להדליק את הנרות בפומבי, באותו מקום, כמיטב המסורת, כדי לנחם במקצת את המעריצים השבורים, ואילו הוא טען שאין לו כוחות נפשיים לגשת אל ההדלקה כאילו מאום לא קרה. המאבק הוכרע לאחר שהמשמשים איימו עליו שיבקשו מאחיו הבכור לעשות זאת. שמשון לא התנגד לקבל את החנוכייה, ואפילו עבור הדלקה של לילה אחד בלבד...

ישעיהו ירש את החנוכייה בנר שישי של חנוכה שנת תרצ"ג. זמן קצר אחרי כן התחתן אחיו הבכור שמשון ועקר מקאלושין, ובעוד חצי שנה, גם ישעיהו התארס עם בתו של אחד מאדמו"רי פולין. החתונה עמדה להתקיים מיד לאחר חנוכה, באמצע חודש טבת תרצ"ד. למרות רצונו העז של ישעיהו, לא עמדה סוגיית העלייה לארץ ישראל על הפרק.

בחנוכה של השנה הבאה, שנת תרצ"ה, עמדה משפחתו הקטנה של ישעיהו לפני התרחבות. היה זה חודש לפני הולדת בתו הבכורה. אי אפשר היה לחשוב אפילו על הפלגה ממושכת באוניה במצב כזה. הנסיעה נדחתה אם כן לשנה הבאה.

באותה שנה הדליק ישעיהו את הנרות בחנוכייה שירש מסבו. לפליאתם של חמיו וחמותו שרצו להנאותו בחנוכייה של כסף טהור ולא הבינו מה טעם מדליק חתנם בחנוכייה כה עלובה.

את הנר החמישי של חנוכה הדליק ישעיהו עם צביטת לב. הנדר שלו נשכח לגמרי. למרבה המזל היה רחוק באותה שעה מחצר הסבא ז"ל וקהל המעריצים בקאלושין וישב סמוך לבית חותנו. לא היה מי שיתבונן בו בעינים מאשימות וישאל שאלות שאין עליהן מענה.

עם בוקר הקיצו בני הזוג הצעירים בהרגשה מוזרה. כאילו מישהו חילל את פרטיותם ופלש לביתם. כאשר החלו מסתובבים בבית גילו כי זה לא היה 'כאילו' אלא במציאות. גנב חדר לבית באישון לילה ורוקן ממנו את כל התכשיטים ודברי הערך שעה שישנו. רק בחנוכייה הפשוטה לא נגע... הוא לא הותיר אחריו עקבות ויצא כלעומת שבא, מן הדלת האחורית של המטבח. החוליה החלשה בבית המוגן.

עמד ישעיהו וביצר את ביתו בפני הגנבים, אבל בלבו ניקרה מועקה עמומה שלא ידע את פשרה. או שמא ידע, אבל לא רצה לפרשה בינו לבין עצמו.

מדי פעם ניסה ישעיהו להעלות את נושא העלייה לארץ ישראל לדיון על השולחן, אך הרעיה הצעירה, עקרת בית יהודיה פולניה מדורי דורות, לא הבינה מה מדריך את מנוחתו. "זו היתה משובת נעורים, הבטחה פזיזה" טענה לעומתו, "האם חשבת דקה אחת שלמה מה אתה עומד להוציא מפיך, או שההבטחה והנדר עפו מפיך כציפורים זריזות. אז בגלל הבטחה מטופשת שנזרקה מפיך ללא מחשבה כולנו צריכים לסבול?"

וכך נדחה הענין פעם נוספת.

בלילה הראשון של חנוכה תרצ"ו, מעד ישעיהו בדרכו אל החנוכייה ושבר את ידו הימנית. הכאבים החזקים לא הניחו לו ביום ובליל.

בחנוכה תרצ"ז, והוא כבר אבא לשני ילדים מלאי חן ומתיקות, מי חשב בכלל על מעשה מסובך כל כך כמו לעקור מפולין הבטוחה לפלשתינה הקטנה והמאויימת תדיר על ידי אספסוף ערבי צמא דם. למען האמת, אפילו שמשון, אחיו הבכור לא זכר עוד את הנדר של אחיו הצעיר שבגינו זכה בירושה הנכספת, בעוד הוא עצמו מדליק את נרות החנוכה שלו במנורה של כסף צרוף שקיבל מחמיו.

אבל החנוכייה הקטנה זכרה...

באותה שנה סבל ישעיהו מקלקול מעיים קשה. אין לדעת האם הפריז באכילת פונטשקעס או לא. אך הוא שכב במיטה בכל ימי החנוכה ובקושי הצליח להתרומם ממיטתו לכמה דקות כדי להדליק את הנרות.

"האם אינך רואה שהחנוכייה תובעת את עלבונה" שאל חזור ושאול את רעייתו. "וכי מקרה הוא שמדי שנה בחנוכה אני ניזוק בנזק כלשהו?"

פטרה אותו בחיוך קליל ועולץ ולחשה משהו לא ברור. אך למען האמת, גם ללבה שלה חדר החשש שמא הוא צודק ואכן אסור לשחק בנדרים. בעלה נדר את נדרו החגיגי באוזני עדים רבים. אין זה דבר של מה בכך. היא הבטיחה לעצמה להקדיש לכך זמן למחשבה אחרי החנוכה, אולם מרוץ החיים וגידול הילדים תבעו את כל זמנה, והיא לא הצליחה לחשוב על הענין יותר מדקה אחת.

אתא ובא חנוכה של שנת תרצ"ח...

*

באותה שנה נסע חמיו של ישעיהו לארצות הברית לכמה חודשים. בהעדרו מילא חתנו-כבנו את מקומו וניהל את החצר ביד רמה. בחג החנוכה הדליק את הנרות מול מאות החסידים של חמיו וחש בטוח וחזק יותר מאי פעם.

ארבעה לילות הדליק את הנרות ללא כל תקלה. בלילה הבא הגיעה עת פירעון...

באותו יום אחר הצהרים, שעה שהמשמשים הכינו את החנוכייה להדלקה, נשבר בקבוק השמן ותכולתו נשפכה על הרצפה. השלולית נוגבה ברובה, אבל שיירים נכבדים נותרו על הרצפה. מלאכת הניקיון לא היתה הצד החזק של הגבאים.

רבי ישעיהו צעד לעבר החנוכייה בעוז והסידור בידו. בראשו התערבלו קושיות ותירוצים לקראת הפלפול החריף שהתכונן לשאת מיד אחר ההדלקה. הוא צעד הישר אל תוך שרידי שלולית השמן במגפיו בעלי הסוליות החלקלקות.

לפתע איבד את שיווי משקלו. ניסה להיתפס במשהו שימנע את ההשתטחות, אך זה היה מאוחר מדי. הוא החליק בחוזקה ופניו פונות אל הרצפה המטונפת.

המכה שספג לא היתה נוראה כל כך, נסבלת איכשהו. אך כאשר הזדקף וקם על רגליו נראה כמו ליצן בקרקס. כל פניו היו מרוחים בתערובת של פיח ושמן ובוץ. אפו החבול נטף טיפות דם הישר אל תוך התערובת הססגונית והוסיף את הגוון האדמדם לתמונה הכללית.

הוא לא הבין מדוע המוני החסידים עומדים ובוכים. מה הם עושים 'טראסק' גדול ממכה קטנה.

כעבור רגע הבין.

הם לא בכו.

הם התפלשו בצחוק סוער.

הוא לא היה הרבי המכובד שחייבים בכבודו, ואפילו אם קרה לו משהו מבדח, איש לא יעז לצחוק. הוא היה רק ה'איידים' של הרבי. והחסידים חשו בני חורין לצחוק מעט על חשבונו.

תחושת ההשפלה והבזיון היו קשים לאין שיעור. הצחוק גווע בן שניה כאשר נשא עינים רושפות להבות לעבר הציבור המתפקע בצחוק מתגלגל. אך העלבון הצורב רדף אחריו כמה חודשים.

באותו לילה גמלה בלבו החלטה: עולים לארץ ישראל.

גם הרעיה הבינה שהפעם בהחלט רמזו להם מהשמים רמז ברור: "נדרת נדר – עליך לקיימו".

עולים לארץ ישראל, אמרה לו בלב שלם.

הם סידרו דרכונים. החותן הצליח להשיג להם אישורי עליה לארץ ישראל (סרטיפיקטים) מטעם ממשלת המנדט הבריטי.

בחודש תמוז של שנת תרצ"ח עמדו רגליהם של בני משפחת גרונדמן על אדמת ארץ ישראל.

*

"נסענו הישר לירושלים ושכרנו דירה קטנה בשכונת בתי מחסה בעיר העתיקה. בדירה שחלונותיה פונים אל מקום המקדש". המשיך הרב ישעיהו גרונדמן את סיפורו באוזניהם של קהל המאזינים בבית מדרשו בליל חנוכה של שנת תשכ"ו. "בחנוכה של שנת תרצ"ט הדלקתי את הנרות על אדן החלון מול מקום המקדש וחשתי רגשי התרוממות נעלים. קיימתי את הנדר "והדליקו נרות בחצרות קדשך". אך כמה ימים לאחר החנוכה - כאשר נערים ערבים רגמו אותנו סמוך לבית באבנים גדולות, החלטנו כי העיר העתיקה של ירושלים היא מקום סכנה, וברחנו לעבר העיר שמחוץ לחומות.

עד היום הזה טרם קיימתי את הנדר בשלמותו" נאנח הרב ישעיהו גרונדמן. "נדרתי להדליק את הנרות בחנוכייה מול מקום המקדש שלוש שנים לכל הפחות, ובינתיים קיימתי רק שליש מנדרי. כעת נשברו להן שתים מן הכוסיות העתיקות, עליהן הצליחו זקניי ואני לשמור מכל משמר במשך מאה ושלושים שנה. מה יהיה? מתי אקיים את נדרי? ואתה" פנה אל האורח המקשן, "כבר מבין על מה הרעש?"

השאלה ריחפה בחלל האויר ונותרה ללא מענה משך שנתיים. ירושלים היתה עיר חצויה שבלבה חומה עד למלחמה בחודש אייר תשכ"ז.

בחנוכה תשכ"ח, הצטופפה משפחת גרונדמן, יחד עם קהל האוהדים והמעריצים הגדול של הרב הישיש, בדירה קטנה בירושלים העתיקה. היתה זו דירה של יהודים שנגזלה מידיהם באייר תש"ח עת נפלה ירושלים העתיקה בידי חיילי הלגיון הירדני, והוחזקה בידי דיירים ערביים. כעת עברה נקיון וטיפול שנועדו למחות כל זכר של תשע עשרה שנות גזל ישמעאלי.

עיניו של הרב גרונדמן הישיש נטפו דמעות כשני מעיינות שעה שברך את שלוש הברכות בלילה הראשון של חנוכה בשנה ההיא, ובשנה שלאחריה, תשכ"ט, אבל ידו היתה יציבה כאלון.

הוא זכה לקיים את נדרו!...

***

הרב רבי יאיר וינשטוק שליט"א

מה הופך אדם רגיל לאדם מיוחד?

התשובה מורכבת מאד ומתפרסת על פני תחומים רבים, אבל כאשר אדם יוצא מתוך עולמו הפנימי ומתבונן על סביבותיו, מאבחן מצוקה של אחרים ובמקום לומר 'שלום עלי נפשי' הוא מתגייס לעזור להם בכל שטח אפשרי. זהו דבר שהופך אדם סטנדרטי לאדם לא רגיל.

כזה היה רבי שלמה אליאך, איש חסד מופלא בירושלים של פעם. אדם פרטי שלא היה חייב לעשות יותר מאחרים אבל כשראה מה קורה סביבו, לא היה מסוגל להישאר אדיש.

ירושלים של מעלה, ירושלים של לפני למעלה ממאה שנים, היא עיר אחרת לחלוטין מכפי שאנחנו מכירים אותה כיום. חוץ מהתפאורה החיצונית של המבנים המונומנטאליים, חומות האבן העתיקות, והסמטאות המקומרות לא נותר בה הרבה מפעם, בעיקר מחיי העוני המחפיר. היום בעידן השפע קשה לנו לתאר בדמיון את העניות המזעזעת של אז, כאשר קצה של לחם ישן טבול בשמן זית נחשב למעדן, ואם זכית לתבל את הפרוסה בשן שום היה זה כבר מעדן מלכים.

"בית התבשיל והכנסת אורחים אליאך" הכריז השלט הצנוע בשכונת שערי פינה בירושלים. (גבולות שכונת מאה שערים)

המוני רעבים מצאו שם מדי יום ארוחת צהרים חמה ומשביעה, הם באו מכל העדות והחוגים, לאו דווקא חרדים. ר' שלמה אליאך לא בדק בציציות וכולם התקבלו במאור פנים. עולים חדשים סתם מבקרים ועולי רגל עניים שבאו לירושלים בימי החגים וגם... אסירים בחופשה שאיש לא רצה להכניסם לביתו מחשש שמא יחזרו לסורם, ויחליטו לבדוק דווקא אצלו האם לא החלידו כישוריהם המקצועיים.

אבל עוד הרבה קודם, עוד לפני שפתח את בית התבשיל שלו התרוצץ ר' שלמה יוסף אליאך בירושלים העתיקה, וראשו המה כגלגל. הוא ראה מחזות קשים של חולים מוזנחים מחוסר תנאים היגייניים ושאל את הרופאים כיצד ניתן להקל על סבלם. כמה מבכירי הרופאים בבית החולים "ביקור חולים" אמרו לו כי אילו היה להם קרח, היה אפשר למנוע הידרדרות מצבם של חולים, בעיקר מנותחים. ר' שלמה הריץ מכתבים לאירופה הכניס את גדולי השתדלנים לתמונה, וזעק את זעקתה של ירושלים הנאנקת בעווניה. לאחר כמה שבועות הגיעה מפריס ליפו מכונת הקרח הראשונה, וכל העיר רעשה וגעשה: מכונה מייצרת קרח בירושלים! וזה היה עוד לפני מלחמת העולם הראשונה.

מלחמת העולם שפרצה בשלהי שנת תרע"ד הביאה את ירושלים לשיאים חדשים ובלתי נתפסים של עוני, מחלות, רעב ותמותה. הצבא התורכי גייס את בני הישיבות חסרי הניסיון הצבאי ושלחם ללא רחמים הישר אל החזית מול הצבא הבריטי המצויד בתותחים קטלניים. ירושלים ידעה אז אחת משעותיה הקשות ביותר. טובי בניה הפכו לבשר תותחים והרבה מאלו שנשלחו לחזית לא שבו משם בחיים, או חזרו קטועי גפיים ונכים לכל החיים.

ר' שלמה אליאך ניצל את כל הקשרים שלו עם אנשים בעלי יכולת והשפעה על ראשי השלטון התורכי, ויחד עם גדולי רבני ואדמו"רי העיר הצליח לפעול לפטור רבנים ומשרתים בקודש מחובת השרות בצבא התורכי, דבר שהביאה להקלה משמעותית, כאשר בני הישיבות ברובם הצטיידו בתעודת "רב" שהקנתה לנושאה פטור גורף מן הגיוס...

אבל הוא לא הסתפק בכך, מאות משפחות שראשיהן-מפרנסיהן גויסו לצבא נותרו מאחור ורעבו ללחם, עבורן הקים את הארגון "אנשי חיל" שדאג לכלכל את בני המשפחות עד שהאבא יחזור (אם וכאשר...)

ר' שלמה היה אדם בעל מעוף, וכזה יסד את "ועד המים" לחלוקה צודקת של מים לתושבים; (את המים אגב, הביא ברכבות מ'הכפר ביתר' הסמוך לירושלים...) יסד כמה "בתי-תה" שחילקו תה חם ומתוק חינם ובצידו כעך טרי; ומבוקר ועד ליל עסק בהשגת מצרכי יסוד כקמח ופחמים וחלוקתם עד פתח הבית. מאוחר יותר, כאשר בגין התארכות המלחמה העמיק הרעב בירושלים ורבים מתו מיתת רעב וכפן, השיג בדרכים עלומות שאיש לא ידע, אוכל ותבשילים לנצרכים במחירים מוזלים ובעיקר בחינם.

כך התקרב ר' שלמה אל גולת הכותרת ויעוד חייו: האכלת רעבים.

*

עם תום המלחמה ליקקה העיר את פצעיה, העוני והמחסור זעקו מכל פינה, ומחזה של ילד נפוח-כפן המהלך ברחוב ועיניו בולשות אחרי כל ערימת אשפה, שמא ימצא בתוכה חתיכת לחם ראויה למאכל, וטרם ימצא את פת הלחם הנכספת, צונח ללא רוח חיים - לא היה נדיר. באותם ימים גמלה החלטה בלבו לפתוח "בית תבשיל" כדי שמחזות מעין אלו לא יישנו.

מהיכן השיג את האמצעים הפיננסיים, איש לא ידע. אך בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה, נפתח בעיר העתיקה "בית התבשיל עליאך" (כך בתחילה, מאוחר יותר הפך השם ל'אליאך'), ומדי יום היו משתרכים בפתחו תורים ארוכים של יהודים רעבים שזכו במנת אוכל חמה. מי במחיר מוזל ומי ללא תמורה, בהתאם למצבו הכספי. כאשר הסתיימה המלחמה, והרעב היכה בעיר בכל תוקפו, המשיך להאכיל את בני העיר עוד למעלה מעשרים שנה, עד ליום מותו.

הווי הימים ההם משתקף במודעה נוגעת ללב שתלתה ברחובותיה של ירושלים:

"הנהלת בית התבשיל והכנסת אורחים, מודיעה בזה לכל אלה המהגרים והתושבים המקומיים, בעלי רגש, אשר אינם רוצים לאכול חינם, וגם אין ידם משגת לשלם מחיר גבוה בבתי האוכל, כי ישיגו בעד סכום מְצָעָר של חמישים גרו"מ (גרוש מצרי) את כל ארוחות של שבעת ימי הפסח ליום ולילה מאכל שבת ויו"ט עצהיו"ט (על הצד היותר טוב), ומצות מנישעוויץ לימי החג. על החתום: שלמה עליאך".

50 גרוש מצרי לארוחות עבור שבעת ימי החג היו פחות מהשתתפות סמלית, אבל רבי שלמה היה זקוק גם למעט הזה כדי שיצליח לשרוד, ומאידך, מנע מאורחיו בצורה חכמה את תחושת הבושה של אכילת לחם חסד.

*

רבי שלמה אליאך נולד כשלמה גלויברמן בשנת תר"ך לשושלת של חסידי קרלין, אביו רבי אברהם אשר, צאצא לאחיו של רבי אהרן הגדול מקרלין, היה חסיד קרלין לוהט שהוריש לבנו את הלהט החסידי. תפילתו של ר' שלמה בבית מדרשם של חסידי קרלין היתה מלווה בשאגות מעומקא דליבא, כדרכם של חסידי קרלין ובעת שהיה אומר את "נשמת" הגיע להתלהבות כזאת עד שהתנועע והתכופף וזקנו הגיע כמעט עד הרצפה.

הצדיק הירושלמי רבי אריה לוין זצ"ל היה טוען כי התואר "אבי האסירים והמצורעים" שדבק בו - שייך למעשה לרבי שלמה אליאך, שעוד הרבה שנים לפניו לקח תחת חסותו את הטיפול באסירים, אותם ביקר בבתי הסוהר ודאג להם כאשר איש מלבדו לא חשב עליהם, ובמצורעים בהם טיפל פעמים רבות בלי לחשוש לסכנת הידבקות. בימי מלחמת העולם הראשונה נחלץ לעזרתם של יהודי ירושלים בכל התחומים, וכאשר לא הצליח "מעל השולחן", במגעיו מול השלטון התורכי, עסק גם בהברחת בני ישיבות מהעיר וסייע להם להתחמק מן השרות בצבא העות'מאני. יום אחד הלשין עליו אחד התושבים באוזני המושל והלה הוציא נגדו צו מעצר. הוא נעצר והועבר לכלא עכו, שם המתין למשפטו.

ר' שלמה הכיר את החוקים התורכיים האכזריים וידע כי גזר דינו עלול להיות מוות בתליה. הוא לא חיכה עד שעניבת החנק תיכרך לצווארו. באחד הימים ניצל את חוסר ערנותו של השומר וברח מהכלא כשהוא נמלט רגלית עד ליפו. כאן פגש ערבי וקנה ממנו את הדרכון שלו. לערבי קראו לא פחות מ"אליהו" (אליג'ה) ובדרכון נכתב באותיות אנגליות ELIAGEH, וכך – טוענת גרסה עקשנית - הפך שם המשפחה גלויברמן לאליאך...

רבי שלמה אליאך נפטר בתמוז שנת תש"א ובית התבשיל שלו חדל מתפקודו לאחר פטירתו. אולם שמו מהווה עד היום סמל של איש חסד שהיה מוכן לעשות הכל למען סבלם של אחרים.

***

ואם רבי שלמה אליאך האכיל רעבים בימי מלחמת העולם הראשונה. בא ממשיך דרכו איש החסד המופלא רבי יוסף אייכלר שהאכיל את רעבי ירושלים בימי מלחמת תש"ח.

בשלושה כתרים התעטר ר' יוסל אייכלר: משמשו המסור של האדמו"ר מוהר"א מבעלזא; מקים ישיבת המתמידים; ואיש החסד הבלתי נלאה, ואנו נספר כאן על פן החסד שלו שהיה מעבר לתפיסת אנוש.

השכונות העתיקות של ירושלים החדשה – מאה שערים, בתי אונגרין והשכונות הצמודות אליהם ידעו את רגעיהם הקשים ביותר בימי המלחמה, שכן הן ממוקמות בקרבת מקום לעיר העתיקה ולהרים שהשתקפו מול השכונות ועליהם התמקמו צלפי הלגיון הערבי.

בעלי אמצעים, או מי שהיו להם קרובי משפחה בשכונות המרוחקות יותר או אפילו בתל אביב, נמלטו מבתיהם כל עוד נשמתם בם. חסרי המזל האומללים והנדכאים, נותרו בשכונה חשופים לפגזים ולאימת המוות.

בשכונות עתיקות ועניות אלו לא היו מקלטים, והתושבים התחבאו מאימת הפגזים בקומות ראשונות בין שקי החול, חלקם נכנסו למרתפים ומחסנים עתיקים חסרי פתחי אוורור. כל יציאה היתה כרוכה בסכנת נפשות. היו ימים שהפגזים המטירו בקצב הגשם, כשהם מתפוצצים בקול ריסוק מזעזע, ולאחר מכן נשמעו קולות אריחי הרעפים הצונחים מטה, על אבני המרצפות...

*

ברחובות ריחף ריח הפחד והמוות, מי שנאלץ לצאת מן המקלט עשה זאת בריצה מהירה. אף אחד לא התעכב ברחוב ללא סיבה, איש לא ידע היכן יתפוצצו הפגזים ולהיכן מכוונים הצלפים את קני תותחיהם.

המקלטים היו על פי רוב חדרים קטנים שהכילו נפשות רבות בצפיפות איומה. אולם לא היתה ברירה, הערבים הפגיזו ללא רחם וללא הפסקה, לא היה מקום בטוח, כל הדרכים בחזקת סכנה. משפחות שהתגוררו ברחובות מרוחקים יותר ניסו – לאחר מספר ימי סבל במקלטים לעלות לביתם, אך פגז או שניים שנחתו בקרבת מקום, הניסו אותם עד מהרה בחזרה אל המקלטים.

הבעיה הקשה היתה בעיית המזון. הגוף תובע את שלו גם תחת מטר פגזים, וליושבי המקלטים לא היה מה לאכול. גם הבתים היו ריקים ממזון, אולם אף אחד לא העז לצאת מהמקלט אל הרחוב לתור אחר מזון. אנשים העדיפו לגווע ברעב במקלטים המוגנים יחסית ולא להסתכן בסכנת חיים מידית ביציאה אל הרחובות המופגזים.

*

וכך כרסם הרעב בבני המעיים. לחם לא היה בנמצא, ואם כבר השיגו מוצרים שונים כמו קטניות או קמח, לא היתה אפשרות לבשלם. באותם ימים הבישול היה בעיקר על גבי פרימוס שהובער בנפט. מאז החל המצור על ירושלים אזל הנפט בעיר. התושבים החלו לבשל באמצעות גזרי עצים וסמרטוטים.

פתרון זה היה טוב בזמני הרגיעה, בשכונות המופגזות ביצוע הרעיון הזה גבל בפיקוח נפש, כדי להשיג את המזון ולאסוף את חמרי הבעירה היו צריכים לשוטט בשטחים הפתוחים שהיו חשופים כל רגע לנחיתת פגזים.

אז התגלה הבחור יוסף אייכלר ברוב תושייתו ובכוחות הנפש הכבירים בהם ניחן. ליד המקווה השכונתי הוקם מחסה משקי חול, לידו העמיד רבי יוסף כיריים מאולתרות עשויות לבנים ועליהם הוצב סיר גדול. היה זה דוד ענק שהשתמשו בו רק בערב פסח להגעלת כלים, ועתה הוא הפך למקור חיים להחיות עם רב.

בתחילה נמצאו עבור הבישול מעט עצים ממחסני המקווה שבהם חיממו את מי המקווה. לאחר מכן השתמשו בעצים שנפלו בהפגזות, רבי יוסף ושותפו רבי יצחק גייגר (שכונה 'רבי יצחק הפרטיזן' או רבי יצחק נדוורנער) נשאו את הגזעים. הם ביקעו אותם במשך שעות לשבבים והכינו אותם לשימוש.

אך מניין ישיגו מזון? יוסל חשב ומצא פתרון!

מספר חודשים קודם לכן הוקם בקרבת מקום מפעל לייצור פתיתי פסטה ואטריות. רבי יוסף ומסייעיו נכנסו אל המפעל, נטלו שקים עמוסים בפתיתים, נשאום על כתפיהם והביאום אל הדוד הגדול בפתח המקווה. ר' יוסל בישל את הפתיתים, את המנות הניחו בדליים ובסירים מכל הבא ליד, וכך חילקו מאות מנות חמות ומשביעות כל יום למשפחות הספונות במקלטים.

*

אנשים רבים שנאלצו לצאת מהמקלט להביא טרף לבני ביתם, שילמו על כך בחייהם. רבים מהרוגי המלחמה היו אלו שהיו מוכרחים לצאת מהמקלט.

ר' יוסל בפעילותו הבלתי נלאית, עזר לרבים להינצל ממוות וודאי שארב להם ברחובות. המזון הגיע למקלטים וחסך למאות יהודים את הצורך לצאת מהמקלט, חיים רבים ניתן לזקוף לזכותו.

בימים שההפגזות היו תכופות, חרדו האנשים במקלטים לחייו של ר' יוסל המתהלך בחוץ ואינו יודע פחד מהו. כאשר שב והופיע עם אוצרות המזון בידיו, שמחו בשלל המזון שהביא, ושמחו עוד יותר לראות שהוא בריא ושלם. ניסים גלויים ליוו אותו בדרכו, ולמען האמת גם הוא לא היה לגמרי רגוע, ותכופות שמעוהו ממלמל בעת לכתו ברחוב, חשוף לסכנה, "בזכות הרבי הקדוש מבעלזא", אותו שימש כידוע במסירות נפש, ועל כוחו של הרבי הצדיק נשען כאשר נכנס למגרש הביתי של מלאך המוות.

*

היו ימים והיו ימים. היו ימים רגועים יותר בהם ההפגזות לא היו צפופות, אז היתה לו אפשרות לרוץ בין קירות הבתים ולחלק מנות חמות, אך היו ימים שההפגזות לא פסקו לרגע. רבי יוסף נדד בימים הללו לשכונות רחוקות, נכנס למאפיות שהיו סגורות עקב ההפגזות, כמו המאפיה בתל ארזה, ומאפיות נוספות, לקח שקי לחם מכל הבא ליד וחילק בין המקלטים.

באזור שכונת בתי ורשא עמדה מאפיית הויזמאן בה היו שקי קמח ולחם, גם משם "סחב" ר' יוסל שקים בימי ההפגזה הקשים, לספק מזון לנצורי המקלטים.

יצחק נדוורנער סחב אף הוא על גבו החסון את שקי הלחם ממאפיית הויזמאן, ובלי להירתע הלך יחד עם רבי יוסף לספק את המזון מציל הנפשות אל מרתפי הבתים בבתי אונגרין.

היתה חנות באזור מחנה יהודה שבעליה הכיר את יוסל והעריץ אותו, בדרך כלל הוא שמר את המוצרים וגבה עליהם מחירים מופרזים, מחירי מלחמה. אך ליוסל אייכלר נתן כל מה שביקש.

יוסל אייכלר היה המלאך המושיע של ירושלים, אומרים זקני ירושלים עד היום. הוא פעל ועשה מעשים של חסד, בערה בו נקודה פנימית של אהבת ה'. הוא הציל מאות יהודים ממות, יהודים שכבו במקלטים וגוועו מרעב, ויוסל הציל אותם בחירוף נפש מחרפת מוות.

"בוקר סגרירי אחד", מספר אחד מזקני העיר, "התעוררנו מרבצנו באחד המרתפים שאינם ראויים אפילו למרבץ חתולים. גרוננו ניחר מרוב אבק והזנחה ששררו במרתף, אולם היתה סכנה לצאת אפילו לרגע אחד, ההרגשה הגופנית והנפשית היתה נוראה. והנה מופיע בפתח רבי יוסף יחד עם שותף נוסף, והם גוררים עמהם סיר ענק מלא בקפה מהביל וחם, עבור כל יושבי המקלט היה זה רגע של התאוששות ולחלוח שפתיים, חשנו שהוא פשוט החזיר לנו את החיים".

ממקלט למקלט מתרוצץ רבי יוסף ועמו במלאכת הקודש סייעו בידו יבדלח"ט אחיו ר' מנשה אייכלר (אביו של חה"כ הרב ישראל אייכלר) ור' יצחק גייגר-נדבורנר שהיה כאמור גברתן בעל כח והוא אשר סחב יחד עם רבי יוסף את השקים העמוסים מהחנויות והמאפיות ולאחר מכן את הסירים הכבדים לעבר המקלטים.

אנשים נשים וטף גוועו במקלטים משוועים למזון כלשהו, והנה מופיעים רבי יוסף ושותפיו עם סיר מרק ענק, מחיה נפשות.

*

והנה אחד ממעשיו ההרואיים:

הרחובות היו ריקים מאדם, ורק הדי ההתפוצצויות ממלאים את האוויר, והכול היו ספונים במרתפיהם. הרעב החל לכרסם בקרב יושבי המקלטים, רבי יוסף החליט שהוא חייב לעשות מעשה.

מצפון מזרח לשכונת בתי אונגרין השתרע המגרש הרחב שנקרא ה'אונגרישע פעלד', (המגרש ההונגרי, מול מתחם ישיבת מיר) מעבר לו היתה בנויה שורת חנויות כמו מרכז מסחרי קטן, ובה היו מספר חנויות מזון. (כיום אלו החנויות המוכרות שליד ישיבת מיר) בחנויות היו שקי מזון, קמח וקטניות מסוגים שונים. הבעיה היתה שהמגרש היה חשוף, וכל העת נחתו שם פגזים, מי שעבר שם נגלה לעיני אנשי הלגיון שישבו בעמדותיהם בבתים הסמוכים – באזור מנדלבוים. הם היו דרוכים וכאשר דמות מהלכת, ירו מיד, וכיון שהיו צלפים - הירייה היתה קטלנית בדרך כלל.

בתוך שורת החנויות אשר מעבר למגרש החשוף היתה חנות בשם "הספקה לבני הישיבות", שהיתה שייכת לשני יהודים יקרים מתושבי העיר. לתושבי השכונה נודע מפי הבעלים, שיש בחנות שקי קמח ואורז, פחי שמן, פחי שימורים, ומוצרים נוספים שיכולים להשביע את רעבונם ולהרגיע את בטנם ההומה.

ר' יוסל החליט שאין ברירה, במקום שאין אנשים החליט הוא לצאת במסירות נפש ולהציל את האנשים מרעב. כדי לא להיחשף לעיני הצלפים זחל צמוד לקרקע כנחש. לבו הלם בחזקה והוא חפץ להגיע במהירות אל העבר השני, אך אסור היה להרים את הגוף במילימטר מהקרקע.

וכך זחלו ר' יוסל ושותפו אל החנות בחשכת הלילה, בלילות נטולי אור ירח, במסירות נפש על פני השדה החשוף. ר' יוסל ושותפיו יצאו לזחילה בתחילת הלילה בחסות החשיכה, וכששבו עם 'מרכולתם' כבר היה קרוב לעלות השחר.

תוך כדי הסתכנות חיפש פירצה שיוכל להיכנס בעדה אל החנות, באחד החנויות נמצא חלון גבוה שיוסל מיהר לטפס דרכו והנה הוא בפנים, אולם לא היתה זו החנות שהכילה את מצרכי המזון. שכן הכניסה אל חנות המזון היתה רק מכיוון הצד החשוף לעמדות הלגיונרים, בין החנות אליה הצליח לחדור מאחור לבין החנות המבוקשת הפרידו מספר חנויות.

רבי יוסף חש שבזמן כזה כאשר חיי נפשות תלויים מנגד, לא קירות יעכבוהו ממשימתו. בעזרת כלים מאולתרים פרץ חור בקיר החנות, דרכו זחל אל החנות הסמוכה, ומשם במאמצים מחודשים פרץ פירצה נוספת אל החנות הבאה, כשבכל אותה עת הוא ניצב במרחק קטן מעמדות הלגיונרים הממטירים אש וגפרית על השכונה.

והנה סוף סוף הוא הגיע אל חנות המזון בה מצא את מבוקשו: שקים של גרגרי שעועית ("בעבלאך") וקטניות שיוכלו להשביע לזמן מה את יושבי המקלטים... ומי יוכל לתאר את שמחתם של יושבי המקלטים כאשר חזר ר' יוסל עם השעועית והקטניות.

אלפים ישבו בתוך המקלטים, אחד קם ועשה מעשה, והציל נפשות.

*

פסגת חייו של רבי יוס'ל אייכלר היתה כידוע הקמת "ישיבת המתמידים". הגאון הצדיק רבי יהודה'לע הורביץ מדז'יקוב זצ"ל, היה תמיד אחוז התפעלות ממעשיו הנשגבים של ר' יוסף בהקמת ישיבת המתמידים ומסירות נפשו המופלאה.

הגאון החסיד רבי אליעזר דוד פרידמן שליט"א תלמידו ונאמן ביתו של הגאון זצ"ל מספר, "כידוע רבי יהודה'לע היה בעל רגש עצום לכלל ישראל ונאמנות לתורה ולהקב"ה, בכל מקום ששמע שיש עליה ברוחניות אפילו במקום מרוחק בחו"ל שש ושמח.

לפעמים היה עולה לישיבת המתמידים שנפתחה באותה שעה והיתה הצלה עצומה לאותו הדור, היה עולה אל היכל בית המדרש ומתבונן בילדים והבחורים שמילאו אותו ולמדו בשקידה ובעונג. עיניו מלאו דמעות עד שלא היה מסוגל לשים מעצור לעצמו והיה מתפרץ בבכי סוער. כל הכאב על מצב היהדות בדורנו התפרק בבכי זה. איזה אושר ואיזו הצלה, אמר, ילדים רכים אלו, שעד להקמת הישיבה רבים מבני גילם פרקו עול והתדרדרו, והנה הם לומדים תורה ופניהם זורחות בקדושה ובטהרה.

רבי יהודה'לע זיע"א לא הסתפק בזאת, כל דבר הוא חקר לעומקו. על שום דבר לא התבונן בשטחיות, יש כאן סוד, איך זוכה יהודי לכזו זכות.

והיתה לו גם תשובה, הוא בירר וידע על פעולותיו של ר' יוסל בזמן המלחמה. ורבי יהודה'לע אמר זאת למקורביו:

"ברור לי בלי ספק, שבזכות המסירות נפש של רבי יוסל להציל יהודים ולהאכיל אנשים נשים וטף בהפקרת נפשו, רק בשל כך היתה לו הזכות להעמיד דבר גדול כזה. כח המסירות נפש של רבי יוסל היא שעמדה לה לישיבת המתמידים".

בהמשך חייו נעשה רבי יוסף סוחר ספרים מצליח אולם תמיד חילק את כל רווחיו לצדקה. הוא חילק לנצרכים סכומים עצומים. בסדר גודל של גבירים בלונדון ובניו יורק, אף על פי שרווחיו לא הגיעו לאחוז קטן מרווחיהם. אלפי דולרים תחב בשקט לחיקם של יהודים שנקלעו למצבים קשים. יהודי שעמד לחתן ילדים, ולא ידע כלל מאין ישיג כסף לכל צרכי החתונה, קיבל פתאום לידיו חבילת שטרות בסך אלפי דולרים, ועיניו אורו.

לר' יוסף לא היו שעות קבלה, תמיד ניתן היה למצוא אותו בחנות-מרתף הספרים שלו, או כשהוא מתהלך ברחובה הראשי של גאולה. פניו היו מאירות וקורנות דרך קבע. ניצוץ של הומור פיקחי מרצד בעיניו, וכל אחד חש בנוח לתנות בפניו את צרותיו, והוא נכנס לעובי הקורה, ונרתם בכל מאודו לפתרון הבעיה.

בחייו האישיים הסתפק ר' יוסף במינימום, גם בשנים שבהן התפרנס ברווח וחילק סכומים גדולים לצדקה, את עצמו הוא פשוט לא ראה. כל מקרה מצער דיבר אל לבו, והוא לא יכול היה לעמוד מנגד. מכל רווחיו והצלחתו המסחרית הגדולה לא נותר בידו מאומה, לאחר פטירתו לא הותיר אחריו אף לא קבא דמוריקא. את הכל גנז - כמונבז המלך בשעתו - לעולם הבא.

*

סביבות בית החולים "אסותא" בתל אביב.

כמה יהודים מסתובבים הנה ושוב ואינם יודעים את נפשם. זה עתה אשפזו כאן קרוב משפחה. ברוך ה' עבר הכל כשורה, והחולה בידיים טובות, אבל בינתיים פרשה השבת את כנפיה גם על תל אביב, והם אינם יודעים אנה הם באים. אפילו נרות שבת לא הספיקו להדליק. זרה ומוזרה להם העיר תל אביב הרחוקה מבני ברק עירם מרחק הליכה בסך הכל, ולמרות זאת חשים הם בה כמי שבאו הנה מכוכב אחר.

ברחוב ליד בית החולים מתנהלת התנועה כרגיל, לדאבון הלב. האם יש כאן מישהו שזוכר כי שבת היום? ככה זה כשלא מכירים את תל אביב... אבל פתאום מגיח משום מקום שהוא יהודי חביב, עיניו בורקות וחיוך נצחי על פניו המאירות.

"א גוט שבת!" קורא הוא לעומתם ומסלק בהבל פה אחד את אווירת הדיכאון אפופת החולין שאליה נקלעו.

"יש לכם היכן לאכול סעודת שבת?" הוא שואל כביכול.

מבלי שיחכה לשמוע את התשובה, הוא מודיע להם "אתם האורחים שלי לכל השבת" ומסלק אבן כבדה שרבצה על לבם של בני המשפחה.

במורד המדרגות מספיק הוא להגניב מבט אל נרות השבת הדולקים פה ושם, אותם נרות שהוא עצמו וזוגתו חילקו לפני זמן קצר. הוא 'אוסף' עוד משפחה בני ברקית נבוכה שהגיעה הנה "כמעט בצפצוף" ומוליכם אחר כבוד לביתו.

אין לו ארמון, אף לא טירה מרווחת, בסך הכל שני חדרים, ארבע מיטות ומטבח מכילה דירתו הצנועה של ר' יעקב מילגרום, אבל הדבר אינו מפריע לאיש. כשיש מקום בלב... ובלבו של המארח לא חסר מקום.

כעת ניגש הוא לעריכת קידוש וסעודת שבת מלאת התלהבות. כשלעצמו – מקפיד לשבת עם "גארטעל" מהודק לחליפתו, אבל אם מבחין הוא כי האורחים נמנים על אלו הפושטים חליפתם בשעת הסעודה – אף הוא עושה כמוהם. "שלא ירגישו שלא בנוח".

נגמרה סעודה השבת שהיתה עמוסה ומתובלת בדברי תורה ואמרות חסידות "וועדטער" עסיסיים ובמאכלים ערבים בשפע, והאורחים המותשים שחוו היום נסיעה לבית חולים על כל הכרוך בה, מוזמנים לישון בבית מילגרום. כל משפחה בחדר אחר.

"והיכן תישנו אתם?" מתפלאים האורחים.

"יש לנו שכנים בבנין" עונים ר' יענקו מילגרום וזוגתו, "כאשר דירתנו מלאה אנו ישנים בביתם..."

האורחים העייפים צונחים למיטותיהם ובני הזוג מילגרום הולכים ל...מטבח. הוא מתיישב אצל השולחן העמוס בספרים ושוקע בלימודיו, והיא יושבת על כסא סמוך ומתנמנמת. כאשר קמים האורחים בבוקר, רואים הם כי בעלי הבית כבר הספיקו לשוב מבית השכנים...

(ורק פעם אחת נכנס אחד האורחים למטבח באמצע ליל שבת והיה לא כל כך נעים...)

*

יענקו קראו לו לאיש מאיר הפנים, שחליפתו קצרה אבל אישיותו, התלהבותו וחסידותו לימדו פרק בהלכות חסידות ועבודת ה' הרבה הרבה בעלי קפוטות ארוכות... העיניים נוצצות בשעה שנזכרים באחת מדמויותיה האחרונות של תל אביב של מעלה, תל אביב הישנה שאיננה עוד, הרה"ח רבי יעקב מילגרום זצ"ל שהכל מכנים אותו בשם החיבה שדבק בו עוד ברומניה: "יענקו". והוא בענוותו ובפשטותו 'מתחבר' לשם הזה ללא כל בעיה. החסיד הזה, היה יליד יאס במולדובה, ואחרי נדודים ומגורים בבוקרסט, פאריס וחיפה, הגיע לתל אביב והתגורר בה קרוב לחמישים שנה, ואת זכרו שומרים רבים בלבם בהערצה.

כל הווייתו היותה חטיבה אחת של חסידות, שמחה, חסד ומאור פנים, אמונת חכמים וכל מיני מתיקות שהיה בהם ביהודים של פעם. כסמל מובהק של יהודי תל-אביבי, לא הסגירה חיצוניותו שמץ מני פנימיותו הבוערת. אבל את המאור שבו לא הצליח לכלוא. פניו האירו והסביר לכל יציר נוצר, כקטן כגדול.

כל כולו אמר נתינה ושפע. משבא והשתקע בעיר הגדולה נשא את עיניו כה וכה והנה מציאה לפניו: בית חולים "אסותא" שכן לו. עקב שבוע ושבועיים והבין מיד את מצוקתם של בני משפחות חרדיות שאשפזו כאן את יקיריהם בעוד להם אין לאן לפנות.

מיד פתח את שערי ביתו לכל. הבית בקומה העליונה שברח' ורמייזא 12 בתל אביב הפך לבית מלון אורחים במלוא מובן המילה. בעלי הבית אינם מרגישים שום זכויות יתר בבית... מלבד אחריותם למלא את המקרר בכל מיני מטעמים וחובתם להחליף מצעים – יש שוויון זכויות מוחלט ביניהם ובין האורחים. אנשים שנקלעים לאזור ומבקשים מקום ללון או לאכול, כבר יודעים את הכתובת. בפרט משמש ביתם כאכסניה לכל באי ומלווי החולים בביה"ח "אסותא" שברחוב המקביל, ז'בוטינסקי.

במשך שנים הגיעו ל"אסותא" המוני חולים ובני משפחותיהם מאלו המדקדקים בקלה כבחמורה. יהודים שאינם מכירים את תל אביב ואת שיחה ואת שיגה שנקלעו לכאן על כרחם ואין להם מושיע, היו עומדים ומביטים לכל עבר כשהם נבוכים וממצמצים בעיניהם, פונים כה וכה ומאין יבוא עזרם?! באותם ימים עוד לא קמו אגודות וארגונים ולא הופקו פרוספקטים ורק שלט קטן במחלקת היולדות של בית החולים סיפר כי בבית משפחת מילגרום, בבניין שמאחורי בית החולים אפשר להתאכסן חינם אין כסף.

ואנשים באו, לא הפסיקו לבוא. בעיקר בשבתות אבל גם בימי השבוע. היו לנים ואוכלים שם ללא הגבלת זמן. בני משפחה מסוימת שנאלצה לשהות ממושכות בסמיכות לבית החולים התאכסנו בביתו של ר' יענקו במשך כמה חדשים. הללו ישנו בחדרים ופרשו מזרונים במרפסת והרגישו באמת ובתמים כבביתם שלהם.

ר' יענקו לא היה "מכניס אורחים" כלל ועיקר! הוא רק היה מראה את הבית, פותח את הדלת, אחר כך הוא והם שווים. רק כשחסרו מיטות הרי הוא פחות מהם... הוא אינו מכבד את אורחיו במאכל ומשתה. וכי בעל הבית הוא כאן? פשוט ממלא את המקרר עד לעייפה ומסביר לאורחים כי "כיון שאין לנו כח לעמוד ולשרת, הרי המקרר לפניכם, עשו בו כטוב בעיניכם!". למשפחת מילגרום נותר רק לשוב ולמלאות את החסר...

מכף רגל ועד ראש היה כולו התמסרות ונתינה. וכל כמה שהיתה פזרנותו לצדקה רחבה תדיר בימות החול, הרי שבשבת היתה פזרנותו עולה למעלה למעלה. ופזרנותו השבתית עטרה לראש פזרנותו של יום יום.

**

השבתות של יענקו! כבר משעה מוקדמת לפני שבת אץ רץ לחפש את אורחיו בין כתלי בית החולים. אם צדה עיניו מישהו שאין מקומו כאן – מיד שלף אותו ומוליכו אל ביתו אחר כבוד. לא סיבוב אחד ולא שניים היה עורך בימי שישי. כמה וכמה פעמים ירד היהודי החלוש והחולני הזה את כל קומות הבית שבו הוא גר ומטפס את קומות בית החולים. לעיתים, עד חמש ושש פעמים. וגם לפני התפילה הלוהטת שלו בשבת בבוקר ולעיתים גם אחריה, וקורה גם שאחרי הסעודה. אולי הגיע מישהו? ביום שישי היו מגיעים יהודים חרדים רבים ל"אסותא" כיון שבשאר בתי חולים לא היו מנתחים בערבי שבתות, רק ב"אסותא" שהוא בית חולים פרטי. אבל היו מקרים שהביאו אנשים לבית חולים גם בשעה 11 של ליל שבת. והיכן יישארו בני המשפחה? ברחוב? ואם באו בעיצומו של יום השבת, נגזר עליהם להיות זרוקים ברחוב?! ולכן יצא יענקו גם ביום השבת ולא השאיר יהודי חרדי אחד ללא מזון וגג לראשו.

קרה לעתים נדירות שלא הגיעו יהודים חרדים ל"אסותא" ולא היו אורחים לשבת, אבל אלה הם מקרים נדירים ביותר. בדרך כלל יש אורחים מכל גווני הקשת.

הוא היה מקושר לחסידות וואסלוי וקבע את מקום תפילתו ועבודתו בבית המדרש של האדמו"ר רבי יעקב יוסף שלמה זי"ע מוואסלוי, אליו היה מקורב מאד.

זכה לארח בביתו גם את גדולי הדור:

כשהאדמו"ר מויז'ניץ "אמרי חיים" זי"ע מתאשפז ב"אסותא" ממושכות התאכסנו בביתו כ"ק מרן הרבי מויז'ניץ זצ"ל בעל הישועות משה וגם גיסיו הרה"צ רבי משה ארנסטר שליט"א ולהבחל"ח הרה"צ רבי נפתלי חיים אדלר זצ"ל עם בני ביתם. כך גם כשמאושפזים ב"אסותא" ה"אהלי יעקב" מהוסיאטין או ה"אביר יעקב" מסדיגורה זי"ע ובני משפחותיהם מתאכסנים בביתו.

אבל לא רק למלאכים נפתח פתח האהל, גם למי שנדמו לערביים... גם אם הוא וזוגתו היו רואים מישהו בלי כיפה שלא חוזר הביתה כי "אנ'לא נוסע בשבת" מיד מוזמן גם הוא אל הבית. גם אם מראהו אינו מעודד במיוחד את הרצון להכניסו אל הבית פנימה...

היו בתל אביב לאורך השנים סוגי חסד אופייניים לה בלבד. ענף הגמ"חים הכספיים היה מפותח מאד, בנק פאג"י למשל, נוסד מתחילתו כגמ"ח.

היו יהודים 'בעלי קעסל' (מיחם) שבשבתות לפנות בוקר היו עולים אצלם לשתות תה מהביל...

עולם החסד של תל אביב כלל את כל אלו שאכסנו בביתם פליטים אחרי השואה, לעיתים לתקופות ממושכות. בין גדולי העוסקים עם החולים בבתי חולים היה ר' משה אונגר ז"ל ממתפללי ביהכנ"ס "חוג חתם סופר" שברח' אחד העם.

אבל אין ספק, ר' יענקו מילגרום היה מהבולטים שבאישי החסד התל-אביביים, ועד היום נזכר שמו בחיבה ובגעגועים.

התודה והברכה למשפחת שטינברגר (לבית אייכלר) ולמכון "תל אביב של מעלה" ולמנהלו הנכבד הרב יעקב שלמה לוי הי"ו על הסיוע הנדיב.

***

(סיפורים אלו מהווים כרקע משלים לסיפור בהמשכים "מתוך הפיכה" לתאר את העוני הירושלמי שאפף את ירושלים כמו את העוני הכללי ששרר בארץ כאורח רצוי, סיפורים אלו באו עקב בקשות במייל שחסר לדור הצעיר את ההבנה באיזו עניות התמודדה ירושלים בשנים ההם בו עוסק הסיפור, התודה והברכה לאחי היקר באדם, הסופר המהולל בשערים הרב רבי יאיר וינשטוק שליט"א שתרם בעין טובה שלושה סיפורים, הסיפורים יבואו במשולב עם המשך הסיפור "מתוך הפיכה" בפרקים מ"ז מ"ח שיבואו בעזהי"ת)

גיליון 839 - שנה יז'

יהדות באהבה

פרשת וישב

המאור שבתורה

הפטרה "רוני ושמחי"

מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך

לע"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

© כל הזכויות שמורות

שבת כו' כסלו התשפ"א

	הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
י-ם	16:21	17:13	17:44
ת"א	16:18	17:09	17:40
חיפה	16:17	17:08	17:39
ב"ש	16:21	17:13	17:44

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יובל דהאן נ"י 050-4194600

פרישותו של רבנו **מרדכי שרעבי** זצ"ל מתענוגות העוה"ז הייתה מהמבהילים ביותר,ולא כל אחד יכול היה לסבול אותם. הוא מיעט באכילה ושינה והמית עצמו באהלה של תורה.

התורה הייתה לחם חוקו וע"כ הגה בה תמיד באהבה רבה. מחצות לילה, עת קם משנתו, ועד לסמוך לחצות היום-עסק בעבודת הבורא וכל זאת מבלי לטעום מאומה.

הרבנית סיפרה, כי במשך תקופה ארוכה ערך הצדיק **תענית רצופה** ממוצאי שבת עד לערב שבת. וכאשר קבלה בפניו שלא טוב הוא עושה היות וזה יכול להזיק לבריאותו, אמר לה: "וכי בשבילי אני עושה זאת?- אלא עבור כלל עם ישראל ולכפרה על הדור".

והרבנית הוסיפה ואמרה: העולם חושבים **שבנקל זוכים** לרוח קודש ולהשגות גבוהות. אף אחד לא יודע עד כמה סיגף ועינה רבנו את גופו הטהור מכל שמץ ונדנוד של טומאה.

סיגופים שונים ומשונים ערך בסתר בלא שהצבור ירגיש בכך,וזאת מלבד **התנזרותו המוחלטת** מכל הבלי העוה"ז.

אתה יכול לרצות את כל האנשים חלק מהזמן, וחלק מהאנשים כל הזמן,

אבל אתה לא יכול לרצות את כל האנשים כל הזמן..

מקבל הוא רק מי שיודע לתת. השאר לוקחים

הרבה יגיעות נתיגע רבי **יוסף חיים** זצ"ל -**הבן איש חי**-לשכנע את הנגיד רבי יוסף אברהם שלום להקדיש כסף לישיבה,הרבה יגיעות נתיגעו רבי **שלמה לניאדו**-ראש הישיבה הראשון-ורבי **בן ציון חזן** בניהול הישיבה בין החומות,הרבה יגיעות נתיגענו אנחנו כשגלינו מהעיר העתיקה ועד שהקמנו את הישיבה החדשה וכל היגיעות הללו היו כדאיות כדי להעמיד חכם **בן ציון** אחד!"

כאשר התפילין נעשות כהלכתן, בדיוק כפי הרצון העליון, נמשך אור למעלה ונמשך **אור בנשמה**. לעומת זאת, אם התפילין אינן מרובעות, או שהפרשיות לא נכתבו בדיו כשרה על קלף כשר - אין בהן המשכת אור כלל.

כך בכל מצווה ומצווה, כאשר מקיימים אותה בדיוק כפי הרצון העליון, מאיר בה הרצון העליון, ואם לאו - היא אינה כלי כלל לגילוי אור.

הרב יוסף עזרא זליכא זצ"ל

נולד בבצרה שבעירק בכ"ח ניסן תש"ח לאביו הרה"צ **רבי סלמן** זצ"ל ולאמו הצדקת אהובה עמומה ע"ה. רבי סלמן זכה בנערותו לשוחח עם רשכבה"ג רבנו **הבן איש חי** זיע"א.

לימים סיפר את מה ששמע ממנו באותה שיחה-מסרים על ימות המשיח (שבימות המשיח בנות ישראל ילכו ב"חצי לבוש" ובעוון זה בחורי ישראל ימותו ח"ו). רבנו הבן איש חי אף ברכו באותו מעמד **שלא יזדקק לרופא**. הברכה אכן התקיימה בו והוא נפטר בגיל שמונים ושש מבלי שיזדקק לביקורי רופא.

ועד היכן הגיעה התקשרותו וזכרונו של **חכם מנשה** שלוהו לבן איש חי זצ"ל,,

סיפר הרב **מרדכי אליהו** זצ"ל שהלך בשבת אחת לשמוע את דרשת חכם מנשה, וכל הדברים בדרשה היו כאשר שמע מפי קודשו של **הבן איש חי** זצ"ל,.

אח"כ הלך הרב לשמוע עוד דרשה ממנו באותה שבת. לאחר הדרשה שאלו הרב: אותה דרשה לשמוע פעמיים נהניתי, אבל למה כבודו ניגב במטפחת את המצח מזיעה בדיוק כשאמר את אותו פסוק בשתי הדרשות?

אמר לו חכם מנשה: **אני לא יודע כלום!** אני קלטת! מה שהחכם אמר אני אומר, מה שהחכם עשה אני עושה! כשהחכם בן איש חי אמר פסוק זה בדרשתו, ניגב במטפחת את מצחו, אז גם אני עושה כך.

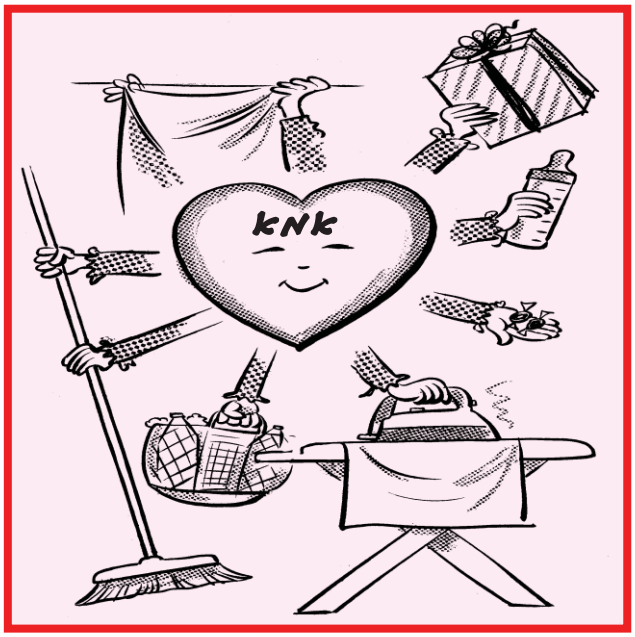

ייצור דיסקים הדפסת עלונים
עבודות גרפיקה, חוברות עילוי נשמות
052-7656075

העלון לרפואת והצלחת
הדסה צביה בת אביגיל
לזיווג רפאל ארז בן הדסה צביה

זיווג הגון אבישלום בן אורה

נקודה למחשבה

'מה יהיה אחרי מות המלך?' דאגו התושבים. 'מי ימנע מהמלך השכן לפלוש לארצנו הפורייה וברוכת האדמה ולכובשה? הבה נקווה שיורש העצר, הנסיך , ימשיך בדרכו של אביו ויגן על ארצנו'.כבר בנאומו הראשון של הנסיך שהפך למלך, בכיכר עיר הבירה, **נשבה רוח חדשה בדבריו**. הוא סיפר לתושבים על מסעותיו בארצות רחוקות ועל מה שלמד שם. 'כל בני האדם שווים', אמר **המלך החדש**, 'ולשום אדם אין זכות להתנשא על חברו. בארצנו יהיה מעמד שווה לכול. לא יהיו עניים ועשירים, חלשים וחזקים, שולטים ונשלטים. כולנו בני הארץ וכולנו שווים'. כל הנאספים בכיכר הריעו בהתלהבות, 'מה הוא עושה?' שאלו המצביאים והמושלים זה את זה, 'הוא הולך להרוס את המדינה'. 'אתם חוששים למעמדכם', **לעג להם המלך**, 'התרגלתם לשלוט על העם ולכן אתם מתנגדים לרעיונותיי החדשים'. המוני העם העריצו את המלך ושיגרו לו תשורות ואגרות תודה. סוף סוף הם זכו במעמד שווה לאצילים ולמלומדים ולא ידוכאו תחת בכירי הממלכה. אולם לאט לאט החלו החיילים לזלזל במפקדיהם ולהמרות את פקודותיהם. התושבים כבר לא חששו מהשוטרים ומהשופטים. האיכרים התרשלו בעיבוד שדותיהם משום שכאשר חסרה להם תבואה הם נכנסו לשדהו של האיכר השכן ונטלו את הדרוש להם. המלך האזין לדברי בכירי הממלכה, אך כל הזמן הזה באו באוזניו צעקות העידוד והאהבה של ההמון בחוץ. **בסיום הפגישה** הוא הודיע כי גם הוא עצמו **עוזב את הארמון** ועובר לגור בבית פשוט ורגיל כדי להיות שווה לתושביו.

תוך כמה שנים התפוררה הממלכה: הצבא נחלש, השדות לא נתנו את יבולם, גניבות ופשעים מילאו את רחובות הערים וכל אדם עשה ככל העולה על דעתו. עוד בטרם מלאו חמש שנים לעלייתו של המלך המלך על כסא אביו, פלשו חייליו של המלך השכן, כבשו את הממלכה והשתלטו על כל אוצרותיה. כאשר המלך הובל כבול בשלשלאות לבירת ממלכתו של המלך השכן, בדרכו לבית הכלא, הוא הופתע לגלות את אחד המדינאים החשובים שאצלו למד בעבר, וממנו שאב את מרבית רעיונותיו על השוויון בין התושבים. המלך חש מפח נפש נורא. רק עכשיו הבין שהמדינאי הזה **היה שלוחו של המלך השכן**. הוא דאג להכניס לראשו רעיונות שיחלישו את הממלכה ויפוררו אותה מבפנים, כדי שייקל על שולחו לפלוש אליה ולכובשה.

אמרו חכמים : "עשה לך רב והסתלק מהספק" יש שטענו שכל אחד יכול להיות בעל דעה שווה. אך שכחו שהאדם אינו אובייקטיבי לגבי עצמו. ועל פי רוב הוא יחליט על פי מה שנוח לו באותו רגע. **רק קבלה של מנהיג ומורה** דרך והבנה שיש לקבל את סמכותו של אדם גדול. תוביל את האדם להצלחה. . (העורך)

העלון לברכת והצלחת שמחה, מרגלית, יוסף חי, מיכל, ראובן, יקותיאל יהודה, הודיה, ואלחנן בני דבורה כל הברכות והישועות

מפלאה היתה התמדתו של הרה"ק בעל"**ערוגת הבשם**" זיע"א. כשהיה עליו לצאת לדרך לצרכי הכלל, היה נוטל את גמרתו, ומשבש היה מתאונן על ביטול תורה **ומיד התישב** ללמד במשך שעות רבות.
מעולם לא הפסיק באמצע למדו, גם אם היה על המבקר להמתין שעות רבות. פעם נכנס אליו אדם מכבד לשוחח עמו ומצאו באמצע הלמוד. כאדר פנה אל הרב ושאל:"האם מבטל אני את הרב מלמדו", ענה הרב **קצרות**:"כן",ולא הפסיק ממשנתו ולא דיבר אתו עד שסיים את לימודו!

כל חובת האדם בעולמו כדי להשיג את דרך האמת

רבי מאיר מפרמישלן אמר: הנני חייב תודה לריבונו-של-עולם שלא ציווה על האדם להיות עשיר.
הלוא אם נותר בביתי **מטבע קטן אחד** , אינני יכול לחיות במחיצתו, ואני ממהר לדאוג לתיתו לנזקקים.

האמוראים הם חכמי ישראל שחיו בארץ ישראל ובבבל במשך שבעה דורות, בין השנים ג'תקפ"ה-ד'ר"ס לבה"ע (225-500 לסה"נ) וערכו את התלמוד הבבלי ואת התלמוד הירושלמי.

בערך זה **נסדר בקצרה** את תקופתם על פי החלוקה לשבעה דורות: באלו שנים חי כל דור, אלו אמוראים חיו בארץ ישראל ואלו בבבל, ואלו מאורעות קרו לעם ישראל בכל אחד מהדורות הללו.
המציאות היא יותר טובה מהדיווח.

אמר רבי עקיבא: יכול יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים? - תלמוד לומר (שמות יג) "והיה לך לאות", מי שצריכים אות; יצאו שבתות וימים טובים שהם גופם אות.

שאלו את הרבי מהר"ש **מליובאוויטש**: מדוע כשנכנס לרבי יהודי עני, עונה לו הרבי מיד, ואילו כשנכנס יהודי עשיר, עובר זמן עד שהוא משיב לו .

ענה הרבי: העשיר נכנס בתחושה שהוא **גביר גדול**, ורק כשהוא מתחיל לספר על מצבו מתברר כי גם הוא עני; אבל זה מצריך זמן...

לפעמים עולה בלבו של אדם מחשבה טובה להשתפר בתחום כלשהו. אבל אז בא איזה קול קטן בפנים ולוחש: "תראה את החברים שלך. יחסית אליהם **אתה צדיק הדור**! אין לך מה לדאוג."

זו דרכו הרעה של היצר הרע. הוא גורם לנו לראות עד כמה החברים שלנו גרועים, כדי שנרגיש שאנחנו ממש- אבל ממש- בסדר...

ישיבת סלונים נקלעה למצב קשה ביותר, עד שראש הישיבה הגאון רבי **איסר זלמן מלצר** זצ"ל נואש מלהחזיקה והחליט לעזב את סלונים ולשוב לסלבודקה.

אחד מתושבי סלונים, רבי יקותיאל אייזיק גולדה'ס, נסה להניא את הרב מהחלטתו ואמר: "מקבלנו בשמו של הגאון רבי **חיים מוולוז'ין** זצ"ל שישיבה כדין הארון במשכן. כשם שהארון נושא את נושאיו כך הישיבה תוסיף להמשיך. ראש הישיבה **יבטח בקב"ה**, והוא יספק את צרכיו". נוסף לכך, נרתם להשיג כסף למען הישיבה, וישיבת סלונים לא נסגרה...

לע"נ **סברייה** בת אסתר **כהן** **ת.נ.צ.ב.ה.**

לא ויתרה על... כיסוי ראשה אושוויץ, פולין, **תש"ה** צדקותה של הרבנית **רבקה אונסדורפר**, אשת רבה של לוצ'ניץ בסלובקיה, היתה לשם דבר. זו באה לידי ביטוי עז ביותר בעת שהותה **במחנה אושוויץ**, שם בהעדר כיסוי ראשה שנלקח ממנה, חתכה פיסת בד משמלתה והתקינה ממנה כיסוי לראשה. **על מעשה זה** הוכתה מכות-רצח לעיני בנותיה בידי "קאפו" נאצי, שמעשה "יהודית" זה היה לצנינים בעיניו המרושעות.

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב **ראובן אלבז** שליט"א

"וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רְאוּבֵן אַל תִּשְׁפְּכוּ דָם הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר וְיָד אַל תִּשְׁלְחוּ בוֹ לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לַהֲשִׁיבוֹ אֶל אָבִיו" (בראשית לז, כב).

לכאורה המילה "הזה" מיותרת בפסוק והיה די לומר "הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר", אלא ביאר זאת המפרשים (יעוי' בחזקוני ובביאור התורה לבעלי התוספות), בהמשך כתוב שהאחים השליכו את יוסף לבור, וַיַּשְׁלִכֻהוּ אֹתוֹ הַבֹּרָה וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם (שם, כד), ודרשו רבותינו (שבת כב ע"א, חגיגה ג ע"א) מים אין בו, אבל נחשים ועקרבים יש בו.

ואם כן תמוה, מה הייתה הצלתו של ראובן, להוציא את יוסף מידי אחיו ולהשליכו לבור מלא בנחשים ועקרבים? הרי קימ"ל להלכה (יבמות קכ"א ע"א, ובשו"ע אבן העזר סימן י"ז סכ"ט) שאם ראו אדם שנפל לתוך בור של נחשים ועקרבים, אפילו לא ראו שמת הרי הם מעידים עליו שמת ומתירים את אשתו להינשא לאחר, דאגב איצעא מזקי ליה, דהיינו, אגב הדוחק שדוחק אותם מחמת נפילתו, ודאי יעקצוהו וימיתוהו בארס שלהם, אע"פ שלא נשלחו לכך. ואם כן מה התועלת בהצלתו של ראובן להשליך את יוסף לבור מלא בנחשים ועקרבים?

אלא ראובן אמר לאחיו "הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה" – לבור הזה בדווקא, לפי שקודם לכן חיפש וסרק ראובן את כל הבורות ומצא בור שאין בו מים וגם אין בו נחשים ועקרבים, וביקש מאחיו שישליכוהו אליו, כדי להצילו, אך האחים לא שמעו לו, "וַיַּשְׁלִכֻהוּ אֹתוֹ הַבֹּרָה", השליכו אותו לבור אחר שאמנם מים אין בו, אבל נחשים ועקרבים יש בו.

ולכן כששב ראובן וראה שאין יוסף בבור שהורה להשליכו, וַיָּשָׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בַּבּוֹר, מיד קרע את בגדיו והתאבל, וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו, כיון שרצה באמת להצילו מיד אחיו והבין שהשליכוהו לבור אחר המלא נחשים ועקרבים.

יהי רצון שנזכה לשאוב קדושה מימי החנוכה העומדים בפתחנו, ונראה בישועת ישראל השלימה בקרוב, אמן.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

אתה מולטי מיליונר דג דגים באגם הפרטי שלו, לפתע הוא תופס דג קטן, הוא מוציא אותו ורואה שזה דג זהב, המיליונר חושב לעצמו, נו מה אני יעשה עם דג כזה קטן וזורק אותו למים, פתאום דג הזהב יוצא ואומר לו : מה אין אפילו משאלות ? אז המיליונר חושב רגע ואומר לדג : טוב נו, **מה אתה רוצה** ?

רשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

מטרת התיים היא להכיר את הבורא זה ה"א" הדבר הראשון שחייב האדם למלאות להכיר כי יש בורא שיצר יש מאין, שום דבר **לא נעשה מעצמו**. הבריאה ניתנה בטבע ובמנהג, יש דברים המזיקים לגוף ויש אחרים המועילים לגוף, והכל ניתן בסיבה ומסובב והסיבות גורמים למסובב, וכשחסרים הסיבות לא יגרם המסובב בשום פנים, ואף שהכל יד ה' **ובידו לשנות את הבריאה**, מ"מ ניתנה הבריאה בסדר ובמנהג וכאילוף נראה שהכל נעשה מאיליו, כי כך רצונו של הקב"ה שיעשה הכל.

גבר גוסס בבית החולים, ומסביבו שלושת ילדיו ואשתו. אומר האב לבנו הבכור: "לך מוטי ,אני מעביר את מגדלי היוקרה בקצה השכונה.
ולך נאוה, בתי היקרה, אני מעביר את כל בתי הדירות במרכז העיר. לך אורי, בני הצעיר, שלו אני צופה עתיד גדול, אני מעביר את כל בניני המשרדים באזור התעשייה. ולך אשתי היקרה והאהובה, שהייתי לצדי 35 שנה, אני מעביר את כל המלונות ובתי הנופש בקו החוף". הרופאה ששומעת את השיחה, פונה לאחר מכן לאישה בהתרשמות: "וואו, בעלך ממש עשיר! כמה נכסים יש לו. אתם ממש ברי מזל" "!עשיר?!" מגחכת האשה, "בעלי מחלק עיתונים! אלו רק **קווי חלוקה שהוא העביר אלינו...**"

עמד הרה"ק רבי **לוי יצחק מברדיטשוב** זיע"א לעבר דרך לובלין. ציוה הרה"ק **ה"חוזה הקדוש**" זיע"א להכין לו קבלת פנים מפוארת, והוא עצמו הסתגר בחדרו ולא התיר לאיש להיכנס. הסתתר הרה"ק **צבי הידש מזידיטשוב** זיע"א במקום כדי לדעת כיצד ינהג רבו. שמע אותו בוכה בקול רם ואמר: **איך אשא פני לצדיק**, הרי אני ריק מכל. ואם תשאל מדוע אינו מתביש מפניך,רבונו של עולם, הן אתה כבר מכיר את אפסותי, אבל אותו צדיק....והמשיך להאנח אנחות מרות ושוברות לב....

הרב הצדיק רבי **אל'מלך מל'זשענסק** זלה"ה זי"ע הלך לגלות והיה נע ונד. (כדרך המקובלים הסגפנים). בדרך הליכתו ניכנס לבית מזיגה לרחוץ ידיו ונכנס לבית התנור [קעך מטבח] ורחץ ידיו ויצא והלך לדרכו. והנה הזמן שהיה בקעך רדו את הפת והניחו אותו על השלחן. ואחר שיצא רבי מלך (כך קראו מתוך חיבה) זי"ע ועכ"י נכנס ערל וגנב פת אחת. ויהי בראותם אחר כך שנגנבה פת אחת אמרו "בודאי איש העני שהיה פה ונטל ידיו - הוא גנב את הפת". ויקצוף הרינדאר - (החוכר) מאוד ושילח אחריו את עבדו הערל לרוץ אחריו ולהוכיחו ולהכותו כגנב. העבד עשה שליחותו והכה את רבי מלך זי"ע והוא **קיבל היסורים באהבה**. כשהעבד הכה את הרב נפלה דליקה בבית מזיגה ולא היה באפשרות לכבות. והרגיש הרינדאר תיכף: אולי זה הוא עונשו, יען ששלח להכות את היהודי?
ויקח תיכף סוס אחד לרוץ אחריו לפייסו. ופגע בהערל העבד. והתפאר העבד שהכה אותו מכות נמרצות והנה הוא ביער הנוכחי. וירץ תיכף אליו ויצאהו והנה עומד פניו אל האילן וצועק:
"רבונו של עולם לא אתפלל מנחה לפניך עד אם תכבה את בית היהודי". כך אמר כמה פעמים. והרינדאר נשתטח ונפל לפני רגליו **למחול לו**.
הרב הצדיק רבי מלך עבר על מדותיו ומחל לו תיכף.
ובבואו לביתו כבר כבתה האש.

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת והב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לולו'ה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיזה, סעידה מזל בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבז, הרב אלעזר בן שמחה, יחזקאל בן שמחה, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אליעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, ישראל בן שמחה סבג, שמואל בן רבקה זכאי, רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן חנה פתייא **מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

E. Kahana

מדפיסים בגדול...

הדפסות גדולות ושלטים ענקיים

בגרפומט ידפיסו עבורכם גם על קאפות,
שמשוניות, קנוואסים, רולאפים, שלטים לאירועים
מודעות גיליון, חצי גיליון ועוד

והכל כמובן בנוסף למחיר, האיכות והשירות
שאתם רגילים לקבל בגרפומט

- הדפסות באיכות גבוהה
- כל סוגי ההדפסות וההפקות
- מחירים נוחים במיוחד
- שרות מהיר במיוחד
- משלוחים לכל חלקי העיר

גרפומט MAT
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

רח' אהלי יוסף 5 (פינת בר אילן), ירושלים
02-5337722
g5337722@gmail.com

שעות פתיחה: ימים ראשון עד חמישי 10:00–19:00 רצוף, ימי שישי וערבי חג 10:00–12:00